

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

**НАУКОВІ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ПРАЦІ
ВИКЛАДАЧІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА**

2013

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Тернопіль 2014

ББК 91.9**НЗ4**

Наукові та навчально-методичні праці викладачів Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, 2013 : бібліогр. покажчик / уклад.: І. А. Чайка ; редкол.: В. П. Кравець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – 340 с.

В анотованому бібліографічному покажчику зібрано інформацію про друковані наукові праці, навчально-методичні посібники та електронні інформаційні джерела викладачів Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, видані у 2013 році. Праці науковців розміщено за розділами в алфавітній послідовності прізвищ авторів, анотації до статей, опублікованих у фахових виданнях, подано трьома мовами (українською, російською та англійською), тексти анотацій збережено в авторських варіантах.

Бібліографічні описи зроблено згідно з чинними державними стандартами. За достовірність фактів, правильність назв, анотацій відповідальність несуть автори публікацій.

*Рекомендовано до друку вченою радою Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
Протокол № 5 від 4.02.2014 р.*

Укладач: **І. А. Чайка** – канд. пед. наук, директор НБ ТНПУ імені В. Гнатюка

Редколегія:

Кравець В. П. – доктор пед. наук, професор, дійсний член НАПН України (голова)

Буяк В. В. – доктор філософських наук, професор

Чайка В. М. – доктор пед. наук, професор

Бібліографічний редактор

Кульчицька О. Я. – заст. директора НБ ТНПУ імені В. Гнатюка

Рецензенти:

Терещук Г. В. – доктор пед. наук, професор, проректор Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Шахов В. І. – доктор пед. наук, професор кафедри педагогіки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Комп'ютерна верстка

Лохвицький О. В.

© Наукова бібліотека Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, 2014

ЗМІСТ

МОНОГРАФІЇ	5
РОЗДІЛИ В МОНОГРАФІЯХ	13
НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ І ПІДРУЧНИКИ ДЛЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ	18
Природничі науки	18
Охорона здоров'я. Медичні науки	21
Економічні науки.....	22
Історія. Історичні науки	22
Культура, мистецтво, журналістика.....	24
Освіта. Педагогічні науки.....	26
Фізкультура і спорт	29
Мовознавство.....	30
Іноземні мови.....	32
Літературознавство.....	32
Соціологія. Філософія.....	33
Психологія	34
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ, НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ.....	35
ПІДРУЧНИКИ І ПОСІБНИКИ ДЛЯ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ.....	42
ПУБЛІКАЦІЇ В ПЕРІОДИЧНИХ НАУКОВИХ ВИДАННЯХ, ЩО ВВІЙШЛИ ДО БАЗИ ДАНИХ SCOPUS ТА ІНШИХ БІОМЕТРИЧНИХ БАЗ ДАНИХ УКРАЇНИ ТА СВІТУ	56
НАУКОВІ ПРАЦІ, ОПУБЛІКОВАНІ В ЗАРУБІЖНИХ ВИДАННЯХ	69
ПЕРЕЛІК ПАТЕНТІВ ТА АВТОРСЬКИХ СВІДОЦТВ, ОТРИМАНИХ У 2013 РОЦІ.....	75
СТАТТІ У ФАХОВИХ ВИДАННЯХ УКРАЇНИ.....	76
Інститут педагогіки і психології.....	76
<i>Кафедра педагогіки</i>	76
<i>Кафедра педагогіки і методики початкової освіти</i>	88
<i>Кафедра практичної психології</i>	95
<i>Кафедра психології</i>	103
<i>Кафедра соціальної педагогіки</i>	110
<i>Кафедра філологічних дисциплін початкової освіти</i>	111
Географічний факультет	112
<i>Кафедра географії та методики її навчання</i>	112
<i>Кафедра географії України і туризму</i>	122
<i>Кафедра геоекології</i>	131
Інженерно-педагогічний факультет	139
<i>Кафедра комп'ютерних технологій</i>	139
<i>Кафедра машинознавства та транспорту</i>	148
<i>Кафедра технологічної освіти та охорони праці</i>	150
Історичний факультет.....	151

<i>Кафедра історії України</i>	151
<i>Кафедра новітньої історії</i>	161
<i>Кафедра стародавньої та середньовічної історії</i>	176
<i>Кафедра філософії</i>	184
Факультет іноземних мов.....	192
<i>Кафедра іноземних мов</i>	192
<i>Кафедра практики англійської мови</i>	205
<i>Кафедра теорії і практики перекладу</i>	207
Факультет мистецтв.....	215
<i>Кафедра музикознавства та методики музичного мистецтва</i>	215
<i>Кафедра образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх викладання</i>	218
<i>Кафедра театрального мистецтва</i>	224
Факультет фізичного виховання.....	226
<i>Кафедра здоров'я людини, фізичної реабілітації та безпеки життєдіяльності</i>	226
<i>Кафедра теорії і методики олімпійського та професійного спорту</i>	230
<i>Кафедра теоретичних основ і методики фізичного виховання</i>	237
<i>Кафедра фізичного виховання</i>	244
Фізико-математичний факультет.....	250
<i>Кафедра інформатики і методики її викладання</i>	250
<i>Кафедра математики та методики її викладання</i>	256
<i>Кафедра фізики та методики її викладання</i>	257
Філологічний факультет.....	257
<i>Кафедра журналістики</i>	257
<i>Кафедра історії української літератури</i>	263
<i>Кафедра методики викладання української мови і культури мовлення</i>	264
<i>Кафедра російської мови і літератури</i>	269
<i>Кафедра теорії літератури та порівняльного літературознавства</i>	271
<i>Кафедра української мови</i>	273
Хіміко-біологічний факультет.....	285
<i>Кафедра ботаніки та зоології</i>	285
<i>Кафедра загальної біології та методики викладання природничих дисциплін</i>	287
<i>Кафедра хімії та методики її навчання</i>	296
МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЙ ТА СТАТТІ, ОПУБЛІКОВАНІ В	
ІНШИХ НАУКОВИХ ВИДАННЯХ	301
БІБЛІОГРАФІЧНІ ВИДАННЯ	324
ДОДАТОК 1. Наукові праці, опубліковані в 2012 р.	325
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ	329

МОНОГРАФІЇ

1. Валіон О. Білорусь: соціально-економічні аспекти розвитку : монографія / О. Валіон. – Тернопіль : Вектор, 2013. – 250 с.

Анотація. Розкрито соціально-економічну складову білоруського шляху розвитку в кінці 80-х рр. ХХ – на початку ХХІ ст. З'ясовано та проаналізовано генезу, специфіку й трансформацію білоруської економічної моделі у досліджуваний час. Висвітлено основні галузі економіки та пріоритетні напрямки соціальної політики в Республіці Білорусь. Розглянуто тенденції й особливості розвитку білоруського експорту, зовнішньоекономічної діяльності у контексті інтеграції держави у світові економічні процеси.

Ключові слова: Білорусь, економічний розвиток, соціальна політика, промисловість, сільське господарство, експорт.

Валион О. Беларусь: социально-экономические аспекты развития.

Аннотация. Раскрыта социально-экономическая составляющая белорусского пути развития в конце 80-х годов ХХ – в начале ХХІ вв. Выяснено и проанализировано генезис, специфику и трансформацию белорусской экономической модели в исследуемое время. Освещены основные отрасли экономики и приоритетные направления социальной политики в Республике Беларусь. Рассмотрены тенденции и особенности развития белорусского экспорта, внешнеэкономической деятельности в контексте интеграции государства в мировые экономические процессы .

Ключевые слова: Беларусь, экономическое развитие, социальная политика, промышленность, сельское хозяйство, экспорт.

Valion O. Belarus: socio and economic aspects of development.

Annotation. The book reveals the socio and economic component of the development of Belarus in the late 80's ХХ – beginning ХХІ century. It was found and analyzed origin, specificity and transformation of the Belarusian economic model in the study time. The basic economics and social policy priorities in Belarus. Tendencies and features of Belarusian exports, foreign trade in the context of integration into the world economic processes is considered.

Keywords: Belarus, economic development, social policy, industry, agriculture, export.

2. Дударчук К. Д. Історико-культурні туристичні ресурси Тернопільської області: стан збереження та використання / К. Д. Дударчук. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 200 с.

Анотація. Монографія присвячена питанню суспільно-географічного дослідження історико-культурних туристичних ресурсів Тернопільської області, їх оцінюванню та визначенню можливостей для оптимального використання у процесі туристичної діяльності. У дослідженні поглиблено теоретико-методичні засади вивчення туристичних ресурсів, розроблено і адаптовано модель бальної оцінки історико-культурних ресурсів території, на основі якої виявлено ресурсні можливості для розвитку туризму в регіоні.

Ключові слова: туристичні ресурси, Тернопільська область, туристична діяльність.

Дударчук К. Д. Историко-культурные туристические ресурсы Тернопольской области: сохранение и использование.

Аннотация. Монография посвящена вопросу общественно-географического исследования историко-культурных туристических ресурсов Тернопольской области, их оцениванию и определению возможностей для оптимального использования в процессе туристической деятельности. В исследовании углублены теоретико-методические принципы изучения туристических ресурсов, разработана и адаптирована модель бальной оценки историко-культурных ресурсов территории, на основе которой обнаружены ресурсные возможности для развития туризма в регионе.

Ключевые слова: туристические ресурсы, Тернопольская область, туристическая деятельность.

Dudarchuk K. D. Historical and cultural tourism resources Ternopil region: conservation and use.

Annotation. A monography is devoted a question publicly geographical research of historic and cultural tourist resources of the Ternopil area, to their evaluation and determination of possibilities for the optimal use in the process of tourist activity. In research methodical principles of study of tourist resources are deeped, the model of ball estimation of historic and cultural resources of territory on the basis of which found out resource possibilities for development of tourism in a region is developed and adapted.

Keywords: tourism resources, Ternopil region, tourism activities.

3. Екосистема зарегульованої водойми в умовах урбанавантаження: на прикладі Тернопільського водосховища : [монографія] / Грубінко В. В., Гуменюк Г. Б., Волік О. В., Свинко Й. М., Маккарті Ф. М. Г. ; за ред. В. В. Грубінка. – Тернопіль : Вектор, 2013. – 201 с.

4. Заставецька Л. Б. Системи розселення і геопросторові проблеми вдосконалення адміністративно-територіального устрою України : монографія / Л. Б. Заставецька ; [наук. ред. Шаблій О. І.] ; Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 331 с.

5. Мешко О. І. Становлення професійно-педагогічної позиції особистості : монографія / О. І. Мешко. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 416 с.

Анотация. У монографії викладено психологічні основи становлення професійно-педагогічної позиції особистості. Теоретично обґрунтовано та представлено результати емпіричного дослідження психологічних механізмів, детермінант та динаміки становлення професійно-педагогічної позиції педагога на різних етапах його професіоналізації. На основі експериментальної перевірки доведено ефективність розробленої автором психологічної програми оптимізації процесу становлення професійно-педагогічної позиції педагогів на етапі професійної підготовки та під час реалізації стабільної професійної діяльності.

Ключові слова: професійно-педагогічна позиція педагога, особистість, професійна діяльність, психологічні механізми становлення.

Мешко А. И. Становление профессионально-педагогической позиции личности.

Аннотация. В монографии изложены психологические основы становления профессионально-педагогической позиции личности. Теоретически обоснованы и представлены результаты эмпирического исследования психологических механизмов, детерминант и динамики становления профессионально-педагогической позиции педагога на разных этапах его профессионализации. На основе экспериментальной проверки доказана эффективность разработанной автором психологической программы оптимизации процесса становления профессионально-педагогической позиции педагогов на этапе профессиональной подготовки и во время реализации стабильной профессиональной деятельности.

Ключевые слова: профессионально-педагогическая позиция педагога, личность, профессиональная деятельность, психологические механизмы становления.

Meshko O. I. Psychological foundations of professional-pedagogical position personality.

Annotation. In the monograph devoted to the psychological foundations of professional-pedagogical position personality. Theoretically substantiated and presented the results of empirical research of psychological mechanisms, determinants and dynamics of vocational education teacher positions at various stages of its construction. Based on the experimental verification of proven effectiveness developed by the author of psychological program optimization process of becoming professional-pedagogical positions of teachers at the stages of professional training and during the implementation of a stable of professional activity.

Keywords: professional and pedagogical teacher position, personality, professional activity, the psychological mechanisms of formation.

6. Свідерська Г. М. Психологія чуйності : монографія / Г. М. Свідерська. – Тернопіль : ТНПУ, 2013. – 306 с.

7. Сивий М. Я. Географія мінеральних ресурсів України : [монографія] / Сивий М. Я., Паранько І. С., Іванов Є. А. – Львів : Простір М, 2013. – 683 с.

Анотація. Висвітлено теоретико-методологічні засти географії мінерально сировинних ресурсів. Розглянуто умови формування мінеральних ресурсів України. Узагальнено багатий фактичний матеріал щодо основних груп корисних копалин держави. На цій основі проведено типізацію та аналіз загальнодержавної територіальної організації мінерально-сировинних ресурсів. Розглянуто основи раціонального використання мінеральних ресурсів та охорони надр в Україні.

Для географів, геологів, екологів, краєзнавців, працівників гірничодобувної галузі і афери державного управління.

8. Ткачук М. П. Художній дискурс лірики Андрія Малишка : монографія / М. П. Ткачук. – Тернопіль : Медобори, 2013. – 310 с.

Анотація. У книзі розглядається життєвий і творчий шлях Андрія Малишка, характер його естетичних пошуків, який був послідовним

традиціоналістом в українській ліриці ХХ століття, зберіг глибинну народнопоетичну основу, яскраву образність, соковиту й колоритну мову, яку відточував, немов алмаз. Його поезії стали народними піснями, знані у всьому світі. Висвітлюється дискурсивна практика поета, художній світ лірики, її віталізм, жанровий репертуар. З'ясовано особливості філософії кордоцентризму в поетичному світі лірики. Особлива увага приділяється образу матері як виразнику «філософії серця». На цій основі окреслюється поетична індивідуальність автора, його внесок у розвиток української та світової лірики епохи.

Для студентів-філологів, учителів-словесників, широке коло читачів.

Ключові слова: лірика, дискурс, традиціоналізм, фольклорна основа, кордоцентризм, художній світ, традиції, новаторство, пісня, сонет, поема.

Tkachuk M. P. Artistic discourse of Andriy Malishko lyrics.

Annotation. The vital and creative way of Andriy Malishko, which was a steadfast traditionalist in the Ukrainian lyric poetry of the XXth century and stored a deep folk poetry basis, the character of his aesthetical searches, bright vividness, juicy and colourful language, which he sharpened like diamond, are examined in this book. His poetries became folk songs, known in the whole world. Discursive practices of the poet, artistic world of lyric poetry, its vitalism, genre repertoire are explored. The features of philosophy of cordotsentrism are found out in the poetic world of lyric poetry. The special attention is paid to appearance of mother as the person expressing the «philosophy of heart». Poetic individuality of author, his contribution to development of the Ukrainian, world lyric poetry of epoch are outlined on this basis.

For students-philologists, teachers-philologists, wide circle of readers.

Keywords: lyric poetry, discourse, traditionalism, folk-lore basis, cordotsentrism, artistic world, traditions, innovation, song, sonnet, poem.

9. Ткачук О. М. Наративні принципи прози Михайла Яцківа : монографія / О. М. Ткачук. – Тернопіль : Медобори, 2013. – 274 с.

Анотація. Досліджено загальні закономірності іманентних наративних структур прози Михайла Яцківа. На матеріалі малої прози та повістей митця окреслено екзистенційне підґрунтя художнього світу. У світлі естетичного феномена свободи вперше проінтерпретовано природу негативного трактування реальності як абсурдної дійсності. Простежено функцію категорії піднесеного як формотворчого принципу трагедійного наративу письменника. У роботі схарактеризовано жанрові форми малої прози автора – поезій у прозі, «новели долі», їх трансцендентне начало. Визначено внутрішньотекстові засади вираження авторської суб'єктивності, взаємодію точок зору персонажів й оповідача, інтенції вибору фокалізації, наративного темпу, осмислено специфіку модифікації наративних ситуацій з гетеродієгетичним і гомодієгетичним наратором.

Для студентів-філологів, учителів-словесників, широкого кола читачів.

Ключові слова: абсурд, відчуженість, детермінізм, наратив, свобода, синтетизм, символізм.

Tkachuk O. M. Narrative principles of prose by Mychaylo Yatskiv.

Annotation. The thesis studies the general regularities of immanent narrative structures of prose by Mychaylo Yatskiv. It outlines the existential foundation of the artistic world on the basis of short stories and prose of the artist. It handles the nature

of the negative interpretation of reality as absurd reality in light of the aesthetic phenomenon of freedom for the first time. It traces the functioning of the category of exalted as forming principle of the tragic narrative of the writer.

There are revealed the principles of symbolic irrational-sensual basis of interpretation of the illusory world of being and non-existence, Gnosticism as a component of subjective idealism of modernist artist. Genre forms of small prose forms — poetry in prose, “short stories of fate”, their transcendent beginning are characterized in the paper.

There are defined intertextual principles of the author's subjectivity expression, interaction of points of view of characters and narrator, intentions of choice, focalizations, narrative tempo. It also conceives the specificity of modification of narrative situations with heterodiegetic and homodiegetic narrator.

Keywords: absurd, determinism, estrangement, exalted, freedom, narrative, non-existence, synthesis, symbolism.

10. Україна XIX – початку XXI ст.: цивілізаційний контекст пізнання : монографія / М. Ф. Юрій, Л. М. Алексієвець, Я. С. Калакура, О. А. Удод. – Тернопіль : Астон, 2013. – 696 с.

Анотація. З'ясовано сутність та особливості цивілізаційного пізнання нової і новітньої України, показано модернізаційні процеси та їх вплив на український соціум. Викладено історіософський погляд на становлення української нації, відновлення національної державності на початку XX ст., розглянуто історію України в умовах тоталітарного режиму одноособової влади й тоталітаризму та державотворчі процеси і кризові ризики у добу Незалежності, розкрито східноцивілізаційну складову соціокультурних особливостей українського соціуму та модернізаційних перетворень у контексті цивілізаційного утвердження і розвитку України у сучасну епоху державотворення з урахуванням новітніх тенденцій облаштування світового устрою.

Ключові слова: нова історія України, новітня історія України, становлення української нації, національна державність, державотворення.

Алексієвець Л. М., Юрій М. Ф., Калакура Я. С., Удод О. А. Украина XIX – начала XXI в.: цивилизационный контекст познания.

Аннотация. Выяснены сущность и особенности цивилизационного познания новой и новейшей Украины, показаны модернизационные процессы и их влияние на украинский социум. Изложен историософский взгляд на становление украинской нации, возрождения национальной государственности в начале XX в., рассмотрена история Украины в условиях тоталитарного режима единоличной власти и тоталитаризма и государственно-созидательные процессы и кризисные риски во время Независимости, раскрыто восточноцивилизационную составляющую социокультурных особенностей украинского социума и модернизационных изменений в контексте цивилизационного утверждения и развития Украины в современную эпоху создания государства с учетом новейших тенденций обустройства мирового уклада.

Ключевые слова: новая история Украины, новейшая история Украины, становление украинской нации, национальная государственность, создание государства.

Alexiyevets L. M., Yuriy M. F., Kalakura I. S., Udod O. A. Ukraine of the 19th – the beginning of XXI century: the civilizational context of cognition.

Annotation. Essence and features of civilizational cognition of new and newest Ukraine are founded out in the offered edition, modernization processes and their influence are rotined on Ukrainian socium. An historiosophical view is expounded to becoming of Ukrainian nation, proceeding in the national state system, at the beginning of XX century, history of Ukraine in the conditions of the totalitarian mode of individual power and totalitarianism and state creative processes and crisis risks is considered in days Independences, it is exposed Eastern civilization cultural component features Ukrainian society and modernization transformations to the context of civilization assertion and the development of Ukraine in the modern epoch with the latest state-improvement trends of world order.

11. Фурманкевич Н. М. Рекламний дискурс в електронних мас-медіа України: соціолінгвістичні особливості, форми творення в Інтернеті : монографія / Н. М. Фурманкевич. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 174 с.

Анотація. На основі комплексного аналізу розкрито мовну своєрідність рекламного мовлення на телебаченні та радіо, виявлено механізми мовного впливу реклами на споживача. Досліджено емоційно-оцінне ставлення українського споживача до реклами на телебаченні, радіо- та в Інтернеті. Окреслено фактори комунікативної ефективності сучасної української теле-, радіо- та інтернет-реклами. У монографії з'ясовано основні техніки впливу та форми подачі реклами; досліджено мовотворчі засоби сучасної телереклами; проаналізовано мовні аспекти творення радіореклами, досліджено та виокремлено найбільш поширені рекламні носії в Інтернеті. Під час дослідження рекламного дискурсу враховано цілісність і взаємозв'язок усіх компонентів комунікативного процесу. Монографія призначена для фахівців у галузі соціальних комунікацій, філологів, соціологів, психологів, аспірантів, студентів, а також для всіх, хто цікавиться рекламною комунікацією в сучасних електронних мас-медіа України.

Фурманкевич Н. М. Рекламный дискурс в электронных СМИ Украины: социолингвистические особенности, формы создания в Интернете

Аннотация. На основе комплексного анализа раскрыто языковое своеобразие рекламного вещания на телевидении и радио, выявлены механизмы речевого воздействия рекламы на потребителя. Исследованы эмоционально-оценочное отношение украинского потребителя к рекламе на телевидении, радио- и в Интернете. Определены факторы коммуникативной эффективности современной украинской теле-, радио-и интернет-рекламы. В монографии выяснены основные техники влияния и формы подачи рекламы; исследовано речетворческого средства современной телерекламы; проанализированы языковые аспекты создания радиорекламы, исследованы и выделены наиболее распространенные рекламные носители в Интернете. В ходе исследования рекламного дискурса учтены целостность и взаимосвязь всех компонентов коммуникативного процесу.

Монографія призначена для фахівців в області соціальних комунікацій, філологів, соціологів, психологів, аспірантів, студентів, а

також для всіх, хто цікавиться рекламною комунікацією в сучасних електронних СМІ Україна .

Furmankevych N. M. Advertising discourse in electronic media Ukraine: sociolinguistic features, forms creation on the web.

Annotation. Based on comprehensive analysis reveals linguistic peculiarity of advertising broadcast on television and radio, the mechanisms of linguistic effects of advertising on consumers. Investigated emotional and evaluative attitude Ukrainian consumer advertising on television , radio and the Internet. Factors outlined communicative efficiency of modern Ukrainian television , radio and Internet advertising. The book elucidated the basic techniques of influence and filing forms of advertising; studied by means of modern television advertising , making analysis of aspects of language radio advertising , research and singled out the most common advertising media online. During the study included the advertising discourse continuity and connectivity of all components of communicative.

Monograph designed for professionals in the field of social communications , linguists , sociologists , psychologists , graduate students , and for anyone interested in advertising communication in contemporary electronic media Ukraine.

12. Царик П. Л. Регіональний ландшафтний парк «Загребелля» у системі рекреаційного і заповідного природокористування : монографія / П. Л. Царик, Л. П. Царик. – Тернопіль : Тайп, 2013. – 188 с.

Анотація. У монографії розглянуті питання ролі регіонального ландшафтного парку "Загребелля" у сталому розвитку, рекреаційному і заповідному комплексах м. Тернополя. Подана характеристика природних компонентів, ландшафтних особливостей території. Оцінено ступінь антропогенної перетвореності ландшафтів, проведено оціну природних рекреаційних ресурсів, ступеня деградованості природних систем. Обґрунтовано заходи щодо збереження, ощадливого використання та відновлення природних рекреаційних ресурсів, розглянута роль РЛП у локальній екомережі м. Тернополя.

Ключові слова: ландшафтний парк, «Загребелля», рекреаційне природокористування, заповідне природокористування.

Царик П. Л., Царик Л. П. Региональный ландшафтный парк «Загребелье» в системе рекреационного и заповедного природопользования.

Аннотация. В монографии рассмотрены вопросы роли регионального ландшафтного парка «Загребелье» в устойчивом развитии, рекреационном и заповедном комплексах Тернополя. Представлена характеристика природных компонентов, ландшафтных особенностей территории. Оценена степень антропогенной превращенности ландшафтов, проведено Оцените природных рекреационных ресурсов, степени деградированности природных систем. Обоснованы мероприятия по сохранению, экономного использования и восстановления природных рекреационных ресурсов, рассмотрена роль РЛП в локальной экосети Тернополя.

Ключевые слова: ландшафтный парк, «Загребелье», рекреационное природопользование, заповедное природопользования.

Tsaryk P. L., Tsaryk L. P. Regional landscape park «Zagrebelya» in the recreational and nature reserve.

Annotation. This monograph discusses issues about the role of the regional landscape park «Zagrebele» in sustainable development, recreation and protected complexes Ternopil. The characteristic of the natural components of landscape features of the area. The degrees of anthropogenic transformation of landscapes, held Rate natural recreational resources, power degrade natural systems. Substantiated activities for the conservation, restoration and economical use of natural recreational resources, consider the role of SFM in the local ecological network of Ternopil.

Keywords: landscape park, «Zagrebele», recreational nature, conservation of nature.

13. Шеремет І. В. Педагогічні умови антиалкогольного виховання старшокласників засобами фізичної культури : монографія / І. В. Шеремет. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 215 с.

Анотація. Монографія є цілісним дослідженням антиалкогольного виховання старшокласників засобами фізичної культури. Визначено педагогічні умови підвищення ефективності антиалкогольного виховання. Розроблено зміст антиалкогольного виховання, виявлено потенційні можливості програми з предмету фізична культура. Показані шляхи залучення учнів до активної позаурочної фізкультурно-спортивної діяльності. Запропоновано методiku організації індивідуальної антиалкогольної виховної роботи, самоосвіти і самовиховання учнів. Висвітлено можливості залучення батьків до антиалкогольної виховної роботи.

Для студентів факультету фізичного виховання, учителів фізичної культури, фахівців у галузі педагогіки та психології, а також усіх, хто цікавиться проблемами здорового способу життя.

Шеремет И. В. Педагогические условия антиалкогольного воспитания старшеклассников средствами физической культуры.

Аннотация. Монография является целостным исследованием антиалкогольного воспитания старшеклассников средствами физической культуры. Определены педагогические условия повышения эффективности антиалкогольного воспитания. Разработано содержание антиалкогольного воспитания, выявлены потенциальные возможности программы по предмету физическая культура. Показаны пути привлечения учащихся к активной внеурочной физкультурно-спортивной деятельности. Предложена методика организации индивидуальной антиалкогольной воспитательной работы, самообразования и самовоспитания учащихся. Освещены возможности привлечения родителей к антиалкогольной воспитательной работы.

Для студентов факультета физического воспитания, учителей физической культуры, специалистов в области педагогики и психологии, а также всех, кто интересуется проблемами здорового образа жизни.

Sheremet I. V. Pedagogical conditions of anti-alcohol education of senior secondary school students by means of physical training.

Annotation. The monograph presents extensive research on anti-alcohol education of senior secondary school students by means of physical training. Pedagogical conditions for increasing efficiency of anti-alcohol education have been defined. The content of anti-alcohol education has been developed and the potential of the Physical Training course syllabus has been revealed. The ways of encouraging

students to take an active part in extracurricular sports activities have been shown. The methodology of organization of individual anti-alcohol educational work has been suggested. The possibilities of involving parents into the anti-alcohol educational work have been covered.

For students of Physical Training Faculty, teachers of Physical Training, specialists in the field of pedagogy and psychology, and for all interested in healthy lifestyle.

РОЗДІЛИ В МОНОГРАФІЯХ

1. Вихор С. Т. Батьківсько-дитячі стосунки: гендерний вимір / С. Т. Вихор // Гендерні дослідження: прикладні аспекти : монографія / [В. П. Кравець, Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді та ін.] ; за ред. В. П. Кравця. – Тернопіль, 2013. – С. 370–380.

Анотація. Висвітлено проблему взаємодії батьків та дітей в сім'ї крізь призму гендерного підходу. Проаналізовано тенденції та особливості розподілу ролей між подружжям на сучасному етапі та їх взаємозв'язок із соціально-культурними змінами, виокремлено різні типи розподілу ролей в домашньому господарстві та їх вплив на гендерну соціалізацію в родині. Охарактеризовано погляди представників різних концепцій на процес гендерної соціалізації в сім'ї. Досліджено ставлення учнів підліткового та раннього юнацького віку до виконання батьками сімейних ролей та характеру їх розподілу в родині, показано як вони впливають на формування гендерних уявлень дівчат і хлопців.

Ключові слова: батьківсько-дитячі стосунки, гендерна соціалізація в сім'ї, сімейні ролі.

Аннотация. Рассматривается проблема взаимодействия родителей и детей с использованием гендерного подхода. Проанализированы тенденции и особенности современного распределения ролей в семье, их связь с социально-культурными изменениями, выделены различные типы распределения ролей в домашнем хозяйстве и их влияние на гендерную социализацию в семье. Исследовано отношение учеников подросткового и старшего юношеского возраста к выполнению и характеру распределения семейных ролей, показано их влияние на формирование гендерных представлений девочек и мальчиков.

Ключевые слова: отношения родителей и детей, гендерная социализация в семье, семейные роли.

Vykhor Svitlana. Parent-child relationships: a gender dimension.

Annotation. The article deals with the interaction of parents and children in the family through the prism of gender approach. The peculiarities of role division in the family, the impact of socio-cultural changes on the family, different types of household role division and its impact on gender socialization in the family. The views of representatives of different concepts of the process of gender socialization in the family were considered. The attitudes of adolescence and early adolescence to family roles and the nature of their division in the family, it is shown how they affect the formation of gender notions of girls and boys.

Keywords: the interaction of parents and children, gender socialization in the family, family roles.

2. Говорун Т. В. Методологія гендерно-освітніх занять у контексті підготовки учнівської молоді до шлюбу та сім'ї / Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді // // Гендерні дослідження: прикладні аспекти : монографія / [В. П. Кравець, Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді та ін.] ; за ред. В. П. Кравця. – Тернопіль, 2013. – С. 313–335.

3. Гречин І. М. Зміст і структура шкільних програм з підготовки учнівської молоді до виконання батьківських обов'язків у Німеччині / І. М. Гречин // Гендерні дослідження: прикладні аспекти : монографія / [В. П. Кравець, Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді та ін.] ; за ред. В. П. Кравця. – Тернопіль, 2013. – С. 380–390.

Анотація. Досліджено формування готовності учнівської молоді до виконання батьківських обов'язків у Німеччині в контексті соціальної та гендерної сімейної політики держави. Розкрито специфіку та характерні риси використання навчальних програм у просвітницькій роботі з школярами: вертикальна та горизонтальна сегрегації освітніх програм; упровадження спеціальних, варіативних та інтегрованих курсів з батьківства, їх циклічний, міждисциплінарний, різнорівневий і різновекторний характер.

Ключові слова: батьківські обов'язки, учнівська молодь, система підготовки до батьківства, шкільні програми, школи Німеччини.

Гречин И. М. Содержание и структура школьных программ с подготовки ученической молодежи к выполнению родительских обязанностей в Германии.

Аннотация. Исследовано формирование готовности ученической молодежи к выполнению родительских обязанностей в Германии в контексте социальной и гендерной семейной политики государства. Раскрыта специфика и характерные черты использования учебных программ в просветительской работе со школьниками: вертикальная и горизонтальная сегрегации образовательных программ; внедрение специальных, вариативных и интегрированных курсов из родительства, их циклический, междисциплинарный, разноуровневый и разновекторный характер.

Ключевые слова: родительские обязанности, ученическая молодежь, система подготовки к родительству, школьные программы, школы Германии.

Grechyn I. M. Content and structure of school programs for preparing schoolchildren to accomplish parental duties in Germany.

Annotation. The comprehensive analysis of the content peculiarities of preparing schoolchildren to accomplish parental duties in Germany in the context of social and gender domestic policy of Germany is given in the article. Peculiarities and typical features of application of educative programs in preparing schoolchildren to accomplish parental duties in Germany are analysed: vertical and horizontal segregation of educative programs; implementation of special and flexibility courses of parenthood; cyclical, interdisciplinary, differential, the multy-level and multy-vectored character of educational.

Keywords: parental duties, schoolchildren, system of preparing for parenthood, educative programs, Germany's schools.

4. Жирська Г. Я. Гендерні аспекти «прихованого навчального плану» у змісті шкільної біологічної освіти / Г. Я. Жирська // Гендерні дослідження: прикладні аспекти : монографія / [В. П. Кравець, Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді та ін.] ; за ред. В. П. Кравця. – Тернопіль, 2013. – С. 222–231.

5. Кальба Я. Є. Гендер у суб'єктивно-вчинковому вимірі (результати дослідження учнівської молоді) / Я. Є. Кальба // Гендерні дослідження: прикладні аспекти : монографія / [В. П. Кравець, Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді та ін.] ; за ред. В. П. Кравця. – Тернопіль, 2013. – С. 232–242.

6. Кізь О. Б. Інноваційні просвітницькі технології формування гендерної культури студентської молоді у сфері шлюбно-сімейних стосунків / О. Б. Кізь // Гендерні дослідження: прикладні аспекти : монографія / [В. П. Кравець, Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді та ін.] ; за ред. В. П. Кравця. – Тернопіль, 2013. – С. 335–370.

7. Кікінежді О. М. Особистісно-егалітарний підхід як базова методологія в обґрунтуванні гендерної соціалізації дітей та юнацтва / О. М. Кікінежді // Гендерні дослідження: прикладні аспекти : монографія / [В. П. Кравець, Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді та ін.] ; за ред. В. П. Кравця. – Тернопіль, 2013. – С. 201–211.

8. Кравець В. П. Гендерні дослідження в контексті глобальних викликів сучасності / В. Кравець // Гендерні дослідження: прикладні аспекти : монографія / [В. П. Кравець, Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді та ін.] ; за ред. В. П. Кравця. – Тернопіль, 2013. – С. 9–20.

9. Кравець В. П. Гендерні особливості статевого виховання школярів / В. Кравець // Гендерні дослідження: прикладні аспекти : монографія / [В. П. Кравець, Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді та ін.] ; за ред. В. П. Кравця. – Тернопіль, 2013. – С. 295–313.

10. Левчик Н. С. Підготовка учнівської молоді до відповідального батьківства та материнства у США та Великій Британії // Гендерні дослідження: прикладні аспекти : монографія / [В. П. Кравець, Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді та ін.] ; за ред. В. П. Кравця. – Тернопіль, 2013. – С. 391–404.

11. Нестайко І. М. З історії сексуального і статевого виховання в польській школі / І. М. Нестайко // Гендерні дослідження: прикладні аспекти : монографія / [В. П. Кравець, Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді та ін.] ; за ред. В. П. Кравця. – Тернопіль, 2013. – С. 404–413.

Анотація. Виокремлено завдання сексуального виховання в школі, визначено головне призначення предмету «Виховання життя в сім'ї», представлено досвід польських учителів-практиків у підвищенні ефективності сексуального навчання та виховання, організації навчально-виховного процесу,

проаналізовано програму курсу «Підготовка молоді до життя в сім'ї» та визначено її мету.

Ключові слова: виховання, сексуальне виховання, статеве виховання, виховання до життя в сім'ї, сімейне життя.

Нестайко І. Н. Из истории сексуального и полового воспитания в польской школе.

Аннотація. В статті виділені задачі сексуального виховання в школі, визначено головне призначення предмета «Виховання до життя в сім'ї», представлено досвід польських учителів-практиків з підвищення ефективності сексуального навчання та виховання, організації навчально-виховного процесу, проаналізовані програми курсу «Підготовка молоді до життя в сім'ї» та визначено її мету.

Ключевые слова: виховання, сексуальне виховання, статеве виховання, виховання до життя в сім'ї, сімейне життя.

Nestayko I. History of sex and sex education in Polish schools.

Annotation. The article singles out the problem of sex education in school, defined the main purpose of the subject "Education in family life," the experience of Polish teachers and practitioners in improving sexual education and training, the educational process, analyze curriculum "Preparing young people for life family "and defines its purpose.

Keywords: education, sex education, sex education, education for family life, family life.

12. Сіткар В. І. Субкультура дитинства та її вплив на статеву соціалізацію особистості: гендерна парадигма // В. І. Сіткар // Гендерні дослідження: прикладні аспекти: монографія / [В. П. Кравець, Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді та ін.] ; за ред. В. П. Кравця. – Тернопіль, 2013. – С. 242–254.

13. Ширококордюк Л. А. Лихослів'я у молодіжному середовищі: гендерний аспект // Л. А. Ширококордюк // Гендерні дослідження: прикладні аспекти: монографія / [В. П. Кравець, Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді та ін.] ; за ред. В. П. Кравця. – Тернопіль, 2013. – С. 254–262.

14. In vitro manipulation and propagation of Gentiana L. species from the Ukrainian flora / [Drobyk N. M., Hrytsak L. R., Mel'nyk V. M., Kravets N. B., Konvalyuk I. I., Twardovska M. O., Kunakh V. A.] // The Gentianaceae / ed. by Jan J. Rybczyński, Michael R. Davey and Anna Mikula. – Berlin ; Heidelberg ; New York, 2013. – V. 2 : Biotechnology and Application, chap. 2. – P. 140–164.

Annotation. Conditions were developed for microclonal propagation, callus induction and proliferation, plant regeneration and long-term maintenance of fast-growing root cultures of Gentiana species from the Ukrainian flora. The basic growth parameters were evaluated for cultured tissues. Extensive growth and considerable biomass yield was achieved in most cultures. The ability to form tissue and organ cultures depended on the original genotype, the kind of explants, growth regulators and mineral composition of the nutrient medium. The efficiency of shoot and root regeneration from cultured tissue declined with the duration of callus maintenance.

Дробик Н. М., Грицак Л. Р., Мельник В. М., Кравець Н. Б., Конвалюк І. І., Твардовська М. О., Кунах В. А. Культивування і розмноження in vitro видів роду Gentiana L. флори України/

Анотація. Розроблено умови для мікроклонального розмноження, калусогенезу і проліферації, регенерації рослин і довгострокового культивування швидкоростучих культур коренів видів роду *Gentiana* флори України. Основні параметри росту оцінювали на культурі тканин. Швидкий ріст і значний вихід біомаси був досягнутий для більшості культур. Здатність до формування культури тканин і органів залежала від вихідного генотипу, типу експланта, регуляторів росту і мінерального складу живильного середовища. Ефективність регенерації пагонів і коренів з культури тканин знижувалася із збільшенням тривалості вирощування калюсу.

Дробык Н. М., Грицак Л. Р., Мельник В. Н., Кравец Н. Б., Конвалюк И. И., Твардовская М. О., Кунах В. А. Культивирование и размножение in vitro видов рода Gentiana L. флоры Украины.

Аннотация. Разработаны условия для микроклонального размножения, каллусогенеза и пролиферации, регенерации растений и длительного культивирования быстрорастущей культуры корней видов *Gentiana* флоры Украины. Основные параметры роста оценивали на культуре тканей. Быстрый рост и значительный выход биомассы был достигнут для большинства культур. Способность к формированию культуры тканей и органов зависела от исходного генотипа, типа эксплантата, регуляторов роста и минерального состава питательной среды. Эффективность регенерации побегов и корней с культуры ткани снижалась с увеличением длительности выращивания каллуса.

НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ І ПІДРУЧНИКИ ДЛЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Природничі науки

1. Барна М. М. Ботаніка : терміни, поняття, персоналії : навчальний посібник / М. М. Барна. – 2-ге вид., доповн. і змін. – Тернопіль : Терно-граф, 2013. – 360 с. : іл.

Анотація. Навчальний посібник написаний за типом словника і містить близько 3000 термінів із різних галузей ботанічної науки, найуживаніші терміни з мікології, вірусології, генетики, селекції, насінництва, екології та охорони рослинного світу, 42 біографічні статті українських і зарубіжних учених-ботаніків зі світлинами, в яких розкривається їх внесок у розвиток ботанічної науки. Подано етимологічні дані про всі іншомовні терміни.

Розрахований на викладачів і студентів біологічних факультетів, студентів неспеціалізованих закладів, які вивчають навчальну дисципліну «Ботаніка», вчителів-біологів, екологів і спеціалістів з охорони природи.

2. Барна М. М. Видатні вчені-ботаніки : навчальний посібник / М. М. Барна, Л. С. Барна. – Тернопіль : Терно-граф, 2013. – 192 с. : іл.

Анотація. Навчальний посібник містить понад 60 біографічних статей видатних українських та зарубіжних вчених-ботаніків зі світлинами, в яких розкривається їх вклад у розвиток ботанічної науки. Окрім того, подано українсько-російсько-латинський алфавітний словник назв рослин і грибів, занесених до «Червоної книги України. Рослинний світ» (2009), а також види рослин флори України, занесені до «Європейського Червоного списку тварин і рослин, що перебувають під загрозою зникнення у світовому масштабі» (1991).

Розрахований на викладачів і студентів біологічних факультетів, студентів неспеціалізованих закладів, які вивчають навчальну дисципліну «Ботаніка», вчителів-біологів, екологів і спеціалістів з охорони природи.

3. Виробнича педагогічна практика з біології, екології, основ здоров'я, ОБЖД та хімії (за кредитно-трансферною системою організації навчання) : метод. рекомендації [для студ. ОКР «Спеціаліст» напрямів підготовки 7.040102 Біологія*, 7.040101 Хімія*] / [Степанюк А. В., Жирська Г. Я., Міщук Н. Й., Барна Л. С., Троцька О. С., Гладюк М. М.]. – Тернопіль : Вектор, 2013. – 80 с.

Анотація. В посібнику розглядаються проблеми виробничої педагогічної практики студентів хіміко-біологічного факультету заочної та денної форми навчання (питання організації, проведення, змісту, завдань та звітності студентів-практикантів). Подаються рекомендації щодо оформлення звітної документації.

4. Дарбишева О. Є. Навчально-польова практика з методики навчання біології : організація самостійної роботи студентів (ОКР «Бакалавр» напрямку підготовки 6.040102 Біологія*) / О. Є. Дарбишева, Г. Я. Жирська, А. В. Степанюк. – Тернопіль : Вектор, 2013. – 84 с.

Анотація. У посібнику подано методичні рекомендації до проведення навчально-польової практики з методики навчання біології, зміст завдань для організації самостійної навчально-дослідної діяльності студентів на навчально-дослідній земельній ділянці.

5. Дударчук К. Д. Туристичні ресурси рідного краю : навч.-метод. посібник для самост. роботи студентів / К. Д. Дударчук, О. В. Заставецька. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 126 с.

Анотація. Навчально-методичний посібник містить програму, рекомендовану літературу, систему оцінювання знань студентів, тематику практичних і семінарських робіт, завдання для самостійного опрацювання, питання для самоконтролю та тестові й описові питання для перевірки знань студентів з курсу.

6. Методика навчання біології : зошит для самостійної роботи [для студ. ОКР «бакалавр» напряму підготовки 6.040102 Біологія*]. Ч. 1 / [Степанюк А. В., Жирська Г. Я., Міщук Н. Й., Барна Л. С., Троцька О. С.]. – Тернопіль : Вектор, 2013. – 76 с.

Анотація. Матеріал, запропонований у посібнику, орієнтований на формування творчої особистості майбутнього вчителя біології з врахуванням альтернативних підходів до формування змісту шкільної біологічної освіти та сучасних освітніх технологій, зумовлених реформуванням системи освіти в Україні. Наведені завдання для організації самостійної навчально-пізнавальної роботи студентів з методики навчання біології в аудиторній та поза аудиторній роботі. Посібник призначений студентів денної та заочної форми навчання, вчителів та викладачів вищих педагогічних навчальних закладів.

7. Методика навчання біології : (за кредитно-трансферною системою організації навчання) : робочий зошит [для студ. ОКР «бакалавр» напряму підготовки 6.040102 Біологія*]. Ч. 2. / [Степанюк А. В., Міщук Н. Й., Барна Л. С., Жирська Г. Я.]. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 100 с.

Анотація. Матеріал, запропонований у посібнику, орієнтований на формування творчої особистості майбутнього вчителя біології з врахуванням альтернативних підходів до формування змісту шкільної біологічної освіти та сучасних освітніх технологій, зумовлених реформуванням системи освіти в Україні. Наведені завдання для організації самостійної навчально-пізнавальної роботи студентів з методики навчання біології в аудиторній та поза аудиторній роботі. Посібник призначений студентів денної та заочної форми навчання, вчителів та викладачів вищих педагогічних навчальних закладів.

8. Методика навчання біології : (за кредитно-трансферною системою організації навчання) : робочий зошит [для студ. ОКР «бакалавр» напряму підготовки 6.040102 Біологія*]. Ч. 3 / [Степанюк А. В., Жирська Г. Я., Барна Л. С., Міщук Н. Й., Троцька О. С.]. – Тернопіль : Вектор, 2013. – 116 с.

Анотація. Матеріал, запропонований у посібнику, орієнтований на формування творчої особистості майбутнього вчителя біології з врахуванням

альтернативних підходів до формування змісту шкільної біологічної освіти та сучасних освітніх технологій, зумовлених реформуванням системи освіти в Україні. Наведені завдання для організації самостійної навчально-пізнавальної роботи студентів з методики навчання біології в аудиторній та поза аудиторній роботі. Посібник призначений студентів денної та заочної форми навчання, вчителів та викладачів вищих педагогічних навчальних закладів.

9. Мохун С. *Астрономія : збірник задач : навчальний посібник* / С. Мохун. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 226 с. : іл.

Анотація. У посібнику містяться задачі з усіх розділів програми курсу астрономії для педагогічних вузів. Також приведено короткі викладки теоретичного матеріалу та приклади розв'язування основних типів астрономічних задач. В кінці посібника подано відповіді до задач та розміщено таблиці, в яких наведено астрономічні дані, необхідні для розв'язування задач.

10. Мохун С. *Астрономія : лабораторний практикум : навчальний посібник* / С. Мохун. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 297 с. : іл.

Анотація. Важливим видом учбової діяльності студента при вивченні астрономії є виконання лабораторних робіт, в процесі якого студенти знайомляться з основними методами астрономічних досліджень і розрахунків. Послідовність лабораторних робіт відповідає програмі і основним підручникам з астрономії. При цьому передбачається, що студент обов'язково вивчає основну літературу. З метою глибшого і детальнішого ознайомлення з питаннями, що вивчаються, студентам рекомендується додаткова література. При виконанні лабораторних робіт студенти складають індивідуальні письмові звіти у вигляді протоколів, форма яких наведена в інструкціях до робіт.

11. Педагогічна практика студентів хіміко-біологічного факультету : методичні рекомендації [для студ. *ОКР* «бакалавр» напрямів підготовки 6.040102 Біологія*, 6.040101 Хімія*, 6.010203 Здоров'я людини] / [Степанюк А. В., Жирська Г. Я., Міщук Н. Й., Барна Л. С.] – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 52 с.

Анотація. В посібнику розглядаються проблеми педагогічної практики студентів хіміко-біологічного *факультету* заочної та денної форми навчання (питання організації, проведення, змісту, завдань та звітності студентів-практикантів). Подаються рекомендації щодо оформлення звітної документації.

12. Рудакевич І. Р. *Географічне прогнозування : навчальний посібник* / І. Р. Рудакевич. – Тернопіль : Вектор, 2013. – 100 с.

13. Степанюк А. В. *Біоетика : зошит для самостійної роботи студентів* / А. В. Степанюк, О. С. Троцька. – Тернопіль : Вектор, 2013. – 52 с.

Анотація. Матеріал, запропонований в посібнику, орієнтований на формування творчої особистості майбутнього вчителя біології та хімії з врахуванням альтернативних підходів до формування змісту шкільної біологічної освіти та сучасних освітніх технологій, зумовлених реформуванням системи освіти в Україні. Наведені завдання для організації самостійної навчально-пізнавальної роботи студентів з біо(еко)етики в аудиторній та

позааудиторній роботі. Посібник призначений для вчителів, студентів та викладачів вищих педагогічних навчальних закладів.

14. Степанюк А. В. Викладацька практика (за кредитно-трансферною системою організації навчання): методичні рекомендації для магістрів напрямів підготовки 8.010103 Біологія* та 8.010103 Хімія* / А. В. Степанюк, М. М. Гладюк. – Тернопіль : Вектор, 2013. – 52 с.

Анотація. В посібнику розглядаються проблеми асистентської педагогічної практики магістрів хіміко-біологічного факультету (питання організації, проведення, змісту, завдань та звітності практикантів). Подаються рекомендації щодо оформлення звітної документації.

15. Степанюк А. В. Навчально-пізнавальна діяльність студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни «Історія біології»: робочий зошит / А. В. Степанюк. – Тернопіль : Вектор, 2013. – 64 с.

Анотація. Матеріал, запропонований у посібнику, орієнтований на формування творчої особистості майбутнього вчителя біології з врахуванням альтернативних підходів до формування змісту шкільної біологічної освіти та сучасних освітніх технологій, зумовлених реформуванням системи освіти в Україні. Наведені завдання для організації самостійної навчально-пізнавальної роботи студентів. Книга призначений студентів денної та заочної форми навчання, викладачів вищих педагогічних навчальних закладів

16. Степанюк А. В. Навчально-пізнавальна діяльність студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання біологічних дисциплін у ВНЗ»: робочий зошит / А. В. Степанюк – Тернопіль : Вектор, 2013. – 126 с.

Анотація. Матеріал, запропонований у посібнику, орієнтований на формування творчої особистості майбутнього вчителя біології з врахуванням альтернативних підходів до формування змісту шкільної біологічної освіти та сучасних освітніх технологій, зумовлених реформуванням системи освіти в Україні. Наведені завдання для організації самостійної навчально-пізнавальної роботи студентів. Книга призначений студентів денної та заочної форми навчання, викладачів вищих педагогічних навчальних закладів

17. Царик Л. П. Вступ до фаху: навчальний посібник / Л. П. Царик. – Тернопіль : Тайп, 2013. – 200 с.

18. Царик Л. П. Заповідна справа: навчальний посібник / Л. П. Царик. – Тернопіль : Тайп, 2013. – 257 с.

Анотація. Розглянуто питання історичних етапів створення, функціонально-просторової структури, характеристики територій та об'єктів природоно-заповідного фонду України

Охорона здоров'я. Медичні науки

19. Основи масажу : [навчальний посібник] / Л. О. Вакуленко, З. П. Прилуцький, Д. В. Вакуленко [та ін.]. – [Пробне видання]. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 132 с.

Анотація. Висвітлені загальні анатомічні, фізіологічні основи та види масажу; класифікація прийомів масажу та техніка їх виконання; техніка та методика масажу окремих ділянок тіла, вимоги до фахівців з масажу, поєднання масажу з іншими методами лікування.

Економічні науки

20. Литвин Л. М. Економіка і ціноутворення в галузі туризму : навчально-методичний посібник / Л. М. Литвин. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 84 с.

Анотація. Навчально-методичний посібник включає навчальну та робочу програми, плани семінарських занять, основні поняття та категорії тем, завдання для самостійної роботи, теми індивідуальних навчально-дослідних завдань, методичні вказівки з організації практичних занять студентів з дидактичним забезпеченням з дисципліни, список літератури, перелік питань для підготовки до підсумкового тестування та взірці тестових завдань, які допоможуть студентам у підготовці до іспиту. Посібник розрахований для студентів, які вивчають дисципліну «Економіка і ціноутворення в галузі туризму», а також всіх, хто цікавиться даними питаннями.

Історія. Історичні науки

21. Алексієвець М. Наукові дослідження: теорія та організація : навчальний посібник для студентів вищів України / М. Алексієвець, Л. Алексієвець, Г. Терещук. – 4-е вид., переробл. та доповн. – Тернопіль : Вектор, 2013. – 365 с.

Анотація. Навчальний посібник розкриває методологічні та методичні основи наукової роботи як вчення й організацію наукової діяльності. Мета видання, що складається з двох частин, – сприяти реалізації творчих можливостей студентів через індивідуально-спрямований розвиток їхніх здібностей, науково-пошукову діяльність; висвітлити сучасні методичні вимоги до підготовки й захисту індивідуального навчально-дослідного завдання, реферату, курсової, бакалаврської, дипломної і магістерської робіт, написання окремих наукових праць, публікацій.

Видання призначене для викладачів, а також для студентів вищих навчальних закладів України.

22. Валіон О. Генеза й історичний розвиток грушевськознавства : навчально-методичний посібник для магістрів історичного факультету за вимогами кредитно-трансферної системи / О. Валіон. – Тернопіль : Літопис, 2013. – 80 с.

Анотація. У навчально-методичному посібнику розкриваються предмет і завдання навчального курсу “Генеза й історичний розвиток грушевськознавства”; програма і зміст лекційних занять; теми, питання і література до семінарських занять; тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань та самостійної роботи; тестові завдання для поточного й підсумкового контролю; тематика магістерських робіт; шкала та критерії оцінювання знань та умінь студентів.

23. Валіон О. Грушевськознавство в українській та зарубіжній історичній думці : навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету за вимогами кредитно-трансферної системи / О. Валіон. – Тернопіль : Літопис, 2013. – 88 с.

Анотація. У навчально-методичному посібнику розкриваються предмет і завдання навчального курсу “Грушевськознавство в українській та зарубіжній історичній думці”; програма і зміст лекційних занять; теми, питання і література до семінарських занять; тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань та самостійної роботи; тестові завдання для поточного й підсумкового контролю; тематика курсових і дипломних робіт; шкала та критерії оцінювання знань та умінь студентів.

24. Валіон О. Нова історія країн Європи й Америки (1789–1918) : програма навчального курсу за вимогами кредитно-модульної системи та його методичне забезпечення. Ч. 2 / О. Валіон. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 133 с.

Анотація. У навчально-методичному посібнику розкривається предмет, завдання і структура навчального курсу “Нова історія країн Європи й Америки” (II частина); програма і зміст лекційних занять; теми, питання і література до семінарських занять; тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань та самостійної роботи; тестові завдання для поточного й підсумкового контролю; тематика дипломних і магістерських робіт; шкала та критерії оцінювання знань та умінь студентів; термінологічний словник; список рекомендованої літератури.

25. Григорук Н. Історія слов’янських народів. Східні слов’яни від кінця XVIII ст. до 1914 р. : навчально-методичний посібник / Н. Григорук. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 138 с.

Анотація. У навчально-методичному посібнику запропоновано тематику семінарських занять, які поділено на три змістові модулі. Теми спрямовані на вивчення ключової для російської історії кінця XVIII – початку XX ст. проблеми – модернізації країни. Ця проблема розглядається через реформи “зверху” та їхній вплив на різні соціальні верстви і прошарки, політичні, національні й релігійні течії та рухи. Основна увага приділена викладанню суспільно-політичних, соціально-економічних та зовнішньополітичних аспектів історії східних слов’ян на основі досягнень сучасної історіографії з використанням різноманітних джерел інформації. Методичні поради та розв’язання окремих аспектів тієї чи іншої проблеми повинні допомогти студентам проаналізувати конкретні джерела, зорієнтуватися в оцінках та узагальненнях, які дає історіографія.

В організації самостійної роботи студентів допоможуть різноманітні завдання до кожного змістового модуля, тематика доповідей, список рекомендованої літератури.

Розрахований на студентів вищих навчальних закладів.

26. Костюк Л. Етнографія : навчально-методичний посібник (за вимогами кредитно-трансферної системи) / Л. Костюк. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 170 с.

Анотація. У посібнику запропоновано змістове наповнення лекційних, семінарських занять з етнографії, завдання для самостійної роботи студентів, запитання для підсумкового контролю, шкалу оцінювання навчальних досягнень, перелік основної та додаткової літератури з дисципліни, тематику курсових та дипломних робіт з етнографії. Укладено словник термінів з курсу.

27. Шама О. І. Історія Стародавньої Греції і Риму : навчальна програма, лекції, методичні рекомендації для студентів денної і заочної форми навчання / О. І. Шама. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 360 с.

Анотація. В навчальному посібнику «Історія Стародавньої Греції і Риму» зібрано необхідні матеріали для засвоєння курсу античної історії. В навчальній програмі визначено обсяг і основні параметри курсу. В лекційному курсі викладено основний матеріал з історії Стародавньої Греції і Риму. Методичні рекомендації включають плани семінарських занять, тематику індивідуальних навчально-дослідних завдань, курсових і дипломних робіт, перелік питань до підсумкового контролю і список рекомендованої літератури (джерела, навчальна і спеціальна література). В додатку вміщені основні одиниці мір і ваг, а також календарі стародавніх греків і римлян.

Культура, мистецтво, журналістика

28. Мистецтво магістра = Magister atrium : посібник для студентів спеціальності «Журналістика» / упоряд. Н. Л. Дашенко, Н. М. Фурманкевич, П. З. Гуцал. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 160 с.

Анотація. Посібник упорядковано задля вдосконалення навчально-наукової роботи студентів-журналістів відповно до сучасних вимог. У ньому представлено змістово-структурні параметри різних форм такої роботи, висвітлено особливості мовного оформлення наукового тексту, подано відомості про наукові методи в журналістиці, про особливості опрацювання наукової літератури та джерел, запропоновано критерії оцінювання кваліфікаційних робіт, подано приклади оформлення структурних елементів кваліфікаційних наукових робіт.

Посібник призначений для студентів та викладачів спеціальності «Журналістика», а також інших гуманітарних спеціальностей. Може бути використаний при викладанні дисципліни «Основи наукових досліджень».

29. Організація та менеджмент самодіяльного музею : (стан та шляхи модернізації музейної справи в умовах ВУЗівської науки) / Б. М. Авдрушків, О. О. Бендасюк, В. С. Федорейко [та ін.]. – Тернопіль : Терно-граф, 2013. – 256 с.

30. Павх С. П. Етнодизайн костюма : навч.-метод. посібник / С. Павх, О. Бурбан. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 128 с.

Анотація. Посібник призначено для студентів вищих педагогічних закладів освіти і зорієнтовано на професійну діяльність майбутнього учителя.

Зміст навчального матеріалу містить дидактично обґрунтовану систему знань, умінь і навичок з дисципліни, яка має бути реалізована під час вивчення даного навчального предмета.

Метою посібника є розкриття загальних понять, пов'язаних з характерними ознаками народного костюма, формування у студентів знань та умінь з метою створення сучасного одягу та аксесуарів з елементами народного костюма, розвиток у студентів естетичних смаків, творчого ставлення до творчої праці, образного мислення й уяви, необхідних майбутньому учителю.

31. Проців Л. Й. Історія музичної педагогіки в Україні : навчальний посібник / Л. Й. Проців. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 230 с.

Анотація. Навчальний посібник складений відповідно до вимог європейської кредитно-трансферної системи, згідно з навчальною програмою, затвердженою вченою радою ТНПУ імені В. Гнатюка. Дисципліна включена до навчального плану підготовки бакалаврів за напрямом 6.020204 «Музичне мистецтво».

Посібник містить тексти лекцій, контрольні запитання та завдання, перелік тем для індивідуальних навчально-дослідних завдань, список рекомендованої літератури.

Зміст дисципліни відображає розвиток музично-педагогічної думки та музично-освітньої практики в Україні від найдавніших часів до сучасності.

32. Смоляк О. С. Щедрівки Західного Поділля : навчальний посібник / О. С. Смоляк. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 280 с.

Анотація. Навчальний посібник складають 220 мелодій і словесних текстів щедрівок, записаних у 90-х роках ХХ – першому десятилітті ХХІ століття на теренах Західного Поділля, які супроводжуються паспортизацією та етномузикознавчим аналізом на рівні тематики, ритмічних форм вірша і мелодії, народномузичних форм та ладозвукорядних побудов.

Видання адресоване етномузикологам, фольклористам, етнологам, викладачам і студентам музичних навчальних закладів, а також усім, хто цікавиться традиційною народною музичною культурою.

33. Фортепіанна мініатюра українських композиторів (друга половина ХХ – початок ХХІ століть) : навчально-методичний посібник / упоряд.: І. Гринчук, О. Горбач. – Тернопіль : Астон, 2013. – 96 с.

Анотація. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1/11-8535 від 20.05.2013 р.).

Навчально-методичний посібник укладено відповідно до програми навчальної дисципліни «Основний музичний інструмент» (фортепіано) для підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 0202 «Мистецтво» за напрямом 6.020204 «Музичне мистецтво».

Представлено твори українських композиторів другої половини ХХ – початку ХХІ ст., які збагатять навчально-виконавський репертуар, сприятимуть формуванню виконавської культури, стильно-слухового досвіду.

Упорядниками проаналізовано сучасні засади фортепіанної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва, розроблено рекомендації щодо виконання запропонованих творів, висвітлено методичні аспекти їх використання у процесі шкільної практики.

Для студентів, викладачів навчальних закладів мистецького профілю, вчителів-практиків загальноосвітніх, дитячих музичних шкіл, шкіл мистецтв.

Освіта. Педагогічні науки

Педагогіка вищої школи

34. Балик Н. Р. Вивчення інформаційно-комунікаційних технологій шляхом формування ключових компетенцій: навчальний посібник / Н. Р. Балик, Г. П. Шмигер. – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 44 с.

Анотація. У навчальному посібнику описані активні методи навчальної діяльності — кейс-метод і метод проектів, а також комплекси завдань зі створення навчальних проектів на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій

Матеріали призначені для магістрантів та аспірантів вищих навчальних закладів. Вони також будуть корисні для усіх, хто прагне використовувати проектну методику у своїй професійній діяльності.

35. Балик Н. Р. Інноваційний тренінг. Соціальне проектування: навчально-методичний посібник / Н. Р. Балик, Г. П. Шмигер. – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 35 с.

Анотація. У навчально-методичному посібнику представлено один із методів навчальної діяльності — метод проектів, що дозволяє вдало поєднувати ознаки дослідницьких, творчих, інформаційних проектів. Завдяки проектній формі організації навчального процесу створюються сприятливі умови самостійної творчої роботи, формування навичок практичної роботи під час проведення інноваційних тренінгів.

Матеріали призначені для магістрантів вищих навчальних закладів.

36. Кодлюк Я. П. Дидактика початкової школи: практичний курс: навчально-методичний посібник / Я. П. Кодлюк. – Тернопіль: Астон, 2013. – 160 с.

Анотація. Посібник містить методичне забезпечення курсу «Дидактика початкової школи»: програму навчальної дисципліни (за вимогами кредитно-модульної системи); розробки лекційних, семінарських і лабораторних занять; тестові завдання; роздатковий матеріал для організації практичних робіт.

Адресований студентам спеціальності «Початкова освіта» та викладачам педагогіки.

37. Освітні технології у короткому викладі: навчально-методичний посібник / О. І. Янкович, Л. М. Романишина, М. М. Бойко, Н. М. Лупак, Л. М. Паламарчук. – Тернопіль: Астон, 2013. – 160 с.

Анотація. У посібнику розкрито теоретичні аспекти технологізації освіти та проаналізовано найбільш поширені освітні технології загальноосвітніх та

професійно-технічних навчальних закладів. Показано взаємозв'язок понять «технологія» у педагогіці. Визначено критерії та відображено історію розвитку технологічного підходу. Охарактеризовано навчальні, виховні, соціально-виховні технології та технології управління.

Навчально-методичний посібник призначений для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Його можуть використовувати вчителі шкіл, викладачі гімназій, ліцеїв і коледжів.

38. Основи толерантності майбутніх перекладачів : навчально-методичний посібник для студентів 4 курсу факультету іноземних мов спеціальності «Переклад» / уклад. О. І. Куца. – Пробне видання. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 85 с.

39. Чайковська Г. Б. Польова практика з природознавства : робочий зошит для студентів спеціальності «Початкова освіта» / Г. Б. Чайковська, Т. В. Гладюк. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 42 с.

Анотація. Навчальний посібник містить розробки практичних занять польової практики з основ природознавства, а також містить завдання для самостійної позааудиторної роботи з використанням схем та таблиць, які допоможуть студентові отримати ґрунтовні знання про сезонні зміни в живій та неживій природі, різноманітність та екологію живих організмів, набути практичні уміння та навички проводити польові дослідження. Посібник призначений для викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

40. Чайковська Г. Б. Природа рідного краю : робочий зошит для студентів спеціальності «Початкова освіта» / Г. Б. Чайковська, М. В. Федору. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 56 с.

Анотація. Посібник містить розробки практичних занять з краєзнавства, містить завдання для самостійної позааудиторної роботи, які допоможуть студентам отримати ґрунтовні знання про географічне положення, рельєф, кліматичні, водні, земельні ресурси рідного краю, видову різноманітність живих організмів. Викладений матеріал відповідає навчальній програмі з курсу «Природа рідного краю» для студентів спеціальності «Початкова освіта».

41. Чайковська Г. Б. Теорія і методика екологічної освіти в ДНЗ : навчально-методичний посібник / Г. Б. Чайковська. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 76 с.

Анотація. Навчальний посібник для студентів складено відповідно до чинної програми. У ньому пропонуються теоретичні відомості з курсу, розробки практичних занять, які містять завдання для позааудиторної та аудиторної роботи студентів, а також тестові завдання. Посібник забезпечує можливість підвищити професійну компетентність студентів з питань теорії екологічної освіти.

Педагогіка загальноосвітньої школи

42. Гладюк Т. В. Уроки природознавства. 2 клас : посібник для вчителя / Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк, Н. О. Будна. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 280 с. – (Бібліотека вчителя).

Анотація. У посібнику подано конспекти уроків з природознавства для 2-го класу, зміст яких відповідає навчальній програмі МОН України, Державному стандарту початкової загальної освіти та підручнику «Природознавство. 2 клас» (авт. Грущинська І. В.). Пропонуються зразки бесід на етапі вивчення нового матеріалу, хвилинки спостережень, досліди, міні-проекти, дослідницькі практикуми, практичні роботи, екскурсії, інтерактивні форми роботи, ігровий та цікавий додатковий матеріал.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

43. Будна Н. О. Природознавство. 2 клас : конспекти уроків / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 288 с.

Анотація. У посібнику подано конспекти уроків з природознавства для 2-го класу, зміст яких відповідає навчальній програмі МОН України, Державному стандарту початкової загальної освіти та підручнику «Природознавство. 2 клас» (авт. Гільберг Т. Г., Сак Т. В.). Пропонуються зразки бесід на етапі вивчення нового матеріалу, хвилинки спостережень, досліди, міні-проекти, дослідницькі практикуми, практичні завдання, матеріали запитань до природи, екскурсій, інтерактивні форми роботи, ігровий та цікавий додатковий матеріал.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

44. Жаркова І. Природознавство. 1 клас : розробки уроків (до підручника Т. Г. Гільберг, Т. В. Сак) / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2013. – 128 с.

Анотація. У посібнику подано розгорнуті конспекти уроків із навчального курсу «Природознавство», у яких розкрито основний зміст уроків до підручника Гільберг Т. Г., Сак Т. В. (1 клас). На уроках пропонуються різні методи та прийоми роботи, спрямовані на формування в учнів природничих уявлень і понять, предметних умінь, передбачених чинною навчальною програмою. Для вчителів початкової школи, студентів педагогічних вищих навчальних закладів.

45. Жаркова І. Природознавство. 1 клас : розробки уроків (до підручника І. Грущинської) / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 128 с.

Анотація. У посібнику подано розгорнуті конспекти уроків із навчального курсу «Природознавство», у яких розкрито основний зміст уроків до підручника І. В. Грущинської (1 клас). На уроках пропонуються різні методи та прийоми роботи, спрямовані на формування в учнів природничих уявлень і понять,

предметних умінь, передбачених чинною навчальною програмою. Для вчителів початкової школи, студентів педагогічних вищих навчальних закладів.

Книга адресована вчителям початкових класів, вихователям груп продовженого дня, вчителям-словесникам, а також усім, хто цікавиться проблемами мови та її функціонування.

46. Жаркова І. Природознавство. 2 клас : розробки уроків / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 96 с.

Анотація. У посібнику подано розгорнуті конспекти уроків із природознавства, в яких розкрито основний зміст уроків до підручника Т. Г. Гільберг, Т. В. Сак. Запропоновано різноманітні методи та прийоми роботи, спрямовані на формування в учнів уявлень і понять, передбачених чинною навчальною програмою.

Для вчителів початкової школи, студентів педагогічних навчальних закладів.

47. Жаркова І. Педагогічні технології викладання природознавства в початковій школі : курс лекцій / І. Жаркова. – Тернопіль : [б. в.], 2013. – 64 с.

Анотація. У навчальному посібнику охарактеризовано основні педагогічні технології, які забезпечують підвищення ефективності вивчення природознавства молодшими школярами. Посібник призначений для студентів спеціальності «7.010102 Початкова освіта».

48. Одинцова Г. С. Цікаве мовознавство в початковій школі : посібник для вчителя початкових класів / Г. С. Одинцова, Я. П. Кодлюк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 208 с.

Анотація. Посібник містить пізнавальні мовознавчі матеріали, подані у доступній формі, цікаві завдання і вправи з основних розділів науки про мову, завдання-жарти, усмішки, мовознавчі розповіді, використання яких допоможе вчителю викликати в учнів інтерес до мови не лише як навчальної дисципліни, а й як самобутнього явища.

Фізкультура і спорт

49. Єднак В. Легка атлетика. Ч. 1 : навчально-методичний посібник для студентів I курсу факультету фізичного виховання / В. Єднак. – Тернопіль : Тайп, 2013. – 119 с.

Анотація. Навчально-методичний посібник підготовлено у відповідності до Галузевого стандарту вищої освіти Міністерства освіти і науки України, напрямку фізичне виховання і спорт та навчальної програми з курсу «Основи легкої атлетики» для студентів факультету фізичного виховання ТНПУ ім. В.Гнатюка В ньому висвітлюються питання виникнення, розвитку та еволюції легкої атлетики, техніки видів, що вивчаються, методики навчання відповідно до умов загальноосвітньої школи і ДЮСШ.

50. Серeda І. Зошит для самостійних завдань із фізичного виховання / І. Серeda. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 36 с.

Анотація. Зошит з фізичного виховання рекомендований студентам географічного факультету для самоконтролю за станом свого здоров'я, рівня фізичної підготовленості та професійно-важливих якостей. Зошит містить методичні завдання із фізичного виховання. Розроблений відповідно до програми з фізичного виховання із врахуванням вимог кредитно-модульної системи організації навчання.

50. Наумчук В. І. Словник-довідник основних термінів і понять з теорії та методики фізичного виховання і спорту : [навчально-методичний посібник] / В. І. Наумчук. – Тернопіль : Астон, 2013. – 96 с.

Анотація. Словник-довідник містить найважливіші поняття теорії і методики фізичного виховання та спорту. У ньому розкривається зміст понад 400 основних термінів та понять, якими оперують у галузі фізичної культури і спорту.

Навчально-методичний посібник адресований студентам і викладачам вищих навчальних закладів, учителям загальноосвітніх шкіл, тренерам, методистам, широкому колу читачів, які цікавляться фізичною культурою та спортом.

51. Наумчук В. І. Теорія і методика спортивних ігор : тестові завдання : [навчально-методичний посібник] / В. І. Наумчук. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 112 с.

Анотація. Навчально-методичний посібник містить тестові завдання з теорії та методики спортивних ігор, які охоплюють весь програмовий матеріал навчального курсу, є різноманітними за складністю, формою і структурою.

Посібник адресований студентам і викладачам вищих навчальних закладів, учителям загальноосвітніх шкіл, тренерам, методистам, широкому колу читачів, які цікавляться ігровими видами спорту.

52. Омеляненко І. О. Зошит для практичних робіт з методики фізичного виховання в спеціальних медичних групах : методичний посібник на допомогу студентам денної і заочної форм навчання / І. О. Омеляненко. – 3-е вид., доповн. і випр. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 69 с.

Анотація. У посібнику пропонується зміст практичних занять з методики фізичного виховання школярів в СМГ, який сприятиме формуванню компетенцій майбутніх фахівців, необхідних для роботи зі школярами з ослабленим здоров'ям.

Мовознавство

53. Дідук-Ступ'як Г. І. Українська мова (за професійним спрямуванням) : курс лекцій : [навчальний посібник]. Кн. 1 / Г. І. Дідук-Ступ'як. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 258 с.

Анотація. Навчальний посібник укладено відповідно до програми Міністерства освіти, науки, молоді і спорту України «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для вищих навчальних закладів та до сучасних концепцій викладання цієї дисципліни. У ньому подано курс лекцій згідно з визначеними Міністерством темами, у котрих розглянуто загальні відомості

культури української фахової мови та мовлення, особливості нормативно-стильової бази, зміст понять «українська національна і літературна мова», «мова професійного спілкування».

Докладно описано комунікативні ознаки фахового мовлення, типи словників та їх роль у професійній діяльності, мовний і мовленнєвий етикет службовців. Розглянуто текст як форму реалізації мовно-професійної діяльності та основні ознаки функціональних стилів.

Призначений для студентів вищих навчальних закладів освіти різного рівня акредитації, майбутніх фахівців інженерно-педагогічної, природничо-математичної, гуманітарної та інших галузей.

54. Методика викладання української мови : [тестові завдання до державного іспиту] / [уклад. Л. М. Головата]. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 60 с.

Анотація. Матеріали методичних рекомендацій розроблено відповідно до програми з методики викладання української мови. Тестові завдання складаються з трьох рівнів. Мета завдань першого рівня – із запропонованих відповідей вибрати правильні, другого – дати відповіді на поставлені запитання, третього – проявити креативність у процесі демонстрування набутих знань, сформованих умінь і навичок. Використання запропонованих тестових завдань сприятиме активній підготовці студентів до державного іспиту з методики викладання української мови (освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр).

55. Матеріали діалектологічної практики : збірник текстів / С. Є. Панцьо, М. Я. Наливайко, Н. О. Свистун, Т. П. Вільчинська, І. М. Бабій, Т. М. Миколенко, І. Я. Кость. – Тернопіль : Астон, 2013. – 155 с.

56. Панцьо С. Є. Українська діалектологія : практикум : навчально-методичний посібник / С. Є. Панцьо. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 133 с.

Анотація. У посібнику подано методичні рекомендації до практичних занять з діалектології: запропоновано тематику практичних занять, тести до окремих тем, схему аналізу діалектних текстів, варіанти контрольної роботи, тести для підсумкового контролю, завдання для самостійного опрацювання, тематику курсових робіт, індивідуальні науково-дослідні завдання, рекомендовано літературу, лінгвістичні атласи, діалектні словники; вміщено карту говорів української мови, матеріали для довідок.

Для студентів філологічних факультетів вищих навчальних закладів України, діалектологів, викладачів, учителів, усіх, хто цікавиться лінгвістичними проблемами.

57. Пігур М. В. Практикум з методики навчання української мови : [навчально-методичний посібник для студентів філологічних факультетів вищих навчальних закладів України] / М. В. Пігур. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 98 с.

Анотація. Матеріали посібника розроблено відповідно до програми з методики навчання української мови в загальноосвітній школі. Навчальний

комплекс включає програму дисципліни, плани практичних і лабораторних занять, завдання для самостійної роботи, зразки виконання окремих вправ, рекомендовану літературу. До кожної теми запропоновано навчальний практичний матеріал, який забезпечуватиме фахову підготовку сучасного вчителя-словесника. Навчальний матеріал під структурною назвою «Практичні завдання» призначений для виконання як удома, так і в аудиторії.

Для студентів філологічних факультетів вищих педагогічних навчальних закладів.

Іноземні мови

58. Курс англійської мови : для студентів фізико-математичного факультету / уклад.: Пришляк О. Ю., Драпак Г. Б. – Тернопіль : Вектор, 2013. – 191 с.

Анотація. Посібник містить основні поняття математики, фізики та інформатики на англійській мові. Основу посібника складають оригінальні адаптовані тексти, розроблені лексичні та граматичні вправи, що сприятиме збагаченню словникового запасу фахового спрямування. Кожна частина посібника містить завдання різного рівня складності. Даний посібник призначений для студентів першого-другого курсів фізико-математичного факультету.

59. Tereshchuk D. H. Focus : Communicative Strategies : навчальний посібник / D. H. Tereshchuk. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 120 с.

60. Deutsch für Studenten der psychologischen Fachrichtungen / уклад. Кашуба О. М. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 184 с.

Анотація. Посібник призначений для комплексної роботи з студентами 1-2 курсів факультетів психології та педагогіки. Книга складається з трьох частин. У першій частині даються ретельно підібрані за принципом від простого до складного тексти і вправи до них. У другій частині подано психолого-педагогічні тексти, які призначені для індивідуальної та самостійної роботи. Третя частина являє собою граматичний довідник, що містить правила по всіх темах, викладені українською мовою.

Навчальний посібник може бути використаний студентами факультетів психології та педагогіки вищих навчальних закладів на аудиторних та факультативних заняттях, а також тими, хто вивчає німецьку мову на мовних курсах або самостійно.

Літературознавство

61. Котовець Д. В. Методика преподавания литературы в средней школе : рабочая тетрадь / Д. В. Котовець. – Тернополь : Вектор, 2013. – 68 с.

Анотація. Робочий зошит покликаний допомогти студентам III - IV курсів у підготовці до практичних і лабораторних занять з методики викладання літератури у середній школі. Вона містить також тематику індивідуальних завдань і список рекомендованої літератури.

62. Лищенко С. И. Русское народное поэтическое творчество : учебно-методические материалы для студентов специальности «Русский язык и литература» / С. И. Лищенко. – Тернополь : ТНПУ им. В. Гнатюка, 2013. – 32 с.

Анотація. Навчально – методичний збірник матеріалів містить методичні рекомендації з виконання лекційних і практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи з дисципліни «Російська народна поетична творчість». В збірнику подано також програму курсу, наведено плани практичних занять.

63. Лищенко С. И. Современная русская литература XX века : учебно-методические материалы для студентов / С. И. Лищенко. – Тернополь : Лідер, 2013. – 20 с.

Аннотація. Учебно-методический сборник материалов содержит методические рекомендации по проведению лекционных и практических занятий, выполнению самостоятельной и индивидуальной работы. Программа курса, которая находится в сборнике, построена на параллелях русской и украинской литературы XX века.

Анотація. Навчально-методичний збірник матеріалів містить методичні рекомендації з виконання лекційних і практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи. Програма курсу, що містить в збірнику, побудована на паралелях російської та української літератури XX століття.

64. Лищенко С. И. Теория литературы. : учебно-методические материалы для студентов специальности «русский язык и литература» / С. И. Лищенко. – Тернополь : ТНПУ им. В. Гнатюка, 2013. – 23 с.

Аннотація. Сборник учебно-методических материалов содержит методические рекомендации по проведению лекционных и практических занятий, выполнению самостоятельной и индивидуальной работы по дисциплине «Теория литературы». В сборнике проводится авторский вариант программы курса, содержатся задания для самостоятельной и индивидуальной работы.

Анотація. Збірник навчально-методичних матеріалів містить методичні рекомендації з виконання лекційних і практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи з дисципліни «Теорія літератури». В збірнику наведено авторський варіант програми курсу, містяться завдання для самостійної та індивідуальної роботи.

Соціологія. Філософія

65. Кондратюк Л. Р. Філософія : навчально-методичний посібник / Л. Р. Кондратюк, Г. А. Поперечна, О. А. Розумович. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 187 с.

Анотація. Пропонований навчально-методичний посібник спрямований на вивчення найважливіших досягнень світового філософського процесу та теоретичних узагальнень історичних здобутків філософії. Крім програмного матеріалу, планів семінарських занять, практикуму для самостійної роботи, посібник містить перелік тестових завдань до кожної теми.

Посібник адресований студентам вищих навчальних закладів, а також буде корисний всім, хто цікавиться філософією і займається вивченням філософії самостійно.

66. Петришин Г. Р. Соціологія : навчально–методичний посібник / Г. Р. Петришин. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 148 с.

Анотація. Посібник викладений відповідно до вимог кредитно–модульної системи та орієнтований на бакалаврів усіх факультетів вищих навчальних закладів освіти.

Навчально–методичний посібник включає робочу та навчальну програми, теоретичний матеріал з тем лекційного курсу, плани семінарських занять з зазначеними основною та додатковою літературою, перелік основних термінів до тем семінарських занять, завдання для самостійної роботи та індивідуальних занять, тестові завдання для модульного контролю, словник основних термінів та список рекомендованої літератури.

Психологія

67. Мешко О. І. Психологія : навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / О. І. Мешко. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 184 с.

Анотація. У навчальному посібнику з урахуванням досягнень психологічної науки висвітлено відомості з загальної, вікової та педагогічної психології. Розкрито сутнісні характеристики основних явищ психічної життєдіяльності людини, висвітлено проблеми психічного й особистісного розвитку людини на різних вікових етапах, а також в умовах організованого навчання і виховання.

68. Мешко О. І. Психологія вищої школи : навчальний посібник для підготовки фахівців освітньо–кваліфікаційного рівня «магістр» / О. І. Мешко. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 174 с.

Анотація. Висвітлено психологічні проблеми професійної підготовки та становлення особистості студента як майбутнього фахівця у вищій школі. Розкрито психологічні особливості студентського віку, зміст та основні детермінанти професіоналізації особистості студента в умовах вищої школи. З'ясовано сутнісні аспекти та роль в особистісно–професійному становленні майбутнього фахівця учбово–професійної діяльності студента, міжособистісних взаємин у студентській групі, організації навчання і виховання студентів у вищому навчальному закладі, педагогічної взаємодії в системі «викладач–студент», а також здійснено психологічний аналіз науково–педагогічної діяльності та особистості викладача вищої школи.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ, НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ

1. **Алексієвець Л.** Актуальні проблеми відродження національної державності слов'ян Центрально-Східної Європи (1918–1939) : навчально-методичний посібник для студентів історичних факультетів за вимогами кредитно-модульної системи / Л. Алексієвець. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 37 с.
2. **Алексієвець Л.** Історія слов'янських народів. Східні слов'яни від найдавніших часів до кінця XVIII ст. : навчально-методичний посібник для студентів історичних факультетів за вимогами кредитно-модульної системи / Л. Алексієвець. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 45 с.
3. **Алексієвець М.** Методологія наукових досліджень : навчально-методичні рекомендації для магістрантів історичних факультетів за вимогами кредитно-модульної системи / М. Алексієвець, Л. Алексієвець. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 36 с.
4. **Балик Н. Р.** Використання цифрових технологій для ІТ-підготовки майбутніх педагогів : методичні матеріали / Балик Н. Р., Шмигер Г. П. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 24 с.
5. **Балик Н. Р.** ІКТ-інструменти для професійної підготовки у педагогічному університеті : методичні матеріали / Балик Н. Р., Шмигер Г. П. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 34 с.
6. **Балик Н. Р.** ІКТ-інструменти для професійної підготовки у педагогічному університеті : навчально-методичні матеріали / Балик Н. Р., Шмигер Г. П. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 24 с.
7. **Балик Н. Р.** Формування ключових компетенцій під час вивчення інформаційно-комунікаційних технологій : навчально-методичні матеріали для аспірантів / Балик Н. Р., Шмигер Г. П. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 26 с.
8. **Барна І. М.** Екологічна експертиза : методичні рекомендації до курсу / І. М. Барна. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 57 с.
9. **Барна І. М.** Екологічні проблеми промисловості : методичні рекомендації до курсу / І. М. Барна. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 116 с.
10. **Барна І. М.** Екологічно чисте виробництво : методичні рекомендації до курсу / І. М. Барна. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 177 с.
11. **Барна І. М.** Тестові завдання до екзаменаційних дисциплін / І. М. Барна. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 43 с.

12. **Бистрицька Е. В.** Релігієзнавство : програма навчального курсу / Е. В. Бистрицька. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 30 с.
13. **Бистрицька Е. В.** Східна політика Ватикану в контексті відносин Святого Престолу з Росією і СРСР (XIX – XX ст.) : навчальна програма курсу (для студентів історичного факультету денної форми навчання) / Е. В. Бистрицька. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 20 с.
14. **Бочар Ю. І.** Редакційно-видавничі системи : лабораторний практикум для студентів інженерно-педагогічних навчальних закладів / Ю. І. Бочар, Ю. П. Франко. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 80 с.
15. **Будій Н. Д.** Інформаційно-комунікаційні технології у навчально-виховному процесі початкової школи : методичні рекомендації до спецкурсу / Н. Д. Будій. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 24 с.
16. **Вихрущ В. О.** Педагогіка : тести / В. О. Вихрущ, В. В. Матіяш. – Тернопіль : Тайп, 2013. – 232 с.
17. **Галан В. Д.** Теорія многочленів : методичні рекомендації до вивчення курсу студентами спеціальності «Фізика» / В. Д. Галан. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 34 с.
18. **Григорук А. А.** Економіка: економічна теорія : програма навчального курсу : навчально-методичний посібник [для бакалаврів географічного факультету вищих навчальних закладів освіти] / А. А. Григорук, Л. М. Литвин. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 78 с.
19. **Григорук А. А.** Економіка: економічна теорія : програма навчального курсу : навчально-методичний посібник [для бакалаврів всіх факультетів вищих навчальних закладів освіти] / А. А. Григорук, Л. М. Литвин. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 64 с.
20. **Грицак Л. Р.** Біологічні основи охорони природи / Л. Р. Грицак. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 100 с.
21. **Древніцький Ю.** Україна в контексті сучасного світового розвитку : навчально-методичний посібник для студентів історичних факультетів за вимогами кредитно-модульної системи / Ю. Древніцький. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 41 с.
22. **Замора Я. П.** Основи надійності та довговічності транспортних машин : опорний конспект лекцій для студентів інженерно-педагогічного факультету за спеціальністю «Професійна освіта. Транспорт» / Я. П. Замора. – Тернопіль : ТНПУ імені В. Гнатюка, 2013. – 190 с.

23. **Зуляк І. С.** Архівознавство (за вимогами кредитно-модульної системи): програма навчального курсу для студентів історичного факультету стаціонарної форми навчання / І. С. Зуляк. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 20 с.

24. **Зуляк І. С.** Історія культури зарубіжних країн : за вимогами кредитно-модульної системи : програма навчального курсу для студентів історичного факультету стаціонарної форми навчання / І. С. Зуляк. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 72 с.

25. **Зуляк І. С.** Національно-культурний рух українців в Західній Україні (друга половина ХІХ – 30-ті рр. ХХ ст.) : за вимогами кредитно-модульної системи : програма навчального спецкурсу для магістрантів і спеціалістів денної форми навчання історичного факультету / І. С. Зуляк. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 20 с.

26. **Зуляк І. С.** Релігієзнавство : програма навчального курсу для студентів неісторичних спеціальностей / І. С. Зуляк, А. Б. Кліш. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 24 с.

27. **Ігнатенко Н. В.** Методика викладання історії : програма навчального курсу за вимогами кредитно-модульної системи / Н. В. Ігнатенко. – Тернопіль : Літопис, 2013. – 54 с.

28. **Ігнатенко Н. В.** Методика викладання суспільствознавчих дисциплін у вищій школі : програма навчального курсу для магістрів за вимогами кредитно-модульної системи / Н. В. Ігнатенко – Тернопіль : Літопис, 2013. – 24 с.

29. **Інноваційний тренінг. Соціальне проектування** [Електронний ресурс]: методичні матеріали / уклад. Н. Р. Балик, Г. П. Шмигер – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 15 с. – Режим доступу: http://dSPACE.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2599/1/Magistri_trening_new.pdf.

30. **Історичне краєзнавство** : програма навчального курсу / В. М. Кіцак, І. С. Зуляк, О. М. Петровський, О. В. Ятищук. – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013.– 26 с.

31. **Кіцак В. М.** Археологія : програма навчального курсу (за вимогами кредитно-модульної системи) та його методичне забезпечення / В. М. Кіцак, О. М. Петровський. – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 56 с.

32. **Кіцак В. М.** Історія первісного суспільства : програма навчального курсу (за вимогами кредитно-модульної системи) та його методичне забезпечення / В. М. Кіцак. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 16 с.

33. **Кіцак В. М.** Історія української культури (за вимогами кредитно-модульної системи) : програма навчального курсу для студентів факультету фізичного виховання / В. М. Кіцак. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 28 с.

34. **Конончук О. Б.** Практикум з агрохімії та основ землеробства для студентів біологічного напрямку підготовки : навч. посібник / О. Б. Конончук. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 73, [3] с.

35. **Короткі відповіді на питання державного кваліфікаційного екзамену зі спеціальності** : методичні рекомендації для спеціалістів заочної форми навчання / Омеляненко І. О., Омеляненко В. Г., Наумчук В. І., Єднак В. Д., Лопатка Г. Ф. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 44 с.

36. **Короткі відповіді на питання державного кваліфікаційного екзамену зі спеціальності** : методичні рекомендації для бакалаврів денної і заочної форм навчання / Омеляненко І. О., Омеляненко В. Г., Боднар Я. Б., Наумчук В. І., Винничук О. Т., Єднак В. Д. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 10 с.

37. **Крижановська М. А.** Індивідуальне науково-дослідне завдання з генетики : навчально-методичний посібник / М. А. Крижановська. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 76 с.

38. **Курсові роботи з психології** : методичні рекомендації / Колінець Г. Г., Кікінежді О. М., Кізь О. Б., Широкоградюк Л. А., Дідора М. І. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 72 с.

39. **Лушпинська Л. П.** Сучасна українська літературна мова з практикумом (морфеміка, словотвір, морфологія) : методичні рекомендації для студентів спеціальності «Початкова освіта» / Л. П. Лушпинська. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 36 с.

40. **Мельничайко В. Я.** Курсова робота з методики викладання української мови : [методичні рекомендації для студентів філологічного факультету] / В. Я. Мельничайко, Л. М. Головата. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 28 с.

41. **Методичні рекомендації до написання курсових робіт із методик навчання дисциплін початкової школи для студентів Інституту педагогіки і психології** / уклад.: Т. В. Гладюк, І. І. Жаркова, Г. Б. Чайковська, О. М. Гнатківська, О. Т. Писарчук. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. – 36 с.

42. **Методичні рекомендації щодо проходження технологічної практики** / уклад.: Р. М. Горбатюк, В. М. Гладюк. – Тернопіль : [б. в.], 2013. – 11 с.

43. **Михайлюк О. О.** Вивчення творів українських композиторів у класі основного музичного інструмента (скрипка) : методичні рекомендації / уклад. Михайлюк О. О. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 28 с.

44. **Наумчук М. М.** Літературне читання. 2 клас : методичні рекомендації до використання плакатів / М. М. Наумчук, В. І. Наумчук. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 16 с.
45. **Наумчук М. М.** Читання. 4 клас : методичні рекомендації до використання плакатів / М. М. Наумчук, В. І. Наумчук. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 16 с.
46. **Омельяненко І. О.** Короткі відповіді на питання державного екзамену «Медико-біологічні основи фізичного виховання» : методичні рекомендації для бакалаврів денної і заочної форм навчання / Омельяненко І. О., Омельяненко В. Г., Грабик Н. М. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 60 с.
47. **Орієнтовні завдання для комп'ютерного тестування державної атестації з фізичного виховання** : для студентів центру післядипломної освіти / Єднак В. Д., Огнистий А. В., Боднар Я. Б., Омельяненко В. Г., Ладика П. І. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 127 с.
48. **Основи охорони праці** : методичні рекомендації / Гевко І. В., Бочар І. Й., Сорока Т. П. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 74 с.
49. **Основи теорії технологічної освіти** : лабораторно-практичні роботи : методичні рекомендації / Терещук Г. В., Туранов Ю. О., Сорока Т. П. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 68 с.
50. **Оцінювання навчальних досягнень студента з біології** / Грубінко В. В., Дробик Н. М., Боднар О. І., Волошин О. С., Герц А. І., Гуменюк Г. Б., Синюк Ю. В., Чень І. Б. ; за ред. В. В. Грубінка. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 144 с.
51. **Палихата Е. Я.** Типи і структура уроків з української мови : методичні рекомендації для студентів-філологів, учителів-словесників і викладачів педагогічних навчальних закладів / Е. Я. Палихата. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 55 с.
52. **Педагогічна практика студентів хіміко-біологічного факультету** : методичні рекомендації [для студ. ОКР «бакалавр» напрямів підготовки 6.040102 Біологія, 6.040101 Хімія*, 6.010203 Здоров'я людини] / [Степанюк А. В., Жирська Г. Я., Міщук Н. Й., Барна Л. С.]. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 52 с.
53. **Петришина О.** Лінгвістичний аналіз художнього тексту : [нормативна програма для підготовки магістра] / О. Петришина. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 17 с.
54. **Петришина О.** Лінгвоаналіз художнього тексту : [нормативна програма для підготовки спеціаліста] / О. Петришина. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 17 с.

55. **Петровський О. М.** Музезнавство : навчально-методичний комплекс для студентів історичного факультету денної форми навчання (за вимогами кредитно-модульної системи) / О. М. Петровський, А. Б. Кліш. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 26 с.

56. **Петровський О. М.** Організація обліку та методика охорони пам'яток історії та культури : програма навчального курсу (за вимогами кредитно-модульної системи) та його методичне забезпечення / О. М. Петровський. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 48 с.

57. **Пида С. В.** Фізіологія рослин : робочий зошит з навчально-польової практики для студентів спеціальності «Хімія» денної форми навчання / С. В. Пида. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 68 с.

58. **Пида С. В.** Фізіологія рослин : робочий зошит з навчально-польової практики для студентів спеціальності «Біологія» заочної форми навчання / С. В. Пида. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 48 с.

59. **Пида С. В.** Фізіологія рослин : робочий зошит з навчально-польової практики для студентів спеціальності «Біологія» денної форми навчання / С. В. Пида. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 80 с.

60. **Подобівський С. С.** Робочий зошит для лабораторних робіт з зоології безхребетних / С. С. Подобівський. – Тернопіль : [б. в.], 2013. – 122 с.

61. **Порівняльна педагогіка** : програма навчального курсу (за вимогами кредитно-модульної системи) / розроб. В. М. Чайка. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 24 с.

62. **Практика усного та письмового перекладу** : програма навчального курсу для студентів 2 курсу факультету іноземних мов спеціальності «Переклад» / уклад. О. І. Куца. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 47 с.

63. **Програма кваліфікаційного державного екзамену з спеціальності** : освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр» / Горбатюк Р. М., Петрикович Ю. Я., Франко Ю. П. – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 63 с.

64. **Ревуцький М. П.** Релігієзнавство : (для студентів неісторичних спеціальностей) / М. П. Ревуцький, А. Б. Кліш, В. М. Кіцак. – Тернопіль : [б. в.], 2013.

65. **Стецько Н. П.** Моніторинг довкілля / Н. П. Стецько. – Тернопіль : Вектор. 2013. – 80 с.

66. **Тіунова О. В.** Я – майбутня мама : програма просвітницького тренінгу для дівчат старшого шкільного віку / О. В. Тіунова. – Видання друге, виправлене та доповн. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 72 с.

67. **Федорейко В. С.** Основи автоматичності : лабораторний практикум для студентів / В. С. Федорейко, М. І. Рутило. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка. – 2013. – 32 с.

68. **Федорів І. О.** Вступ до історичної спеціальності : навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету за вимогами кредитно-трансферної системи / І. О. Федорів. – Тернопіль : Літопис, 2013. – 40 с.
69. **Франко Ю. П.** Комп'ютерні мережі : лабораторний практикум для студентів напряму підготовки «Професійна освіта. Комп'ютерні технології». Ч. 1 / Ю. П. Франко. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 114 с.
70. **Чеболда І. Ю.** Екологічна економіка : тести для студентів напряму 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» / І. Ю. Чеболда. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 40 с.
71. **Чеболда І. Ю.** Основи екології : тести для студентів не природничих напрямів підготовки / І. Ю. Чеболда. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 32 с.
72. **Чеболда І. Ю.** Основи екології : практикум для не природничих напрямів підготовки / І. Ю. Чеболда. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 84 с.
73. **Чеболда І. Ю.** Підсумковий контроль до курсу «Техноекологія» : відповіді / І. Ю. Чеболда. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 44 с.
74. **Чеболда І. Ю.** Підсумковий контроль до курсу «Техноекологія» / І. Ю. Чеболда. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 40 с.
75. **Шама О. І.** Історія середніх віків : програма навчального курсу для студентів історичного факультету / О. І. Шама. – Тернопіль : [б. в.], 2013.
76. **Шама О. І.** Історія Стародавнього світу : програма навчального курсу для студентів історичного факультету / О. І. Шама. – Тернопіль : [б. в.], 2013.
77. **Ятищук О. В.** Етнологія : програма навчального курсу для студентів історичного факультету / О. В. Ятищук. – Тернопіль : [б. в.], 2013. – 43 с.
78. **Ятищук О. В.** Історія української культури : програма курсу для студентів неісторичних спеціальностей денної і заочної форми навчання / О. В. Ятищук. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 36 с.
79. **Ятищук О. В.** Тестові завдання з етнології / О. В. Ятищук. – Тернопіль : [б. в.], 2013. – 64 с.
80. **Яцук О.** Українська мова (за професійним спрямуванням) : методичні рекомендації для студентів спеціальності «Початкова освіта» / О. Яцук. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 97 с.

ПІДРУЧНИКИ І ПОСІБНИКИ ДЛЯ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

1. Алгебра. 8 клас : тестовий контроль, самостійні та контрольні роботи / М. В. Підручна, Т. Г. Іванюк, В. І. Кулешко, О. В. Моховик. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 64 с.

Анотація. Посібник призначений для поточного і тематичного контролів навчальних досягнень учнів 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Він містить 8 самостійних і 6 контрольних робіт, які охоплюють усі теми курсу алгебри 8 класу.

Для вчителів математики та учнів 8 класу.

2. Балик Н. Р. Сходинки до інформатики. 2 клас : робочий зошит / Н. Р. Балик, О. В. Барна. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 64 с.

Анотація. Посібник для учнів складений відповідно до чинної програми навчання інформатики. У ньому пропонуються завдання для робочого зошита з інформатики для 2 класу шкіл з українською мовою викладання. Завдання розроблені відповідно до підручника «Сходинки до інформатики» Г. В. Ломаковської, Г. О. Проценко та ін. (К. : Освіта, 2012), проте можуть бути успішно використані під час роботи з будь-яким підручником інформатики для 2 класу.

У посібнику викладено основний зміст уроків інформатики з урахуванням вікових особливостей учнів.

3. Березняк М. В. Математика. 9 клас. Державна підсумкова атестація : вказівки та розв'язки : [посібник] / М. В. Березняк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 160 с.

Анотація. У посібнику подано відповіді до всіх завдань ДПА з математики, яка в 2013 р. проводиться за збірником «О. І. Глобін, О. В. Єргіна, П. Б. Сидоренко, О. В. Комаренко. Збірник завдань для державної підсумкової атестації з математики. 9 клас. – К. : Центр навчально-методичної літератури, 2013».

Посібник буде корисним учням 9 класів у процесі їх підготовки до державної підсумкової атестації з математики.

4. Березняк М. В. Математика. 11 клас. Державна підсумкова атестація : вказівки та розв'язки : [посібник] / М. В. Березняк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 112 с.

Анотація. У посібнику подано відповіді до завдань ДПА з математики, яка в 2013 році проводиться за збірником «О. І. Глобін, О. В. Єргіна, П. Б. Сидоренко, І. Є. Панкратова. Збірник завдань для державної підсумкової атестації з математики. 11 клас. – К. : Центр навчально-методичної літератури, 2013».

Посібник буде корисним учням 11 класів у процесі їх підготовки до державної підсумкової атестації з математики.

5. Будій Н. Д. До школи – з радістю : зошит дошкolarика : [посібник для вчителів, учнів, батьків] / Н. Д. Будій. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 96 с.

Анотація. У посібнику «До школи – з радістю» подано матеріал для підготовки дітей до навчання у школі: вивчаються букви алфавіту, родові та видові поняття, подано вправи на розвиток мовлення, на формування графічних навичок.

Посібник стане у пригоді вчителям початкових класів, вихователям дитсадків і, звичайно, майбутнім першокласникам.

6. Будій Н. Д. Математика : зошит дошкolarика : [посібник для вчителів, учнів, батьків] / Н. Д. Будій. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 48 с.

Анотація. У зошиті-посібнику дошкolarика з математики подано матеріал для підготовки дітей до вивчення математики у школі. Весь дібраний матеріал поділяється на дві частини: перша пов'язана з доцифровим періодом навчання, друга включає підготовку до вивчення нумерації й арифметичних дій додавання й віднімання. Завдання дібрані з метою викликати у дітей інтерес до математики. Кольорові малюнки сприятимуть поєднанню роботи з розвитку математичних уявлень з розвитком мовлення, пам'яті, уваги. Наприкінці зошита містяться методичні рекомендації для вихователя та батьків.

Для дітей дошкільного віку.

7. Будна Н. О. Основи здоров'я. 1 клас : конспекти уроків : посібник для вчителя / Н. О. Будна, Г. Я. Жирська, О. М. Кікінежді. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 124 с. – (Бібліотека вчителя).

Анотація. У посібнику подано розгорнуті конспекти уроків з предмета «Основи здоров'я», зміст яких відповідає новій навчальній програмі Міністерства освіти і науки України, Державному стандарту початкової загальної освіти та підручнику «Основи здоров'я. 1 клас» (авт. І. Д. Бех, Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко, С. В. Страшко).

Пропонуються зразки бесід під час вивчення нового матеріалу, таблиці, схеми, система практичних робіт, цікаві завдання, ігри, інсценізації.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

8. Будна Н. О. Природознавство. 2 клас : зошит / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 64 с.

Анотація. Зошит-тренажер з природознавства укладено відповідно до навчальної програми МОНмолодьспорту України, Державного стандарту початкової загальної освіти та підручника «Природознавство. 2 клас» (авт. Гільберг Т. Г., Сак Т. В.). Посібник містить вправи для самостійної роботи, завдання проблемного та пошукового характеру, практичні роботи, дослідницькі практикуми, міні-проекти та запитання до природи. Пропоновані завдання сприятимуть формуванню в учнів уявлення про цілісність природи та вихованню

гуманної, творчої особистості, здатної екологічно мислити і дбайливо ставитися до природи. Для учнів 2-го класу.

9. Будна Н. О. Природознавство. 2 клас : картки для самостійної роботи : бліц-контроль / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 64 с.

Анотація. У посібнику запропоновано картки, зміст яких відповідає новій навчальній програмі та підручнику «Природознавство. 2 клас» (авт. Гільберг Т. Г., Сак Т. В.). Їх використання допоможе вчителю оперативно перевірити засвоєння навчального матеріалу учнями, зробити різноманітною роботу на уроці і пробудити інтерес до вивчення природознавства. Для учнів та вчителів других класів.

10. Будна Н. О. Природознавство в таблицях. 1 клас / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, А. В. Степанюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 68 с.

Анотація. Подані таблиці, які ілюструють навчальний матеріал уроків з природознавства для 1-го класу, зміст яких відповідає навчальній програмі МОН України, Державному стандарту початкової загальної освіти та підручникам «Природознавство. 1 клас».

Для вчителів та учнів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

11. Будна Н. О. Природознавство в таблицях. 2 клас / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 56 с.

Анотація. Навчальний посібник у таблицях «Природознавство» для 2 класу — елемент дидактико-методичного комплексу, який рекомендується використовувати на уроках під час пояснення, закріплення, узагальнення знань, умінь та навичок учнів. Зміст посібника відповідає навчальній програмі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Природознавство. 1-4 класи» (автори: Гільберг Т. Г., Сак Т. В., Біда Д. Д.).

12. Будна Н. О. Природознавство. 2 клас : зошит для контрольних робіт : перший і другий варіант / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 32 с.

Анотація. Зміст зошита відповідає новій навчальній програмі з предмета «Природознавство» для 2 класу та підручнику «Природознавство. 2 клас» (авт. Гільберг Т. Г., Сак Т. В.). Пропонуються п'ять тематичних робіт у двох варіантах по 6 завдань, які дають змогу визначити рівень навчальних досягнень учнів з певної теми. Кожен варіант є окремим блоком сторінок. Посібник можна розшити й отримати окремі брошури. Для вчителів та учнів 2 класу.

13. Будна Н. О. Природознавство. 2 клас : тестові завдання / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 88 с.

Анотація. У посібнику подано тестові завдання, призначені для оперативної перевірки рівня засвоєння знань з предмета «Природознавство»

учнями 2 класу. Зміст завдань дібрано відповідно до нової навчальної програми Міністерства освіти і науки України та підручника «Природознавство. 2 клас» (авт. Гільберг Т. Г., Сак Т. В.). Тематичні тести містять два варіанти, кожен з яких складається з чотирьох завдань, які дають змогу визначити рівень навчальних досягнень учнів з певної теми. Тести пропонуються проводити наприкінці вивчення навчальної теми. Орієнтовний час для їх виконання – 10-15 хв. Для вчителів та учнів 2 класу.

14. Гап'юк Я. Ф. Усі домашні завдання. Алгебра. 8 клас : [посібник для учнів та їхніх батьків] / Я. Ф. Гап'юк, О. М. Мартинюк, С. В. Мартинюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2013. — 272 с. — (Моя домашка)

Анотація. У посібнику подано розв'язання всіх вправ і завдань підручника А. Г. Мерзляка, В. Б. Полонського, М. С. Якіра «Алгебра. 8 клас».

Для учнів 8 класу, які навчаються за вказаним підручником, та їхніх батьків.

15. Геометрія. 9 клас : тестовий контроль, самостійні та контрольні роботи / М. В. Підручна, Т. Г. Іванюк, В. І. Кулешко, О. В. Моховик. — Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. — 80 с.

Анотація. Посібник призначений для поточного і тематичного контролю навчальних досягнень учнів 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Він містить 14 самостійних і 7 контрольних робіт, які охоплюють усі теми курсу геометрії 9 класу.

Для вчителів математики та учнів 9 класу.

16. Гладюк Т. В. Природознавство. 2 клас : зошит / Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк., Н. О. Будна. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. — 64 с.

Анотація. Зошит-тренажер з природознавства укладено відповідно до навчальної програми МОНмолодьспорту України, Державного стандарту початкової загальної освіти та підручника «Природознавство. 2 клас» (авт. Грущинська І. В.). Посібник містить вправи для самостійної роботи, завдання проблемного та пошукового характеру, практичні роботи, дослідницькі практикуми, міні-проекти та запитання до природи. Пропоновані завдання сприятимуть формуванню в учнів уявлення про цілісність природи та вихованню гуманної, творчої особистості, здатної екологічно мислити і дбайливо ставитися до природи. Для учнів 2-го класу.

17. Гладюк Т. В. Природознавство. 2 клас : карки для самостійної роботи : бліц-контроль / Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк, Н. О. Будна. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. — 64 с.

Анотація. У посібнику запропоновано картки, зміст яких відповідає новій навчальній програмі та підручнику «Природознавство. 2 клас» (авт. Грущинська І. В.). Їх використання допоможе вчителю оперативно перевірити самостійну роботу учнів з метою засвоєння навчального матеріалу учнями, урізноманітнити роботу на уроці та формувати інтерес до вивчення природознавства. Для учнів та вчителів других класів.

18. Гладюк Т. В. Природознавство. 2 клас : зошит для контрольних робіт : перший і другий варіант / Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк, Н. О. Будна. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 32 с.

Анотація. Зміст зошита відповідає новій навчальній програмі з предмета «Природознавство» для 2 класу та підручнику «Природознавство. 2 клас» (авт. Грущинська І. В.). Пропонуються п'ять тематичних робіт у двох варіантах по 6 завдань, які дають змогу визначити рівень навчальних досягнень учнів з певної теми. Кожен варіант є окремим блоком сторінок. Посібник можна розшити й отримати окремі брошури. Для вчителів та учнів 2 класу.

19. Гладюк Т. В. Природознавство. 2 клас : тестові завдання / Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк, Н. О. Будна. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 104 с.

Анотація. У посібнику подано тестові завдання, зміст яких відповідає новій навчальній програмі МОН України та підручнику «Природознавство. 2 клас» (авт. Грущинська І. В.). Запропоновано тести у двох варіантах до кожної теми. Кожен варіант складається з чотирьох завдань, які дають змогу визначити рівень навчальних досягнень учнів з певної теми. Орієнтовний час для їх виконання – 10-15 хв. Для вчителів та учнів 2 класу.

20. Гринчук І. Про що і як розповідає музика : посібник-зошит / І. П. Гринчук. – Тернопіль : Астон, 2013. – 56 с.

Анотація. Посібник-зошит у формі творчих завдань подає основні відомості про виразові засоби музики, формує в учнів самостійне та аналітичне ставлення до слухання музики, їх слуховий досвід, пояснює взаємозв'язок художніх засобів різновидів мистецтва. Для самостійної та колективної роботи.

Зміст посібника-зошита апробований спільно із вчителями Тернопільщини Л.С. Дідик, Н.І. Вислоцькою.

Для учнів 4 класів загальноосвітніх навчальних закладів, шкіл мистецтв та дитячих музичних шкіл, учителів, батьків, студентів вищих педагогічних закладів мистецького профілю.

21. Жаркова І. Природознавство. 1 клас : бліц-контроль : картки для поурочного письмового опитування / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 80 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів, які допоможуть учителеві в організації повторення вивченого матеріалу з учнями 1 класу (до підручника Т. Г. Гільберг, Т. В. Сак «Природознавство. 1 клас»). Для вчителів, батьків, учнів.

22. Жаркова І. Природознавство. 1 клас : бліц-контроль : картки для поурочного письмового опитування / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 96 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів, які допоможуть учителеві в організації повторення вивченого матеріалу з учнями 1 класу (до підручника І. В. Грущинської «Природознавство. 1 клас»). Для вчителів, батьків, учнів.

23. Жаркова І. Природознавство. 2 клас : бліц-контроль : картки для поурочного письмового опитування. Ч. 1 / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 80 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів з курсу «Природознавство», які допоможуть учителю в організації поточного контролю знань учнів (до підручника І. В. Грущинської «Природознавство. 2 клас»). Для вчителів, батьків, учнів.

24. Жаркова І. Природознавство. 2 клас : бліц-контроль : картки для поурочного письмового опитування. Ч. 2 / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 80 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів з курсу «Природознавство», які допоможуть учителю в організації поточного контролю знань учнів (до підручника І. В. Грущинської «Природознавство. 2 клас»). Для вчителів, батьків, учнів.

25. Жаркова І. Природознавство. 2 клас : контрольні роботи / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 32 с.

Анотація. Посібник містить завдання для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів із природознавства у 2 класі. Тексти завдань складено відповідно до чинної навчальної програми та підручника І. Грущинської «Природознавство. 2 клас». Завдання подано у двох варіантах. Для учнів 2 класу, учителів початкової школи і батьків.

26. Жаркова І. Природознавство. 2 клас : контрольні роботи / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 32 с.

Анотація. Посібник містить завдання для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів із природознавства у 2 класі. Тексти завдань складено відповідно до чинної навчальної програми та підручника Т. Гільберг, Т. Сак «Природознавство. 2 клас». Завдання подано у двох варіантах. Для учнів 2 класу, учителів початкової школи і батьків.

27. Жаркова І. Природознавство. 2 клас : робочий зошит / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 64 с.

Анотація. Зошит із друкованою основою складений відповідно до чинної програми з предмета «Природознавство» та підручника Гільберг Т. Г., Сак Т. В. «Природознавство» 2 клас. Зошит містить завдання на відтворення та закріплення знань учнів, творчі завдання та практичні роботи. Для учнів 2 класу, вчителів початкової школи, батьків.

28. Жаркова І. Основи здоров'я. 1 клас : бліц-контроль : картки для поурочного письмового опитування / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 64 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів із курсу «Основи здоров'я», які допоможуть учителю в організації поточного контролю знань учнів (до підручника О. В. Гнатюк «Основи здоров'я. 1 клас»). Для вчителів, батьків, учнів.

29. Жаркова І. Основи здоров'я. 1 клас : бліц-контроль : картки для поурочного письмового опитування / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 64 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів із курсу «Основи здоров'я», які допоможуть учителю в організації поточного контролю знань учнів (до підручника І. Д. Бега, Т. В. Воронцової та ін. «Основи здоров'я. 1 клас»). Для вчителів, батьків, учнів.

30. Жаркова І. Основи здоров'я. 2 клас : бліц-контроль : картки для поурочного письмового опитування / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 112 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів із курсу «Основи здоров'я», які допоможуть учителю в організації поточного контролю знань учнів (до підручника О. В. Гнатюк «Основи здоров'я. 2 клас»). Для вчителів, батьків, учнів.

31. Жаркова І. Основи здоров'я. 2 клас : бліц-контроль : картки для поурочного письмового опитування / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 96 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів із курсу «Основи здоров'я», які допоможуть учителю в організації поточного контролю знань учнів (до підручника І. Д. Бега, Т. В. Воронцової та ін. «Основи здоров'я. 2 клас»). Для вчителів, батьків, учнів.

32. Жаркова І. Основи здоров'я. 3 клас : бліц-контроль : картки для поурочного письмового опитування / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 96 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів із курсу «Основи здоров'я» в 3 класі, які допоможуть учителю в організації поточного контролю знань учнів. Для вчителів, батьків, учнів.

33. Жаркова І. Основи здоров'я. 4 клас : бліц-контроль : картки для поурочного письмового опитування / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 96 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів із курсу «Основи здоров'я» в 4 класі, які допоможуть учителю в організації поточного контролю знань учнів. Для вчителів, батьків, учнів.

34. Корчевська О. П. Математика. 2 клас : поточний бліц-контроль знань. Ч. 1 / О. П. Корчевська, О. М. Гнатківська, Н. Р. Хребтова. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 128 с.

Анотація. Посібник відповідає новій базовій програмі з математики та Державному стандарту початкової освіти. Він містить картки із завданнями з математики для учнів другого класу, призначені для індивідуальної роботи у класі або вдома. Систематичне використання карток на уроці дасть можливість учителю перевірити якість засвоєння знань, вміння самостійно виконувати завдання.

Для вчителів початкових класів, учнів 2 класу та батьків.

35. Корчевська О. П. Математика. 2 клас : поточний бліц-контроль знань. Ч. 2 / О. П. Корчевська, О. М. Гнатківська, Н. Р. Хребтова. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 128 с.

Анотація. Посібник відповідає новій базовій програмі з математики та Державному стандарту початкової освіти. Він містить картки із завданнями з математики для учнів другого класу, призначені для індивідуальної роботи у класі або вдома. Систематичне використання карток на уроці дасть можливість учителю перевірити якість засвоєння знань, вміння самостійно виконувати завдання.

Для вчителів початкових класів, учнів 2 класу та батьків.

36. Крок до знань. Контроль навчальних досягнень. Математика. Українська мова. Читання. Я і Україна. Основи здоров'я. 3 клас / О. П. Корчевська, Н. С. Кордуба, О. Ю. Данилко, І. І. Жаркова. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 136 с.

Анотація. Посібник містить завдання для контролю навчальних досягнень учнів з математики, української мови, читання, курсу «Я і Україна», основ здоров'я у 3 класі. Для вчителів і учнів 3 класу.

37. Крок до знань. Контроль навчальних досягнень. Математика. Українська мова. Читання. Я і Україна. Основи здоров'я. 4 клас / О. П. Корчевська, Н. С. Кордуба, О. Ю. Данилко, І. І. Жаркова. — Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 176 с.

Анотація. Посібник містить завдання для контролю навчальних досягнень учнів з математики, української мови, читання, курсу «Я і Україна», основ здоров'я у 4 класі. Для вчителів і учнів 4 класу.

38. Математика : збірник тестових завдань для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання : [посібник для вчителів і учнів старших класів] / уклад.: А. Капіносов, Г. Гап'юк, Л. Кондратьєва, О. Мартинюк, С. Мартинюк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 336 с.

Анотація. Посібник призначений для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. Тестові завдання складено відповідно до чинних програми з математики для середньої загальноосвітньої школи та чинної програми ЗНО.

Для старшокласників, вступників до вищих навчальних закладів, учителів та всіх, хто цікавиться математикою.

39. Математика : комплексна підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання : [посібник для вчителів і учнів старших класів] / уклад.: А. М. Капіносов, Г. І. Білоусова, Г. В. Гап'юк, Л. І. Кондратьєва, О. М. Мартинюк, С. В. Мартинюк, Л. І. Олійник, П. І. Ульшин, О. Й. Чиж. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 528 с.

Анотація. Посібник містить теоретичний матеріал, а також тестові завдання різних рівнів складності з усіх тем шкільного курсу математики. Зміст матеріалів відповідає вимогам чинної програми зовнішнього незалежного оцінювання та чинних навчальних програм з математики.

Для абітурієнтів, учнів 11 класу, учителів математики.

40. Математика : міні-довідник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання : [посібник для вчителів і учнів старших класів] / уклад.: А. М. Капіносов, Г. В. Гап'юк, Л. І. Кондратьєва, О. М. Мартинюк, С. В. Мартинюк, Л. І. Олійник, О. Й. Чиж. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 192 с.

Анотація. Посібник містить теоретичний матеріал з усіх тем математики. Зміст матеріалу відповідає вимогам чинної програми зовнішнього незалежного оцінювання та чинних навчальних програм з математики.

Для абітурієнтів, учнів 11 класу, учителів математики.

41. Математика : посібник-репетитор для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання : [посібник для вчителів і учнів старших класів] / А. М. Капіносов, Г. В. Гап'юк, С. В. Мартинюк, Л. І. Олійник, О. Й. Чиж ; за ред. В. В. Корольського. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 368 с.

Анотація. Посібник-репетитор містить довідковий матеріал і системи завдань з усіх тем шкільного курсу математики — з однією правильною відповіддю, на відповідність і відповіддю у вигляді десяткового дробу. Усі завдання однієї теми розміщені в порядку зростання складності.

Посібник призначений тим, хто проходить ЗНО з математики й учителям та учням старших класів.

42. Математика : тренажер для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання : [посібник для вчителів і учнів старших класів] / А. М. Капіносов, Я. Ф. Гап'юк, Л. І. Кондратьєва, О. М. Мартинюк, С. В. Мартинюк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 144 с.

Анотація. Посібник містить тренувальні тестові завдання з математики різних рівнів складності для ефективної підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання, зразки бланків відповідей і відповіді та вказівки до розв'язування завдань. Зміст матеріалів відповідає вимогам чинної програми зовнішнього незалежного оцінювання з математики.

Для абітурієнтів, учнів 11 класу, учителів математики.

43. Математика. 6 клас : тестовий контроль, самостійні та контрольні роботи / М. В. Підручна, Т. Г. Іванюк, В. І. Кулешко, О. В. Моховик. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 128 с.

Анотація. Посібник призначений для поточного і тематичного контролів навчальних досягнень учнів 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Він містить 17 самостійних і 13 контрольних робіт, які охоплюють усі теми курсу математики 6 класу.

Для вчителів математики та учнів 6 класу.

44. Мечник Л. Основи здоров'я. 2 клас : контрольні роботи / Л. Мечник, І. Жаркова. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 32 с.

Анотація. Посібник містить завдання для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів з основ здоров'я у 2 класі. Тексти завдань складено відповідно до чинної навчальної програми та підручника О. В. Гнатюк «Основи здоров'я. 2 клас». Завдання подано у двох варіантах. Для учнів 2 класу, учителів початкової школи і батьків.

45. Мечник Л. Основи здоров'я. 2 клас : контрольні роботи / Л. Мечник, І. Жаркова. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 32 с.

Анотація. Посібник містить завдання для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів з основ здоров'я у 2 класі. Тексти завдань складено відповідно до чинної навчальної програми та підручника І. Беха, Т. Воронцової «Основи здоров'я. 2 клас». Завдання подано у двох варіантах. Для учнів 2 класу, учителів початкової школи і батьків.

46. Мечник Л. Основи здоров'я. 2 клас : робочий зошит / Л. Мечник, І. Жаркова. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 48 с.

Анотація. Робочий зошит із друкованою основою складений відповідно до нової навчальної програми з предмета «Основи здоров'я» та підручника І. Д. Беха, Т. В. Воронцової та ін. «Основи здоров'я. 2 клас». Видання містить завдання для відтворення та закріплення знань учнів, творчі завдання та практичні роботи. Для учнів 1 класу, вчителів, батьків.

47. Мечник Л. Природознавство. 5 клас : робочий зошит / Л. Мечник, І. Жаркова, М. Жук. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 80 с.

Анотація. Робочий зошит із друкованою основою складений відповідно до чинної навчальної програми з курсу «Природознавство» та підручника Коршевнік Т. В., Баштовий В. І. за заг. ред. Ярошенко О. Г. «Природознавство. 5 клас». Видання містить завдання на відтворення й закріплення знань, творчі завдання та практичні роботи. Для учнів 5 класу, вчителів, батьків.

48. Мечник Л. Основи здоров'я. 5 клас : робочий зошит / Л. Мечник, І. Жаркова. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 48 с.

Анотація. Робочий зошит з друкованою основою складено відповідно до чинної програми та підручника І. Д. Бех та ін. «Основи здоров'я: підруч. для 5-го кл. загальноосвіт. навч. закл.». Зошит містить завдання на відтворення та закріплення знань учнів, творчі завдання. Для учнів 5 класу загальноосвітніх навчальних закладів.

49. Мечник Л. Основи здоров'я. 5 клас : робочий зошит / Л. Мечник, І. Жаркова. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 48 с.

Анотація. Робочий зошит з друкованою основою складено відповідно до чинної програми та підручника Т. Є. Бойченко та ін. «Основи здоров'я: підруч. для 5-го кл. загальноосвіт. навч. закл.». Зошит містить завдання на відтворення та закріплення знань учнів, творчі завдання. Для учнів 5 класу загальноосвітніх навчальних закладів.

50. Наумчук В. І. Азбука в малюнках / В. І. Наумчук, М. М. Наумчук. – Тернопіль : Астон, 2013. – 68 с.

51. Наумчук В. І. Демонстраційні зразки великих і малих рукописних літер, знаків пунктуації і цифр / В. І. Наумчук, М. М. Наумчук. – Тернопіль : Астон, 2013. – 68 с.

52. Наумчук М. М. Зошит для письма та розвитку мовлення у після-букварний період. 1 клас. / М. М. Наумчук, В. І. Наумчук. – Тернопіль : Астон, 2013. – 64 с.

Анотація. Зошит призначений для використання на уроках української мови у 1 класі. Він складений відповідно до розділу «Навчання грамоти» нової «Навчальної програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою, 1 – 4 класи» / розроб. М.С. Вашуленка, К.І. Пономарьової, О.Ю. Прищепи та ін. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012. – с. 10 – 28 і містить різноманітні аналітико-синтетичні вправи та завдання, спрямовані на удосконалення каліграфічних навичок письма, формування та закріплення граматичних уявлень і понять, розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності та психічних процесів: пам'яті, уважності, кмітливості тощо.

53. Наумчук М. М. Зошит з розвитку зв'язного мовлення. 2 клас / М. М. Наумчук, В. І. Наумчук. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 48 с.

Анотація. Посібник відповідає новій програмі з української мови і чинним підручникам для 2 класу. Він містить завдання, які сприятимуть розвитку мовлення дружокласників.

Для учнів 2 класу, учителів початкових класів та батьків.

54. Наумчук М. М. Літературне читання. 2 клас : комплект плакатів / М. М. Наумчук, В. І. Наумчук. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 20 арк.

55. Наумчук М. М. Розвиток зв'язного мовлення. 1 клас : зошит / М. М. Наумчук, В. І. Наумчук. – Тернопіль : Астон, 2013. – 68 с.

Анотація. Навчальний посібник складається з двох частин: перша – містить вправи для учнів, а друга – методичні поради до вправ і завдань, пов'язаних з темою, для спілкування з дітьми. Він призначений для використання на уроках розвитку зв'язного мовлення. Запропоновані завдання сприятимуть організації мовленнєвої діяльності учнів та ефективному засвоєнню програмового матеріалу.

Для учнів і вчителів початкових класів, методистів початкового навчання, студентів, які навчаються за спеціальністю «Початкова освіта», батьків і всіх, хто цікавиться розвитком мовлення дитини.

56. Наумчук М. М. Тексти для перевірки техніки читання. 2 клас / М. М. Наумчук, В. І. Наумчук. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 80 с.

Анотація. Книжка містить спеціально дібрані художні твори, які дозволяють упродовж навчального року об'єктивно здійснювати контроль та оцінювати знання, уміння й навички молодших школярів з читання.

Посібник адресований учителям початкових класів, вихователям груп продовженого дня, учням.

57. Наумчук М. М. Читання. 4 клас : комплект плакатів / М. М. Наумчук, В. І. Наумчук. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 21 арк.

58. Наумчук М. М. Я вчуся вчитися : великий універсальний довідник : [навчальний посібник] / М. М. Наумчук, В. І. Наумчук, Л. М. Давиденко. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 240 с.

Анотація. Універсальний довідник містить матеріали з читання, рідної мови, математики, природознавства, екології, образотворчого мистецтва, музики, екології, англійської мови. Тут подані словник основних мовних і літературних термінів та понять, загальні правила культури мовлення й етики мовного спілкування, різноманітні пам'ятки, використання яких сприятиме узагальненню знань учнів і систематизації загальнонавчальних умінь та навичок. Довідник містить зразки виконання практичних завдань з рідної мови, математики. До окремих визначень запропоновані приклади. Матеріали довідника можуть бути використані учнями 5–6 класів, учителями початкових класів, вихователями груп продовженого дня. Він також надасть допомогу батькам, які цікавляться навчанням своїх дітей.

Для вчителів та учнів початкових класів.

59. Одинцова Г. С. Цікаве мовознавство в початковій школі : посібник для вчителя початкових класів / Г. С. Одинцова, Я. П. Кодлюк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 208 с.

Анотація. Посібник містить пізнавальні мовознавчі матеріали, подані у доступній формі, цікаві завдання і вправи з основних розділів науки про мову, завдання-жарти, усмішки, мовознавчі розповіді, використання яких допоможе вчителеві викликати в учнів інтерес до мови не лише як навчальної дисципліни, а й як самобутнього явища.

Книга адресована вчителям початкових класів, вихователям груп продовженого дня, вчителям-словесникам, а також усім, хто цікавиться проблемами мови та її функціонування.

60. Решетуха Т. В. Основи здоров'я. 3 клас : робочий зошит : навчальний посібник / Т. В. Решетуха. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 48 с.

Анотація. Посібник створений відповідно до чинної програми інтегрованого курсу «Основи здоров'я» (автори: Н. Бібік, Т. Бойченко, Н. Коваль, О. І. Манюк).

Зошит призначений для формування у молодших школярів здорового способу життя. Розширено уявлення про гігієну, захист від інфекцій і правильне харчування, загартовування організму і фізичні вправи, надання першої допомоги. Сформульовано правила спілкування й особистої безпеки вдома, на вулиці, у школі, на відпочинку, поведінки під час пожежі.

61. Решету́ха Т. В. Основи здоров'я. 4 клас : робочий зошит : навчальний посібник / Т. В. Решету́ха. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 48 с.

Анотація. Посібник створений відповідно до чинної програми інтегрованого курсу «Основи здоров'я» (автори: Н. Бібік, Т. Бойченко, Н. Коваль, О. І. Манюк). Зошит призначений для формування у молодших школярів здорового способу життя. Розширено уявлення про гігієну, захист від інфекцій і правильне харчування, загартовування організму і фізичні вправи, надання першої допомоги. Сформульовано правила спілкування й особистої безпеки вдома, на вулиці, у школі, на відпочинку, поведінки під час пожежі.

62. Степанюк А. В. Методичні вказівки до навчального посібника в таблицях «Природознавство. 1 клас» / А. В. Степанюк, Т. В. Гладюк, Н. О. Будна. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 32 с.

63. Степанюк А. В. Природоисследование. 1 класс : блиц-контроль знаний и умений / А. В. Степанюк, Т. В. Гладюк, Н. О. Будна. – Тернополь : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 80 с.

Аннотация. В пособии предлагается 62 карточки, содержания которых соответствует новой учебной программе Министерства образования и науки, молодежи и спорта Украины и Государственному стандарту начального общего образования. Их использование поможет учителю оперативно проверить усвоение учебного материала учениками, сделать разнообразной работу на уроке и пробудит интерес к изучению природоведения. Для учеников и учителей первых классов.

64. Степанюк А. В. Природознавство. 1 клас : дидактичні картки / А. В. Степанюк, Т. В. Гладюк, Н. О. Будна. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 104 с.

Анотація. У посібнику запропоновано дидактичні картки з оригінальними творчими завданнями для учнів 1-го класу відповідно до навчальної програми МОНмолодьспорту України з природознавства. Поданий матеріал забезпечить комплексне розв'язання багатьох аспектів навчальної діяльності: засвоєння, повторення і закріплення навчальної діяльності; розвиток спостережливості, творчої уяви, практичних навичок і умінь; активізація мислення; розширення кола творчих можливостей кожного учня. Учитель може використовувати картки для організації інтерактивних форм роботи (робота в парах, у творчих групах, змагання на творчу винахідливість, ігрова діяльність) на різних етапах

уроку. В додатку пропонуються наклейки. Для учнів 1-го класу, вчителів, батьків.

65. Трудове навчання (для дівчат) : підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закладів / В. К. Сидоренко, Т. С. Мачача, В. П. Титаренко, С. П. Павх, Г. М. Гаврилук. – Харків : Сиція, 2013. – 240 с.

Анотація. Підручник розроблено відповідно до нового Державного стандарту і програми МОНмолодьспорту України. За своїм змістовим наповненням подані в посібнику чотири розділи повністю відповідають вимогам чинної навчальної програми.

Дібраний навчальний матеріал є сучасним за змістом, цікавим і доступним для п'ятикласників, має пізнавальну цінність і виховний потенціал. Система завдань поданих у підручнику, дидактично доцільна і повністю забезпечує передбачені навчальною програмою результати, а також можливості для здійснення диференційованого навчання, раціонального поєднання завдань репродуктивного і творчого характеру.

66. Українська мова. 5-11 класи : тести : [посібник] / [за ред. І. М. Бабій, О. П. Штонь]. – 3-тє вид., випр. і доповн. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 352 с.

Анотація. Посібник укладено згідно з чинною програмою з української мови для учнів 5-11 класів. Тестові завдання охоплюють матеріал з усіх розділів шкільного курсу української мови (фонетики, орфографії, будови слова і словотвору, лексики і фразеології, морфології, синтаксису, пунктуації, культури мови і стилістики).

Тести можуть бути використані вчителями для організації системного опрацювання мовного матеріалу, під час поточного й тематичного контролю, учнями – на всіх етапах самостійної роботи щодо підвищення рівня своєї мовної компетенції, абітурієнтами – під час підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. Ефективним буде їх застосування у навчальному процесі студентами, а також усіма, хто дбає про свою мовну культуру.

ПУБЛІКАЦІЇ В ПЕРІОДИЧНИХ НАУКОВИХ ВИДАННЯХ, ЩО ВВІЙШЛИ ДО БАЗИ ДАНИХ SCOPUS ТА ІНШИХ БІОМЕТРИЧНИХ БАЗ ДАНИХ УКРАЇНИ ТА СВІТУ

1. **Balyk N.** Development of Media Literacy as a Key Competence in Contemporary Teacher Education / N. Balyk // Edukacja humanistyczna. – Szczecin, 2013. – № 2. – S. 171–179.

Annotation. The analysis of foreign sources, concerning the problem of the concepts of «media education» and «media literacy». On the example of teacher education reveals some aspects of methodology of media education in the context of the union of two adjacent areas - information literacy and media literacy.

Keywords: media education, media literacy, core competence, teacher education.

2. **Baranovskii V. S.** Bisdiazonium Tetrafluoroborates as Arylating Agents / Baranovskii V. S., Yatsyuk V. N., Grishchuk B. D. // Anionarylation of Acrylamides and Methacrylamides Russian Journal of General Chemistry. – 2013. – Vol. 83, n. 11. – P. 2040–2043.

Annotation. Bisdiazonium tetrafluoroborates derived from benzidine, diaminodiphenylmethane, and diaminodiphenylsulfone have been used as arylating reagents in the reactions of chloro-, bromo-, and thiocyanatoarylation of acrylamides and methacrylamides. Anionarylation proceeds via two diazo groups to give 3,3'-[4,4'-biphenyl(methane, sulfone)]bis[2-chloro(bromo, thiocyanato)(2-methyl)propionamides].

Keywords: benzidine, diaminodiphenylmethane, diaminodiphenylsulfone, anionarylation proceeds.

Барановський В. С., Яцюк В. М., Грищук Б. Д. Тетрафтороборати бісдіазонію як арилюючі реагенти в реакція аніонарилювання амід акрилової і метакрилової кислоти.

Анотація. В реакціях хлор-, бром-і тїоціанатоарилування досліджені солі бісдіазонію на основі бензидину, діамінодифенілметану і діамінодифенілсульфону. Синтезовані продукти аніонарилювання за двома діазогрупами – 3,3' [4,4'-дифеніл(метан, сульфон)біс(2-хлор(бром, тїоціанато)-(2-метил)пропіонаміди)].

Ключові слова: бензидин, діамінодифенілметан, діамінодифенілсульфон, аніонарилювання.

Барановский В. С., Яцюк В. Н., Грищук Б. Д.. Тетрафторобораты бисдiazония как арилирующие реагенты в реакциях анионарилирования амидов акриловой и метакриловой кислот.

Аннотация. В реакциях хлор-, бром- и тиоцианатоариллирования исследованы соли бисдiazония на основе бензидина, диаминодифенилметана и диаминодифенилсульфона. Синтезированы продукты анионарилирования по двум диазогруппам – 3,3'-[4,4'-дифенил(метан, сульфон)бис(2-хлор(бром, тиоцианато)-(2-метил)пропионамиды)].

Ключевые слова: бензидин, диаминодифенилметан, диаминодифенилсульфон, анионарилирование.

3. Chloroarylation and thiocyanatoarylation of itaconic acid / Baranovskii V. ., Petrushka B. M., Fesak A. Yu., Grishchuk B. D. // Russian Journal of General Chemistry – 2013. – Vol. 83, n. 2. – P. 325-328.

Annotation. Under conditions of Meerwein reaction and anionarylation the aryl diazonium salts of itaconic acid form 2-chloro(cyanato)-2-benzylbutanedioic acids as the chloro- and thiocyanatoarylation products. The reaction is not accompanied by the decarboxylation process and other transformations affecting the carboxy groups of itaconic acid.

Keywords: 2-chloro(thiocyanato)-2-benzylbenzylbutanedioic Meerwein reaction, aryl diazonium, itaconic acid.

Барановський В. С., Петрушка Б. М., Фесак О. Ю., Грищук Б. Д. Хлор- і тіоціанатоарилування ітаконової кислоти.

Анотація. Взаємодією солей арилдіазонію з ітаконовою кислотою в умовах реакції Меєрвейна і аніонарилювання отримані продукти хлор- і тіоціанатоарилування – 2-хлоро(тіоціанато)-2-бензилбутандіові кислоти. В умовах реакції не проходять процеси декарбоксілювання та інші перетворення за участю карбоксильних груп ітаконової кислоти.

Ключові слова: 2-хлоро(тіоціанато)-2-бензилбутандіові кислоти, реакція Меєрвейна, арилдіазоній, ітаконова кислота.

Барановский В. С., Петрушка Б. М., Фесак А. Ю., Грищук Б. Д. Хлор- и тиоцианатоарилуование итаконовой кислоты.

Аннотация. Взаимодействием солей арилдиазония с итаконовой кислотой в условиях реакции Меєрвейна и анионарилирования получены продукты хлор- и тиоцианатоарилуования – 2-хлоро(тиоцианато)-2-бензилбутандиовые кислоты. В условиях реакции не проходят процессы декарбокислирования и другие превращения с участием карбоксильных групп итаконовой кислоты.

Ключевые слова: 2-хлор(тиоцианато)-2-бензилбутандиовые кислоты, реакция Меєрвейна, арилдиазоний, итаконовая кислота.

4. Content of Phospholipids in Mitochondria of Cells of Hepatopancreas and Gills of Carp under the Impact of Zinc and Cadmium / Senyk Yu. I., Khomenchuk V. A., Kurant V. Z., Grubinko V. V. // Hydrobiological Journal. – 2013. – Vol. 49, № 3. – P. 85–93.

Annotation. The changes of the lipids' content in mitochondrial membranes of carp under 0.5 and 2 MPC of zinc and cadmium ions were studied. Metals were shown to affect total lipid content, content of separate fractions of phospholipids and their ratio.

Keywords: carp, mitochondria, phospholipids, zinc, cadmium.

5. Falfushynska H. I. Effect of in situ exposure history on the molecular responses of freshwater bivalve *Anodonta anatina* (Unionidae) to trace metals / Falfushynska H. I., Gnatyshyna L. L., Stoliar O. B. // Ecotoxicol. Environ. Saf. – 2013. – Vol. 89. – P. 73–83.

6. **Falfushynska H. I.** In situ exposure history modulates the molecular responses to carbamate fungicide Tattoo in bivalve mollusk / Falfushynska H. I., Gnatyshyna L. L., Stoliar O. B. // *Ecotoxicology*. – 2013. – Vol. 22, n 3. – P. 433–445.

7. **Gentiana lutea L. (Gentianaceae) у флорі Українських Карпат: характеристика та сучасний стан популяцій** / Майорова О. Ю., Грицак Л. Р., Пасічник Г. І., Мельник В. М., Андреев І. О., Дробик Н. М. // *Український ботанічний журнал* – 2013. – Т. 70, № 5. – С. 34–42.

Анотація. Проведено дослідження дев'яти популяцій *G. lutea* з різних місць зростання в Українських Карпатах. Угруповання з участю *G. lutea* характеризуються присутністю одних і тих же домінуючих видів, але відрізняються за кількістю особин цих таксонів. Усі популяції є нормальними повночленними з лівостороннім віковим спектром. У популяціях, які знаходяться в зоні заповідання та в умовах незначного затінення і задерніння ґрунту, у віковому спектрі спостерігається значна кількість молодих генеративних особин. Пасторальне навантаження, затінення та задерніння ґрунту призводить до зміни вікової структури у бік збільшення частки рослин віргінільного стану або до переважання рослин вегетативного походження. Серед досліджених популяцій шість (п. Лемська, г. Шешул–Павлик, г. Пожижевська, г. Трояска–Татарука, г. Петрос, г. Піп Іван) є молодими процвітаючими, дві (п. Рогнеска та п. Крачунеска) – молодими рівноважними, а популяція на г. Ворожеска є депресивною.

Ключові слова: *Gentiana lutea* L., популяційні параметри, стан популяції, еколого-географічна характеристика

Майорова О. Ю., Грицак Л. Р., Пасічник Г. І., Мельник В. М., Андреев І. О., Дробик Н. М. Gentiana lutea L. (Gentianaceae) во флоре Украинских Карпат: характеристика и современное состояние популяций.

Аннотация. Изучены девять популяций *G. lutea* из разных мест произрастания в Украинских Карпатах. Для всех сообществ с участием *G. lutea* показано присутствие одних и тех же доминирующих видов, но в разном соотношении. Выяснено, что все изученные популяции относятся к нормальным полночленным с левосторонним возрастным спектром. В возрастной структуре популяций, находящихся в заповедной зоне, значительную часть составляют молодые генеративные особи. Выпас скота, затенение и задернение почвы ведут к изменениям возрастной структуры популяций, проявляющимся в увеличении части растений в виргинильном состоянии. Виталитетный анализ показал, что шесть популяций (пол. Лемская, г. Шешул–Павлык, г. Пожижевская, г. Трояска–Татарука, г. Петрос, г. Поп Иван) относятся к молодым процветающим, две (пол. Рогнеска и пол. Крачунеска) – к молодым равновесным, а популяция на г. Ворожеска – к депрессивным.

Ключевые слова: *Gentiana lutea* L., популяционные параметры, состояние популяции, эколого-географическая характеристика

Mayorova O. Yu., Hrytsak L. R., Pasichnyk G. I., Mel'nyk V. M., Andreev I. O., Drobyk N. M. Gentiana lutea L. (Gentianaceae) in the flora of Ukrainian Carpathians: characteristics and current status of populations.

Annotation. A study of nine *G. lutea* populations from different habitats in the Ukrainian Carpathians was carried out. For all communities involving *G. lutea*, the presence of the same dominant species was shown, but in different proportions. All populations are normal complete with left-sided age spectrum. Significant part in the age spectrum of populations, located in the area of conservation, make up young generative individuals. Grazing, shading and sodding of the soil surface leads to the changes in the age structure consisted in the increase of the proportion of virgin plants or the predominance of vegetative origin plants. Among the investigated populations, six are young affluent (Lemska mountain valley, Sheshul-Pavlyk Mts., Pozhyzhevskaya Mt., Troyaska-Tataruka Mts., Petros Mt., Pip Ivan Mt.), two represent young balanced (Rohneska Mt. valley and Krachuneska Mt. valley), and the population on Vorozheska Mt. belongs to depressive ones.

Keywords: *Gentiana lutea*, population parameters, population status, ecological and geographical characteristics.

8. **Grubinko V.** Structure and composition of membranes of water plant cells to the action of toxicants / Grubinko V., Lutsiv A. // Intern. Conf. on Challenges in Aquatic Sciences. March 15–21, 2013, Keelung (Taiwan) / National Taiwan Ocean University. – Keelung, 2013. – P. 15–36.

9. **Kodliuk T. I.** Solutions of one-dimensional boundary-value problems with a parameter in Sobolev spaces / T. I. Kodliuk, V. A. Mikhailets // Journal of Mathematical Sciences. – 2013. – Vol. 190, № 4. – P. 589–599.

Annotation. Sufficient conditions for a continuous dependence on parameter of the solutions of linear boundary value problems for systems of m ordinary first order differential equations with respect to the norms of the Sobolev spaces are found.

Анотація. Знайдено достатні умови неперервності за параметром розв'язків лінійних крайових задач для систем m звичайних диференціальних рівнянь першого порядку за нормами соболевських просторів.

Аннотация. Найдены достаточные условия непрерывности по параметру решений линейных краевых задач для систем m обыкновенных дифференциальных уравнений первого порядка по нормам соболевских пространств.

10. **Kononchuk O. B.** The efficiency of combined use of inoculation and EM-technologies in the cultivation of legumes [Електронний ресурс] / Kononchuk O. B., Pyda S. V. // Сборник научных трудов SWorld : матер. междунар. науч.-практ. конф. «Современные направления теоретических и прикладных исследований '2013» = «Modern directions of theoretical and applied researches '2013» = «Сучасні напрямки теоретичних і прикладних досліджень '2013». – Одесса, 2013. – Т. 38 : Биология. – С. 30–38. – Режим доступа: <http://www.sworld.com.ua/index.php/uk/biology-113/plant-physiology-and-animal-rights-113/16395-113-0413>.

Annotation. There has been established greater efficiency of the binary fertilizer «Baikal EM-1U» and Bradyrhizobium and Rhizobium strains application for sowing the Annushka soybean and Nadiya bean variety in the soil and climatic conditions of

Ukraine Forest Steppes to boost the growth, content of photosynthetic pigments, activity of nitrogen fixation and productivity.

Keywords: Glycine max (L.) Merr., Phaseolus vulgaris L., «Baikal EM-1U», Bradyrhizobium, Rhizobium, inoculation, growth, pigments, symbiosis, productivity.

Конончук О. Б., Пида С.В. Ефективність комбінованого застосування інокуляції і ЕМ-технології під час вирощування бобових культур.

Анотація. Встановлено вищу ефективність бінарної обробки добривом «Байкал EM-1U» із штамами Bradyrhizobium чи Rhizobium сої сорту Аннушка і квасолі – Надія в ґрунтово-кліматичних умовах Лісостепу України, які значніше стимулювали, ніж окремо, ростові процеси, вміст фотосинтетичних пігментів, активність азотфіксації та продуктивність.

Ключові слова: Glycine max (L.) Merr., Phaseolus vulgaris L., «Байкал EM-1U», Bradyrhizobium, Rhizobium, інокуляція, ріст, пігменти, симбіоз, продуктивність.

Конончук А. Б., Пида С. В. Эффективность комбинированного применения инокуляции и ЭМ-технологии при выращивании бобовых культур.

Аннотация. Установлено высшую эффективность бинарной обработки удобрения «Байкал ЭМ-1У» со штаммами Bradyrhizobium или Rhizobium сои сорта Аннушка и фасоли – Надежда в почвенно-климатических условиях Лесостепи Украины, за более значительным стимулированием, чем отдельно, ростовых процессов, содержания фотосинтетических пигментов, активностью азотфиксации и продуктивностью.

Ключевые слова: Glycine max (L.) Merr., Phaseolus vulgaris L., «Байкал ЭМ-1У», Bradyrhizobium, Rhizobium, инокуляция, рост, пигменты, симбиоз, продуктивность.

11. **Onyshkiv Z.** Training of future teachers to the work in primary school in rural area / Onyshkiv Z. // Proceedings of the National Aviation University. – 2013. – № 4 (57). – S. 1–6.

12. **Phospholipid Composition of Mitochondria of Gills of Pike (Esox lucius) under the Zinc Ions Impact** / Senyk Yu. I., Khomenchuk V. O., Kurant V. Z., Grubinko V. V. // Hydrobiological Journal. – 2013. – Vol. 49, № 6. – P. 98–101.

Annotation. The changes of the lipids' content in mitochondrial membranes of the pike (Esox lucius) gills under elevated concentration of zinc ions were studied. Zinc ions were found to change content of individual phospholipids fractions. The role of mitochondrial phospholipids in the fish adaptation to zinc ions is discussed.

Keywords: pike (Esox lucius), mitochondria, phospholipids, zinc.

13. **Responses of hepatic metallothioneins and apoptotic activity in Carassius auratus gibelio witness a release of cobalt and zinc from waterborne nanoscale composites** / Falfushynska H., Gnatyshyna L., Turta O., Stoliar O., Mitina N., Zaichenko A., Stoika R. // Comp. Biochem. Physiol. – 2014. – Vol. 160 C. – P. 66–74.

14. **Results of experimental research of granular materials transportation by tubular scraper conveyors** / O. Lyashuk, A. Dyachun, R. Zolotuy, O. Oleksyshyn, Y. Zamora, Z. Tkac // *Acta technologica agriculturae / Slovaca Universitas Agriculturae Nitriae.* – 2013. – P. 101–105.

15. **Synthesis and Antimicrobial Activity of 2-Chloro(bromo)-(2-methyl)-3-arylpropionamides** / Grishchuk B. D., Symchak R. V., Baranovskii V. S., Klimnyuk S. I., Pokryshko E. V. // *Pharmaceutical Chemistry Journal.* – 2013. – Vol. 47, n 6. – P. 307–309.

Annotation. 2-Chloro(bromo)-(2-methyl)-3-arylpropionamides exhibit relatively low antimicrobial activity to staphylococci, E. coli, aerobic bacilli and yeasts. Introduction to the aromatic core pharmacophore groups has virtually no effect on the increase in their antibacterial and antifungal activity.

Keywords: 2-chloro(bromo)-(2-methyl)-3-arylpropionamides, synthesis, antimicrobial activity.

Гришчук Б. Д., Симчак Р. В., Барановський В. С., Климнюк С. І., Покришко О. В. Синтез та антимікробна активність 2-хлор(бром)-(2-метил)-3-арилпропіонамідів

Анотація. 2-Хлор(бром)-(2-метил)-3-арилпропіонаміди проявляють низьку антимікробну активність відносно до стафілококів, кишкових паличок, аеробних бацил і дріжджових грибів. Введення в ароматичне ядро фармакофорних груп практично не впливає на збільшення їх антибактеріальної і протигрибкової активності.

Ключові слова: 2-хлор(бром)-(2-метил)-3-арилпропіонаміди, синтез, антимікробна активність.

Гришчук Б. Д., Симчак Р. В., Барановский В. С., Климнюк С. И., Покришко Е. В. Синтез и антимикробная активность 2-хлор(бром)-(2-метил)-3-арилпропионамидов.

Аннотация. 2-Хлор(бром)-(2-метил)-3-арилпропионамиды проявляют низкую антимикробную активность в отношении стафилококков, кишечных палочек, аэробных бацилл и дрожжевых грибов. Введение в ароматическое ядро фармакофорных групп практически не влияет на увеличение их антибактериальной и противогрибковой активности.

Ключевые слова: 2-хлор(бром)-(2-метил)-3-арилпропионамиды, синтез, антимикробная активность.

16. **Yashchyk N.** Wörter mit symbolischen Nebenbedeutungen im Deutschen und Ukrainischen Wege zu Sprache und Literatur / Yashchyk N., Yatsyuk I. // *Festschrift anlässlich des 70 / Geburtstages von Ladislav Sisák Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.* – Prešov, 2013. – S. 258–270. – (*Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis ; Humanitny zbornik 18 (AFPh UP 406/487).*)

17. **Zastavetska O.** The competitiveness forming of rural territories for achievement of their steady development / Zastavetska O. // *European applied sciences.* – Stuttgart, 2013. – № 8. – P. 80–84.

18. **Zastavetska O.** Main directions of intensification of social and economic development of cities in Ukraine / Zastavetska O. // European applied sciences. – Stuttgart, 2013. – № 9. – P. 64–68.

19. **Балик Н. Р.** Development of Media Literacy as a Key Competence in Contemporary Teacher Education = Развитие медиа грамотности как ключевой компетенции в современном педагогическом образовании / Н. Р. Балик // Edukacja humanistyczna. – Szczecin, 2013. – № 2. – С. 171–179.

20. **Голотенко С. М.** Фізико-механічні властивості захисних епоксикомпозитних покриттів / Голотенко С. М., Гарматюк Р. Т., Замора Я. П. // Бъдещето въпроси от света на науката : материали за VIII Международна научна практична конференция (София, 17–25 декември 2012 г.). – София, 2012. – Т. 34. – С. 70–75.

21. **Ємчук Т. Б.** Postmodernist rhetoric in the novel «The Unbearable Lightness of Being» by Milan Kundera: main character perspective / Т. Б. Ємчук // Сучасні вимоги науки – 2013 : матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції. Філологічні науки. – Прага, 2013. – Т. 38. – С. 59–63.

22. **Заставецкая О. Б.** Основные закономерности и принципы геопространственной организации систем расселения в современном обществе / О. Б. Заставецкая // Социально-гуманитарный вестник Юга России. – Краснодар, 2013. – № 9 (40). – С. 97–102.

23. **Заставецкая О. Б.** Современные подходы к изучению систем расселения / О. Б. Заставецкая // Социально-гуманитарный вестник Юга России. – Краснодар, 2013. – № 8 (39) – С. 51–57.

24. **Кондрацька Л. А.** The artistic Knowledge / Л. А. Кондрацька // Soteriologscal discourse. – Londo, 2013. – Special Volum 4, issne 2. – P. 635–642

25. **Косович О. В.** Актуальные проблемы изучения феномена неология / О. В. Косович // Lingua mobilis : [научн. журнал / Челябинский государственный университет ; гл. ред. А. А. Селютин]. – Челябинск, 2013. – № 1 (40). – С. 55–58.

26. **Кость І. Я.** The lexical nominations of human's emotional state in prose texts / І. Я. Кость // European Applied Sciences: modern approaches in scientific conference, august 26-27, 2013. – Stuttgart, 2013. – P. 98–99.

27. **Лещук Г. В.** Особливості професійного самовизначення майбутніх соціальних педагогів [Електронний ресурс] / Г. В. Лещук // Сборник научных трудов SWorld. Современные проблемы и пути их решения в науке, транспорте, производстве и образовании' 2013 : материалы международной научно-практической конференции, 18–29 июня 2013 р. / ред. С. В. Куприенко. – Одесса, 2013. – Вип. 2, т. 18 : Педагогика, психология и социология. – С. 27–29. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/pedagogy-psychology-and-sociology->

213/theory-and-methods-of-studying-education-and-training-213/18193-213-853

Анотація. Розглянуто особливості професійного самовизначення майбутніх соціальних педагогів. Проаналізовано основні труднощі професійного самоствердження в умовах навчального закладу.

Ключові слова: соціальний педагог, професійне самовизначення.

Лещук Г. В. Особенности профессионального самоопределения будущих социальных педагогов.

Аннотация. Рассмотрены особенности профессионального самоопределения будущих социальных педагогов. Проанализированы основные трудности профессионального самоутверждения в условиях учебного заведения.

Ключевые слова: социальный педагог, профессиональное самоопределение.

Leshchuk G.V. Features of professional self-determination of future social pedagogues.

Annotation. In this paper we describe the features of professional self-determination of future social teachers. Basic difficulties of professional self-affirmation are analysed in the conditions of educational establishment.

Keywords: the social pedagogue, the self-determination

28. **Олійник І. Д.** Bridging the Ideological Divide / І. Д. Олійник // Meeting Challenges of Reading The European Conference on Language Learning 2013, Official Conference Proceedings. – Brighton, United Kingdom : IAFOR, 2013. – P. 279–286.

29. **Петришин Л. Й.** Зміст поняття креативності як властивості особистості майбутніх соціальних педагогів [Електронний ресурс] / Л. Й. Петришин // Сборник научных трудов SWorld. Современные проблемы и пути их решения в науке, транспорте, производстве и образовании' 2013 : материалы международной научно-практической конференции, 18–29 июня 2013 г. / ред. С. В. Куприенко. – Одеса, 2013. – Вип. 2, т. 15 : Педагогіка, психологія і соціологія. – С. 31–39. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/pedagogy-psychology-and-sociology-213/theory-and-methods-of-studying-education-and-training-213/17915-213-240>.

Анотація. На підставі аналізу сутнісних складових: творчої уяви та творчого мислення, цікавості та дослідницької поведінки, креативних навичок та вмій – розглядається науково-теоретичний зміст та структура поняття «креативності» як властивості особистості майбутнього соціального педагога. Визначено креативні особистісні властивості майбутніх соціальних педагогів: незалежність у судженнях, діях та прийнятті рішень; відкритість до нового та незвичайного; зрілість мислення та готовність до ризику; бездоганний професіоналізм прагнення до творчості та винахідництва.

Ключові слова: креативність, зміст креативності, особистісні властивості, креативна особистість, майбутні соціальні педагоги.

Петришин Л. И. Содержание понятия креативности как свойства личности будущих социальных педагогов.

Аннотация. На основании анализа сущностных составляющих: творческого воображения и творческого мышления, интереса и исследовательского поведения, креативных навыков и умений – рассматривается научно-теоретическое содержание и структура понятия «креативности» как свойства личности будущего социального педагога. Определены креативные личностные свойства будущих социальных педагогов: независимость в суждениях, действиях и принятии решений, открытость к новому и необычному; зрелость мышления и готовность к риску; безупречный профессионализм стремление к творчеству и изобретательству.

Ключевые слова: креативность, содержание креативности, личностные свойства, креативная личность, будущие социальные педагоги.

Petryshyn L. Y. The notion of creativity as a personality feature of the future social teachers.

Annotation. In the paper the notion of creativity as a personal category is described; the content of the concept of creativity is analyzed as a dominant character feature of future social teachers; in the paper it is determined that the creativity of future social teachers is formed due to the reorientation of modern education system into the legally regulated creative one that involves the formation of the innovations which provide students with the opportunity to develop features which are essential for future teaching career; the formation of readiness for creative activities as a prominent trait in students' characters, as well as the ability to adapt oneself to and make full use of innovations.

Keywords: creative work, creativity, personality, the notion of creativity, creative personality, future social teachers.

30. **Пушкар Б. Т.** Рекреаційний комплекс як форма організації рекреаційної діяльності у регіоні / Б. Т. Пушкар // Вопросы туризмостроения : федеральный образовательный и научно-практический журнал. – Саратов, 2013. – Вып 4. – С. 121–134.

31. **Стан деяких часткових популяцій *Gentiana punctata* L. в Українських Карпатах** / Майорова О. Ю., Грицак Л. Р., Пасічник Г. І., Мельник В. М., Дробик Н. М. // Екологія та ноосферологія = Ecology and noospherology : науковий журнал / Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Асоціація засобів масової інформації України. – 2013. – Т. 24, № 1/2. – С. 18–27.

Анотація. Проведено аналіз стану чотирьох часткових популяцій *Gentiana punctata* L., які входять до складу трьох різних метапопуляційних організацій цього виду. Виявлено, що часткові популяції на горах Брескул (чорногірська метапопуляція) та Піп Іван Мармароський (мармароська метапопуляція) є багаточисельними та великими за площею; на горах Ворожеска і Татул (свидовецька метапопуляція) – малочисельними та невеликими за площею. За індексом відновлення та класифікацією «дельта-омега» брескульська, піпіванська та татульська часткові популяції належать до молодих; ворожеська – до старіючих. Фітоценотичний аналіз угруповань з участю *G. punctata* свідчить про значний біотичний пресинг на особини виду з боку домінуючих щільнодернинних злаків (татульська і брескульська субпопуляції) та *Juniperus*

sibirica Burgsd. (ворожеська субпопуляція). Серед досліджених часткових популяцій найбільш суттєвий антропогенний вплив здійснюється на ворожеську.

Ключові слова: *Gentiana punctata* L., метапопуляційна організація, стан часткових популяцій, самопідтримання, самовідновлення, фітоценотичний аналіз

*Майорова О. Ю., Грицак Л. Р., Пасичник Г. И., Мельник В. Н., Дробык Н. М. Состояние некоторых частичных популяций *Gentiana punctata* L. в Украинских Карпатах.*

Аннотація. Проведен аналіз чотирьох часткових популяцій *G. punctata* L., входящих в состав трех различных метапопуляционных организаций. Обнаружено, что частичные популяции на горах Брескул (черногорская метапопуляция) и Поп Иван Мармарошский (мармарошская метапопуляция) являются многочисленными и большими за площадью; на горах Ворожеска и Татул (свидовецкая метапопуляция) – малочисленными и небольшими за площадью. По индексу восстановления и классификации «дельта-омега» брескульская, попиванская и татульская частичные популяции относятся к молодым; ворожеская – к стареющим. Фитоценотический анализ сообществ с участием *G. punctata* свидетельствует о значительном биотическом прессинге на особи вида со стороны доминирующих плотнoderновинных злаков (татульская и брескульская частичные популяции) и *Juniperus sibirica* Burgsd. (ворожеская частичная популяция). Среди исследованных частичных популяций наиболее существенное антропогенное воздействие осуществляется на ворожескую.

Ключевые слова: *Gentiana punctata* L., метапопуляционная организация, состояние частичных популяций, самоподдержание, самовосстановление, фитоценотический анализ.

*Mayorova O. Yu., Hrytsak L. R., Pasichnyk G. I., Mel'nyk V. M., Drobyk N. M. State of some partial populations of *Gentiana punctata* L. in Ukrainian Carpathians.*

Annotation. State of four *Gentiana punctata* L. partial populations which enter to the composition of three various metapopulational organizations of this species has been analyzed. Partial populations from Breskul (Chornohirska metapopulation) and Pip Ivan Marmarosky (Marmaroska metapopulation) mountains were found to be multiple and big by the area, while those from Vorozheska and Tatul (Svydovetska metapopulation) mountains are scanty and small by the area. The highest density was found in the subpopulation on the mountain Pip Ivan (7,2 specimens/m²), when in other habitats its value did not exceed 3 specimens/m². All the investigated populations were normal complete with left-sided age spectrum, the population peak belonged to virgin plants. The exception was the partial population on the mountain Vorozheska in which juvenile specimens were missing. Subpopulations self-maintenance took place due to generative and vegetative propagation. In two habitats generative origin plants were found to prevail (Pip Ivan Marmarosky Mt., Tatul Mt.), and in two others – vegetative origin ones (Breskul Mt., Vorozheska Mt.). By the index of recovery and «delta-omega» classification the Breskulska, Pipivanska and Tatul'ska partial populations belong to young whereas Vorozheska to senescent ones. Phytocenotic estimation of clusters involving *G. punctata* may suggest the considerable biotic pressing on the species individuals from prevailing firm bunchgrasses (Tatul'ska and Breskulska partial populations) and *Juniperus sibirica* Burgsd. (Vorozheska partial population). Among the partial populations studied the Vorozheska one was affected anthropogenically most essentially.

Keywords: *Gentiana punctata* L., metapopulational organization, partial population state, self-maintenance, self-renewal, phytocenotic analysis.

32. **Сіткар В. І.** Субкультура дитинства в контексті сучасної масової культури та взаємодії з медіа [Електронний ресурс] / Сіткар В. І. // *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. – Budapest, 2013. – Vol. 3. – P. 189–194. – Режим доступу: www.seanewdim.com.

Анотація. В статті наголошується, що сучасне суспільство є медіанасиченим. Зайнявши гармонійне місце в дитячій субкультурі, дитячі ЗМІ мають стати етапом соціалізації маленького читача і провідником у світ «дорослих» цінностей. Світ дітей співіснує в одному просторі зі світом дорослих, тому варто не забувати, що з вишневої кісточки не виросте апельсин, з неї виросте маленька вишенька...

Тривалість дитинства перебуває в прямій залежності від рівня матеріальної і духовної культури суспільства. Це означає, що людина без суспільства залишається біологічною істотою, якимось «мауглі», якому притаманні виключно тваринні звички. Кожна дитина збагачує загальний простір дитячої субкультури особистісними здобутками, настановами, принципами, традиціями, які вона виносить із своєї сім'ї.

Зауважимо, що культура дитинства двошарова. Один шар – культурні форми, які створюються дорослими для дитини. Інший – форми її власної діяльності. Творчість дорослих дозволяє дитині прилучитись до досягнень історії культури, і через процеси розпредмечування стати культурною людиною.

Діти – не просто соціальна група, а цільова аудиторія періодичного видання, частина споживачів ЗМІ, тому особливості інформаційної поведінки дітей як споживачів ЗМІ зрештою визначають основні принципи політики редакції видання та її модель. Дитяче видання повинно відповідати морально-етичним нормам, оскільки під впливом читання формується ставлення дитини до своїх вчинків, здійснюється оцінка поведінки інших людей.

Не забуваймо, що дитина не просто маленький дорослий, який менше знає або менше вміє, а істота, яка володіє якісно відмінною від дорослого психікою. В міру накопичення знань та навичок створюються передумови духовного зростання особистості.

Проектуючи дитяче видання будь-якого формату потрібно враховувати не тільки соціально-демографічні характеристики аудиторії, значно важливіше виявити психологічні групи маленьких читачів. Дитяча журналістика повинна служити своєрідним фільтром на шляху до серця і розуму підростаючої людини, має створювати оптимальні умови для розвитку особистості дитини.

Ключові слова: субкультура, діти, медіа, масова культура.

Ситкар В. И. Субкультура детства в контексте современной массовой культуры и взаимодействия с медиа.

Аннотация. В статье указывается, что современное общество сегодня медианасыщено. Заняв гармоничное место в детской субкультуре, детские СМИ должны стать этапом социализации маленького читателя и проводником в мир «взрослых» ценностей. Мир детей сосуществует в едином пространстве с миром взрослых, поэтому следует помнить, что с вишневой косточки не вырастет апельсин, с нее вырастет маленькая вишенка...

Длительность детства пребывает в прямой зависимости от уровня материальной и духовной культуры общества. Это значит, что человек без общества остается биологическим существом, неким «маугли», которому присущи исключительно звериные привычки. Каждый ребенок приумножает общее пространство детской субкультуры личностными приобретениями, наставлениями, принципами, традициями, которые он выносит со своей семьей.

Отметим, что культура детства двухслойна. Один слой – культурные формы, которые создаются взрослыми для ребенка. Второй – формы его личной деятельности. Творчество взрослых дает возможность ребенку приобщиться к достижениям истории культуры и через процессы распрямления стать культурным человеком.

Дети – не просто социальная группа, а целевая аудитория периодического издания, часть потребителей СМИ, поэтому особенности информационного поведения детей, как потребителей СМИ, в конечном счете, определяют основные принципы политики редакции издательства и ее модель. Детское издание должно отвечать морально-этическим нормам, потому что под влиянием чтения формируется отношение ребенка к своим поступкам, совершается оценка поведения других людей.

Следует помнить, что ребенок не просто маленький взрослый, который меньше знает или умеет, а существо, которое владеет качественно иной от взрослого психикой. По мере накопления знаний и навыков создаются предпосылки душевного роста личности.

Проектируя детское издательство любого формата нужно учитывать не только социально-демографические характеристики аудитории, более важно выявить психологические группы маленьких читателей. Детская журналистика должна служить своеобразным фильтром на пути к сердцу и разуму подрастающего человека, должна создавать оптимальные условия для развития личности ребенка.

Ключевые слова: субкультура, дети, медиа, массовая культура.

Sitkar V. I. Childhood subculture in the context of modern mass culture and interact with media.

Annotation. The article deals with the modern media-saturated society. Having taken a harmonious place in the child's subculture, children's media have to be the stage of socialization of a little reader and a guide in the world of adults' values. Children's world coexists in the same area with the adults' world, so we shouldn't forget that every bullet has its billet.

Endurance of childhood directly depends on the level of material and spiritual culture of society. This means that a person without society is a biological being, a kind of «Mowgli», which is peculiar to animal habits. Every child enriches the overall space of children's subculture with personal achievements, guidelines, principles and traditions that he/she brings from his/her family.

We should make a note that the culture of childhood has two layers. One layer is cultural forms that are created by adults for children. The other one is forms of her/his own activities.

Children are not just a social group, but a primary audience of periodical issue, some media consumers, that's why the informational peculiarities of children's behavior as media consumers, ultimately determine the basic strategy principles of edition and its model. The child's edition must satisfy moral and ethical standards,

cause under the influence of reading the relationship of a child to his/her actions is formed and the behavior evaluation of others is implemented.

Let us not forget that a child is not just a small adult who knows less or can less, but a being that has qualitatively different psyche than an adult. With the accumulation of knowledge and skills, the prerequisites of spiritual growth of the individual are created.

Designing the children's publishing of any format we need to consider not only the socio-demographic characteristics of the audience but the most important to identify the psychological groups of small readers. Children's journalism should serve as a filter on the way to the heart and mind of the rising generation; it must create the optimal conditions for the development of a child.

Keywords: subculture, children, media, mass culture.

33. **Сіткарь В. И.** Взгляд психолога на детскую субкультуру в современной психологии: гендерный аспект / В. И. Сіткарь // Научная дискуссия: вопросы педагогики и психологии. – М., 2013. – № 7 (16) : Сборник статей по материалам XVI международной заочной научно-практической конференции. – С. 202–208.

Аннотация. В статье рассматривается гендерный аспект детской субкультуры. Указывается, что детская субкультура, как особая форма социогенеза, имеет свое психологическое содержание, функции и влияние на личностное становление и гендерное формирование ребенка

Ключевые слова: культура; детская субкультура; социогенез; гендер; личностное становление.

Sitkar V. I. The psychologist's view at child's subculture as a special form of sociogenesis: gender aspect.

Annotation. The article deals with the gender aspect of child's subculture. It has been analyzed that the child's subculture, as a special form of sociogenesis, has its psychological content, functions and impact on the personality development and the gender formation of the child.

Keywords: culture; child's subculture; sociogenesis; gender.

34. **Сіткарь В. И.** Влияние сказки на формирование личности ребенка: субкультурная парадигма / В. И. Сіткарь // Развитие современной психологии в условиях перманентных социальных кризисов : материалы LXXI Международной научно-практической конференции, 14–20 ноября 2013 г., Лондон. – Р. 30–34. – Режим доступа: <http://gisap.eu/ru/node/34239#comment-35188>.

35. **Сорока О. В.** Особенности использования педагогической арт-терапии в начальной школе / Сорока О. В. // Педагогика и психология в контексте современных исследований проблем развития личности. – 2013. – Ч. 1. – С. 215–221.

36. **Сорока О. В.** Развитие креативности младших школьников с помощью средств арт-терапии / О. В. Сорока // Современный научный вестник. – 2013. – № 39 (178). – С. 11–18.

37. **Федорейко В. С.** Підвищення енергоефективності електротехнологічного комплексу для виробництва твердого біопалива з використанням нейроконтролера / Федорейко В. С., М. І. Рутило, І. С. Іскерський // Науковий вісник Національного гірничого університету. – 2013. – № 5. – С. 78–85.

38. **Функції металотіонеїнів та системи антиоксидантного захисту за дії кобальт- та цинк-вмісних наноконкомпозитів на карася сріблястого *Carassius auratus gibelio*** / Фальфушинська Г. І., Гнатишина Л. Л., Турта О. О., Столяр О. Б., Мітіна Н. Є., Заїченко О. С., Стойка Р. С. // Український біохімічний журнал. – 2013. – Т. 85, № 3. – С. 52–61.

39. **Царик П. Л.** Конструктивно-географические подходы к оценке и анализу рекреационного потенциала ландшафтных комплексов Подолья / П. Л. Царик, Л. П. Царик // Вопросы туризмовеждения : федеральный образовательный и научно-практический журнал. – 2013. – № 3.

40. **Шонь О. Б.** Culturally Marked Information / О. Б. Шонь // Challenges and Solutions in Language Teaching The European Conference on Language Learning 2013, Official Conference Proceedings. – Brighton, United Kingdom : IAFOR, 2013. – P. 270–278.

НАУКОВІ ПРАЦІ, ОПУБЛІКОВАНІ В ЗАРУБІЖНИХ ВИДАННЯХ

1. **Balyk N.** Creating Preparedness of Teachers and Students to the Implementation e-learning or distance learning / Balyk N., Gabrusev V. // E-Learning & Lifelong Learning : monograph. – Szczecin, 2013. – P. 225–235.

2. **Grubinko V. V.** Biosynthesis of carbohydrates, proteins and lipids in *Chlorella vulgaris* Beijer. for the actions of zinc and lead ions and diesel fuel / Grubinko V. V., Luziv A. I. // 2nd Annual International Congress of Algae-2013 (September 23–25, 2013, Venue: Hangzhou, China). – Hangzhou, 2013. – P. 236.

3. **Kost I. Ya.** Nonverbal exteriorization of emotions in Ukrainian prose texts (on the basis of Iryna Vil'de's and Valerian Pidmohyl'ny's writings) / I. Ya. Kost // European Applied Sciences: modern approaches. – 2013. – № 12. – P. 90–92.

4. **Kost I. Ya.** The lexical nominations of human's emotional state in prose texts / I. Ya. Kost // European Applied Sciences: modern approaches in scientific researches : papers of the 5th International scientific conference. Stuttgart, August 26–27, 2013. – Stuttgart, 2013. – P. 95–97.

5. **Kravets V.** Kształcenie kultury genderowej młodzieży w socjum ukraińskim: tradycja i innowacja / V. Kravets // *Zrozumieć człowieka. – zrozumieć świat.* – Lublin, 2013. – S. 325–332.

6. **Kutsa O. I.** Introduction of a New Special Course «Basics of Future Interpreters / Translators' Tolerance Development» / O. I. Kutsa // *Book of Abstracts: Methodological Challenges for Contemporary Translator Educators (Krakow, 10–11 October 2013).* – Krakow, 2013. – P. 4–5.

7. **Tereshchuk D. G.** Assessing Students' Strategic Competence in Speaking English / D. G. Tereshchuk // *Edukacja – Technika – Informatyka: Rocznik naukowy.* – 2013. – Nr. 4, część 1. – S. 512–516.

8. **Waniuga L.** Laboratorium młodej reżyserii / L. Waniuga // *SCENA: kwartalnik kultury i edukacji teatralnej.* – 2013. – N 3 (75). – С. 32.

9. **Ванюга Л. С.** Гастроли Тернопольского областного академического украинского драматического театра им. Т. Г. Шевченко в России в 50-х – 60-х гг. XX века [Электронный ресурс] / Л. С. Ванюга // *RELGA: научно-культурологический сетевой журнал.* – 2013. – № 12 (268). – Режим доступа: <http://www.relga.ru/Environ/WebObjects/tgu-www.woa/wa/Main?textid=3652&level1=main&level2=articles>.

10. **Гінзула М. Я.** Аналіз розвитку цукрової промисловості Тернопільської області / М. Я. Гінзула // *Наука XXI століття: відповіді на виклики сучасності: збірник статей I Міжнар. наук.-практ. конф., м. Бухарест, 17 травня 2013р. : в 3 ч.* – Бухарест, 2013. – Ч. 2. – С. 131–136.

11. **Головацкая Ю. Б.** Современные тенденции развития высшего образования Канады / Ю. Б. Головацкая // *Наука и современность – 2013: сборник материалов XXI Международной научно-практической конференции (Новосибирск, 5 апреля 2013 г.) / под общ. ред. С. С. Чернова.* – Новосибирск, 2013. – С. 54–58.

12. **Горбатюк Р. М.** К вопросу использования компьютерных технологий в учебном процессе подготовки учителей технологии [Электронный ресурс] / Р. М. Горбатюк // *Информационно-коммуникационные технологии учителя физики и учителя технологии: сборник материалов шестой Всероссийской научно-практической конференции: в 2 ч. / Московский государственный областной социально-гуманитарный институт; отв. ред. А. А. Богуславский.* – Коломна, 2013. – Ч. 2. – С. 15–18. – Режим доступа: <http://window.edu.ru/resource/051/79051>.

13. **Грубинко В. В.** Особенности энергетического обмена у *Mayamaea atomus* VAR. ATOMUS при действии неорганических и органических токсикантов / Грубинко В. В., Боднар О. И., Василенко О. В. // Диатомовые водоросли: современное состояние и перспективы исследований : материалы XIII Международной научной конференции альгологов, 24–29 августа 2013 г., п. Борок Некоузского р-на Ярославской обл., Россия. – Кострома, 2013. – С. 119–120.

14. **Калаур С. М.** Универсальные компетентности и их роль в становлении будущего специалиста / С. М. Калаур // *Věda a vznik – 2012/2013 : materiály IX mezinárodní vědecko-praktická konference. Díl 20. Pedagogika.* – Praha, 2013. – S. 41–43.

15. **Карабін О. Й.** Напрями підвищення готовності майбутніх учителів гуманітарних дисциплін до роботи в інформаційному середовищі / О. Й. Карабін // Стратегія якості в промисловості і освіті : матеріали IX Міжнародної Віденсько-практичної конференції (27.05.2013 – 05.06.2013.). – Прага, 2013. – С. 69–72.

16. **Караневич М. И.** Прагматически обусловленная лексическая замена / М. И. Караневич // Актуальные вопросы переводоведения и практики перевода. – Нижний Новгород, 2013. – Вып. 3. – С. 32–40.

17. **Кикинежди О. М.** Гуманная педагогика В. А. Сухомлинского в гендерном измерении [Электронный ресурс] / О. М. Кикинежди // Практическая педагогика: гуманизация процессов образования и воспитания : сборник материалов международной научной конференции, посвященной 95-летию со дня рождения В. Сухомлинского (Москва, 26–28 сентября 2013 г.) / под ред. О. М. Кикинежди. – Киров, 2013. – С. 81–84. – 1 электрон. опт. диск (CD-ROM). – Загл. с этикетки диска.

18. **Кирич И. В.** Общественное вещание в современных медиасистемах / И. В. Кирич // Научный руководитель. – Волгоград, 2013. – № 6 (1) : Теоретические и практические аспекты науки и образования : сборник научных трудов по материалам Международной научно-практической конференции 10 декабря 2013 г. – С. 36–45. – Режим доступа: <http://www.presentchen.ru/журнал-journal/>.

19. **Колинец А. Г.** Аспекты диагностики математических исследовательских способностей как составного компонента научного творчества / А. Г. Колинец // Идеи О. К. Тихомирова и А. В. Брушлинского и фундаментальные проблемы психологии (к 80-летию со дня рождения) : материалы Всероссийской научной конференции (с иностранным участием), Москва, 30 мая – 1 июня 2013 г. / Московский государственный университет имени М. В. Ломоносова. – М., 2013. – С. 316–319.

20. **Котовец Д. В.** Влияние А. П. Чехова на мировую литературу в оценке академика Д. В. Затонского (к изучению творческого пути писателя в школе) / Д. В. Котовец // Молодежные чеховские чтения в Таганроге : материалы V международной научной конференции / Таганрогский государственный педагогический институт имени А. П. Чехова. – Таганрог, 2013. – С. 7–11.

21. **Кравец В. П.** Проблема подготовки школьников к браку и семейной жизни в педагогической системе В. А. Сухомлинского [Электронный ресурс] / В. П. Кравец // Практическая педагогика: гуманизация процессов образования и воспитания : сборник материалов международной научной конференции, посвященной 95-летию со дня рождения В. Сухомлинского (Москва, 26–28 сентября 2013 г.). – Киров, 2013. – С. 85–92. – 1 электрон. опт. диск (CD-ROM). – Загл. с этикетки диска.

22. **Куца О. И.** Реализация педагогических условий формирования толерантности будущих переводчиков / О. И. Куца // Язык и культура : сборник материалов IV Международной научно-практической конференции / НГТУ ; под. общ. ред. С. Г. Проскурина. – Новосибирск, 2013. – С. 112–117.

23. **Левчик И. Ю.** Методы и контроль результатов обучения профессионально ориентированной англоязычной компетентности в говорении будущих психологов / И. Ю. Левчик // Инновации в науке : материалы XVIII международной заочной научно-практической конференции, г. Новосибирск, 25 марта 2013 г. – Новосибирск, 2013. – Ч. 1. – С. 127–132.

24. **Левчик И. Ю.** Формирование профессионально ориентированной англоязычной компетентности в говорении будущих психологов / И. Ю. Левчик / Nauka dzis: teoria, metodologia, praktyka : zbiór raportów naukowych (28.09.2013–30.09.2013). – Wrocław, 2013. – S. 19–21.

25. **Мешко Г. М.** Курс «Вступ до педагогічної професії» в контексті завдань здоров'язбереження майбутніх учителів / Г. М. Мешко // Aktualne problemy w współczesnej nauce : zbiór raportów naukowych (28.06.2013 – 30.06.2013). – Warszawa, 2013. – Część 3/2. – S. 18–21.

26. **Мешко О. И.** Саморозвиток особистості педагога як критерій становлення його професійної позиції / О. И. Мешко // Aktualne problemy w współczesnej nauce : zbiór raportów naukowych (28.06.2013 – 30.06.2013). – Warszawa, 2013. – Część 2. – S. 21–25.

27. **Москалюк Н. В.** Формирование исследовательских умений будущих учителей в процессе изучения биологических дисциплин / Н. В. Москалюк // Проблемы микробиологии и биологического образования в педагогических вузах : материалы VIII Всероссийской научно-практической конференции с международным участием (Новосибирск, 29–30 марта 2013 г.) / Новосибирский государственный педагогический университет. – Новосибирск, 2013. – С. 101–103.

28. **Петришин Л. Й.** Формування креативності майбутніх соціальних педагогів в умовах діяльнісно-компетентнісного підходу / Л. Й. Петришин // Acta Universitatis Pontica Euxinus : міжнародний научний журнал. – Варна, 2013. – Спецвып. : Стратегии качества в промышленности и образовании : сборник материалов IX Международной конференции, г. Варна, 31 мая – 7 июня 2013 г. : в 3 т. Т. 2. – С. 315–318.

29. **Пушкар Б. Т.** Рекреаційний комплекс як форма організації рекреаційної діяльності у регіоні / Б. Т. Пушкар // Вопросы туризмостроения : федеральный образовательный и научно-практический журнал. – Саратов, 2013. – Вып. 4. – С. 121–134.

30. **Пыда С. В.** Влияние композиций препаратов клубеньковых бактерий и рострегуляторов на содержание аскорбиновой кислоты в листьях люпина белого / Пыда С. В., Тригуба Е. В. // Ботанические чтения – 2013 : материалы науч.-практической конф. (Ишим, 13 мая 2013). – Ишим, 2013. – С. 104–106.

31. **Сидор И. П.** Метод проектов в процессе изучения иностранных языков в высших учебных заведениях / И. П. Сидор // Современное общество, наука и образование : модернизация и инновации : тезисы доклада Международной научно-практической конференции (г. Москва, 31 октября 2013 г.). – М., 2013.

32. **Степанюк А. В.** Формування педагогічної компетентності майбутнього вчителя біології: досвід США / А. В. Степанюк, Н. М. Щур // Aktualne problemy w współczesnej nauce : zbiór raportów naukowych, 28.06.2013 – 30.06.2013. – Warszawa, 2013. – S. 44–48.

33. **Троцька О. С.** Проблема экзотического воспитания учащихся в процессе обучения биологии / О. С. Троцька // Материалы VIII Всероссийской науч.-практ. конф. с международным участием (г. Новосибирск, 29–30 марта 2013 г.). – Новосибирск, 2013. – С. 104–106.

34. **Тютюнник І. С.** Абстрактні орнаменти в українських друкованих тканинах / І. С. Тютюнник // Badania naukowe naszych czasów : zbir raportów naukowych (29.10.2013–31.10.2013). – Katowice, 2013. – S. 59–64.

35. **Фурманкевич Н. М.** Взаимодействие средств массовой информации и общественного мнения / Н. М. Фурманкевич // Общество XXI века: итоги, вызовы, перспективы : материалы II Международной научной конференции, г. Ставрополь, 20 декабря 2013 г. – Ставрополь, 2013. – С. 14–19.

36. **Фурманкевич Н. М.** К проблеме исследования культуры речи и соблюдения языковой нормы в украинской телевизионной рекламе / Н. М. Фурманкевич // Актуальные проблемы профессиональной коммуникации в научной, культурной и образовательной сферах : материалы всероссийской научно-практической конференции с международным участием, посвященной 15-летию Старооскольского филиала Воронежского государственного университета (Старый Оскол, 11 октября 2013 г.) / под ред.: Н. В. Юриной, А. И. Гончарова, Ю. В. Чеканцевой. – Старый Оскол, 2013. – С. 213–221.

37. **Чуловский Б. С.** Основные этапы рецепции творчества Ф. Гёльдерлина в России в XX веке / Б. С. Чуловский // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – Тамбов, 2013. – № 7 (25) : в 2 ч., ч. 2. – С. 204–213.

ПЕРЕЛІК ПАТЕНТІВ ТА АВТОРСЬКИХ СВІДОЦТВ, ОТРИМАНИХ У 2013 РОЦІ

1. Патент 77610, Україна, МПК (2013.01) G01N 9/00. **Горизонтальний твердомір ґрунту** / Курка В. П., Ліннік А. Ю., Замора Я. П., Камишанов В. В., Семенів І. І., Олійник О. Ф. – Заявл. 03.07.12 ; опубл. 25.02.2013 ; Бюл. № 4.

2. Патент 80280, Україна, МПК (2013) A01D 23/02. **Апарат для зрізування гички та очищення головок коренеплодів цукрових буряків** / Ліннік А. Ю., Замора Я. П., Камишанов В. В., Семенів І. І., Олійник О. Ф. – Заявл. 25.10.12 ; опубл. 27.05.2013 ; Бюл. № 10.

3. Патент, МПК (2013.01) A63B 69/00; A63B 69/34 (2006.1). **Пристрій для тренування борців** / Латишев С. В., Белих С. І., Латишев М. В., Шандригось В. І. – Київ : ДП «Український інститут промислової власності» ; номер заявки: а 2012 04437 ; дата подання заявки: 09.04.2012 ; дата, з якої є чинними права на винахід: 25.07.2013 ; дата публікації відомостей про заявку та номер бюлетеня: 10.06.2013 ; Бюл. № 11 ; дата публікації відомостей про видачу патенту та номер бюлетеня: 25.07.2013, Бюл. № 14.

4. Пат. 85377, Україна, МПК (2013) C12 N 5/00, 5/04; A 01 H 4/00 **Спосіб укорінення *in vitro* та адаптації до умов *ex vitro* рослин тирличу жовтого *Gentiana lutea* L.** / Майорова О. Ю., Грицак Л. Р., Мельник В. М., Дробик Н. М., Кунах В. А. ; заявники і патентовласники Інститут молекулярної біології і генетики НАН України, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. – № u2013 11328 ; заявл. 24.09.2013 ; опубл. 11.11.2013, Бюл. № 21.

5. **Енергозберігаючі інтелектуальні системи керування потоковими лініями виробництва твердого біопалива** / В. С. Федорейко, Р. М. Горбатюк, М. І. Рутило, І. Б. Луцик [та ін.]. – Депоновано в УкрІНТЕІ. – К., 2013. – Держреєстрація № 0111U001323, державний обліковий № 0213 U003108.

СТАТТІ У ФАХОВИХ ВИДАННЯХ УКРАЇНИ

Інститут педагогіки і психології

Кафедра педагогіки

1. Кравець В. Проблеми міжстатевих та шлюбно-сімейних стосунків у Античній Греції / В. Кравець // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – Вип. 12. – С. 78–89. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. Розглядається проблема гендерної історії Стародавньої Греції. Робиться порівняльний аналіз шлюбно-сімейного законодавства Спарті та Афінах, досліджуються різні підходи легендарних законодавців античного світу Лікурга та Солона до міжстатевих стосунків, аналізуються принципи “подвійної моралі” щодо становища чоловіків і жінок у суспільстві. Простежуються особливості в підходах до народження і виховання дітей протилежної статі. Висвітлено різне ставлення грецьких законодавців до проблеми легалізації проституції.

Ключові слова: Лікург, Спарта, Солон, Афіни, шлюб, законодавство, секс, гетера, виховання.

Кравець В. Проблемы межполовых и брачно-семейных отношений в Античной Греции.

Аннотация. Рассматривается проблема гендерной истории Древней Греции. Проводится сравнительный анализ брачно-семейного законодательства в Спарте и Афинах, исследуются разные подходы легендарных законодателей античного мира Ликурга и Солон к межполовым отношениям, анализируются принципы «двойственной морали» по отношению к положению мужчин и женщин в обществе. Просматриваются особенности в подходах к рождению и воспитанию детей разного пола. Высветлено разное отношение греческих законодателей к проблеме легализации проституции.

Ключевые слова: Ликург, Спарта, Солон, Афины, брак, законодательство, секс, гетера, воспитание.

Kravets V. The problems of sexual and marriage and family relationship in Ancient Greece.

Annotation. The problem of gender history of Ancient Greece are considered. Done a comparative analysis of marriage and family law in Sparta and Athens, we investigate different approaches legislators legendary ancient world Lykurg and Solon to sexual relationship, analyzes the principles of “double standards” on the situation of women and men in society. Traced the features in the approaches to the birth and bringing up of children of both sexes. Deals with a different attitude to the problem of Greek lawmakers legalizing prostitution.

Keywords: Likurg, Sparta, Solon, Athens, marriage, law, sex, hetera, bringing up.

2. Кравець В. Соціально-економічні передумови гендерної стратифікації первісного суспільства / В. Кравець // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – Вип. 11. – С. 131–137.

Анотація. Розглядається проблема гендерної взаємодії у первісному суспільстві. Простежується боротьба матриархального і патріархального початків. Аналізується питання історичного співвідношення материнського і батьківського родів. Висвітлені соціально-економічні детермінанти гендерної стратифікації та асиметрії первіснообщинного суспільства.

Ключові слова: матриархат, патріархат, соціальне партнерство, матрілокальність, материнський рід, патріархальна культура.

Кравець В. Социально-экономическая проблема гендерной стратификации первобытного общества.

Аннотация. Рассматривается проблема гендерного взаимодействия в первобытном обществе. Прослеживается борьба матриархального и патриархального начал. Анализируется вопрос исторического соотношения материнского и отцовского родов. Освещены социально-экономические детерминанты гендерной стратификации и асимметрии первобытного общества.

Ключевые слова: матриархат, патриархат, социальное партнерство, матриликальность, материнский род, патриархальная культура.

Kravets V. Social and economic preconditions of gender stratification in the primitive society.

Annotation. The problem of gender interaction in the primitive society is considered. The clash of matriarchal and patriarchal bases is retraced. The issue of historical correlation of maternal and paternal kin is analyzed. The social and economic determinants of gender stratification and gender asymmetry in the primitive society are highlighted.

Keywords: matriarchy, patriarchy, social partnership, matrilocality, maternal kin, patriarchal culture.

3. Мешко Г. М. Комплексна програма підготовки майбутніх учителів до збереження і зміцнення професійного здоров'я / Г. М. Мешко // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології : збірник наукових праць Херсонського національного технічного університету / голов. ред. В. Г. Бутенко. – Херсон, 2013. – Вип. 1 (8). – С. 320–324.

Анотація. Визначено й охарактеризовано складові комплексної програми підготовки майбутніх учителів до збереження і зміцнення професійного здоров'я. Окреслено аспекти її втілення в практику вищих педагогічних навчальних закладів.

Ключові слова: професійне здоров'я, майбутні вчителі, комплексна програма підготовки, стратегія здоров'язбереження, професійна стресостійкість, гармонізація особистості.

Мешко Г. М. Комплексная программа подготовки будущих учителей к сохранению и укреплению профессионального здоровья.

Аннотация. Определены и охарактеризованы компоненты комплексной программы подготовки будущих учителей к сбережению и укреплению профессионального здоровья. Очерчены аспекты ее внедрения в практику высших педагогических учебных заведений.

Ключевые слова: профессиональное здоровье, будущие учителя, комплексная программа подготовки, стратегия здоровьесбережения, профессиональная стрессоустойчивость, гармонизация личности.

Meshko G. M. The complex preparation program of future teachers for maintaining and strengthening professional health.

Annotation. The article defines the complex preparation program components of future teachers for maintaining and strengthening professional health (strategy formation for maintaining health, rising the level of stress resistance, personal harmonization). The aspects of its implementation on practice at higher pedagogical institutions are highlighted and characterized.

Keywords: professional health, professional preparation, future teachers, professional stress resistance, the strategy of health maintenance, personal harmonization.

4. Мешко Г. М. Курс «Професійне здоров'я педагога» в системі підготовки майбутніх учителів до здоров'ятворчої діяльності / Г. М. Мешко // Збірник наукових праць. Педагогічні науки / Херсонський держ. ун-т; голов. ред. Є. С. Барбіна. – Херсон, 2013. – Вип. 74. – С. 124–129.

Анотація. Розкрито значення і місце курсу «Професійне здоров'я педагога» у системі підготовки майбутніх учителів до діяльності зі збереження і зміцнення професійного здоров'я, охарактеризовано його завдання, функції, змістове і технологічне наповнення. Описано досвід роботи з упровадження зазначеного курсу у практику роботи вищих педагогічних навчальних закладів.

Ключові слова: професійне здоров'я, майбутні вчителі, навчальний курс «Професійне здоров'я педагога», змістове і технологічне наповнення курсу, стратегія здоров'язбереження, професійна стресостійкість.

Мешко Г. М. Курс «Профессиональное здоровье педагога» в системе подготовки будущих учителей к здоровьесбережательной деятельности.

Аннотация. Раскрыты значение и место курса «Профессиональное здоровье педагога» в системе подготовки будущих учителей к деятельности по сохранению и укреплению профессионального здоровья, охарактеризованы его задачи, функции, содержательное и технологическое наполнение. Описан опыт работы по внедрению указанного курса в практику работы высших педагогических учебных заведений.

Ключевые слова: профессиональное здоровье, будущие учителя, учебный курс «Профессиональное здоровье педагога», содержательное и технологическое наполнение курса, стратегия здоровьесбережения, профессиональная стрессоустойчивость.

Meshko G. M. The course «Professional teacher's health» in the system of future teachers' training for healthy activity.

Annotation. The article investigates the meaning of the course «Professional teacher's health» and its place in the system of future teachers' training. It is characterized its objectives, functions, content and technological content. The article describes the experience taken from the implementation of the given course into the educational process of higher educational institutions.

Keywords: professional care, future teachers, training course «Professional teacher's health», semantic and technological content of the course, the strategy of health caring, professional stress stability.

5. Мешко Г. М. Професійні деформації як прояв негативного впливу професії на особистість педагога / Г. М. Мешко, О. І. Мешко // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» / голов. ред. В. П. Коцур. – К., 2013. – Додаток 1 до Вип. 29, т. 5 : Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання : тематичний випуск. – С. 195–203.

Анотація. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури розглянуто питання про позитивний і негативний вплив професії на особистість педагога. З'ясовано сутність професійних деформацій педагогів, проаналізовано різні підходи до їх трактування, класифікацій. Визначено причини виникнення, форми прояву і наслідки професійних деформацій педагогів. Окреслено перспективи подальших наукових розвідок у цьому напрямі.

Ключові слова: педагогічна діяльність, професійні деформації, типи професійних деформацій педагогів, чинники професійних деформацій, наслідки професійних деформацій, професійні кризи.

Мешко Г. М., Мешко А. И. Профессиональные деформации как проявление отрицательного влияния профессии на личность педагога.

Аннотация. На основе анализа психолого-педагогической литературы рассмотрен вопрос о положительном и отрицательном влиянии профессии на личность педагога. Выяснена сущность профессиональных деформаций педагогов, проанализированы разные подходы к их трактованию, классификациям. Определены причины возникновения, формы проявления и последствия профессиональных деформаций педагогов. Обозначены перспективы дальнейших научных поисков в этом направлении.

Ключевые слова: педагогическая деятельность, профессиональные деформации, типы профессиональных деформаций педагогов, факторы профессиональных деформаций, последствия профессиональных деформаций, профессиональные кризисы.

Meshko G. M. Meshko O. I. Professional deformation as a manifestation of the negative impact of the profession on the personality of a teacher.

Annotation. The article deals with the concept of positive and negative effects of the profession on the educator personality, which has been considered on the basis of the analysis of the psychological and educational literature. The essence of the professional deformations of educators has been analyzed. Different approaches to their interpretation and classifications have been revealed. Reasons for the occurrence, manifestation forms and consequences of the professional deformations of educators have been defined. The prospects for further scientific researches in this area have been outlined.

Keywords: educational activities, professional deformations, types of educators' professional deformations, professional deformations factors, professional deformations effects, professional crisis.

6. Мешко Г. М. Професійний стрес у діяльності педагога / Г. М. Мешко // Педагогічний альманах : збірник наукових праць / Херсонська академія неперервної освіти ; редкол.: В. В. Кузьменко (голова) [та ін.]. – Херсон, 2013. – Вип. 19. – С. 95–101.

Анотація. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури систематизовано класифікації стресу, з'ясовано сутність понять «організаційний стрес», «робочий стрес», «професійний стрес». Проаналізовано різні підходи до трактування «професійного стресу», його класифікацій. Описано різновиди професійного стресу, з'ясовано його особливості. Виокремлено фактори, що спричиняють виникнення професійного стресу. Визначено наслідки професійних стресів. Виокремлено напрями роботи щодо формування професійної стресостійкості майбутніх педагогів під час навчання у вищій школі та визначено превентивні заходи щодо попередження виникнення професійного стресу в педагогів на етапі професійної самореалізації.

Ключові слова: професійний стрес, педагоги, стресори педагогічної діяльності, види професійного стресу, наслідки професійного стресу, формування професійної стресостійкості.

Мешко Г. М. Профессиональный стресс в деятельности педагога.

Аннотация. На основе анализа психолого-педагогической литературы систематизированы классификации стресса, выяснена сущность понятий «организационный стресс», «рабочий стресс», «профессиональный стресс». Проанализированы разные подходы к трактовке «профессионального стресса», его классификаций. Описаны разновидности профессионального стресса, выяснены его особенности. Выделены факторы, которые способствуют возникновению профессионального стресса. Указаны последствия профессиональных стрессов. Определены направления работы по формированию профессиональной стрессоустойчивости будущих педагогов во время обучения в высшей школе и превентивные мероприятия относительно предупреждения возникновения профессионального стресса у педагогов на этапе профессиональной самореализации.

Ключевые слова: профессиональный стресс, педагоги, стрессоры педагогической деятельности, виды профессионального стресса, последствия профессионального стресса, формирование профессиональной стрессоустойчивости.

Meshko G. M. Professional stress in the educator's practice.

Annotation. The article deals with the classifications of stress, which have been systematized on the basis of analysis of the psychological and educational literature. The essence of the concepts of «organizational stress», «work stress», «professional stress» has been clarified. Different approaches to the interpretation of «professional stress», its classifications have been analysed. The types of professional stress and its features have been described. The factors that give rise to professional stress (internal and external, objective and subjective) have been singled out. Social stressors of educational, professional and personal character have been analysed. Effects of

professional stress (personal, physical, physiological) have been determined. Manifestations of professional stress in teaching activities have been shown, such as anxiety, exhaustion and emotional burnout. It was found out that the formation of professional stress stability of future teachers and increasing its level in working teachers is an effective remedy against stress. The working areas of the formation of stress stability of future teachers during their studies in higher educational institutions have been pointed out. Preventive measures concerning notification of occurrence of professional stress in educators' practice on the stage of professional self-realization have been identified.

Keywords: professional stress, educators, teaching activities stressors, types of professional stress, the effects of professional stress, the formation of professional stress.

7. Мешко Г. М. Психолого-педагогічний тренінг як засіб гармонізації особистості майбутнього вчителя / Г. М. Мешко, О. І. Мешко // Освіта регіону. – 2013. – № 3. – С. 330–336.

Анотація. У статті розкрито особливості психолого-педагогічного тренінгу, його роль в гармонізації особистості майбутнього вчителя, попередженні виникнення професійного стресу, профілактиці «емоційного вигорання». Описано досвід проведення тренінгової практики з майбутніми вчителями. Охарактеризовано змістове наповнення психолого-педагогічного тренінгу, форми і методи його проведення.

Ключові слова: професійне здоров'я, гармонізація особистості, «емоційне вигорання», професійний стрес, психолого-педагогічний тренінг, майбутні вчителі, методи роботи.

Мешко Г. М. Психолого-педагогический тренинг как способ гармонизации личности будущего учителя.

Аннотация. В статье раскрыты особенности психолого-педагогического тренинга, его роль в гармонизации личности будущего учителя, предупреждении возникновения профессионального стресса, профилактике «эмоционального выгорания». Описан опыт проведения тренинговой практики с будущими учителями. Охарактеризовано содержательное наполнение психолого-педагогического тренинга, формы и методы его проведения.

Ключевые слова: профессиональное здоровье, гармонизация личности, «эмоциональное выгорание», профессиональный стресс, будущие учителя, методы работы.

Meshko G. M. Psychological and pedagogical training as a harmonisation mean of teacher's personality.

Annotation. The article reveals the peculiarities of psychological and pedagogical training, its role in the harmonisation of future teacher's personality, prevention of work stress genesis, prophylaxis of the "teachers' emotional burnout". The article describes training course experience of the future teachers. It is also characterised the semantic content of the psychological and pedagogical training, its forms and methods of realisation.

Keywords: professional health, harmonization of personality, "emotional burnout", professional stress, psychological and pedagogical training, future teachers, work methods.

8. Мешко Г. М. Система підготовки майбутніх учителів до збереження і зміцнення професійного здоров'я / Г. М. Мешко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2013. – Вип. 26. – С. 125–129.

Анотація. Визначено функції системи підготовки студентів до діяльності зі збереження і зміцнення професійного здоров'я. Охарактеризовано структурні компоненти цієї системи: цільовий, теоретико-методологічний, організаційно-змістовий, процесуально-діяльнісний, діагностичний і результативний. Розглянута у статті система підготовки визначає необхідність розробки практичних шляхів її реалізації.

Ключові слова: майбутні вчителі, система підготовки, збереження і зміцнення професійного здоров'я.

Мешко Г. М. Система подготовки будущих учителей к сбережению и укреплению профессионального здоровья.

Аннотация. Определены функции системы подготовки студентов к деятельности по сохранению и укреплению профессионального здоровья. Охарактеризованы структурные компоненты этой системы: целевой, теоретико-методологический, организационно-содержательный, процессуально-деятельностный, диагностический и результативный. Рассмотренная в статье система подготовки определяет необходимость разработки практических путей ее реализации.

Ключевые слова: будущие учителя, система подготовки, сохранение и укрепление профессионального здоровья.

Meshko G. M. System of intending teachers' training to saving and strengthening of professional health.

Annotation. The functions of the system of students' training to activity in saving and strengthening of professional health have been defined in this research. The structural components of this system (target, theoretical and methodological, organizational and semantic, procedural and activity, diagnostic and effective) have been characterized in this article. The investigated training system defines the necessity for development if the practical ways for its realization.

Keywords: the intending teachers, the system of training, saving and strengthening of professional health.

9. Нестайко І. М. Концептуальні основи інклюзивного навчання / І. М. Нестайко // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [редкол.: Побірченко Н. С. (голова) та ін.]. – Умань, 2013. – Вип. 47. – С. 301–308.

Анотація. У статті зроблено спробу впровадження інклюзивної освіти в інноваційний розвиток освіти України, визначено умови, необхідні для впровадження інклюзивної освіти у загальноосвітні школи, а також визначено мету інклюзивної освіти, виокремлено перешкоди, які виникають під час навчання дітей з обмеженими можливостями, виділено характерні риси для інклюзивної освіти.

Ключові слова: освіта, виховання, навчання, інклюзивне навчання, інклюзивна освіта, діти з обмеженими можливостями, індивідуальні потреби учнів.

Нестайко І. Н. Концептуальные основы инклюзивного обучения.

Аннотація. В статті зроблена спроба впровадження інклюзивного освіти в інноваційне розвиток освіти України, визначені умови, необхідні для впровадження інклюзивного освіти в загальноосвітні школи, а також визначені цілі інклюзивного освіти, виділені перешкоди, які виникають в час навчання дітей з обмеженими можливостями, виділені характерні риси для інклюзивного освіти.

Ключевые слова: образование, воспитание, обучение, инклюзивное обучение, инклюзивное образование, дети с ограниченными возможностями, индивидуальные потребности учащихся.

Nestayko I. Conceptual Foundations of Inclusive Education.

Annotation. This paper attempts to inclusive education in developing innovative education in Ukraine, the conditions necessary for the implementation of inclusive education in secondary schools, as well as defined goal of inclusive education, were singled out obstacles that arise when teaching children with disabilities highlighted features for inclusive education.

Keywords: education, training, inclusive education, inclusive education, children with disabilities, the individual needs of students.

10. Нестайко І. М. Християнське виховання – шлях формування духовного світу школяра / І. М. Нестайко // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / голов. ред. М. Т. Мартинюк. – Умань, 2013. – № 44. – С. 233–239.

Анотація. Розглянуто проблему християнського виховання на сучасному етапі, визначено роль і значення християнського виховання в суспільстві, визначено і проаналізовано основні завдання християнського виховання, вказано основні методи християнського виховання підростаючого покоління, показано ідеал християнського виховання і визначено його роль у вихованні учнів, висвітлено і обґрунтовано такий метод виховного впливу на вихованця як відповідний добір мови і аргументів у вихованні.

Ключові слова: виховання, християнське виховання, вихователь, вихованець, методи християнського виховання, завдання християнського виховання.

Нестайко І. Христианское воспитание – путь формирования духовного мира школьника.

Аннотація. Рассмотрена проблема христианского воспитания на современном этапе, определены роль и значение христианского воспитания в обществе, определены и проанализированы основные задачи христианского воспитания, указано основные методы христианского воспитания подрастающего поколения, показано идеал христианского воспитания и определена его роль в воспитании учащихся, освещены и обоснованы такой метод воспитательного воздействия на воспитанника как соответствующий отбор языка и аргументов в воспитании.

Ключевые слова: воспитание, христианское воспитание, воспитатель, воспитанник, методы христианского воспитания, задача христианского воспитания.

Nestayko I. Christian education – the path of formation of the spiritual life of students.

Annotation. The problem of Christian education at the present stage, the role and importance of Christian education in a society that defines and analyzes the main task of Christian education are the main methods of Christian education of the younger generation shows the ideal of Christian education and its role in the education of students, highlighted and proved this method educational influence on the pupil as an appropriate selection of speech and debate in education.

Keywords: education, Christian education, teacher, pupil, methods of Christian education, task of Christian education.

11. Сеньовська Н. Особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх учителів-словесників / Н. Сеньовська // *Нова педагогічна думка* / голов. ред. М. Віднічук. – Рівне, 2013. – № 1. – С. 211–214.

Анотація. Охарактеризовано найважливіші аспекти психолого-педагогічної підготовки майбутніх учителів-словесників на сучасному етапі розвитку освіти. Класифіковано якості, необхідні для успішного викладання мови та літератури. Визначено основні форми та методи і напрямки навчальної, наукової та виховної роботи студентів.

Ключові слова: підготовка учителя-словесника, інноваційні форми навчання, методи активного навчання.

Сеневская Н. Л. Особенности психолого-педагогической подготовки учителей-филологов.

Аннотация. Охарактеризованы важнейшие аспекты психолого-педагогической подготовки будущих учителей-филологов на современном этапе развития образования. Классифицированы качества, необходимые для успешного преподавания языка и литературы. Определены основные формы, методы и направления учебной, научной и воспитательной работы студентов.

Ключевые слова: подготовка учителя-филолога, инновационные формы учебы, методы активной учебы.

Senovska N. L. Features of psychological and pedagogical preparation of future teachers-philologists.

Annotation. The major aspects of psychological and pedagogical preparation of future teachers-philologists on the modern stage of development of education are characterized in the article. Internals, necessary for the successful teaching languages and literatures, are classified. Basic forms, methods and directions for educational, scientific and educator work of students are determined.

Keywords: preparation of teacher-philologist, innovative forms of studies, methods of active studies.

12. Удич З. І. Етапи та зміст психолого-педагогічної підготовки майбутніх учителів до організації самовиховання старшокласників / З. І. Удич // *Педагогічна освіта і наука в умовах класичного університету: традиції, проблеми, перспективи* : у 3 т. : зб. наук. пр. / за ред. М. Євтуха, Д. Герцюка, К. Шмідта. – Львів, 2013. – Т. 1 : Підготовка педагогічних кадрів у вищій школі: виклики, проблеми, динаміка змін. – С. 272–280.

Анотація. Обґрунтовано необхідність підготовки майбутніх учителів до організації самовиховання старшокласників. Визначено та охарактеризовано етапи підготовки майбутніх учителів до організації самовиховного середовища для старшокласників. Проаналізовано зміст підготовки учителів-наставників учнів у самовихованні.

Ключові слова: етапи і зміст підготовки майбутніх учителів, самовиховання.

Удич З. И. Этапы и содержание психолого-педагогической подготовки будущих учителей к организации самовоспитания старшеклассников.

Аннотация. Обоснована необходимость подготовки будущих учителей к организации самовоспитания старшеклассников. Определены и охарактеризованы этапы подготовки будущих учителей к организации самовоспитуемой среды для старшеклассников. Проанализировано содержание подготовки учителей-наставников учащихся в самовоспитании.

Ключевые слова: этапы и содержание подготовки будущих учителей, самовоспитания.

Udych Zoryana. Stages and contents of psychological and pedagogical training of future teachers for self-organization high school students.

Annotation. The necessity of preparing future teachers to self-education of high-schoolchildren. Defined the stages of preparing future teachers to organize self-education for high-schoolchildren. Described the content of the training of teachers, mentors high-schoolchildren in self-education.

Keywords: stages and contents of preparing future teachers, self-education.

13. Удич З. І. Професійний розвиток учителів у системі педагогічних об'єднань США / З. І. Удич // Нова педагогічна думка / голов. ред. М. Віднічук. – Рівне, 2013. – № 1. – С. 207–210.

Анотація. Розглянуто зміст та принципи роботи американських педагогічних об'єднань; визначено напрямки їх діяльності; з'ясовано їх вплив на розвиток освіти США; проаналізовано роль об'єднань педагогів у професійному розвитку вчителів та форми їх зростання.

Ключові слова: асоціації учителів та педагогічні видання США.

Удич З. И. Профессиональное развитие учителей в системе педагогических объединений США.

Аннотация. Определены суть и принципы работы американских педагогических объединений, раскрыты направления их деятельности; выяснено их влияние на развитие образования США; проанализирована роль объединений педагогов в профессиональном развитии учителей.

Ключевые слова: ассоциации учителей и педагогические издания США.

Udych Z. I. The professional development of teachers in the system of pedagogical associations in the USA.

Annotation. The article highlights the content and principles of the American educational associations; defined areas of their activity; found their influence on the development of education in the USA analyzes the role of associations of teachers in professional development of teachers and forms of their growth.

Keywords: association of teachers and teaching editions in the USA.

14. Удич З. І. Фактор емоційності у самовихованні школярів / З. І. Удич // Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетенцій : збірник матеріалів X Міжнар. педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О. П. Рудницької / [голов. ред І. А. Зязюн]. – Чернівці, 2013. – Вип. 4 (8). – С. 382–389.

Анотація. Визначено функції емоцій у самовихованні; з'ясовано необхідний обсяг знань та навичок вчителя щодо вивчення, коригування і застосування емоційної сфери учня у самовихованні; розглянуто методики вивчення емоційного стану.

Ключові слова: емоції, самовиховання.

Удич З. И. Фактор эмоциональности в самовоспитании школьников.

Аннотация. Определены функции эмоций в самовоспитании; выяснено необходимый объем знаний и навыков учителя по изучению, корректировке и применения эмоциональной сферы ученика в самовоспитании; рассмотрены методики изучения эмоционального состояния.

Ключевые слова: эмоции, самовоспитания.

Udych Zoryana. Factor in emotional self-education schoolchildren.

Annotation. In article defined the functions of emotions in self-education, described the necessary knowledge and skills of teachers in the study, adaptation and application of student emotions in self-education and consider methods of studying the emotional state.

Keywords: emotions, self-education.

15. Чайка І. А. Формування інформаційної культури майбутнього вчителя початкової школи в системі його професійної підготовки / І. А. Чайка // Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки / голов. ред. А. І. Кузьмінський. – Черкаси, 2013. – № 34 (287). – С. 127–131.

Анотація. На основі аналізу наукової літератури конкретизовано сутність поняття «інформаційна культура», розроблено зміст формування інформаційної культури майбутнього вчителя початкової школи. Визначено організаційно-педагогічні умови і шляхи формування інформаційної культури майбутніх учителів початкової школи в освітньому процесі ВНЗ. Охарактеризовано методику реалізації організаційно-педагогічних умов, описано зміст курсу «Інформаційна культура студента».

Ключові слова: інформаційна культура, формування інформаційної культури, професійна підготовка вчителя початкової школи, організаційно-педагогічні умови, шляхи формування інформаційної культури студентів.

Чайка И. А. Формирование информационной культуры будущего учителя начальной школы в системе его профессиональной подготовки.

Аннотация. На основании анализа научной литературы конкретизирована сущность понятия «информационная культура», разработано содержание формирования информационной культуры будущего учителя начальной школы. Определены организационно-педагогические условия и пути формирования информационной культуры будущих учителей начальной школы в учебном процессе вуза. Охарактеризована методика реализации организационно-

педагогических условий, описано содержание курса «Информационная культура студента».

Ключевые слова: информационная культура, формирование информационной культуры, профессиональная подготовка учителя начальной школы, организационно-педагогические условия, пути формирования информационной культуры студентов.

Chaika I. A. Formation of information culture of future primary school teacher in the system of professional training.

Annotation. Based on the analysis of scientific literature the essence of the conception "information culture" has been specified, the content of formation the information culture of future primary school teacher have been developed. Organizational and pedagogical conditions and ways of formation the information culture of future primary school teachers in the educational process of higher educational establishment have been defined. The methodology of realization of organizational and pedagogical conditions has been characterized; the content of the course «Information Culture of a student» has been described.

Keywords: information culture, formation of information culture, professional training of primary school teacher, organizational and pedagogical conditions, ways of formation the information culture of a student.

16. Чайка В. М. Основні підходи до розробки концепції і системи підготовки майбутнього вчителя до інноваційної педагогічної діяльності / В. М. Чайка // Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ : зб. наук. пр. / Нац. акад. пед. наук України, Міжнар. екон.-гум. ун-т ім. акад. С. Дем'янчука. – Рівне, 2013. – Спецвип.: Проблеми розвитку вищої школи та економіка в ХХІ столітті : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 3–4 жовтня, 2013 р.

Анотація. Обґрунтовано три концепти (методологічний, теоретичний і технологічний) системи підготовки до інноваційної педагогічної діяльності, методологічні підходи (системний, синергетичний, діяльнісний, праксеологічний, гуманістичний, культурологічний, аксіологічний, суб'єктний, акмеологічний і професіографічний) та основні чинники (особистісний, навчально-інформаційний, теоретичний і практичний) підготовки до інновацій в педагогічній діяльності.

Ключові слова: інноваційна діяльність, підготовка майбутнього вчителя, концепція і система підготовки, методологічні засади підготовки.

Чайка В. М. Основные подходы к разработке концепции и системы подготовки будущего учителя к инновационной педагогической деятельности.

Аннотация. Обоснованы три концепта (методологический, теоретический и технологический) системы подготовки к инновационной педагогической деятельности, методологические подходы (системный, синергетический, деятельностный, праксеологический, гуманистический, культурологический, аксиологический, субъектный, акмеологический и профессиографический) и основные факторы (личностный, учебно-информационный, теоретический и практический) подготовки к инновациям в педагогической деятельности.

Ключевые слова: инновационная деятельность, подготовка будущего учителя, концепция и система подготовки, методологические основы подготовки.

Chajka V. M. Basic approaches to the development of concepts and training future teachers to innovative pedagogical activities.

Annotation. In the article grounded three concepts (methodological, theoretical, technological) of the system training to innovative pedagogical activity, methodological approaches (systematic, synergetic, activity, praxeological, humanistic, culturological, axiological, subject, acmeological and profессиographic) and the main factors (personal, education informational, theoretical and practical) of training to innovations in pedagogical activity

Keywords: innovative activity, training of future teacher, conception and system training, methodological principles of training

Кафедра педагогіки і методики початкової освіти

17. Жаркова І. І. Використання технологій інтерактивного навчання під час вивчення у ВНЗ методики навчання освітньої галузі «Природознавство» / І. І. Жаркова // Вісник Черкаського університету. Серія Педагогічні науки / Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. – Черкаси, 2013. – № 34 (287). – С. 20–24.

Анотація. В статті розглянуті теоретичні засади та практичні питання реалізації технологій інтерактивного навчання під час підготовки майбутніх учителів початкової школи, розкрита специфіка організації занять із методики навчання освітньої галузі «Природознавство» у вищій школі із використанням інтерактивного навчання.

Ключові слова: інтерактивне навчання, технології інтерактивного навчання, професійна підготовка.

Жаркова И. И. Использование технологий интерактивного обучения во время изучения в ВУЗе методики преподавания образовательной области «Естествознание».

Аннотация. В статье рассмотрены теоретические основы и практические вопросы реализации технологий интерактивного обучения при подготовке будущих учителей начальной школы, раскрыта специфика организации занятий по методике обучения образовательной области «Естествознание» в высшей школе с использованием интерактивного обучения.

Ключевые слова: интерактивное обучение, технологии интерактивного обучения, профессиональная подготовка.

Zharkova I. I. The use of interactive learning technologies while studying in university teaching methods education industry «Natural».

Annotation. The article observes the theoretical principles and practical issues of interactive learning technologies' realization during the training of future teachers of elementary school. It opens the peculiarities of organization of the natural history's methodology studies with the usage of interactive learning in the higher institutes of education.

Keywords: interactive learning, interactive learning technologies, professional training.

18. Ковальчук Л. І. Оцінювання навчальних досягнень учнів в контексті педологічної науки (перша третина ХХ століття) / Л. І. Ковальчук // Науковий вісник Чернівецького університету / [редкол.: Руснак І. С. (наук. ред.) та ін.]. – Чернівці, 2013. – Вип. 644 : Педагогіка та психологія. – С. 23–34.

Анотація. Охарактеризовано основні напрямки практичної педологічної роботи в загальноосвітніх школах, показано особливості змісту, форм і методів роботи науковців для підвищення результативності навчального процесу у досліджуваній період. Проаналізовано погляди педологів на питання результативності навчального процесу, його залежності від таких факторів, як здоров'я, умови проживання та харчування, вплив спадковості на успішність, залежність шкільної успішності та рівня інтелекту. Висвітлено характерні особливості системи оцінювання навчальних досягнень у вітчизняній школі та актуальні положення системи безоціночного навчання.

Ключові слова: педологічна наука, шкільна успішність, система оцінювання, тестування.

Ковальчук Л. И. *Оценивание учебных достижений учащихся в контексте педологической науке (первая треть XX века).*

Аннотация. Охарактеризованы основные направления практической педологической работы в общеобразовательных школах, показаны особенности содержания, форм и методов работы ученых для повышения результативности учебного процесса в исследуемый период. Проанализированы взгляды педологов на вопрос результативности учебного процесса, его зависимости от таких факторов, как здоровье, условия проживания и питания, влияние наследственности на успешность, зависимость школьной успеваемости и уровня интеллекта. Освещены характерные особенности системы оценивания учебных достижений в отечественной школе и актуальные положения системы безоценочного обучения.

Ключевые слова: педологическая наука, школьная успеваемость, система оценивания, тестирование.

Kovalchuk L. I. *Evaluation of student achievements in the context of pedological science (the first third of the XX century).*

Annotation. Author determined the main directions pedological practical work in secondary school, there are features of the content, forms and methods of work of scientists to enhance the effectiveness of the educational process in the study period. The analysis looks pedologists questions the effectiveness of the educational process, it depends on factors such as health, accommodation and food outlet on the success of heredity, the dependence of school performance and IQ. Deals with the characteristics of evaluation of educational achievements in the national school system and the actual situation bezotsinochno training.

Keywords: pedological science, academic performance, evaluation system, testing.

19. Кодлюк Я. Звідки книжка до нас прийшла: мовознавча розповідь / Я. Кодлюк, Г. Одинцова // Всесвітня література в сучасній школі . – 2013. – № 9. – С. 45–49.

Анотація. Проаналізовано історичний шлях виникнення і розвитку книги та книгодрукування, описано засоби і технології виготовлення найдавніших книг.

Ключові слова: книжка, письмо, папір, рукописна книга, бібліотека.

Кодлюк Я., Одинцова Г. Откуда книга к нам пришла: лингвистический рассказ.

Аннотация. Проанализирован исторический путь возникновения и развития книги и книгопечатания, описаны средства и технологии изготовления древнейших книг.

Ключевые слова: книга, письмо, бумага, рукописная книга, библиотека.

Kodliuk Y., Odyntsova H. Where from book has come to us: linguistic story.

Annotation. In the article the historical path of the origin and development of books and publishing has been analyzed. The means and technologies of making ancient books have been described.

Keywords: book, writing, paper, manuscript, library.

20. Кодлюк Я. Модернізація підготовки майбутніх учителів початкових класів у контексті вимог Державного стандарту початкової загальної освіти / Я. Кодлюк // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені В. Винниченка. Серія: Педагогічні науки / наук. ред. Радул В. В. – Кіровоград, 2013. – Вип. 121, ч. 1. – С. 132–136.

Анотація. Розкрито основні аспекти практико орієнтованого підходу у підготовці майбутніх учителів початкових класів – загальнопедагогічний та методичний, пов'язані з реалізацією вимог Державного стандарту початкової загальної освіти.

Ключові слова: Державний стандарт початкової загальної освіти, майбутній учитель початкових класів, компетентнісний підхід в освіті, навчальні досягнення молодших школярів, підручник для початкової школи.

Кодлюк Я. Модернизация подготовки будущих учителей начальных классов в контексте требований Государственного стандарта начального общего образования.

Аннотация. Раскрыты основные аспекты практико ориентированного подхода в подготовке будущих учителей начальных классов – общепедагогического и методического, повязанные с реализацией требований Государственного стандарта начального общего образования.

Ключевые слова: Государственный стандарт начального общего образования, будущий учитель начальных классов, компетентностный подход в образовании, учебные достижения младших школьников, учебник для начальной школы.

Annotation. General and methodical aspects that are connected with implementation of the requirements of primary education standard are the main aspects of the practice-oriented approach in training of primary school teachers. Both these methods are analyzed in the article.

Keywords: State primary education standard, primary school teachers, competence approach in education, educational achievement of young pupils, a textbook for primary school.

21. Кодлюк Я. Суб'єктність молодшого школяра в навчальній діяльності / Я. Кодлюк // Початкова школа. – 2013. – № 1. – С. 6–9.

Анотація. Виокремлено та охарактеризовано сутнісні ознаки суб'єктності молодшого школяра в навчальній діяльності: сформоване вміння вчитися, розгорнута рефлексія, стійкі позитивні мотиви навчання, набуття яких може забезпечити особистісно орієнтована початкова освіта.

Ключові слова: молодший школяр як суб'єкт навчальної діяльності, вміння вчитися, рефлексія навчальної діяльності, позитивні мотиви навчання, особистісно орієнтоване навчання, загальнонавчальні вміння і навички, ключова компетентність початкової загальної освіти.

Кодлюк Я. Субъектность младшего школьника в учебной деятельности.

Аннотация. Выделены и охарактеризованы существенные признаки субъектности младшего школьника в учебной деятельности: сформированное умение учиться, полноценная рефлексия, стойкие позитивные мотивы учения, приобретение которых сможет обеспечить лично ориентированное начальное образование.

Ключевые слова: младший школьник как субъект учебной деятельности, умение учиться, рефлексия учебной деятельности, позитивные мотивы учения, лично ориентированное обучение, общеучебные умения и навыки, ключевая компетентность начального общего образования.

Kodliuk Y. Subjectivity of primary school pupil in studying activity.

Annotation. The essential features of subjectivity of primary school pupil are emphasized and analyzed: studying skills are formed, reflection, positive studying motivation, that may provide individually oriented primary education are interpreted.

Keywords: a primary school pupil as a subject of studying process, studying skills, reflection of studying activity, positive studying motivation, individually oriented studying, general study skills, key competence in general primary education.

22. Матіяш В. В. Педагогічне краєзнавство як засіб підготовки майбутніх учителів початкових класів / В. В. Матіяш // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. В. Терещук. – Тернопіль, 2013. – № 1. – С. 181–186.

Анотація. Визначено дефініцію «педагогічне краєзнавство». Обґрунтовано його специфіку у становленні майбутнього вчителя початкової школи. Охарактеризовано функції та можливості вузівських навчальних дисциплін у педагогічно-краєзнавчій підготовці вчителя. Розкрито мету, завдання, зміст спецкурсу «Педагогічне краєзнавство».

Ключові слова: педагогічне краєзнавство, функції.

Матияш В. В. Педагогическое краеведение как способ подготовки будущих учителей начальных классов.

Аннотация. Определена дефиниция «педагогическое краеведение». Обоснована его специфика в становлении будущего учителя начальной школы. Охарактеризованы функции и возможности вузовских учебных дисциплин в педагогическо-краеведческой подготовке учителя. Раскрыты цели, задачи, содержание спецкурса «Педагогическое краеведение».

Ключевые слова: педагогическое краеведение, функции.

Annotation. Definitely definition of «local history teacher». Proved its specificity in the development of future elementary school teacher. The characteristic features or university disciplines in educational and training local history teacher. Reveals the purpose, objectives and content of the special course «Pedagogical Studies».

Keywords: pedagogical studies, functions.

23. Писарчук О. Т. Особливості формування освітньо-розвивального середовища початкової школи / О. Т. Писарчук // Вісник Черкаського університету. Серія Педагогічні науки / Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. – Черкаси, 2013. – № 34 (287). – С. 87–90.

Анотація. У статті досліджено чинники, умови та особливості формування освітньо-розвивального середовища початкової школи; визначено компоненти освітньо-розвивального середовища, виокремлено умови забезпечення його результативності; обґрунтовано можливості цілеспрямованого формування освітньо-розвивального середовища сучасної початкової школи, конкретизовано поняття та виділено основні компоненти освітньо-розвивального середовища початкової школи.

Ключові слова: середовище, предметне середовище, освітньо-розвивальне середовище, освітній процес початкової школи, особистісно-орієнтований підхід, учень.

Писарчук О. Т. Особенности формирования образовательно-развивающей среды начальной школы.

Аннотация. В статье исследованы факторы, условия и особенности формирования образовательно-развивающей среды начальной школы, определены компоненты образовательно-развивающей среды, выделены условия обеспечения его результативности; обоснованы возможности целенаправленного формирования образовательно-развивающей среды современной начальной школы, конкретизировано понятие и выделены основные компоненты образовательно-развивающего среды начальной школы.

Ключевые слова: среда, образовательно-развивающая среда, образовательная среда начальной школы, личностно-ориентированный подход, ученик.

Pusarchyk O. T. Features of formation of educational and developmental environment of elementary school.

Annotation. This article explores the factors, conditions and peculiarities of educational and developmental environment of primary school, examines educational components defined developmental environment, determined the condition of its effectiveness, and proved the possibility of forming a focused educational and

developmental environment of modern primary school, elaborated the concept and highlights the main components of the educational and developmental medium primary school.

Keywords: environment, education and developmental environment, educational process of primary school, student-centered approach, pupil.

24. Решету́ха Л. Г. Зародження та розвиток ідей про естетичне виховання дітей в історії вітчизняної педагогіки / Л. Г. Решету́ха // Науковий вісник Чернівецького університету / [редкол.: Руснак І. С. (наук. ред.) та ін.]. – Чернівці, 2013. – Вип. 646 : Педагогіка та психологія – С. 214–220.

Анотація. Проаналізовано основні тенденції розвитку естетичного виховання дітей молодшого шкільного віку у педагогічній спадщині вітчизняної педагогіки.

Ключові слова: естетичне виховання, естетичний розвиток, естетична культура, організація виховання.

Решету́ха Л. Г. Зарождение и развитие идей про эстетическое воспитание детей в истории отечественной педагогики.

Аннотация. Проанализированы главные тенденции развития эстетического воспитания детей младшего школьного возраста в педагогическом наследии отечественной педагогики.

Ключевые слова: эстетическое воспитание, эстетическое развитие, эстетическая культура, организация воспитания.

Annotation. The Article is sanctified to the ground of basic progress of aesthetic education of children of midchildhood trends in the pedagogical inheritance of home pedagogics.

Keywords: aesthetic education, aesthetic development, aesthetic culture, organization.

25. Решету́ха Л. Г. Проблема естетичного виховання дітей у педагогічній спадщині вітчизняних просвітителів ХІХ століття / Л. Г. Решету́ха // Науковий вісник Херсонського національного університету. Серія: Педагогіка / голов. ред. В. Ф. Ходаковський. – Херсон, 2013. – Вип. 6.

Анотація. Проаналізовано прогресивні ідеї естетичного виховання дітей молодшого шкільного віку в педагогічній спадщині вітчизняних педагогів-просвітителів ХІХ століття.

Ключові слова: естетичне виховання, молодші школярі, естетичний розвиток засоби і методи виховання.

Решету́ха Л. Г. Проблема эстетического воспитания детей в педагогическом наследии отечественных просветителей XIX столетия.

Аннотация. Проанализированы прогрессивные идеи эстетического воспитания детей младшего школьного возраста в педагогическом наследии отечественных педагогов-просветителей XIX столетия.

Ключевые слова: эстетическое воспитание, младшие школьники, эстетическое развитие средства и методы воспитания.

Annotation. In the article the progressive ideas of aesthetic education of children of midchildhood are analysed in the pedagogical inheritance of home teachers-enlighteners of XIX of century.

Keywords: aesthetic education, junior schoolchildren, aesthetic development.

26. Янкович О. І. «Організація успішної діяльності» як спецкурс у підготовці вчителів початкової школи / О. І. Янкович // Вісник Черкаського університету. Серія Педагогічні науки / Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. – Черкаси, 2013. – № 34 (287). – С. 143–146.

Анотація. У статті висвітлюється досвід викладання спецкурсу «Організація успішної діяльності» у підготовці вчителів початкових класів Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Акцентується увага на меті спецкурсу – розвиток праксеологічних умінь у майбутніх педагогів та формування умінь виховання учня, здатного досягати успіху. Описується структура спецкурсу та його основні теми. Показано взаємозв'язок між успіхом окремої особистості та благополуччям держави. Розглянуто перспективи запровадження навчальної дисципліни «Організація успішної діяльності» як вибіркової у ВНЗ України.

Ключові слова: успіх, організація успішної діяльності, спецкурс, праксеологічні вміння, молодші школярі, майбутній учитель, початкова школа.

Янкович О. И. «Организация успешной деятельности» как спецкурс в подготовке учителей начальной школы.

Аннотация. В статье освещается опыт преподавания спецкурса «Организация успешной деятельности» в подготовке учителей начальных классов Тернопольского национального педагогического университета им. Владимира Гнатюка. Акцентируется внимание на цели спецкурса – развитие праксеологических умений в будущих педагогов и формирование умений воспитания ученика, способного добиваться успеха. Описывается структура спецкурса и его основные темы. Показана взаимосвязь между успехом отдельной личности и благополучием государства. Рассмотрены перспективы внедрения учебной дисциплины «Организация успешной деятельности» как выборочной в вузах Украины.

Ключевые слова: успех, организация успешной деятельности, спецкурс, праксеологические умения, младшие школьники, будущий учитель, начальная школа.

Yankovych O. «Organization of successful activity» as a special course in the primary school teachers' preparation.

Annotation. An experience of teaching the special course «Organization of successful activity» in the primary school teachers' preparation in Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University has been cleared up in the article. Attention has been focused on the aim of the special course – development of praxiological skills of future teachers and forming an ability to educate a pupil, able to achieve success. The structure of the special course and its main themes has been described. An interconnection between the success of the separate person and the prosperity of the state has been showed. Prospects of introduction of the subject «Organization of successful activity» as a selective in higher educational institutions of Ukraine have been considered.

Keywords: success, organization of successful activity, special course, praxiological skills, primary school pupils, future teacher, primary school.

27. Янкович О. І. Підготовка майбутнього вчителя до цілетворення у навчальній діяльності / О. І. Янкович // Науковий вісник Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка / за заг. ред. Нісімчука А. С., Бенери В. Є. – Кременець, 2013. – Вип. 1. – С. 59–64.

Анотація. Розроблено методику цілетворення у навчальній діяльності, основними процесами в якій є цілепокладання вчителя та цілетворення учня. Визначено вимоги до цілей. Акцентовано увагу на необхідності визначення цілей учнями. Запропоновано методи перевірки реалізації цілей.

Ключові слова: цілетворення, методика цілетворення, навчальна діяльність, ієрархія цілей, підготовка вчителя.

Янкович О. И. Подготовка будущего учителя к целеполаганию в учебной деятельности.

Аннотация. Разработана методика целеполагания в учебной деятельности, основными процессами в которой являются целеполагание учителя и целеполагание учеников. Определены требования к целям. Акцентируется внимание на необходимости определения целей учениками. Предложены методы проверки достижения целей.

Ключевые слова: целеполагание, методика целеполагания, учебная деятельность, иерархия целей, подготовка учителя.

Yankovich O. I. Preparing future teachers to of aimmaking in educational activity.

Annotation. The article deals with methodology of aimmaking in educational activity, the main processes of which are the teacher's and pupil's aimmaking. It has been determined demands to aims. It has been stressed on the necessity of determination of pupils' aims. It has been proposed methods of checking the aim realization.

Keywords: aimmaking, methodology of aimmaking, educational activity, hierarchy of aims, preparing the teacher.

Кафедра практичної психології

28. Адамська З. М. Соціально-психологічний тренінг як засіб адаптації першокурсників до середовища вищого навчального закладу / З. М. Адамська // Проблеми загальної та педагогічної психології : збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної АПН України / за ред. С. Д. Максименка. – К., 2013. – Т. 15, ч. 1. – С. 7–15.

Анотація. У статті висвітлюється проблема адаптації першокурсників до середовища вищого навчального закладу, актуалізується необхідність впровадження нових методів роботи, спрямованих на підвищення рівня адаптованості студентів; обґрунтовується ефективність соціально-психологічного тренінгу як засобу адаптації першокурсників до умов вищої школи.

Ключові слова: адаптація студентів-першокурсників, соціально-психологічна адаптація студентів, соціально-психологічний тренінг.

Адамская З. М. Социально-психологический тренинг как средство адаптации первокурсников к среде высшей школы.

Аннотация. В статье освещается проблема адаптации первокурсников к среде вуза, актуализируется необходимость внедрения новых методов работы, направленных на повышение уровня адаптированности студентов; обосновывается эффективность социально-психологического тренинга как средства адаптации первокурсников к условиям высшей школы.

Ключевые слова: адаптация студентов-первокурсников, социально-психологическая адаптация студентов, социально-психологический тренинг.

Adamska Z. Social-psychological training as a means of adapting to the conditions of freshmen high school.

Annotation. The article deals with the problem of adaptation to the environment freshmen university, actualized the need to introduce new working methods aimed at improving the adaptability of students; substantiates the effectiveness of social-psychological training as a means of adapting to the conditions of freshmen high school.

Keywords: adaptation of first-year students, social-psychological adaptation of students, social-psychological training.

29. Андрійчук І. П. До проблеми самовиховання у професійному зростанні майбутніх практичних психологів / І. П. Андрійчук // Проблеми загальної та педагогічної психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної АПН України / за ред. С. Д. Максименка. – К., 2013. – Т. 15, ч. 1. – С. 30–37.

Анотація. У статті проаналізовано особливості самовиховання у професійному зростанні майбутніх практичних психологів. Розглянуто специфіку адаптації, активності особистості студентів-психологів у процесі фахової підготовки. Охарактеризовано чинники, що визначають цю специфіку для виявлення сильних і слабких сторін процесу. Виявлено два рівні активності студента в навчально-професійній діяльності. Висвітлено цілісну систему навчально-виховної роботи зі студентами, яка має особистісно зорієнтовану спрямованість і включає діяльність психологічної служби, використання практичної психології, організацію самостійної роботи та систему навчальних практик у вузі.

Ключові слова: самовиховання, професійне зростання, власна активність, адаптація, саморозвиток.

Андрійчук И. П. К проблеме самовоспитания в профессиональном росте будущих практических психологов.

Аннотация. В статье проанализированы особенности самовоспитания в профессиональном росте будущих практических психологов. Рассмотрена специфика адаптации, активности личности студентов-психологов в процессе профессиональной подготовки. Охарактеризованы факторы, определяющие эту специфику для выявления сильных и слабых сторон этого процесса. Выведено два уровня активности студента в учебно-профессиональной деятельности.

Освещена целостная система учебно-воспитательной работы со студентами, которая имеет личностно ориентированную направленность и включает деятельность психологической службы, использование практической психологии, организацию самостоятельной работы и систему учебных практик.

Ключевые слова: самовоспитания, профессиональный рост, собственная активность, адаптация, саморазвитие.

Andriychuk I. The problem of self in the professional growth of future psychologists.

Annotation. The paper analyzes the characteristics of self in the professional growth of future psychologists. Considered specific adaptation activities personality psychology students during training. Characterize the factors that determine this specificity to identify the strengths and weaknesses of the process. It is shown that among teachers and theorists of education is understanding the need to train with a professional person, but really put the emphasis on the formation of a system of knowledge and skills. Revealed two activity levels student teaching and professional activities. Deals with an integrated system of educational work with students who have individually oriented focus and includes activities psychological services, the using of applied psychology, self-organizing system works and educational practices.

Keywords: self-education, professional growth, personal activity, adaptation, self-development.

30. Андрійчук І. П. Специфіка психологічних та соціально-психологічних відносин у структурному підрозділі вищого навчального закладу / І. П. Андрійчук // Проблеми сучасної психології : збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський, 2013. – Вип. 22. – С. 40–51.

Анотація. У статті проаналізовано особливості психологічних та соціально-психологічних відносин у колективі. Розглянуто специфіку психологічних та соціально-психологічних відносин у структурному підрозділі вищого навчального закладу. Охарактеризовано фактори, що визначають цю специфіку для виявлення сильних і слабких сторін підрозділу у наявних умовах. Доведено, що навчальний заклад формує своє власне освітнє середовище й організаційну культуру. Виявлено два різновиди взаємодії - міжособистісну і міжгрупову. Управління персоналом здійснюється в межах організаційних структур, через які реалізується планомірний і систематичний вплив на поведінку членів колективу організації та відносини між ними.

Ключові слова: психологічні відносини, соціально-психологічні відносини, міжособистісна взаємодія, міжгрупова взаємодія, організаційна культура.

Андрійчук И. П. Специфика психологических и социально-психологических отношений в структурном подразделении вуза.

Аннотация. В статье проанализированы особенности психологических и социально-психологических отношений в коллективе. Рассмотрена специфика психологических и социально-психологических отношений в структурном подразделении вуза. Охарактеризованы факторы, определяющие эту специфику для выявления сильных и слабых сторон подразделения в имеющихся условиях.

Доказано, що навчальне закладення формує своє власне навчальне середовище і культуру. Керування персоналом здійснюється в межах організаційних структур, через які реалізується планомірне і систематичне впливання на поведінку членів колективу організації і стосунки між ними.

Ключові слова: психологічні стосунки, соціально-психологічні стосунки, міжособистісне взаємодія, міжгрупове взаємодія, організаційна культура.

Andriychuk I. The specificity of psychological and socio-psychological relationships in the structural units of a higher education.

Annotation. The paper analyzes the characteristics of the psychological and socio-psychological relationships in the team. The specificity of psychological and psycho-social relations in the structural unit of the university. Characterize the factors determining this specificity to identify the strengths and weaknesses of the units in the existing conditions. Proved that the school creates its own learning environment and culture. Personnel management is carried out within the organizational structures through which implemented a planned and systematic influence on the behavior of members of the collective organization and the relationships between them.

Keywords: psychological relations, social and psychological relations, interpersonal communication, intergroup interaction, organizational culture.

31. Гончаровська Г. Ф. Підготовка студентів-психологів до здійснення корекції емоційного розвитку дітей дошкільного віку / Г. Ф. Гончаровська // Проблеми загальної та педагогічної психології : збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної АПН України / за ред. С. Д. Максименка. – К., 2013. – Т. 15, ч. 1. – С. 74–81.

Анотація. В статті подано теоретичний аналіз підготовки майбутніх спеціалістів до здійснення корекції порушень емоційного розвитку дітей дошкільного віку. Автор визначає принципову важливість вивчення практичного передового досвіду корекційного процесу з дітьми дошкільного віку майбутніми психологами в стінах вишу, зокрема методів корекції розвитку їх емоційної сфери. На основі аналізу проблем формування готовності майбутніх психологів до майбутньої діяльності автором обґрунтовано ефективні методи та засоби навчання студентів, спрямовані на формування у них необхідних для майбутньої діяльності з дітьми дошкільного віку знань, умінь та навичок.

Ключові слова: емоційний розвиток, емоційне неблагополуччя, готовність до діяльності, корекція.

Анотація. В статті представлені теоретичний аналіз підготовки майбутніх спеціалістів до здійснення корекції порушень емоційного розвитку дітей дошкільного віку. Автор визначає принципову важливість вивчення практичного передового досвіду корекційного процесу з дітьми дошкільного віку майбутніми психологами в стінах вишу, зокрема методів корекції розвитку їх емоційної сфери. На основі аналізу проблем формування готовності майбутніх психологів до майбутньої діяльності автором обґрунтовано ефективні методи та засоби навчання студентів, спрямовані на формування у них необхідних для майбутньої діяльності з дітьми дошкільного віку знань, умінь та навичок.

направленные на формирование у них необходимых для будущей деятельности с детьми дошкольного возраста знаний, умений и навыков.

Ключевые слова: эмоциональное развитие, эмоциональное неблагополучие, готовность к деятельности, коррекция.

Annotation. This article presents theoretical analysis of the future specialiststothe implement correction of emotional development of pre-school children. Theauthor defines the fundamental importance of practical learning of the excellencecorrectional process with pre-school children by future psychologists at theuniversity, especially knowing the methods of scientific knowledge and researchof the emotional characteristics of pre-school children, as well as methods ofcorrective influence on the development of the emotional sphere by the future specialists.The author characterized the effective methods and skills (tools) of students’learning, by the helps of the analysis of the problem of readiness of the futurepsychologists to the career. These methods deals with the formations of knowledge,skills that are important for the future work with the pre-school children.

Keywords: emotional development, emotional distress, willingness to work,correction.

32. Пеньковська Н. М. Застосування психотерапевтичних засобів у роботі з підлітками з девіантною поведінкою / Н. М. Пеньковська // Проблеми загальної та педагогічної психології : збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної АПН України / за ред. С. Д. Максименка. – К., 2013. – Т. 15, ч. 1. – С. 225–233.

Анотація. У статті акцентується увага на принципах та правилах здійснення психотерапевтичної роботи з підлітками, які схильні до асоціальної поведінки. Аналізуються найбільш ефективні психотерапевтичні підходи у роботі з поведінковими проблемами, виокремлюється групова форма арт-терапевтичної роботи як один з результативних методів надання психотерапевтичної допомоги неповнолітнім з девіантною поведінкою.

Ключові слова: девіантна поведінка, психотерапія, психокорекція, когнітивно-біхевіоральна терапія, арт-терапія.

Пеньковская Н. М. Использование психотерапевтических средств в работе с подростками с девиантным поведением.

Аннотация. В статье акцентируется внимание на принципах и правилах осуществления психотерапевтической работы с подростками, которые склонны к асоциальному поведению. Анализируются наиболее эффективные психотерапевтические подходы в работе с поведенческими проблемами, выделяется групповая форма арт-терапевтической работы как один из результативных методов оказания психотерапевтической помощи несовершеннолетним с девиантным поведением.

Ключевые слова: девиантное поведение, психотерапия, психокоррекция, когнитивно-бихевиоральная терапия, арт-терапия.

Penkovska N. M. Application of psychotherapeutic methods in work with adolescents with deviant behavior.

Annotation. The article focuses on the principles and rules of psychotherapeutic work with adolescents who are prone to antisocial behavior. Analyzed the most effective therapeutic approach in dealing with behavioral problems, singled out the

group form of art therapy as one of the effective methods of psychological care of minor deviant behavior.

Keywords: deviant behavior, therapy, correction, cognitive-behavioral therapy, art therapy.

33. Радчук Г. К. Суб'єктність як чинник соціально-психологічної адаптації студентів до навчання у вищих навчальних закладах / Г. К. Радчук / Проблеми загальної та педагогічної психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної АПН України / за ред. С. Д. Максименка. – К., 2013. – Т. 15, ч. 1. – С. 269–278.

Анотація. Стаття присвячена теоретичному обґрунтуванню проблеми становлення суб'єктності студентів як важливого чинника успішної соціально-психологічної адаптації студентів до умов навчання у ВНЗ. У результаті виокремлено три аспекти становлення суб'єктності студентів, що сприяє їх успішній соціально-психологічній адаптації: 1) особистісний – розкриття та розгортання суб'єктності студента у діяльності; 2) соціально-професійний – ідентифікація із соціокультурним та професійним оточенням, прийняття його цінностей; 3) досягнення гармонійного поєднання соціально-професійного та особистісного аспектів у цілісному освітньому просторі.

Ключові слова. Соціально-психологічна адаптація студентів, суб'єктність, суб'єктна активність, становлення суб'єктності студентів.

Радчук Г. К. *Субъектность как фактор социально-психологической адаптации студентов к учебе в высших учебных заведениях.*

Аннотация. Стаття посвящена теоретическому обоснованию проблемы становления субъектности студентов как важного фактора успешной социально-психологической адаптации студентов до условий обучения в вузе. В результате выделено три аспекта становления субъектности студентов, которые содействуют их успешной социально-психологической адаптации: 1) личностный – раскрытие и развертывание субъектности студентов в деятельности; 2) социально-профессиональный – идентификация из социокультурным и профессиональным окружением, принятие его ценностей; 3) достижение гармоничного соединения социально-профессионального и личностного аспектов в целостном образовательном пространстве.

Ключевые слова. Социально-психологическая адаптация студентов, субъектность, субъектная активность, становление субъектности студентов.

Radchuk G *Subjectivity factor of socio-psychological adaptation of students to studying in higher education settings.*

Annotation. The article addresses theoretical argumentation of the evolvement of students' subjectness. It is viewed as a crucial factor in successful social and psychological adaptation to learning environment at higher educational institution. There are three aspects in development of students' subjectness that foster successful social and psychological adaptation of students, namely: 1) personality aspect – the growth of students' subjectness through engagement in activities; 2) socio-professional aspect – self identification with socio-cultural and professional environment, acceptance of its values; 3) harmonious combination of socio-professional and personality aspects in the educational environment.

Keywords. Social and psychological adaptation of students', subjectness, subject activity, involvement of students' subjectness.

34. Тіунова О. В. Корекція порушень емоційної прихильності засобами арт-терапії / О. В. Тіунова // Практична психологія та соціальна робота / Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. – К., 2013. – № 10. – С. 19–31.

Анотація. У статті розглядаються концептуальні засади побудови арт-терапевтичного тренінгу з метою корекції порушень емоційної прихильності, представлена розгорнута програма тренінгу, описані методичні рекомендації щодо проведення вправ, застосування різних методів арт-терапії, зокрема методу ТРТ – контактної імпровізації.

Ключові слова: емоційна прихильність, порушення емоційної прихильності, арт-терапія, танцювально-рухова терапія, контактна імпровізація, архетипи.

Тиунова Е. В. Коррекция нарушений эмоциональной привязанности средствами арт-терапии.

Аннотация. В статье рассматриваются концептуальные принципы построения арт-терапевтического тренинга с целью коррекции нарушений эмоциональной привязанности, представлена развернутая программа тренинга, описаны методические рекомендации относительно проведения упражнений, использования разных методов арт-терапии, в особенности метода ТДТ – контактной импровизации.

Ключевые слова: эмоциональная привязанность, нарушения эмоциональной привязанности, арт-терапия, танцевально-двигательная терапия, контактная импровизация, архетипы.

Тіунова О. Correction of emotional attachment means of art therapy.

Annotation. Conceptual art therapy training structure principles are observed in this article. Emotional commitment breach correction in the training program is introduced. Methodical recommendations of exercises realization are described and used with different art therapeutic methods, especially dance movement therapy.

Keywords: emotional commitment, emotional commitment breach, art therapy, dance movement therapy, contact improvisation, archetypes.

35. Тіунова О. В. Особливості побудови програми корекції порушень емоційної прихильності засобами арт-терапії / О. В. Тіунова // Проблеми загальної та педагогічної психології : збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної АПН України / за ред. С. Д. Максименка. – К., 2013. – Т. 15, ч. 1. – С. 293–302.

Анотація. У статті розглядаються основні аспекти дослідження проблеми емоційної прихильності, проведено аналіз теоретичних джерел з даної проблематики, визначено причини виникнення порушень у даній сфері. Обґрунтовано концептуальну основу побудови програми корекції порушень емоційної прихильності, представлений детальний аналіз її структурних компонентів, проаналізовано використання у програмі різноманітних методів арт-терапії.

Ключові слова: емоційна прихильність, порушення емоційної прихильності, арт-терапія, арт-терапевтичні засоби, драматерапія, ритуальний танець, контактна імпровізація.

Тиунова Е. В. Особенности построения программы коррекции нарушений эмоциональной привязанности средствами арт-терапии.

Анотація. В статті розглядаються основні аспекти дослідження проблеми емоційної привязанності, проведено аналіз теоретичних джерел в даній сфері. Обґрунтовано концептуальну основу побудови програми корекції порушень емоційної привязанності, представлено детальний аналіз її структурних компонентів, проаналізовано використання в програмі різних методів арт-терапії.

Ключевые слова: эмоциональная привязанность, нарушения эмоциональной привязанности, арт-терапия, арт-терапевтические средства, драматерапия, ритуальный танец, контактная импровизация.

Tiunova O. Features of the building program adjustment disorders emotional attachment by means of art therapy

Annotation. The basic research aspects of emotional benevolence problem, carried out analysis from present subjects theoretical material, reasons of appearing violations determined in this field are observed in the article. The conceptual structure basis program of emotional benevolence correction violations with detailed structural components analysis is introduced. Different methods of art-therapy usage are analyzed.

Keywords: emotional benevolence, emotional benevolence violation, art-therapy, art-therapeutic means, dramatherapy, ritual dance, contact improvisation.

36. Шпак М. М. Роль емоційного інтелекту в забезпеченні соціально-психологічної адаптації підлітків / М. М. Шпак // Проблеми загальної та педагогічної психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної АПН України / за ред. С. Д. Максименка. – К., 2013. – Т. 15, ч. 1. – С. 353–361.

Анотація. У статті аналізується роль емоційного інтелекту як чинника забезпечення успішної соціально-психологічної адаптації підлітків.

Ключові слова: емоційний інтелект, соціально-психологічна адаптація, діти підліткового віку.

Аннотация. В статье анализируется роль эмоционального интеллекта как фактора обеспечения успешной социально-психологической адаптации подростков.

Ключевые слова: эмоциональный интеллект, социально-психологическая адаптация, дети подросткового возраста.

Annotation. In this article analyzes the role of emotional intelligence like a factor of ensuring successful social-psychological adaptation of teenagers.

Keywords: emotional intelligence, social-psychological adaptation, teenagers.

Кафедра психології

37. Кікінежді О. Андроґінність як основа життєздійснення зростаючої особистості / О. Кікінежді // Актуальні проблеми психології : збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / голов. ред. С. Д. Максименко. – Житомир, 2013. – Т. 6 : Психологія обдарованості, вип. 9. – С. 177–183.

Анотація. Представлено авторську модель статевої ідентифікації особистості в онтогенезі. У контексті гуманістичної, генетичної та когнітивної психології обґрунтовуються питання актуалізації творчого потенціалу особистості у діалектичному взаємозв'язку із персоніфікованим образом «Я» як маскулінно-фемінно-андроґінного конструкту у когнітивній, емоційній та поведінковій складових, її зміст, структура та типологічні особливості (від старшого дошкільного до пізнього юнацького віку).

Ключові слова: статева ідентифікація, гендерна ідентичність, статева соціалізація особистості, статевої уявлення, гендерні орієнтації, маскулінно-фемінний-андроґінний конструкт, гендерний образ «Я».

Кикинежди О. М. Андрогинность как основа жизнеосуществления подрастающей личности.

Аннотация. Представлена авторская модель гендерной идентификации в онтогенезисе. В контексте гуманистической, генетической и когнитивной психологии обосновываются вопросы актуализации творческого потенциала личности в диалектической взаимосвязи с персонифицированным образом «Я» как конструкта феминности-маскулинности-андрогинности на когнитивном, эмоциональном и поведенческом уровнях, ее содержание, структура и типологические особенности (от старшего дошкольного до позднего юношеского возраста).

Ключевые слова: полоролевая идентификация, гендерная идентичность, полоролевые представления, гендерные ориентации, личностно-эгалитарный подход, маскулинно-феминно-андрогинный конструкт, гендерный образ «Я».

Kikinezhdi O. M. Androgynous as a basis of life of teenagers.

38. Кікінежді О. Батьківсько-дитячі стосунки у розвитку гендерного образу «Я» підлітка / О. Кікінежді // Проблеми сучасної психології : збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський, 2013. – Вип. 20. – С. 252–262.

Анотація. У статті представлено емпіричне вивчення впливу батьківсько-дитячих стосунків на гендерний розвиток образу «Я» підлітків. Виявлена статева диференціація особливостей гендерної поведінки у міжособистісних взаєминах, а також сприйняття образів батьків як моделей-еталонів статевої поведінки. Експериментальне вивчення впливу батьків на гендерне виховання підлітків за тестом ADOR виявило значущу кореляцію в оцінці еталонів гендерної поведінки у взаємоперехресних лініях «мати-син/донька», «батько-

донька/син». Закарбування образу дитячо-батьківських стосунків в очах підлітка визначає специфіку його гендерних орієнтацій.

Ключові слова: статеворольова ідентифікація, гендерні орієнтації, гендерний образ «Я», гендерний стереотип, батьківсько-дитячі стосунки.

Кикинежди О. М. Родительско-детские отношения в развитии гендерного образа «Я» подростков.

Аннотація. В статье представлено эмпирическое изучение влияния родительско-детских отношений на гендерное развитие образа «Я» подростков. Выявлена половая дифференциация особенностей гендерного поведения в межличностных отношениях, а также восприятие образов родителей как моделей-эталонов полоролевого поведения. Экспериментальное изучение влияния родителей на гендерное развитие подростков за тестом ADOR показало значимую корреляцию эталонов гендерного поведения у взаимоперекрестных линиях «мать-сын/дочь», «отец-дочь/сын». Запечатление образа детско-родительских отношений в восприятии подростка определяет специфику его гендерных ориентаций.

Ключевые слова: полоролевая идентификация, гендерная идентичность, половая социализация личности, гендерные ориентации, гендерный образ Я, гендерный стереотип, родительско-детские отношения.

Kikinezhd O. M. Parent-child relationships during development of gender-image I-teen.

39. Кікінежди О. Гендерна ідентифікація особистості: онтогенетичний аспект / О. Кікінежди // Актуальні проблеми психології : збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. – Кіровоград, 2013. – Т. 11 : Соціальна психологія, вип.6, кн. 1. – С. 412–421.

Анотація. У статті представлено гендерну ідентифікацію як соціально-психологічний феномен диференціації статі в онтогенезі (від старшого дошкільного до пізнього юнацького віку). В руслі особистісно-егалітарної парадигми утверджується положення про те, що провідним механізмом становлення гендерної ідентичності учнів на різних вікових етапах розвитку виступає статеворольова ідентифікація як процес і результат мотиваційно-ціннісних диспозицій особистості у період її дорослішання.

Ключові слова: статеворольова ідентифікація, гендерна ідентичність, статева соціалізація особистості, статеворольові уявлення, маскулінно-фемінний-андрогінний конструкт, гендерний стереотип, особистісно-егалітарний підхід.

Кикинежди О. Гендерная идентификация личности: онтогенетический аспект.

Аннотація. В статье представлен целостный анализ проблемы идентификации как социально-психологического феномена дифференциации пола в онтогенезе (от старшего дошкольного до позднего юношеского возраста). В русле личностно-егалитарной парадигмы утверждается положение о том, что ведущим механизмом становления гендерной идентичности учащихся на разных возрастных этапах развития выступает полоролевая идентификация как процесс и результат мотивационно-ценностных диспозиций личности в период ее взросления.

Ключевые слова: полоролевая идентификация, гендерная идентичность, половая социализация личности, полоролевые представления, маскулинно-феминно-андрогиный конструкт, гендерный стереотип, личностно-эгалитарный поход.

Kikinezhdi O. Gender identification of the person: ontogenetic aspect

Annotation. The thesis deals with the conception of researching identification as social and psychological phenomenon of gender differentiation in ontogenesis (from elder pre-school to late adolescent age). In the context of personal-egalitarian paradigm it is stated that sex-role identification is the leading mechanism of students' gender formation identity on different age stages development which is a process and result of motivationally valuable personal dispositions in their growing up period.

Keywords: sex-role identification, gender identity, personal sex socialization, gender role conceptions, masculinity-femininity-androgenic construct, gender image «I», gender stereotype, egalitarian consciousness and self-consciousness.

40. Кікінежді О. Гендерна ідентичність особистості: когнітивна парадигма / О. Кікінежді // Наукові записки. Серія: Психологія і педагогіка / Національний університет «Острозька академія»; редкол.: І. Д. Пасічник, Л. В. Засекіна, Р. В. Павелків [та ін.]. – Острог, 2013. – Вип. 22. – С. 51–56.

Анотація. У статті в руслі когнітивної парадигми представлена авторська модель статеворольової ідентифікації особистості в онтогенезі як соціально-психологічного феномену диференціації статі. У висунутих вихідних положеннях у контексті когнітивної психології обґрунтовуються питання генези гендерної ідентифікації у діалектичному взаємозв'язку із персоніфікованим образом «Я» як маскулінно-фемінного конструкту у когнітивній, емоційній та поведінковій складових, її зміст, структура та типологічні особливості на кожному віковому етапі дорослішання; визначається сутність психологічних механізмів та закономірностей функціонування статеворольової ідентифікації.

Ключові слова: статеворольова ідентифікація, гендерна ідентичність, когнітивні уявлення, гендерні орієнтації, маскулінно-фемінний-андрогиный конструкт, гендерний образ «Я».

Кикинежди О. М. Гендерная идентичность личности: когнитивная парадигма.

Аннотация. В статье в русле когнитивной парадигмы представлен целостный анализ проблемы идентификации как социально-психологического феномена дифференциации пола в онтогенезе. Развитие гендерной идентичности подрастающей личности как стержневой характеристики в любой сфере ее жизнедеятельности рассматривается с позиции когнитивной психологии. В рамках персонифицированной структуры гендерная идентичность в процессе онтогенеза представлена специфическими знаковыми системами – конструктами феминности, маскулинности и андрогиности, выбор которых детерминирован традиционными и эгалитарными гендерными ориентациями.

Ключевые слова: полоролевая идентификация, гендерная идентичность, когнитивные представления, гендерные ориентации, маскулинно-феминно-андрогиный конструкт, гендерный образ «Я».

Kikinezhdi O. M. Gender identity of the person: cognitive paradigm.

Annotation. The thesis deals with the conception of researching identification as social and psychological phenomenon of gender differentiation in ontogenesis. In the context of cognitive paradigm it is stated that sex-role identification is the leading mechanism of students' gender formation identity on different age stages development which is a process and result of motivationally valuable personal dispositions in their growing up period. According to theoretical principles of gender approach as person oriented and egalitarian, the model of sex-role identity of personality in ontogenesis has been constructed. In interposed original statements in the context of cognitive psychology questions of gender identity genesis have been substantiated in dialectical interconnection with personified image «I» as masculinity-femininity construct on cognitive, emotional and behavioral levels, its content, structure and typological peculiarities for every age stage of growing up have been grounded.

Keywords: sex-role identification, gender identity, personal sex socialization, gender role conceptions, cognitive psychology, gender orientations, masculinity-femininity-androgenic construct, gender image «I».

41. Кікінежді О. Особливості розвитку гендерної ідентичності особистості у старшому дошкільному віці / О. Кікінежді // Актуальні проблеми психології : збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / голов. ред. С. Д. Максименко. – К., 2013. – Том 4 : Психологія розвитку дошкільника, вип. 9. – С. 134–148.

Анотація. Представлено результати експериментального вивчення психологічних механізмів і особливостей розвитку гендерної ідентифікації у старшому дошкільному віці. З'ясовано зміст первинних гендерних уявлень дівчаток і хлопчиків у цьому віці та умови набуття ними статевої ідентичності, а також чинники подальшого поглиблення та диференціації статевої свідомості та самосвідомості в контексті традиційних чи егалітарних координат.

Ключові слова: гендерна ідентичність, старший дошкільний вік, статева свідомість і самосвідомість, статева диференціація, гендерна поляризація.

Кикинежди О. М. Особенности развития гендерной идентичности личности в старшем дошкольном возрасте.

Аннотация. Представлены результаты экспериментального изучения психологических механизмов и особенностей развития гендерной идентификации в старшем дошкольном возрасте. Определено содержание первичных гендерных представлений девочек и мальчиков в этом возрасте и условия приобретения полоролевой идентичности, а также факторы дальнейшего углубления и дифференциации полового сознания и самосознания в контексте традиционных или эгалитарных координат.

Ключевые слова: гендерная идентичность, старший дошкольный возраст, половое сознание и самосознание, полоролевая дифференциация, гендерная поляризация.

Kikinezhdi O. M. Special features of the development of gender identity among the preschool children.

Annotation. The article deals with the results of the experimental study of psychological mechanisms and peculiarities of gender identity in senior pre-school

children. The content of girls' and boys' primary gender conceptions at this age stage and conditions of contraction their sex-role identity has been found out. Factors of following intensification and differentiation of sex consciousness and self-consciousness in a context of traditional or egalitarian coordinates have been defined.

Keywords: gender identity, senior pre-school age, sex consciousness and self-consciousness, sex-role differentiation, gender polarization.

42. Кікінежді О. Психологічні детермінанти гендерної соціалізації підлітків / О. Кікінежді // Проблеми сучасної психології : збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський, 2013. – Вип. 21. – С. 205–214.

Анотація. представлено результати дослідження соціально-психологічних детермінант гендерної соціалізації підлітків. З'ясовано, що субкультура підліткового середовища, орієнтована ідентифікаційну паритетність міжстатевих стосунків, приносить з собою нормативи андрогінії, які виступають в амбівалентному змісті особистісних очікувань. Встановлено залежність розвитку статевого образу «Я» підлітків від батьківських настановлень – традиційних чи егалітарних. Специфіка виховання хлопчиків і дівчаток підліткового віку полягає у психологічних перешкодах на шляху до егалітарної соціалізації.

Ключові слова: статево-рольова ідентифікація, гендерна соціалізація особистості, гендерні орієнтації, гендерний стереотип, гендерний образ «Я».

Кікінежди О. М. Психологические детерминанты гендерной социализации подростков.

Анотація. В статье представлены результаты исследования социально-психологических детерминант гендерной социализации подростков. Выявлено, что подростковая субкультура, ориентированная на идентификационную паритетность в межполовом общении, привносит с собой нормативы андрогинии, что обуславливает амбивалентное содержание личностных ожиданий подрастающей личности. Показана зависимость развития полоролевого образа Я подростков от родительских установок – традиционных или эгалитарных. Специфика воспитания личности в подростковом возрасте определяется психологическими барьерами на пути к эгалитарной социализации.

Ключевые слова: полоролевая идентификация, гендерная социализация личности, гендерные ориентации, гендерный образ «Я».

Kikinezhdi O. M. Psychological determinants of gender socialization of adolescents.

43. Кікінежді О. Психологія ХХІ століття: гендерно-освітні технології плекання егалітарної особистості / О. Кікінежді // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» / голов. ред. В. П. Коцур. – Додаток 1 до Вип. 29, т. 3 : Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання : тематичний випуск. – К., 2013. – С. 36–43.

Анотація. У статті представлена теоретично обґрунтована та емпірично апробована авторська модель гендерно-освітніх технологій як психолого-педагогічного супроводу статевої соціалізації особистості у період її дорослішання, спрямована на партнерство статей та їхній особистісний розвиток; на формування егалітарної свідомості учнівської молоді з метою її успішної адаптації до особистісного, професійного та громадянського самоздійснення.

Ключові слова: статево-рольова ідентифікація, гендерна ідентичність, статева соціалізація, особистісно-егалітарний підхід, егалітарна свідомість і самосвідомість, гендерно-освітні технології.

Кикинежди О. М. Психология XXI века: гендерно-образовательные технологии воспитания эгалитарной личности.

Аннотация. В статье представлена теоретически обоснованная и эмпирически апробированная авторская модель гендерно-образовательных технологий как психолого-педагогического сопровождения половой социализации личности в период взросления, направленная на партнерство статей и их личностное развитие, на формирование эгалитарного сознания учащейся молодежи с целью ее успешной адаптации к личностному, профессиональному и гражданскому самоосуществлению.

Ключевые слова: полоролевая идентификация, гендерная идентичность, половая социализация, личностно-эгалитарный подход, эгалитарное сознание и самосознание, гендерно-образовательные технологии .

Kikinezhdhi O. M. Psychology of the XXI century: gender-educational technologies of bringing up egalitarian individual.

Annotation. The article deals with the theoretically substantiated and empirically appraised author's model of gender educative technologies as psychoeducational maintenance of a person's sex socialization in the growing up period; it is aimed at gender partnership, their personal development and the formation of egalitarian consciousness of schoolchildren in order to successfully adapt them to personal, professional and civic self-realization.

Keywords: sex-role identification, gender identity, person's sex socialization, personality egalitarian approach, egalitarian consciousness and self-consciousness, gender education technologies.

44. Кікінежди О. Теоретико-методологічні засади дослідження феномену гендерної ідентифікації в процесі онтогенезу / О. Кікінежди // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» / голов. ред. В. П. Коцур. – К., 2013. – Додаток 1 до Вип. 29, т. 5 : Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання : тематичний випуск. – С. 22–30.

Анотація. Представлено цілісний аналіз проблеми гендерної ідентифікації як соціально-психологічного феномена диференціації статі. У контексті гуманістичної, генетичної та когнітивної психології обґрунтовано питання генези гендерної ідентифікації у діалектичному взаємозв'язку із персоніфікованим образом «Я».

Ключові слова: статеворольова ідентифікація, гендерна ідентичність, статева соціалізація особистості, гендерний образ «Я».

Кикинежди О. М. Теоретико-методологические основы исследования феномена гендерной идентификации в процессе онтогенеза.

Аннотация. Представлен целостный анализ проблемы идентификации как социально-психологического феномена дифференциации пола в онтогенезе. Развитие гендерной идентичности подрастающей личности как стержневой характеристики ее жизнедеятельности рассматривается с позиции разных подходов когнитивной, генетической и гуманистической психологии в диалектической взаимосвязи с персонифицированным образом Я.

Ключевые слова: полоролевая идентификация, гендерная идентичность, половая социализация личности, гендерный образ «Я».

Kikinezhdі O. M. Theoretical and methodological basis of the study of the phenomenon of gender identity during ontogenesis.

Annotation. The thesis deals with the conception of researching identification as social and psychological phenomenon of gender differentiation in ontogenesis. In interposed original statements in the context of humanistic, genetic and cognitive psychology questions of gender identity genesis have been substantiated in dialectical interconnection with personified image «I».

Keywords: sex-role identification, gender identity, person's sex socialization, gender image «I».

45. Широкоградюк Л. Лихослів'я як вияв ресоціалізації особистості / Л. Широкоградюк // Актуальні проблеми психології. Соціальна психологія : збірник наукових праць Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України / голов. ред. С. Д. Максаименко. – К., 2013. – Том 11, вип. 6, кн. 2. – С. 488–500.

Анотація. Розглянуто такий вияв ресоціалізації особистості як лихослів'я. Здійснено психологічний аналіз феномену лихослів'я, з'ясовано соціально-психологічні чинники лихослів'я; представлено результати емпіричного дослідження особливостей прояву лихослів'я у шкільному середовищі і ставлення до нього респондентів.

Ключові слова: соціалізація, ресоціалізація, лихослів'я, інвективна лексика, учні, батьки, вчителі.

Широкоградюк Л. Сквернословие как проявление ресоциализации личности.

Аннотация. В статье рассматривается такое проявление ресоциализации как сквернословие. Осуществлен психологический анализ данного феномена, выяснены социально-психологические причины сквернословия, проанализированы особенности проявлений сквернословия в школьной среде.

Ключевые слова: социализация, ресоциализация, сквернословие, инвективная лексика, ученики, родители, учителя.

Shirokoradyuk L. Profanity as a manifestation of re-socialization of the individual.

Annotation. The article considers such expression of resocialization of personality as ribaldry. It's having done psychological analysis of ribaldry phenomena,

clarified social-psychological factors of ribaldry, analyzed peculiarities of ribaldry displaying in school community.

Keywords: socialization, resocialization, ribaldry, invective lexis, pupils, parents, teachers.

Кафедра соціальної педагогіки

46. Калаур С. М. Особливості підготовки майбутніх вчителів до роботи у сільських школах / С. М. Калаур, Н. С. Олексюк // Гірська школа Українських Карпат / Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника ; голов. ред. В. Хрущ. – Івано-Франківськ, 2013. – № 8/9. – С. 106–108.

47. Калаур С. М. Роль навчальних тренінгів у формуванні комунікативних умінь майбутніх соціальних педагогів / С. М. Калаур, Н. С. Олексюк // Педагогічна освіта і наука в умовах класичного університету: традиції, реалії, перспективи : в 3 т. / ЛНУ імені Івана Франка ; за ред. М. Євтуха, Д. Герцюка, К. Шмида. – Львів, 2013. – Т. 2. Теорія і практика педагогічної науки та освіти: досвід, інноватика, прогнозування. – С. 378–386.

48. Калаур С. М. Формування комунікативних умінь майбутніх соціальних педагогів засобами навчальних тренінгів / С. М. Калаур // Вісник Національного університету оборони України : зб. наук. праць. – К., 2013. – Вип. 2 (33). – С. 64–69.

49. Петришин Л. Й. Креативне середовище як педагогічна умова формування креативності майбутніх соціальних педагогів / Л. Й. Петришин // Соціальна педагогіка: теорія та практика / Луганський національний університет ім. Т. Шевченка ; голов. ред. С. Я. Харченко. – Луганськ, 2013. – № 2. – С. 61–72.

50. Петришин Л. Й. Системний підхід як основа організації процесу формування креативності майбутніх соціальних педагогів у ВНЗ / Л. Й. Петришин // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2013. – Вип. 26. – С. 147–151.

51. Сорока О. В. Категоріальне розмежування понять «арт-терапія» і «артпедагогіка» / О. В. Сорока // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / редкол.: І. А. Зязюн (голова) [та ін.]. – К., Вінниця, 2013. – Вип. 35. – С. 459–465.

Кафедра філологічних дисциплін початкової освіти

52. Демченко О. Й. Значення впровадження національних стандартів в Англії та Уельсі в кінці ХХ – на початку ХНІ століття для реформування системи підготовки кваліфікованих працівників дошкільних установ та вчителів початкової школи / О. Й. Демченко // Науковий вісник Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка / за заг. ред. Нісімчука А. С., Бенери В. Є. – Кременець, 2013. – Вип. 1. – С. 18–23.

Анотація. Досліджено основні етапи реформування системи підготовки кваліфікованих працівників дошкільних закладів та вчителів початкової школи в Англії в кінці ХХ – на початку ХХІ століття. Обґрунтовано значення в введення національних стандартів для раціоналізації моделей підготовки спеціалістів для роботи з малими дітьми.

Ключові слова: працівник для роботи з малими дітьми, вихователь, дошкільна установа, стандарти для роботи з малими дітьми, професійні вміння, практичні навички.

Демченко А. И. Значение введения национальных стандартов в Англии и Уэльсе в конце ХХ – начале ХХІ века для реформирования системы подготовки квалифицированных работников дошкольных учреждений и учителей начальной школы.

Аннотация. Исследованы основные этапы реформирования системы подготовки квалифицированных работников дошкольных учреждений и учителей начальной школы в конце ХХ – начале ХХІ века. Обосновано значение введения национальных стандартов для рационализации моделей подготовки специалистов по работе с маленькими детьми.

Ключевые слова: специалист по работе с маленькими детьми, воспитатель, дошкольные учреждения, стандарты для работы с маленькими детьми, профессиональные умения, практические навыки.

Demchenko O. Y. The importance of implementing national standards in England and Wales at the end of ХХ- beginning ХХІ century to reform the system of qualified workers with young children and primary school teachers training.

Annotation. The reasons and main stages in reforming the system of qualified workers with young children and primary school teachers training at the end of ХХ- beginning ХХІ century have been researched. The importance of national qualifications for the rationalization of workers with young children training model has been proved.

Keywords: worker with young children, early year teacher, pre-school setting, standards for work with young children, professional skills, practical skills.

53. Яцук О. В. Елементарні словосполученнєві напівпредикативні апозитивні одиниці у структурі простого речення (на матеріалі української прози кінця ХХ – поч. ХХІ ст.) / О. В. Яцук // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки / наук. ред. Л. М. Марчук. – Кам'янець-Подільський, 2013. – Вип. 32. – С. 137–142.

Анотація. Проаналізовано семантико-синтаксичні відношення між словосполученнєвими напівпредикативними апозитивними одиницями та означуваними компонентами. Дослідження здійснено на матеріалі творів українських прозаїків кінця ХХ – поч. ХХІ ст.

Ключові слова: елементарна словосполученнєва напівпредикативна апозитивна одиниця, означуваний компонент, семантико-синтаксична парадигма, синтаксема, синтаксичні відношення.

Яцук О. В. Элементарные полупредикативные аппозитивные единицы, представленные словосочетанием, в структуре простого предложения (на материале украинской прозы конца ХХ – нач. ХХІ вв.).

Аннотація. В статті проаналізовано семантико-синтаксическіє відношення між полупредикативними аппозитивними одиницями, представленими словосочетанием, и означуємыми компонентами. Исследование осуществлено на материале произведений украинских прозаиков конца ХХ – нач. ХХІ вв.

Ключевые слова: элементарные полупредикативные аппозитивные единицы, представленные словосочетанием; обозначаємый компонент; семантико-синтаксическая парадигма; синтаксема; синтаксическіє відношення.

Yatsuk O. V. Elemental phrasal halfpredicative appositive units in the structure of the simple sentence (on the basis of Ukrainian prose of the end of the 20th – beginning of the 21st c.)

Annotation. The article analyzes semantic and syntactic relations between phrasal halfpredicative appositive units and definienda. The research is conducted on the basis of the Ukrainian prose texts of the end of the 20th – beginning of the 21st centuries.

Keywords: elemental phrasal halfpredicative appositive unit, definiendum, semantic-syntactic paradigm, syntaxema, syntactic relations.

Географічний факультет

Кафедра географії та методики її навчання

54. Антропогенна евтрофікація Тернопільського ставу: результати аналізу непилкових паліноморфів / О. Волік, Ф. Маккарті, Й. Свинко, Н. Волік // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Царик Л. П. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1 (34). – С. 16–19. – Текст англ. мовою.

Анотація. В статті подано попередні результати палінологічного аналізу відкладів з Тернопільського ставу і показано вплив антропогенного збільшення концентрації поживних речовин (зокрема, сполук фосфору) на угруповання непилкових паліноморфів. У зразках вивлено численні евтрофні види водоростей, зокрема, *Pediastrum boryanum pseudoglabrum*, *P. implex*, *Cosmarium botrytis*, *C. depressum*. Невисока видова різноманітність черепашкових ризопод і домінування серед них *Centropyxis aculeata discoides*, *C. constricta*, *C. aculeata aculeata* – видів, які знатні виживати в умовах значного забруднення й евтрофікації, свідчить про стресовий стан екосистеми. Також в зразках нами

виявлено *Codonella cratera* – вид, який є індикатором гіпоксичних умов у придонних шарах води. Присутність у зразках спор гриба *Glomus mosseae* свідчить про високий ступінь ерозії в межах водозбору ставу. Концентрація вище перелічених видів збільшується до поверхні, що дозволяє робити висновок про наростання евтрофікації водойми і пов'язне із цим погіршення якості води.

Ключові слова: палинологічний аналіз, Тернопільський став, антропогенна евтрофікація, якість води.

Волик А., Маккарти Ф., Свинко Й., Волик Н. Антропогенная эвтрофикация Тернопольского пруда: результаты анализа непильцовых палиноморфов.

Анотація. В статті представлені попередні результати палинологічного аналізу відкладень з Тернопільського пруда і показано вплив антропогенного збільшення концентрації поживних речовин (в частині, сполучень фосфору) на групування непильцових палиноморфів. В зразках виявлено численні евтрофні види водоростей, в частині, *Pediastrum boryanum pseudoglabrum*, *P. implex*, *Cosmarium botrytis*, *C. depressum*. Невисоке видове різноманіття раковинних ризопод і домінування серед них *Centropyxis aculeata discoides*, *C. constricta*, *C. aculeata aculeata* – видів, які здатні вижити в умовах значного забруднення і евтрофікації, свідчить про стресовий стан екосистеми. Також в зразках нами виявлено *Codonella Crater* – вид, який є індикатором гіпоксичних умов в придонних шарах води. Присутність в зразках спор гриба *Glomus mosseae* свідчить про високу ступінь ерозії в межах водозбору озера. Концентрація вище перелічених видів збільшується до поверхні і дозволяє судити про наростання евтрофікації водойми і зв'язного з цим погіршення якості води.

Ключевые слова: палинологический анализ, Тернопольский пруд, антропогенная эвтрофикация, качество воды.

Volik O. V., McCarthy F. M. G., Svyanko Y. M., Volik N. V. Cultural eutrophication of Ternopil pond inferred from nonpollen palynomorphs.

55. Заставецька Л. Сучасна геопросторова організація обласних систем розселення України / Л. Заставецька // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Царик Л. П. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2 (35). – С. 61–68.

Анотація. Сучасна геопросторова організація обласних систем розселення сформувалась в умовах обласних територіальних спільностей, які дуже відрізняються за величиною території, її географічним положенням, рівнем і видом господарського освоєння. Впродовж тривалого часу функціонування таких систем вони зазнали еволюції у своїй структурі, системоутворювальних зв'язках, тому й параметри обласних систем є дуже неоднаковими. Проаналізовано види обласних систем розселення за типом опорного каркасу розселення: радіально-кільцевий, прямокутно-регулярний, лінійно-вузловий, приморський і багатоядерний. За допомогою багатовимірного математичного аналізу виділено і охарактеризовано п'ять типів обласних систем розселення.

Ключові слова: геопросторова організація, територія, обласний регіон, система розселення, опорний каркас розселення.

Заставецкая Л. Б. Современная геопространственная организация областных систем расселения Украины.

Аннотация. Современная геопространственная организация областных систем расселения сформировалась в условиях областных территориальных общностей, которые отличаются по размерам территории, ее географическим положением, уровнем и видом хозяйственного освоения. На протяжении длительного времени функционирования таких систем они подверглись эволюции в своей структуре, системообразующих связях, поэтому и параметры областных систем очень неодинаковыми. Областная система расселения представляет собой взаимосвязанное сочетание населенных пунктов и их локально-пространственных общностей в рамках областной территориальной общности. Она формируется в пределах административной области, поскольку именно в ней решается комплекс административно-управленческих и социально-экономических задач, в частности согласование территориального планирования и управления развитием населенных пунктов в схемах районного разбивочный выполнения центром систем расселения функций «контроля» на территории. При этом территорию областной системы расселения можно рассматривать как зону разностороннего социально-экономического влияния областного центра. Проанализированы виды областных систем расселения по типу опорного каркаса расселения: радиально-кольцевой, прямоугодно-регулярный, линейно-узловой, приморский и многоядерный. С помощью многомерного математического анализа выделены и охарактеризованы пять типов областных систем расселения.

Ключевые слова: геопространственная организация, территория, областной регион, система расселения, опорный каркас расселения.

Zastavetska L. Modern geospatial organization of regional settlement systems Ukraine.

Annotation. Modern geospatial organization of regional settlement systems formed in regional territorial communities, which are very different in a large area, its geographical location, level and type of economic development. For a long time operation of such systems evolution they have undergone in their structure, system-connections, and therefore the parameters of regional systems are very different. Regional settlement system is a combination of interconnected settlements and their locally-spatial communities within the regional territorial community. It is formed within the administrative area, because it is decided by a set of administrative management and socio- economic problems, including coordination of spatial planning and management of human settlements development in regional planning of schemes, the implementation of the resettlement center functions «control» in the area. This area of the regional settlement system can be considered as a versatile area of socio-economic impact of the regional center. Analyzed the types of regional settlement systems by the type of reference frame moving: radial-circular, rectangular regular, linear-nodular, sea and multicore. Using multivariate mathematical analysis identified and characterized five types of regional settlement systems.

Keywords: geospatial organization, area, regional area, settlement system, reference frame moving.

56. Мариняк Я. Глобалізація та інноваційна діяльність в Україні та їх вплив на розвиток туристичного бізнесу / Я. Мариняк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Царик Л. П. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2 (35). – С. 116–123.

Анотація. У статті висвітлено ключові ознаки сучасної економічної системи - це міжнародна концентрація капіталу та глобалізація господарської діяльності. Розглянуто основні чинники формування туристичної індустрії. З'ясовано вплив зовнішніх та внутрішніх чинників на формування туристичного ринку. Проаналізовано важливі показники місткості міжнародного туризму «кількість прибуттів», грошові надходження від міжнародного туризму. Досліджено міжнародний туристичний ринок, який прийнято поділяти на ринок виїзного і в'їзного туризму. Визначено перші десятки країн: за міжнародними туристичними прибуттями; за сумою доходів від іноземного туризму; за міжнародними туристичними витратами. Висвітлено особливості організації діяльності туристичного бізнесу в умовах транснаціоналізації. Виокремлено тенденції сучасного етапу розвитку ТНК (транснаціональних корпорацій). З'ясовано історичні аспекти транснаціоналізації турбізнесу, що полягають у виділенні основних історичних форм (поколінь) туристичних ТНК, які принципово відрізняються один від одного за профілями виробничої діяльності, джерелами фінансування, спрямованістю інтеграції, структурою і роллю на світовому ринку.

Ключові слова. Глобалізація, інноваційна діяльність, Україна, туристичний бізнес, транснаціональні корпорації.

Мариняк Я. Глобализация та инновационная деятельность в Украине и их влияние на развития туристического бизнеса.

Анотація. В статье освещены ключевые признаки современной экономической системы – это международная концентрация капитала и глобализация хозяйственной деятельности. Рассмотрены основные факторы формирования туристической индустрии. Выяснено влияние внешних и внутренних факторов на формирование туристического рынка. Проанализированы важные показатели емкости международного туризма «количество прибытий», денежные поступления от международного туризма. Исследованы международный туристический рынок, принято разделять на рынок выездного и въездного туризма. Определены первые десятки стран : по международным туристическим прибытия; по сумме доходов от иностранного туризма, за международными туристическими затратами. Освещены особенности организации деятельности туристического бизнеса в условиях транснационализации. Выделены тенденции современного этапа развития ТНК (транснациональных корпорацій). Выяснено исторические аспекты транснационализации турбизнеса, состоящие в выделенные основных исторических форм (поколений) туристических ТНК, принципиально отличаются друг от друга по профилям производственной деятельности, источникам финансирования, направленностью интеграции, структуре и роли на мировом рынке. Рассмотрены особенности инновационной деятельности в Украине, которая направлена на обеспечение развития и установления туристической индустрии. Проанализированы показатели, характеризующие инновационный

процесс в туристической отрасли. Намечено имеющиеся инновационные тенденции: инновационная активность туристических предприятий имеет устойчивую тенденцию к росту; продолжается изменение качественного состава инновационных процессов в пользу одного направления инновационной деятельности – внедрение информационных технологий в обслуживании.

Ключевые слова: Глобализация, инновационная деятельность Украины, туристический бизнес, транснациональные корпорации.

Marynyak Y. Globalization ta innovation in Ukraine and their impact on the development of tourism business.

Annotation. The article highlights the key features of the modern economic system – an international concentration of capital and the globalization of economic activities. The main factors of the tourist industry. The influence of external and internal factors on the tourist market. Analyzed the important indicators of capacity of international tourism «the number of arrivals», cash receipts from international tourism. Explore the international tourism market, are divided on the market and outbound tourism. First identified dozens of countries on international tourist arrivals, according to the amount of income from foreign tourism, with international travel costs. Highlight features of the organization of the travel business in trans nationalization. Marked tendency of the present stage of development of TNCs (transnational corporations). Found the historical aspects trans nationalization tourist industry, was to isolate the main historical forms (generations) tourism multinationals are fundamentally different from each other in profile production activities, sources of finance, towards integration, structure and role in the global market. The characteristics of innovation activity in Ukraine, which is aimed at the development and establishment of the tourism industry. Analyzed indicators of the process of innovation in the tourism industry. Scheduled to be available innovative trends: innovation activity tourism enterprises has steadily increased, continuing change in the qualitative composition of the innovation process in favor of one direction of innovation – the introduction of information technology in the service.

Keywords: Globalization, innovation Ukraine, tourism, transnational corporations.

57. Питуляк М. Функціонально-компонентна структура рекреаційно-туристичної галузі Тернопільщини / Мирослава Питуляк, Микола Питуляк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Царик Л. П. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2 (35). – С. 148–153.

Анотація. В статті проаналізовано сучасний стан рекреаційно-туристичної галузі Тернопільської області та особливості її функціонально-компонентної структури. Охарактеризовано основні види рекреаційно-туристичної діяльності в області. Встановлено, що найперспективнішим районом розвитку рекреаційно-туристичної галузі є Придністер'я.

Ключові слова: функціонально-компонентна структура, рекреаційно-туристична галузь, лікувально-курортна рекреація, рекреаційно-туристичні ресурси.

Пытуляк М. Р., Пытуляк Н. В. Функционально-компонентная структура рекреационно-туристической отрасли Тернопольской области.

Аннотация. В статье проанализировано современное состояние рекреационно-туристической отрасли Тернопольской области и особенности ее функционально-компонентной структуры. Также охарактеризированы основные виды рекреационно-туристической деятельности в области. Установлено, что самым перспективным районом развития рекреационно-туристической отрасли есть Приднестровье. В функционально-компонентной структуре рекреационно-туристической отрасли можно выделить такой вид туризма, который успешно развивается в последнее время – это познавательный. Эффективное использование природно-рекреационных и историко-культурных ресурсов области является важным направлением сбалансированного развития рекреационно-туристической отрасли. Основанием определения рекреационно-туристического потенциала и комплексного его использования есть проведение учета и оценки рекреационно-туристических ресурсов. Рекреационно-туристический потенциал Тернопольщины представлен богатыми и разнообразными природными и историко-архитектурными ресурсами, которые нуждаются в рациональном и комплексном использовании. Развитие рекреации и туризма в области может стать важным источником доходов в местный бюджет, а также фактором расширения сферы занятости, выполнения программ по уменьшению безработицы. Проблемами, связанными с развитием рекреационно-туристической деятельности является развитие туристической инфраструктуры, ее модернизация, повышение качества услуг, предоставляемых туристам и рекреантам, надлежащее экологическое состояние окружающей среды. В условиях социально-экономического кризиса активно используются местные природные и историко-культурные ресурсы, архитектурные памятники, возрастает роль и значение новых видов туризма, в частности экотуризма, агротуризма, что вносит определенные изменения в структуру рекреационно-туристической отрасли.

Ключевые слова: функционально-компонентная структура, рекреационно-туристическая отрасль, лечебно-курортная рекреация, рекреационно-туристические ресурсы.

Pytuliak M. R., Pytuliak M. V. The functional and component structure of the recreational tourism branch in Ternopil region.

Annotation. The present situation of the recreational tourism branch in Ternopil region and peculiarities of its functional and component structure are analyzed in the article. The main aspects of recreation and tourism activity in the region are characterized. It was defined that, the most advanced region in development of the recreational tourism branch is Prydnisterya region. In the functional and component structure of recreational tourism in Ternopil region we can also define such type of tourism as educational. It was successfully developed for the last few years. Effective usage of natural recreational and historical cultural resources is an important tendency of well-balanced development of the branch of tourism and recreation in the region. The essential task is to provide a register and estimate the present recreation and tourism resources with the aim to define the recreation and tourism potential and the role of its complex usage. One of the most advanced types of tourism in the region is an ecological tourism. The objects of the ecological tourism usually are unmodified or lightly modified landscapes. Recreation and tourism potential presented Ternopil rich and diverse natural, historical and architectural resources that require rational and integrated

use. The development of recreation and tourism in the region may be an important source of income for the local budget and factor expansion of employment, implementation of programs to reduce unemployment. Problems associated with the development of recreation and tourism activities is the development of tourism infrastructure, its modernization, improving the quality of services provided to visitors and tourists, the proper ecological environment. In terms of socio-economic crisis being used and historical local natural and cultural resources, architectural monuments, the role and importance of new forms of tourism, including ecotourism, agro-tourism, which brings some changes to the structure of the recreation and tourism industry.

Keywords: functional and component structure, recreational and tourism branch, recreation and health resort treatment, recreation and tourism resources

58. Сивий М. Газові альтернативи України / М. Сивий, В. Кітура // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Царик Л. П. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1 (34). – С. 225–232.

Анотація. Проаналізовано шляхи покращання газового балансу країни, в тому числі за рахунок диверсифікації джерел постачання газу; розглянуто також сучасний стан та перспективи використання в світовій практиці та Україні альтернативних джерел природного газу: газу шельфових родовищ чорноморського басейну, газу щільних колекторів, метану вугільних басейнів, газогідратів Чорного моря та газу, отриманого при газифікації бурого й кам'яного вугілля.

Ключові слова: газ із щільних колекторів, сланцевий газ, метан вугільних родовищ, газогідрати, газифікація вугілля.

Сывый М., Китурa В. Газовые альтернативы Украины.

Аннотация. Проанализированы пути улучшения газового баланса страны, в том числе за счет диверсификации источников поставок газа; рассмотрено также современное состояние и перспективы использования в мировой практике и Украине альтернативных источников природного газа: газа плотных коллекторов, метана угольных бассейнов, газогидратов Черного моря и газа, полученного при газификации бурого и каменного угля. Сейчас в Украине этому уделяется значительное внимание - указанные вопросы с научной и теоретической плоскости перешли в практическую. На повестку дня вынесен вопрос привлечения инвестиций в добычу и переработку нетрадиционных видов энергетического прежде всего газового сырья, учитывая существующий мировой опыт и появление новейших технологий в ведущих добывающих странах мира.

Ключевые слова: газ из плотных коллекторов, сланцевый газ, метан угольных месторождений, газогидраты, газификация угля.

Syvuj M., Kitura V. Gas alternatives In Ukraine.

Annotation. The article is an analytical review of publications in the literature and Internet resources about gas balance improvement problems of the country. Possible ways and sources of gas resources diversification and also gas extraction opportunities from unconventional (alternative) sources (gas offshore fields, gas from dense rock, coalbed methane, gas hydrates and gasification of brown coal) in Ukraine were considered. It is noted that due to LNG-terminal construction in Odesa region, the problem of guaranteed sources of gas-supply requires immediate solving.

Reversing gas supplies from Germany through Poland is still quite small and the situation in the gas market will not significantly change in the near future. Newly gas fields on the Black Sea shelf (Odeske) and a held contest to develop Scythian area, won by international consortium, will allow in optimistic scenarios in 3-5 years to lead gas recovery to 3-5 billion m³/year in the region. The process of shale gas developing in Ukraine begins with the development of two potential areas: Olesky within the Carpathian and Yuzivsky in the territory of Dnieper-Donets Basin. The modern state of shale gas recovery in the world and Ukrainian prospects were analyzed. It is emphasized the need to minimize the possible effects of hydraulic fracturing negative impacts on the environment, especially during exploration and mining activities in populous west Ukrainian areas. The conclusions about the need for pilot projects implementation for the industrial production of methane from coal deposits of Donbas and the Lviv-Volyn basin, as well as for Black Sea gas hydrates research and prospecting in cooperation with experts from the countries that master commercial production of fuel were made.

Keywords: gas from dense rock, coalbed methane, gas hydrates, gasification of brown coal.

59. Таранова Н. Йосип Йосипович Ролле – природодослідник Поділля / Н. Таранова // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Царик Л. П. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2 (35). – С. 15–22.

Анотація. Охарактеризовано життєвий шлях, різні сфери діяльності, як лікаря і ученого – медика, як природодослідника Поділля, громадсько-політичного діяча. Численні наукові, краєзнавчі праці і сконцентрований у них унікальний фактичний матеріал про минувшину, що є цінним надбанням для науки, заслуговують перевидання їх у вигляді окремих книг і томів. Вони будуть корисними для студентів-географів, вчителів, туристів.

Ключові слова: Немирівська гімназія, київська міська гімназія, польське земляцтво, містечко Яришів на Поділлі, товариство подільських лікарів, подільський губернський статистичний комітет, єпархіальний історико-статистичний комітет.

Таранова Н. Иосиф Иосифович Ролле – естествоиспытатель Подолья.

Анотація. Охарактеризован життєвий шлях, різні сфери діяльності, як лікаря і ученого – медика, як естествоиспытателя Подолья, як общественно-политического деятеля. Избрал судьбу интеллигента и определил свои приоритеты на фоне медицины, науки и литературы. Политиком и революционером он не стал. Окончательно вырос как коллекционер древностей подольского края и знаток общей европейской, русской и украинской художественной и в основном исторической литературы, что привело к собственным региональным исследованиям. В 30 лет сформировался как ученый – медик, профессиональный врач европейского уровня и получил чудесные возможности и шансы для своей карьеры и работы в университетах и клиниках Франции, Германии, Австрии, Польши, Литвы, России или Украины, которыми он так и не воспользовался на удивление друзей и всех, кто его знал. Он решил вернуться на родину, к родному Подолью и посвятить ему дальнейшую свою жизнь. Это был самый протяжный, заключительный и наиболее результативный в научном, литературном и общественном плане

період його діяльності. Многочисленні наукові, краєведчі твори і сконцентрований в них унікальний фактичний матеріал про минуле, яке є цінним придбанням для науки, заслуговують на перевидавання їх у вигляді окремих книг і томів для суспільності шанувальників і інших зацікавлених категорій читачів.

Ключові слова: Немировська гімназія, київська міська гімназія, польське земляцтво, містечко Яришов на Подоллі, суспільство подільських лікарів, подільський губернський статистичний комітет, єпархіальний історико-статистичний комітет.

Taranova N. Joseph J. Rolle – the naturalist of Podillia.

Annotation. The course of life, different spheres of activity – as a doctor and a medical scientist, as a naturalist of Podillia and as a public figure – are characterized in this article. He chose the life of an intellectual and defined his priorities concerning medicine, science and literature. He became neither a politician nor a revolutionist. He finally advanced as a collector of Podillia antiques and a connoisseur of European, Russian and Ukrainian literature general and historical literature particular, this resulting in his own regional researches. In his thirties he developed into a mature medical scientist, a renowned doctor on European level and got excellent opportunities and chances of a successful career and job in the universities of France, Germany, Austria, Poland, Lithuania, Russia or Ukraine which he refused – to a great surprise of his friends and contemporaries. He decided to return to his Motherland, to native Podillia, and devote his further life to it. That was the most continuing, concluding and successful period of his activity in scientific, literary and social aspects. Numerous scientific, country study works and the unique evidence about the past concentrated in there, being a valuable scientific achievement on the dawn deserve to be republished as separate books and volumes for the community of admirers and other interested categories of readers.

Keywords: Nemirov gymnasium, Kyiv municipal gymnasium, Polish community, the town Yaryshiv of Podillia, the society of Podilsk doctors, Podillia province statistics committee, eparchial historical and statistics committee.

60. Чернюк Г. Розподіл температури повітря та термічні ресурси клімату Хмельницької області / Г. Чернюк, Л. Царик, І. Касіяник // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Царик Л. П. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1 (34). – С. 19–27.

Анотація. Стаття містить дані всіх метеостанцій Хмельницької області про середні, максимальні та мінімальні температури повітря і поверхні ґрунту по місяцях та за рік, амплітуди температур, тривалість і суми температур теплого, вегетаційного, без-морозного періодів, а також періодів з температурами вище 10° і 15°С, глибину промерзання ґрунтів. Встановлено закономірності змін термічного режиму та тепло-забезпечення з півночі на південь та з заходу на схід. На основі розподілу теплових ресурсів виділено 6 районів: Хмельницьке Придністер'я (придністровський), південний, центральний, східний-південно-східний, північно-західний, північний.

Ключові слова: Поділля, Хмельницька область, Придністер'я, температури повітря, амплітуди температур, температура ґрунту, безморозний період, теплий період, вегетаційний період, суми температур вище 10°С, кліматичні райони.

Чернюк А., Царик Л., Касиянык И. Распределение температуры воздуха та терміческие ресурсы климата Хмельницької області.

Аннотация. В статье помещены и проанализированы сведения всех метеостанций Хмельницкой области о средних, максимальных и минимальных температурах воздуха и поверхности почвенного покрова по месяцам и за год, амплитуды температур, продолжительность и суммы температур теплого, вегетационного, безморозного периодов, а также периодов с температурами выше 10° и 15° С, глубину промерзания почв. Выявлены особенности изменений термического режима та теплообеспечения с севера на юг та с запада на восток. На основе распределения тепловых ресурсов выделено шесть районов: Хмельницкое Приднестровье, южный, центральный, восточный, юго-восточный, северо-западный и северный. Предложена схема климатического районирования за распределением тепла подтверждается системой климатических показателей та их изменениями за месяцами и сезонами года. Границы выделенных районов требуют уточнения на основании дополнительных исследований, учитывающих изменения климатических показателей обусловленных особенностями рельефа, абсолютными высотами над уровнем моря, общим характером природных и антропогенных поверхностей.

Ключевые слова: Подолье, Хмельницкая область, Приднестерья, температуры воздуха, амплитуды температур, температура почвы, безморозный период, теплый период, вегетационный период, суммы температур выше 10 ° С, климатические районы.

Chernyuk H. V., Tsaryk L. P., Kasijanyk I. P. Temperature regime of air atmosphere and resources of climate of the xmelnitsk region.

Annotation. The paper put the information of all weather stations Khmelnitsky region of average, maximum and minimum air temperatures and surface soil on the months and the year the temperature amplitude, duration and amount of the warm temperatures, vegetation, no frost periods and periods with temperatures above 10 ° and 15 ° С, the depth of soil freezing. The features of the thermal regime change is the heat supply from the north to the south of the one from the west to the east. Based on the distribution of thermal resources identified six areas: Khmelnitske Prydnistrovye, south, central, east, south, west and north. A scheme of climatic zoning for the heat distribution system climate indicators confirms that their changes over months and seasons of the year. The boundaries of designated areas should be clarified on the basis of additional studies that take into account the changes caused by climatic parameters of the relief, the absolute height above sea level, the general character of the natural and man-made surfaces.

Keywords: Podillya, Xmelnitsk region, Prydnistrovye, sun radiation, temperature of air atmosphere, amplitude of temperature, temperature of soll, no frost period, warmth period, vegetation period, sum temperatures above 10°C, climate regions.

Кафедра географії України і туризму

61. Вавринів Л. Поширення злочинності серед молоді як наслідок економічних і соціальних процесів, що відбуваються у регіоні (на прикладі Тернопільської області) / Л. Вавринів // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В.Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Царик Л. П. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2 (35). – С. 89–95.

Анотація. Визначено соціально-демографічні чинники формування та поширення злочинності, проаналізовано вплив цих чинників на динаміку, стан і територіальну структуру злочинності в залежності від віку, роду діяльності та місця проживання. Проаналізовано рівень злочинності у регіонах України та по районах Тернопільської області. З'ясовано, що зростання злочинності та кількості зареєстрованих злочинів є невід'ємною ознакою сучасного українського суспільства та регіону і пов'язане, в першу чергу, з кризовим станом господарства в країні, нестабільним податковим законодавством та законодавчою неврегульованістю підприємницької діяльності, особливо малого та середнього бізнесу. Велике занепокоєння викликає явище злочинності серед неповнолітніх, які в майбутньому становитимуть працездатне населення та основну частину економічно-активного населення області. Зроблено висновок про те, що соціальне неблагополуччя проявляється, передусім, у злочинності, яка є багатовимірним, багатоаспектним феноменом і перебуває у складній залежності і опосередкованому зв'язку з різними економічними, соціальними, політичними, культурними, духовними процесами, що відбуваються в суспільстві і сім'ї.

Ключові слова: молодь, злочинність, соціальне неблагополуччя, девіантна поведінка, соціум.

Вавринів Л. Распространение преступности среди молодежи как следствие экономических и социальных процессов, происходящих в регионе.

Аннотация. В статье определены социально-демографические факторы формирования и распространения преступности, проанализировано влияние этих факторов на динамику, состояние и территориальную структуру преступности в зависимости от возраста, рода деятельности и места проживания. Проанализирован уровень преступности в регионах Украины и по районам Тернопольской области. Выяснено, что рост преступности и количество зарегистрированных преступлений является неотъемлемым признаком современного украинского общества и региона и связано, в первую очередь, с кризисным состоянием хозяйства в стране, нестабильным налоговым законодательством и законодательной неурегулированностью предпринимательской деятельности, особенно малого и среднего бизнеса. Большое беспокойство вызывает явление преступности среди несовершеннолетних, которые в будущем составят трудоспособное население и основную часть экономически-активного населения области. Сделаны выводы о том, что социальное неблагополучие проявляется, прежде всего, в преступности, которая является многомерным, многоаспектным феноменом и находится в сложной зависимости и опосредованной связи с различными экономическими,

социальными, политическими, культурными, духовными процессами, происходящими в обществе и семье.

Ключевые слова: молодежь, преступность, социальное неблагополучие, девиантное поведение, социум.

Vavryniv L. Youth violence spreading as a result of economic and social processes taking place in the region.

Annotation. The article outlines the socio-demographic factors of formation and spreading of criminality. The influence of these factors on dynamics, state and territorial structure of criminality depending on age, occupation and place of residence is analyzed. The level of criminality in the regions of Ukraine and in Ternopil region is considered. It has been studied out that the increase of criminality and the number of the reported crimes is an essential feature of modern Ukrainian society and the region in particular as a result of crisis management in the country unstable tax legislation and legislative unregulated business activity of small and medium businesses. Social distress is manifested primarily in the criminality, which is a multidimensional, multifaceted phenomenon and is located in a complex dependence and indirect communication due to various economic, social, political, cultural, spiritual processes taking place both in society and the family.

Keywords: youth, criminality, social distress, deviant behaviour, society.

62. Заставецька О. В. Ресурсно-туристичне районування Тернопільської області на основі атрактивності історико-культурного потенціалу / О. В. Заставецька, К. Д. Дударчук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Царик Л. П. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1 (34). – С. 155–161.

Анотація. На основі дослідження привабливості історико-культурних туристичних ресурсів Тернопільської області здійснено ресурсно-туристичне районування її території. Виявлено найбільш атрактивні райони за наявністю історико-культурного потенціалу. Виділено чотири ресурсно-туристичні райони: Північний, Південний, Центральний та Західний. Здійснено оцінку видового складу історико-культурного потенціалу кожного ресурсно-туристичного району. Виявлено також перспективні напрямки розвитку туризму для кожного з них.

Ключові слова: історико-культурний потенціал, атрактивність території, ресурсно-туристичне районування, пізнавальний туризм, археологічний туризм, сакральний туризм.

Заставецкая О. В., Дударчук К. Д. Туристическое районирование территории в исследовании атрактивности историко-культурного потенциала Тернопольской области.

Аннотация. На основе исследования привлекательности историко-культурных туристических ресурсов, их видового состава и территориальной дифференциации в пределах Тернопольской области осуществлено ресурсно-туристическое районирование ее территории. Обнаружены наиболее атрактивные районы за историко-культурным потенциалом. Выделено четыре ресурсно-туристические районы: Северный, Южный, Центральный и Западный. Осуществлена оценка видового состава историко-культурного потенциала

каждого ресурсно-туристического района. Разработаны также перспективные направления развития туризма для каждого из них. Таким образом, наименее привлекательным районом за историко-культурным потенциалом является Северный (территории Кременецкого и Шумского районов): здесь возможно развитие археологического, познавательного туризма в поселках, которые находятся в транспортной досягаемости: Данилов, Стижок, Антоновцы, Тылявка, Шумск, Кременец, Билокриница и др. Аттрактивным является Южный ресурсно-туристический район (территории Борщаговского, Буцацкого, Залищицкого районов) благодаря качественным территориальным объединениям историко-культурных и природных туристических ресурсов на его территории. Здесь возможно развитие познавательного, научного (археологического), спортивного (водного и спелеотуризма), сакрального, экологического туризма, агротуризма и др. Наиболее привлекательным для туризма является Центральный туристический район, который отличается от других хорошей транспортной доступностью, наличием ресторанных и отельных заведений. Кроме того, на его территории расположены ценные туристические объекты в Гусятинском, Чертковском, Тереховлянском, Тернопольском, Лановецком, Збаражском районах. Среди этих объектов большой потенциал для развития познавательного, замкового и развлекательного туризма имеют Тернопольский, Збаражский и Тереховлянский районы, на территории которых сосредоточены замки и их руины, которые имеют историческую, научную, эстетическую ценность.

Территория Западного района объединяет Монастирский, Подгаецкий, Козовской, Бережанский, Зборовский административные районы, которые богаты на событийные туристические ресурсы: военные и культурные. Среди таких ресурсов должное место занимают места проведения фестивалей: с/мт Коропек, г. Бережаны, с/мт Монастыриска, с. Гутиско и др. Кроме того, район богат мемориальными знаками времен Первой и Второй мировой войны, могилами украинских сечевых стрельцов и др., поэтому здесь важно развивать новые туристические проекты, основанные на разностороннем туристическом потенциале.

Ключевые слова: историко-культурный потенциал, аттрактивность территории, ресурсно-туристическое районирование, познавательный туризм, археологический туризм, сакральный туризм.

Zastavetska O., Dudarchuk K. Tourist districting of the territory in research of attractiveness by historic and cultural potential of Ternopil region.

Annotation. On the basis of research of attractiveness of historic and cultural tourist resources of the Ternopil region resource-tourist districting of its territory is carried out. It was found out the most attractive districts historic and cultural potential. It is selected four resource-tourist districts: North, South, Central and Western. The estimation of specific composition of historic and cultural potential is carried out for each resource-tourist district. It was also found out perspective directions of development of tourism for each of them. Thus, the least attractive district according to historic and cultural potential is North (territories of Kremenetsky and Shumskij districts): development of archaeological, cognitive tourism is possible here in settlements which are in transport availability: Danilov, Stizhok, Antonovcy, Tylyavka, Shumsk, Kremenets, Bilokrynitsa and other. Attractive is the South resource-tourist district (territories of Borschagovsky, Buchatsky, Zalischitsky

districts) due to high-quality territorial positioning of historic and cultural tourist resources on his territory. Development of cognitive, scientific (archaeological), sport (water and speleo-tourizm), sacral, ecological tourism, agro-tourizm and others is possible her. Most attractive for tourism is the Central tourist district, which differs from others by good transport availability, presence of restaurant and hotel establishments. In addition, on his territory the valuable resources are located in Gusyatinsky, Chortkivsky, Terebovlyanskym, Ternipolsky, Lanovetsky, Zbarazhsky districts. Among these are the objects for development of cognitive, fortresses and entertaining tourism have large potential Ternopilsky, Zbarazhskiy and Terebovlyansky districts, on territory of which fortresses and their ruins which have a historical, scientific, aesthetic value are oncentrated.

Territory of the Western district is connecting Monastirisky, Podgaetsky, Kozovsky, Berezhansky, Zborovsky administrative districts rich in event tourist resources: soldiery and cultural. Among such resources a due place is occupied by the places of leadthrough of festivals: Koropets, Berezhany, Monastyriska, Gutisko and others. In addition, a district is rich in the memorial signs of times of First and Second world war, graves of the Ukrainian sechevykh shooters and other, therefore it is important here to develop new tourist projects, based on scalene tourist potential.

Keywords: historic and cultural potential, attractiveness of the territory, resource-tourist districting, tourism of mutual development, archeological tourism, sacral tourism.

63. Заставецька О. В. Роль національно-культурних товариств у розвитку міжнародного туризму / О. В. Заставецька, К. Д. Дударчук, І. Д. Ілляш // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Царик Л. П. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2 (35). – С. 96–100.

Анотація. Дослідження присвячене вивченню діяльності національно-культурних товариств у Тернопільській області як важливих чинників розвитку етнічного туризму та міжнародного, зокрема. У процесі дослідження виявлено особливості організації представників національних меншин у регіоні та види діяльності таких товариств, які сприяють розвитку туристичної галузі. Розглянуто проблеми функціонування національно-культурних товариств у Тернопільській області.

Ключові слова: міжнародний туризм, етнічний туризм, національно-культурні товариства.

Заставецкая О., Дударчук Е., Илляш И. Роль национально-культурных обществ в развитии международного туризма.

Аннотация. Исследование посвящено изучению деятельности национально-культурных сообществ в Тернопольской области как важных факторов развития этнического и международного туризма, в частности. В процессе исследования обнаружены особенности организации представителей национальных меньшинств в регионе и виды деятельности таких сообществ, которые содействуют развитию туристической отрасли. Рассмотрены проблемы функционирования национально-культурных сообществ в Тернопольской области. Национально-культурные сообщества формируют основу для развития этнических международных связей путем взаимодействия в международном масштабе. В связи с проведением массовых акций, в которых берут участие

представители национального меньшинства, развивается отечественный туристический бизнес: возрастают финансовые потоки в местные и региональные бюджеты, а также количество рабочих мест. Поэтому важным заданием современности есть развитие деятельности национально-культурных сообществ путем взаимодействия с их представителями со стороны законодательных органов и местных органов власти.

Для успешного взаимодействия с иностранными посетителями нужно уделить внимание организации визового режима для представителей национальных меньшинств. Кроме того, нужно поощрять функционирование национально-культурных сообществ путем финансовых вложений и инвестиционных проектов касающихся проведения массовых программ: фестивалей, конференций и этнических праздников.

Ключевые слова: международный туризм, этнический туризм, национально-культурные сообщества.

Zastavetska O., Dudarchuk K., Ilyash I. The role of national cultural societies in the development of international tourism.

Annotation. The article is devoted to research of activity of national societies in Ternopil region as important factors of development of ethnic tourism and international, in particular. In the process of research the features of organization of representatives of national minorities in a region and types of activity of such societies which assist development of tourist industry are found out. The problems of functioning of national societies are considered in the Ternopil area. National-cultural community form the basis for the development of ethnic international syazey by interacting on an international scale. In syazi with holding mass actions, in which several representatives of national minorities, developing domestic tourism business: increase financial flows to local and regional governments, as well as the number of jobs. Therefore, an important task of our time is reeks of national cultural ssobschestv by interacting with their representatives on the part of legislators and local authorities.

For successful cooperation with foreign visitors it should be payed more attention to visa organisation for ethnic minorities. In addition, promoione the functioning of the national-cultural communities through financial investments and investment projects relating is need to the providing mass programs: concerts, conferences and ethnic festivals.

Keywords: international tourism, ethnic tourism, national and cultural organisations.

64. Пушкар З. Рекреаційне районування Тернопільської області / З. Пушкар, Б. Пушкар // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Сер. Географія / голов. ред. Л. П. Царик. – Тернопіль, 2013. – № 2 (35). – С. 153–164.

Анотація. У статті досліджено сучасний стан рекреаційної галузі Тернопільської області, розкрито рекреаційно-туристичний потенціал регіону, різноманітність видового складу рекреаційних ресурсів. Проаналізовано показники за кількістю суспільно-історичних, природних ресурсів та щільністю туристичних об'єктів, за площею. Проведено інтегральну оцінку рекреаційного потенціалу по адміністративних районах і за рівнем забезпеченості

туристичними ресурсами виділено чотири рекреаційні райони, здійснено рекреаційне районування.

Ключові слова: рекреаційно-туристичний потенціал, туристична інфраструктура, суспільно-історичні туристичні ресурси, Тернопільська область, адміністративні райони, рекреаційне районування.

Пушкар Б., Пушкар З. Рекреационное районирование Тернопольской области.

Аннотация. В статье исследовано современное состояние рекреационной отрасли Тернопольской области, раскрыто рекреационно-туристический потенциал региона, разнообразие видового состава рекреационных ресурсов. Проанализированы показатели по количеству общественно-исторических, природных ресурсов и плотностью туристических объектов, по площади. Проведен интегральную оценку рекреационного потенциала по административным районам. Учитывая тот факт, что видовой состав рекреационных ресурсов Тернопольской области очень разнообразен и размещен неравномерно, следует выделить отдельные рекреационные районы, которые характеризуются определенными концентрациями туристических ресурсов, что позволит упростить представление о возможностях развития разных видов туристической деятельности на территории области. По уровню обеспеченности туристическими ресурсами выделено четыре рекреационные районы: Южный, Северный, Центральный и Западный. Для лучшего освоения всех видов туристических ресурсов, имеющихся в регионе, необходимо развитие туристической инфраструктуры, прежде всего достойных дорог, качественного транспорта, способствовать функционированию жизненного цикла туристического продукта.

Ключевые слова: рекреационно-туристический потенциал, туристическая инфраструктура, общественно-исторические туристические ресурсы, Тернопольская область, административные районы, рекреационное районирование.

Pushkar B., Pushkar Z. Recreation area zoning of Ternopil region.

Annotation. The article examines the current state recreation area Ternopil region revealed recreational and tourism potential of the region, the species diversity of recreational resources. Analyzed the figures for the number of socio-historical, natural resources and density of tourist facilities in area. An integrated assessment of the recreational potential of the administrative areas. Given the fact that the species composition of recreational resources Ternopil region is very diverse and is uneven, is to provide some recreational areas, characterized by certain concentrations of tourism resources that will facilitate understanding of the capabilities of different types of tourism in the region. In terms of provision of tourist resources, four recreational areas: North, South, Central and West. For better development of all types of travel resources available in the region, requires the development of tourism infrastructure, especially roads decent, quality transport that contribute to the functioning of the life cycle tourism product.

Keywords: recreation and tourism potential, tourism infrastructure, socio-historical tourism resources, Ternopol region, districts, recreation districts.

65. Свинко Й. Видатний український мореплавець початку XIX століття (до 240-річчя від дня народження Юрія Лисянського) / Й. Свинко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Сер. Географія / голов. ред. Л. П. Царик. Тернопіль, 2013. – № 2 (35). – С. 10–15.

Анотація. Охарактеризовано життєвий шлях, бойову кар'єру, подорож навколо світу на кораблі «Нева» та проведені наукові географічні дослідження і відкриття. Вказується на основоположні внески у вітчизняні океанографію, етнографію та інші науки. Наголошується на українському походженні Юрія Лисянського та необхідності перевидання українською мовою його основної праці про перше у російському флоті навколосвітнє плавання.

Ключові слова: Кронштадт, Морський кадетський корпус, Крузенштерн, Лисянський, навколосвітнє плавання, Ніжин.

Свинко Й. Видный украинский мореплаватель начала XIX века (к 240-летию со дня рождения Юрия Лисянского).

Аннотация. Описаны жизненный путь, военная карьера, путешествие вокруг света на корабле «Нева», проведены научные исследования и географические открытия. Указывается на весомый вклад в отечественную океанографию, этнографию и другие науки. Подчеркивается украинское происхождение Юрия Лисянского и необходимость издания на украинском языке его главного труда о первом в русском флоте кругосветном плавании.

Ключевые слова: Кронштадт, Морской кадетский корпус, Крузенштерн, Лисянский, кругосветное плавание, Нежин.

Svynko Y. Famous ukrainian navigator at the beginning of XIX century (dedicated to the 240th birth anniversary of Yuriy Lysiansky).

Annotation. The life and military career, around the world voyage on «Neva» ship as well as research and geographical discoveries of Yuriy Lysiansky have been described. Significant contribution to the national ocean studies, ethnography and other sciences has been shown. The Ukrainian origin of Yuriy Lysiansky and the necessity of publishing his main book about the first in the Russian Navy voyage around the world has been emphasized.

Keywords: Navy school, Kruzenshtern, Lysiansky, around the world voyage, Nizhyn.

66. Царик П. Л. До оцінки видів рекреаційної діяльності та потенціалу національного природного парку «Кременецькі гори» / П. Л. Царик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Сер. Географія / голов. ред. Л. П. Царик. – Тернопіль, 2013. – № 2 (35). – С. 132–140.

Анотація. Проаналізовано структуру землекористування національного природного парку «Кременецькі гори», проведено аналіз рекреаційних ресурсів та видів рекреаційних занять в межах парку. За допомогою певної методики проведено розрахунок рекреаційної ємності території та нормативні показники рекреаційних навантажень для території парку. Підраховано рекреаційну ємність території парку на теплий та холодний періоди. Подано пропозиції, щодо облаштування території парку для збільшення його рекреаційної ємності.

Ключові слова: структура землекористування, рекреаційна ємність, рекреаційний потенціал, екологічна стежка, види рекреаційної діяльності, рекреаційні навантаження, НПП «Кременецькі гори».

Царик П. Л. К оценке видов рекреационной деятельности и потенциала национального природного парка «Кременецкие горы».

Аннотация. Проанализирована структура землепользования национального природного парка «Кременецкие горы», проведен анализ рекреационных ресурсов и видов рекреационных занятий в пределах парка. Определено состояние современной сети экологических и туристско-экологических троп национального парка: определена их потенциальная рекреационная емкость, представлено краткое описание. Определено понятие рекреационного потенциала и рекреационной емкости, как одной из его составляющих. С помощью определенной методики проведен расчет рекреационной емкости территории и нормативные показатели рекреационных нагрузок для территории парка. Подсчитано рекреационную емкость территории парка на теплый и холодный периоды. Рекреационная емкость напрямую зависит от площади НПП и средней продолжительности пребывания туристов, которая в пределах НПП «Кременецкие горы» составляет 1-2 дня. При определении продолжительности пребывания туристов учитывалось, что одним из ведущих существующих и перспективных видов рекреации в пределах НПП является короткий одно-, двухдневный отдых (пешие, конные прогулки, велосипедные, мотоциклетные маршруты, зимние виды отдыха и т.п.). Определены понижающие коэффициенты крутизны склонов и понижающий коэффициент рекреационных зон. Подано предложения по обустройству территории парка для увеличения его рекреационной емкости, и перспективы развития летних и зимних видов рекреации и туризма на территории национального природного парка «Кременецкие горы».

Ключевые слова: структура землепользования, рекреационная емкость, рекреационный потенциал, экологическая тропа, виды рекреационной деятельности, рекреационные нагрузки, НПП "Кременецкие горы".

Tsaryk . To the assessment of recreational activities and building national park «Kremenets mountains».

Annotation. The article analyzed the structure of land use National Park «Kremenets mountains», the analysis of recreational resources and types of recreational activities within the park. Defines the status of a modern network of environmental and tourism and nature trails of the national park: to determine their potential recreation capacity, a brief description. Defined the concept of the recreational potential and recreational capacity as one of its components. A specific method calculated the recreational capacity of the territory and the standard of performance for recreational pressure inside the park. It is estimated the recreational capacity of the territory of the park on a warm and cold periods. Recreation capacity depends on the area of the PNP and the average length of stay of tourists, which is within the NPP «Kremenets Mountains» is 1-2 days. In determining the length of stay of tourists takes into account that one of the major existing and future recreation within the NPP is a short one-, two-day vacation (hiking, horseback riding, biking, motorcycle trails, winter activities, etc.). Reduction factors identified steep slopes and a reduction factor of recreational areas. Submitted proposals on the arrangement of the

park to increase its recreational capacity and prospects of development of summer and winter recreation and tourism in the National Park «Kremenets mountains».

Keywords: structure of land use, recreation capacity, recreational potential, nature trail, recreational activities, recreational load NPP «Kremenets mountains».

67. Царик П. До оцінки рекреаційного потенціалу і навантажень на природні комплекси національного природного парку «Дністровський каньйон» / П. Царик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Сер. Географія / голов. ред. Л. П. Царик. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1 (34). – С. 169–175.

Анотація. У статті розглянуто питання діяльності національних природних парків на прикладі національного природного парку "Дністровський каньйон". Проведений аналіз основних ландшафтних рекреаційних районів, виявлено основні рекреаційні принади кожного з районів і види рекреаційних занять для кожного з районів. На основі поєднання природних рекреаційних ресурсів і видів рекреаційних занять, виокремлено кілька ландшафтно-рекреаційних комплексів: Коропецький (Монастирський ЛРП), Бучацько-Язлівецький, Скомороський, Золотопотоцький (Бучацький ЛРП), Червоногородський, Касперівський рекреаційні комплекси та Заліщицький рекреаційний вузол (Заліщицький ЛРП), Скала-Подільського, Борщівського, Дністровського-Збруцького комплексів (Борщівський ЛРП). Проведено визначення мінімальної, середньої та максимальної рекреаційної ємності в межах НПП "Дністровський каньйон" в розрізі основних ЛРП з урахуванням понижуючих показників крутизни схилів та інших. Проведено аналіз стоянок туристів в межах національного парку, визначено перспективи розвитку рекреаційних навантажень в межах основних ЛРП.

Ключові слова: рекреаційний потенціал, національний природний парк "Дністровський каньйон", ландшафтно-рекреаційні райони, рекреаційна ємність, види рекреаційних занять.

Царик П. К оценке рекреационного потенциала и нагрузок на природные комплексы национального природного парка «Днестровский каньон».

Аннотация. В статье рассмотрены вопросы деятельности национальных природных парков на примере национального парка "Днестровский каньон". Проведенный анализ основных ландшафтных рекреационных районов, выявлены основные рекреационные аттракции каждого из районов и виды рекреационных занятий для каждого из районов. На основе сочетания природных рекреационных ресурсов и видов рекреационных занятий, выделены несколько ландшафтно-рекреационных комплексов: Коропецкий (Монастырский ЛРД), Бучацко-Язловецкий, Скоморошский, Золотопотоцкий (Бучацкий ЛРД), Червоногородский, Касперовский рекреационные комплексы и Залещицкий рекреационный узел (Залещицкий ЛРД), Скала-Подольский, Борщевский, Днестровского-Збруцкий комплексы (Борщевский ЛРД). Проведено определение минимальной, средней и максимальной рекреационной емкости в границах НПП "Днестровский каньон" в разрезе основных ЛРД с учетом понижающих показателей крутизны склонов и других. Проведен анализ стоянок туристов в пределах национального парка, определены перспективы развития рекреационных нагрузок в пределах основных ЛРД.

Ключевые слова: рекреационный потенциал, национальный природный парк «Днестровский каньон», ландшафтно-рекреационные районы, рекреационная емкость, виды рекреационных занятий.

Tsaryk P. To recreational evaluation and pressures on natural systems of national parks «Dniester canyon».

Annotation. The article deals with issues of national parks for example, national park "Dniester Canyon." The analysis of the main landscaped recreational areas, identified the major recreational attractions of each of the areas and types of recreational activities for each of the areas. Based on a combination of natural recreation resources and types of recreational activities, determined several landscape and recreational complexes Koropetskiy (Monastyriska LRR) Buchatsko-Yazlovetsky, Skomorosky, Zolotopototsky (Buchatskiy LRR) Chervonogorodsky, Kasperovskaya recreational facilities and recreational Zalishchyky node (Zalishchyky LRR) Skala-Podolsk, Borschevskogo, Dniester-Zbrutsky complexes (Borschiv LRR). A determination of the minimum, average and maximum outdoor containers within the NPP "Dniester Canyon" by major LRR considering lowering indices steep slopes and others. Analysis of tourist sites within the National Park, identified prospects recreational pressures within the basic LRR.

Keywords: recreational potential national park "Dniester Canyon", landscape and recreational areas, recreational capacity, recreational pursuits.

Кафедра геоекології

68. Новицька С. Екологічний туризм як пріоритетний напрямок сталого розвитку туристичної сфери / С. Новицька // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Сер. Географія / голов. ред. Л. П. Царик. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2 (35). – С. 164–169.

Анотація. В статті розглянуто трактування поняття екологічний туризм прийняте в міжнародних документах, зокрема запропоноване Всесвітньою Туристичною Організацією (ВТО), Міжнародною спілкою охорони природи (МСОП), Міжнародною організацією екотуризму (ТІЕС), застосовано хронологічне порівняння трансформації цього визначення. В роботі також проаналізовані головні принципи екологічного туризму. Проаналізовано співвідношення понять екологічний туризм і сталий туризм. Розглянуто позитивні сторони розвитку екологічного туризму.

Ключові слова: екологічний туризм, сталий розвиток туризму, принципи екологічного туризму, екотуристична діяльність.

Новицкая С. Экологический туризм как приоритетное направление устойчивого развития туристической сферы.

Аннотация. В статье рассмотрены трактовки понятия "экологический туризм" принятые в международных документах, в частности предложенные Всемирной Туристической Организацией (ВТО), Международным союзом охраны природы (МСОП), Международной организацией экотуризма (ТІЕС), проанализированы положительные и отрицательные стороны, применено хронологическое сравнение трансформации этого определения. В работе также проанализированы основные принципы экологического туризма:

стимулирование и удовлетворение потребностей общаться с природой; знакомство с живой природой и местными обычаями и культурой; предотвращение негативного воздействия на природу и культуру; сведение к минимуму негативных последствий экологического и социокультурного характера, поддержка экологической устойчивости среды, содействие охране природы и местной социо – культурной среде; экологическое образование, участие местных жителей и получение ими доходов от туристической деятельности, что создаст для них экономические стимулы для охраны природы; экономическая эффективность и обеспечение социально – экономического развития территории, содействие устойчивому развитию посещенных регионов. Проанализировано соотношение понятий экологический туризм и устойчивый туризм. Несмотря на большое количество общего, следует заметить, что понятия экологического и устойчивого туризма нужно разграничивать, поскольку термин экологический туризм обозначает лишь один из сегментов туристической сферы деятельности, тогда как принципы устойчивости развития должны быть действенными для различных видов туристической деятельности, включая как альтернативные, так и традиционные. Рассмотрены положительные стороны развития экологического туризма в регионе (экологические, экономические, социальные), рассмотрены территории, где может происходить экотуристическая деятельность.

Ключевые слова: экологический туризм, устойчивое развитие туризма, принципы экологического туризма, экотуристическая деятельность.

Novytska S. Ecological tourism as a priority direction of steady development of the tourist sphere.

Annotation. The ecological tourism concept interpretation accepted in international documents is considered in the article, in particular that offered by Worldwide Tourist Organization (WTO), International Union of Nature Protection, International Organization of Ecotourism (TIES), also the positive and negative aspects are analyzed and the chronologic comparison of transformation of this determination is applied. The main principles of ecological tourism are also analyzed in the paper: stimulation and satisfaction of necessities to communicate with nature; acquaintance with wildlife and native customs and culture; prevention of negative influence on nature and culture; minimization of negative consequences of ecological and socio-cultural character, support of ecological stability of environment; assistance to nature protection and local socio-cultural environment; ecological education; participation of local residents and their obtaining of revenue from the tourist activity that will create for them economic stimuli for the nature protection; economic efficiency and providing of socioeconomic development of the territory; assistance to steady development of the visited regions. Correlation of ecological tourism and steady tourism concepts is analyzed. In spite of large quantity of the identities it should be noted that the concept of ecological and steady tourism should be differentiated because only one of segments of the tourist sphere of activity is designated by the ecological tourism term while the principles of the development continuity must be effective for the different types of the tourist activity including both the alternative and traditional ones. Positive aspects (ecological, economic and social) of development of the ecological tourism in the region are considered, the territories where the eco-tourist activity can take place are mentioned.

Keywords: ecological tourism, steady development of tourism, principles of ecological tourism, eco-tourist activity.

69. Стецько Н. Туризм у системі міжнародних економічних відносин / Н. Стецько // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Сер. Географія / голов. ред. Л. П. Царик. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2 (35). – С. 141–148.

Анотація. У статті розглянуто поняття теорії міжнародних відносин. Розкрито особливості розвитку міжнародних економічних відносин у різних формах. Охарактеризовано одну із форм міжнародних економічних відносин – міжнародний туризм. На прикладі України розглянуто основні форми міжнародних туристичних відносин, сучасні тенденції їх економічного розвитку. Розглянуто інтеграцію України до Європейського Союзу через туристичну галузь. Проаналізовано основні форми співробітництва в туризмі наявні в Україні, які набувають міжнародних і транскордонних ознак глобалізаційних процесів. З'ясовано значимість туристичних зав'язків у міждержавних відносинах, які набувають все більшої ваги, а надходження від міжнародного туризму вже сьогодні становлять одну з найбільш значних частин "невидимого експорту". Розроблено основні надходження з туристичних подорожей у світовому масштабі та дестинації туристичних прибутків. Розглянуто позитивний вплив міжнародного туризму на національну економіку, так, як гроші витрачені іноземними туристами функціонують в економіці країни як засіб обігу, як засіб нагромадження.

Ключові слова: туризм, міжнародні економічні відносини, туристичний ринок, міжнародний туризм, євро регіон, національна економіка, інфраструктура туристична.

Стецько Н. Туризм в системе международных экономических отношений.

Аннотация. Рассмотрены особенности развития международных экономических отношений в различных формах. Дана характеристика одной из форм международных экономических отношений – международному туризму. Современная индустрия туризма рассматривается как одна из наиболее быстро прогрессирующих отраслей мирового хозяйства, ее можно рассматривать и как самостоятельный вид экономической деятельности. На примере Украины рассмотрены основные формы международных туристических отношений, современные тенденции их экономического развития. А именно с экономической точки зрения привлекательности туризма как отрасли, предоставляющая услуги, ее эффективность заключается в более быстрой окупаемости вложенных средств и получении дохода в свободно конвертируемой валюте. Рассмотрены вопросы интеграции Украины в Европейский Союз через туристическую отрасль. Проанализированы основные формы сотрудничества в туризме которые развиваются в Украине, а также приобретают признаки международных и трансграничных глобализационных процессов. Значимость туристических связей в межгосударственных отношениях, которые приобретают все больший вес через поступления от международного туризма, уже сегодня наиболее значительных частей «невидимого экспорта». Основные поступления из туристических путешествий в мировом масштабе и дестинации туристических доходов. Положительное

влияние международного туризма на национальную экономику, так как деньги, потраченные иностранными туристами, функционирующие в экономике страны как средства денежных оборотов, как средство накопления.

Ключевые слова: туризм, международные экономические отношения, туристический рынок, международный туризм, еврорегион, национальная экономика, инфраструктура туристическая.

Stetsko N. Is tourism in system of international economic relations.

Annotation. The peculiarities of international economic relations in various forms. Characteristic of one of the forms of international economic relations – international tourism. Modern tourism industry is seen as one of the most rapidly progressing areas of the world economy, which can be considered as a separate economic activity. In the case of Ukraine, the basic forms of international tourist relations, current trends of economic development. Namely, from an economic point of view attractiveness as a tourism industry that provides services is a fast return on investment. We consider the integration of Ukraine into the European Union through the tourism industry. The basic forms of cooperation in tourism exist in Ukraine, which become international and trans boundary features of globalization. The importance of travel eyeballs in international relations, which are gaining weight and receipts from international tourism is today one of the most important parts of the «invisible exports». Main in come from tourism travel worldwide and dystynatsiyi tourist revenue. The positive impact of international tourism on the national economy as well as the money spent by foreign tourists, operate in the economy as a medium of exchange, as a means of accumulation.

Keywords: tourism, international economic relations, tourist market, international tourism, European region, national economy, an infrastructure is tourist.

70. Царик Л. Геоекологічні проблеми міста Тернополя / Л. Царик, П. Царик, І. Вітенко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Сер. Географія / голов. ред. Л. П. Царик. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2 (35). – С. 192–199.

Анотація. Розглянуті геоекологічні проблеми міста Тернопіль. Проведена їх типологія за складністю і проявом негативних наслідків на стан навколишнього середовища і здоров'я людей: забруднення повітряного басейну, забруднення Тернопільського ставу, погіршення якості питного водопостачання, якості природних рекреаційних ресурсів. Проаналізована структура земельних угідь, структура джерел забруднення та забруднюючих речовин, виявлені найбільш забруднені автомагістралі міста. Запропоновані заходи щодо зменшення атмосферних забруднень. Проблема забруднення Тернопільського ставу пов'язана з погіршенням якості питної води у місті, оскільки став знаходиться у зонах санітарної охорони водозаборів, сприяє цьому негативний вплив на водні горизонти Малашівського полігону твердих побутових відходів. Запропоновані заходи з оптимізації структури земельних угідь верхньої частини басейну р. Серет, налагодження дієвого геоекологічного моніторингу. Проблема погіршення просторового комфорту природних умов життєдіяльності пов'язана зі скороченням площ зелених насаджень, ущільненням забудови, вирішення якої лежить в площині будівництва нових мікрорайонів міста та закладки нових паркових зон, відмови від практики будівництва житлових будівель на місці

зелених насаджень. Наведені причини ускладнення геоекологічних проблем, їх взаємопов'язаного розвитку і необхідності запровадження дієвих заходів щодо їх вирішення.

Ключові слова: урбоекосистема, геоекологічна проблема, забруднення середовища, просторовий комфорт, зелені насадження, питне водопостачання, рекреаційні ресурси.

Царик Л., Царик П., Витенко И. Геоэкологические проблемы города Тернополь.

Аннотация. Рассмотрены геоэкологические проблемы города Тернополь. Проведена их типология по сложности и проявлением негативных последствий на состояние окружающей среды и здоровье людей: загрязнение воздушного бассейна, загрязнение Тернопольского пруда, ухудшение качества питьевого водоснабжения, качества природных рекреационных ресурсов. Проанализирована структура земельных угодий, структура источников загрязнения и загрязняющих веществ, выявлены наиболее загрязненные автомагистрали. Предложенные меры по уменьшению атмосферных загрязнений. Проблема загрязнения Тернопольского пруда связана с ухудшением качества питьевой воды в городе, поскольку пруд находится в зонах санитарной охраны водозаборов, способствует этому негативное влияние на водные горизонты Малашевского полигона твердых бытовых отходов. Предлагаемые меры по оптимизации структуры земельных угодий верхней части бассейна р. Серет, налаживания действенного геоэкологического мониторинга. Проблема ухудшения пространственного комфорта природных условий жизнедеятельности связана с сокращением площадей зеленых насаждений, уплотнением застройки, решение которой лежит в плоскости строительства новых микрорайонов города и закладки новых парковых зон, отказа от практики строительства жилых зданий на месте зеленых насаждений. Приведенные причины осложнения геоэкологических проблем, их взаимосвязанного развития и необходимости внедрения действенных мер по их решению.

Ключевые слова: урбоекосистемы, геоэкологическая проблема загрязнения среды, пространственный комфорт, зеленые насаждения, питьевое водоснабжение, рекреационные ресурсы.

Tsaryk L., Tsaryk P., Vitenko I. Geoenvironmental problems of Ternopil.

Annotation. Considered geoeological problems of Ternopil. Carried their typology and complexity of negative effects on the environment and human health: air pollution, contamination of Ternopil pond deterioration of drinking water, the quality of natural recreational resources. The structure of land, structure and sources of pollutants, the most polluted city motorway. Proposed measures to reduce atmospheric pollution. The pollution Ternopil pond associated with the deterioration of water quality in the city, as was found in zones of sanitary protection of water intake contributes to this negative impact on water horizons Malashivskoho landfill. Proposed measures to optimize the structure of land upper basin of the Seret, establishing effective geoeological monitoring. Degradation of spatial features natural living conditions associated with a reduction in green area, sealing buildings whose solution lies with the construction of new neighborhoods of the city and bookmark the new park areas, non-residential building construction practices in place of greenery.

These causes complications geo-ecological problems of development and interrelated need to introduce effective measures to solve them.

Keywords: urboecosystem, Geoecological problem of pollution, spatial comfort, green areas, drinking water, recreational resources.

71. Царик Л. П. Двадцятилітній ювілей спеціальності «Екологія, охорона навколишнього природного середовища та збалансоване природокористування» у Тернопільському педуніверситеті / Л. П. Царик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Сер. Географія / голов. ред. Л. П. Царик. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2 (35). – С. 3–9.

Анотація. Проведено історико-географічний аналіз відкриття першої у педагогічному вузі непедагогічної спеціальності, яка заклала підвалини для зростання педагогічного університету. Відкрита спеціальність була першою у західному регіоні України, тому колектив долучився до створення перших навчальних планів і програм з екологічних і природоохоронних дисциплін. Виділено три історико-географічні етапи розбудови спеціальності: початковий до моменту акредитації спеціальності та створення секції геоекології; ліцензування та акредитації підготовки спеціаліста та магістра екології та створення випускової кафедри, відкриття аспірантури та спеціалізації.

Ключові слова: історико-географічні етапи, спеціальність «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування», кафедра геоекології та методики викладання екологічних дисциплін, науково-дослідна лабораторія моделювання еколого-географічних систем, Тернопільський національний педагогічний університет.

Царик Л. П. Двадцатилетний юбилей специальности «Экология, охрана окружающей среды, сбалансированное природопользование» в Тернопольском педуниверситете.

Аннотация. Проведен анализ выделенных историко-географических этапов развития специальности «Экология, охрана окружающей среды, сбалансированное природопользование», открытой первой у 1993 году у Тернопольском педагогическом институте непедагогической специальности, которая положила начало становления педагогического университета. Открытая специальность была одной из первых на Украине, поэтому коллектив причастен к созданию первых учебных планов и программ с экологических и природоохранных дисциплин. Проанализирован содержательный компонент этапов лицензирования, аккредитации и функционирования трех уровней подготовки студентов, учебно-методической деятельности выпускающей кафедры геоэкологии та методики преподавания экологических дисциплин, научно-исследовательской лаборатории «Моделирования эколого-географических систем». Рассмотрены основные научные труды, коллективные монографии, учебные пособия, разработки госбюджетных и хоздоговорных тематик научно-исследовательской лаборатории, подготовленные 8 кандидатских и одна докторская диссертаций, научное и научно-педагогическое сотрудничество коллектива кафедры с коллективами природного заповедника «Медоборы», национального природного парка «Днестровский каньон», Института экологии Карпат НАН Украины, высшими учебными заведениями,

общеобразовательными учебными заведениями, областными Департаментами экологии и природных ресурсов, отделом экологии управления ЖКХ Тернопольского городского Совета, лабораторией естественно-математической учебы областного коммунального института переквалификации учителей. Показана роль кафедры в профориентационной деятельности в рамках областного эколого-краеведческого проекта «Твой родной край».

Ключевые слова: историко-географические этапы, специальность «Экология, охрана окружающей среды и сбалансированное природопользование», кафедра геоэкологии и методики преподавания экологических дисциплин, научно-исследовательская лаборатория «Моделирования эколого-географических систем», Тернопольский национальный педагогический университет.

Tsaryk L. P. The twentieth anniversary of specialty «Ecology, environment, balanced nature» in the Ternopil state pedagogical university.

Annotation. The analysis of selected historical stages of development geographical specialty «Ecology, environmental protection, sustainable use of natural resources», the open first in 1993 at the Ternopil Pedagogical Institute of nonteaching profession, which marked the beginning of the formation of pedagogical university. Open specialty was one of the first in Ukraine, so the team was involved to create the first curriculum with ecological and environmental disciplines. Analyzed a substantial component of the stages of licensing, accreditation and the operation of the three levels of training students, instructional activity that produces the Department of Environmental Geoscience methods of teaching environmental sciences, research laboratory, «Modeling ecological and geographical systems». The main proceedings, collective monographs, textbooks, development of state budgetary and contractual subjects research laboratory prepared 8 candidate and one doctoral theses, scientific and scientific- pedagogical collaboration between the Department of Natural Reserve with collectives «МЕДОБОРЫ», «National Park «Dniester Canyon», the Institute of ecology of the Carpathians National Academy of Sciences of Ukraine, higher education institutions, of educational institutions, the regional department of Environment and Natural Resources, department of environmental management utilities Ternopil city Council, laboratory Natural-mathematical study of the regional public institution retraining teachers. The role of faculty in career-oriented activities under the Regional and Local environmental project «Your homeland».

Keywords: historical and geographical stages, specialty «Ecology, environmental protection and balanced use of natural resources», Department of Environmental Geoscience and methods of teaching environmental sciences, research laboratory, «Modeling ecological and geographical systems», Ternopil State Pedagogical University.

72. Царик Л. П. Унікальні Серетські болота – кандидати до списку Рамсарських угод / Л. П. Царик, П. Л. Царик, І. О. Пятківський // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Сер. Географія / голов. ред. Л. П. Царик. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1 (34). – С. 233–240.

Анотація. Поданий комплексний еколого-географічний аналіз Серетських боліт на основі дослідження їх географічного положення, геолого-

геоморфологічної будови, кліматично-погодних особливостей, гідрологічного режиму і характеру підземних вод, формуванню і приуроченості ґрунтового покриву, рослинного і тваринного світу. Обґрунтовано роль водно-болотного комплексу у гідрологічному режимі р. Серет, його значення у збереженні біотичного і ландшафтного різноманіть Західного Поділля, у функціонуванні регіональної заповідної і екологічної мереж. Розглянуто соціально-культурне значення прилеглих територій.

Ключові слова: водно-болотні угіддя, еколого-географічна і біогеографічна характеристика, гідрологічний, природоохоронний режим, екомережа.

Царик Л., Царик П., Пяткивский И. Уникальные Серетские болота – кандидаты в списки рамсарских договоренностей.

Аннотация. Проведен комплексный физико-географический анализ Серетских болот на основе исследования их географического положения, геолого-геоморфологического строения речной долины, климатических и погодных особенностей, гидрологического режима и характера формирования подземных вод, формирования и приуроченности почвенного покрова, особенностей сообществ растительного и животного мира, видовой состав флоры и фауны. Оценена геоэкологическая роль водно-болотного комплекса в гидрологическом режиме р. Серет, его значение в сохранении биотического и ландшафтного многообразия Западного Подолья. Проанализированы природоохранные объекты, режимы созданных там заповедных территорий, редкие и исчезающие виды растений и животных, занесенных в Красную книгу Украины, редкие растительные сообщества представители Зеленой книги Украины: кубышек желтых (*Nuphar lutea* (L.) Smith.), ольхи серой (*Alnus incans* Cz. Moench), кувшинки белой (*Numphaea alba* L.), вахты трилистной (*Menyanthes trifoliata* L.).

Рассмотрена роль водно-болотных угодий у формировании Верхнесеретской ключевой территории (природного ядра) и в функционировании Серетского экокорридора межрегионального значения, а также их природоохранный статус для заповедной и экологической сетей. Рассмотрено социальное и культурное значение окресных территорий, неблагоприятные факторы хозяйственного воздействия на экологическое состояние ВБУ, предложены природоохранные мероприятия.

Характеристика водно-болотных сообществ подана в связи с предполагаемым включением их в перечень перспективных для получения статуса водно-болотных угодий Рамсарской международной конвенции.

Ключевые слова: водно-болотные угодья, еколого-географічна і біогеографічних характеристика, гідрологічний, природоохоронний режимы, заповідні території, регіональна екосеть.

Tsaryk L., Tsaryk P., Pyatkivsky I. Unique Seretskie bogs - candidates have lists Ramsar agreements.

Annotation. The complex physical and geographical analysis wetlands of Seret was done on a study of their geographical location, geological and geomorphological structure of the river valley, climate and weather features, the hydrological regime and the formation of ground water, the formation and confinement of the soil cover, the characteristics of communities of flora and fauna, the species composition flora and fauna. The role of geo-ecological wetland in the hydrological regime of Seret, its importance in the conservation of biotic and landscape diversity of the Western

Podolia was evaluated. Environmental facilities, the regime created there protected areas were analyzed, rare and endangered species of plants and animals listed in the Red Book of Ukraine, rare plant communities representatives Green Book of Ukraine: the egg-yellow (*Nuphar lutea* (L.) Smith.), Gray alder (*Alnus incans* Cz. Moench), lilies biloy (*Numphaea alba* L.), watch trilisnoy (*Menyanthes trifoliata* L.). The role of wetlands in the formation Verhneseretskoy key areas (natural nucleus) and in the functioning of Seretskogo ekokorridora interregional importance, and their conservation status of protected and ecological networks were considered.

The social and cultural importance of surroundings areas, adverse economic factors impact on the ecological condition of wetlands were distinguished, environmental measures were proposed.

Characterization of wetland communities was filed in connection with the alleged inclusion in the list of promising to get the status of wetlands Ramsar international convention.

Keywords: wetlands, ecological and bio-geographical characteristics, hydrology, environmental regime, protected areas, regional ecological network.

Інженерно-педагогічний факультет

Кафедра комп'ютерних технологій

73. Гайдамаха Р. М. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб формування професійної мотивації в навчальному процесі [Електронний ресурс] / Р. М. Гайдамаха // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України : електрон. наук. фах. вид. – Хмельницький, 2013. – Вип. 3. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21COLORTERM=0&S21STR=EJ000054/2013/3

Анотація. Висвітлено теоретичні аспекти підготовки майбутніх інженерів-педагогів засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Проаналізовано роль професійної мотивації в системі підготовки висококваліфікованих магістрів комп'ютерного профілю. Визначено основні аспекти поняття «професійна мотивація інженера-педагога»: з'ясовано його суть, виявлено структуру професійної мотивації, розглянуто основні ключові мотивації та етапи формування професійної мотивації.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, професійна мотивація, інженер-педагог, магістр комп'ютерного профілю.

Гайдамаха Р. М. Информационно-коммуникационные технологии как средство формирования профессиональной мотивации в учебном процессе.

Аннотация. Освещаются теоретические аспекты подготовки будущих инженеров-педагогов средствами информационно-коммуникационных технологий. Проанализирована роль профессиональной мотивации в системе подготовки высококвалифицированных магистров компьютерного профиля. Освещены основные аспекты понятия «профессиональная мотивация инженера-педагога»: выяснена его суть, выявлена структура профессиональной мотивации,

рассмотрены основные ключевые мотивации и этапы формирования профессиональной мотивации.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, профессиональная мотивация, инженер-педагог, магистр компьютерного профиля.

Gaidamakha R. ICT as a source of professional motivation in the classroom.

Annotation. The article highlights the theoretical aspects of the training of future engineers and teachers by means of information and communication technologies. The role of professional motivation in training highly skilled master computer type. The basic aspects concerning the concept of "professional engineer and teacher motivation": found its essence, discovered the structure of professional motivation, the basic motivation and key stages of professional motivation.

Keywords: information and communication technology, professional motivation, engineer, teacher, master computer type.

74. Горбатюк Р. М. Web-сайт, як основа інформаційної інфраструктури навчального закладу / Р. М. Горбатюк // Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво / Луцький нац. техн. ун-т. – Луцьк, 2013. – № 11. – С. 193–198.

Анотація. Розкрито особливості процесу проектування структури та змісту сайту факультету. За основу обрано ієрархічний тип структури, оскільки вона є найбільш зручнішою для користувача. Розглянуто основні функції сайту: представницька, освітня, виховна, інформаційна, комунікативна та рекламна. Встановлено, що сайт факультету повинен виконувати функції сайту-візитки (корпоративного сайту). Визначено необхідні модулі, насамперед, модуль авторизації та реєстрації, модуль пошуку по сайту, опитування, календар, слайд-шоу, випадкове зображення, додати в закладки, прогноз погоди, ми на мапі, статистика сайту.

Ключові слова: сайт, етапи, структура, зміст, модулі, інформаційно-комунікаційне середовище, Joomla, Інтернет.

Горбатюк Р. М. WEB-сайт, как основа информационной инфраструктуры учебного заведения.

Аннотация. Раскрыты особенности процесса проектирования структуры и содержания сайта факультета. За основу выбран иерархический тип структуры, поскольку она является наиболее удобной для пользователя. Рассмотрены основные функции сайта: представительская, образовательная, воспитательная, информационная, коммуникативная и рекламная. Установлено, что сайт факультета должен выполнять функции сайта-визитки (корпоративного сайта). Определены необходимые модули, прежде всего, модуль авторизации и регистрации, модуль поиска по сайту, опросы, календарь, слайд-шоу, случайное изображение, добавить в закладки, прогноз погоды, мы на карте, статистика сайта.

Ключевые слова: сайт, этапы, структура, содержание, модули, информационно-коммуникационная среда, Joomla, Интернет.

Gorbatyuk Roman. WEB-site, as the basis of information infrastructure of a school.

Annotation. The article describes the special feature of the structure and content of the site of faculty. It is based on a hierarchical type of structure chosen because it is

the most convenient for the user. Consider the main function of the site: representation, education, educational, information, communication and advertising. Found that the site of the faculty must perform as a small website (corporate site). Determined necessary modules, especially module authorization and registration, module search on the site, survey, calendar, slideshow, random image, add bookmarks, weather forecast, we are on a map, site stats.

Keywords: site, stages, structure, content, modules, information and communication environment, Joomla, Internet.

75. Горбатюк Р. М. Комп'ютерні технології у професійній підготовці майбутніх фахівців / Р. М. Горбатюк, В. С. Федорейко, М. І. Рутило // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 7 (50). – Рівне : РДГУ 2013. – С. 52–56.

У статті розкрито особливості комп'ютерного моделювання, яке пов'язане з викладанням теоретичного матеріалу, демонстрацією експерименту із використанням технічних засобів навчання під час підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності. Визначено потребу у створенні програмних комплексів навчального спрямування, які б давали фундаментальні знання для осіб не обізнаних з комп'ютерними технологіями. Встановлено, що на сучасному етапі розвитку комп'ютерних технологій імітаційне моделювання застосовується у процесі вивчення явищ, процесів, законів природи та технологічних систем.

Ключові слова: імітаційне моделювання, комп'ютерні технології, навчальний процес, педагогічне дослідження, методи навчання, знання.

Горбатюк Р. М., Федорейко В. С., Рутило Н. И. Компьютерные технологии в профессиональной подготовке будущих специалистов.

Аннотация. В статье раскрыты особенности компьютерного моделирования, которое связано с преподаванием теоретического материала, демонстрацией эксперимента с использованием технических средств обучения при подготовке будущих специалистов к профессиональной деятельности. Определена потребность в создании программных комплексов учебного направления, которые бы давали фундаментальные знания для лиц, не владеющих компьютерными технологиями. Установлено, что на современном этапе развития компьютерных технологий имитационное моделирование применяется во время изучения явлений, процессов, законов природы и технологических систем.

Ключевые слова: имитационное моделирование, компьютерные технологии, учебный процесс, педагогическое исследование, методы обучения, знания.

Gorbatyuk R., Fedoreyko V., Rutylo M. Computer technology in the training of future professionals.

Annotation. The article describes the features of computer simulation, which is associated with the teaching of theory, demonstration experiment, using teaching aids in preparing future professionals for professional work. Definitely need to create software systems of educational direction, which would give fundamental knowledge for people not familiar with computer technology. Found that at the present stage of development

of computer technology computer simulation technology is applied in the study of phenomena, processes, laws of nature and technology systems.

Keywords: simulation, computer technology, the learning process, pedagogical research, teaching methods and knowledge.

76. Горбатюк Р. М. Менеджмент освітніх інновацій: сутність та особливості впровадження [Електронний ресурс] / Р. М. Горбатюк, Л. М. Литвин // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2013. – Вип. 1 (8). – С. 108–115. – Режим доступу до журналу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13lmtov.pdf>.

Анотація. Розкрито сутність менеджменту освітніх інновацій та висвітлено управління впровадженням інновацій у закладах освіти. Сутність менеджменту освітніх інновацій розкривається за допомогою функцій, основними з яких є: аналітико-прогностична функція, функція планування, функція організації, функція мотивації та стимулювання, функція координації, функція контролю та функція регулювання. Менеджмент освітніх інновацій здійснюється за певними принципами, що постають як норми та орієнтири діяльності та забезпечують її успішність й ефективність. Серед основних принципів реалізації інновацій в освіті виділяють: гуманізм, демократизм, оптимальність, національну спрямованість, єдність загальнолюдського і національного характеру навчання, співтворчість, життєтворчість, диференціацію та індивідуалізацію, оптимізацію і відкритість, інноваційність. Визначено основні напрями розвитку менеджменту освітніх інновацій. Встановлено, що забезпечення якісного управління процесами функціонування й розвитку закладів освіти неможливе без необхідного рівня формування готовності керівників до запровадження інновацій в освіті.

Ключові слова: менеджмент, освітні інновації, інноваційний процес, система освіти, управлінська діяльність.

Горбатюк Р. М., Литвин Л. М. Менеджмент образовательных инноваций: сущность и особенности внедрения.

Аннотация. Раскрыта сущность менеджмента образовательных инноваций и освещены управления внедрением инноваций в учебных заведениях. Сущность менеджмента образовательных инноваций раскрывается с помощью функций, основными из которых являются: аналитико-прогностическая функция, функция планирования, функция организации, функция мотивации и стимулирования, функция координации, функция контроля и функция регулирования. Менеджмент образовательных инноваций осуществляется по определенным принципам, которые возникают как нормы и ориентиры деятельности и обеспечивающие ее успешность и эффективность. Среди основных принципов реализации инноваций в образовании выделяют: гуманизм, демократизм, оптимальность, национальную направленность, единство общечеловеческого и национального характера обучения, сотворчество, житнетворчество, дифференциацию и индивидуализацию, оптимизацию и открытость, инновационность. Определены основные направления развития менеджмента образовательных инноваций. Установлено, что обеспечение качественного управления процессами функционирования и развития учреждений образования невозможно без необходимого уровня формирования готовности руководителей к внедрению инноваций в образовании.

Ключевые слова: менеджмент, образовательные инновации, инновационный процесс, система образования, управленческая деятельность.

Horbatiuk R., Lytvyn L. Management of educational innovations: nature and characteristics of. Abstract.

Annotation. The article explores the nature of educational innovations and clears up management innovation in educational institutions. The essence of management of educational innovations revealed by analytical and predictive function, the function of planning, organizing function, the function of motivation and incentives, coordination, control function and the function of regulation. Management of educational innovations realized by certain principles that it are arise as standards and guidance of activities and ensure its success and effectiveness. Among the basic principles of innovation in education distinguished: humanism, democracy, optimality, national focus, unity of general and national character studies, co-creation, lifecreation, differentiation and individualization, optimization and openness, innovation. The main directions of the management of educational innovation are defined. Established that the ensure quality control processes and functioning of educational institutions is impossible without the required level of the training of managers to innovation in education.

Keywords: management, educational innovation, innovation process, educational system, management activities.

77. Горбатюк Р. М. Мобільне навчання як нова технологія освіти / Р. М. Горбатюк, Ю. Й. Тулашвілі // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. –Ужгород, 2013. – Вип. 27. – С. 31–34.

Анотація. Проаналізовано напрями використання мобільного навчання в сучасній освіті. Відзначено, що незважаючи на широке поширення і доступність мобільних телефонів серед студентів, мобільне навчання недостає поширене у вітчизняних ВНЗ.

Ключові слова: мобільне навчання, методи і засоби навчання, готовність студентів до мобільного навчання.

Горбатюк Р. М., Тулашвили Ю. И. Мобильное обучение как новая технология образования.

Аннотация. Проанализированы направления использования мобильного обучения в современном образовании. Отмечается, что несмотря на широкое распространение и доступность мобильных телефонов среди студентов, мобильное обучение слабо распространено в отечественных вузах.

Ключевые слова: мобильное обучение, методы и средства обучения, готовность студентов к мобильному обучению.

Horbatiuk Roman, Tulashvili Yuri. Mobile learning as new technology higher education the directions of mobile learning in modern education are considered.

Annotation. It is noted that despite the widespread availability of mobile phones among students, mobile learning poorly distributed in high schools.

Keywords: mobile learning, methods and means of teaching, students' readiness for mobile learning.

78. Горбатюк Р. М. Формування творчих здібностей у студентів педагогічного університету / Р. М. Горбатюк // Педагогічний дискурс : зб. наук. праць / голов. ред. І. М. Шоробура. – Хмельницький, 2013. – Вип. 14. – С. 129–134.

Анотація. Обґрунтовано модель формування творчих здібностей майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю та визначено основні її компоненти. Встановлено, що ефективність запропонованої моделі досягається на основі взаємопов'язаних компонентів: цільового, стимулювально-мотиваційного, змістовного, проектувально-організаційного, процесуально-діяльнісного й оцінювально-критеріального.

Ключові слова: моделювання, творчі здібності, інженер-педагог, компоненти, закономірності, принципи, умови, системний підхід.

Горбатюк Р. М. Формирование творческих способностей у студентов педагогического университета.

Аннотация. В статье обоснована модель формирования творческих способностей будущих инженеров-педагогов компьютерного профиля и определены основные ее компоненты. Установлено, что эффективность предложенной модели достигается на основе взаимосвязанных компонентов: целевого, стимулирующе-мотивационного, содержательного, проектно-организационного, процессуально-деятельностного и оценочно-критериального.

Ключевые слова: моделирование, творческие способности, инженер-педагог, компоненты, закономерности, принципы, условия, системный подход.

Horbatiuk R. M. Formation of creative abilities in students Pedagogical University.

Annotation. The model of creative abilities forming in the future computer profile's engineer-teachers is determined and its basic components are also defined in this article. Its established that the efficiency of proposed model is achieved through cooperating of inter-related components: trust, stimulative-motivational, informative, designed-organized, procedural-actional, estimation-criterion.

Keywords: modeling, creative abilities, engineer-teacher, components, principles, conditions, systematic approach.

79. Пальчик А. О. Використання фотобіореактора в альтернативних системах енергозабезпечення / А. О. Пальчик, Н. В. Бурега // Праці Таврійського державного агротехнологічного університету. – Мелітополь, 2013. – Вип. 13, т. 5. – С. 41–47.

Анотація. Запропоновано структурну схему енергетичної системи на основі використання фотобіореактора, реактора анаеробної ферментації і твердооксидного паливного елемента.

Ключові слова: фотобіореактор, міководорості, хлорела, біомаса, твердооксидний паливний елемент

Пальчик А. О. Использование фотобиореактора в альтернативных системах энергообеспечения.

Аннотация. Проанализированы современные типы фотобиореакторов. Предложенная структурно-энергетическая система на основе фотобиореактора и твердо оксидного топливного элемента.

Ключевые слова: фотобиореактор, микроводоросли, хлорелла, биомасса, твердооксидных топливный элемент

Palchyk A. Use fotobioreaktor in alternative system of energy.

Annotation. The article analyzes the modern types of fotobioreaktors. The proposed structure-based energy system fotobiorektors and solid oxide fuel cells.

Keywords: fotobioreaktor chlorella vulgaris, biomass mikroalgae Solid oxide fuel cell.

80. Пальчик А. О. Перспективи використання студентських дослідних лабораторій в контексті проектно-орієнтованого підходу підготовки фахівців галузі комп'ютерних технологій / А. О. Пальчик, В. Савка // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : збірник наукових праць : наукові записки Рівенського державного гуманітарного університету / голов. ред. С. С. Пальчевський. – Рівне, 2013. – Вип. 7 (50). – С. 111–114.

Анотація. Розкрито основні причини низької мотивації студентів в процесі їх навчання та запропоновано модель аутсорсинг-лабораторії, метою функціонування якої є навчання студентів шляхом застосування проектно-орієнтованих підходів

Ключові слова: проектно-орієнтований підхід, аутсорсинг-лабораторія, мотиваційний менеджмент.

Пальчик А. О. Перспектива использования студенческих исследовательских лабораторий в контексте проектно-ориентированного подхода подготовки специалистов отрасли компьютерных технологий.

Аннотация. Раскрыты главные причины низкой мотивации студентов в процессе их обучения. Предложена модель аутсорсинг-лаборатории, задачей функционирования которой есть обучение студентов путем использования проектно-ориентированных подходов.

Ключевые слова: проектно-ориентированный подход, аутсорсинг-лаборатория, мотивационный менеджмент.

Palchyk A. O. Prospects for the use of student research laboratories in the context of project-based approach training specialist computer technology.

Annotation. The article describes the main causes of low motivation of students in their learning and the model of outsourcing - Laboratory for the functioning of which is student learning through the use of project-based approaches.

Keywords: project-oriented approach, outsourcing laboratory, Motivational Management.

81. Петрикович Ю. Я. Педагогічна система підготовки майбутніх інженерів педагогів комп'ютерного профілю / Ю. Я. Петрикович, Р. М. Горбатюк // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : збірник наукових праць. – Вінниця ; К., 2013. – Вип. 34. – С. 244–249.

Анотація. Обґрунтовано ефективність розробленої педагогічної системи професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю. Визначено механізм засвоєння студентами знань, умінь і навичок у вигляді

чотирьох послідовних рівнів їхньої готовності до професійної діяльності: репродуктивного, реконструктивного, продуктивного і творчого. Встановлено залежність між якістю знань студентів, станом складання загальноосвітніх дисциплін і дисциплін професійної і практичної підготовки у ВНЗ та практикою підготовки майбутніх інженерів-педагогів до професійної діяльності.

Ключові слова: педагогічна система, професійна підготовка, інженер-педагог, навчальний процес, ефективність, технології навчання.

Петрикович Ю. Я., Горбатюк Р. М. Педагогическая система подготовки будущих инженеров-педагогов компьютерного профиля.

Аннотация. Обоснована ефективність розробленої педагогічної системи професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профіля. Визначено механізм усвоєння студентами знань, умінь і навчальних дій в чотирьох послідовних рівнях їхньої готовності до професійної діяльності: репродуктивного, реконструктивного, продуктивного і творчого. Встановлено залежність між якістю знань студентів, станом викладання загальноосвітніх дисциплін і дисциплін професійної і практичної підготовки в ВНЗ та практикою підготовки майбутніх інженерів-педагогів до професійної діяльності.

Ключевые слова: педагогическая система, профессиональная подготовка, инженер-педагог, учебный процесс, эффективность, технологии обучения.

Annotation. In the article the efficiency of the developed educational system training future engineers and educators computer profile. A mechanism to provide students with knowledge and skills in four successive levels of preparedness for professional work: reproductive, reconstructive, productive and creative. The dependence between the quality of students' knowledge, the state of teaching of general subjects and disciplines of professional and practical training at universities and practice of preparing future engineer s-teachers to the profession.

Keywords: educational system, vocational training, engineer-teacher, the learning process, efficiency, technology education.

82. Франко Ю. П. Методика та особливості проведення лабораторних занять з дисципліни «Комп'ютерні мережі» / Ю. П. Франко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. – К. ; Вінниця, 2013. – Вип. 34. – С. 462–468.

Анотація. Наведено особливості проведення лабораторних занять з дисципліни «Комп'ютерні мережі» за допомогою програми NetCracker Pro, яка використовується для проектування, моделювання, моніторингу та аналізу продуктивності комп'ютерних мереж.

Ключові слова: імітаційне моделювання, інженер-педагог комп'ютерних технологій, комп'ютерні мережі.

Франко Ю. П. Методика и особенности проведения лабораторных занятий по дисциплине "Компьютерные сети".

Аннотация. Определены особенности проведения лабораторных занятий по дисциплине «Компьютерные сети» с помощью программы NetCracker Pro, которая используется для проектирования, моделирования, мониторинга и анализа производительности компьютерных сетей.

Ключевые слова: имитационное моделирование, инженер-педагог компьютерных технологий, компьютерные сети.

Franko Y. P. Methods and laboratory features of the course «Computer Networks».

Annotation. In the article the the features of the laboratory studies on the subject "Computer networks" using NetCracker Pro, which is used for design, simulation, monitoring and performance analysis of computer networks.

Keywords: simulation, engineer-teacher of computer technology, computer networks.

83. Франко Ю. П. Моделювання роботи малої гідроелектростанції (МГЕС) з використанням методів множинного оцінювання / Ю. П. Франко // Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука виробництво. – 2013. – № 11. – С. 238–242.

Анотація. Розглянуто задачу множинного оцінювання значень факторів, які б забезпечували задані в певних межах значення характеристик генерування електроенергії. Для розв'язування задачі застосовуються методи аналізу інтервальних даних. Використані множинні оцінки значень витрат води на турбіні, напору та реактивної потужності визначають передумови за яких забезпечуються задані межі значень характеристик генерування електроенергії.

Ключові слова: інтервальний аналіз, множинні оцінки, витрати води, напір води, реактивна потужність.

Франко Ю. П. Моделирование работы малой гидроэлектростанции (МГЭС) с использованием методов множественного оценивания.

Аннотация. Рассмотрена задача множественного оценивания значений факторов, обеспечивающих заданные в определенных пределах значения характеристик генерирования электроэнергии. Для решения задачи используются методы анализа интервальных данных. Используемые множественные оценки значений расхода воды на турбине, напора и реактивной мощности определяют предпосылки при которых обеспечиваются заданные пределы значений характеристик генерирования электроэнергии.

Ключевые слова: интервальный анализ, множественные оценки расхода воды, напор воды, реактивная мощность.

Franko Y. P. Modeling of work of Small Hydroelectric Power Station (SHPS) using multiple methods of assessment.

Annotation. In the article the task of factors value setting estimation capable of ensuring the given within certain boundaries electric power generating characteristics has been considered. For the task solution the interval data analysis methods are applied. The setting value estimation of water expenditure in the turbine, head and the reactive capacity determine preconditions ensuring the given within certain boundaries electric power generating characteristics.

Keywords: interval analysis, setting values, water expenditures, water head, reactive capacity.

84. Чайківська Ю. Розробка схеми аналізу моделі динаміки глюкози в крові в амбулаторних умовах / Ю. Чайківська // Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво : зб. наук. пр. / голов. ред. В. Д. Рудь. – Луцьк, 2013. – Вип. 11. – С. 243–248.

Анотація. Розглянуто основні методи моделювання динаміки глюкози та інсуліну в крові, враховуючи вплив фізичних навантажень. Запропоновано схему аналізу моделі динаміки глюкози в крові в амбулаторних умовах. Для верифікації моделі використано дані, що отримані за допомогою глюкометра, лабораторних тестів та пульсометра.

Ключові слова: динаміка глюкози, чутливість інсуліну, модель Бретона.

Чайковская Ю. М. Разработка схемы анализа модели динамики глюкозы в крови в амбулаторных условиях.

Аннотация. Рассмотрены основные методы моделирования динамики глюкозы та инсулина в крови, учитывая влияние физических нагрузок. Предложена схема анализа модели динамики глюкозы в крови в амбулаторных условиях. Для верификации модели использовано данные, которые получены с помощью глюкометра, лабораторных тестов та пульсометра.

Ключевые слова: динамика глюкозы, чувствительность инсулина, модель Бретона.

Chaikivska Y. M. Development scheme analysis model of dynamics in blood glucose in the out-patient treatment.

Annotation. In this paper considered the basic methods of modeling glucose and insulin dynamics, given the impact of physical activity. Proposed scheme for analyzing models of the dynamics of glucose in the blood in an out-patient treatment. To verify the model used data obtained with the blood meter, lab tests that a heart rate monitor.

Keywords: glucose dynamics, insulin sensitivity, model of the Breton.

Кафедра машинознавства та транспорту

85. Імітаційне моделювання раціональних швидкісних режимів технологічних процесів / В. С. Федорейко, І. Б. Луцик, М. І. Рутило, І. С. Іскерський // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – К., 2013. – Вип. 186. – С. 186–234.

Анотація. Обґрунтовано використання імітаційного моделювання для дослідження швидкісних режимів технологічних процесів. Наведено приклади розробки імітаційних моделей систем активного вентилявання та системи зв'язного дозування компонентів твердого біопалива, що виконані засобами Simulink середовища MatLAB і вказано особливості їх реалізації.

Ключові слова: імітаційне моделювання, електропривод, система керування, технологічний процес, активне вентилявання, зв'язне дозування, Simulink.

Федорейко В. С., Рутыло М. И., Луцкык И. Б., Искерский И. С. Имитационное моделирование рациональных скоростных режимов технологических процессов.

Аннотация. Обосновано использование имитационного моделирования для исследования скоростных режимов технологических процессов. Приведены примеры разработки имитационных моделей системы активного вентилирования и системы дозирования двухкомпонентного биотоплива, выполненных средствами Simulink пакета MatLAB и указано особенности их реализации.

Ключевые слова: имитационное моделирование, электропривод, система управления, технологический процесс, активное вентилирование, связанное дозирование, Simulink

Fedoreyko V., Rutylo M., Lutsyk I., Iskersky I. Simulation modeling of rational the speed modes of technological processes.

Annotation. The expediency of use of simulation modelling to study the speed modes processes is proved. The examples of the created of simulation models the system of active ventilation and the system of two-component dispensing of biofuels, which are implemented by means of Simulink environment MatLAB are illustrated. Indicated the especially of their implementation.

Keywords: simulation modeling, electrical drive, control system, technological processes, active ventilation, coherent dosage, Simulink.

86. Луцик І. Б. Вплив швидкісних режимів установок активного вентилування на біологічні процеси в зерновому насипі / І. Б. Луцик // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – К., 2013. – Вип. 184. – С. 246–251.

Анотація. Запропоновано адаптивний алгоритм визначення необхідної продуктивності вентилятора у залежності від співвідношення параметрів стану зернової маси з використанням інтелектуального регулятора, що забезпечує енергоощадність технологічного процесу та збереження якісних показників зерна.

Ключові слова: адаптивні алгоритми керування, активне вентилування, самозігрівання, зернові шкідники, енергозатрати

Луцик И. Б. Влияние скоростных режимов установок активной вентиляции на биологические процессы в зерновой насыпи.

Аннотация. Предложен адаптивный алгоритм определения необходимой производительности вентилятора в зависимости от соотношения параметров состояния зерновой массы с использованием интеллектуального регулятора, что обеспечивает энергосбережение технологического процесса и сохранения качественных показателей зерна.

Ключевые слова: адаптивные алгоритмы управления, активное вентилирование, самосогревания, зерновые вредители, энергозатраты

Lutsyk I. The impact of speeds of active ventilation systems on biological processes in the grain of the embankment.

Annotation. An proposed an adaptive algorithm to determine the required fan capacity, depending on the ratio of the state parameters of the grain using intelligent controller that provides the energy-saving process and maintain grain quality indicators.

Keywords: adaptive control algorithms, active ventilation, self-warming, grain pests, energy expenses.

87. Федорейко В. Імітаційне моделювання системи керування потоковою лінією виробництва твердого біопалива / В. Федорейко, М. Рутило, І. Іскерський // Праці Таврійського державного агротехнологічного університету. – Мелітополь, 2013. – Вип. 13, т. 4. – С. 71–77.

Анотація. Запропоновано імітаційні моделі розроблених структур системи керування технологічним процесом виробництва твердого біопалива для дослідження їх основних характеристик.

Ключові слова: дозатор, тверде біопаливо, продуктивність, вологість, дисперсія, імітаційна модель, регульований електропривод.

Федорейко В., Рутыло Н., Искерский И. Имитационное моделирование системы управления поточной линией производства твердого биотоплива.

Аннотация. Предложены имитационные модели разработанных структур системы управления технологическим процессом производства твердого биотоплива для исследования их основных характеристик.

Ключевые слова: дозатор, твердое биотопливо, производительность, влажность, дисперсия, имитационная модель, регулируемый электропривод.

Fedoreyko V., Rutylo M., Iskerskyi I. Simulation of the control system a flow line production of solid biofuels.

Annotation. A simulations models developed by the structures of process control system for the production of solid biofuel for research of their basic characteristics are proposed.

Keywords: dispenser, solid biofuel, performance, humidity, variance, simulation model, variable frequency drive.

Кафедра технологічної освіти та охорони праці

88. Бочар І. Й. Формування фахових знань у майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю при вивченні дисципліни «Основи охорони праці» / І. Й. Бочар, І. В. Гевко, Т. П. Сорока // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : збірник наукових праць : наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне, 2013. – Вип. 7 (50). – С. 37-41.

Анотація. Описано особливості навчального процесу щодо формування фахових знань і умінь при вивченні дисципліни «Основи охорони праці» студентами інженерно-педагогічних факультетів. Наведено приклад оформлення лабораторно-практичної роботи на тему: «Вивчення освітленості на робочому місці». Зібрано та систематизовано довідковий матеріал для виконання роботи.

Ключові слова: охорона праці, фахові знання, лабораторно-практична робота, довідковий матеріал.

Бочар И. Й., Гевко И. В., Сорока Т. П. Формирование профессиональных знаний в будущих инженеров-педагогов компьютерного профиля при изучении дисциплины «основы охраны труда».

Аннотация. Описаны особенности учебного процесса относительно формирования профессиональных знаний и умений при изучении дисциплины «Основы охраны труда» студентами инженерно-педагогических факультетов.

Приведен пример оформления лабораторно-практической работы на тему: «Изучение освещенности на рабочем месте». Собранно и систематизировано справочный материал для выполнения работы.

Ключевые слова: охрана труда, профессиональные знания, лабораторно-практическая работа, справочный материал.

Forming of professional knowledges in future engineers-teachers of computer type at study of discipline of «basis of labour protection».

Annotation. The features of educational process are Described in relation to forming of professional knowledges and abilities at the study of discipline of «Basis of labour of engineer-pedagogical faculties students protection». The example of registration of laboratory-practical work is resulted on a theme: «Study of luminosity in the workplace». Collectedly and a background paper is systematized for implementation of work.

Keywords: labour protection, professional knowledges, laboratory practical work, backgroundpaper.

Історичний факультет

Кафедра історії України

89. Бармак М. Генерал-губернатор у системі регіонального управління правобережними українськими землями (1825–1856) / М. Бармак, С. Джурина // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1, ч. 1. – С. 3–9.

Анотація. Розглянуто питання правової та організаційної структури діяльності генерал-губернаторів Російської імперії в системі регіонального управління на українських землях наприкінці XVIII - в першій половині XIX ст. Встановлено, що вагомим кроком по інкорпорації правобережних українських земель до складу Російської імперії стала діяльність генерал-губернатора та його канцелярії.

Ключові слова: генерал-губернатор, губернія, канцелярія, чиновник, управління, українські землі.

Бармак Н., Джурина С. Генерал-губернатор в системе регионального управления правобережными украинскими землями (1825-1856).

Аннотация. Рассмотрены правовая и организационная структуры деятельности генерал-губернаторов Российской империи в системе регионального управления на украинских землях в конце XVIII -первой половине XIX в. Установлено, что весомым шагом по инкорпорации правобережных украинских земель в состав Российской империи стала деятельность генерал-губернатора и его канцелярии.

Ключевые слова: генерал-губернатор, губерния, канцелярия, чиновник, управления, украинские земли.

Barmak M., Dzhurynska S. The governor-general in the right bank of regional Ukrainian earth (1825-1856).

Annotation. The question of the legal and organizational structure of the governors-general of the Russian Empire in the system of regional governance in

Ukrainian lands late XVIII - the first half of the XIX century. Found that an important step in the incorporation of right-bank Ukrainian lands of the Russian Empire was the work of Governor-General and his office.

Keywords: Governor-General, Province, office, officer, department, Ukrainian land.

90. Бармак М. Діяльність місцевих адміністративних установ міністерства внутрішніх справ на Правобережній Україні наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. / М. Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2, ч. 2. – С. 14–19.

Анотація. Розглянуто питання правової та організаційної структури діяльності місцевих адміністративних установ міністерства внутрішніх справ на українських землях наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст. Встановлено, що вагомим чинником інкорпорації правобережних українських земель до складу Російської імперії була діяльність губернських комітетів та комісій.

Ключові слова: генерал-губернатор, губернія, чиновник, управління, українські землі.

Бармак Н. Деятельность местных административных учреждений министерства внутренних дел на Правобережной Украине в конце XVIII – в первой половине XIX вв.

Аннотация. Рассмотрены вопросы правовой и организационной структуры деятельности местных административных учреждений министерства внутренних дел на украинских землях в конце XVIII – первой половине XIX вв. Установлено, что весомым шагом по инкорпорации правобережных украинских земель в состав Российской империи стала деятельность губернских комитетов и комиссий.

Ключевые слова: генерал-губернатор, губерния, чиновник, управления, украинские земли.

Barmak M. The activity of local administrative institutions of the ministry of internal affairs on the right-bank Ukraine in the first half in the end XVIII of the XIX century.

Annotation. Considered the issues of a legal and institutional framework of the activity of local administrative institutions of the Ministry of internal Affairs of the Ukrainian lands in the late XVIII – first half XIX centuries Found that a significant step on the right Bank of incorporation of the Ukrainian lands in the Russian Empire was the activity of the provincial committees and commissions.

Keywords: General-Governor, the province, the official, management, Ukrainian lands.

91. Киданюк А. Дослідження соціально-економічних та культурних процесів в західноукраїнському селі упродовж 1944–1950 рр. у радянській історіографії / А. Киданюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2, ч. 2. – С. 246–250.

Анотація. У статті проаналізовано основні історіографічні праці радянських науковців, що стосуються соціально-економічних та культурних процесів у західноукраїнському селі упродовж 1944–1950 рр.

Ключові слова: радянська історіографія, західноукраїнське село, радянська, колективізація, соціально-економічні процеси.

Киданюк А. Исследование социально-экономических и культурных процессов в западноукраинского селе на протяжении 1944–1950 гг. в советской историографии.

Аннотация. В статье проанализированы основные историографические труды советских ученых, касающиеся социально-экономических и культурных процессов в западноукраинском селе в течение 1944–1950 гг.

Ключевые слова: советская историография, западноукраинское село, советизация, коллективизация, социально-экономические процессы.

Kydaniuk A. The research of social, economic and cultural processes in western ukrainian village in 1944–1950 years in soviet historiography.

Annotation. In this article analyzed the main historiographical works of soviet scientists concerning social, economic and cultural processes in the Western Ukrainian village in 1944–1950 years.

Keywords: soviet historiography, Western Ukrainian village, sovietization, collectivization, socioeconomic processes.

92. Коріненко П. Право робітників на працю та його реалізація в УСРР (1921–1928 рр.). / П. Коріненко, В. Старка // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2, ч. 2. – С. 67–73.

Анотація. У статті розглядаються особливості реалізації робітниками УСРР права на працю у 1921–1928 рр., обґрунтовується думка про те, що об'єктивні і суб'єктивні причини не давали можливості усім робітникам, особливо у 1921–1925 рр. реалізувати своє право на працю.

Ключові слова: право на працю, безробітні, біржі праці, кваліфікація робітників, оплата праці.

Коріненко П., Старка В. Право рабочих на труд и его реализация в УССР (1921–1928 гг.).

Аннотация. В статье рассматриваются особенности реализации работниками УССР права на работу в 1921–1928 гг., обосновывается мнение о том, что объективные и субъективные причины не давали возможности всем рабочим, особенно в 1921–1925 гг. реализовать свое право на труд.

Ключевые слова: право на труд, безработные, биржа труда, квалификация рабочих, оплата труда.

Korinenko P., Starka V. Workers' right to labor and its realization in the USSR (1921–1928).

Annotation. Peculiarities of realization of workers' right to labor in the USSR during 1921–1928 are considered, the thought about the objective and subjective reasons which didn't allow all workers, especially in 1921–1925, to realize their right to labor is grounded in the article.

Keywords: right to labor, unemployed, labor registry office, qualification of the workers, payment for labour.

93. Коріненко П. [Рецензія] / П. Коріненко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1, ч. 1. – С. 192–194. – Рец. на кн.: Земзюліна Н. І. Гендерний аспект європейського кооперативного руху (перша третина ХХст.) / Н. І. Земзюліна. – Черкаси : Чабаненко Ю. А., 2012. – 360 с.

Анотація. У статті проаналізовано монографію Земзюліної Н. І., присвячену становленню та розвитку жіночого кооперативного руху в країнах Центральної та Східної Європи в першій третині ХХ ст. Розкриті основні структурні елементи дослідження.

Ключові слова: гендер, країни Центральної та Східної Європи, кооперація, кооперативний рух.

Коріненко П. Рецензия на кн.: Землюлина Н. И. Гендерный аспект европейского кооперативного движения (первая треть хх в.) / Н. И. Земзюлина. – Черкассы : Чабаненко Ю. А., 2012. – 360 с.

Аннотация. В статье проанализирована монография Н. И. Земзюлиной, посвященная становлению и развитию в первой трети ХХ в. женского кооперативного движения в странах Центральной и Восточной Европы. Раскрыты основные структурные элементы исследования.

Ключевые слова: гендер, страны Центральной и Восточной Европы, кооперація, кооперативное движение.

Korinenko P. Book Review: Zemzyulina N. Gender aspects of european cooperative movement (the first third of the XX century.) / N. Zemzyulina. – Cherkasy : Chabanenko Yu. A., 2012. – 360 p.

Annotation. The article analyzes the monograph N. Zemzyulina devoted formation and development in the first third of the XX century, women's cooperative movement in Central and Eastern Europe. The basic structural elements of the study.

Keywords: gender, countries of Central and Eastern Europe, cooperation, cooperative movement.

94. Коріненко П. Сільськогосподарська освітня діяльність українських громадських селянських товариств Східної Галичини у міжвоєнний період / П. Коріненко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1, ч. 2. – С. 22–25.

Анотація. У статті аналізується сільськогосподарська освітня діяльність українських громадських селянських господарств Східної Галичини у 1920-1939 рр.

Ключові слова: сільськогосподарська освіта, агрономія, кооперація, сільськогосподарські навчальні заклади, Східна Галичина.

Коріненко П. Сельскохозяйственная образовательная деятельность украинских общественных крестьянских обществ Восточной Галичины в межвоенный период.

Аннотація. В статті аналізується сільськогосподарська освітня діяльність українських громадських селянських господарств Східної Галичини в 1920—1939 рр.

Ключові слова: сільськогосподарське освітнє, агрономія, кооперація, сільськогосподарські навчальні заклади, Східна Галичина.

Korinenko O. Agricultural education activities Ukrainian public peasant societies of Eastern Galychyna in the interwar period.

Annotation. This article analyzes the agricultural educational activities Ukrainian community farms in Eastern Galychyna 1920-1939.

Keywords: agricultural education, agronomy, cooperatives, agricultural schools, Eastern Galychyna.

95. Місько В. Політика Польщі щодо ліворадикального руху в Західній Україні (1918–1939 рр.): джерельна база дослідження / В. Місько // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2, ч. 1. – С. 245–254.

Анотація. В статті проаналізовано джерельну базу дослідження політики Польщі щодо ліворадикального руху в Західній Україні впродовж міжвоєнного періоду.

Ключові слова: ліворадикальний рух, архівні документи, польська влада, політична діяльність, періодика, комуністичні організації.

Misko V. Politika Polshy относительно леворадикального движения в Западной Украине (1918–1939 гг.): база источников исследования.

Аннотація. В статті проаналізовано базу джерел дослідження політики Польщі щодо ліворадикального руху в Західній Україні на протязі міжвоєнного періоду.

Ключевые слова: ліворадикальне рух, архівні документи, польська влада, політична діяльність, періодика, комуністичні організації.

Misko V. The policy of Poland on left radical movement in Western Ukraine (1918–1939): analysis of the sources.

Annotation. The article analyzes the base research sources of policy Poland relatively radical left movement in Western Ukraine during the interwar period.

Keywords: the radical left movement, archival documents, the Polish government, political activities, periodicals, communist organizations.

96. Місько В. Політика Польщі щодо ліворадикального руху в Західній Україні (1918–1939 рр.) [Текст] : історіографія проблеми / В. Місько // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексєєв, М. М. Алексєєв [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – Вип. 12. – С. 231–239. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. У статті проведено історіографічний аналіз праць, які відображають політику Польщі щодо ліворадикального руху в Західній Україні впродовж 1918–1939 рр.

Ключові слова: історіографія, ліворадикальний рух, польська влада, політична діяльність, комуністична ідеологія, комуністичні організації.

Мисько В. Политика Польши относительно леворадикального движения в Западной Украине (1918–1939 гг): историография проблемы.

Аннотация. В статье проведено историографический анализ работ, которые отражают политику Польши относительно леворадикального движения в Западной Украине на протяжении 1918–1939 гг.

Ключевые слова: историография, леворадикальное движение, польская власть, политическая деятельность, коммунистическая идеология, коммунистические организации.

Misko V. Polish policy radical left movement in Western Ukraine (1918–1939 years): historiography problems.

Annotation. In the article the historiographical analysis of works that reflect the policies of Poland concerning the radical Left movement in Western Ukraine during the 1918–1939 years.

Keywords: historiography, the radical left movement, the Polish government, political activities, the communist ideology, communist organizations.

97. Мисько В. Політична діяльність ліворадикальних організацій у Тернопільському воєводстві : друга половина 1930-х рр. / В. Мисько // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – Вип. 11. – С. 41–52. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. У статті проаналізовано організаційну структуру, кількісний склад та основні напрями політичної діяльності ліворадикальних організацій в Тернопільському воєводстві. Окреслено їх участь суспільно-політичних процесах краю. Відображено антикомуністичні настрої громадсько-політичних об'єднань, духовенства та державних органів.

Ключові слова: ліворадикальні організації, політична діяльність, комуністична партія, польська поліція, громадські об'єднання.

Мисько В. Политическая деятельность леворадикальных организаций в Тернопольском воеводстве (вторая половина 1930-х гг.).

Аннотация. В статье проанализировано организационную структуру, количественный состав и основные направления политической деятельности леворадикальных организаций в Тернопольском воеводстве. Очерчено их участие в общественно-политических процессах края. Отображено антикоммунистические настроения общественно-политических объединений, духовенства и государственных органов.

Ключевые слова: леворадикальная организация, политическая деятельность, коммунистическая партия, польская полиция, общественные объединения.

Misko V. Political activities of radical left organizations in Ternopil province (second half of the 1930 s).

Annotation. There have been analysed organizational structure, quantitative contingent and main trends of political activities of the left radical organizations in

Ternopil Province in the article. There has also been traced their participation in social and political processes of the territory. Anticommunist mood of public political associations, clergy and state authorities has been reflected.

Keywords: left radical organizations, political activities, communist party, Polish police, public associations.

98. Москалюк М. Загальний нарис становища та розвитку обробної промисловості українських губерній Російської імперії у другій половині XIX – на початку XX ст. / М. Москалюк // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – Вип. 11. – С. 53–59. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. Стаття присвячена ключовим проблемам дослідження основних тенденцій розвитку обробної промисловості в українських губерніях Російської імперії у зазначений період.

Ключові слова: обробна промисловість, губернія, Російська імперія, промисловий розвиток, підприємництво.

Москалюк Н. Общий очерк положения и развития обрабатывающей промышленности украинских губерний Российской империи во второй половине XIX – в начале XX в.

Аннотация. Статья посвящена ключевым проблемам исследования основных тенденций развития обрабатывающей промышленности в украинских губерниях Российской империи в указанный период.

Ключевые слова: обрабатывающая промышленность, губерния, Российская империя, промышленное развитие, предпринимательство.

Moskalyuk M. General sketch of condition and development of manufacturing industry in the ukrainian provinces of the Russian empire in the second half of the 19th – beginning of the 20th century.

Annotation. Article is devoted to the key problems of research of the main trends of the manufacturing industry in the Ukrainian provinces of the Russian Empire in the abovementioned period.

Keywords: manufacturing, province, Russian Empire, industrial development, entrepreneurship.

99. Москалюк М. Розвиток винокурної промисловості в Україні в другій половині XIX – на початку XX ст. / М. Москалюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2, ч. 1. – С. 15–20.

Анотація. Стаття присвячена ключовим проблемам дослідження основних тенденцій розвитку винокурної промисловості в українських губерніях Російської імперії у зазначений період.

Ключові слова: обробна промисловість, винокуріння, губернія, Російська імперія, промисловий розвиток.

Москалюк Н. Развитие винокурной промышленности в Украине во второй половине XIX – начале XX в.

Аннотація. Стаття посвящена ключевим проблемам исследования основных тенденций развития винокуренной промышленности в украинских губерниях Российской империи в отмеченный период.

Ключевые слова: отделочная промышленность, винокурение, губерния, Российская империя, промышленное развитие.

Moskalyuk M. The development of distilling industry in Ukraine in the second half of the 19th early 20th century.

Annotation. The article is dedicated to key problems of the research of the main tendencies in the development of distilling industry in Ukrainian provinces of the Russian Empire in the above-mentioned period.

Keywords: finishing industry, distillation, province, Russian Empire, industrial development.

100. Москалюк М. Цукрова промисловість українських губерній Російської імперії у другій половині XIX – на початку XX століття / М. Москалюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1, ч. 2. – С. 3–9.

Анотація. Стаття присвячена ключовим проблемам становлення та розвитку цукрової промисловості в українських губерніях Російської імперії у другій половині XIX - на початку XX ст.

Ключові слова: цукрова промисловість, українські губернії, Україна, Російська імперія, промислова продукція.

Москалюк Н. Сахарная промышленность украинских губерний Российской империи во второй половине XIX - начале XX века.

Аннотація. Стаття посвящена ключевим проблемам становления и развития сахарной промышленности в украинских губерниях Российской империи во второй половине XIX- начале XX в.

Ключевые слова: сахарная промышленность, украинские губернии, Украина, Российская империя, промышленная продукция.

Moskalyuk M. Sugar industry in ukrainian provinces of the russian empire in the late XIX - early XX century.

Annotation. Article is devoted to the key problems of the formation and development of the sugar industry in the Ukrainian provinces of the Russian Empire in the second half of the nineteenth - early twentieth century.

Keywords: sugar industry, the Ukrainian province, Ukraine, Russian Empire, industrial products.

101. Окаринський В. До питання генези богемного альтернативного життєвого стилю в українсько-польському соціокультурному просторі : до початку 1840-х років / В. Окаринський // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексєєв, М. М. Алексєєв [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – Вип. 11. – С. 264–282. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. У статті розглянуто богемність, як соціокультурну течію (альтернативний життєвий стиль) в українському суспільстві: від перші проявів у модерну добу до його яскравого вияву в Романтизмі; здійснено порівняння різних соціокультурних проявів, що підпадають під означення богемності у світовому контексті; з'ясовано особливості рецепції богемного стилю на українському ґрунті; виявлено споріднені явища у світовому, зокрема в європейському і східноєвропейському контексті.

Ключові слова: богема, альтернативний життєвий стиль, нонконформізм, контркультура, субкультура, Романтизм, балагульщина.

Окаринский В. К вопросу о генезисе богемного альтернативного жизненного стиля в украинско-польском социокультурном пространстве (до начала 1840-х годов).

Аннотація. В статье рассматривается богемность, как социокультурное течение (альтернативный жизненный стиль) в украинском обществе: от первых проявлений в Новое время до его яркого явления в Романтизме; осуществлено сравнение различных социокультурных проявлений, подпадающих под определение богемности в мировом контексте; выяснены особенности рецепции богемного стиля на украинской почве; обнаружено родственные явления в мировом, в том числе в европейском и восточноевропейском контексте.

Ключевые слова: богема, альтернативный жизненный стиль, нонконформизм, контркультура, субкультура, Романтизм, балагульщина.

Okarynskyi V. On the question of the genesis of alternative bohemian life-style in the ukrainian-polish sociocultural space (till the beginning of 1840s).

Annotation. In the article bohemianism as socio-cultural trends (alternative lifestyle) in Ukrainian society: from the first manifestations in modern day with its vivid expression in Romanticism; comparison of different socio-cultural manifestations that fall under the definition bohemianism in a international context; features found reception bohemian style on Ukrainian ground, found kindred phenomenon in the world, including European and Eastern European context.

Keywords: bohemian, alternative lifestyle, nonconformism (anticonformism), counterculture, subculture, Romanticism, balagul'schyna.

102. Старка В. Ставлення східногалицького селянства до радянської влади (кінець 30-х - початок 40-х рр. ХХ ст.) / В. Старка // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1, ч. 2. – С. 33–38.

Анотація. У статті, на основі аналізу опублікованих архівних документів, спогадів очевидців та історіографії праць проаналізовано вплив суспільно-політичних та соціально-економічних трансформацій на повсякденне життя східногалицького селянства у 1939-1941 рр. Висвітлено процес змін господарського, релігійного та повсякденного життя.

Ключові слова: Східна Галичина, селянство, соціально-економічні трансформації, повсякденне життя.

Старка В. Отношение восточногалицкого крестьянства к советской власти (конец 30-х - начало 40-х гг. XX ст.).

Аннотация. В статье на основании анализа опубликованных архивных документов, воспоминаний очевидцев и историографии проанализировано влияние общественно-политических и социально-экономических трансформаций на повседневную жизнь восточногалицкого крестьянства в 1939-1941 гг. Отображено процесс изменений хозяйственной, религиозной и повседневной жизни.

Ключевые слова: Восточная Галичина, крестьянство, социально-экономические трансформации.

Starka V. Attitude peasantry's of Eastern Halychyna to the soviet regime (late 30's - early 40-ies. XX century).

Annotation. Based on the analysis of published archive documents, memoirs of witnesses and historiography, the influence of social and economic transformations on peasantry's everyday life of Eastern Halychyna in 1939-1941 is analyzed in the article. Changing process of economic, religious and everyday life is described.

Keywords: Eastern Galychyna, peasants, social and economic transformation, everyday life.

103. Старка В. Теоретичний семінар «Кооперативний і фермерський рух в Україні в роки НЕП та в добу незалежності: порівняльний аналіз»: інформаційне повідомлення / В. Старка // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2, ч. 1. – С. 259–260.

104. Терещенко В. Основні напрямки аграрної політики Другої Речі Посполитої та її вплив на становище сільського господарства західноукраїнських земель (1919–1939 рр.) / В. Терещенко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2, ч. 1. – С. 60–64.

Анотация. Стаття присвячена впливу державної аграрної політики на становище сільського господарства західноукраїнських земель упродовж 1919–1939 рр.

Ключові слова: аграрна реформа, парцеляція, комасація, осадники, колонізація.

Терещенко В. Основные направления аграрной политики Второй Речи Посполитой и ее влияние на состояние сельского хозяйства западноукраинских земель (1919–1939 рр.).

Аннотация. Статья посвящена влиянию государственной аграрной политики на состояние сельского хозяйства западноукраинских земель в 1919–1939 гг.

Ключевые слова: аграрная реформа, парцеляция, комасация, осадники, колонизация.

Tereschenko V. The main directions of an agrarian policy of polish government and its influence on a condition of agriculture of the West Ukrainian lands (1919–1939).

Annotation. The article is devoted to influence of the state agrarian policy on a condition of agriculture of the West Ukrainian lands in 1919–1939.

Keywords: agrarian reform, partselyation, komasation, osadnik, colonization.

Кафедра новітньої історії

105. Алексієвець Л. М. Історіографічні оцінки суспільно-політичного розвитку Польщі в постсоціалістичний період (1989–2001) / Л. М. Алексієвець // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; голов. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль, 2013. – Вип. 11. – С. 226–231. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. Проаналізовано становлення історіографії суспільно-політичних змін у Польщі після розпаду соціалістичної системи.

Ключові слова: Республіка Польща, історіографія, суспільно-політичний розвиток, інтеграція, європейські та євроатлантичні структури.

Алексиевец Л. Историографические оценки общественно-политического развития Польши в постсоциалистический период (1989–2001).

Аннотация. Проанализировано становление историографии общественно-политических изменений в Польше после распада социалистической системы.

Ключевые слова: Республіка Польща, історіографія, общественно-політичне розвиток, інтеграція, європейські та євроатлантичні структури.

Alexiyevets L. Historiographical evaluations of the social-and-political development of Poland in the postsocialistic period (1989–2001).

The author analyses the formation of the historiography of social-and-political changes in Poland after the socialistic system destruction.

Keywords: Republic of Poland, historiography, social-and-political development, integration, European and Euro-Atlantic structures.

106. Алексієвець Л. 95-річчя державного відродження слов'ян Центральної та Південно-Східної Європи / Л. Алексієвець, М. Алексієвець // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; голов. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль, 2013. – Вип. 12. – С. 14–22. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. На основі вітчизняних і зарубіжних історичних джерел дається погляд на відродження та формування національних держав слов'ян Центральної та Південно-Східної Європи після Першої світової війни.

Ключові слова: слов'яни, Центральна та Південно-Східна Європа, держава, відродження.

Алексиевец Л., Алексиевец Н. 95-летие государственного возрождения славян Центральной и Юго-Восточной Европы.

Аннотация. На основании отечественных и зарубежных исторических источников дается взгляд на возрождение и формирование национальных государств славян Центральной и Юго-Восточной Европы после Первой мировой войны.

Ключевые слова: славяне, Центральная и Юго-Восточная Европа, государство, возрождение.

Alexievets L., Alexievets M. 95th anniversary revival of the slavs state Central and South-Eastern Europe.

Annotation. In the article of domestic and foreign historical sources provides a look at the revival and the formation of national states Slavs in Central and South-Eastern Europe after World War I.

Keywords: Slavic, Central and Southeast Europe, state, revival.

107. Алексієвець Л. [Рецензія] / Л. Алексієвець // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – Вип. 12. – С. 310–311. – Рец. на кн.: Ніколаєць Ю. О. Поселенська культура населення Донбасу : етнополітичний аспект динаміки : монографія / Ю. О. Ніколаєць. – К. : ІПЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. – 188 с. – (Історія, міжнародні відносини).

108. Алексієвець Л. [Рецензія] / Л. Алексієвець, Я. Секо // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – Вип. 11. – С. 335–337. – Рец. на кн.: Національне питання в Україні ХХ – початку ХХІ ст. : історичні нариси / ред. рада: В. М. Литвин, Г. В. Боряк, В. М. Даниленко [та ін.] ; відповід. ред В. А. Смолій. – К. : Ніка-центр, 2012. – 592 с. – (Історія, міжнародні відносини).

109. Алексієвець Л. У пошуках іронії історії : [рецензія] / Л. Алексієвець, Я. Секо // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – Вип. 12. – С. 304–306. – Рец. на кн.: Кремень В. Україна: ідентичність у добу глобалізації : начерки метадисциплінарного дослідження / В. Кремень, В. Ткаченко. – 2-ге вид., доповн. – К. : Знання, 2013. – 471 с. – (Історія, міжнародні відносини).

110. Алексієвець Л. Україна новітньої доби: концепт історичної пам'яті / Л. Алексієвець, І. Васирук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1, ч. 1. – С. 164–168.

Анотація. Висловлюється погляд на деякі проблеми української історії новітньої доби в контексті історичної пам'яті.

Ключові слова: Україна, новітня доба, сучасність, історія, історична пам'ять.

Alexievets L., Vasiruk I. Ukraine newest era: concept of historical memory.

Annotation. It is proposed to look at some of the problems of Ukrainian history of the newest era in the context of historical memory.

Key words: Ukraine, newest era, modernity, history, historical memory.

Alexiyevets L., Vasiruk I. Ukraine of the recent age: the historical memory conception.

Annotation. The author expresses her viewpoints on certain problems of the Ukrainian history of the recent age in the context of historical memory.

Key words: Ukraine, recent age, modernity, history, historical memory.

111. Алексієвець Л. Україна як провісник і код майбутнього : передне слово / Л. Алексієвець // Україна–Європа–Світ : Міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка; голов. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль, 2013. – Вип. 12. – С. 6–7. – (Історія, міжнародні відносини).

112. Алексієвець М. [Рецензія] / М. Алексієвець, І. Федорів, // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка; голов. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль, 2013. – Вип. 11. – С. 338–340. – Рец. на кн.: Древницький Ю. Володимир Старосольський: громадсько-політична та наукова діяльність (1878–1942) / Юрій Древницький. – Тернопіль : ТНПУ, 2012. – 304. – (Історія, міжнародні відносини).

113. Алексієвець М. Розвиток сільського господарства Білорусі у 2006–2010 рр. в контексті зміцнення національної продовольчої безпеки / М. Алексієвець, О. Валион // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1. – С. 126–137.

Анотація. Проаналізовано динаміку розвитку сільського господарства Білорусі у 2006–2010 рр., розкрито значення аграрного сектору економіки для зміцнення продовольчої безпеки країни.

Ключові слова: сільське господарство, продовольча безпека, відродження села, агропромисловий комплекс, агромістечка, Білорусь.

Alexiyevets M., Valion O. Развитие сельского хозяйства Беларуси в 2006–2010 гг. в контексте укрепления национальной продовольственной безопасности.

Аннотація. Проаналізована динаміка розвитку сільського господарства Білорусі в 2006–2010 гг., раскрыто значення аграрного сектора економіки для укріплення продовольственої безпеки країни.

Ключевые слова: сельское хозяйство, продовольственная безопасность, возрождения села, агропромышленный комплекс, агрогородка, Беларусь.

Alexiyevets M., Valion O. Development of agriculture of Belarus in 2006-2010 in the context of strengthening national food security.

Annotation. In the article analyzes the dynamics of agriculture of Belarus in 2006–2010, revealed the value of the agricultural sector to enhance food security.

Keywords: agriculture, food security, the revival of village agriculture, agriculture town, Belarus.

114. Валіон О. Зовнішньоекономічна діяльність Республіки Білорусь у 2006–2010 рр. у контексті інтеграції в світову економіку / О. Валіон // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; голов. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль, 2013. – Вип. 12. – С. 39–49. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. Проаналізовано особливості зовнішньоекономічної діяльності Білорусі у 2006–2010 рр. Особливу увагу сконцентровано на торговельно-економічній співпраці республіки із зарубіжними державами з метою інтеграції до світового економічного простору.

Ключові слова: Білорусь, зовнішньоекономічна діяльність, світова економіка, торгівля, експорт, імпорт.

Валион О. Внешнеэкономическая деятельность Республики Беларусь в 2006–2010 гг. в контексте интеграции в мировую экономику.

Аннотация. Проанализированы особенности внешнеэкономической деятельности Беларуси в 2006–2010 гг. Особое внимание сконцентрировано на торгово-экономическом сотрудничестве республики с зарубежными государствами в целях интеграции в мировое экономическое пространство.

Ключевые слова: Беларусь, внешнеэкономическая деятельность, мировая экономика, торговля, экспорт, импорт.

Valion O. Foreign economical activity of the Republic of Belarus in 2006–2010 years in the context of integration into the world economy.

Annotation. In the article the features of foreign economical activity of Belarus in 2006–2010 years are analyzes. Particular attention is focused on trade and economic cooperation of the Republic with foreign countries with the purpose of integrating into global economic space.

Keywords: Belarus, foreign trade, the foreign economical activity, trade, exports, import.

115. Валіон О. Пріоритетні напрямки соціальної політики в Республіці Білорусь упродовж 2006–2010 рр. / О. Валіон // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; голов. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль, 2013. – Вип. 11. – С. 150–160. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. Проаналізовано пріоритетні складові соціальної сфери Республіки Білорусь упродовж 2006–2010 рр. Основну увагу звернено на державну політику в напрямку зростання грошових доходів населення, вдосконалення системи оплати праці, зменшення безробіття, розширення системи соціального захисту в досліджуваний час.

Ключові слова: соціальна політика, соціально орієнтована ринкова економіка, якість життя, оплата праці, система соціального захисту.

Валион О. Приоритетные направления социальной политики в Республике Беларусь на протяжении 2006–2010 гг.

Аннотация. Проанализированы приоритетные составляющие социальной сферы Республики Беларусь на протяжении 2006–2010 гг. Основное внимание обращено на государственную политику в направлении роста денежных доходов

населення, совершенствования системы оплаты труда, уменьшения безработицы, расширения системы социальной защиты в исследуемое время.

Ключевые слова: социальная политика, социально ориентированная рыночная экономика, качество жизни, оплата труда, система социальной защиты.

Valion O. Priority areas of social policy in the Republic of Belarus in 2006 – 2010.

Annotation. The author analyzes the priority constituents of social sphere of Belarus Republic in 2006 – 2010. Special attention is paid to the government policy directed to the growth of population income, the improvement of the system of labour remuneration, the reducing of unemployment, the expansion of social protection system in the above mentioned time.

Keywords: social policy, socially oriented market economy, quality of life, wages, welfare system.

116. Валіон О. Тенденції й особливості розвитку білоруського експорту у 2006–2010 рр. / О. Валіон // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2, ч. 2. – С. 181–187.

Анотація. Проаналізовано основні тенденції й особливості розвитку білоруського експорту у 2006–2010 рр. З'ясовано динаміку й товарну структуру експорту товарів і послуг Республіки Білорусь у досліджуваний час.

Ключові слова: Білорусь, експорт товарів і послуг, товарна структура, зовнішньоторговельний баланс, конкурентоспроможність, нафтопродукти.

Валион О. Тенденции и особенности развития белорусского экспорта в течение 2006–2010 гг.

Аннотация. Проанализированы основные тенденции и особенности развития белорусского экспорта в 2006–2010 гг. Выяснено динамику и товарную структуру экспорта товаров и услуг Республики Беларусь в исследуемое время.

Ключевые слова: Беларусь, экспорт товаров и услуг, товарная структура, внешнеторговый баланс, конкурентоспособность, нефтепродукты.

Valion O. Trends and characteristics of over Belarusian exports 2006–2010 years

Annotation. In the article the main trends and features of Belarusian exports in 2006–2010 years are analyzes. Found out dynamics and commodity structure of exports of goods and services to the Republic of Belarus in the study time.

Keywords: Belarus, exports of goods and services, product structure, foreign trade balance, competitiveness, petroleum products.

117. Валіон О. [Рецензія] / О. Валіон // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; голов. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль, 2013. – Вип. 11. – Рец. на кн.: Україна ХІХ – початку ХХІ ст.: цивілізаційний контекст пізнання. Кн. 2 / М. Ф. Юрій, Л. М. Алексієвець, Я. С. Калакура, О. А. Удод. – К. ; Чернівці ; Тернопіль : Астон, 2012. – 696 с. – (Історія, міжнародні відносини).

118. Григорук Н. А. Національна ідея у діяльності української національно-демократичної партії Галичини на поч. ХХ ст. / Н. А. Григорук // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; голов. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль, 2013. – Вип. 11. – С. 290–295. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. Висвітлюється національна ідея у діяльності Української національно-демократичної партії Галичини на поч. ХХ ст.

Ключові слова: Галичина, Буковина, Українська національно-демократична партія, програма, реформа.

Григорук Н. Национальная идея в деятельности украинской национально-демократической партии Галичины в начале ХХ в.

Аннотация. Освещается национальная идея в деятельности Украинской национально-демократической партии Галичины в начале ХХ в.

Ключевые слова: Галичина, Буковина, Украинская национально-демократическая партия, программа, реформа.

Hryhoruk N. National idea in the national-democratic party of Galychyna activity at the beginning of XX century.

Annotation. National idea in the Ukrainian National-Democratic party of Galychyna activity at the beginning of XX century is illuminating at the issue.

Keywords: Galychyna, Bukovyna, Ukrainian National-Democratic party, program, reform.

119. Григорук Н. А. Політика Австро-Угорщини стосовно українського питання в Галичині в кінці ХІХ на початку ХХ ст. / Н. А. Григорук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2, ч. 1. – С. 181–187.

Анотація. Висвітлено різноманітні фактори формування політики австрійського парламенту в українському національному питанні, особливості її реалізації та впливу на суспільно-політичне життя в Галичині на початку ХХ ст.

Ключові слова: Австро-Угорщина, українське питання, Галичина, австрійський парламент, польсько-українські відносини.

Григорук Н. Украинский вопрос в деятельности Австрийского парламента в начале ХХ в.

Аннотация. Отражены разнообразные факторы формирования политики австрийского парламента в украинском национальном вопросе, особенности ее реализации и влияния на общественно-политическую жизнь в Галичине в начале ХХ ст.

Ключевые слова: Австро-Венгрия, украинский вопрос, Галичина, Австрийский парламента, польско-украинские отношения.

Hryhoruk N. Ukrainian question is in activity Austrian parliament in beginning of XX of century.

Annotation. In the article the various factors of forming of politics of Austrian parliament are reflected in the Ukrainian national question, features of her realization and influence on social and political life in Galychyna at the beginning XX of century.

Keywords: Austria-Hungary, Ukrainian question, Galychyna, Austrian parliament, Polish-Ukraine relations.

120. Древницький Ю. Діяльність В. Старосольського в молодіжних організаціях на початку ХХ століття / Ю. Древницький // Україна–Європа–Світ : Міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; голов. ред. Л. М. Алексісець. – Тернопіль, 2013. – Вип. 12. – С. 138–146. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. Висвітлена участь В. Старосольського у діяльності молодіжних товариств «Січ», «Академічна громада», «Молода Україна», визначено його вклад у боротьбу за український університет у Львові.

Ключові слова: В. Старосольський, молодіжний рух, студентські товариства, Львівський університет.

Drevnitskiy Yu. Деятельность В. Старосольского в молодежных организациях в начале ХХ века.

Аннотация. Освещено участие В. Старосольского в деятельности молодежных обществ «Сич», «Академическая громада», «Молодая Украина», определен его вклад в борьбу за украинский университет во Львове.

Ключевые слова: В. Старосольский, молодежное движение, студенческие общества, Львовский университет.

Drevnitskiy Yu. Activities V. Starosolskyi in the youth organization the early XX century

Annotation. In the article, participating of V. Starosolskyi is lighted up in activity of youth societies of «Sich», «Academic society», «Young Ukraine», certainly his contribution to the fight for the Ukrainian university in the Lviv.

Keywords: V. Starosolskyi, youth movement, student societies, the University of Lviv.

121. Древницький Ю. Джерела до вивчення громадсько-політичної та науково-педагогічної діяльності Володимира Старосольського / Ю. Древницький // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / голов. ред. І. С. Зуляк. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2, ч. 1. – С. 236–240.

Анотація. Проаналізовано джерельну базу дослідження громадсько-політичної та науково-педагогічної діяльності Володимира Старосольського.

Ключові слова: В. Старосольський, джерельна база, архів, фонд, преса.

Drevnitskiy Yu. Источники к изучению общественно-политической и научно-педагогической деятельности Владимира Старосольского.

Аннотация. Проанализирована источниковая база исследования общественно-политической и научно-педагогической деятельности Владимира Старосольского.

Ключевые слова: В. Старосольский, источниковедческая база, архив, фонд, пресса.

Drevnitskiy Yu. Source to the study of public, political and scientific-pedagogical activity of Volodymyr Starosolskyi.

Annotation. The article analyzes the source base of the public, political and scientific-pedagogical activity of Volodymyr Starosolskyi.

Keywords: Volodymyr Starosolskyi, source base, archives, fund, and the press.

122. Ігнатенко Н. В. Особливості становлення та розвитку вітчизняної методики навчання історії в середній школі у XX столітті / Н. В. Ігнатенко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук. – Тернопіль, 2013. – № 2. – С. 8–14.

Анотація. Охарактеризовано розвиток вітчизняної методики навчання історії в середній школі у XX ст., вказано його особливості. Головну увагу приділено етапам модернізації змісту навчання історії в школі, його освітніх та виховних завдань, навчально-методичної і джерельної бази, прийомів і методів навчання. Розглянуто процеси утвердження змістових пріоритетів методики навчання історії в школі. Визначено принципи та критерії структурування шкільних навчальних програм та підручників.

Ключові слова: методика навчання історії в середній школі, зміст освіти, метод навчання, форма навчання, навчальна програма, реформаторська педагогіка

Игнатенко Н. Особенности становления и формирования отечественной методики обучения истории в средней школе в XX веке.

Аннотация. Охарактеризовано развитие методики преподавания истории в средней школе в XX веке, указаны его особенности. Основное внимание уделяется этапам модернизации обучения истории в школе, формированию его образовательных и воспитательных целей, учебно-методической и документальной базе, методам и приемам обучения.

Ключевые слова: методика обучения истории в школе, содержание образования, метод обучения, форма обучения, программа обучения, реформаторская педагогика.

Ignatenko N. The peculiarities of formation and development of national methodology of teaching History at school in the XX century.

Annotation. The peculiarities of formation and development of national methodology of teaching History at school in the XX century have been characterized in the article. The main attention has been drawn to the stages of modernization of the context in the process of teaching History at school, its educational aims, methodological and sources base, methods and techniques of teaching.

Keywords: methods of teaching history in school, educational content, teaching method, learning program training, reformed teacher, education.

123. Ігнатенко Н. В. Тестування в системі моніторингу якості навчальних досягнень студентів з історії у вищому навчальному закладі / Н. В. Ігнатенко // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; голов. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль, 2013. – Вип. 12. – С. 266–271. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. Охарактеризовано методичні особливості організації та проведення тестового контролю рівня навчальних досягнень студентів при вивчення історії у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: педагогічний контроль, поточний контроль, тематичний контроль, педагогічне вимірювання, тест, специфікація тесту, апробація тесту.

Игнатенко Н. Тестирование в системе мониторинга качества учебных достижений студентов при изучении истории в высшем учебном заведении.

Аннотация. Охарактеризованы методические особенности организации и реализации тестового контроля уровня учебных достижений студентов при изучении истории в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: педагогический контроль, текущий контроль, контроль, педагогическое измерение, тест, спецификация теста, апробация теста.

Ignatenko N. Testing in the system of monitoring students learning in history.

Annotation. Methodological peculiarities of organizing and testing students learning quality in history educational establishment have been analyzed in the article.

Keywords: pedagogical assessment, current assessment, thematic assessment, pedagogical measurement, test, test specification, test probation.

124. Костюк Л. В. Дородова обрядовість на Львівщині в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття / Л. В. Костюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1, ч. 2. – С. 160–163.

Анотація. На основі свідчень численних інформаторів, автор подає характеристику передродової обрядовості сільських жителів Львівщини другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Ключові слова: передродова обрядовість, Львівщина, вагітність, немовля, забобони.

Костюк Л. Дородовая обрядность на Львовщине второй половины ХХ – начала ХХІ века.

Аннотация. На основе показаний многочисленных информаторов, автор дает характеристику предродовой обрядности сельских жителей Львовщины второй половины ХХ – начала ХХІ века.

Ключевые слова: предродовой обрядность, Львовщина, беременность, ребенок, предрассудки.

Kostyuk L. Prenatal rites in Lviv region Second half of ХХ – beginning of ХХІ century.

Annotation. In this paper, based on the testimony of numerous informants, the author gives description of prenatal rites rural Lviv second half of ХХ – beginning of ХХІ century.

Keywords: prenatal ritual, Region, pregnancy, baby, superstition.

125. Костюк Л. В. Обряд хрещення дитини у Галичині другої половини ХХ – початку ХХІ століття / Л. В. Костюк // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; голов. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль, 2013. – Вип. 12. – С. 260–265. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. На основі свідчень численних інформаторів автор подає характеристику обряду хрещення сільських жителів Галичини другої половини ХХ – початку ХХІ століття.

Ключові слова: Галичина, вибір кумів, ім'янаречення, обряд хрещення, перший постриг.

Костюк Л. Обряд крещення ребенка в Галичине второй половины ХХ – начала ХХІ века.

Аннотация. На основе свидетельств многочисленных информаторов, автор подает характеристику обряда крещения сельских жителей Галичины второй половины ХХ – начала ХХІ века.

Ключевые слова: Галичина, выбор кумовьев, имянаречение, обряд крещения, первый постриг.

Kostyuk L. Ceremony of christening of child on Galychyna of the second half ХХ – to beginning of ХХІ age.

Annotation. In the floor on the basis of certificates of numerous informants an author gives description the ceremony of christening of villagers of Galychyna of the second half ХХ – to beginning of ХХІ age.

Keywords: Galychyna, choice of godfathers of one's child, im'yanarechennya, ceremony of christening, first making a nun.

126. Костюк Л. В. Поминальна обрядовість у Східній Галичині другої половини ХХ – початку ХХІ століття / Л. В. Костюк // Україна–Європа–Світ: міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка; голов. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль, 2013. – Вип. 11. – С. 296–302.

Анотація. На основі свідчень численних інформаторів авторка подає характеристику поминальної обрядовості сільських жителів Східної Галичини другої половини ХХ – початку ХХІ століття (на прикладі Золочівського, Буського, Бродівського, Перемишлянського районів Львівської області).

Ключові слова: Східна Галичина, поминальна обрядовість, жалоба, поминальні суботи, Провідна неділя.

Костюк Л. Поминальная обрядность в Восточной Галиции второй половины ХХ – начала ХХІ века.

Аннотация. На основе свидетельств многочисленных информаторов авторка подает характеристику поминальной обрядности сельских жителей Восточной Галиции второй половины ХХ – начала ХХІ века (на примере Золочивского, Буского, Бродивского, Перемышлянского районов Львовской области).

Ключевые слова: Галичина, поминальные обряды, траур, поминальные суботы, Фомино воскресенье.

Kostyuk L. Mention rite in the East Galychyna of the second half of the 20th – beginning of the 21st century.

Annotation. In the article on the basis of certificates of numerous informants an author gives description of a mention rite of villagers of East Galychyna of the second half ХХ – to beginning of ХХІ age (for example Zolochiv, Bus'k, Brody, Peremyshliany district of Lviv region).

Keywords: Galychyna, mention rite, zhaloba, mention Saturdays, Leading resurrection.

127. Костюк Л. В. Різдвяно-йорданська обрядовість другої половини ХХ – початку ХХІ століття (на прикладі Львівської області) / Л. В. Костюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2, ч. 1. – С. 197–202.

Анотація. На основі свідчень численних інформаторів подано характеристику різдвяно-йорданської обрядовості сільських жителів Львівщини другої половини ХХ – початку ХХІ століття.

Ключові слова: Східна Галичина, Святий вечір, Різдво, кутя, Маланка, Водохреща.

Костюк Л. Рождественско-иорданская обрядность второй половины ХХ – начала ХХ века (на примере Львовской области).

Аннотация. На основе показаний многочисленных информаторов автор дает характеристику рождественско-иорданской обрядности сельских жителей Львовской области второй половины ХХ – начала ХХІ века.

Ключевые слова: Львовская область, Сочельник, Рождество, кутя, Маланка, Крещение.

Kostyuk L. Christmas-jordanian rites second half of ХХ – beginning of ХХІ century (example Lviv region).

Annotation. On the basis of the testimony of numerous informants author gives description of Christmas and Jordanian rituals rural Lviv region second half of ХХ – beginning of ХХІ century.

Keywords: Lviv region, Christmas Eve, Christmas Day, Kuttia, Malanka Epiphany.

128. Лахманюк Т. В. Співробітництво між Україною та Японією в політичному вимірі (1991–2011 рр.) / Т. В. Лахманюк // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ імені В. Гнатюка ; голов. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль, 2013. – Вип. 12. – С. 73–77. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. У статті авторка розглядає політичне співробітництво України та Японії, акцентує увагу на договірно-правовій базі цих контактів, досліджує напрямки політичних зв'язків, їх зміст і пріоритети.

Ключові слова: Україна, Японія, політичне співробітництво, відносини, зовнішня політика.

Лахманюк Т. Сотрудничество между Украиной и Японией в политическом измерении (1991–2011 гг.).

Аннотация. В статье автор рассматривает политическое сотрудничество Украины и Японии, акцентирует внимание на договорно-правовой базе этих контактов, исследует направления политических связей, их содержание и приоритеты.

Ключевые слова: Украина, Япония, политическое сотрудничество, отношения, внешняя политика.

Lahmanyuk T. Collaboration between Ukraine and Japan in political measuring (1991–2011).

Annotation. In the article an author examines the political collaboration of Ukraine and Japan, accents attention on the base of these contacts, probes directions of political connections, their maintenance and priorities.

Keywords: Ukraine, Japan, political collaboration, relations, foreign policy.

129. Лахманюк Т. В. Україна й Ісламська Держава Афганістан: шляхи співробітництва / Т. В. Лахманюк // Україна–Європа–Світ : Міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; голов. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль, 2013. – Вип. 11. – С. 125–130. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. Проаналізовано політичне співробітництво між Україною і Афганістаном, висвітлено економічні зв'язки країн, розкрито українську інвестиційну політику в Афганістані та шляхи виходу на його ринки.

Ключові слова: Україна, Афганістан, співробітництво, зовнішня політика, відносини.

Лахманюк Т. В. Украина и Исламское Государство Афганистан: пути сотрудничества.

Аннотация. Проанализировано политическое сотрудничество между Украиной и Афганистаном, отражены экономические связи стран, раскрыта украинская инвестиционная политика в Афганистане и пути выхода на его рынке.

Ключевые слова: Украина, Афганистан, сотрудничество, внешняя политика, отношения.

Lahmanyuk T. Ukraine and Islam State is Afghanistan: ways of collaboration.

Annotation. In the article a political collaboration is analysed between Ukraine and Afghanistan, the economic copulas of countries are reflected, the Ukrainian investment policy in Afghanistan and ways of output is exposed at his market.

Keywords: Ukraine, Afghanistan, collaboration, foreign policy, relations.

130. Секо Я. Група «Об'єднання» в українському підпільному русі другої половини 1950-х років / Я. Секо // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1, ч. 1. – С. 56–63.

Анотація. Проаналізовано виникнення «Об'єднання», його структура, персональний склад, діяльність та ідеологія. Показано місце організації в українському підпільному русі другої половини 1950-х рр.

Ключові слова: «Об'єднання», підпільний рух, український націоналізм, ОУН, ідеологія.

Сэко Я. Группа «Объединения» в украинском подпольном движении второй половины 1950-х годов

Аннотация. Проанализировано образование «Объединения», его структура, персональный состав, деятельность и идеология. Указано место организации в украинском подпольном движении второй половины 1950-х гг.

Ключевые слова: «Объединения», подпольное движение, украинский национализм, ОУН, идеология.

Seko Ja. Group «Objednannia» in ukrainian pidpilnomu movement second half 1950.

Annotation. The article analyzes the emergence of «Objednannia», its structure does, membership, activities and ideology. The place organization in the Ukrainian underground movement of the second half of the 1950's.

Keywords: «Objednannia», the underground movement, Ukrainian nationalization, socialism, OUN, ideology.

131. Секо Я. Релігійне питання у слов'янських країнах міжвоєнного періоду / Я. Секо // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; голов. ред. Л. М. Алексієвць. – Тернопіль, 2013. – Вип. 12. – С. 246–259. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. Проаналізовано особливості відносин між державною і церковною владою у слов'янських країнах міжвоєнного періоду.

Ключові слова: секуляризація, православна церква, католицька церква, модернізм, релігія.

Сэко Я. Религиозный вопрос в славянских странах межвоенного периода.

Аннотация. Проанализированы особенности отношений между государственной и церковной властью в славянских странах межвоенного периода.

Ключевые слова: секуляризация, православная церковь, католическая церковь, модернизм, религия.

Seko Ja. Conflict in the slavic countries interwar period.

Annotation. The paper analyzes the characteristics of relations between state and church authorities in Slavic countries interwar period.

Keywords: secularization, Orthodox Church, Catholic Church, modernism, Religion.

132. Секо Я. Шістдесятники: у полоні поняттєвих конструкцій / Я. Секо // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; голов. ред. Л. М. Алексієвць. – Тернопіль, 2013. – Вип. 11. – С. 28–40. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. Проаналізовано окремі аспекти міфу шістдесятників, робиться спроба простежити елементи саморефлексії шістдесятників, які перетворилися у категорії наукового аналізу при вивченні шістдесятництва. Показано зміни в уявленнях шістдесятників щодо себе.

Ключові слова: міф шістдесятників, шістдесятництво, покоління шістдесятників, «фізики», «лірики», дисиденти.

Сэко Я. Шестидесятники: в плену смысловых конструкций.

Аннотация. Проанализированы отдельные аспекты мифа шестидесятников, прослеживаются элементы саморефлексии шестидесятников, которые стали категориями научного анализа при изучении шестидесятничества, показаны изменения в представлениях шестидесятников относительно себя.

Ключевые слова: миф шестидесятников, шестидесятничество, поколение шестидесятников, «физики», «лирики», дисиденты.

Seko Ja. Representatives of the 1960s (shistdesyatnyky): in the Captivity of Conceptual Designs.

Annotation. In the article analyzes some aspects of the myth of the representatives of the 1960s (shistdesyatnykiv), attempts to trace the elements of self-reflection histdesyatnykiv, which turned into a category of scientific analysis in the study of the representatives of the 1960s. Show changes in the way the representatives of the 1960s to ourselves.

Keywords: myth of the representatives of the 1960s (shistdesyatnykiv), representatives of the 1960s, generation of the 1960s (shistdesyatnykiv), «physics», «lyrics», dissidents.

133. Федорів І. Внесок Дмитра Чижевського у розвиток європейського слов'янознавства / І. Федорів // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; голов. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль, 2013. – Вип. 12. – С. 123–137. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. Стаття присвячена видатному українському вченому-славісту, філософу, історичу культури та літературознавцю – Дмитру Чижевському. Окреслюються основні віхи життя в контексті славистичної діяльності дослідника, з'ясовується його внесок у розвиток національного та європейського слов'янознавства, аналізуються концептуальні положення фундаментальних праць науковця.

Ключові слова: Дмитро Чижевський, славистика, історія філософії слов'ян, історія слов'янської культури, германо-славистика, слов'янське літературознавство.

Федорив И. Вклад Дмитрия Чижевского в развитие европейского славяноведения.

Аннотация. Статья посвящена выдающемуся украинскому ученому-слависту, философу, историку культуры и литературоведу – Дмитрию Чижевскому. Определяются основные вехи жизни в контексте славистической деятельности исследователя, выясняется его вклад в развитие европейского и национального славяноведения, анализируются концептуальные положения фундаментальных трудов ученого.

Ключевые слова: Дмитрий Чижевский, славистика, история философии славян, история славянской культуры, германо-славистика, славянское литературоведение.

Fedoriv I. Contribution to the development of D. Chyzhevskyy European Slavic.

Annotation. The article is dedicated to outstanding Ukrainian scientist Slavist, philosopher, cultural historian and literary critic – Dmytro Chyzhevskyy. The basic milestones of the life and work of the scientist turns his contribution to the development of National and European Slavic, analyzes the conceptual fundamental works of the scientist.

Keywords: Dmytro Chyzhevskyy, Slavic Studies, History of Philosophy of the Slavs, the history of Slavic culture, Germanic-Slavic, Slavic literature.

134. Федорів І. Наукова спадщина Мирона Кордуби: сучасний стан вивчення й перевидання в Україні / І. Федорів // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2. – С. 231–235.

Анотація. Проаналізовано сучасний стан вивчення наукової спадщини видатного українського історика – Мирона Кордуби у зв'язку із публікацією праць «Бібліографія історії українсько-польських відносин: суспільно-політичні та економічні процеси (за матеріалами картотеки Мирона Кордуби) / упоряд. Олег Піх, Оксана Руда. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2009. – 366 с.» та «Кордуба Мирон. Вибрані статті / упорядкування, переклад: Наталія Ткачова, Ольга Ткачова. – Тернопіль, 2011. – 176 с.», а також проведенням низки всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Ключові слова: М. Кордуба, рукописна картотека «Бібліографія історії України», наукова спадщина, конференції, новітня історіографія.

Fedoriv I. Nauchnoe nasledie Myrona Korduby: sovremennoe sostoyanie izucheniya i pereizdaniya v Ukraine.

Анотація. Проаналізовано сучасний стан вивчення наукового насліддя видаючогося українського історика – Мирона Кордуби в зв'язку з публікацією «Бібліографії історії українсько-польських відносин: суспільно-політичні та економічні процеси (за матеріалами картотеки Мирона Кордуби) / сост. Олег Піх, Оксана Руда. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2009. – 366 с.» і «Кордуба Мирон. Вибрані статті / составление, перевод: Наталья Ткачева, Ольга Ткачева. – Тернополь, 2011. – 176 с.», а також проведенням ряду всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Ключевые слова: М. Кордуба, рукописная картотека «Бібліографія історії України», наукове насліддя, конференції, сучасна історіографія.

Fedoriv I. The scientific heritage of Myron Korduba: current state of studies and publications in Ukraine.

Annotation. In this article the author analyzes the current state of studies of scientific heritage of prominent Ukrainian historian Myron Korduba in connection with the publishing of his works «Bibliography of history of the Ukrainian-Polish relations: social, political and economic processes (from Myron Korduba's card catalogue) / Ed. by Oleh Pikh, Oksana Ruda. – L'viv : I. Krypiakivych Institute of Ukrainian Studies of the Ukraine National Academy of Sciences of Ukraine, 2009. – 366 p.», «Korduba Myron. Selected articles / Compilation, translation: Natalia Tkachova, Olga Tkachova. – Ternopil, 2011. – 176 p.» and holding a number of national scientific conferences.

Keywords: M. Korduba, a manuscript card catalogue «Bibliography of the History of Ukraine», scientific heritage, conferences, Modern Historiography.

135. Федорів І. Становлення наукового слов'язознавства в Україні (перша третина ХХ ст.) / І. Федорів // Україна–Європа–Світ : міжнародний збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; голов. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль, 2013. – Вип. 11. – С. 194–206. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. Висвітлено передумови та особливості становлення наукового слов'язознавства в Україні у першій третині ХХ ст. У контексті розвитку загальноєвропейської славістики аналізується зміст основних положень перших підручників зі слов'язознавства, написаних у цей період українськими вченими.

Ключові слова: історія української славістики, перша третина ХХ ст., перші українські підручники зі слов'язознавства, Т. Флоринський, М. Драй-Хмара, Д. Дорошенко.

Федорив И. Становление научного славяноведения в Украине (первая треть ХХ в.).

Аннотация. Рассматриваются предпосылки и особенности становления научного славяноведения в Украине в первой трети ХХ в. В контексте развития общеевропейской славистики анализируется содержание основных положений первых учебников по славяноведению, написанных в этот период украинскими учеными.

Ключевые слова: история украинской славистики, первая треть ХХ в., первые украинские учебники по славяноведению, Т. Флоринский, М. Драй-Хмара, Д. Дорошенко.

Fedoriv I. Establishing scientific Slavonic studies in Ukraine (the first third of the twentieth century).

Annotation. The article highlights the conditions and peculiarities of the establishment of the scientific Slavonic studies in Ukraine in the first third of the twentieth century. In the context of the development of European Slavic studies the content of the main ideas of the first books on Slavonic studies written during this period by Ukrainian scholars is analyzed.

Keywords: History of the Ukrainian Slavic Studies, the first third of the twentieth century, the first Ukrainian textbooks on Slavonics, T. Florynskyy, M. Dray-Hmara, D. Doroshenko.

Кафедра стародавньої та середньовічної історії

136. Бистрицька Е. Еволюція унійної моделі православно-католицького діалогу в контексті східної політики Святого Престолу і Другий Ватиканський собор / Е. Бистрицька // Українське релігієзнавство. – К., 2013. – № 66. – С. 88–98.

Анотація. Проаналізовано процес еволюції унійної моделі православно-католицького діалогу від понтифікату Лева ХІІІ (1878 – 1903 рр.) до Другого Ватиканського собору, з'ясовано позиції Святого Престолу і Московського патріархату у пошуку прийнятних форм співпраці.

Ключові слова: унія, Російська православна церква, Святий Престол, Другий Ватиканський собор.

Быстрицкая Э. Эволюция униатской модели православно-католического диалога в контексте восточной политики Святого Престола и Второй Ватиканский собор.

Аннотация. Проанализирован процесс эволюции униатской модели православно-католического диалога от понтификата Льва XIII (1878 - 1903 гг.) до Второго Ватиканского собора, выяснено позиции Святого Престола и Московского патриархата в поиске приемлемых форм сотрудничества.

Ключевые слова: уния, Русская православная церковь, Святой Престол, Второй Ватиканский собор.

Bystrytska E. Evolution models Uniate Orthodox-Catholic dialogue in the context of the Eastern policy of the Holy See and the Second Vatican Council.

Annotation. The article analyzes the evolution of the Uniate models Orthodox-Catholic dialogue from the pontificate of Leo XIII (1878 - 1903 years) to the Second Vatican Council, clarified the position of the Holy See and the Moscow Patriarchate in finding suitable forms of cooperation.

Keywords: Union, the Russian Orthodox Church, the Holy See, the Second Vatican Council.

137. Бистрицька Е. Участь Греко-католицької церкви та її ієрархів у врятуванні євреїв під час нацистської окупації Західної України (1941–1944 рр.) / Е. Бистрицька // Авраамічні релігії в Україні: історія, етнокультурні взаємовпливи, міжконфесійні взаємини : зб. наук. пр. / голов. ред. О. Береговський. – Галич, 2013. – С. 454–460.

Анотація. Проаналізовано внесок Греко-католицької церкви і митрополита Галицького Андрія (Шептицького) в організацію рятування євреїв під час Другої світової війни.

Ключові слова: Греко-католицька церква, Андрей Шептицький, євреї, нацистський режим.

Быстрицкая Э. Участие Греко-католической церкви и ее иерархов в спасении евреев во время нацистской оккупации Западной Украины (1941-1944 гг.)

Аннотация. Проанализирован вклад Греко-католической церкви и митрополита Галицкого Андрея (Шептицкого) в организацию спасения евреев во время Второй мировой войны.

Ключевые слова: Греко-католическая церковь, Андрей Шептицкий, евреи, нацистский режим.

Bystrytska E. Participation Greek Catholic Church and its hierarchy in saving Jews during the Nazi occupation of Western Ukraine (1941-1944 years).

Annotation. The article analyzes the contribution of the Greek Catholic Church and Galician Metropolitan Andrey (Sheptytsky) in the rescue of Jews during the Second World War.

Keywords: Greek-Catholic Church, Andrey Sheptytsky, Jews, the Nazi regime.

138. Бистрицька Е. Участь міжнародних організацій у подоланні голоду на території України і Росії у 1921–1923 рр. / Е. Бистрицька // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1, ч. 1. – С. 123–126.

Анотація. На основі архівних документів проаналізовано роль міжнародних організацій у подоланні голоду на території України і Росії у 1921 – 1923 рр.

Ключові слова: голодомор, Американська Адміністрація Допомоги, Міжнародний союз допомоги дітям, Католицькій Місії Допомоги, Фрідтоф Нансен.

Быстрицкая Э. Участие международных организаций в преодолении голода на территории Украины и России в 1921 – 1923 гг.

Аннотация. На основе архивных документов проанализирована роль международных организаций в преодолении голода на территории Украины и России в 1921 - 1923 гг.

Ключевые слова: голодомор, Американская Администрация Помощи, Международный союз помощи детям, Католической Миссии Помощи, Фридрих Нансен.

Bystrytska E. Participation of International organizations in overcoming hunger in the Ukraine and Russia during 1921 – 1923.

Annotation. Based on the archival documents this article analyzes participation of international organizations in overcoming famine in the Ukraine and Russia during 1921 – 1923.

Keywords: famine, American Relief Administration, International Union for Child Support, Catholic Relief Mission, Fridtjof Nansen.

139. Зуляк І. Взаємини «Просвіти» з Волинню у міжвоєнний період / І. Зуляк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1. – С. 30–32.

Анотація. Проаналізовано взаємини «Просвіти» Східної Галичини з Волинню у міжвоєнний період. Досліджено роль Головного відділу товариства у намаганні поширити діяльність «Просвіти» на Волинь.

Ключові слова: Східна Галичина, Волинь, «Просвіта» міжвоєнний період, діяльність.

Зуляк И. Взаимоотношения «Просвитель» Восточной Галичины с Волынью в межвоенный период.

Аннотация. Проанализированы взаимоотношения «Просвитель» Восточной Галиции с Волынью в межвоенный период. Исследована роль Главного выделения общества в попытке распространить деятельность «Просвитель» на Волынь.

Ключевые слова: Восточная Галичина, Волынь, «Просвита» межвоенный период, деятельность.

Zulyak I. Relations «Prosvita» of Eastern Galicia in Volhynia in the interwar period.

Annotation. The article analyzes the relationship between «Prosvita» of Eastern Galicia Volhynia in the interwar period. The role of the General Society of separation in an attempt to extend the activities of «Prosvita» in Volyn.

Keywords: Eastern Galicia, Volhynia«Prosvita» inter-war period, activity.

140. Зуляк І. Діяльність господарської школи «Просвіти» у Милованні в міжвоєнний період – важливий чинник поступу української кооперації / І. Зуляк // Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Гуманітарні науки.. – Львів, 2013. – Вип. 11. – С. 77–85.

Анотація. Досліджено діяльність господарської школи «Просвіти» у Милованні в міжвоєнний період як важливий чинник поступу української кооперації, проаналізовано основні напрямки праці, визначено роль і місце в господарсько-економічному поступі українства.

Ключові слова: «Просвіта», Миловання, міжвоєнний період, господарська школа, українська кооперація.

Zulyak I. Деятельность хозяйственной школы «Просвиты» в Милованье в межвоенный период – важный фактор развития украинской кооперации.

Аннотація. Исследована деятельность хозяйственной школы «Просвиты» в Милованье в межвоенный период как важный фактор развития украинской кооперации, проанализированы основные направления работы, определены роль и место в хозяйственно-экономическом развитии украинства.

Ключевые слова: «Просвіта», Милованье, межвоенный период, хозяйственная школа, украинская кооперация.

Zulyak I. Economic activity school «Prosvita» in Mylovanni in the interwar period – an important factor progress ukrainian cooperation.

Annotation. The article examines the economic activities of the school «Prosvita» in Mylovanni in the interwar period as an important factor in the progress Ukrainian cooperation, analyzes the main areas of work, the role and place of business and economic development of the Ukrainian nation.

Keywords: «Prosvita» Mylovannya, the inter-war period, economic school, Ukrainian cooperation.

141. Зуляк І. Національно-культурницькі інституції Східної Галичини в оцінці українських видань міжвоєнного періоду / І. Зуляк // Гуманітарні дисципліни у навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів : зб. наук. статей. – Львів, 2013. – С. 50–64.

Анотація. У статті йдеться про оцінку українськими виданнями національно-культурницьких інституцій Східної Галичини у міжвоєнний період.

Ключові слова: Східна Галичина, українські видання, національно-культурницькі інституції, міжвоєнний період.

Zulyak I. Национально-культурные институты Восточной Галиции в оценке украинских изданий межвоенного периода.

Аннотація. В статье речь идет об оценке украинскими изданиями национально-культурных институтов Восточной Галиции в межвоенный период.

Ключевые слова: Восточная Галиция, украинские издания, национально-культурные институты, межвоенный период.

Zulyak I. National institutions cultural Eastern Galicia in assessing ukrainian editions interwar period.

Annotation. The article deals with the assessment of national publications ukrayinschkyh kulturnnytskyh institutions in Eastern Galicia during the interwar period.

Keywords: Eastern Galicia, ukrahyynski edition natsionaolno-cultural institutions interwar period.

142. Зуляк І. «Просвіта» і радянофільський рух в Східній Галичині міжвоєнного періоду / І. Зуляк // Треті наукові читання імені академіка Я. Д. Ісаєвича (м. Львів, 7–8 березня 2013 р.) / Інститут українознавства імені І. Крип'якевича. – Львів, 2013. – С. 100–125.

Анотація. Проаналізовано оцінку діяльності «Просвіти» періодичними виданнями радянофільського руху в Східній Галичині міжвоєнного періоду. Розкрито негативний вплив видань радянофільського руху на функціонування товариства, формування національної свідомості українства, реалізацію просвітньої ідеї.

Ключові слова: «Просвіта», Східна Галичина, міжвоєнний період, радянофільство, радянофільський рух, національно-культурне життя, українство.

Zulyak I. «Prosvita» u sovetofil'skoe dvizhenie v Vostochnoy Galichine mezhvoennogo perioda.

Анотація. Проаналізована оцінка діяльності «Просвіти» періодичними виданнями советскофільським движениа в Восточной Галичине межвоєнного періоду. Раскрыто негативное влияние изданий советскофільським движениа на функционирование общества, формирования национального сознания украинцев, реализацию просветительской идеи.

Ключевые слова: «Просвіта», Восточная Галиция, межвоєнний період, советофільство, советофільське движение, національно-культурная жизнь, українство.

Zulyak I. «Prosvita» end radyanofil'skyu movement in Eastern Galicia interwar period.

Annotation. The paper explores the evaluation of the «Prosvita» periodicals radyanofil'skoho movement in Eastern Galicia interwar period. Reveals a negative impact publications radyanofil'skoho movement of company, the formation of national consciousness of Ukrainians, implementation and Educational ideas.

Keywords: «Prosvita», Eastern Galicia, the interwar period radyanofilstvo, radyanofil'skyu movement, national and cultural life, the ukrainians.

143. Кліш А. Греко-католицька церква та суспільно-християнські організації у зміцненні кооперативного руху у Східній Галичині (кінець XIX – 30-ті рр. XX ст.): сучасна українська історіографія / А. Кліш // Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Гуманітарні науки. – Львів, 2013. – Вип. 11. – 342 с. (). – С. 28–31.

Анотація. Проаналізовано історіографічний комплекс праць українських учених, присвячених проблемам ролі греко-католицької церкви та суспільно-християнських організацій у Східній Галичині кінця XIX – 30-х рр. XX ст. у

зміцненні кооперативного руху, з'ясовано перспективи подальшого вивчення окресленої наукової проблеми.

Ключові слова: історіографія, кооперація, греко-католицька церква, суспільно-християнські організації, Східна Галичина.

Клиш А. Греко-католическая церковь и общественно-христианские организации в укреплении кооперативного движения в Восточной Галиции (конец XIX - 30-е гг. XX ст.): современная украинская историография.

Аннотация. Проанализирован историографический комплекс работ украинских ученых, посвященных проблемам роли греко-католической церкви и общественно-христианских организаций в Восточной Галиции конца XIX - 30-х гг. в укреплении кооперативного движения, выяснено перспективы дальнейшего изучения обозначенной научной проблемы.

Ключевые слова: историография, кооперація, греко-католическая церковь, общественно-христианские организации, Восточная Галиция.

Klish A. Greek catholic church and socio-christian organizations in strengthening cooperative movement in the Eastern Galychyna (the end of the 19th century – 30s of the 20th century): modern ukrainian historiography.

Annotation. The article embraces the analysis of the historiographic complex of works written by Ukrainian scientists and dedicated to the part Catholic Church and socio-christian organizations played in strengthening the cooperative movement in Eastern Galychyna at the end of the 19th century – 30s of the 20th century, and explicates the further course of the above stated scientific subject study.

Keywords: historiography, cooperation, Greek Catholic church, socio-christian organizations, Eastern Galychyna.

144. Кліш А. Деякі аспекти діяльності «Руської громади» в Східній Галичині на початку XX ст. / А. Кліш // Гуманітарний журнал. – 2013. – № 1. – С. 99–104.

Анотація. Проаналізовано становлення, форми та методи діяльності політичного товариства «Руська громада». На основі архівних та опублікованих матеріалів охарактеризовано мету, завдання та основні напрями діяльності організації упродовж досліджуваного періоду.

Ключові слова: «Руська громада», суспільно-християнський рух, Східна Галичина, О. Барвінський, початок XX ст.

Клиш А. Некоторые аспекты деятельности «Русской общины» в Восточной Галиции в начале XX в.

Аннотация. Проанализирован процесс становления, формы и методы деятельности политического общества «Руська громада». На основе архивных и опубликованных материалов охарактеризованы цель, задачи и основные направления деятельности организации на протяжении исследуемого периода.

Ключевые слова: «Руська громада», общественно-христианское движение, Восточная Галиция, А. Барвинский, начало XX в.

Clisch A. Some aspects of the «Russian community» in Eastern Galicia at the beginning of the twentieth century.

Annotation. The article analyzes the formation, forms and methods of political society «Rus'ka gromada». Based on archival and published materials described purpose, objectives and main activities of the organization during the period studied.

Keywords: «Rus'ka gromada», social-christian movement, Eastern Galicia, O. Barvinsky.

145. Кліш А. Програмні засади та ідейні принципи Християнсько-народної партії в Галичині наприкінці XIX ст. / А. Кліш // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1. – С. 119–123.

Анотація. Проаналізовано програмні засади та ідейні принципи Християнсько-народної партії в Галичині під проводом С. Стояловського, досліджено її організаційні засади та суспільно-політичну діяльність.

Ключові слова: Християнсько-народна партія, програмні засади, ідейні принципи, Галичина, С. Стояловський.

Клиш А. Програмные и идейные принципы христианско-народной партии в галичине в конце XIX ст.

Аннотация. Проанализированы программные и идейные принципы Христианско-народной партии в Галичине под руководством С. Стояловского, исследованы ее организационные основы и общественно-политическую деятельность.

Ключевые слова: Христианско-народная партия, программные принципы, идейные принципы, Галичина, С. Стояловский.

Klish A. Program and ideological principles of the christian people's party in Halychyna late XIX century.

Annotation. The article analyzes the policy guidelines and ideological principles of the Christian People's Party in Galychyna led S. Stojalovsky, investigated organizational principles and socio-political activities.

Keywords: Christian People's Party, software frameworks, ideological principles, Galychyna, S. Stoyalovsky.

146. Кліш А. Станіслав Стояловський та його роль у становленні польського суспільно-християнського руху (кінець XIX – початок XX ст.) / А. Кліш // Збірник наукових праць. Серія «Історія та географія» / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2013. – Вип. 49. – С. 80–87.

Анотація. Проаналізовано діяльність засновника польського суспільно-християнського руху о. Станіслава Стояловського, досліджено його роль у політичних процесах Галичини наприкінці XIX – на початку XX ст.

Ключові слова: С. Стояловський, суспільно-християнський рух, селянські партії, Галичина.

Клиш А. Станислав Стояловський и его роль в становлении польского общественно-христианского движения (конец XIX – начало XX ст.).

Аннотация. Проанализирована деятельность основателя польского общественно-христианского движения о. Станислава Стояловского,

исследованы его роль в политических процессах Галичине в конце XIX – начале XX в.

Ключевые слова: С. Стояловский, общественно-христианское движение, крестьянские партии, Галичина.

Klish A. Stanislav Stoyalovsky and its role in the formation of the polish social-christian movement (late XIX – early XX century).

Annotation. The article analyzes the work of the founder of the Polish social-christian movement Stanislav Stoyalovsky investigated its role in the political processes of Galychyna in the late XIX – early XX century.

Keywords: S. Stoyalovsky, social-christian movement, peasant party, Galychyna.

147. Петровський О. Охорона культурної спадщини у Тернопільській області УРСР (вересень 1939 – червень 1941 рр.) / О. Петровський // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1, ч. 1. – С. 152–158.

Анотація. Проаналізовано стан та організаційно-методичне забезпечення справи охорони об'єктів культурної спадщини у західноукраїнських землях, зокрема на Тернопіллі, у перші роки Другої світової війни.

Ключові слова: Західна Україна, Тернопільська область, Друга світова війна, охорона культурної спадщини, радянська західних областей

Петровский А. Из истории охраны культурного наследия в Тернопольской области УССР (сентябрь 1939 июнь 1941).

Аннотация. Анализируется состояние и организационно-методическое обеспечение дела охраны объектов культурного наследия в западноукраинских землях, в частности на Тернопольщине, в первые годы Второй мировой войны.

Ключевые слова: Западная Украина, Тернопольская область, Вторая мировая война, охрана культурного наследия, советизация западных областей

Petrovsky A. From the history of cultural heritage in the Ternopil region of the USSR (September 1939-June 1941).

Annotation. This article analyzes the status and organizational and methodological support the protection of cultural heritage in Western region of the USSR, particularly in Ternopil region in the early years of World War II.

Keywords: Western Ukraine, Ternopil Region, World War II, the protection of cultural heritage, sovietization western regions of the USSR.

148. Ятищук О. Функціонування юденратів на Тернопільщині у період німецької окупації / О. Ятищук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1, ч. 2. – С. 57–61.

Анотація. Вперше на основі архівних джерел розкрито роль Єврейських Рад – юденратів на території нашої області під час фашистської окупації Тернопільщини.

Ключові слова: гетто, табір смерті, гестапо, юденрат, євреї.

Ятисчук О. Роль юденратов на Тернопольщине.

Аннотация. Впервые на основе архивных источников раскрывается роль еврейских Советов - юденратов на территории нашей области во время фашистской оккупации Тернопольщины.

Ключевые слова: гетто, лагерь смерти, гестапо, юденрат, евреи.

Yatyschuk O. Operation yudenrats in Ternopil's region.

Annotation. This article was first based on archival sources reveals the role of the Jewish Councils - yudenrats in our region during the Nazi occupation of Ternopil.

Keywords: ghetto, death camp, Gestapo, yudenrat, Jews.

Кафедра філософії

149. Грушко В. Географія соціально зумовлених світоглядно-політичних парадигм / В. Грушко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Л. П. Царик. – Тернопіль, 2013. – № 2 (35). – С. 72–80.

Анотація. Проаналізовано особливості соціетальних просторів, які сформувались на теренах України та територіях, які дотичні до неї, чи здійснюють політичний вплив на формування світоглядно-політичних установок у її населення. У роботі розкривається, як історично-зумовлені традиції на певних територіях так і їх вплив на формування панівних ідей, які на них зароджувалися і розвивалися. Одночасно проаналізовані панівні геополітичні доктрини та традиційні соціальні структури соціумів в різних частинах світу, що здійснюють політичний вплив на процеси які розвиваються в Україні.

Ключові слова: соціетальна психіка, соціетальна система, соціетальний простір, світоглядна парадигма, політичний ландшафт.

Грушко В. География социетально обусловленных мировоззренческо-политических парадигм.

Аннотация. Проанализированы особенности социетальных пространств, которые сформировались на территории Украины и территориях, граничащих с ней, или осуществляют значительное влияние на формирование мировоззренческих и политических установок в ее населения. В работе раскрывается, как исторически обусловленные традиции на определенных территориях так и их влияние на формирование господствующих идей, которые на них зарождались и развивались. Одновременно проанализированы доминирующие геополитические доктрины и традиционные социальные структуры социумов различных частей мира, которые осуществляют влияние на процессы в которые происходят в Украине.

Ключевые слова: социетальная психика, социетальная система, социетальное пространство, мировоззренческая парадигма, политический ландшафт.

Hrushko V. Geography caused by societally ideological and political paradigms.

Annotation. The work analyzes the characteristics of societal fields that are formed on the territory of Ukraine and territories bordering on it, or made political influence on the ideological and political purposes of population of Ukraine. The article reveals the historical tradition in certain areas and their influence on the ruling

ideas. It were analyzed dominant geopolitical and social structures , that originated and evolved of societies traditional various different parts of the world relevant to the Ukraine and those exercising political influence on the processes in which they take place.

Keywords: societal psyche, societal system, societal field, ideological paradigm, political landscape.

150. Поперечна Г. Педагогіка як складова частина філософії С. С. Гогоцького / Г. Поперечна // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 7: Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. – К., 2013. – № 29 (42). – С. 204–210.

Анотація. Стаття присвячена розгляду педагогічних поглядів С. С. Гогоцького, розуміння ним ролі та місця педагогіки в системі освіти і в структурі наукового знання. Значку увагу відведено аналізу зв'язку педагогічних поглядів мислителя з його основними світоглядними настановами.

Ключові слова: наука, педагогіка, людина, виховання, освіта, душа, духовна природа, засоби виховання, досвід, теорія, педагог.

Поперечная Г. Педагогика как составная часть философии С. С. Гогоцкого.

Аннотация. В статье рассмотрены педагогические воззрения С.С.Гогоцкого, понимание им роли и места педагогики в системе образования и в структуре научного знания. Значительное внимание уделено анализу связи педагогических взглядов мыслителя с его основными мировоззренческими установками.

Ключевые слова: наука, педагогика, человек, воспитание, образование, душа, духовная природа, средства воспитания, опыт, теория, педагог.

Poperechna H. Pedagogics as a composite part of S.S. Gogotskiy's philosophy.

Annotation. S. S. Gogotskiy's pedagogical points of view, his understanding of role and place of pedagogy in educational system and in the scientific knowledge structure are scrutinized in the article. A great attention is spared to the analysis of the connection of his pedagogical points of view with his basic world-view beliefs. There are no researches that are dedicated to the pedagogics itself. Pedagogical points of view of this thinker were observed by N. Mozgova, A. Bilichenko, V. Kolpachov.

Keywords: science, pedagogy, human being, brining up, education, soul, spirit nature, means of brining up, experience, theory, educational specialist.

151. Поперечна Г. Релігійно-антропологічна спрямованість критики матеріалізму в філософії мислителів кївської духовно-академічної традиції / Г. Поперечна // Філософські обрії: науково-теоретичний журнал Інституту філософії імені Г. С. Сковороди та Полтавського нац. пед. університету ім. В. Г. Короленка. – К. ; Полтава, 2013. – Вип. 30.

Анотація. Стаття присвячена розгляду характеру й особливостей сприйняття представниками кївської духовно-академічної школи основних положень матеріалізму як однієї з течій у філософії XIX ст. Особливу увагу відводиться аналізу поглядів В. М. Карпова, С. С. Гогоцького, П. Д. Юркевича на історичні корені та вихідні начала матеріалізму, специфіку розв'язку ним

головних філософських проблем – пояснення світу, Бога, джерел і способів пізнання, сутності людини, моралі, а також причин та наслідків поширення матеріалістичних тенденцій. Показано, що критика ідей матеріалізму представниками київської духовно-академічної традиції здійснюється з теїстичних позицій, а кульмінаційним моментом протистояння цих напрямків є розуміння людини, змісту і значення духовного в її житті.

Ключові слова: філософія, ідеалізм, реалізм, матеріалізм, сенсуалізм, душа, матерія, антропологія.

Поперечная Г. Религиозно-антропологическая направленность критики материализма в философии мыслителей киевской духовно-академической традиции.

Аннотация. Статья посвящена рассмотрению характера и особенностей восприятия представителями киевской духовно-академической школы основных положений материализма как одного из направлений в философии XIX века. Особое внимание уделено анализу взглядов В. Н. Карпова, С. С. Гогоцкого, П. Д. Юркевича на исторические корни и исходные начала материализма, специфику решения им главных философских проблем – мира, Бога, источников и способов познания, сущности человека, его нравственности, а также причин и последствий распространения материалистических тенденций. Показано, что критика идей материализма представителями киевской духовно-академической традиции осуществляется с теистических позиций, а кульминационным моментом противостояния этих направлений есть понимание человека, содержание и значение духовного в его жизни.

Ключевые слова: философия, идеализм, реалізм, матеріалізм, сенсуалізм, матерія, душа, антропологія.

Poperechna H. A. Religious-anthropological direction of criticism of materialism in the philosophy Kiev spiritual school thinkers.

Annotation. The article is dedicated to the scrutiny of the character and peculiarities of comprehension of representatives of Kiev academic spiritual school of the basic principles of materialism as one of the tendencies in philosophy of the XXI century. A great attention is paid to the analysis of V. M. Karpov, S. S. Gogotskyj, P. D. Jurkevich's points of view on historical roots and initiation of materialism, its specific character of determination of the basic philosophic problems such as explaining of the world, God, springs and methods of perception, the essence of human being, morality, and causes and results of spreading materialistic tendencies. It is shown that the criticism of the ideas of materialism by the representatives of Kiev academic spiritual tradition is realized from the points of view of religion, and the fundamental moment of opposition of these tendencies is understanding of human being, essence and meaning of spiritual in its life.

Keywords: philosophy, idealism, realism, materialism, sensualism, soul, substance, anthropology.

152. Поперечна Г. А. Співвідношення розуму і віри в філософії І. Скворцова./ Г. А. Поперечна // Науковий вісник Чернівецького університету. – Чернівці, 2013. – Вип. 646/647 : Філософія. – С. 135–140.

Анотація. Стаття присвячена розгляду питання співвідношення розуму і віри – однієї з ключових проблем філософії основоположника київської духовно-

релігійної традиції протоієрея І. М. Скворцова. На підставі аналізу малодоступних праць мислителя показано, що вказана проблема виконує роль методологічного принципу, керуючись яким мислитель здійснює аналіз та оцінку філософських систем і розв'язує найважливіші філософські проблеми – взаємозв'язку філософії і науки, філософії та Одкровення, сутності людини, релігії, моралі, природи добра і зла. Значну увагу в статті відведено критиці І. Скворцовим філософії релігії Канта.

Ключові слова: віра, розум, знання, чуття, філософія, Одкровення, релігія, мораль.

Поперечная Г. А. Соотношение разума и веры в философии И. Скворцова.

Аннотация. Статья посвящена рассмотрению вопроса соотношения разума и веры – одной из ключевых проблем философии основателя киевской духовно-религиозной традиции протоиерея И. М. Скворцова. На основании анализа малодоступных работ мыслителя показано, что указанная проблема играет роль методологического принципа, руководствуясь которым мыслитель осуществляет анализ и оценку философских систем, и решает главные философские проблемы – взаимосвязи философии и науки, философии и Откровения, сущности человека, религии, морали, природы добра и зла. Значительное внимание в статье уделено также критике И. Скворцовым философии религии И. Канта.

Poperechna H. Correlation of Reason and Faith in I. Skvortsov's philosophy.

Annotation. The article is dedicated to the scrutiny of the correlation of the brain and faith – one of the key problems in philosophy of the founder of Kyiv ecclesiastical tradition archpriest I. M. Skvortsov. On the ground of analysis of inaccessible works of the thinker, it is shown that mentioned problem performs the role of methodological principle led by which the thinker accomplishes the analysis and valuation of the philosophical systems and solves the most important philosophical problems – the correlation of philosophy and science, philosophy and Bible, the essence of the human being, religion, morality, the nature of goodness and evil. Great attention in the article is paid to I. Skvortsov's criticism of Kant's philosophy.

Keywords: faith, brain, knowledge, sensation, philosophy, Bible, religion, morality.

153. Тустанівський Б. О. Внутрішньогалузева торгівля між США та ЄС як чинник трансатлантичної торговельної інтеграції / Б. О. Тустанівський // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – Чернігів, 2013. – № 2.

Анотація. Досліджено теоретико-практичні питання внутрішньогалузевої торгівлі між США та ЄС в контексті перспективи укладення угоди про створення трансатлантичної зони вільної торгівлі. В статті подано результати обчислення значення Індексу Грубеля-Ллойда, який характеризує рівень внутрішньогалузевої торгівлі між об'єктами дослідження. На основі аналізу структури та динаміки значень Індексу Грубеля-Ллойда в цілому та у розрізі товарних груп встановлено доцільність та високі перспективи поглиблення трансатлантичної торговельної інтеграції. Визначено сектори із найвищим рівнем внутрішньогалузевої торгівлі, найбільшим приростом та зниженням

аналізованого індексу. Окреслено тенденції та перспективи подальшої торговельної інтеграції між США та ЄС.

Ключові слова: зовнішня торгівля, внутрішньогалузева торгівля, Індекс Грубеля-Ллойда, трансатлантична торговельна інтеграція, товарні групи, торговельні бар'єри.

Тустанивский Б. О. Внутриотраслевая торговля между США та ЕС как фактор трансатлантической торговой интеграции.

Аннотация. Исследованы теоретико-практические вопросы внутриотраслевой торговли между США и ЕС в контексте перспективы заключения соглашения о создании трансатлантической зоны свободной торговли. В статье представлены результаты вычисления значения Индекса Грубель-Ллойда, которые характеризуют уровень внутриотраслевой торговли между объектами исследования. На основании анализа структуры и динамики значений Индекса Грубель-Ллойда в целом и в разрезе товарных групп установлена целесообразность и высокие перспективы углубления трансатлантической торговой интеграции. Определены сектора с наивысшим уровнем внутриотраслевой торговли, наибольшим приростом и снижением рассматриваемого индекса. Очерчены тенденции и перспективы последующей торговой интеграции между США и ЕС.

Ключевые слова: внешняя торговля, внутриотраслевая торговля, Индекс Грубель-Ллойда, трансатлантический торговый интеграции, товарные группы, торговые барьеры.

Annotation. Theoretical and practical issues of intra-industry trade between the U.S. and the EU in the context of prospects for an agreement on the establishment of transatlantic free trade area are investigated. In the article presents results of calculation of the value Grubel-Lloyd Index, which reflects the level of intra-industry trade between the objects of study. On the basis of the analysis of the structure and dynamics G-L Index in general and in the context of product groups established expediency and high prospects for deepening the transatlantic trade integration. The sectors with the highest level of intra-industry trade, the largest increase and decrease of the analyzed index are determined. Outlined the trends and prospects for further trade integration between the U.S. and the EU.

Keywords: foreign trade, intra-industry trade, G-L Index, the transatlantic trade integration, trade groups, trade barriers.

154. Тустанівський Б. О. Емпірична оцінка потенціалу поглиблення трансатлантичної торговельної співпраці / Б. О. Тустанівський // Інноваційна економіка / Тернопільський інститут агропромислового виробництва. –Тернопіль, 2013. – № 9 (47). – С. 25–31.

Анотация. Зовнішньоторговельні відносини між США та ЄС досліджено з точки зору системного підходу, завдяки чому здійснено критичну оцінку їх складових підсистем, а також сукупності існуючих та потенційно можливих відносин в межах трансатлантичної економіки. На основі конкретно-історичного методу дослідження прослідковано еволюцію розвитку трансатлантичного торговельного партнерства як окремої економічної інституції. Висвітлено питому вагу трансатлантичної економіки в системі світових економічних показників, здійснено порівняння її ключових показників із іншими потенційними економічними блоками. Проведено емпіричне порівняння

аргументації науковців щодо доцільності та недоцільності створення трансатлантичної зони вільної торгівлі. Проаналізовано причини низької інтенсивності дій в напрямку її створення.

Встановлено важливе значення економік США та ЄС в контексті концепції трансатлантичної економіки для світу. Проаналізовано хід та основні проблеми поглиблення трансатлантичної торговельної інтеграції. На основі оцінювання аргументації позитивних та негативних сторін інтеграції торговельних систем США та ЄС, виявлено, що з економічної точки зору її поглиблення є економічно доцільним.

Ключові слова: зовнішня торгівля, зовнішньоторговельні відносини, трансатлантична економіка, трансатлантична зона вільної торгівлі, США, ЄС, лібералізація торгівлі, торговельні бар'єри, нетарифне регулювання торгівлі.

Тустанивский Б. О. Эмпирическая оценка потенциала углубления трансатлантического торгового сотрудничества.

Аннотация. Внешнеторговые отношения между США и ЕС исследованы с точки зрения системного подхода, благодаря чему осуществлено критическую оценку их составляющих подсистем, а также совокупности существующих и возможных отношений в пределах трансатлантической экономики. На основе конкретно-исторического метода исследования прослежены эволюцию развития трансатлантического торгового партнерства как отдельной экономической институции. Освещены удельный вес трансатлантической экономики в системе мировых экономических показателей, проведено сравнение ее ключевых показателей с другими потенциальными экономическими блоками. Проведено эмпирическое сравнение аргументации ученых о целесообразности и нецелесообразности создания трансатлантической зоны свободной торговли. Проанализированы причины низкой интенсивности действий в направлении ее создания.

Установлено важное значение экономик США и ЕС в контексте концепции трансатлантической экономики для мира. Проанализирован ход и основные проблемы углубления трансатлантического торговой интеграции. На основе оценки аргументации положительных и отрицательных сторон интеграции торговых систем США и ЕС, обнаружено, что с экономической точки зрения ее углубление есть экономически целесообразным.

Ключевые слова: внешняя торговля, внешнеторговые отношения, трансатлантическая экономика, трансатлантический зона свободной торговли, США, ЕС, либерализация торговли, торговые барьеры, нетарифное регулирование торговли .

Tustanivskiy B. O. Empirical evaluation of potential deepening of transatlantic trade cooperation.

Annotation. Foreign trade relations between the U.S. and the EU investigated from a systems perspective, so that made a critical evaluation of their constituent subsystems, as well as the total current and the potential relationships within the transatlantic economy. Based on concrete historical research method followed the evolution of transatlantic trade partnership as a separate economic institutions. Deals with the share of the transatlantic economy in the system of global economic performance, by comparing it with other key indicators of potential economic blocs. An empirical comparison of argumentation scholars the relevance and inappropriate to

create a transatlantic free trade area. The reasons for low intensity activities towards its creation.

Findings, Established the importance of the economies of the U.S. and the EU in the context of transatlantic economic concepts to the world. Analysis of the progress and the main problems deepen transatlantic trade integration. Based on the evaluation of argumentation positive and negative aspects of integration of trading systems the U.S. and the EU, found that from an economic point of view it is deepening economically feasible.

Keywords: foreign trade, foreign trade, the transatlantic economy, transatlantic free trade area, the U.S., the EU, liberalization of trade, trade barriers, non-tariff trade.

155. Тустанівський Б. О. Особливості врегулювання нетарифних обмежень у зовнішній торгівлі між США та ЄС [Електронний ресурс] / Б. О. Тустанівський // Соціально-економічні проблеми і держава : електронне наукове фахове видання. – 2013. – № 2 (9). – С. 171–178. – Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/123456789/2450>.

Анотація. Метою статті є теоретичне осмислення сутності нетарифних умов торгівлі, визначення їх місця та значення у зовнішньоторговельних відносинах між США та ЄС, оцінка потенційних ефектів від їх скорочення чи повної відміни. В статті розглядається сутність і значення нетарифних методів регулювання зовнішньої торгівлі, встановлюється їх місце та розкриваються особливості їх застосування в зовнішньоторговельних відносинах між США та ЄС. Відповідно до цього виявлено, що умови торгівлі між названими торговельними партнерами в цілому є ліберальними, а основні обмеження мають нетарифний характер. Здійснено оцінку раціональності існуючих нетарифних торговельних бар'єрів, а також оцінено потенційні ефекти від їх врегулювання, що проявляються у рості ВВП, обсягів імпорту та експорту, підвищення рівня доходів населення та заробітної плати. Наголошено на актуальності врегулювання нетарифних обмежень з точки зору перспективи створення трансатлантичної зони вільної торгівлі.

Ключові слова: зовнішня торгівля, регулювання зовнішньої торгівлі, тарифи, нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі, США, ЄС, трансатлантична зона вільної торгівлі.

Тустановский Б. О. Особенности урегулирования нетарифных ограничений во внешней торговле между США и ЕС.

Аннотация. Целью статьи является теоретическое осмысление сущности нетарифных условий торговли, определение их места и значения во внешнеторговых отношениях между США и ЕС, оценка потенциальных эффектов от их сокращения или полной отмены. В статье рассматривается сущность и значение нетарифных методов регулирования внешней торговли, устанавливается их место и раскрываются особенности их применения во внешнеторговых отношениях между США и ЕС. Согласно этому обнаружено, что условия торговли между названными торговыми партнерами в целом является либеральными, а основные ограничения должны нетарифный характер. Осуществлена оценка рациональности существующих нетарифных торговых барьеров, а также оценены потенциальные эффекты их урегулирования, которые проявляются в росте ВВП, объемов импорта и экспорта, повышение уровня доходов населения и заработной плат. Отмечена актуальность урегулирования

нетарифных ограничений с точки зрения перспективы создания трансатлантической зоны свободной торговли.

Ключевые слова: внешняя торговля, регулирование внешней торговли, тарифы, нетарифные методы регулирования внешней торговли, США, ЕС, трансатлантический зона свободной торговли.

Tustanivskyy B. O. Features of settlement non-tariff barriers in trade between the U.S. and EU.

Annotation. The aim of the paper is a theoretical understanding of the nature of non-tariff trade conditions, determine their place and importance in trade between the U.S. and the EU, the potential effects of their reduction or complete withdrawal. The paper considers the nature and importance of non-tariff methods of regulation of foreign trade, established their place and their uses are disclosed in the trade relations between the U.S. and the EU. Accordingly, discovered that the terms of trade between these trading partners is generally liberal, and major non-tariff restrictions have character. The estimation of the rationality of the existing non-tariff trade barriers, and assessed the potential effects on their solution, manifested in the growth of GDP, imports and exports, higher disposable incomes and wages. Emphasized the urgency of the settlement of non-tariff restrictions in terms of prospects for a transatlantic free trade area.

Keywords: foreign trade, foreign trade regulations, tariffs, non-tariff methods of regulation of foreign trade, the U.S., the EU, the transatlantic free trade area.

156. Тустанівський Б. О. Трансатлантична зона вільної торгівлі: потенціал та очікувані ефекти / Б. О. Тустанівський // Економіка та держава. – К., 2013. – № 11.

Анотація. Досліджується стан зовнішньоторговельних відносин між США та ЄС, подаються прогнози очікуваних ефектів від укладення угоди про створення трансатлантичної зони вільної торгівлі, наводяться результати екстраполяції основних економічних показників США та ЄС в умовах трансатлантичної ЗВТ, оцінюється її потенціал за товарними групами із урахуванням високої та низької цінової еластичності, узагальнюється потенційний приріст обсягів торгівлі США та ЄС в умовах дії нульових тарифів.

Ключові слова: система, зовнішньоторговельні відносини, США, ЄС, трансатлантична зона вільної торгівлі, торговельні тарифи, нетарифне регулювання.

Tustanivskiy B. O. Трансатлантическая зона свободной торговли: потенциал и ожидаемые эффекты.

Аннотация. Исследуется состояние внешнеторговых отношений между США и ЕС, прогнозируются ожидаемые эффекты от заключения соглашения о создании трансатлантической зоны свободной торговли, представлены результаты экстраполяции основных экономических показателей США и ЕС в условиях трансатлантической ЗСТ, сделана оценка ее потенциалу по товарным группам с учетом высокой и низкой ценовой эластичности, обобщается потенциальный прирост объемов торговли США и ЕС в условиях действия нулевых тарифов.

Ключевые слова: система, внешнеторговые отношения, США, ЕС, трансатлантический зона свободной торговли, торговые тарифы, нетарифное регулирование.

Tustanivskyy B. O. Transatlantic free trade area: potential and expected effects.

Annotation. Investigate the state of trade relations between the U.S. and the EU, submitted forecasts of expected effects of the agreement on creation of transatlantic free trade area, presents the results extrapolation of basic economic indicators U.S. and the EU in terms of transatlantic FTA evaluated its potential for commodity groups taking into account the high and low price elasticity summarizes the potential growth of U.S. trade with the EU in terms of the zero tariffs.

Keywords: foreign trade relations, U.S., EU, transatlantic free trade area, trade tariffs, non-tariff regulation.

Факультет іноземних мов

Кафедра іноземних мов

157. Бартіш С. В. Відображення уявлень про ідеальне материнство у поезії для дітей (на матеріалі творчості Крістіана Фелікса Вайсе та Олени Пчілки) / С. Бартіш // *Studia methodologica* / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; голов. ред. Р. Гром'як ; відп. ред. І. Папуша ; редкол.: О. Куца, М. Ткачук, Н. Поплавська [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – Вип. 35 : Поетика лірики : збірник наукових праць пам'яті доктора філологічних наук, професора Тетяни Волкової / упорядник І. Папуша. – С. 56–60.

Анотація. Досліджено уявлення про ідеальне материнство у Німеччині кінця XVIII століття та Україні кінця XIX століття. На матеріалі творчості Крістіана Фелікса Вайсе та Олени Пчілки проаналізовано відображення цих уявлень у поезії для дітей.

Ключові слова: дитинство, ідеальне материнство, поезія для дітей, Крістіан Фелікс Вайсе, Олена Пчілка.

Бартіш С. В. Отражение представлений об идеальном материнстве в поэзии для детей (на материале творчества Кристиана Феликса Вайсе и Олены Пчилки).

Аннотация. Исследованы представления об идеальном материнстве в Германии конца XVIII века и Украине конца XIX века. На материале творчества Кристиана Феликса Вайсе и Олены Пчилки проанализировано отражение этих представлений в поэзии для детей.

Ключевые слова: детство, идеальное материнство, поэзия для детей, Кристиан Феликс Вайсе, Олена Пчилка.

Bartish S. V. Representation of the ideas about the perfect motherhood in the poetry for children (based on the works by Christian Felix Weisse and Olena Pchilka).

Annotation. The article deals with the ideas about the perfect motherhood in Germany of the late eighteenth century and in Ukraine of the late nineteenth century. The representation of this ideas in the poetry for children are analyzed on the works by Christian Felix Weisse and Olena Pchilka.

Key words: childhood, ideal motherhood, poetry for children, Christian Felix Weisse, Olena Pchilka.

158. Бартіш С. В. Міфологема «золотого віку» у поезії для дітей (на матеріалі творчості Олени Пчілки та Крістіана Овербека) / С. Бартіш // Література. Діти. Час. Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва. – Рівне, 2013. – Вип. 4. – С. 13–19.

Анотація. Проаналізовано особливості втілення міфологеми «золотого віку» у поезії для дітей німецького просвітника Крістіана Овербека та української просвітительки кінця ХІХ століття Олени Пчілки.

Ключові слова: міфологема «золотого віку», Крістіан Овербек, Олена Пчілка, поезія для дітей.

Бартіш С. В. Мифологема «золотого века» в поэзии для детей (на материале творчества Олены Пчилки и Кристиана Овербека).

Аннотация. Проанализированы особенности воплощения мифологеми «золотого века» в поэзии для детей немецкого просветителя Кристиана Овербека и украинской просветительницы конца ХІХ века Олены Пчилки.

Ключевые слова: мифологема «золотого века», Кристиан Овербек, Олена Пчилка, поэзия для детей.

Bartish S. V. The mythologema of the «golden age» in the poetry for children (based on the works by Olena Pchilka and Christian Overbeck).

Annotation. The article deals with the features of the embodiment of the mythologema of the “golden age” in the poetry for children written by the German enlightener Christian Overbeck and the Ukrainian educator of the late nineteenth century Olena Pchilka.

Keywords: the mythologema of the «golden age», Christian Overbeck, Olena Pchilka, poetry for children.

159. Бартіш С. В. Формування німецької лірики для дітей в епоху Просвітництва (на матеріалі збірки Крістіана Фелікса Вайсе «Пісні для дітей») / С. Бартіш // Мова і культура / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2013. – Вип. 16, т.3.

Анотація. Досліджено витоки цілеспрямованої дитячої лірики епохи Просвітництва у Німеччині з огляду на зміни у структурі бюргерської сім'ї. Особливу увагу приділено сприйняттю і розумінню дитинства, які є характерними для цього періоду.

Ключові слова: дитинство, Крістіан Фелікс Вайсе, лірика для дітей, «Пісні для дітей», Просвітництво.

Бартіш С. В. Формирование немецкой лирики для детей в эпоху Просветительства (на материале сборника Кристиана Феликса Вайсе «Песни для детей»).

Аннотация. Исследуются начала целенаправленной детской лирики эпохи Просвещения в Германии с учетом изменений в структуре бюргерской семьи. Особое внимание обращается на восприятие и понимание детства, которые являются характерными для этого периода.

Ключевые слова: детство, Кристиан Феликс Вайсе, лирика для детей, «Песни для детей», Просвещение

Bartish S. Creation of the german targeted children's poetry in epoch of the enlightenment (based on the collection of Christian Felix Weisse «Songs for Children»).

Annotation. The article deals with the beginnings of targeted children's poetry in Epoch of the Enlightenment in Germany in the light of changes in the burgher family structure. Particular attention is drawn to perception and understanding of childhood, which are characteristic for this period.

Keywords: Childhood, Christian Felix Weisse, poetry for children, «Songs for Children», Epoch of the Enlightenment.

160. Бурко В. О. Художні засоби творення постколоніального британського роману (на матеріалі роману В. Найпола «Напівжиття») / В. О. Бурко // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство) / Кіровоградський державний педагогічний університет імені В. Винниченка ; відп. ред. О. Семенюк. – Кіровоград, 2013. – Вип. 117. – С. 134–138.

Анотація. Розглянуто художні засоби творення постколоніального художнього дискурсу. Проаналізовано основні ознаки постколоніального письма у романі Відіадхара Найпола «Напівжиття», у якому розкривається життя, поведінка та світосприйняття індійців-мігрантів.

Ключові слова: художні засоби, постколоніальне письмо, мова імперії, мультикультурність.

Бурко В. О. Художественные средства создания постколониального британского романа (на материале романа В. Найпола «Полужизнь»)

Аннотация. Рассмотрены методы создания постколониального художественного дискурса. Проанализированы основные признаки постколониального письма в романе Видиадхара Найпола «Полужизнь», в котором раскрывается жизнь, поведение и мировосприятие индейцев-мигрантов.

Ключевые слова: методы, постколониальное письмо, речь империи, мультикультурность.

Burko V. O. The artistic means of creating postcolonial literary discourse (in V. Naipaul's novel «Half a Life»).

Annotation. The article deals with the artistic means of creating postcolonial literary discourse. The main features of the postcolonial in Vidiadhar Naipaul's novel «Half a Life» is analyzed, in which the life behavior and the world view of the indian migrants are discovered.

Keywords: artistic means, postcolonial writing, language of empire, multiculturalism.

161. Заблоцька Л. М. Методичні аспекти навчання іншомовної фахової лексики студентів спеціальності «Туризм» / Л. М. Заблоцька // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки / голов. ред. Коцан І. Я. – Луцьк, 2013. – Вип. 20 (269). – С. 126–130.

Анотація. Розглянуто проблему навчання іншомовної фахової лексики, окреслено особливості фахової термінології й специфіку її введення у процес навчання англійської мови студентів зі спеціальності «Туризм». Обґрунтовано методичні аспекти процесу навчання фахової лексики англійської мови студентів. З'ясовано, що залежно від етапів опрацювання іншомовної фахової лексики добираються відповідні типи вправ, які забезпечують неперервне

прищеплення навичок спілкування, формування та удосконалення вмінь професійно-спрямованого мовлення.

Ключові слова: іншомовна фахова лексика, навчання англійської мови, методичні аспекти навчання, етапи, типи вправ

Заблоцкая Л. М. Методические аспекты обучения иноязычной профессиональной лексики студентов специальности «Туризм».

Аннотация. Рассмотрена проблема обучения иноязычной профессиональной лексики, определены особенности профессиональной терминологии и специфика ее введения в процесс обучения английскому языку студентов по специальности «Туризм». Обоснованы методические аспекты процесса обучения студентов профессиональной лексике английского языка. Определено, что в зависимости от этапов работы по изучению иноязычной профессиональной лексики используются соответствующие типы упражнений, которые обеспечивают непрерывное привитие навыков общения, формирование и усовершенствование умений профессионально-направленного общения.

Ключевые слова: иноязычная профессиональная лексика, обучение английскому языку, методические аспекты обучения, этапы, типы упражнений

Zablotska L. M. The methodical aspects of teaching the foreign language professionally-oriented vocabulary of the students majoring in «Tourism».

Annotation. The attempt to consider the relevance of learning the foreign language professional vocabulary, to describe the features of professional terminology and the specificity of its implementation into the process of learning English by the students, majoring in «Tourism». To justify the methodological aspects of learning professional vocabulary of English students is done in the article. It is shown that, depending on the stages of foreign language professional vocabulary training the relevant types of exercises are used, which provide continuous inculcating skills, professionally-directed speech development and its improvement.

Keywords: foreign language professional vocabulary, English language training, methodological aspects of learning, stages, types of exercises

162. Закордонец Н. І. Реалізація концепції двомовного навчання в процесі вивчення професійних дисциплін у провідних країнах Європи / Н. І. Закордонец // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – № 1. – С. 123–127.

Анотація. Розглянуто основні напрямки організації двомовного навчання у провідних країнах Європи. Зазначено, що двомовне навчання при вивченні професійних дисциплін значною мірою сприяє соціокультурній інтеграції. Запропоновано дефініційний аналіз понять «двомовне навчання», «імерсія», «інтегративне навчання». Наведено приклади використання передового європейського досвіду двомовного навчання у вітчизняних вищих навчальних закладах (ВНЗ).

Ключові слова: білінгвізм, двомовна освіта, двомовне навчання, імерсія, професійні дисципліни, інтегративне навчання.

Закордонець Н. І. Реализация концепции двуязычного обучения в процессе изучения профессиональных дисциплин в ведущих странах Европы.

Аннотация. Рассмотрены основные направления организации двуязычного обучения в ведущих странах Европы. Отмечено, что двуязычное обучение при изучении профессиональных дисциплин в значительной мере способствует социокультурной интеграции. Предложен анализ дефиниции понятий «двуязычное обучение», «иммерсия», «интегративное обучение». Приведены примеры использования передового европейского опыта двуязычного обучения в отечественных высших учебных заведениях (ВУЗ).

Ключевые слова: билингвизм, двуязычная образование, двуязычное обучение, иммерсия, профессиональные дисциплины, интегративное обучение.

Zakordonets N. I. Implementation of bilingual teaching strategies of professional disciplines in the leading european countries.

Annotation. The article is devoted to the main areas of bilingual education of the leading European countries. It is indicated that bilingual teaching of professional disciplines contributes significantly to the socio-cultural integration. The definition analysis of the notions «bilingual education», «immersion», «integrative learning» has been carried out. The examples of the use of advanced European experience of bilingual education in local higher educational institutions have been suggested.

Keywords: bilingualism, bilingual education, bilingual teaching, immersion, professional discipline, integrative learning.

163. Закордонец Н. І. Типологія двомовного навчання у контексті соціолінгвістичного і лінгводидактичного підходів до двомовної освіти / Н. І. Закордонець // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» / голов. ред. В. П. Коцур. – К., 2013. – Додаток 1 до Вип. 29, т. 5 : Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання : тематичний випуск. – С. 425–430.

Анотація. Розглянуто соціолінгвістичні підходи та лінгводидактичні аспекти двомовного навчання. З'ясовано особливості трактування змісту поняття «двомовне навчання» та «білінгвальна освіта» у вітчизняній та зарубіжній педагогіці. Обґрунтовано дидактико-методичні основи та підходи до змісту двомовного навчання у вищих начальних закладах (ВНЗ).

Ключові слова: білінгвізм, двомовна освіта, двомовне навчання, соціолінгвістичний підхід, лінгводидактичний аспект.

Закордонець Н. И. Типология двуязычного обучения в контексте социолингвистического и лингводидактического подходов к двуязычному образованию

Аннотация. Рассмотрены социолингвистические подходы и лингводидактические аспекты двуязычного обучения. Выяснено особенности трактовки содержания понятия «двуязычное обучение» и «билингвальное образование» в отечественной и зарубежной педагогике. Обоснованы дидактико-методические основы и подходы к содержанию двуязычного обучения в высших учебных заведениях (ВУЗ).

Ключевые слова: билингвизм, двуязычное образование, двуязычное обучение, социолингвистический подход, лингводидактический аспект.

Zakordonets N. I. Typology of bilingual education in the context of sociolinguistic and linguodidactic approaches to bilingual education.

Annotation. Sociolinguistic approaches and linguodidactic aspects of bilingual education have been considered. The main features of the interpretation of the terms «bilingual education» and «bilingual education» in domestic and foreign Pedagogics have been suggested. Didactic-methodological bases and approaches to the content of bilingual education in higher educational institutions have been justified.

Keywords: bilingualism, bilingual education, bilingual teaching, sociolinguistic approach, linguodidactic aspect.

164. Левчик І. Ю. Лінгво-дидактичні особливості говоріння як компоненту професійно орієнтованої англомовної компетенції майбутніх психологів / І. Ю. Левчик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: Л. Вознюк, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – № 2. – С. 123–127.

Анотація. Розглянуто професійно-мовний, професійно-мовленнєвий і прагматичний компоненти англомовної комунікативної компетенції психолога-посередника. Визначено та обґрунтовано лінгводидактичні особливості їх формування, які полягають у відборі мовного матеріалу, способі його подання та семантизації, в необхідності вживання кожного наступного мовного явища з раніше вивченими, у розвитку вмінь усної та письмової комунікації на основі змісту професійно-мовленнєвих умінь психолога-медіатора, у розвитку вмінь структурування тексту бесіди зі сторонами конфлікту згідно певного функціонального стилю і жанрової форми їх мовленнєвої поведінки.

Ключові слова: професійно-мовний, професійно-мовленнєвий і прагматичний компоненти, комунікативна компетенція психолога-посередника, лінгводидактичні особливості.

Аннотация. Рассмотрены профессионально-языковой, профессионально-речевой и прагматический компоненты англоязычной коммуникативной компетенции психолога-посредника. Названы и обоснованы лингводидактические особенности их формирования, которые заключаются в отборе языкового материала, способе его подачи и семантизации, в необходимости употребления каждого следующего языкового явления из ранее изученными, в развитии умений устной и письменной коммуникации на основе содержания профессионально-речевых умений психолога-медиаатора, в развитии умений структуризации текста беседы со сторонами конфликта в соответствии с определенным функциональным стилем и жанровой формой их речевого поведения и др.

Ключевые слова: профессионально-языковой, профессионально-речевой и прагматический компоненты, коммуникативная компетенция психолога-посредника, лингводидактические особенности.

Levchyk I. Y. Lingual-didactical peculiarities of speaking as a component of professionally oriented English-speaking competence of future psychologists.

Annotation. The article examines the professionally-language, professionally-speech and pragmatic components of the English-language communicative competence of psychologist-mediator. There are named and explained the lingual-

didactical features of their forming, that consist in the selection of language material, method of its presentation and semantization, in the necessity of the using new language phenomenon in combination with the learned ones, in development of abilities of oral and written communication on the basis of content of professionally-speech abilities of psychologist-mediator, in development of abilities to structure the text of conversation with conflict parties in accordance with certain functional styles and genre forms of their speech behavior.

Keywords: professionally-language, professionally-speech and pragmatic components, communicative competence of psychologist-mediator, lingual-didactical features.

165. Левчик І. Ю. Особливості методів навчання майбутніх психологів іншомовного професійного мовлення. Пріоритети германського і романського мовознавства / І. Ю. Левчик // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки / голов. ред. Коцан І. Я. – Луцьк, 2013. – Вип. 20 (269). – С. 140–145.

Анотація. У статті розглянуто особливості методів навчання іншомовного професійно орієнтованого мовлення майбутніх психологів. Зроблено спробу проаналізувати теоретичний та практичний вклад вітчизняних та зарубіжних науковців в процес розвитку та вдосконалення методики навчання майбутніх фахівців у сфері психології вмінь та навичок англomовного професійно спрямованого спілкування під час ведення переговорів щодо залагодження конфліктних ситуацій. Проведений аналіз дозволив виділити основні напрямки в методиці навчання іноземних мов студентів-психологів та обґрунтувати доцільність навчання іноземної мови через зміст спеціальності, проте адаптованого до реальних лінгвістичних можливостей студентів.

Ключові слова: методи навчання, іншомовне професійне мовлення майбутніх психологів, стратегії комунікативної поведінки.

Аннотация. В статье рассматриваются особенности методов обучения иноязычной профессиональной речи будущих психологов. Предпринято попытку проанализировать теоретический и практический вклад отечественных и зарубежных учёных в процесс развития и улучшения методики обучения будущих специалистов в сфере психологии умений и навыков англоязычного профессионально направленного общения во время ведения переговоров для улаживания конфликтных ситуаций. Проведенный анализ позволил выделить основные направления в методике обучения иностранных языков студентов-психологов и обосновать целесообразность обучения иностранному языку через содержание учебного предмета, но адаптированного к реальным лингвистическим возможностям обучаемых.

Ключевые слова: методы обучения, иноязычная профессиональная речь будущих психологов, стратегии коммуникативного поведения.

Levchyk I. Y. The peculiarities of the methods of teaching the future psychologists foreign language speech.

Annotation. The article deals with the peculiarities of the methods of teaching the future psychologists foreign language professional speech. It presents an attempt to analyze the theoretical and practical contribution of the home and foreign scientists in

the process of development and improvement of the methodology of teaching the future specialists in the sphere of Psychology skills and competences of the English-speaking professionally oriented communication during negotiations for conflict situations resolution. The conducted analysis allowed us to emphasize the main approaches to in the methodology of teaching Psychology students foreign language professional speech and to background the feasibility of teaching foreign language professional speech through the content of the profile discipline but with adaptation to the real linguistic possibilities of students.

Keywords: the methods of teaching, foreign language professional speech of the future psychologists, the strategies of the communicational behavior.

166. Маньковська Т. О. Використання засобів інформаційних технологій при вивченні іноземної мови / Маньковська Т. О., Кашуба О. М., Роман Р. М. // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство) / Кіровоградський державний педагогічний університет імені В. Винниченка ; відп. ред. О. Семенюк. – Кіровоград, 2013. – Вип. 119. – С. 367–372.

Анотація. У статті розглядаються методичні аспекти фахової підготовки майбутніх учителів іноземної мови та перекладачів засобами інформаційних технологій, умови застосування інформаційних технологій у процесі підготовки вчителів.

Ключові слова: інформаційні технології, навчальні програми, засоби навчання, інформатизація освіти, іноземна мова

Маньковская Т. О., Кашуба О. М., Роман Р. М. Использование средств информационных технологий во время изучения иностранного языка.

Аннотация. Рассматриваются методические аспекты профессиональной подготовки будущих учителей иностранного языка и переводчиков средствами информационных технологий, условия применения информационных технологий в процессе подготовки учителей.

Ключевые слова: информационные технологии, учебные программы, методы обучения, информатизация образования, иностранный язык

Mankovska T. O., Kashuba O. M., Roman R. M. The usage of informational technologies in the process of studying foreign languages.

Annotation. The article treats methodological aspects of professional training of future teachers of foreign language and interpreters by means of information technologies in the process of teacher training.

Keywords: information technologies, educational programs, means of teaching, informatization of education, foreign language.

167. Михайлишин У. І. Лінгвоосвіта в дохристиянський період / У. І. Михайлишин // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2013. – № 27. – С. 122–124.

Анотація. Визначено особливості мовної освіти в Україні в дохристиянський період, її становлення, головні чинники генезису. Виявлено і охарактеризовано суспільно-політичні, соціально-економічні, історико-

педагогічні передумови становлення системи лінгвоосвіти, визначено сутність і динаміку її реформування в зазначений період.

Ключові слова: дохристиянський період, сутність лінгвоосвіти, динаміка розвитку мовної освіти, писемність Давньої Русі.

Мыхайлышин У. И. Лингвообразование в докрястьянский период.

Аннотація. В статті йдеться про лінгвістичне формування в Україні в дохристиянський період, його становлення, головних особливостей генезису. Виявлені і схарактеризовані суспільно-політичні, соціально-економічні, історико-педагогічні передумови становлення системи лінгвоформування, визначено сутність і динаміку його реформування в визначений період.

Ключевые слова: дохристиянський період, сутність лінгвоформування, динаміка розвитку мовної освіти, писемність Древньої Русі.

Mykhaylyshyn U. I. Linguistic education in the pre-Christian period.

Annotation. The article dwells on the language education in Ukraine during the pre-Christian period, its establishment and main causes for its genesis. Sociopolitical, socioeconomic, historical and pedagogic preconditions of the development of the system of linguistic education have been detected and characterized. The essence and dynamics of its reformation during this period have been determined.

Keywords: pre-Christian period, essence of linguistic education, development dynamics of language education, written language of ancient Rus'.

168. Навольська Г. Особливості організації самостійної та індивідуальної роботи студентів філологічних факультетів у процесі вивчення курсу «Латинська мова» / Г. Навольська // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: Л. Вознюк, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – № 2. – С. 116–120.

Анотація. Визначено зміст, структуру та форми навчальної діяльності, спрямованої на розвиток творчих здібностей студентів при вивченні латинської мови. Розкрито особливості та роль самостійної та індивідуальної роботи студентів філологічних факультетів у підготовці майбутніх фахівців.

Ключові слова: латинська мова, самостійна робота, індивідуальна робота, навчальна діяльність студентів.

Навольская Г. Особенности организации самостоятельной и индивидуальной работы студентов филологических факультетов в процессе изучения курса «Латинский язык».

Аннотація. Определены содержание, структура и формы учебной деятельности, направленные на развитие творческих способностей студентов при изучении латинского языка. Раскрыты особенности и роль самостоятельной и индивидуальной работы студентов филологических факультетов в подготовке квалифицированных специалистов.

Ключевые слова: латинский язык, самостоятельная работа, индивидуальная работа, учебная деятельность студентов.

Navolska H. Peculiarities of organizing the independent and individual activity of students of philological departments in learning the course «The Latin language».

Annotation. The contents, structure and forms of the educational activity directed to the development of students creativity in the learning the Latin language are determined. The role of the independent and individual activity of students of the philological departments in training qualified specialists is discovered.

Keywords: the Latin language, the independent activity, and individual activity, the educational activity of students.

169. Навольська Г. І. Особливості формування граматичної компетенції студентів філологічних факультетів під час навчання латинської мови / Г. Навольська // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки / голов. ред. Коцан І. Я. – Луцьк, 2013. – Вип. 20 (269). – С. 145–149.

Анотація. Окреслено особливості формування граматичної компетенції у студентів філологічних факультетів при навчанні латинської мови. З'ясовано, що формування граматичної компетенції забезпечується завдяки дотриманню основних дидактичних принципів: свідомості, науковості, доступності, систематичності, послідовності, активності студентів у навчальній діяльності, і, особливо, врахуванню домінуючої ролі вправ.

Ключові слова: граматична компетенція, дидактичні принципи, вправи, «Латинська мова»

Навольская Г. И. Особенности формирования грамматической компетенции у студентов филологических факультетов при обучении латинского языка.

Аннотация. Определены особенности формирования грамматической компетенции у студентов филологических факультетов при обучении латинскому языку. Установлено, что формирование грамматической компетенции обеспечивается благодаря соблюдению основных дидактических принципов: сознательности, научности, доступности, систематичности, последовательности, активности студентов в учебной деятельности, и, особенно, учету доминирующей роли упражнений.

Ключевые слова: грамматическая компетенция, дидактические принципы, упражнения, «Латинский язык».

Navolska H. I. Peculiarities of students' grammar competence formation during the Latin language course at the Philological faculties.

Annotation. The author of the article tries to trace the peculiarities of students' grammar competence formation during the Latin language course at the Philological faculties. It is proved that the formation of grammar competence is ensured by such didactic principles as: consciousness, scientific quality, accessibility, systematic character, sequence, students' activity on the one hand and the dominating role of practical exercises on the other.

Keywords: grammar competence, didactic principles, exercises, «The Latin language».

170. Навольська Г. І. Формування лінгвістичної ерудиції у студентів факультетів іноземних мов при вивченні латинської мови / Г. Навольська // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство) / Кіровоградський державний педагогічний університет імені В. Винниченка ; відп. ред. О. Семенюк. – Кіровоград, 2013. – Вип. 119. – С. 348–351.

Анотація. Розглянуто проблему формування лінгвістичної ерудиції у студентів факультетів іноземних мов при вивченні латинської мови, вказано дидактичні умови, які забезпечують підвищення ефективності навчального процесу.

Ключові слова: лінгвістична ерудиція, латинська мова, дидактичні умови, навчальний процес.

Навольская Г. Формирование лингвистической эрудиции в студентов факультетов иностранных языков при изучении латинского языка.

Аннотация. Рассматривается проблема формирования лингвистической эрудиции у студентов факультетов иностранных языков при изучении латинского языка, указано дидактические условия, обеспечивающие повышение эффективности учебного процесса.

Ключевые слова: лингвистическая эрудиция, латинский язык, дидактические условия, учебный процесс.

Navolska H. Formation of linguistic erudition of students of foreign languages departments in the process of learning Latin.

Annotation. The article deals with the problem of forming linguistic erudition of students of foreign languages departments in the process of learning Latin; didactic conditions, increasing the efficiency of the educational process are indicated in the article.

Keywords: linguistic erudition, Latin, didactic conditions, educational process.

171. Олендр Т. М. Огляд методів навчання іншомовного писемного мовлення у вищій школі (на прикладі англійської мови) / Т. Олендр // Гуманізація навчально-виховного процесу : збірник наукових праць / Слов'янський державний педагогічний університет ; [за заг ред. В. І. Сипченка]. – Слов'янськ, 2013. – Спецвип. 13, ч. 1. – С. 52–58.

Анотація. Обґрунтовано важливість та значущість іншомовного писемного мовлення і, зокрема, спілкування у сучасному житті. Зазначено найзатребуваніші сфери застосування іншомовного писемного мовлення. Охарактеризовано найефективніші методи навчання іншомовного писемного мовлення на прикладі англійської мови. Виокремлено основні види завдань на рівні орфографічного письма, пунктуації та структурного оформлення писемного мовлення на іноземній мові.

Ключові слова: іншомовне писемне мовлення, методи навчання, спілкування.

Олендр Т. Обзор методов обучения иноязычной письменной речи в высшей школе (на примере английского языка).

Аннотация. Обоснована важность и значимость иноязычной письменной речи и, в частности, общения в современной жизни. Отмечены наиболее

востребованные сферы применения иноязычной письменной речи. Охарактеризованы эффективные методы обучения иноязычной письменной речи на примере английского языка. Выделены основные виды заданий на уровне орфографического письма, пунктуации и структурного оформления письменной речи на иностранном языке.

Ключевые слова: иноязычная письменная речь, методы обучения, общение.

Olendr T. Review of the methods of teaching of foreign language writing at higher educational establishments (on the example of the English language).

Annotation. The article substantiates the importance and significance of foreign language writing and, in particular, communication in modern life. The most demanded spheres of the use of foreign language writing have been highlighted. The characteristics of the most effective methods of teaching writing in a foreign language on the example of the English language have been presented. The main types of writing tasks for training spelling, punctuation and structural text design in a foreign language have been singled out.

Keywords: foreign language writing, teaching methods, communication.

172. Пришляк О. Ю. Вдосконалення професійної підготовки педагогів України у контексті прогресивних ідей зарубіжного досвіду / О. Ю. Пришляк // Порівняльна професійна педагогіка : наук. журнал / голов. ред. Н. М. Бідюк. – К. ; Хмельницький, 2013. – № 1 (5). – С. 269–275.

Анотація. Розкрито суть вдосконалення професійної підготовки педагогів в Україні, що зумовлено зростанням вимог до професійної діяльності педагогів і педагогічної освіти в Україні. Охарактеризовано можливі шляхи вдосконалення педагогічної освіти в Україні у контексті прогресивних ідей зарубіжного досвіду: відповідності педагогічної освіти міжнародним стандартам; подальшого вдосконалення допрофесійної, різнорівневої професійної та післядипломної освіти; підвищення ролі професійних об'єднань педагогів у реалізації завдань професійного зростання.

Ключові слова: педагоги, професійна підготовка педагогів, міжнародні стандарти педагогічної освіти, вдосконалення педагогічної освіти, прогресивні ідеї зарубіжного досвіду, професійне зростання.

Пришляк О. Ю. Совершенствование профессиональной подготовки педагогов Украины в контексте прогрессивных идей зарубежного опыта.

Аннотация. Раскрыта сущность совершенствования профессиональной подготовки педагогов в Украине, обусловленного повышением требований к профессиональной деятельности педагогов и педагогическому образованию в Украине. Охарактеризованы возможные пути совершенствования педагогического образования в Украине в контексте прогрессивных идей зарубежного опыта: соответствия педагогического образования международным стандартам; дальнейшее совершенствование допрофессионального, разновозрастного профессионального и последипломного образования; повышение роли профессиональных объединений педагогов в реализации заданий профессионального развития.

Ключевые слова: педагоги, профессиональная подготовка педагогов, международные стандарты педагогического образования, совершенствование педагогического образования, прогрессивные идеи зарубежного опыта, профессиональное развитие.

Pryshlyak O. Improving the training of Ukrainian teachers in the context of progressive ideas of international experience.

Annotation. In this article essence of perfection of professional preparation of teachers is exposed in Ukraine, that it is predefined by the increase of requirements to professional activity of teachers and pedagogical education in Ukraine. The possible ways of perfection of pedagogical education are described in Ukraine in the context of progressive ideas of foreign experience: accordances of pedagogical education to the international standards; further perfection of допрофесійної, різнорівневої trade and післядипломної education; an increase of role of professional associations of teachers is in realization of tasks of professional increase.

Keywords: teachers, professional preparation of teachers, international standards of pedagogical education, perfection of pedagogical education, progressive ideas of foreign experience, professional increase.

173. Пришляк О. Ю. Інноваційні методи викладання в підвищенні якості вивчення іноземної мови / О. Ю. Пришляк // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки / голов. ред. Коцан І. Я. – Луцьк, 2013. – Вип. 20 (269). – С. 158–162.

Анотація. Стаття присвячена застосуванню інноваційних методів викладання в підвищенні якості вивчення іноземної мови в українському ВНЗ. Інноваційні методи, на думку автора, є активним відгуком на проблемні ситуації, які виникають як перед системою вищої освіти щодо підготовки компетентних і конкурентно здатних фахівців. Автор характеризує ці методи та аналізує їх ефективність, подає типи інтелекту. Для досягнення необхідного результату – формування комунікативних навичок і умінь при оволодінні іноземною мовою – варто комбінувати різні підходи. Вміле застосування окремих організаційних форм та прийомів, характерних для різних методів, допомагає значно підвищити мотивацію студентів та ефективність процесу навчання.

Ключові слова: інноваційні методи викладання, мотивація, комп'ютерні програми, інформаційне середовище.

Пришляк О. Ю. Инновационные методы преподавания в повышении качества изучения иностранного языка.

Аннотация. Статья посвящена применению инновационных методов преподавания в повышении качества изучения иностранного языка в украинском ВУЗЕ. Инновационные методы, по мнению автора, является активным откликом на проблемные ситуации, возникающие как перед системой высшего образования по подготовке компетентных и конкурентно способных специалистов. Автор характеризует эти методы и анализирует их эффективность, подает типы интеллекта. Для достижения необходимого результата - формирование коммуникативных навыков и умений при овладении иностранным языком - стоит комбинировать различные подходы. Умелое применение отдельных организационных форм и приемов, характерных для

различных методов, помогает значительно повысить мотивацию студентов и эффективность процесса обучения.

Ключевые слова: инновационные методы преподавания, мотивация, компьютерные программы, информационная среда.

Pryshlyak O. Innovative methods of teaching in upgrading of study of foreign language.

Annotation. The article is devoted to the use of innovative teaching methods to improve the quality of foreign language learning in the Ukrainian institutions of higher education. Innovative methods, by the author, is an active response to problem situations arising as to the system of higher education for the training of competent and competitive specialists. The author describes these methods and analyses their efficiency, presents types of intelligence. To achieve the required result - the formation of communicative skills learning a foreign language – one should combine different approaches. Skilful application of certain organizational forms and methods specific to the various methods helps to increase the motivation of students and the effectiveness of the learning process.

Keywords: innovative methods of teaching, motivation, computer programs, informational environment.

Кафедра практики англійської мови

174. Бабій Л. Б. Національно марковані концепти у романі Дж. Барнса «Англія, Англія» / Л. Б. Бабій // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство) / Кіровоградський державний педагогічний університет імені В. Винниченка ; відп. ред. О. Семенюк. – Кіровоград, 2013. – Вип. 116. – С. 409–413.

175. Дацків О. П. Здоров'язбережувальний потенціал застосування драматизації у навчанні говоріння майбутніх учителів англійської мови / О. П. Дацків // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки / Кіровоградський державний педагогічний університет імені В. Винниченка ; ред. В. В. Радул. – Кіровоград, 2013. – Випуск 121, ч. 1. – С. 278–280.

Анотація. У статті розглянуто спрямованість драматизації на реалізацію особистісно-розвивальної мети навчання говоріння, охарактеризовано вплив основних форм драматизації на формування здоров'язбережувальних знань, умінь та навичок майбутніх учителів; визначено особливості організації навчання засобами драматизації з точки зору його спрямованості на збереження і зміцнення здоров'я студентів.

Ключові слова: драматизація, здоров'язбережувальні знання, уміння і навички, організація навчання, форми драматизації.

Annotation. The article deals with the dramatization's concentration on developmental aim of teaching speaking. The dramatization forms' influence on the formation of the future English teachers' health preserving knowledge and skills is described, the peculiarities of learning process organization as to preservation and strengthening of the students' health are determined.

Keywords: dramatization, health preserving knowledge and skills, learning process organization, dramatization forms.

176. Ємчук Т. Б. Художня трансформація проблеми міжкультурної комунікації у романі Малкома Бредбері «Обмінні курси» / Т. Б. Ємчук // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна» / редкол.: А. М. Архангельська, П. В. Білоус, Г. М. Вокальчук [та ін.]. – Острог, 2013. – Вип. 36. – С. 135–137.

177. Задорожна І. П. Ефективні методи і технології самостійної роботи майбутніх учителів іноземних мов / І. П. Задорожна // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки / Кіровоградський державний педагогічний університет імені В. Винниченка; ред. В. В. Радул. – Кіровоград, 2013. – Вип. 121, ч. 1. – С. 189–194.

178. Задорожна І. П. Організація самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англомовною компетентністю в аудіюванні / І. П. Задорожна // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – № 1. – С. 80–84.

179. Задорожна І. П. Структура і зміст навчально-стратегічної компетентності майбутніх учителів англійської мови / І. П. Задорожна // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки : збірник наукових праць / Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2013. – Вип. 22. – С. 125–133.

180. Задорожна І. П. Організаційні форми і засоби реалізації самостійної роботи майбутніх учителів іноземних мов / І. П. Задорожна // Людинознавчі студії : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені І. Франка / ред. кол.: Т. Біленко (голов. ред.), М. Чепіль, А. Федорович [та ін.]. – Дрогобич, 2013. – Вип. 27 ^ Педагогіка. – С. 59–72.

181. Олійник І. Д. Інтерпретація дитячої літератури: погляди – переклади – трансформації / І. Д. Олійник // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна» / редкол.: А. М. Архангельська, П. В. Білоус, Г. М. Вокальчук [та ін.]. – Острог, 2013. – Вип. 36. – С. 343–346.

182. Олійник І. Д. «Недитячі» концепти у дитячій літературі: американська версія / І. Д. Олійник // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство) / Кіровоградський державний педагогічний університет імені В. Винниченка; відп. ред. О. Семенюк. – Кіровоград, 2013. – Вип. 116. – С. 460–465.

183. Олійник І. Д. Ілюстрація як переклад: компаративний аналіз літературної казки. / І. Д. Олійник // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2013 – Вип. 37. – С. 328–339.

184. Серняк О. М. Enhancing Communication in the EFL Classroom: Cooperative Learning Versus Recitation = Підвищення рівня іншомовного спілкування: колективні технології навчання іноземних мов у порівнянні з фронтально-класною формою / О. М. Серняк // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки / голов. ред. Коцан І. Я. – Луцьк, 2013. – № 20 (269). – С. 168–171.

185. Терещук Д. Г. Лінгводидактична модель симуляційного навчання стратегічної компетенції у говорінні майбутніх вчителів англійської мови / Д. Г. Терещук // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія : збірник статей / Республіканський вищий навчальний заклад «Кримський гуманітарний інститут». – Ялта, 2013. – Вип. 38, ч. 1. – С. 141–147.

Кафедра теорії і практики перекладу

186. Білецька К. В. Проблема відтворення алюзії у процесі перекладу мультфільмів / К. В. Білецька // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна» / редкол.: А. М. Архангельська, П. В. Білоус, Г. М. Вокальчук [та ін.]. – Острог, 2013. – Вип. 37. – С. 54–56.

Анотація. У статті розглядається поняття алюзії як категорії інтертекстуальності та проблема відтворення алюзивних елементів при перекладі мультфільмів. Аналізується залежність розуміння вертикального контексту від арсеналу фонових знань. Пропонуються основні стратегії передачі алюзії з англійської мови на українську.

Ключові слова: фонові знання, пресупозиції, прецедентний текст, вертикальний контекст, інтертекстуальність, прагматична адаптація.

Билецкая К. В. Проблема воспроизведения аллюзии в процессе перевода мультфильмов.

Аннотация. В статье рассматривается понятие аллюзии как категории интертекстуальности и проблема воспроизведения аллюзивных элементов при переводе мультфильмов. Анализируется зависимость понимания вертикального контекста от арсенала фоновых знаний. Предлагаются основные стратегии передачи аллюзии с английского языка на украинский.

Ключевые слова: фоновые знания, пресуппозиция, прецедентный текст, вертикальный контекст, интертекстуальность, прагматическая адаптация.

Biletska K. V. The problem of rendering allusion in the process of translation of cartoons.

Annotation. The article deals with the notion of allusion as a category of intertextuality and the problem of rendering allusive elements in the process of cartoons translation. The dependence of the understanding of implied information upon the amount of background knowledge is analyzed. Main strategies for translation of allusion from English into Ukrainian are suggested.

Keywords: background knowledge, presupposition, precedent text, vertical context, intertextuality, pragmatic adaptation.

187. Головацька Ю. Б. Зародження та становлення системи підготовки перекладачів у Канаді / Ю. Б. Головацька // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук. – Тернопіль, 2013. – № 1. – С. 140–146.

Анотація. Висвітлено становлення та етапи розвитку системи професійної підготовки перекладачів в Канаді. Розглянуто основні рівні та напрямки вказаної підготовки у вищій школі країни. Проаналізовано жанрову спеціалізацію діяльності перекладачів та врахування галузевої специфіки в їх фаховій підготовці. Охарактеризовано головні професійні об'єднання перекладачів Канади та визначено їх роль у перекладацькій діяльності і вдосконаленні системи підготовки. Виявлено основні чинники високого розвитку та ефективності функціонування системи професійної підготовки перекладачів в університетах Канади.

Ключові слова: підготовка перекладачів Канади, жанрова спеціалізація, напрями підготовки перекладачів, професійні об'єднання перекладачів Канади.

Головацкая Ю. Б. Зарождение и становление системы подготовки переводчиков в Канаде.

Аннотация. Освещены становление и этапы развития системы профессиональной подготовки переводчиков в Канаде. Рассмотрены основные уровни и направления указанной подготовки в высшей школе страны. Проанализирована жанровая специализацию деятельности переводчиков и учет отраслевой специфики в их профессиональной подготовке. Охарактеризованы главные профессиональные объединения переводчиков Канады и определена их роль в переводческой деятельности и совершенствовании системы подготовки. Выявлены основные факторы высокого развития и эффективности функционирования системы профессиональной подготовки переводчиков в университетах Канады.

Ключевые слова: подготовка переводчиков в Канаде, жанровая специализация, направления подготовки переводчиков, профессиональные объединения переводчиков Канады.

Formation and establishment of translators' training system in Canada.

Annotation. The article is devoted to the stages of development and establishment of translators' training system in Canada. The main levels of translators' training in Canadian high school are examined. Genre specialization of translators' profession and its consideration in professional training are analyzed. The main Canadian translators' associations and their role in translators' activity are

characterized and the main factors of high development of the translators' training system are defined.

Keywords: translators' training in Canada, genre specialization, levels of translators' training, Canadian professional associations of translators.

188. Кравець С. В. Специфіка відтворення соціо-культурних реалій в англо-українському перекладі на прикладі мультсеріалу «Сімпсони» / С. В. Кравець // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство) / Кіровоградський державний педагогічний університет імені В. Винниченка ; відп. ред. О. Семенюк. – Кіровоград, 2013. – Вип. 116. – С. 153–157.

Анотація. У статті розглядаються проблеми передачі соціокультурних реалій при перекладі відеопродукцій на прикладі мультсеріалу "Сімпсони". Виділено основні групи реалій у мультсеріалі та проаналізовано основні способи передачі реалій українською мовою.

Ключові слова: соціокультурні реалії, транскодування, гіперонімічне перейменування, дескриптивна перифраза, комбінована реномінація, калькування, метод уподібнення, віднайдення ситуативного відповідника.

Специфика воспроизведения социокультурных реалий в англо-украинском переводе на примере мультсериала «Симпсоны».

Кравець С. В. Специфика воспроизведения социокультурных реалий в англо-украинском переводе на примере мультсериала «Симпсоны».

В статье рассматриваются проблемы передачи социокультурных реалий при переводе видеопродукций на примере мультсериала "Симпсоны". Выделены основные группы реалий в мультсериале и проанализированы основные способы передачи реалий украинской языке.

Ключевые слова: социокультурные реалии, транскодирования, гиперонимичного переименование, дескриптивная перифраз, комбинированная реноминации, калькирование, метод уподобления, нахождения ситуативного соответствия.

Kravets S. V. Specificity of rendering sociocultural realias in English-Ukrainian translation.

Annotation. In the article the main problems of social and cultural realia rendering in video translation on the basis of animated series "The Simpsons" are investigated. The main groups of realia in the animated series are pointed out and the main methods of realia rendering into Ukrainian are analyzed.

Keywords: socio cultural realia, transcoding, hyperonymic renaming, descriptive periphrases, integrated renomination, calking, method of assimilation, contextual replacement.

189. Кравець С. В. The formation of sociocultural competence of the future interpreters = Формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів / С. В. Кравець // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук. – Тернопіль, 2013. – № 1. – С. 49–54. – Текст англ. мовою.

Annotation. The problem of sociocultural competence of the interpreters is investigated, the main stages of sociocultural competence formation of a future interpreter are analyzed, the necessity of sociocultural competence formation from the stage of pre translation training and during the whole presses of studying is shown and methodical techniques of its formation have been suggested.

Keywords: sociocultural competence, translation, culture, methods of formation, interpreters.

Кравець С. В. Формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів.

Анотація. Проаналізовано проблему соціокультурної компетентності перекладачів, вивчено основні стадії формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів, встановлено необхідність формування даної компетентності починаючи із доперекладознавчої стадії і протягом усього процесу вивчення іноземної мови, а також запропоновано методичні прийоми її формування.

Ключеві слова: соціокультурна компетентність, переклад, культура, методи формування, перекладачі.

Кравець С. В. Формирование социокультурной компетентности будущих переводчиков.

Аннотация. Проанализирована проблема социокультурной компетентности переводчиков, изучено основные стадии формирования социокультурной компетентности будущих переводчиков, установлена необходимость формирования данной компетентности начиная с предпереводческой стадии и на протяжении всего процесса изучения иностранного языка, а также предложены методические приемы ее формирования.

Ключевые слова: социокультурная компетентность, перевод, культура, методы формирования, переводчики.

190. Куца О. І. Застосування інтерактивних технологій у процесі формування толерантності майбутніх перекладачів / О. І. Куца // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук. – Тернопіль, 2013. – № 1. – С. 54–59.

Анотація. Обґрунтовано необхідність формування толерантності майбутніх перекладачів як невід'ємної складової перекладацької професійної компетентності та ознаки професійності. Розкрито сутність понять «толерантність» та «інтерактивні технології». Запропоновано власне авторське визначення поняття «толерантність майбутніх перекладачів». Визначено особливості професії перекладача. Досліджено ефективність застосування інтерактивних технологій формування толерантності майбутніх перекладачів у процесі професійної підготовки.

Ключові слова: толерантність, толерантність майбутніх перекладачів, майбутні перекладачі, професійна підготовка, інтерактивні технології.

Куца О. И. Применение интерактивных технологий в процессе формирования толерантности будущих переводчиков.

Анотація. Обоснована необхідність формування толерантності майбутніх перекладачів як неотъемлемой сопоставляющей переводческой профессиональной компетентности и признака профессиональности. Раскрыто сущность понятий «толерантность» и «интерактивные технологии». Предложена собственная авторская дефиниция понятия «толерантность будущих перекладачей». Раскрыты особенности профессии перекладача. Исследована эффективность применения интерактивных технологий формирования толерантности будущих перекладачей в процессе профессиональной подготовки.

Annotation. tolerance, tolerance of future translators, future translators, professional training, interactive technologies.

Kutsa O. I. Interactive technologies appliance in the process of future interpreters' / translators' tolerance development.

Annotation. Necessity of development of future interpreters' / translators' tolerance as an integral part of interpreter's / translator's competence and professionalism has been grounded. Essence of such notions as «tolerance» and «interactive technologies» has been discovered. Author's definition of the notion «future interpreters' / translators' tolerance» has been provided. The peculiarities of interpreter's / translator's profession have been described. Appliance effectiveness of interactive technologies in the process of future interpreters' / translators' tolerance development has been investigated in this article.

Keywords: tolerance, future interpreters' / translators' tolerance, future translators / interpreters, professional training, interactive technologies.

191. Куца О. І. Критерії та рівні сформованості толерантності майбутніх перекладачів / О. І. Куца // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича / [редкол.: І. С. Руснак (наук. ред.), М. Г. Іванчук, Л. О. Хомич та ін.]. – Чернівці, 2013. – Вип. 642 : Педагогіка та психологія. – С. 66–72.

Анотація. У статті розглянуто поняття «толерантність», на основі аналізу літературних джерел запропоноване власне авторське визначення поняття «толерантність майбутніх перекладачів», висвітлено особливості професії перекладача, досліджено критерії та рівні сформованості толерантності майбутніх перекладачів.

Ключові слова: толерантність, толерантність майбутніх перекладачів, майбутні перекладачі, критерії, рівні сформованості

Куца О. И. критерии и уровни сформированности толерантности будущих переводчиков.

Анотація. В статье рассмотрено понятие «толерантность», на основе анализа литературных источников предложена собственная авторская дефиниция понятия «толерантность будущих переводчиков», высветлено особенности профессии переводчика, исследованы уровни сформированности и функции толерантности будущих переводчиков.

Ключевые слова: толерантность, толерантность будущих переводчиков, будущие переводчики, критерии, уровни сформированности.

Kutsa O. I. Criteria and levels of formadness of future interpreters' / translators' tolerance.

Annotation. The notion of tolerance is studied, having analyzed the literature sources, author's definition of the notion «future interpreters' / translators' tolerance» is provided, peculiarities of interpreters' / translators' profession are described, criteria and levels of formadness of future interpreters' / translators' tolerance are investigated in the article.

Keywords: tolerance, future interpreters' / translators' tolerance, future translators / interpreters, criteria, levels of formadness.

192. Куца О. І. Толерантність майбутніх перекладачів у ситуативному контексті / О. І. Куца // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені І. Огієнка. Філологічні науки / наук. ред. Л. М. Марчук. – Кам'янець-Подільський, 2013. – Вип. 32. – С. 225–228.

Анотація. У статті розглянуті поняття «толерантність» та «ситуативний контекст», висвітлено особливості професії перекладача, досліджені прояви толерантності майбутніми перекладачами у різних ситуаціях.

Ключові слова: толерантність, види толерантності, майбутні перекладачі, ситуативний контекст

Куца О. И. Толерантность будущих переводчиков в ситуативном контексте.

Аннотация. В статье рассмотрены понятия «толерантность» и «ситуативный контекст», высветлено особенности профессии переводчика, исследованы проявления толерантности будущих переводчиков в разных ситуациях.

Ключевые слова: толерантность, виды толерантности, будущие переводчики, ситуативный контекст

Kutsa O. I. Tolerance of interpreters' - / translators' -to-be in situational context.

Annotation. Tolerance and situational context notions are studied, peculiarities of interpreters' / translators' profession are described and exertion of tolerance of translators- / interpreters-to-be in different situations is investigated in the article.

Keywords: tolerance, types of tolerance, translators- / interpreters-to-be, situational context

193. Пасічник Н. І. Особливості відтворення австралійського сленгу українською мовою / Н. І. Пасічник // Мандрівець. – 2013. – № 3 (105). – С. 77–80.

Анотація. У статті запропоновано аналіз особливостей відтворення українською мовою сленгу в австралійському варіанті англійської мови. Простежено та проаналізовано лексико-семантичні особливості австралійського сленгу, а також наведені приклади основних способів перекладу австралійського сленгу.

Ключові слова: етноспецифічна лексика, австралізм, сленг, компенсація, описовий переклад.

Пасичник Н. И. Особенности воспроизведения австралийского сленга в украинском языке.

Аннотація. В статті проведено аналіз особливостей воспроизводства українським мовним сленгом австралійського варіанту англійського сленгу. Прослідковано і проаналізовано лексико-семантичні особливості австралійського сленгу, а також наведено приклади основних способів перекладу австралійського сленгу.

Ключові слова: етноспецифічна лексика, австралізм, сленг, компенсация, описательный перевод.

Pasichnik N. I. The peculiarities of rendering Australian slang into Ukrainian.

Annotation. The article represents the analysis of the translation of Australian slang into Ukrainian. Lexico-semantic peculiarities of Australian slang are studied and analyzed. The examples of the main ways of Australian slang translation are represented as well.

Keywords: ethnospecific vocabulary, australism, slang, compensation, descriptive translation.

194. Пасічник Н. І. Особливості передачі українською мовою антропонімів-австралізмів / Н. І. Пасічник // Мандрівець. – 2013. – № 2 (104). – С. 70–73.

Анотація. У статті запропоновано аналіз особливостей передачі українською мовою антропонімів в австралійському варіанті англійської мови. Запропоноване власне визначення австралізмів, а також наведені приклади основних способів перекладу австралійських антропонімів.

Ключові слова: етноспецифічна лексика, культурний компонент слова, австралізми, антропоніми.

Пасічник Н. І. Особливості передачі на українському мовному антропонімів-австралізмів.

Аннотація. В статті проведено аналіз особливостей передачі на українському мовному антропонімів в австралійському варіанті англійського сленгу. Предложеное собственное определение австралізмів, а також наведено приклади основних способів перекладу австралійських антропонімів.

Ключові слова: етноспецифічна лексика, культурний компонент слова, австралізми, антропоніми.

Pasichnik N. I. The peculiarities of rendering Australian anthroponyms into Ukrainian.

Annotation. The article represents the analysis of the translation of Australian anthroponyms into Ukrainian. The definition of australisms is proposed. The examples of the main ways of Australian anthroponyms' translation are represented as well.

Keywords: ethnospecific vocabulary, cultural component of a word, anthroponomy.

195. Чумак Г. В. Музика поезії: Вагнер і «Безплідна земля» Т. С. Еліота / Г. В. Чумак // Кременецькі компаративні студії. – Луцьк, 2013. – Вип. 3. – С. 353–362.

Анотація. У статті зроблена спроба ідентифікації та інтертекстуального аналізу алюзій на твори Ріхарда Вагнера у поемі Т. С. Еліота «Безплідна земля». Автор доводить, що як у чотирьох згаданих операх Вагнер ре-інтерпретує давні

германські міфи, так само і Еліот у своїй поемі ре-інтерпретує міфи про Короля-Рибалку та Священний Грааль.

Ключові слова: інтертекстуальність, інтерпретація, діалогізм, модернізм, алюзія, цитата, фрагментарність.

Чумак Г. В. Музыка поэзии: Вагнер и «Бесплодная земля» Т. С. Элиота.

Аннотация. В статье предпринята попытка интертекстуального анализа аллюзий на произведения Рихарда Вагнера в поэме Т.С. Элиота «Бесплодная земля». Автор делает вывод о том, что подобно Вагнеровской ре-интерпретации германских мифов в четырех проанализированных операх, Элиот ре-интерпретирует мифы о Короле-Рыбаке и священном Граале.

Ключевые слова: интертекстуальность, интерпретация, диалогизм, модернизм, аллюзия, цитата, фрагментарность.

Chumak H. V. The Music of Poetry: Wagner in T. S. Eliot's «The Waste Land».

Annotation. The article gives an intertextual interpretation of allusions to Wagner's operas in T.S. Eliot's "The Waste Land". It was concluded that as Wagner re-interpreted old Germanic myths in his four alluded operas, Eliot re-interpreted the myth of Fisher King and Holy Graal in his poem.

Keywords: intertextuality, interpretation, dialogical approach, modernism, allusion, quotation, fragmentation.

196. Чумак Г. В. Особливості відтворення американських реалій в українських перекладах Стівена Кінга / Г. В. Чумак // *Studia methodologica / ТНПУ ім. В. Гнатюка*; голов. ред. Р. Гром'як; відп. ред. І. Папуша; редкол.: О. Куца, М. Ткачук, Н. Поплавська [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – Вип. 35: Поетика лірики: збірник наукових праць пам'яті доктора філологічних наук, професора Тетяни Волкової. – С. 197–201.

Анотація. У статті розглядаються функції американських реалій у романі С.Кінга «Історія Лізі» і збірці оповідань «Коли впаде темрява» та аналізуються способи їх перекладу українською мовою.

Ключові слова: реалії, фонові знання, транскрипція, транслітерація, еквівалентний переклад.

Чумак Г. В. Особенности передачи американских реалий в украинских переводах Стивена Кинга.

Аннотация. Рассматриваются функции американских реалий в романе Дж. Апдайк «Кентавр» и анализируются способы их перевода на украинский язык.

Ключевые слова: реалии, фоновые знания, транскрипция, транслитерация, эквивалентный перевод.

Chumak H. V. The peculiarities of rendering American realia-words in Ukrainian translations of Stephen King.

Annotation. The article examines the functions of American realia in S. King's «Lisey's Story» and «Just After Sunset» and analyzes the ways of their rendering in Ukrainian translation.

Keywords: realia, background knowledge, transcribing, transliteration, equivalent translation.

Факультет мистецтв

Кафедра музикознавства та методики музичного мистецтва

197. Гринчук І. П. Діяльність Тернопільської філії Вищого музичного інституту (перша половина ХХ ст.) / І. П. Гринчук, О. А. Горбач // Актуальні проблеми гуманітарної освіти : збірник наукових праць / за заг. ред. А. М. Ломаковича. – Кременець, 2013. – С. 61–64.

Анотація. Узагальнено традиції культурного життя Тернопільщини кінця ХІХ – першої половини ХХ ст., що стали підґрунтям становлення професійної музичної освіти. Висвітлено початковий етап діяльності Вищого музичного інституту та його Тернопільської філії. Окреслено значення родини Крих як педагогів філії.

Ключові слова: українська музична культура, історія музичної освіти, Вищий музичний інститут, Тернопільська філія, видатні персоналії.

Гринчук И., Горбач Е. Деятельность Тернопольского филиала Высшего музыкального института (первая половина ХХ в.)

Аннотація. В статті зроблена спроба обобщити традиції культурної життя Тернопільщини кінця ХІХ – першої половини ХХ в., які стали основою становлення професійного музикального образования. Описано початковий етап діяльності Вищого музикального інституту та його Тернопільського філіала. Визначено значення родини Крих як педагогів філіала.

Ключевые слова: украинская музыкальная культура, история музыкального образования, Высший музыкальный институт, Тернопольский филиал, выдающиеся персоналии.

Hrynychuk I., Horbach O. The activity of the Ternopil branch as part of the Higher Music Institute (the first part of XX century).

Annotation. The purpose of the article under consideration is the generalization of the cultural traditions of Ternopil region in the second part of the XIX century and at the beginning of the XX century which have become the basis of the professional musical education in the region. The article highlights the initial period of the existence of the Higher Music Institute in Lviv and its Ternopil branch. A special attention is paid to the role of the Khrychs family as music teachers at Ternopil branch.

Keywords: Ukrainian music culture, the history of the music education, the Higher Music Institute, Ternopil branch, outstanding personalities.

198. Гринчук І. П. Музична освіта в Україні: історико-регіональний аспект / І. П. Гринчук // Мистецька освіта. – 2013. – № 2 (68). – С. 11–15.

Анотація. Статтю присвячено проблемі теоретичного наповнення та методичного забезпечення курсу з історії української музичної педагогіки. Увагу зосереджено на історико-регіональному аспекті проблеми.

Ключові слова: музична освіта України, музично-педагогічні навчальні дисципліни, історико-регіональний аспект.

Гринчук И. Музыкальное образование в Украине: историко-региональный аспект.

Аннотация. Статья посвящена проблеме теоретического наполнения и методического обеспечения курса истории украинской музыкальной педагогики. Внимание сосредоточено на историко-региональном аспекте проблемы.

Ключевые слова: музыкальное образование Украины, музыкально-педагогические учебные дисциплины, историко-региональный аспект.

Hrynychuk I. The Music Education in Ukraine: the Historical and Regional Aspect.

Annotation. The article deals with the problem of theoretical essence and the methodical support of the History of Ukrainian Music Pedagogy course. The main attention is paid to the historical and regional aspect of the problem.

Keywords: musical education in Ukraine, music pedagogy courses of studies, historical and regional aspect.

199. Кондрацька Л. А. Модель технології формування художньо-епістемологічної компетентності майбутнього фахівця як культуротворчого суб'єкта / Л. А. Кондрацька // Педагогічний альманах : збірник наукових праць / Херсонська академія неперервної освіти ; редкол.: В. В. Кузьменко (голова) [та ін.]. – Херсон, 2013. – Вип. 18. – С. 82–89.

Анотація. У статті розглядається сутнісний зміст художньо-епістемологічної компетентності майбутнього фахівця як культуротворчого суб'єкта; критерії і показники її сформованості. У ній викладено концепцію, закономірності та принципи технології епістемічної самокорекції студента, а також педагогічні умови її ефективної реалізації.

Ключові слова: культуротворчий суб'єкт, художньо-епістемологічна компетентність, технологія епістемічної самокорекції, технологічна карта.

Кондрацкая Л. А. Модель технологии формирования художественно-эпистемологической компетентности будущего специалиста как культуротворческого субъекта.

Аннотация. В статье рассматривается сущностное содержание художественно-эпистемологической компетентности будущего специалиста как культуротворческого субъекта. В ней изложено концепцию, закономерности и принципы технологии эпистемической самокоррекции студента, а также педагогические условия её эффективной реализации.

Ключевые слова: культуротворческий субъект, художественно-эпистемологическая компетентность, технология эпистемической самокоррекции, технологическая карта

Kondratska L. A. The model of technology of formation artistic-epistemological competence of future specialist as a creative cultural subject.

Annotation. The article deals with search of essential content of artistic-epistemological competence of future specialist as a creative cultural subject. It presents the conception, regularities and principles technology of epistemic self-correction of student and pedagogical conditions of its realization.

Keywords: a creative cultural subject, artistic-epistemological competence, technology of epistemic self-correction, technological cart.

200. Лазаревська О. М. Розвиток індивідуальності майбутнього вчителя музики на заняттях з музичного інструмента як педагогічна проблема / О. М. Лазаревська, Н. В. Терещук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. В. Терещук. – Тернопіль, 2013. – № 1. – С. 176–181.

Анотація. Проаналізовано процес підготовки майбутнього вчителя музики. Висвітлено психолого-педагогічні аспекти успішної роботи викладача на прикладі організації навчання в класі музичного інструмента. Зроблено акцент на розвитку індивідуальності, творчому самовираженні студента в процесі трактування музичного твору. Звернено увагу на різні за психологічним змістом типи спілкування педагога і студента, що впливають на процес розвитку індивідуальності.

Ключові слова: індивідуальність, фортепіанне виконавство, особистісні та професійні якості музиканта, творче самовираження, трактування музичного твору, авторитарний, конформістський, демократичний стилі спілкування.

Лазаревская О. Н., Терещук Н. В. Развитие индивидуальности будущего учителя музыки на занятиях по музыкальному инструменту как педагогическая проблема.

Аннотация. Анализируется процесс подготовки будущего учителя музыки. Освещены психолого-педагогические аспекты успешной работы преподавателя на примере организации обучения в классе музыкального инструмента. Сделано акцент на развитии индивидуальности, творческом самовыражении студента в процессе трактовки музыкального произведения. Обращено внимание на разные по психологическому содержанию типы общения преподавателя и студента, которые влияют на процесс развития индивидуальности.

Ключевые слова: индивидуальность, фортепианное исполнительство, личностные и профессиональные качества музыканта, творческое самовыражение, трактовка музыкального произведения, авторитарный, конформистский, демократический стили общения.

Lazarevska O. M., Tereshchuk N. V. Future teacher individuality development in musical instrument classes as a pedagogical problem.

Annotation. The article analyses the process of preparing a future teacher of music. It unfolds psychological and pedagogical aspects of instructor's successful work in the example of organizing study process in the musical instrument course. The author focuses on the development of individuality, student's creative self-expression in the process of musical composition interpretation. Special attention is devoted to the different psychological types of instructor-student communication which influence the development of individuality.

Keywords: individuality, piano performance, musician's personal and professional qualities, creative self-expression, musical composition interpretation, authoritarian, conformist and democratic communication styles.

201. Смоляк О. С. Серіаційний принцип розгортання мелодії в обробці обрядової пісні «Коза» Миколи Леонтовича / О. С. Смоляк // Педагогічна освіта: теорія і практика : збірник наукових праць / Кам'янець-Подільський національний університет імені І. Огієнка ; голов. ред. П. С. Каньоса. – Кам'янець-Подільський, 2013. – Вип. 13. – С. 333–339.

Анотація. Проаналізовано серіаційний спосіб розгортання мелодії в обробці календарно-обрядової пісні «Коза» для мішаного хору Миколи Леонтовича. Зосереджено увагу на використанні трихордно-тетрахордних елементів, що є основним засобом підголосковості в старовинній старонороворічній щедрівці. Доведено, що тричастинність є основною формотворчою базою для сюжетного розвитку обрядової пісні «Коза».

Ключові слова: Микола Леонтович, серіаційний спосіб розгортання мелодії, варіація, тричастинна форма, хорова обробка, чотириголосе звучання.

Аннотация. Сделана попытка проанализировать сериационный способ развертывания мелодии в обработке календарно-обрядовой песни «Коза» для смешанного хора Николая Леонтовича. Сосредоточено внимание на использовании трихордно-тетрахордных элементов, являющихся основным средством подголосковости в старинной старо-новогодней щедривке. Доказано, что трехчастность является основной формообразующей базой для сюжетного развития обрядовой песни «Коза».

Ключевые слова: Николай Леонтович, сериационный способ развертывания мелодии, вариация, трехчастная форма, хоровая обработка, четырехголосое звучание.

Annotation. The article dwells on an attempt to analyze the seriation technique for the continuity of melody in the arrangement for the calendar and ritual song «Koza» (the Goat) for a mixed choir by Mykola Leontovych. We have focused on trichord and tetrachord elements that are the main means of supporting voice in the ancient carol which is traditionally sung in the period of the Orthodox New Year. We have proved that the tripartite structure is the main forming basis for the plot development of the ritual song «Koza» (the Goat).

Keywords: Mykola Leontovych, seriation technique for continuity of melody, variation, tripartite form, variation for a choir, four-voice sounding.

Кафедра образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх викладання

202. Вербіцька І. О. Особисті охоронні предмети-обереги: історія, типологія, художні особливості / І. О. Вербіцька // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / за ред. О. С. Смоляка. – Тернопіль, 2013. – № 1. – С. 186–191.

Анотація. Розглянуто особисті обереги як художньо виконані предмети, що займають особливе місце в українській традиційній обрядовості, і як мистецький феномен у декоративному мистецтві, їхні художньо-естетичні та функціональні складові.

Ключові слова: особисті обереги, вишивка, прикраси, знак, символ, традиції.

Вербицкая И. О. Личные охранные предметы-обереги: история, типология, художественные особенности.

Аннотация. В статье рассмотрены личные обереги как художественно изготовленные предметы, которые занимают особенное место в украинской традиционной обрядности и как художественный феномен в декоративном искусстве, их художественно-эстетические и функциональные составные.

Ключевые слова: личные обереги, вышивка, украшения, знак, символ, традиции.

Verbitska I. O. Personal protective items-amulets: history, typology, artistic features.

Annotation. In the article personal amulets, as artistically made objects that take a special place in the Ukrainian traditional rites and as an artistic phenomenon in the decorative art, their artistic, aesthetic and functional elements are considered.

Keywords: personal amulets, embroidery, decorations, sign, symbol, traditions.

203. Вольська С. О. Розвиток народної кераміки Західного Поділля кінця XIX – XX століття / С. О. Вольська // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / за ред. О. С. Смоляка. – Тернопіль, 2013. – № 2. – С. 193–202.

Анотация. У статті розглянуто розвиток народної кераміки Західного Поділля кінця XIX–XX ст. у руслі традицій попередніх поколінь. Визначено, що особливий вплив на гончарство регіону мали ремісничі цехи, згодом художньо-промислове шкільництво та взаємодія з сусідніми етнорегіонами.

Ключові слова: Західне Поділля, кераміка, гончарі, ремісничі цехи, школи кераміки.

Вольская С. А. Развитие народной керамики Западного Подолья конца XIX–XX век.

Аннотация. В статье рассмотрено развитие народной керамики Западного Подолья конца XIX–XX века в русле традиций предыдущих поколений. Определено, что особое влияние на гончарство региона имели ремесленные цеха, впоследствии художественно-промышленные школы и взаимосвязь с соседними этнорегионами.

Ключевые слова: Западное Подолье, керамика, гончары, ремесленные цеха, школы керамики.

Volska S. O. Development of folk pottery Western Podillya at late XIX–XX centuries.

Annotation. The article deals with the development of folk pottery Western Podillya at late XIX–XX centuries. Which developed in line with the traditions of previous generations. It was determined that a particular impact on regional pottery craft guilds were subsequently Arts and Crafts schooling and interaction with neighboring regions.

Keywords: Western Podillya, ceramics, pottery, pottery craft guilds, schools ceramics.

204. Дячок О. М. Сакральні святині Тернопільщини / О. М. Дячок, В. Ю. Дячок // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / за ред. О. С. Смоляка. – Тернопіль, 2013. – № 2. – С. 215–219.

Анотація. У статті досліджено архітектуру сакральних святинь Тернопільщини, які належать різним конфесіям, висвітлено їх роль у культурологічних процесах краю.

Ключові слова: архітектура, стиль в архітектурі, храмобудування, історична спадщина.

Дячок О. М., Дячок В. Ю. Сакральные святыни Тернопольщины.

Аннотация. В статье исследована архитектура сакральных святынь Тернопольщины, которые принадлежат разным конфессиям, освещена их роль в культурологических процессах края.

Ключевые слова: архитектура, стиль в архитектуре, храмостроение, историческое наследство.

Diachok O. M., Diachok V. U. The church buildings of Ternopol's region.

Annotation. In the article we research the architecture of the Ternopol's region church buildings, which belongs to different confessions, their role in cultural processes of the region.

Keywords: architecture, steles into architecture, church buildings, historical speaking.

205. Маркович М. Й. Художні світильники через призму народного мистецтва / М. Й. Маркович // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / за ред. О. С. Смоляка. – Тернопіль, 2013. – № 2. – С. 209–214.

Анотація. У статті розглянуто художні особливості українських світильників. Досліджено різні історичні періоди, а також тип творчості народних майстрів. Визначено матеріали, з яких переважно виконані вироби, що датуються XVIII–XIX століттями.

Ключові слова: художні особливості, світильники, тип, мистецтво, майстри, прикраси, олзпис.

Маркович М. Й. Художественные светильники сквозь призму народного искусства.

Аннотация. В статье рассмотрены художественные особенности украинских светильников. Исследованы различные исторические периоды, а также тип творчества народных мастеров. Определены материалы, из которых преимущественно выполнены изделия, датируемые XVIII–XIX веками.

Ключевые слова: художественные особенности, светильники, тип, искусство, мастера, украшения, роспись.

Markovych M. J. Art lighting through the prism of folk art.

Annotation. This article deals with the peculiarities of Ukrainian art fixtures. Different historical periods, and the type of creative craftsmen. Defined materials are mostly made products, dating back to XVIII–XIX centuries.

Keywords: art features, fixtures, type, art masters, jewelry, painting.

206. Мацишина З. А. Діяльність авторських шкіл як чинник розвитку національної культури / З. А. Мацишина // Наука і освіта / Південний науковий центр АПН України. – Одеса, 2013. – № 3/СХІІІ : Традиції та новації сучасної освіти в Україні : тематичний спецвип., присвячений 20-річчю Республіканського вищого навчального закладу "Кримський інженерно-педагогічний університет». – С. 105–108.

207. Мацишина З. А. Навчально-методичне забезпечення виховного процесу предметів циклу декоративно-прикладного мистецтва в загальноосвітніх школах кінця ХІХ-початку ХХ ст. / З. А. Мацишина // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Г.Сковороди» / голов. ред. В. П. Коцур. – К., 2013. – Додаток 1 до Вип. 29, т. 2 : Міжнародні Челепанівські психолого-педагогічні читання : тематичний випуск. – С. 255–261.

208. Мацишина З. А. Особливості виховання національної культури учнів у школах України засобами декоративно-прикладного мистецтва / З. А. Мацишина // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / за ред. О. С. Смоляка. – Тернопіль, 2013. – № 2. – С. 202–205.

Анотація. В статті досліджено особливості виховання національної культури учнів у школах України засобами декоративно-прикладного мистецтва. Охарактеризовано проблеми вивчення культури декоративно-прикладного мистецтва в українській національній школі.

Ключові слова: декоративно-прикладне мистецтво, культура, традиції, звичаї, народне мистецтво.

Мацишина З. А. Особенности воспитания национальной культуры учащихся в школах Украины средствами декоративно-прикладного искусства.

Аннотация. В статье исследованы особенности воспитания национальной культуры учеников в школах Украины средствами декоративно-прикладного искусства. Охарактеризованы проблемы изучения культуры декоративно-прикладного искусства в украинской национальной школе.

Ключевые слова: декоративно-прикладное искусство, культура, традиции, обычаи, народное искусство.

Matsyshyna Z. A. Peculiarities of national culture education students schools in Ukraine by means of arts and crafts.

Annotation. In the article attention applies on the feature of education of national culture of students at schools of Ukraine by facilities decoratively applied arts. The problem of study of culture is traced decoratively applied arts at Ukrainian national school.

Keywords: arts and crafts, culture, traditions, customs and folk art.

209. Пацалюк І. І. Можливості образотворчого мистецтва у формуванні художньо-естетичної культури молодших школярів / І. І. Пацалюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / за ред. О. С. Смоляка. – Тернопіль, 2013. – № 1. – С. 167–172.

Анотація. Розкрито ціннісно-орієнтаційні, комунікативно-психологічні, інформаційно-пізнавальні та організаційно-діяльнісні можливості образотворчого мистецтва у розвитку художньо-естетичної культури учнів молодшого шкільного віку, проаналізовано сучасний стан художньо-естетичного виховання учнів початкової школи.

Ключові слова: художньо-естетична культура, образотворче мистецтво, молодший школяр.

Пацалюк И. И. *Возможности изобразительного искусства в формировании художественно-эстетической культуры младших школьников.*

Аннотация. Раскрыты ценностно-ориентационные, коммуникативно-психологические, информационно-познавательные и организационно-деятельные возможности изобразительного искусства в развитие художественно-эстетической культуры учеников младшего школьного возраста, проанализирован уровень художественно-эстетического воспитания учащихся начальной школы.

Ключевые слова: художественно-эстетическая культура, изобразительное искусство, младший школьник.

Patsaliuk I. I. *Possibilities of fine arts in forming of artistic and aesthetic culture of junior schoolchildren.*

Annotation. The article exposes value-orientational, communicative-psychological, information-educational and organizational-activity possibilities of the fine arts in development of artistic and aesthetic culture of primary school age pupils, analyses a common state of artistic and aesthetic education in primary schools.

Keywords: aesthetic culture, art, junior schoolchildren.

210. Рублевська Н. В. Роль музеїв в етновихованні молоді на прикладі Тернопільського краєзнавчого музею / Н. В. Рублевська // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / за ред. О. С. Смоляка. – Тернопіль, 2013. – № 2. – С. 206–209.

Анотація. У статті досліджено особливості етновиховання, простежено роль музеїв в етновихованні молоді, зокрема звернено увагу на науково-просвітню, виховну діяльність Тернопільського краєзнавчого музею.

Ключові слова: етновиховання, естетичне виховання, музей, традиція, нація, народне мистецтво.

Рублевская Н. В. *Роль музеев в этновоспитании молодежи (на примере Тернопольского краеведческого музея).*

Аннотация. В статье исследованы особенности этновоспитания, прослежена роль музеев в этновоспитании молодежи, в частности обращено

внимание на научно-просветительную, воспитательную деятельность Тернопольского краеведческого музея.

Ключевые слова: этновоспитание, эстетическое воспитание, музей, традиция, нация, народное искусство.

Rublevska N. V. The role of museums in etnoeducation youth (example Ternopil regional museum)

Annotation. The article studies the characteristics etnoeducation, the role of museums in etnoeducation youth, particularly drawn attention to scientific, educational, educational activities Ternopil Regional Museum.

Keywords: etnoeducation, aesthetic education, museum, tradition, nation, folk art.

211. Тобілевич Г. М. Сучасна декоративна пластика в ландшафтному дизайні / Г. М. Тобілевич // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. Ландшафтна архітектура і сучасність. – Львів, 2013. – Вип. 23.09. – С. 90–93.

Анотація. Проаналізовано характерні ситуації функціонування сучасної декоративної пластики і використання її в організації архітектурно-просторового середовища та ландшафтного дизайну.

Ключові слова: декоративна пластика, архітектурно-просторове середовище, ландшафтний дизайн, садово-паркові композиції.

Тобілевич Г. Н. Современная декоративная пластика в ландшафтном дизайне.

Аннотация. Проанализированы характерные ситуации функционирования современной декоративной пластики и использования ее в организации архитектурно-пространственной среды и ландшафтного дизайна.

Ключевые слова: декоративная пластика, архитектурно-пространственная среда, ландшафтный дизайн, садово-парковые композиции.

Tobilevych Halina. Modern decorative plastic in Landscaping.

Annotation. Characteristic situation functioning modern decorative plastic and use it to organize architectural and spatial environment and landscape design.

Keywords: plastic decorative, architectural and spatial environment, landscape design, gardens compositions.

212. Троцька О. С. Проблема екологічного виховання майбутніх ландшафтних дизайнерів / О. С. Троцька // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України : збірник науково-технічних праць / голов. ред. Ю. Ю. Туниця. – Львів, 2013. – Вип. 23.13. – С. 409–413.

213. Троцька О. С. Вдосконалення змісту підготовки майбутнього вчителя в контексті біо(еко)етичного виховання / О. С. Троцька, А. В. Степанюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2013. – № 26. – С. 219–220

Анотація. Актуальність матеріалу, викладеного у статті, обумовлена необхідністю включення етичного компонента у сучасний процес взаємодії людини із природним оточенням, пошуку оновленої системи цінностей, за допомогою яких можливо змінити споживацьке ставлення людини до природи.

Проаналізовано проблему переорієнтації світоглядних орієнтирів молоді з концепції антропоцентризму на концепцію біо(еко)центризму. Обґрунтовано доцільність вивчення майбутніми вчителями курсу «Біоетика» з метою формування у них умінь застосовувати біоетичні знання у майбутній педагогічній діяльності.

Ключові слова: підготовка майбутнього вчителя, біо(еко)етичне виховання.

Троцкая Е. С. Усовершенствование содержания подготовки будущего учителя в контексте био(эко)этического воспитания.

Аннотация. Актуальность материала, изложенного в статье, обусловлена необходимостью включения этического компонента в процесс взаимодействия человека с природным окружением, поиска системы ценностей, с помощью которых можно изменить потребительское отношение человека к природе. Проанализирована проблема переориентации мировоззренческих ориентиров молодежи с концепции антропоцентризма на концепцию био(эко)центризма. Обоснована целесообразность изучения будущими учителями курса «Биоэтика» с целью формирования у них умений применять биоэтические знания в будущей педагогической деятельности.

Ключевые слова: подготовка будущего учителя, био(эко)этическое воспитание.

Trotska O. S. Improving the content of training future teachers in the context of biological (ecological) ethics education.

Annotation. The relevance of the material stated in the article, is caused by the necessity of including the ethical component in the current process of interacting between human beings and natural environment, searching new system of values with the aid of which consuming attitude of man towards the nature can be changed. The problem of changing the youth ideology from anthropocentrism concept to eco(bio)centrism concept has been analyzed. There has been substantiated the expedience of learning Bioethics by pre-service teachers in order to build their skills to apply bioethical knowledge in teacher activity.

Keywords: training future teachers, biological (ecological) ethics education.

Кафедра театрального мистецтва

214. Лемішка Я. П. Диригентсько-хорова діяльність Богдана Іванонька / Я. П. Лемішка // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Сер. Мистецтвознавство / редкол.: М. Є. Станкевич, О. М. Голубець, Л. А. Кондрацька [та ін.] ; голов. ред. О. С. Смоляк. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2. – С. 137–141.

Анотація. Висвітлено етапи становлення Б. Іваноньківа як хорового диригента від 1970-х років до сьогодення. Звернено увагу на основні методи роботи з керованими ним аматорськими хоровими колективами. Проаналізовано репертуар, який формував Б. Іваноньків під час концертної діяльності, звертаючи увагу на його стильову, жанрову різноманітність та орієнтацію на виконавський професіоналізм.

Ключові слова: диригентсько-хорова діяльність, Б. Іваноньків, диригування, репертуар.

Лемишка Я. П. Дирижерско-хоровая деятельность Богдана Иванонькива.

Анотація. Отражены этапы становления Б. Иванонькива как хорового дирижера от 1970-х годов до настоящего времени. Обращено внимание на основные методы работы с любительскими хоровыми коллективами, которыми он руководил. Проанализирован репертуар, который формировал Б. Иванонькив во время концертной деятельности, обращая внимание на его стилевое, жанровое разнообразие и ориентацию на исполнительский профессионализм.

Ключевые слова: дирижерско-хоровая деятельность, Б. Иванонькив, дирижирование, репертуар.

Lemishka Ya. P. Choir and conducting occupation of Bogdan Ivanonkiv.

Annotation. The article highlights the stages of B. Ivanonkiva formation as choral conductor from 1970s to the present. Attention is paid to the basic techniques of working with amateur choirs managed by him. The repertoire is analyzed, which was formed by B. Ivanonkiv during live performances, drawing attention to his style and genre diversity and focus on performing professionalism.

Keywords: conducting and choral occupation, B. Ivanonkiv, conducting, repertoire.

215. Смоляк П. Денисівський аматорський театральний гурток в культурно-просвітницькому русі Тернопільщини кінця ХІХ – першої третини ХХ століття / П. Смоляк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Сер. Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2013. – № 1. – С. 142–148.

Анотація. Проаналізовано історію діяльності аматорського театального гуртка села Денисова Тернопільського повіту в культурно-просвітницькому русі кінця ХІХ – першої третини ХХ століття. Охарактеризовано роль керівників – Й. Вітошинського, П. Рыбака, В. Шарика, В. Самиці, Я. Людкевича як активних акторів та режисерів. Звернено увагу на акторський склад, репертуар драматичного гуртка та його втілення на аматорській сцені.

Ключові слова: Денисівський аматорський театральний гурток, культурно-просвітницький рух, Тернопільщина, актори, режисери.

Смоляк П. Денисовский любительский театальный кружок в культурно-просветительском движении Тернопольщины конца ХІХ – первой трети ХХ века.

Анотація. Проанализирована история деятельности любительского театального кружка села Денисова Тернопольского уезда в культурно-просветительском движении конца ХІХ – первой трети ХХ века. Охарактеризована роль руководителей – И. Витошинского, П. Рыбака, В. Шарика, В. Самицы, Я. Людкевича как активных актеров и режиссеров. Обращено внимание на актерский состав, репертуар драматичного кружка и его воплощение на любительской сцене.

Ключевые слова: Денисовский любительский театальный кружок, культурно-просветительское движение, Тернопольщина, актёры, режиссеры.

Smolyak P. Denysiv amateur theatrical society in the cultural and educational movement in Ternopil district in the end of the XIX century and the the first third of the XX century

Annotation. The article explores the history of the activities of the amateur theatrical society of the village of Denysiv of Ternopil district in cultural and educational movement in Ternopil region in the end of the XIX century and the the first third of the XX century. Characterized the role of leaders – Y. Vitoshynskyi, P. Rybak, V. Sharyk, V. Samyts, Ya. Liudkevych as active actors and directors. The attention is paid to the cast of actors, the repertoire of the dramatic society and its realization on the amateur stage.

Keywords: Denysiv amateur theatrical society, cultural and educational movement, Ternopil district, actors, directors.

Факультет фізичного виховання

Кафедра здоров'я людини, фізичної реабілітації та безпеки життєдіяльності

216. Барладин О. Р. Остеопенічний синдром у дітей молодшого шкільного віку зі сколіозом / О. Р. Барладин // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. Г. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за ред. Г. М. Арзютова. – К. 2013. – Вип. 4 (29). – С. 72–76.

Анотація. Встановлено, що сколіоз у дітей молодшого шкільного віку протікає на тлі зниження мінеральної щільності кісткової тканини, причому вираженість змін у хребті прямо пропорційно залежить від ступеня остеопенії.

Ключові слова: сколіоз, денситометрія, мінеральна щільність кісткової тканини, остеопенічний синдром, остеопороз.

Барладин О. Р. Остеопенический синдром у детей младшего школьного возраста со сколиозом.

Аннотация. Установлено, что сколиоз у детей младшего школьного возраста протекает на фоне снижения минеральной плотности костной ткани, причем выраженность изменений в позвоночнике прямо пропорционально зависит от степени остеопении.

Ключевые слова: сколиоз, денситометрия, минеральная плотность костной ткани, остеопенический синдром, остеопороз.

Barladyn O. R. Osteopenic syndrome in elementary school children with scoliosis

Annotation. Found that scoliosis in children of primary school age runs against decrease in bone mineral density, and severity of changes in the spine is directly proportional to the degree of osteopenia.

Keywords: scoliosis, densitometry, bone mineral density, osteopenic syndrome, osteoporosis.

217. Марценюк В. П. Інформативне значення індексу Кердо для визначення рівня порушень вегетативної регуляції при остеохондрозі шийного відділу хребта [Електронний ресурс] / В. П. Марценюк, Д. В. Вакуленко, Л. О. Вакуленко // Медична інформатика та інженерія : науково-практичний журнал. – 2013. – № 1. – С. 42–49. – Режим доступу: <http://san-sanych.com.ua/journal/2013-1/index.html#/42/zoomed>.

218. Хара М. Р. Зміни реакції автономної нервової системи в динаміці розвитку стрептозотоцинового цукрового діабету в щурів різної статі за даними кардіоінтервалометрії / М. Р. Хара, О. О. Бандрівська // Клінічна та експериментальна патологія. – 2013. – Т. 12, № 1 (43). – С. 157–161.

219. Хара М. Р. Характеристика змін чутливості міокардіальних холінорецепторів самців і самиць щурів у динаміці розвитку стрептозотоцинового діабету / М. Р. Хара, О. О. Бандрівська // Вісник наукових досліджень : науково-практичний журнал. – 2013. – № 2. – С. 119–112.

220. Храбра С. З. Адаптаційні можливості суддів з футболу з різними типами характеру / С. З. Храбра // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за ред. Г. М. Арзютова. – К., 2013. – Вип. 9 (36). – С. 162–166.

Анотація. Проведено дослідження адаптаційних можливостей суддів з футболу з різними типами характеру. Встановлено, що групу з низьким рівнем резервних можливостей серцево-судинної системи і напруженою механізми адаптації формують у більшості випадків судді-екстраверти, раціоналісти.

Ключові слова: адаптаційний потенціал, фізичний розвиток, тип характеру, вегетативна нервова система.

Храбра С. З. Адаптационные возможности судей по футболу с разными типами характера.

Аннотация. Проведено исследование адаптационных возможностей судей по футболу с разными типами характера. Установлено, что в группу с низким уровнем резервных возможностей сердечно-сосудистой системы и напряжением механизмов адаптации формируют в большинстве случаев судьи-экстраверты, рационалисты.

Ключевые слова: адаптационный потенциал, физическое развитие, тип характера, вегетативная нервная система.

Hrabra S. Z. Adaptive capacity Judges Cup with different types of nature.

Annotation. Conducted a study of adaptive abilities of the judges on football with different types of character. It is established that in the group with a low level of reserves of the cardiovascular system and the voltage of the mechanisms of adaptation of the form in the majority of cases, the judges-extroverts, rationalists.

Keywords: adaptive capacity, physical development, character type, vegetative nervous system.

221. Храбра С. З. Визначення рівня фізичного розвитку дітей молодшого шкільного віку / С. З. Храбра // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені І. Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. – Кам'янець-Подільський, 2013. – Вип. 7. – С. 291–298.

Анотація. Проведено визначення рівня фізичного розвитку школярів молодшого шкільного віку. Виявлено, що за кількістю прорізаних постійних зубів, 62,5 % хлопчики у 10-ти літньому віці випереджають свій біологічний вік за нормативними таблицями і їх можна віднести у групу акселератів. Серед дівчаток групу акселератів складає 60 % школярок. Ретарданти у групі школярів не виявлені.

Ключові слова: фізичний розвиток, зубний вік, серцево-судинна система, вегетативна нервова система.

Храбра С. З. Определение уровня физического развития детей младшего школьного возраста.

Аннотация. Проведено определение уровня физического развития школьников младшего школьного возраста. Обнаружено, что по количеству прорезанных постоянных зубов, 62,5 % мальчики в 10-ти летнем возрасте опережают свой биологический возраст по нормативным таблицам и их можно отнести в группу акселератов. Среди девочек группу акселератов составляет 60 % школьниц. Ретарданы в группе школьников не обнаружены.

Ключевые слова: физическое развитие, зубной возраст, сердечно-сосудистая система, вегетативная нервная система.

Hrabra S. Z. Determination of physical development of children of primary school age.

Annotation. A determination of the physical development of pupils of primary school age. We found that the number of cut permanent teeth, 62.5% of boys in 10 elderly ahead of their biological age of the normative tables and can be attributed to the group accelerates. Among the group of girls is 60% accelerated schoolgirls. Retardants in the group of schoolchildren were found.

Keywords: physical development, dental age, cardiovascular system, autonomic nervous system.

222. Храбра С. З. Вплив музики на функціональний стан дітей середнього шкільного віку / С. З. Храбра // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за ред. Г. М. Арзютова. – К., 2013. – Вип. 6 (32). – С. 163–168.

Анотація. Розглянуто проблеми впливу музики на здоров'я дітей середнього шкільного віку. Комплексне дослідження показало, що після уроків музики знижується працездатність школярів, швидкий темп виконуваних пісень у п'ятикласників сприяє погіршенню стану дихальної системи, у переважної кількості юнаків і дівчат більше виражена симпатикотонія.

Ключові слова: музика, серцево-судинна система, дихальна система, вегетативна нервова система.

Храбра С. З. Влияние музыки на функциональное состояние детей среднего школьного возраста.

Аннотация. В статье рассматриваются проблемы влияния музыки на здоровье детей среднего школьного возраста. Комплексное исследование показало, что после уроков музыки снижается работоспособность школьников, быстрый темп исполняемых песен у пятиклассников способствует ухудшению состояния дыхательной системы, у подавляющего числа юношей и девушек более выражена симпатикотония.

Ключевые слова: музыка, сердечно-сосудистая система, дыхательная система, вегетативная нервная система.

Hrabra S. Z. Effect of music on the functional status of children of secondary school age.

Annotation. The article examines the impact of music on children's health of secondary school age. Comprehensive study showed that music lessons after school reduced efficiency, fast paced songs performed in the fifth graders promotes deterioration of the respiratory system, the vast number of boys and girls expressed more sympathotonia.

Keywords: music, seretsevo-vascular system, respiratory system, autonomic nervous system.

223. Храбра С. З. Особливості прогнозування навчальної успішності студентів за дерматогліфічними показниками / С. З. Храбра // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Валеологія: сучасність і майбутнє. – Харків, 2013. – Вип. 15. – С. 139–144.

Анотація. Визначено особливості папілярного малюнка нігтьових фаланг пальців рук у студентів, які допустимо розцінювати як маркери у прогнозуванні здібностей до навчання. Домінуючим візерунком у студентської молоді виявилася петля. Набагато рідше зустрічалися спіралі, а самим рідкісним візерунком була дуга. Студенти, які навчаються на «добре» і «задовільно» мають низький гребневий рахунок (до 120 папілярних ліній) і високий (понад 190 папілярних ліній) відповідно. Загальний гребневий рахунок у студентів, які мали оцінки «незадовільно» був у межах від 120 до 190.

Ключові слова: здібності до навчання, пальцева дерматогліфіка, домінуючий візерунок, гребневий рахунок.

Храбра С. З. Особенности прогнозирования учебной успеваемости студентов по дерматоглифическим показателям.

Аннотация. Определены особенности папиллярного рисунка ногтевых фаланг пальцев рук у студентов, которые допустимо расценивать как маркеры в прогнозировании способности к обучению. Доминирующим узором у студенческой молодежи оказалась петля. Гораздо реже встречались спирали, а самым редким узором была дуга. Студенты, которые учатся на «хорошо» и «удовлетворительно» имеют низкий гребневый счет (до 120 папиллярных линий) и высокий (более 190 папиллярных линий) соответственно. Общий гребневый счет у студентов, которые имели оценки «неудовлетворительно» был в пределах от 120 до 190.

Ключевые слова: способности к обучению, пальцевая дерматоглифика, доминирующий узор, гребневый счет.

Hrabra S. Z. Features predicting academic success of students in the dermatoglyphics indicators.

Annotation. The features of papillary pattern nail phalanges in the hands of students who considered acceptable as markers in predicting ability to learn. The dominant pattern in students was loop. Much more rarely met helix, and thus a rare pattern was arc. Students enrolled in "good" and "satisfactory" with a low ridge account (up to 120 papillary lines) and high (over 190 papillary lines), respectively. Total ridge through the students who had the evaluation of "unsatisfactory" was in the range from 120 to 190.

Keywords: learning ability, palmar dermatoglyphics, the dominant pattern, ridge count.

Кафедра теорії і методики олімпійського та професійного спорту

224. Єднак В. Д. Застосування медико-біологічних засобів відновлення працездатності легкоатлетів високої кваліфікації / Єднак В. Д., Білявська С. В. // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура / Прикарпатський нац. ун-т імені В. Стефаника ; голова редкол.: Б. М. Мицкан. – Івано-Франківськ, 2013. – Вип. 18. – С. 266–269.

Анотація. Однією з найважливіших у практиці спортивного тренування спортсменів високої кваліфікації проблем є відновлення їх працездатності. Здатність переборювати втому, що виникає в процесі тренувальної і змагальної діяльності, в значній мірі зумовлює досягнення високих спортивних результатів. Пошук засобів відновлення працездатності під час тренувального процесу та змагань, знання закономірностей розвитку втоми і відновлення організму спортсмена має велике теоретичне і практичне значення. Комплексне використання педагогічних, психологічних та медико-біологічних засобів відновлення сприятиме якісній підготовці легкоатлетів високої кваліфікації.

Ключові слова: засоби відновлення, легка атлетика, втома, працездатність, раціон харчування, фармакологічне забезпечення.

Єднак В., Білявская С. Применение медико-биологических средств восстановления работоспособности в тренировочном процессе легкоатлетов высокой квалификации.

Аннотация. Одной из важнейших в практике спортивной тренировки спортсменов высокой квалификации проблем является восстановление их работоспособности. Способность преодолевать усталость, возникающую в процессе тренировочной и соревновательной деятельности, в значительной степени предопределяет достижения высоких спортивных результатов. Поиск средств восстановления работоспособности во время тренировочного процесса и соревнований, знания закономерностей развития утомления и восстановления организма спортсмена имеет большое теоретическое и практическое значение. Комплексное использование педагогических, психологических и медико-биологических средств восстановления способствовать качественной подготовке легкоатлетов высокой квалификации.

Ключевые слова: средства восстановления, утомление, работоспособность, рацион питания, фармакологическое обеспечение, легкая атлетика.

Yednak V., Belyavska S. Use of medical and biological rehabilitation in the training process of athletes high skills.

Annotation. One of the most important in the practice of athletic training highly skilled athletes problem is to restore their health. The ability to overcome the fatigue that occurs during training and competitive activities, to a large extent determines the achievement of high results. Fundraising disaster recovery during the training process and competition, knowledge of the laws of fatigue and recovery of an athlete is of great theoretical and practical significance. Integrated use of pedagogical, psychological, medical and biological recovery tools to promote quality training of athletes of the highest skills.

Keywords: recovery tools, fatigue, performance, diet, pharmacological support, athletics.

225. Єднак В. Ставлення батьків учнів 4-тих класів до впровадження олімпійської освіти у навчально-виховний процес школярів / В. Єднак, С. Сапрун // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки / уклад.: А. В. Цьось, С. П. Козіброцький. – Луцьк, 2013. – № 1 (21). – С. 159–163.

Анотація. Низька рухова активність і стрімке погіршення здоров'я школярів викликають занепокоєння фахівців, але причини негативних тенденцій потребують більш ретельного вивчення. Зокрема, батьки є одним із ключовим фактором формування здорового способу життя молодших школярів. Завданням роботи постає детальне вивчення ставлення батьків учнів 4-тих класів до ідеї поширення олімпійської освіти у навчально-виховний процес. У статті подано аналіз літературних джерел, мережі інтернет та публікацій з основ поширення здорового способу життя серед учнів молодших класів та їх батьків. Під час експериментальної роботи використовувався метод опитування, а саме анкетування для батьків. Зміст анкети передбачав три блоки запитань: визначення зацікавленості батьків у фізичному розвитку дітей, бажанні займатись фізичними вправами та рівнем здоров'я; значення фізичного виховання у навчально-виховному процесі школярів; рівень знань батьків з олімпійської освіти та основ здорового способу життя, а також їхнє ставлення до поширення ідей олімпізму в школі. Результати анкетування батьків учнів свідчать про невисокий рівень обізнаності з основ фізичного виховання дітей, низьку рухову активність батьків та їхніх дітей і загальну невизначеність у веденні здорового способу життя. Окреслені шляхи формування позакласної та позашкільної олімпійської освіти школярів та позитивного впливу батьків на становлення інтегрально розвинених дітей.

Ключові слова: олімпійська освіта, олімпізм, батьки, молодший шкільний вік, здоровий спосіб життя, навчально-виховний процес.

Єднак В., Сапрун С. Отношение родителей учеников 4-тых классов к внедрению олимпийского образования в учебно-воспитательном процессе школьников.

Аннотация. Низкая двигательная активность и стремительное ухудшение здоровья школьников вызывают беспокойство специалистов, но причины негативных тенденций требуют более тщательного изучения. В частности,

родители являются одним из ключевых факторов формирования здорового образа жизни младших школьников. Задачей работы становится детальное изучение отношения родителей учеников 4-х классов к идее распространения олимпийского образования в учебно-воспитательный процесс. В статье представлен анализ литературных источников, сети интернет, публикаций по основам распространения здорового образа жизни среди учащихся младших классов и их родителей. Во время экспериментальной работы использовался метод опроса, а именно анкетирование для родителей. Содержание анкеты предусматривало три блока вопросов: определение заинтересованности родителей в физическом развитии детей, желании заниматься физическими упражнениями и уровнем здоров'я; значения физического воспитания в учебно-воспитательном процессе школьников; уровень знаний родителей по олимпийскому образованию и основ здорового образа жизни, а также их отношение к распространению идей олимпизма в школе. Результаты анкетирования родителей учеников свидетельствуют о невысоком уровне осведомленности с основ физического воспитания детей, низкую двигательную активность родителей и детей и общую неопределенность в ведении здорового образа жизни. Обозначены пути формирования внеклассового и внешкольного олимпийского образования школьников и положительного влияния родителей на становление интегрально развитых детей.

Ключевые слова: олимпийское образование, олимпизм, родители, младший школьный возраст, здоровый образ жизни, учебно-воспитательный процесс.

Yednak V., Saprun S. Attitude of 4th grade students' parents to the implementation of olympic education into the educational process.

Annotation. Low physical activity and rapid deterioration of the health of schoolchildren concern of specialists, but the causes of negative trends require more careful study. In particular, parents are a key factor in promoting healthy lifestyles younger pupils. The objective of the work presented a detailed study of parents of pupils 4 of those classes to spread the idea of Olympic education in the educational process. The paper presents an analysis of the literature, the Internet and publications on the basics of spread of healthy lifestyles among primary school students and their parents. During the experimental work used survey methods, such as questionnaires for parents. Contents of the questionnaire provided three blocks of questions: the definition of parent interest in the physical development of children, desire to exercise and health levels, the value of physical education in the educational process of students, the level of parents' awareness of Olympic education and the basics of a healthy lifestyle, as well as their attitude to spreading the ideas of Olympism in schools. Results of the survey of parents of students indicate a low level of awareness of the foundations of physical education for children with low motor activity of parents and their children and the general uncertainty in maintaining a healthy lifestyle. Outlined ways of creating extra-curricula Olympic education students and the positive impact of parents on becoming integrally developed children.

Keywords: olympic education, olimpizm, parents, midchildhood, healthy lifestyle, educational-educate process.

226. Єднак В. Д. Участь спортсменів українського походження в олімпійських іграх з 1896 по 1936 роки / В. Д. Єднак, Г. М. Єднак // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за ред. Г. М. Арзютова. – К., 2013. – Вип. 7 (33), т. 1. – С. 258–263.

Анотація. Досліджено діяльність вихідців з України, що брали участь в Олімпійських іграх 1896-1936 років у складі збірних команд різних країн.

Ключові слова: Олімпійські ігри, спорт, українські спортсмени, вихідці з України, Зимові Олімпійські ігри.

Єднак В. Д., Єднак Г. М. Участие спортсменов украинского происхождения в Олимпийских играх с 1896 по 1936 годы.

Аннотация. В статье говорится о выходцах из Украины, принимавших участие в Олимпийских играх 1896-1936 годов в составе сборных команд разных стран.

Ключевые слова: Олимпийские игры, спорт, украинские спортсмены, выходцы из Украины, зимние олимпийские игры.

Yednak V. D., Yednak G. M. Participating athletes Ukrainian origin in the Olympics from 1896 to 1936 years.

Annotation. The article refers to immigrants from Ukraine, who participated in the Olympics in the years 1896-1936 national teams from different countries.

Keywords: Olympics sport, Ukrainian athletes came from Ukraine, Winter Olympic Games.

227. Ладика П. І. Адаптація студентів першого курсу факультету фізичного виховання до навчання в університет / П. І. Ладика // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за ред. Г. М. Арзютова. – К., 2013. – Вип. 7 (33), т. 2. – С. 33–39.

Анотація. Адаптація студентів до умов навчання у вищій школі є однією з важливих психолого-педагогічних проблем. Особливо гостро стоїть проблема адаптації до навчального процесу у студентів факультетів фізичного виховання. Це, в першу чергу, пов'язано з тим, що навчання на факультетах фізичного виховання характеризується не лише високими розумовими, але і значними фізичними навантаженнями. Метою нашого дослідження було визначити адаптацію студентів факультету фізичного виховання до навчання в університеті. Мета реалізовувалась через вирішення наступних завдань: 1. Визначити теоретико-методичні основи адаптації студентів. 2. Визначити адаптацію студентів факультету фізичного виховання до навчання в університеті.

Для визначення адаптації студентів першого курсу факультету фізичного виховання, нами було проведено анкетування. В анкетуванні взяли участь 64 студента-першокурсника. За результатами анкетування можна констатувати, що більшості студентів подобається навчатись в університеті, проте значна частина студентів вважала навчання легшим ніж воно є, у переважної більшості

студентів покращились стосунки з близькими та рідними, а більшість студентів знайшли нових друзів у процесі навчання в університеті.

Ключові слова: адаптація студентів, дезадаптаційні процеси, навчально-виховний процес, навчально-тренувальний процес.

Ладыка П. И. Адаптация студентов первого курса факультета физического воспитания к учебе в университете.

Аннотация. Адаптация студентов к условиям учебы в высшей школе является одной из важных психолого-педагогических проблем. Особенно остро стоит проблема адаптации к учебному процессу у студентов факультетов физического воспитания. Это, в первую очередь, связано с тем, что учеба на факультетах физического воспитания характеризуется не только высокими умственными, но и значительными физическими нагрузками. Целью нашего исследования было определить адаптацию студентов факультета физического воспитания к учебе в университете. Цель реализовывалась через решение следующих заданий : 1. Определить теоретико-методические основы адаптации студентов. 2. Определить адаптацию студентов факультета физического воспитания к учебе в университете.

Для определения адаптации студентов первого курса факультета физического воспитания, нами было проведенное анкетирование. В анкетировании участвовали 64 студента-первокурсника. По результатам анкетирования можно констатировать, что большинству студентов нравится учиться в университете, однако значительная часть студентов считала учебу легче, чем она есть на самом деле, у большинства студентов улучшились отношения с близкими и родными, а большинство студентов нашли новых друзей в процессе учебы в университете.

Ключевые слова: адаптация студентов, дезадаптационные процессы, учебно-воспитательный процесс, учебно-тренировочный процесс.

Ladyka P. Adaptation of first year students of Physical Training Department to the process of learning at a university.

Annotation. The adaptation of students to the conditions of studying at higher educational establishments is one of important psychological and pedagogical problems. The problem of adaptation of students of Physical Training Department to the process of learning is especially pressing. It is, first of all, connected with the fact that learning at Physical Training Departments is characterized by not only high mental but also considerable physical loads. The aim of our research has been to define the adaptation of students of Physical Training Department to the process of learning at a university. For the achievement of the aim following tasks have been solved: 1. To define theoretical and methodological bases of the adaptation of students. 2. To determine the adaptation of students of Physical Training Department to the process of learning at a university.

To determine the adaptation of first year students of Physical Training Department we have conducted the questionnaire. 64 student-freshmen have participated in the questionnaire. The results of the questionnaire enable us to ascertain that most students like to study at the university, however a considerable part of students expected the process of learning to be easier than it is. The relationships of overwhelming majority of students with family and friends improved. Most students found new friends in the process of learning at the university.

Keywords: adaptation of students, disadaptation processes, process of education and upbringing, educational-training process.

228. Кузь Ю. С. Принципи формування здоров'язабезпечуючої поведінки учнів у процесі фізичного виховання в природному середовищі / Ю. С. Кузь // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за заг. ред. Г. М. Арзютова. – К., 2013. – Т. 1, вип. 7 (33). – С. 413–418.

Анотація. Розглянуто принципи, як вихідні керівні положення формування здоров'язабезпечуючої поведінки учнів у процесі фізичного виховання в природному середовищі.

Ключові слова: принципи, здоров'язабезпечуюча поведінка, природне середовище.

Кузь Ю. С. Принципы формирования здоровьеобеспечивающего поведения школьников в процессе их физического воспитания в естественной среде.

Аннотация. Рассмотрены принципы, как руководящие положения формирования здоровьеобеспечивающего поведения школьников в процессе их физического воспитания в естественной среде.

Ключевые слова: принципы, здоровьеобеспечивающее поведение, естественная среда.

Kuz Y.S. The principles of forming of pupils' health providing conduct in the process of physical education in the natural environment.

Annotation. The article deals with initial leading principles which provide forming of pupils' health maintaining conduct during their physical education in the natural environment.

Keywords: principles, health providing conduct, natural environment.

229. Сапрун С. Т. Методичне забезпечення процесу впровадження олімпійської освіти у навчально-виховний процес учнів 4-тих класів / С. Т. Сапрун // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за заг. ред. Г. М. Арзютова. – К., 2013. – Вип. 7 (33), т. 2. – С. 215–218.

Анотація. Проаналізовано методичні розробки, посібники, підручники, зошити, навчальні програми з олімпійської освіти для учнів молодшого шкільного віку. Охарактеризовані ключові ідеї, що формують основу методичних видань, де висвітлюються аспекти олімпійської освіти школярів. Визначено шляхи вдосконалення навчально-методичних ресурсів для учнів 4-тих класів з основ олімпійських знань.

Ключові слова: олімпійська освіта, олімпізм, школярі, навчально-виховний процес, методика.

Сапрун С. Т. Методическое обеспечение процесса внедрения олимпийского образования в учебно-воспитательный процесс учащихся 4-тых классов.

Аннотация. Проанализированы методические разработки, пособия, учебники, тетради, учебные программы по олимпийскому образованию для учащихся младшего школьного возраста. Охарактеризованы ключевые идеи, которые формируют основу методических изданий, где освещаются аспекты олимпийского образования школьников. Определены пути совершенствования учебно-методических ресурсов для учеников 4-тых классов по основам олимпийских знаний.

Ключевые слова: олимпийское образование, олимпизм, школьники, учебно-воспитательный процесс, методика.

Saprun S. T. Methodical support of the implementation process of the Olympic education in the educational process of students of class 4.

Annotation. The article analyzes the methodological development, manuals, textbooks, exercise books, training programs of Olympic education for pupils of primary school age. Described key ideas that form the basis of methodological issues, which highlights aspects of Olympic education students. Ways to improve educational resources for students of class 4 on the basics of Olympic knowledge.

Keywords: olympic education, olympism, pupils, the educational process, methodology.

230. Шандригось В. І. Еволюція правил змагань зі спортивної боротьби : огляд літератури / В. І. Шандригось // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт / голов. ред. М. О. Носко. – Чернігів, 2013. – Т. 1, вип. 107. – С. 347–351.

Анотація. Розглянуто еволюцію правил змагань зі спортивної боротьби. Автор зазначає, що з метою підвищення видовищності боротьби, правила змагань постійно змінюються і доповнюються, що не може не вплинути на результати змагальної діяльності борців.

Ключові слова: еволюція, правила змагань, боротьба.

Шандригось В. И. Эволюция правил соревнований по спортивной борьбе.

Аннотация. Рассмотрена эволюция правил соревнований по спортивной борьбе. Автор отмечает, что с целью повышения зрелищности борьбы, правила соревнований постоянно изменяются и дополняются, что не может не повлиять на результаты соревновательной деятельности борцов.

Ключевые слова: эволюция, правила соревнований, борьба.

Shandrygos V. I. Evolution of the rules of competition of sporting fight.

Annotation. The article deals with the evolution of the rules of competition of wrestling. The author notes that in order to increase entertainment struggle, competition rules are constantly changing and supplemented, which can not affect the outcome of competitive wrestlers.

Keywords: evolution, rules of competition, wrestling.

231. Шандригось В. І. Місце оглядово-методичних занять у професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури / В. І. Шандригось, Г. А. Шандригось // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. праць Волинського нац. ун-ту ім. Лесі Українки / уклад. А. В. Цьось, С. П. Козіброцький. – Луцьк, 2013. – № 1 (21). – С. 79–83.

Анотація. Розглянуто проблеми викладання спортивно-педагогічних дисциплін. Метою дослідження є аналіз місця і значення оглядово-методичних занять у професійній підготовці майбутніх вчителів фізичної культури. Оглядово-методичні заняття є значимою формою підвищення рівня професійної підготовки студентів зі спортивно-педагогічних дисциплін і спрямовані на створення логічно завершеної системи знань. Даний вид занять проводиться з метою вдосконалення методики організації і проведення занять, засвоєння найбільш ефективних методичних прийомів, становлення єдності в розумінні і методиці навчання руховій дії.

Ключові слова: спортивно-педагогічні дисципліни, оглядово-методичні заняття, професійна підготовка, майбутні вчителі фізичної культури.

Шандригось В., Шандригось Г. Место обзорно-методических занятий в профессиональной подготовке будущего учителя физической культуры.

Аннотация. Рассматриваются проблемы преподавания спортивно-педагогических дисциплин. Целью исследования является анализ места и значение обзорно-методических занятий в профессиональной подготовке будущих учителей физической культуры. Обзорно-методические занятия являются значимой формой повышения уровня профессиональной подготовки студентов по спортивно-педагогическим дисциплинам и направленные на создание логично завершенной системы знаний. Данный вид занятий проводится с целью совершенствования методики организации и проведения занятий, усвоения наиболее эффективных методических приемов, становления единства, в понимании и методике обучения двигательному действию.

Ключевые слова: спортивно-педагогические дисциплины, обзорно-методические занятия, профессиональная подготовка, будущие учителя физической культуры.

Shandrygos V, Shandrygos H. Place of sightseeing and methodological lessons in the training of future teachers of physical culture.

Annotation. Problems of teaching sport-pedagogical subjects are discussed in the article. The aim of the study is to analyze the place and importance of overview and teaching classes in the training of future teachers of physical culture. Survey methodology training is a significant increase in the form of training students to sports and educational courses, aimed at creating a logically complete system of knowledge. This type of training is aimed at improving methods of organizing and conducting classes, learning the most effective teaching methods, establishment of unity in understanding and learning methods for motor action.

Keywords: sports and educational discipline, overview and methodological studies, training, future teachers of physical culture.

**Кафедра теоретичних основ
і методики фізичного виховання**

232. Власюк Р. А. Диференційований підхід у професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури / Р. А. Власюк // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за ред. Г. М. Арзютова. – К., 2013. – Вип. 7 (33), т. 1. – С. 121–126.

Анотація. Визначено місце диференційованого підходу в підготовці майбутнього вчителя фізичної культури і обґрунтовано педагогічні умови його реалізації у процесі викладання «Теорії і методика викладання гімнастики».

Ключові слова: майбутній вчитель фізичної культури, професійна підготовка, диференційований підхід.

Власюк Р. А. Дифференцированный подход в профессиональной подготовке будущего учителя физической культуры.

Аннотация. Определено место дифференцированного подхода в подготовке будущего учителя физической культуры и обоснованы педагогические условия его реализации в процессе преподавания «Теории и методики гимнастики».

Ключевые слова: будущий учитель физической культуры, профессиональная подготовка, дифференцированный подход.

Vlasyuk R A Differentiated approach in the training of future teachers of physical culture.

Annotation. In the article the location of the differentiated approach is determined in preparation of future teacher of physical culture and the pedagogical terms of his realization are reasonable in the process of teaching of «Theory and methods of gymnastics».

Keywords: future teacher of physical culture, professional preparation, differentiated approach.

233. Грабик Н. Факторний аналіз координаційних здібностей могулістів різної кваліфікації / Н. Грабик // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. праць / Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського ; голов. ред. О. С. Куц. – Вінниця, 2013. – Вип. 13, т. 1. – С. 302–307.

Анотація. Представлено результати факторного аналізу координаційних здібностей могулістів різної кваліфікації. Визначено п'ятифакторну структуру координаційних здібностей могулістів різних груп спортивної підготовки.

Ключові слова: факторний аналіз, структура координаційних здібностей, спортсмени-могулісти, спортивна кваліфікація.

Грабык Н. Факторный анализ координационных способностей могулистов разной квалификации.

Аннотація. Представлены результаты факторного анализа координационных способностей могулистов разной квалификации. Определена пятифакторная структура координационных способностей могулистов разных групп спортивной подготовки.

Ключевые слова: факторный анализ, структура координационных способностей, спортсмены- могулисты, спортивная квалификация.

Hrabyk N. Factor analysis of coordinating capabilities of mogoolists of different qualification.

Annotation. In the article presentation results of factor analysis of coordinating capabilities of mogoolists of different qualification. The fivefactor structure of coordinating capabilities of mogoolists of different groups of sport preparation is certain.

Keywords: factor analysis, structure of coordinating capabilities, sportsmen of mogoolists, sport qualification.

234. Грабик Н. Формування професійно-прикладних компетенцій студентів на практичних заняттях з курсу «Гігієна» / Н. Грабик // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за ред. Г. М. Арзютова. – К., 2013. – Вип. 4 (29). – С. 293–296.

Анотація. Розглядається компетентнісний підхід підготовки фахівця у вищій школі. Аналізуються шляхи формування професійно-прикладних компетенцій студентів факультету фізичного виховання на практичних заняттях з курсу «Гігієна».

Ключові слова. компетентнісний підхід, професійно-прикладні компетенції, практичні заняття, гігієна.

Грабык Н. Формирование профессионально-прикладных компетенций студентов на практических занятиях по курсу «Гигиена».

Аннотація. Рассматривается компетентносный подход подготовки специалиста в высшей школе. Анализируются пути формирования профессионально-прикладных компетенций студентов факультета физического воспитания на практических занятиях по курсу «Гигиена».

Ключевые слова. Компетентносный подход, профессионально-прикладные компетенции, практические занятия, гигиена.

Hrabyk N. Forming of the professionally-applied competences of students on practical employments after a course «Hygiene».

Annotation. Kompetentnostnyu approach of preparation of specialist is examined at higher school. The ways of forming of the professionally-applied компетенцій students of faculty of physical training are analysed on practical employments after a course «Hygiene».

Annotation. kompetentnostnyu approach, professionally-applied competences, practical employments, hygiene.

235. Гулька О. В. Аналіз показників варіабельності ритму серця студентів незв'язаних вибірок / О. В. Гулька // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Біологія / редкол.: М. М. Барна, К. С. Волков, В. В. Грубінко [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – № 2 (55) : Фізіолого-біохімічні та екосистемні механізми формування токсикорезистентності біологічних систем : спецвипуск, присвячений пам'яті чл.-кор. НАПН України, д. б. н., проф. О. Ф. Явоненка. – С. 39–43.

Анотація. У статті порівнюються студенти різних років навчання, які становлять незв'язані вибірки. Показано, що індивідуальні відмінності функціонування синусного вузла, які формуються під впливом стресорів, проявляються не тільки у віковому аспекті – у старшокурсників зростає симпатoadреналова активність, але й у статевому – жінки характеризувались показниками, що свідчать про переважання адренергічних впливів, чоловіки – ваготонії.

Ключові слова: автономна нервова система, варіабельність ритму серця, вегетативна регуляція, синусний вузол, незв'язані вибірки, студенти.

Гулька О. В. Анализ показателей вариабельности ритма сердца студентов несвязанных групп.

Аннотация. В статье сравниваются студенты разных годов обучения, которые составляют несвязанные группы. Показаны индивидуальные отличия функционирования синусного узла, которые формируются под влиянием стресса, и проявляются не только в возрастном аспекте – у старшекурсников растет симпатoadреналовая активность. Женщины характеризовались показателями, которые указывают на превалирование адренергических влияний, мужчины – ваготонии.

Ключевые слова: автономная нервная система, вариабельность ритма сердца, вегетативная регуляция, синусный узел, несвязанные группы, студенты.

Gulka O. Analysis of indexes of heart variability rate of students independent groups.

Annotation. The students of different years of studies, that present the independent group, are compared in the article. Individual differences functioning of sine knot is formed under act of stress, show up in an age-old aspect – sympathetic activity grows of senior students. Women characterized indexes, that testify to dominance of sympathetic influences, men – vagus.

Keywords: autonomous nervous system, heart variability rate, autonomic regulation, sinus node, independent group, students.

236. Омеляненко В. Г. Модель організації природничо-наукової підготовки майбутнього вчителя фізичної культури в умовах ступеневої освіти / В. Г. Омеляненко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за ред. Г. М. Арзютова. – К., 2013. – Вип. 5 (30). – С. 157–162.

Анотація. Обґрунтовано авторську модель організації природничо-наукової підготовки майбутнього вчителя фізичної культури в умовах ступеневої освіти.

Ключові слова: модель природничо-наукової підготовки, вчитель фізичної культури, ступеневість навчання.

Омельяненко В. Г. Модель организации естественнонаучной подготовки будущего учителя физической культуры в условиях многоуровневого образования.

Аннотация. Обоснована авторская модель организации естественнонаучной подготовки будущего учителя физической культуры в условиях многоуровневого образования.

Ключевые слова: модель естественнонаучной подготовки, учитель физической культуры, многоуровневое образование.

Omelyanenko V. G. A model of organization naturally of scientific preparation of future teacher of physical culture is in the conditions of sedate education.

Annotation. In the article the authorial model of organization of natural-science preparation of future teacher of physical culture is grounded in the conditions of multilevel education.

Keywords: model of natural-science preparation, teacher of physical culture, multilevel education.

237. Омельяненко В. Г. Шляхи оптимізації програми професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури / В. Г. Омельяненко // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура / Прикарпатський нац.ун-т ім. В. Стефаника ; голова редкол.: Б. М. Мицкан. – Івано-Франківськ, 2013. – Вип. 18. – С. 138–142.

Анотація. Обґрунтовано необхідність удосконалення змісту освітньо-професійної програми підготовки майбутніх вчителів фізичної культури. Запропоновано конкретні шляхи оптимізації програми професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури.

Ключові слова: фізична культура, студент, програма, підготовка, оптимізація.

Омельяненко В. Г. Пути оптимизации программы профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры.

Аннотация. Обосновывается необходимость усовершенствования содержания образовательно-профессиональной программы подготовки будущих учителей физической культуры. Показаны конкретные пути оптимизации программы профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры.

Ключевые слова: физическая культура, студент, программа, подготовка, оптимизация.

Omelyanenko V. G. The ways of optimization of the program of professional preparation of future teachers of physical culture.

Annotation. The necessity of improvement of maintenance of the educationally-professional program of preparation of future teachers of physical culture is grounded

in the article. Shown concrete ways of optimization of the program of professional preparation of future teachers of physical culture.

Keywords: physical culture, student, program, preparation, optimization.

238. Омеляненко І. О. Передумови становлення нормативно-правових основ системи фізичного виховання школярів в Україні / І. О. Омеляненко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт / голов. ред. Носко М. О. – Чернігів, 2013. – Вип. 107, т. 1. – С. 261–265.

Анотація. Виокремлено передумови становлення нормативно-правових основ системи фізичного виховання школярів в Україні, що визначають їх зміст та особливості реалізації.

Ключові слова: фізичне виховання, законодавчі акти, нормативно-правова база, демократизація, освіта.

Омеляненко И. О. Предпосылки становления нормативно-правовых основ системы физического воспитания школьников в Украине.

Аннотация. Рассматриваются предпосылки становления нормативно-правовых основ системы физического воспитания школьников в Украине, которые определяют их содержание и особенности реализации.

Ключевые слова: физическое воспитание, законодательные акты, нормативно-правовая база, демократизация, образование.

Omelyanenko I. O. Prerequisites of formation of standard and legal bases of system of physical training of school students in Ukraine.

Annotation. The article examines the preconditions of formation of the normative-legal foundations of the system of physical education of pupils in Ukraine, which define the contents and implementation features.

Keywords: physical education, legislative acts, normative-legal base, democratisation, education.

239. Омеляненко І. О. Про доцільність використання різних методів організації учнів на уроках фізичної культури / І. О. Омеляненко // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура / Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаніка ; голова редкол.: Б. М. Мицкан. – Івано-Франківськ, 2013. – Вип. 17. – С. 226–230.

Анотація. Охарактеризовано методи організації діяльності учнів на уроках фізичної культури, розглядаються доцільність та методичні особливості їх застосування.

Ключові слова: урок фізичної культури, методи організації, додаткові завдання.

Омеляненко И. О. Целесообразность использования разных методов организации учеников на уроках физической культуры.

Аннотация. Охарактеризованы методы организации деятельности учащихся на уроках физической культуры, рассматриваются целесообразность и методические особенности их применения.

Ключевые слова: урок физической культуры, методы организации, дополнительные задания.

Omelyanenko I. O. About expediency of use of different methods of the organization of pupils at lessons of physical culture.

Annotation. The article deals with the methods of organizing the activities of pupils at lessons of physical culture, discusses the feasibility and methodical peculiarities of their application.

Keywords: lesson of physical culture, methods of organization, additional job.

240. Омеляненко І. О. Розвиток творчих здібностей молодших школярів у процесі фізичного виховання / І. О. Омеляненко, Б. М. Шиян, І. О. Середа // Фізичне виховання в сучасній школі. – 2013. – № 3 (85). – С. 16–22.

Анотація. Проаналізовано структурні компоненти творчих здібностей школярів, для розвитку яких створюються сприятливі умови у процесі фізичного виховання. Подано методичні рекомендації щодо використання засобів, методичних прийомів та педагогічних умов розвитку творчих здібностей молодших школярів на уроках фізичної культури та під час самостійної діяльності.

Ключові слова. Творчі здібності, структура творчих здібностей, творче мислення, творча уява, почуття, енергопотенціал, психомоторика.

Омеляненко И. О., Шиян Б. М., Середа И. О. Развитие творческих способностей школьников в процессе физического воспитания.

Аннотация. Рассматриваются структурные компоненты творческих способностей школьников, для развития которых создаются благоприятные условия в процессе физического воспитания. Подаются методические рекомендации по использованию средств, методических приемов и педагогических условий развития творческих способностей младших школьников на уроках физической культуры и во время самостоятельной деятельности.

Ключевые слова. Творческие способности, структура творческих способностей, творческое мышление, творческое воображение, чувство, энергопотенциал, психомоторика.

Omelyanenko I. O., Shiyan B. M., Sereda I. O. Development of creative abilities of younger school students in the course of physical training.

Annotation. The paper examines the structural components of creative abilities of pupils, to development of which are created favorable conditions in the process of physical education. Served guidelines on the use of means, methods and pedagogical conditions of the development of creative abilities of younger pupils at the lessons of physical culture and during the self-activity.

Keywords. Creative abilities, structure of creative abilities, creative thinking, imagination, feeling, power potential, психомоторика.

241. Сопотницька О. В. Особливості особистісно-орієнтованого підходу у підготовці фахівців фізичного виховання до тренерської діяльності / О. В. Сопотницька // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за ред. Г. М. Арзютова. – К., 2013. – Вип. 7 (33), т. 2. – С. 237–243.

Анотація. На підставі аналізу психолого-педагогічної літератури у статті висвітлено особливості особистісно-орієнтованого підходу у підготовці фахівців фізичного виховання до тренерської діяльності. Описані етапи, фактори, складові підготовки фахівців фізичного виховання до тренерської діяльності.

Ключові слова: особистісно – орієнтований підхід, фахівець фізичного виховання, тренер, тренерська діяльність,

Сопотницкая Е. В. Особенности личностно-ориентированного подхода в подготовке специалистов физического воспитания к тренерской деятельности.

Аннотация. На основании анализа психолого-педагогической литературы в статье освещены особенности личностно-ориентированного подхода в подготовке специалистов физического воспитания к тренерской деятельности. Описаны этапы, факторы, составляющие подготовки специалистов физического воспитания к тренерской деятельности.

Ключевые слова: личностно - ориентированный подход, специалист физического воспитания, тренер, тренерская деятельность,

Sopotnytska E. Features person - oriented approach in training of physical education to coaching activities.

Annotation. Based on the analysis of psycho-pedagogical literature in the article the features of person-oriented approach in training of physical education to coaching activities. Described stages, factors, elements of training physical education to coaching activities.

Keywords: learner - centered approach, specialist physical education, coach, coaching activities.

Кафедра фізичного виховання

242. Лаврін Г. З. Ставлення студентів-філологів до занять з фізичного виховання / Г. З. Лаврін, Т. В. Кучер // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за ред. Г. М. Арзютова. – К., 2013. – Т. 1, вип. 7 (33). – С. 430–436.

Анотація. Представлено результати опитування студентів філологічного факультету з метою визначення їх ставлення до занять фізичного виховання та самостійних занять фізичними вправами, окремих питань професійної підготовки вчителя-філолога. Узагальнено результати анкетувань, визначено шляхи та способи підвищення ефективності занять з фізичного виховання.

Ключові слова: фізичне виховання, студент, опитування, самостійна робота.

Лаврин Г. З., Кучер Т. В. Отношение студентов-филологов к занятиям физического воспитания

Аннотация. Представлены результаты опроса студентов филологического факультета с целью определения их отношения к занятиям физического воспитания и самостоятельным занятиям физическими упражнениями, отдельным вопросам профессиональной подготовки учителя-филолога. Обобщенно результаты анкетирования, определены пути и способы повышения эффективности занятий из физического воспитания.

Ключевые слова: физическое воспитание, студент, опрос, самостоятельная работа.

Lavrin G. Z., Kycher G. V. Attitude of students-philologists toward employments of physical education

Annotation. In the article aiming results of questioning of students of philological faculty with the purpose of determination of their attitude toward employments of physical education and independent employments by physical exercises, to the separate questions of professional preparation of teacher-philologist. Generalized results of questionnaires, certainly ways and methods of increase of efficiency of employments from physical education.

Keywords: physical education, student, questioning, independent work.

243. Огниста К. М. Формування особистої фізичної культури першокласників на уроках / К. М. Огниста, А. В. Огнистий // Нова педагогічна думка / голов. ред. М. Віднічук. – Рівне, 2013. – № 4 (76). – С. 164-166.

Анотація. Публікацію присвячено проблемі формування особистої фізичної культури учнів молодшого шкільного віку. В ній розкривається поняття «особиста фізична культура». Аналізуються форми, засоби, методи та методичні прийоми ефективного формування особистої фізичної культури.

Ключові слова: фізична культура; особиста фізична культура учнів молодшого шкільного віку.

Огнистая К. М., Огнистый К. М. Формирование личной физической культуры первоклассников на уроках.

Аннотация. Публикация посвящена проблеме формирования личной физической культуры учеников младшего школьного возраста. В ней раскрываются понятия личная физическая культура. Анализируются формы, средства, методы и методические приемы эффективного формирования личной физической культуры.

Ключевые слова: физическая культура; личная физическая культура учеников младшего школьного возраста.

Ognista K. M., Ognystyy A.V. Forming of the personal physical culture of first-class boys is on lessons

Annotation: The article is devoted to the problem of formation of personal physical culture of junior school-age students. The notions of personal physical culture, components and criterion of its evaluation are revealed in it. The analysis of forms, means, methods and methodological technique of effective formation of personal physical culture is done.

Key words: physical education, personal physical culture of junior students,

244. Огнистий А. В. Відбір на факультет фізичного виховання – першооснова якісної підготовки вчителя фізичної культури / Огнистий А. В. // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: зб. наук пр. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки / уклад. А. В. Цьось, С. П. Козібродський. – Луцьк, 2013. – № 1 (21). – С. 61–65.

Анотація. Підготовка вчителя фізичної культури в першу чергу залежить від якісного відбору абітурієнтів до навчання на факультеті фізичного виховання. Аналіз підготовленості старшокласників які вступають у вищі навчальні заклади за напрямом фізичне виховання, спорт та здоров'я людини дасть змогу вносити оперативні зміни в програми відбору і тим самим значно покращить процес підготовки фахівців.

Ключові слова: фізичне виховання, спорт, здоров'я людини, абітурієнт, вступні випробування, вчитель фізичної культури.

Огнистый А. В. Отбор на факультет физического воспитания – первооснова качественной подготовки учителя физической культуры.

Аннотация. Подготовка учителя физической культуры в первую очередь зависит от качественного отбора абитуриентов к учебе на факультете физического воспитания. Анализ подготовленности старшеклассников которые вступают в высшие учебные заведения за направлением физическое воспитание, спорт, здоровье человека даст возможность вносить оперативные изменения в программы отбора и тем самым значительно улучшит процесс подготовки специалистов.

Ключевые слова: физическое воспитание, спорт, здоровье человека, абитуриент, вступительные испытания, учитель физической культуры.

Ognystyy A. V. A sampling on department of physical education is a fundamental principle of high-quality preparation of physical education instructor.

Annotation. The preparation of physical education instructors at first depends upon the high-quality sampling of university entrants to the studies on the department of physical education. The analysis of preparedness of senior pupils which enter into higher educational establishments according to direction of physical education's area, sport, the man's health let us bring in operative changes in the sampling's program and at the same time it considerably will improve the process of preparation of specialists.

Keywords: physical education, sport, man's health, university entrant, introductory tests, physical education instructor.

245. Огнистый А. В. Місце і напрямки діяльності вчителя-предметника у фізичному вихованні учнів / А. В. Огнистий // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт / голов. ред. Носко М. О. – Чернігів, 2013. – Вип. 112, т. 2. – С. 199–202.

Анотація: У публікації розкривається місце вчителя-предметника у фізичному вихованні учнів. Аналіз науково-методичних публікацій надає можливість систематизувати діяльність вчителя-предметника у напрямі фізичного виховання школярів.

Ключові слова: вчитель-предметник, здоров'я, фізична культура, спорт, професійна підготовка.

Огнистый А. В. Место и деятельность учителя-предметника в физическом воспитании учеников.

Аннотация. В публикации раскрывается место и деятельность учителя-предметника в физическом воспитании учеников. Анализ научно-методических

публикацій надає можливість систематизувати діяльність учителя-предметника в напрямленні фізичного виховання школярів.

Ключевые слова: учитель-предметник, здоровье, физическая культура, спорт, профессиональная подготовка.

Ognystyy A. V. A place and directions activity of teacher is in physical education of students.

Annotation. Annotation: In a publication lights up a place and directions activity of teacher in physical education of students. An analysis scientifically of methodical publications is done enables to systematize directions professional activity of teacher in the direction of physical education of schoolboys.

Keywords: teacher, physical education, health, physical culture, sport, professional preparation.

246. Огнистый А. В. Проблема готовности майбутніх вчителів-предметників до фізкультурно-оздоровчої діяльності учнів / А. В. Огнистый, К. М. Огниста, Е. І. Маляр // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за ред. Г. М. Арзютова. – К., 2013. – Вип. 7 (33), т. 2. – С. 14–19.

Анотація. У публікації розкривається проблема готовності майбутніх вчителів до фізкультурно-оздоровчої діяльності учнів. Подається розкриття актуальності піднятої проблеми, висвітлюється характеристика педагогічної системи та педагогічні умови функціонування системи підготовки майбутніх вчителів до фізкультурно-оздоровчої роботи учнів.

Ключові слова: фізичне виховання, фізична культура, спорт, студент, вчитель, фізкультурно-оздоровча діяльність.

Огнистый К. М., Огнистая К. М., Маляр Е. И. Проблема готовности будущих учителей-предметников к физкультурно-оздоровительной деятельности учеников.

Аннотация. В публикации раскрывается проблема готовности будущих учителей к физкультурно-оздоровительной деятельности учащихся. Раскрывается актуальность поднятой проблемы, освещается характеристика педагогической системы и педагогические условия функционирования системы подготовки будущих учителей к физкультурно-оздоровительной работы учащихся.

Ключевые слова: физическое воспитание, физическая культура, спорт, студент, учитель, физкультурно-оздоровительная деятельность.

Ognystyy A. V., Ognista K. M., Maliar E. I. Problem of readiness of future teachers to athletic-health-improvement to activity of students.

Annotation. The report reveals the problem of future teachers' willingness to sports and recreational activities of students. It highlights urgency of this problem, the characteristics of educational system and pedagogical conditions of the system of training future teachers to sports and recreation activities of students.

Keywords: physical education, sports, student, teacher, sports and recreation activities.

247. Огнистий А. В. Формування професійно-прикладних знань і умінь з фізичного виховання у майбутніх учителів-предметників / А. В. Огнистий // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура / Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника; голова редкол.: Б. М. Мицкан. – Івано-Франківськ, 2013. – Вип. 18. – С. 95–99.

Анотація. У публікації розкриваються спеціальні знань і уміння з фізичного виховання та шляхи їх формування у майбутніх вчителів-предметників.

Ключові слова: фізичне виховання, фізична культура, вчитель, учень.

Огнистый А. В. Формирование профессионально-прикладных знаний и умений по физическому воспитанию у будущих учителей-предметников.

Аннотация. В публикации раскрываются специальные знания и умения из физического воспитания и пути их формирования у будущих учителей-предметников.

Ключевые слова: физическое воспитание, физическая культура, учитель, ученик.

Ognystyy A. V. Forming professionally applied knowledges and abilities from physical education for future teachers.

Annotation. In a publication the special open up knowledges and ability from physical education and ways of their forming for future teachers-предметників.

Keywords: physical education, physical culture, teacher, student.

248. Серeda І. Вплив засобів фізичного виховання на формування професійних якостей студентів-географів / І. Серeda // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки / уклад. А. В. Цьось, С. П. Козібродський. – Луцьк, 2013. – № 1 (21). – С. 237–242.

Анотація. Одним з ефективних засобів підвищення працездатності, формування високого рівня здоров'я, фізичної підготовленості, розвитку професійно-важливих якостей в навчальному процесі студентів є залучення їх до фізкультури і спорту з урахуванням особливостей професійної діяльності – професійної прикладної фізичної підготовки (ППФП). Це стосується і майбутніх вчителів-географів. Тому, метою даної статті є аналіз у літературних джерелах професійно-важливих якостей та здібностей студентів-географів, які необхідно розвивати під час навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі, в тому числі і на заняттях з фізичного виховання. Відповідно до виявлених професійних якостей та специфіки роботи географа підібрано засоби ППФП для їх ефективного розвитку.

Ключові слова: вчитель-географ, професійно-прикладна фізична підготовка, професійно-важливі якості, засоби фізичного виховання.

Серeda И. Влияние средств физического воспитания на формирование профессиональных качеств студентов-географов.

Аннотация. Одним из эффективных средств повышения работоспособности, формирования высокого уровня здоровья, физической подготовленности, развития, профессионально важных качеств в учебном процессе студентов есть привлечение их к физкультуре и спорту с учетом

особенностей профессиональной деятельности – профессиональной прикладной физической подготовки (ППФП). Это касается и будущих учителей-географов. Поэтому, целью данной статьи является анализ в литературных источниках профессионально важных качеств и способностей студентов-географов, которые необходимо развивать во время учебно-воспитательного процесса в высшем учебном заведении, в том числе и на занятиях по физическому воспитанию. В соответствии с обнаруженными профессиональными качествами и спецификой работы географа подобраны средства ППФП для их эффективного развития.

Ключевые слова: учитель-географ, профессионально прикладная физическая подготовка, профессионально важные качества, средства физического воспитания.

Sereda I. Influence of physical education on the development of professional qualities of students in geography.

Annotation. One of the effective means of improving efficiency, the formation of a high level of health, physical education, the development of vocational skill in the learning process of students is their attraction to the physical education and sport considering the peculiarities of professional activity - professional applied physical training (PAPhT). This applies to the future geographer teachers. Therefore, the purpose of the article is to analyze the literature of vocational important qualities and abilities of students geographers, which should be developed during the educational process at the higher educational establishment, including the physical education classes. According to the identified professional skills and specific of work of the geographer the means of effective development of PAPhT are selected.

Keywords: geographer teacher, professionally applied physical training, vocational qualities, means of physical education.

249. Шандригось Г. А. Якість професійної підготовки фахівців у галузі фізичної культури і спорту / Г. А. Шандригось // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт / голов. ред. М. О. Носко. – Чернігів: ЧНПУ, 2013. – Т. 1, вип. 107. – С. 352–356.

Анотація. Статтю присвячено проблемі якості професійної підготовки. Автор розглядає різні підходи до визначення поняття «якість». Виявлені підходи до дослідження проблеми якості дозволили визначити низку важливих особливостей якості професійної підготовки в галузі фізичної культури і спорту.

Ключові слова: якість, професійна підготовка, майбутні фахівці з фізичної культури і спорту.

Шандригось Г. А. Качество профессиональной подготовки специалистов в отрасли физической культуры и спорта.

Аннотация. Статья посвящена проблеме качества профессиональной подготовки. Автор рассматривает разные подходы к определению понятия «качество». Обнаруженные подходы к исследованию проблемы качества позволили определить ряд важных особенностей качества профессиональной подготовки в отрасли физической культуры и спорта.

Ключевые слова: качество, профессиональная подготовка, будущие специалисты по физической культуре и спорту.

Shandrygos H. A. Quality training specialists in physical education and sports. Annotation. The article deals with the problem of quality training. The author examines different approaches to the definition of «quality» and components and quality training of future specialists. Identified approaches to the study of quality problems are allowed to define a number of important features of quality training in the field of physical culture and sports.

Keywords: quality, training, future specialists in physical culture and sports.

Фізико-математичний факультет

Кафедра інформатики і методики її викладання

250. Балик Н. Р. Інноваційне навчання в університеті: досвід та перспективи / Н. Р. Балик // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2013. – № 8 (112). – С. 35–45.

Анотація. У статті розглянуто результати досліджень із впровадження таких технологій інноваційного навчання у педагогічному університеті як, e-learning; collaborative learning; peer-to-peer learning; технології відкритих джерел; технології проектного навчання. Описано досвід інтеграції програми Intel® «Навчання для майбутнього» у навчальний процес Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Визначено основні етапи впровадження інновацій у навчальному закладі. Розглянуто ІКТ-компетентності викладачів, сформовані у результаті їх участі у програмі Intel® «Навчання для майбутнього».

Ключові слова: освітні інновації; інноваційні технології навчання; програма Intel® «Навчання для майбутнього»; педагогічний університет; ІКТ-компетентності викладачів університету.

Балык Н. Р. Инновационное обучение в университете: опыт и перспективы.

Аннотация. В статье рассмотрены результаты исследований по внедрению таких технологий инновационного обучения в педагогическом университете как, e-learning; collaborative learning; peer-to-peer learning; технологии открытых источников; технологии проектного обучения. Описан опыт интеграции программы Intel® «Обучение для будущего» в учебный процесс Тернопольского национального педагогического университета имени Владимира Гнатюка. Определены основные этапы внедрения инноваций в учебном заведении. Рассмотрены ИКТ-компетентности преподавателей, сформированные в результате их участия в программе Intel® «Обучение для будущего».

Ключевые слова: образовательные инновации; инновационные технологии обучения; программа Intel® «Обучение для будущего»; педагогический университет; ИКТ-компетентности преподавателей университета.

Balyk N. R. Innovative teaching at the University: experience and prospects.

Annotation. In the article the results of research on the implementation of innovative technologies in teacher training university as, e-learning; collaborative learning; peer-to-peer learning; open source technologies, project-based learning technologies. The experience of integration programs Intel® «Education for the Future» in the educational process of Ternopil V. Hnatyuk National Pedagogical

University. The main stages of innovation in education. We consider the ICT competence of teachers, formed as a result of their participation in the Intel ® «Education for the Future».

Keywords: educational innovations, innovative learning technologies, the program Intel ® «Education for the Future»; Pedagogical University, ICT competence of teachers of the University.

251. Грод І. М. Використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій в індуалізації навчання майбутніх фахівців з інформатики / І. М. Грод, О. Й. Карабін // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: Л. Вознюк, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – № 2. – С. 201–205.

Анотація. Показано деякі особливості застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в індивідуалізації навчання майбутніх фахівців з інформатики у вузах. Охарактеризовано завдання, що ставляться в зазначеному процесі. Розкрито сутність уміння студента працювати з комп'ютером. Вказано, які основні освітні проблеми вирішуються із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: фахівець, навчання, комп'ютер, інформаційно-комунікаційні технології.

Грод И. М., Карабин О. И. Использование современных информационно-коммуникационных технологий в индивидуализации обучения будущих специалистов по информатике.

Аннотация. Рассмотрены некоторые особенности использования современных информационно-коммуникационные технологий в индивидуализации обучения будущих специалистов по информатике в вузах. Дана характеристика задач, что поставлены в указанном процессе. Раскрыта сущность умения студента работать с компьютером. Указано, какие основные образовательные проблемы решаются при использовании информационно-коммуникационных технологий.

Ключевые слова: специалист, обучение, компьютер, информационно-коммуникационные технологии.

Hrod I. M., Karabin O. Y. Use of new information and communication technologies for individualisation of education of future specialists in information science.

Annotation. The article describes certain peculiarities of modern information and communication technologies usage for individualization of education of future specialists in higher educational establishments. The problems set in this process have been characterized. The essence of computer skills has been revealed. The article indicates main educational problems which are solved by using information and communication technologies.

Keywords: specialist, education, computer, information and communication technologies.

252. Карабін О. Й. Модель формування готовності майбутніх учителів гуманітарних дисциплін до роботи в інформаційному середовищі / О. Й. Карабін // Науковий вісник Чернівецького університету / [редкол.: Руснак І. С. (наук. ред.) та ін.]. – Чернівці, 2013. – Вип. 647 : Педагогіка та психологія. – С. 61–70.

Анотація. У статті розглянуто побудова моделі готовності майбутніх учителів гуманітарних дисциплін до роботи в інформаційному середовищі, для пізнання її сутності та результату з виділенням низки її модельованих властивостей готовності майбутніх фахівців, основних характеристик та механізмів взаємозв'язків і аспектів взаємовпливів у ній, використовуючи педагогічні умови, компоненти, критерії та показники сформованості їх готовності до роботи в інформаційному середовищі.

Ключові слова: інформатизація суспільства, інформатизація освіти, інформаційні технології, інформаційне середовище, інформаційна підготовка, модель, готовність до роботи, педагогічні умови.

Karabin O. Y. Model of formation of the readiness of future teachers of humanitarian disciplines to work in the information environment.

Аннотація. В статье рассмотрены построение модели готовности будущих учителей гуманитарных дисциплин к работе в информационной среде, для познания ее сущности и результата с выделением ряда ее моделируемых свойств готовности будущих специалистов, основных характеристик и механизмов взаимосвязей и аспектов взаимовлияния в ней, используя педагогические условия, компоненты, критерии и показатели сформированности их готовности к работе в информационной среде.

Ключевые слова: информатизация общества, информатизация образования, информационные технологии, информационная среда, информационная подготовка, модель, готовность к работе, педагогические условия.

Karabin O. Y. Model training of the future teachers of the humanities to work in the information environment.

The article deals with the construction of models of future teachers of humanities to work in the information environment and the knowledge of its nature and effect of highlighting a number of simulated properties of future professionals, basic characteristics and mechanisms of the relationship and mutual influences aspects of it, using pedagogical terms, the components criteria and indicators formed their willingness to work in the information environment.

Keywords: informatization of society informatization of education, information technology, information environment, information preparation, model, willingness to work, pedagogical conditions.

253. Карабін О. Й. Проектування інформаційного середовища майбутніх учителів гуманітарних дисциплін / О. Й. Карабін // Педагогіка вищої та середньої школи : збірник наукових праць Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ "Криворізький національний університет". – Кривий Ріг, 2013. – Вип. 38. – С. 76–84.

Анотація. У статті розглянуто поняття інформаційного середовища в процесі формування готовності майбутніх учителів гуманітарних дисциплін,

виділено етапи створення інформативного середовища у системі підготовки майбутніх учителів гуманітарних дисциплін, розглянуто основні теоретико-методичні положення, на яких має ґрунтуватися проектування інформаційного середовища та їх рівні, виділено основні положення на яких має ґрунтуватися проектування інформаційного середовища майбутніх учителів гуманітарних дисциплін, виділено складові проектування цього середовища.

Ключові слова: інформатизація суспільства, інформатизація освіти, інформаційні технології, інформаційне середовище, етапи створення інформаційного середовища, проектування інформаційного середовища.

Карабин О. Й. Проектирование информационной среды будущих учителей гуманитарных дисциплин.

Аннотація. В статті розглянуто поняття інформаційної середовища в процесі формування готовності майбутніх учителів гуманітарних дисциплін, виділено етапи створення інформаційного середовища в системі підготовки майбутніх учителів гуманітарних дисциплін, розглянуто основні теоретико-методичні положення, на яких повинна ґрунтуватися проектування інформаційної середовища та їх рівні, виділено основні положення на яких повинна ґрунтуватися проектування інформаційної середовища майбутніх учителів гуманітарних дисциплін, виділено складові проектування цієї середовища.

Ключевые слова: информатизация общества, информатизация образования, информационные технологии, информационная среда, этапы создания информационной среды, проектирование информационной среды.

Annotation. The article deals with the concept of information environment in the formation of future teachers of humanities, selected steps of creating an informative environment in the system of training of teachers of humanities, the basic theoretical and methodological position, which should be based design information environment and their level, the basic provisions for which should be based design information environment of the future teachers of humanities, isolated design elements of this environment.

Keywords: informatization of society informatization of education, information technology, information environment, stages of information environment, information environment design.

254. Карабин О. Й. Професійний саморозвиток у майбутніх фахівців комп'ютерного профілю / О. Й. Карабин // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. — Ужгород, 2013. — Вип. 28. — С. 142–153.

Анотація. У статті розглянуто проблеми професійного саморозвитку майбутніх фахівців комп'ютерного профілю, розвиток творчих здібностей і навичок самостійного наукового пізнання, самоосвіти і самореалізації особистості; підготовка кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці, професійного розвитку; уточнено сутність поняття «професійний саморозвиток майбутніх фахівців комп'ютерного профілю», розглянуто основні характеристик професійного саморозвитку майбутніх фахівців комп'ютерного профілю.

Ключові слова: інформатизація освіти, інформаційні технології, інформаційне середовище, саморозвиток, самоосвіта, професійний саморозвиток, професійна компетентність.

Карабин О. Й. Профессиональное саморазвитие у будущих специалистов компьютерного профиля.

Аннотация. В статье рассмотрены проблемы профессионального саморазвития будущих специалистов компьютерного профиля, развитие творческих способностей и навыков самостоятельного научного познания, самообразования и самореализации личности, подготовка квалифицированных кадров, способных к творческому труду, профессионального развития; уточнена сущность понятия «профессиональное саморазвитие будущих специалистов компьютерного профиля », рассмотрены основные характеристики профессионального саморазвития будущих специалистов компьютерного профиля.

Ключевые слова: информатизация образования, информационные технологии, информационная среда, саморазвитие, самообразование, профессиональное саморазвитие, профессиональная компетентность.

Annotation. The article deals with future professional self-development specialist computer type, creativity and skills of independent scientific knowledge, self-education and self-identity, training of qualified personnel capable of creative work, professional development, the essence of "professional self-development of future computer professionals profile ", the basic characteristics of professional self-development of future computer professionals profile.

Keywords: informatization of education, information technology, information environment, self-development, self-education and professional self-development and professional competence.

255. Олексюк В. П. Деякі аспекти застосування сервісів Google Apps у вищому навчальному закладі / В. П. Олексюк // Інформаційні технології в освіті : зб. наук. пр. / Херсонський державний університет. – Херсон, 2013. – № 16. – С. 116–122.

Анотація. У статті на основі аналізу наукової літератури розглянуто поняття, пов'язані з застосуванням інформаційних технологій в освіті, зокрема проаналізовано поняття «інформаційно-освітній простір». Визначено важливий компонент інформаційно-освітнього простору – єдина система автентифікації його користувачів. Проаналізовано можливості служб Google Apps для освіти. Описано досвід інтеграції служб Google Apps в інформаційно-освітній простір фізико-математичного факультету ТНПУ імені Володимира Гнатюка.

Ключові слова: інформаційно-освітній простір, єдина система автентифікації, служби Google Apps, каталог LDAP

Олексюк В. П., Некоторые аспекты использования служб Google Apps в высшем учебном заведении.

Аннотация. В статье на основе анализа научной литературы рассмотрены понятия, связанные с применением информационных технологий в образовании, в частности проанализировано понятие «информационно-образовательное пространство». Определен важный компонент информационно-

образовательного пространства – единая система аутентификации его пользователей. Проанализированы возможности служб Google Apps для образования. Описан опыт интеграции служб Google Apps в информационно-образовательное пространство физико-математического факультета Тернопольского национального педагогического университета имени Владимира Гнатюка.

Ключевые слова: информационно-образовательное пространство, облачные технологии, единая система аутентификации, службы Google Apps, каталог LDAP.

Oleksyuk V. Some aspects of using google apps into higher educational institution.

Annotation. The article investigated the concept of information and educational space» and determined the aspects of integration of its services. The unified authentication is an important component of information and educational space. It can be based on LDAP-directory. This study presented the main advantages of using Google Apps in process of learning. We described the experience of the integration Google Apps into information and educational space of Department of Physics and Mathematics of Ternopil V. Hnatyuk National Pedagogical University.

Keywords: information and educational space, unified authentication, Google Apps, LDAP.

256. Олексюк В. П. Досвід інтеграції хмарних сервісів Google Apps у інформаційно-освітній простір вищого навчального закладу [Електронний ресурс] / В. П. Олексюк // Інформаційні технології і засоби навчання : електрон. наук. фах. вид. / Ін-т інформ. технол. і засобів навчання НАПН України, Ун-т менедж. освіти НАПН України. – 2013. – № 3. – Режим доступу до журн.: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/824/631>

Анотація. У статті на основі аналізу наукової літератури розглянуто поняття, пов'язані із застосуванням інформаційних технологій в освіті, зокрема проаналізовано поняття «інформаційно-освітній простір». Визначено важливий компонент інформаційно-освітнього простору — єдина система автентифікації його користувачів. Розглянуто поняття «хмарна технологія». Проаналізовано можливості хмарних сервісів Google Apps для освіти. Описано досвід інтеграції служб Google Apps та веб-сервісів інформаційно-освітнього простору фізико-математичного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Ключові слова: інформаційно-освітній простір, хмарні технології, єдина система автентифікації, служби Google Apps, каталог LDAP.

Oleksyuk V. P. Опыт интеграции облачных служб google apps в информационно-образовательное пространство высшего учебного заведения.

Аннотация. В статье на основе анализа научной литературы рассмотрены понятия, связанные с применением информационных технологий в образовании, в частности проанализировано понятие «информационно-образовательное пространство». Определен важный компонент информационно-образовательного пространства — единая система аутентификации его пользователей. Рассмотрено понятие «облачная технология». Проанализированы

возможности служб Google Apps для образования. Описан опыт интеграции облачных служб Google Apps в информационно-образовательное пространство физико-математического факультета Тернопольского национального педагогического университета имени Владимира Гнатюка.

Ключевые слова: информационно-образовательное пространство, облачные технологии, единая система аутентификации, службы Google Apps, каталог LDAP.

Oleksyuk V. Experience of the integration of cloud services google apps into information and educational space of higher educational institution.

Annotation. The article investigated the concept of «information and educational space» and determined the aspects of integration of its services. The unified authentication is an important component of information and educational space. It can be based on LDAP-directory. The article analyzes the concept of «cloud computing». This study presented the main advantages of using Google Apps in process of learning. We described the experience of the cloud Google Apps integration into information and educational space of the Department of Physics and Mathematics of Ternopil V. Hnatyuk National Pedagogical University.

Keywords: information and educational space; cloud computing; unified authentication; Google Apps; LDAP-directory.

Кафедра математики та методики її викладання

257. Громяк М. І. Існування періодичних розв'язків гіперболічних систем диференціальних рівнянь / М. І. Громяк // Математичне та комп'ютерне моделювання. Серія: Фізико-математичні науки : зб. наук. пр. / Кам'янець-Подільський національний університет імені І. Огієнка ; Інститут кібернетики імені В. М. Глушкова, НАН України. – Кам'янець-Подільський, 2013. – Вип. 8.

Анотація. Доведено теорему існування неперервно-диференційованих та обмежених на періодичних розв'язків систем диференціальних рівнянь з частинними похідними і лінійно перетвореними аргументами.

258. Kodliuk T. I. Limit theorems for one-dimensional boundary-value problems / T. I. Kodliuk, V. A. Mikhailets, N. V. Reva // Ukrainian Mathematical Journal. – 2013. – Vol. 65, № 1. – P. 77–90.

Annotation. We study the limit with respect to a parameter in the uniform norm for the solutions of general boundary-value problems for systems of linear ordinary differential equations of the first order. A generalization of Kiguradze theorem (1987) to these problems is obtained. The conditions on the asymptotic behavior of the coefficients of the systems are weakened as much as possible. Sufficient conditions for the Green matrices to converge uniformly to the Green matrix of the limit boundary-value problem are found as well.

Анотація. Досліджується границя за параметром в рівномірній нормі розв'язків загальних крайових задач для систем лінійних звичайних диференціальних рівнянь першого порядку. Отримано узагальнення теореми І. Т. Кігурадзе (1987) щодо таких задач. Воно максимально послаблює умови на асимптотичну поведінку коефіцієнтів систем. Крім того, знайдено достатні

умови рівномірної збіжності матриць Гріна до матриці Гріна граничної крайової задачі.

Анотація. Исследуется предел по параметру в равномерной норме решений общих краевых задач для систем линейных обыкновенных дифференциальных уравнений первого порядка. Получено обобщение теоремы И. Т. Кигурадзе (1987) относительно таких задач. Оно максимально ослабляет условия на асимптотическое поведение коэффициентов систем. Кроме того, найдено достаточные условия равномерной сходимости матриц Грина к матрице Грина предельной краевой задачи.

Кафедра фізики та методики її викладання

259. Мохун С. В. Основні аспекти проведення лабораторного практикуму з астрономії / С. В. Мохун // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Вип. 40. – К., 2013. – С. 161–170.

Анотація. У статті розглядаються особливості проведення лабораторного практикуму з астрономії для студентів педагогічних закладів та як приклад наведено основні аспекти проведення лабораторного практикуму з астрономії в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка.

Анотація. В статье рассматриваются особенности проведения лабораторного практикума из астрономии для студентов педагогических заведений и как пример приведены основные аспекты проведения лабораторного практикума из астрономии в Тернопольском национальном педагогическом университете имени Владимира Гнатюка.

Annotation. In the article the features of leadthrough of laboratory practical work are examined from astronomy for the students of pedagogical establishments and as an example the basic aspects of leadthrough of laboratory practical work are resulted from astronomy in the Ternopil National Pedagogical University by Volodymyr Gnatyuk

Філологічний факультет

Кафедра журналістики

260. Вільчинський О. К. Зміни оцінності, пасивізація та реактуалізація лексичних одиниць у мові друкованих ЗМІ Тернопільщини в період суспільних змін (1989 – 1991 рр.) / О. К. Вільчинський // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені І. Огієнка. Філологічні науки / наук. ред. Л. М. Марчук. – Кам'янець-Подільський, 2013. – Вип. 34. – С. 59–66.

Анотація. Статтю присвячено розгляду лексики газетних текстів, зміни оцінності, пасивізації та реактуалізації лексичних одиниць у мовній практиці друкованих ЗМІ Тернопільщини кінця 1980-х – початку 1990 років.

Ключові слова: категорія оцінності, пасивізація, реактуалізація, стилістична маркованість слова, інтертекстуальні елементи.

Вильчинский О. К. Изменение оценочности, пасивизация и реактуализация лексических единиц в языке печатных СМИ Тернопольщины в период общественных изменений (1989 – 1991 гг.).

Аннотация. Статья посвящена рассмотрению лексики газетных текстов, изменения оценочности, пасивизации и реактуализации лексических единиц в речевой практике печатных СМИ Тернопольщины конца 1980-х – начале 1990 годов.

Ключевые слова: категория оценочности, пасивизация, реактуализация, стилистическая маркованость слова, интертекстуальные элементы.

Vilchynskij O. K. Change of evaluation, passivation and reaktualizatsiya lexical items in the language print media Ternopil region in the period of social change (1989-1991 years).

Annotation. The article is devoted to analysys of the newspaper texts' vocabulary, change of evaluation, and passivation reactivity of the lexical items in the language practices of print media in Ternopil region in late 1980 – early 1990.

Keywords: category evaluation, passivation, reaktualizatsiya, stylistic marking of words, intertextual elements.

261. Вільчинський О. К. Прецедентні газетні тексти та їх лексичний склад у процесі трансформації друкованих ЗМІ Тернопільщини кінця 1980-х – початку 1990-х рр. / О. К. Вільчинський // Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. Серия: Филология. Социальные коммуникации / редкол.: Н. В. Багров [та ін.]. – Симферополь, 2013. – Т. 26 (65), № 1. – С. 345–349.

Анотація. Стаття присвячена аналізу прецедентних текстів у тернопільській пресі періоду суспільних змін кінця 1980-х – початку 1990-х рр. Розглянуто прецедентизми в тернопільських газетах «Вільне життя», «Тернопіль вечірній», «Ровесник», «Західна Україна». Простежено особливості реалізації, специфіку та призначення прецедентних феноменів у публікаціях на політичну, соціальну тематику. Виявлено функціональні властивості та семантичну організацію прецедентних текстів, з'ясовано їх значення в процесі трансформації друкованих ЗМІ Тернопільщини означеного періоду.

Ключові слова: прецедентні тексти, лінгвокультура, прецедентний феномен, прецедентизм, інтертекстуальність.

Вильчинский О. К. Прецедентные газетные тексты и их лексический состав в процессе трансформации печатных СМИ Тернопольщины конца 1980-х – начала 1990-х гг.

Аннотация. В статье рассмотрены особенности использования прецедентных текстов в тернопольской прессе периода общественных перемен конца 1980-х – начала 1990-х гг. Объектом исследования стали прецедентизмы в тернопольских газетах «Вільне життя», «Тернопіль вечірній», «Ровесник», «Західна Україна». Прослежены особенности реализации, специфика и назначение прецедентных феноменов в публикациях на политическую, социальную тематику. Выявлены функциональные особенности и

семантическую организацию прецедентных текстов, выяснено их значение в процессе трансформации печатных СМИ Тернопольщины указанного периода.

Ключевые слова: прецедентные тексты, лингвокультура, прецедентный феномен, прецедентизм, интертекстуальность.

Vilchynskij O. The Precedent Newspaper Texts and Their Lexical Composition upon the Transformation of Print Media in Ternopil in late 1980's – early 1990's.

Annotation. The article deals with the precedent texts in Ternopil press of the period of social changes in the late 1980's – early 1990's. The precedent texts are verbal means that objectify certain events and phenomena. The choice of certain precedent texts as instruments of speech promotes the activation of the cognitive mechanisms that trigger the process of semantic transformation, primarily metaphorical, associated with comparing different conceptual areas, the consequences of which are designed to influence the emotions of the reader. The precedentisms in Ternopil newspapers such as «Vilne Zhyttya», «Ternopil Vechirnij», «Rovesnyk», «Zahidna Ukraina» are investigated. The peculiarities of the realization, the specificity and the function of the precedent phenomena in publications on political, social issues are traced, their importance in the transformation of print media in Ternopil of that period is determined. The functional properties of the precedent texts are investigated. It was defined that semantic organization, features of functioning, duality of semantics of the precedent texts enable to use them as a stylistic device that facilitates the implementation of certain functions – drawing recipients' attention, actualization their interest.

Keywords: precedent texts, linguo-culture, precedent phenomenon, precedentism, intertextuality.

262. Кирич І. В. Мета і завдання громадського мовлення: польський та український аспект / І. В. Кирич // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Серія: Журналістика. – Львів, 2013. – № 38. – С. 381–389.

Анотація. У статті проаналізовано основні рекомендації Комітету міністрів Ради Європи щодо мети та завдань громадського мовлення. На основі польського законодавства, українських законодавчих ініціатив та методичних напрацювань сформульовано мету і завдання ГМ у польському та українському розумінні.

Ключові слова: громадське мовлення, громадські медіа, громадське телерадіомовлення, ГМ, суспільне мовлення, суспільне телерадіомовлення, СМ, мета, завдання.

Кырыч И. Цель и задачи общественного вещания: польский и украинский аспект.

Аннотация. В статье изложены цели и задачи общественного вещания в соответствии с рекомендациями Комитета министров Совета Европы. На основании польского законодательства, украинских проектов законов и методических наработок сформулированы цель и задачи ОВ в польском и украинском понимании.

Ключевые слова: общественное вещание, общественные медиа, общественное телерадиовещание, ГМ, общественное вещание, общественное телерадиовещание, СМ, цель, задачи.

Kyrych I. The purpose and objectives of public service broadcasting: polish and ukrainian aspects.

Annotation. The article presents the main recommendations of the Committee of Ministers of the Council of Europe on the purpose and objectives of public service broadcasting. The purpose and objectives of the public service broadcasting are formulated in the Polish and Ukrainian perspectives based on Polish legislation, Ukrainian legislative initiatives and methodical recommendations.

Keywords: public service broadcasting, public mass media, public television and radio broadcasting, social broadcasting, social television and radio broadcasting, purpose, objectives.

263. Кирич І. В. Принципи формування програмної концепції громадського мовлення / І. В. Кирич // Держава та регіони. Серія: Гуманітарні науки / Класичний приватний університет; голов. ред. Н. М. Торкут. – Запоріжжя, 2013. – № 2. – С. 68–72.

Анотація. На основі міжнародного досвіду та думок українських експертів у статті формулюються основні принципи створення програмної концепції громадського мовлення.

Ключові слова: громадське мовлення, програмна концепція, принципи формування концепції.

Кырыч И. Принципы формирования программной концепции общественного вещания.

Аннотация. На основании международного опыта и мнений украинских экспертов в статье сформулированы основные принципы создания программной концепции общественного вещания.

Ключевые слова: общественное вещание, программная концепция, принципы формирования концепции.

Kyrych I. The principles of the program concept of public service broadcasting.

Annotation. In this paper the basic principles of the program concept of public service broadcasting, based on international experience and opinions of Ukrainian experts, are formulated.

Keywords: public broadcasting, program concept, principles of the concept.

264. Кирич І. Суспільне чи громадське? Мовлення чи телерадіомовлення? Уніфікація термінів / Кирич І. // Телевізійна й радіожурналістика. – 2013. – Вип. 12. – С. 98–104.

Анотація. У цій статті уніфіковано використання терміну «громадське мовлення» в Україні та здійснено спробу сформулювати його дефініцію.

Ключові слова: суспільне (громадське) мовлення, телебачення, радіомовлення, дефініція, термінологія.

Кырыч И. Унификация терминов в области «общественного вещания» в Украине.

Аннотация. Целью данного исследования является унификация использования термина «общественное вещание» в Украине и формулировка его определения.

Ключевые слова: общественное вещание, определение, терминология.

Kurych I. Unification of ukrainian terms in public service broadcasting area Annotation. The purpose of this publication is to define the use of ukrainian term "public broadcasting" and to standardize use it in Ukraine.

Keywords: public broadcasting, defining term, terminology.

265. Поплавська Н. М. Персуазивна стратегія Василя Суразького у контексті полемічного дискурсу кін. XVI ст. / Н. М. Поплавська // Студії з україністики : зб. наук. пр. / Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, Міжнародна школа україністики НАН України, Ін-т філології КНУ ім. Т. Шевченка – К., 2013. – Вип. 13. – С. 354–364.

Анотація. У статті розглядається полемічний трактат Василя Суразького «Книжиця» (1588) у контексті полемічної літератури кінця XVI ст., поява якого була зумовлена європейськими процесами Реформації, Контрреформації, Католицької Реформи та завданнями внутрішнього оновлення православ'я з метою захисту «віри і церкви руської». Демонструється, що у кінці XVI ст. у полеміці зіштовхнулися два різні типи мислення про церкву, про шляхи спасіння, есхатологію, що представляють східний і західний, православний і католицький типи богословствування.

Ключові слова: полеміка, православ'я, віра, церква, філіокве, папський примат, Реформація, протестантизм, богослов'я.

Поплавская Н. Н. Персуазивная стратегия Василия Суражского в контексте полемического дискурса кон. XVI в.

Аннотация. В статье рассматривается полемический трактат Василия Суражского «Книжица» (1588) в контексте полемической литературы конца XVI ст., появление которого было обусловлено европейскими процессами Реформации, Контрреформации, Католической Реформы и заданиями внутреннего обновления православия с целью защиты «веры и церкви русской». Демонстрируется, что в конце XVI в. в полемике столкнулись два разные типа мышления о церкви, путях спасения, эсхатологии, которые представляют восточный и западный, православный и католический типы богословствования.

Ключевые слова: полемика, православие, вера, церковь, филиокве, папский примат, Реформация, протестантизм, богословие.

Poplavska N. M. Basil Surazkoho persuazyvna strategy in the context of polemical discourse context iixteenth century.

Annotation. This article examines the polemical work of Vasyly Suraz'ky «Knyzhnytsya» (1588) in the context of the polemical literature at the end of XVI century, the appearing of which was caused by the European process' of reformation, counterreformation, catholic reform and the tasks of the internal reorganization of the Christianity with the aim of the protection «the faith and church ruses». It is demonstrated that in the polemics at the end of the XVI century were existed two controversial types of thinking about the church, eschatology, that are Eastern Christian (Orthodox) and Western Christian (Catholic) type.

Keywords: polemic, Orthodoxy, faith, church, filioque, Pope primacy, Reformation, protestantizm, divinity.

266. Поплавська Н. М. «... Я намагаюся побачити явища в історичній перспективі» : слово про Олександра Васильовича Александрова / Н. М. Поплавська // Діалог: медіа-студії : збірник наукових праць / Одеський нац. ун-т ім. І. І. Мечнікова ; відп. ред. О. В. Александров. – Одеса, 2013 . – Вип. 16 . – С. 34–39.

Анотація. Стаття присвячена 65-літтю професора О.Александрова – засновника одеської журналістикознавчої наукової школи і одного із провідних вітчизняних медієвістів. Стаття адресована науковцям, викладачам, аспірантам і студентам, усім, хто вивчає творчість О.Александрова крізь призму соціальних комунікацій.

Ключові слова: Александров, публіцистика, інформаційний продукт.

Поплавская Н. Н. «...Я стараюсь увидеть явления в исторической перспективе»: слово об Александре Васильевиче Александрове.

Аннотация. Статья посвящена 65-летию профессора А.Александрова – основателя одесской журналистиковедческой научной школы и одного из ведущих отечественных медиевистов. Статья адресована научным работникам, преподавателям, аспирантам и студентам, всем, кто изучает творчество А.Александрова сквозь призму социальных коммуникаций.

Ключевые слова: Александров, публицистика, информационный продукт.

Poplavska N. M. «...I try to see the phenomenon in historical perspective": a word about Alexander Vasilyevich Alexandrov.

Annotation. The article is devoted to the 65th anniversary of Professor O.Aleksandrova – Odessa zhurnalistykoznavchoyi founder of scientific school and one of the leading domestic medievalists. The article is addressed to researchers, teachers and students, all who study creativity O.Aleksandrova through the prism of social communications.

Keywords: Aleksandrov, journalism, information product.

267. Синоруб Г. П. Особливості поділу медіа-аудиторії: комунікаційно-психологічний аспект / Синоруб Г. П. // Теле- та радіожурналістика = TV and radio journalism : зб. наук. пр. / Львівський національний університет імені І. Франка ; голов. ред. В. В. Лизанчук. – Львів, 2013 – Вип. 12. – С. 239–243.

Анотація. Стаття є спробою здійснити аналіз класифікації медіа-аудиторії відповідно до потреб, інтересів, очікувань, мотивації, способів сприйняття інформації.

Ключові слова: психічні властивості аудиторії, стереотип, сприйняття, інтерес

Синоруб Г. П. Особенности разделения медиа-аудитории: коммуникационно-психологический аспект.

Аннотация. Статья является попыткой осуществить анализ классификации медиа-аудитории в соответствии с потребностями, интересами, ожиданиями, мотивации, способов восприятия информации.

Ключевые слова: психические свойства аудитории, стереотип, восприятия, интерес.

Sunorub H. P. Features separation media audience communication and psychological aspects.

Annotation. The article suggests the attempt to analyze the classifications of media audiences according to the needs, interests, expectations, motivation and ways of information perception.

Keywords: mental properties of an audience, stereotype, perception, interest.

268. Фурманкевич Н. М. Стереотипізація гендерних рекламних образів на телебаченні / Н. М. Фурманкевич // Діалог : медіа-студії : збірник наукових праць / відп. ред.: О. В. Александров. – Одеса, 2013. – Вип. 16. – С. 242–250.

Анотація. У статті аналізуються стереотипи, оскільки є невід'ємними компонентами індивідуальної та масової свідомості. Досліджуються рекламні ролики, що змальовують образ чоловіка чи жінки, їхні ролі, які транслюються на загальнонаціональних телеканалах «Інтер» та «1+1», а також простежуються образи сучасного чоловіка та жінки, які формуються у суспільстві під впливом гендерних стереотипів і відображаються в телерекламі.

Ключові слова: стереотип, гендер, реклама, гендерні образи, маскулізм, фемінізм.

Фурманкевич Н. М. Стереотипизация гендерных рекламных образов на телевидении.

Аннотация. В статье анализируются стереотипы, поскольку являются неотъемлемыми компонентами индивидуального и массового сознания. Исследуются рекламные ролики, изображающие образ мужчины или женщины, их роли, которые транслируются на общенациональных телеканалах «Интер» и «1 +1», а также прослеживаются образы современного мужчины и женщины, которые формируются в обществе под влиянием гендерных стереотипов и отражаются в телерекламе .

Ключевые слова: стереотип, гендер, реклама, гендерные образы, маскулизм, феминизм.

Furmankevych N. M. Gender stereotyping in television advertising images.

Annotation. This article analyzes the stereotypes, because they are essential components of individual and mass consciousness. We investigate commercials that depict the image of a man or women, their role being broadcast on national TV channel «Inter» and «1+1» and traced the images of modern men and women who formed the society under the influence of gender stereotypes and appear in television commercials .

Keywords: stereotype, gender, comers, gender images, masculine, feminine.

Кафедра історії української літератури

269. Ткачук М. П. Художня модерністська практика раннього Павла Тичини / М. П. Ткачук // Літературологія : наук. зб. / за ред. П. Іванишина. – Дрогобич : Посвіт: 2013. – Вип. 1. – С. 125–136.

Анотація. Досліджується самотутній естетичний характер одного з чільників українського національного відродження ХХ століття – Павла Тичини. Розглядається складна творча індивідуальність митця, формування його

модерністського дискурсу, його «сонячний кларнетизм», характерні ознаки, вдалий синтез слова, музики, фарб, пантеїзм, космізм, мікро- і макрокосмос души ліричного героя поета. Окреслено місце поета в світовому мистецтві слова.

Ключові слова: Павло Тичина, модернізм, символізм, імпресіонізм, експресіонізм, синестезія, пантеїзм, жанр, космізм, гуманізм.

Ткачук Н. Художественная модернистская практика раннего Павла Тычины.

В статье исследуется самобытный эстетический характер одного из ярких представителей украинского национального возрождения XX столетия – Павла Тычины. Рассматривается сложная творческая индивидуальность художника, формирование его модернистского дискурса, его «солнечный кларнетизм», характерные приметы, удачный синтез слова, музыки, красок, пантеизм, космизм, микро- и макрокосмос души лирического героя поэта. Очерчено место поэта в мировом искусстве слова.

Ключевые слова: Павел Тычина, модернизм, символизм, импрессионизм, эспрессионизм, синестезия, пантеизм, космизм, гуманизм.

Tkachuk M. Artistic modernistic practice by young Pavlo Tychyna.

Annotation. This article deals with the original aesthetic character one of the leaders of Ukrainian national revival of the XXth century – Pavlo Tychyna. It also concerns the complex individuality of the artist, his modern discourse formation, his “sun clarinetism”, characteristic features, successful word synthesis, music, colours, pantheism, genre, cosmism and humanism.

Keywords: modernism, symbolism, impressionism, expressionism, sunsets, pantheism, genre, cosmism, and humanism.

Кафедра методики викладання української мови і культури мовлення

270. Дідук-Ступ'як Г. І. Інтерація різнотипових підходів і комунікативна кометенція на уроках української мови в основній школі / Г. І. Дідук-Ступ'як // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна / редкол.: А. М. Архангельська, П. В. Білоус, Г. М. Вокальчук [та ін.]. – Острог, 2013. – Вип. 32 : Актуальні проблеми культури української мови і мовлення: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – С. 194–198.

Анотація. Розкрито концептуальні положення формування комунікативної компетенції в учнів основного контрцентру загальноосвітніх навчальних закладів в контексті інноваційної лінгвометодичної макротехнології «Інтерація різнотипових підходів до вивчення української мови». Уточнено поняттєво-категоріальний апарат лінгводидактики; обґрунтовано методику реалізації інтерактивного навчання української мови як рідної і як державної. З'ясовано принципи, методи та прийоми сучасного уроку української мови із врахуванням традиційних та новітніх підходів до формування мовнокомунікативної, духовно багатой, всебічно компетентної особистості.

Ключові слова: інтерація різнотипових підходів, традиційні та інноваційні підходи, інтерактивне навчання, міні- та макротехнології, вправи неоднорідного характеру, модель сучасного уроку.

Дидук-Ступ'як Г. І. Інтерація різнотипних підходів і комунікативна компетенція на уроках українського мови в основній школі.

Анотація. Розкриті концептуальні положення формування комунікативної компетенції у учасників основної школи в контексті інноваційної лінгвометодичної макротехнології «Інтерація різнотипних підходів до вивчення українського мови». Уточнено понятійно-категоріальний апарат лінгводидактики; обґрунтовано методику реалізації інтерактивного навчання українського мови як рідної і як державної. Визначено принципи, методи і прийоми сучасного уроку українського мови з урахуванням традиційних і нових підходів до формування комунікативно-мовної, духовно-багатшої, всебічно компетентної особистості.

Ключові слова: інтеракція різнотипних підходів, традиційні і інноваційні підходи, інтерактивне навчання, міні- і макротехнології, вправи неоднорідного характеру, модель сучасного уроку.

Diduk-Stup'yak G. I. Interaction approaches and different type of communication in the classroom competence Ukrainian language in the elementary school.

Annotation. We found out that transformational processes in education, caused by the present-day problems, globalization and thoughtlessness of miscellaneous societies, have necessitated application of progressive approaches which provide a transfer from a 'cognitive' to 'activity' teaching paradigm, based on the students' formation of communicative skills so that they can speak in different speech situations. According to the time requirements, we presented a linguistic, didactic system of macrotechnique application of innovative approaches to teaching Ukrainian as a state language and mother tongue at school in order to change the value-semantic settings while working on speaking topics and to develop communicative skills in speaking and writing. Interaction of various aspects of language learning is based on classical approaches, namely, systematic and descriptive, functional, anthropocentric, general pedagogic, level-based, stylistic and psychologic. To effectively master the language, we offer a combination of competentive, individually-oriented, communication and activity, discourse text-centered and socio-cultural (linguo-conceptual) approaches based on interactive, creative and experimental teaching, using traditional and innovative forms, mini-technologies, methods, strategies, tactics, techniques and means; tests of varying difficulty and for different activities, tasks and exercises that are based on precedent texts of different types and genres of speech discourse, in which information and cognitive national matrix is embedded.

Keywords: macrotechnique, interaction of various approaches, creative research teaching, information and cognitive national matrix.

271. Дідук-Ступ'як Г. І. Філософські концепції лінгвометодичної технології «Інтерація різнотипних підходів» до вивчення української мови [Електронний ресурс] / Г. І. Дідук-Ступ'як // Науковий вісник Донбасу: електронне наукове видання. – 2013. – № 2 (22). – Режим доступу: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN22/13dgivum.pdf>.

Анотація. Висвітлено сутність методологічних та філософських основ реалізації у новій освітній парадигмі інноваційної лінгвометодичної технології «Інтерація різнотипних підходів» до вивчення української мови в

основного контрцентру загальноосвітньої школи; визначено філософський, загальнонауковий, конкретно-науковий та прагматичний рівні методології вказаного дослідження; розкрито суб'єктні та інтерсуб'єктні відносини в учнівському колективі у ході вивчення української мови як рідної і як державної; з'ясовано дефініції «інтерація», «інтерактивне навчання» та «підхід» з поглядів ідей сучасної педагогіки й методики навчання мов (у тому числі і методики навчання української мови); розглянуто прогресивні філософські напрями (гуманітаризації, антропоцентризму, синергетики) формування гуманної високодуховної культуромовної всебічно компетентної особистості.

Ключові слова: інноваційна лінгвометодична технологія; інтерація різнотипових підходів; методологічно-філософські орієнтири; синергетика, гуманність, антропоцентризм, нова освітня парадигма.

Дидук-Ступяк Г. И. Философские концепты лингвометодической технологии «Интеракция разнотипных подходов» к изучению украинского языка.

Аннотация. Освещена сущность методологических и философских начал реализации в новой образовательной парадигме инновационной лингвометодической технологии «Интеракция различновидовых подходов» к изучению украинского языка учащихся основного контрцентра общеобразовательной школы; определены философский, общенаучный, конкретно-научный и прагматический уровни в контексте методологии определённого исследования; раскрыты субъектные и интерсубъектные отношения в ученическом коллективе в процессе изучения украинского языка как родного и как государственного; выяснены дефиниции «интеракия», «интерактивное обучение» и «подход» с точки зрения идей педагогика и методики преподавания языков (в том числе и методики изучения украинского языка); рассмотрены прогрессивные философские направления (гуманизация, антропоцентризм, синергетика) формирования гуманной, високодуховной, культуроязычной, всесторонне компетентностной личности.

Ключевые слова: инновационная лингвометодическая технология; интеракия различновидовых подходов; методологическо-философские орієнтири; гуманизм, антропоцентризм, синергетика; новая образовательная парадигма.

Diduk-Stupyak G. I. Philosophical concepts of linguo and methody technology «Interaction of diverse approaches» to studying Ukrainian.

Annotation. The article discusses the essence of methodological and philosophical foundations of implementing innovative linguo-methodological technology “Interaction of diverse approaches” to studying Ukrainian for the pupils of the secondary school in the new educational paradigm; philosophical, general scientific, specific scientific and pragmatic levels of methodology of the given research have been identified; subjective and intersubjective relations in the pupils peer group in the process of studying Ukrainian as a native and state language have been discovered; the definitions for “interaction”, interactive learning” and “approach” in light of the ideas of modern pedagogy and methods of teaching languages (including methods of teaching Ukrainian) have been clarified; advanced philosophical trends (humanitarisation, anthropocentricity, synergy) of developing humane

personality with high morals, speech etiquette and high competency have been highlighted.

Keywords: innovative linguo-methodological technology; interaction of diverse approaches; philosophical and methodological guidelines; synergy; humanity; anthropocentricity; new educational paradigm.

272. Палихата Е. Я. Теоретичні основи навчання слухання як одного з видів діалогічно-мовленнєвої діяльності / Е. Я. Палихата // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2013. – Вип. 28. – С. 119–122.

Анотація. Актуальність студіювання зумовлена недослідженістю проблеми навчання слухання у процесі діалогування. З'ясовано значення термінів «слухання» й «аудіювання», визначено психологічні особливості слухання, аргументовано потребу використання вербальних стимуляторів дистантного і паралінгвістичних чинників контактного аудіювання та дотримання етикетних правил слухання в діалогічній комунікації. Дослідження важливе для учнів середніх шкіл і студентів вишів.

Ключові слова: слухання, аудіювання, діалог, діалогічна комунікація, вербальні і паралінгвістичні засоби діалогування, правила етикетного слухання.

Палыхата Э. Я. Теоретические основы обучения слушанию как одного из видов диалогической речевой деятельности.

Аннотация. Актуальность статьи обусловлена неисследованностью проблемы обучения слушания в процессе диалогизирования. Выявлены значения терминов «слушание» и «аудирование», определены психологические особенности слушания, аргументирована потребность использования вербальных стимуляторов дистантного и паралингвистических влияний контактного аудирования и придерживания этикетных правил слушания в диалогической коммуникации. Исследование важно для учащихся средних школ и студентов вузов.

Ключевые слова: слушание, аудирование, диалог, диалогическая коммуникация, вербальные и паралингвистические средства диалогизирования, правила этикетного слушания.

Palykhata E. Theoretical bases of learning of hearing as one of activities of dialog-making.

Annotation. Relevance of study of the problems caused by lack of learning process hearing in dialog-making. Found out the meaning of «hearing» and «listening», defined psychological characteristics, hearing arguments need to use verbal stimulants distance and paralinguistic factors contact listening and respect for the rules of etiquette hearing dialogic communication. Research is important for high school students and university students.

Keywords: hearing, listening, dialogue, dialogical communication, verbal and paralinguistic means of dialog-making, rules, etiquette hearing.

273. Палихата Е. Я. Формування пунктуаційних умінь і навичок учнів початкових класів / Е. Я. Палихата // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2013. – Вип. 27. – С. 131–135.

Анотація. У статті йдеться про пізнавальну діяльність учителя й учнів над формуванням умінь розставляти розділові знаків у реченнях за метою висловлювання, з однорідними членами, звертаннями, у складних реченнях. Запропоновано систему вправ для засвоєння пунктуаційних норм учнями початкових класів.

Ключові слова: пунктуація, розділові знаки, речення за метою висловлювання, однорідні члени речення, звертання, система вправ.

Палыхата Э. Я. Формирование пунктуационных умений и навыков учащихся начальных классов.

Аннотация. В статье идёт речь о познавательной деятельности учителя и учащихся над формированием умений расставлять знаки препинания в предложениях по цели высказывания, с однородными членами, обращениями. Предложена система упражнений по усвоению пунктуационных норм учащимися начальных классов.

Ключевые слова: пунктуация, знаки препинания, предложения по цели высказывания, однородные члены предложения, обращения, система упражнений.

Palykhata E. Forming of punctuation abilities and skills of students of initial classes.

Annotation. The article deals with the cognitive activity of a teacher and students while forming skills to punctuate sentences according to the purpose of the utterance, homogeneous parts of the sentence, sentences with the address and complex sentences. The system of exercises for acquisition of punctuation norms by junior school students has been suggested.

Keywords: punctuation, punctuation marks, sentence according to the purpose of the utterance, homogeneous parts of the sentence, address, system of exercises.

274. Струганець Л. В. Параметризація семантичних трансформацій словникового складу літературної мови на базі методу лексикографічних зрізів / Л. В. Струганець // Слово и словарь = Vocabulum et vokabularium : сб. науч. трудов / редкол.: Л. В. Рычкова (гл. ред.) Т. Ройтер, В. В. Дубичинский [и др.]. – Гродно, 2013. – С. 31–34.

Анотація. У статті словники умовно розглядаємо як хронологічні зрізи стану лексико-семантичної системи у певний проміжок часу. На основі декількох лексикографічних зрізів моделюємо динаміку лексичних норм. Зіставлення семантизації слів у лексикографічних працях різних періодів слугувало основою для виокремлення п'яти основних типів семантичної трансформації слів, таких як: семантичні зміни у словах з однаковою кількістю значень; розширення семантичної структури слова; звуження семантичної структури слова; процеси утворення і зникнення омонімії; комплексні модифікації значення слова. Репрезентації динаміки змін у літературній мові на

певному лексикографічному зрізі сприяє розроблена система формул, моделей і схем трансформації семантичної структури слів.

Ключові слова: словники, лексико-семантична система, трансформації семантичної структури слів.

Струганець Л. В. Параметризація семантичних трансформацій словарного состава літературного мови на базі методу лексикографічних срезів.

Анотація. В статті словари умовно розглядаємо як хронологічні срізи стану лексико-семантичної системи в певний проміжок часу. На основі декількох лексикографічних срезів моделюємо динаміку лексических норм. Сопоставлення семантизації слів в лексикографічних роботах різних періодів послужило основою для виділення п'яти основних типів семантичної трансформації слова, таких як: семантичні зміни в словах з однаковим кількістю значень; розширення семантичної структури слова; звуження семантичної структури слова; процеси утворення і зникнення омонимії; складні модифікації значення слова. Репрезентації динаміки змін в літературній мові на певній лексикографічній срізі сприяє розроблена система формул, моделей і схем трансформації семантичної структури слів.

Ключевые слова: словари, лексико-семантична система, трансформації семантичної структури слів.

Struhanets L. V. Parameterization of semantic transformations of vocabulary of literary language based on the method of lexicographical layers.

Annotation. In the article we consider dictionaries as a chronological layers of the state of the lexical-semantic system during the definite period of time. We reconstruct the dynamics of lexical norms on the basis of some lexicographic layers. Comparison of words interpretation in lexicographic works of various time periods gives grounds for distinguishing of 5 main types of the semantic transformation, in particular: semantic transformations according to qualitative identity of words meanings; broadening of semantic structure of a word; narrowing of semantic structure of a word; process of homonyms formation and disappearance; complex modifications of semantic word. The author's system of formulas, models and schemes transformation of semantic structure of words are contributed to representation of dynamics changes in literary language on the definite lexicographic layer.

Keywords: dictionaries, lexical-semantic system, transformation of semantic structure of words.

Кафедра російської мови і літератури

275. Вознюк Л. В. Лингводидактическое слово о «словечках отношений» / Л. В. Вознюк // Русский язык в школе. – 2013. – № 3. – С. 3–7.

Анотація. Лингвометодический комментарий к изучению школьником предложения.

Ключевые слова: морфология, лингводидактика, служебные части речи.

Анотація. Лінгвометодичний коментар до вивчення приєднання школярем.

Ключові слова: морфологія, лінгводидактика, службові частини мови.

Annotation. Linguo - methodological comment: prepositions in school study.

Keywords: morphology, language education, functional parts of speech.

278. Грицак Н. Р. Прага в восприятти Марини Цветаевой / Н. Р. Грицак // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. – Луцьк, 2013. – № 13. – С. 32–36.

Анотація. В статті охарактеризован чеський період в творчестві поета початку ХХ століття Марини Іванівни Цветаєвої. Розглядається історія перебування російського поета в еміграції, аналізується політична, культурна і літературна життя зазначених років, що дозволяє простежити втілення життєвих подій у творчий доробок М. Цветаєвої. На прикладі віршів «Прага», «Празький лицар» виділено ключові аспекти образу Праги у світосприйнятті М. Цветаєвої, зокрема показано, що поет створює образ лицаря-захисника, який оберігає «ріку – днів».

Ключевые слова: Прага, творчі контакти, поезія, поет, індивідуально-авторський стиль, образ, місто.

Анотація. У статті охарактеризовано чеський період у творчості поета початку ХХ століття Марини Іванівни Цветаєвої. Розглядається історія перебування російського поета в еміграції, аналізується політичне, культурне і літературне життя зазначених років, яке дозволяє простежити втілення життєвих подій у творчий доробок М. Цветаєвої. На прикладі віршів «Прага», «Празький лицар» виділено ключові аспекти образу Праги у світосприйнятті М. Цветаєвої, зокрема показано, що поет створює образ лицаря-захисника, який оберігає «ріку – днів».

Ключові слова: Прага, творчі контакти, поезія, поет, індивідуально-авторський стиль, образ, місто.

Annotation. The article deals with creative activity of the Czech period at the beginning of the XX century. The emigration period of the Russian writer's life is considered in the work. The political, cultural and literary life of the defined years which helps to learn the realization of the poet's reception of the world with further representation in her poetry is analyzed in this article. The key aspects of the image of Prague, based on the poems «Prague» and «Prague Knight» especially on the image of knight-defender are characterized.

Keywords: Prague, creative contacts, poetry, poet, an individual writing style, image, city

279. Котовець Д. В. Реалізація ідеї розвитку мовлення учня, закладеної у шкільній програмі «Зарубіжна література» (2001 р.) за редакцією академіка Д. В. Затонського та інших / Д. В. Котовець // Studia Methodologica : [науковий збірник] / голов. ред. Р. Гром'як. – Тернопіль, 2013. – Вип. 35 : Поетика лірики : зб. наук. праць пам'яті доктора філол. наук., професора Т. Волкової. – С. 178–183.

Анотація. У статті простежено, як реалізується ідея формування мовної культури учнів крізь призму програми «Зарубіжна література» 2001 року. Проаналізовано орієнтовне планування уроків, орієнтовну програму з розвитку

мовлення, деякі шкільні підручники за програмою 2001 року. Зроблено висновок про вагомую роль уроків світової літератури у розвитку мовлення школярів.

Ключові слова: програма, розвиток мовлення, мовна особистість, орієнтовне планування, вимоги, реалізація вимог.

Анотація. В статье рассмотрено, как реализуется идея формирования речевой культуры учеников сквозь призму программы «Зарубежная литература» 2001 года. Проанализированы: ориентировочное планирование уроков, ориентировочная программа по развитию речи, некоторые школьные учебники по программе 2001 года. Сделан вывод о значимой роли уроков мировой литературы в развитии речи школьников.

Ключевые слова: программа, развитие речи, языковая личность, ориентировочное планирование, требования, реализация требований.

Annotation. There was traced back in the article as the idea of forming the language culture of pupils is implemented in the light of «Foreign literature» program of 2001 year. There was analyzed the tentative lesson's planning, tentative program of speech's development, some school textbooks for the program of 2001 year. There was made the conclusions about a significant role of world literature's lesson's in the development of pupils' speech.

Keywords: program, speech development, language personality, tentative planning, demands, demands' implementation.

Кафедра теорії літератури та порівняльного літературознавства

267. Лановик З. Український поетичний ноктюрн: рецепція традиції музичного символізму / З. Лановик, М. Лановик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2013. – Вип. 37. – С. 201–223.

Анотація. У статті окреслено особливості розвитку жанру ноктюрну в українській поезії першої половини ХХ століття, зокрема у творчості М. Вороного, О. Олеся, Є. Маланюка на тлі західноєвропейської традиції. Простежується вплив символізму в музиці (ноктюрни К. Дебюссі) на зміну стилю та поетики вірша. Осмислюється феномен музичності словесного мистецтва як домінанта художнього мислення українських поетів. Аналізується тематичний спектр ноктюрнової поезії у контексті інтермедіальних параметрів.

Ключові слова: жанр, ноктюрн, символізм, міжмистецька взаємодія, тема, музичність літератури.

Анотація. В статье очерчены особенности развития жанра ноктюрна в украинской поэзии первой половины ХХ века, в частности в творчестве М. Вороного, О. Олеся, Е. Маланюка, О. Телиги на фоне западноевропейской традиции. Прослеживается влияние символизма в музыке (ноктюрны К. Дебюсси) на смену стиля и поэтики стиха. Осмысливается феномен музыкальности словесного искусства как доминанта художественного мышления украинских поэтов. Анализируется тематический спектр ноктюрнової поезії в контексте інтермедіальних параметрів.

Ключевые слова: жанр, ноктюрн, символизм, взаимодействие искусств, тема, музыкальность литературы.

Annotation. In the article the peculiarities of the development of nocturne as a genre in the Ukrainian poetry of the first half of the 20th century, predominantly in the creativity of M. Voronyj, O. Oles', Ye. Malanyuk, O. Teliha in the background of the tradition of the West Europe are outlined. The influence of musical symbolism (nocturnes of C. Debussy) upon the style and poetic changes in verse is traced. The phenomenon of musicality of the word art as a dominant of artistic thinking of the Ukrainian poets is comprehended. The thematic spectrum of nocturne poetry in the context of parameters of intermediality is analyzed.

Keywords: genre, nocturne, symbolism, intermediality, theme, literary musicality.

268. Лановик З. Український поетичний ноктюрн: рецепція традиції музичного символізму / З. Лановик, М. Лановик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / редкол.: М. П. Ткачук, Р. Т. Гром'як, О. Л. Глотов [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – Вип. 37. – С. 201–223.

Анотація. У статті окреслено особливості розвитку жанру ноктюрну в українській поезії першої половини ХХ століття, зокрема у творчості М.Вороного, О.Олеся, Є.Маланюка на тлі західноєвропейської традиції. Простежується вплив символізму в музиці (ноктюрни К.Дебюссі) на зміну стилю та поетики вірша. Осмислюється феномен музичності словесного мистецтва як домінанта художнього мислення українських поетів. Аналізується тематичний спектр ноктюрнової поезії у контексті інтермедіальних параметрів.

Ключові слова: жанр, ноктюрн, символізм, міжмистецька взаємодія, тема, музичність літератури.

Аннотация. В статье очерчены особенности развития жанра ноктюрна в украинской поэзии первой половины ХХ века, в частности в творчестве М.Вороного, О.Олеся, Е.Маланюка, О.Телиги на фоне западноевропейской традиции. Прослеживается влияние символизма в музыке (ноктюرنы К.Дебюсси) на смену стиля и поэтики стиха. Осмысливается феномен музыкальности словесного искусства как доминанта художественного мышления украинских поэтов. Анализируется тематический спектр ноктюрновой поэзии в контексте интермедіальных параметров.

Ключевые слова: жанр, ноктюрн, символизм, взаимодействие искусств, тема, музыкальность литературы.

Annotation. In the article the peculiarities of the development of nocturne as a genre in the Ukrainian poetry of the first half of the 20th century, predominantly in the creativity of M.Voronyj, O.Oles', Ye.Malanyuk, O.Teliha in the background of the tradition of the West Europe are outlined. The influence of musical symbolism (nocturnes of C.Debussy) upon the style and poetic changes in verse is traced. The phenomenon of musicality of the word art as a dominant of artistic thinking of the Ukrainian poets is comprehended. The thematic spectrum of nocturne poetry in the context of parameters of intermediality is analyzed.

Keywords: genre, nocturne, symbolism, intermediality, theme, literary musicality.

Кафедра української мови

269. Бабій І. М. Іменникова індивідуально-авторська номінація у романі «Правда і кривда» М. Стельмаха / І. М. Бабій // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Острог, 2013. – Вип. 37. – С. 37–40.

Анотація. У статті розглядаються іменникові індивідуально-авторські новотвори, які функціонують у романі «Правда і кривда» М. Стельмаха. Проаналізовано семантику іменникових новотворів, особливості їх творення та стилістичного функціонування.

Ключові слова: новотвір, авторський неологізм, індивідуально-авторські інновації, неолексема.

Бабий И. М. Индивидуально-авторская номинация существительными в романе «Правда и кривда» М. Стельмаха.

Аннотация. В статье рассматриваются индивидуально-авторские новообразования-существительные, которые функционируют в романе «Правда и кривда» М. Стельмаха. Проанализировано семантику новообразований-существительных, особенности их образования и стилистического функционирования.

Ключевые слова: новообразование, авторский неологизм, индивидуально-авторские инновации, неолексема.

Babiy I. M. Individual author's noun neologisms, created by M. Stelmakh in the novel «Pravda i kryvda».

Annotation. The article is devoted to the analysis of individual author's noun neologisms, created by M. Stelmakh in the novel «Pravda i kryvda» (Truth and Injustice). The semantics of noun neologisms has been analyzed, the peculiarities of their formation and stylistic functioning have been determined.

Keywords: neologism, author's neologism, individual author's innovations, neo-lexeme.

270. Бабій І. М. Оцінно-експресивний потенціал іменникових лексичних інновацій у романі «Чотири броди» М. Стельмаха / І. М. Бабій // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2013. – Вип. 38. – С. 81–91.

Анотація. У статті розглядаються іменникові індивідуально-авторські новотвори, які функціонують у романі «Чотири броди» М. Стельмаха. Проаналізовано семантику та стилістичну роль іменникових інновацій. Звернено увагу на оцінно-експресивну функцію іменникових новотворів у контексті твору.

Ключові слова: новотвір, авторський неологізм, індивідуально-авторські інновації, неолексема, лексична інновація, оказіоналізм.

Бабий И. М. Оценно-экспрессивный потенциал лексических инноваций-существительных в романе «Четыре брода» М. Стельмаха.

Аннотация. В статье рассматриваются индивидуально-авторские новообразования-существительные, которые функционируют в романе «Четыре

брода» М. Стельмаха. Проанализирована семантика и стилистическая роль инноваций-существительных. Обращено внимание на оценно-экспрессивную функцию новообразований-существительных.

Ключевые слова: новообразование, авторский неологизм, индивидуально-авторские инновации, неолексема, лексическая инновация, окказионализм.

Babiy I. M. Evaluative and expressive potential of noun lexical innovations in the novel «The Four fords» M. Stelmach.

Annotation. In the article the author's individual noun innovations which function in the novel «The Four Fords» by M. Stelmakh are studied. The semantic and stylistic role of noun innovations is analyzed. The evaluative and expressive role of noun innovations in the novel is revealed.

Keywords: neologism, author's neologism, individual author's innovations, neo-lexeme, lexical innovation, occasionalism.

271. Бабій І. М. Семантико-словотвірна характеристика композитних інноваційних іменників у романі «Правда і кривда» М. Стельмаха / І. М. Бабій // Волинь філологічна: текст і контекст. Актуальні проблеми сучасного мовознавства : зб. наук. пр. / Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки ; упоряд. І. П. Левчук. – Луцьк, 2013. – Вип. 15. – С. 42–50.

Анотація. Стаття присвячена розгляду іменникових індивідуально-авторських новотворів, які функціонують у романі «Правда і кривда» М. Стельмаха. Проаналізовано семантику та структуру складних лексичних інновацій. Виявлено оцінно-експресивне забарвлення авторських неологізмів у романі.

Ключові слова: новотвір, авторський неологізм, лексичні інновації, неолексема, складне слово, композит, юкстапозит.

Бабий И. М. Семантико-словообразовательная характеристика композитных инновационных имён существительных в романе «Правда и кривда» М. Стельмаха.

Аннотация. Статья посвящена рассмотрению индивидуально-авторских новообразований-существительных, функционирующих в романе «Правда и кривда» М. Стельмаха. Проанализирована семантика и структура сложных лексических инноваций. Выявлен оценочно-экспрессивный окрас авторских неологизмов в романе.

Ключевые слова: новообразование, авторский неологизм, лексические инновации, неолексема, сложное слово, композит, юкстапозит.

Babiy I. M. Semantic and word forming characteristics of noun compositive innovations in the novel «Pravda I Kryvda» by M. Stelmakh.

Annotation. In the article it is confirmed that individual author's neologisms enrich the expressive means of a language. They are characterized by semantic and stylistic flexibility and are important descriptive and expressive means in fictional text. The largest group among the complex author's neologisms which can be found in the novel «Pravda I Kryvda» are the names of people. In the article a word forming analysis of compositive innovations of nouns is made and peculiarities of its functioning are revealed. The evaluative and expressive colouring of complex lexical innovations in the novel «Pravda I Kryvda» is underlined.

Keywords: neologism, author's neologism, lexical innovations, neo-lexeme, complex word, composite, jukstaposite.

272. Вільчинська Т. П. До проблеми сакрального у творчості Т. Шевченка: лінгвістичний аспект / Т. П. Вільчинська // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки / наук. ред. Л. М. Марчук. – Кам'янець-Подільський, 2013. – Вип. 34. – С. 56–60.

Анотація. Стаття присвячена розгляду сакрального у творчості Т. Шевченка. Простежено різні підходи до розуміння релігійно-філософських мотивів у поетичних текстах Великого Кобзаря. Встановлено, що сакральне відіграє важливу роль у міфопоетичній картині світу основоположника нової української літературної мови.

Ключові слова: сакральне, релігійно-філософські мотиви, міфопоетичне, образ Бога, Т. Шевченко.

Вильчинская Т. П. К проблеме сакрального в творчестве Т. Шевченко: лингвистический аспект.

Аннотация. Статья посвящена рассмотрению сакрального в творчестве Т. Шевченко. Прослеживаются различные подходы к пониманию религиозно-философских мотивов в поэтических текстах Великого Кобзаря. Установлено, что сакральное играет важную роль в мифопоэтической картине мира основоположника нового украинского литературного языка.

Ключевые слова: сакральное, религиозно-философские мотивы, мифопоэтическое, образ Бога, Т. Шевченко.

Annotation. The article deals with the sacred in the works of T. Shevchenko. Different approaches to the understanding of the religious and philosophical motives in Great Kobzar's poetic texts are traced. It has been found that sacred plays an important role in the mithopoetic picture of the world of the founder of modern Ukrainian language.

Keywords: sacred, religious and philosophical motives, mithopoetic, the image of God, T. Shevchenko.

273. Вільчинська Т. П. Лінгвокультурна природа концепту «гріх» у драматичній творчості В. Винниченка / Т. П. Вільчинська // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки / голов. ред. Коцан І. Я. – Луцьк, 2013. – Вип. 25 (274). – С. 28–32.

Анотація. Стаття присвячена аналізу концепту «гріх», що репрезентує етичну сферу буття людини. Розглянуто семантично-когнітивні особливості цього мовно-ментального феномена у драматичній творчості В. Винниченка.

Ключові слова: концепт, гріх, етнокультура, драматична творчість, В. Винниченко.

Вильчинская Т. Лингвокультурная природа концепта «грех» в драматургическом творчестве В. Винниченко.

Аннотация. Статья посвящена анализу концепта «грех», который представляет этическую сферу бытия человека. Рассмотрены семантико-

когнитивные особенности этого лингвоментального феномена в драматургическом творчестве В. Винниченко.

Ключевые слова: концепт, грех, этнокультура, драматургическое творчество, В. Винниченко.

Vilchynska T. Linguo-Cultural Nature of the Concept «Sin» in the Dramatic Works of V. Vynnychenko.

Annotation. The article analyzes the concept of «sin» that represents the ethical sphere of human existence. The semantic-cognitive features of linguistic and mental phenomena in V. Vynnychenko's dramas are examined.

Keywords: concept, sin, ethnoculture, dramas, V. Vynnychenko.

274. Вільчинська Т. П. Номінативна природа концепту «Бог» у поетичній творчості Б.-І. Антонича та І. Римарука / Т. П. Вільчинська // Українське мовознавство : міжвідомчий науковий збірник Київського національного університету імені Т. Шевченка / відпов. ред. А. К. Мойсієнко. – К., 2013. – Вип. 43/1. – С. 3–8.

Анотація. Стаття присвячена дослідженню номінативної природи концепту «Бог» у поетичній творчості Б.-І. Антонича та І. Римарука. Розглянуто назви, в яких відобразились особливості християнського, дохристиянського та витвореного авторською уявою розуміння Бога. Встановлено, що номінативне поле концепту «Бог» у поезії Б.-І. Антонича є ширшим, ніж у тезаурусі І. Римарука.

Ключові слова: концепт, Бог, вербалізатори концепту, номени концепту, номінативне поле концепту, поетична творчість.

Vilchynskaya T. P. Nominative nature of the concept «God» in the poetic work of B.-I. Antonych and I. Rymaruk.

Аннотация. Статья посвящена исследованию номинативной природы концепта «Бог» в поэтическом творчестве Б.-И. Антоныча и И. Рымарука. Рассмотрены названия, в которых отразились особенности христианского, дохристианского и созданного авторским воображением понимания Бога. Установлено, что номинативное поле концепта «Бог» в поэтике Б.-И. Антоныча шире, чем в тезаурусе И. Рымарука.

Ключевые слова: концепт, Бог, вербализаторы концепта, номены концепта, номинативное поле концепта, поэтическое творчество.

Vilchynska T. P. Nominative nature of the concept «God» in the poetry of B.-I. Antonych and I. Rymaruk.

Annotation. The article deals with the study of the nominative nature of the concept «God» in the poetry of B.-I. Antonych and I. Rymaruk. The names, that reflect the peculiarities of Christian, pre-Christian and produced by the author's imagination understanding of God are investigated. It is found out that nominative field of the concept «God» in the poetry of B.-I. Antonych is greater than in I. Rymaruk's thesaurus.

Keywords: concept, God, words that verbalize the concept, names of concept, nominative field of the concept, poetry.

275. Вільчинська Т. П. Образ автора художнього тексту в парадигмі сучасних лінгвістичних досліджень / Т. П. Вільчинська // Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. Серия: Филология. Социальные коммуникации. – Симферополь, 2013. – Т. 26 (65). – № 1. – С. 190–194.

Анотація. Стаття присвячена розгляду поняття образу автора художнього тексту в парадигмі сучасних лінгвістичних досліджень. Встановлено, що образ автора є важливим конструктивним елементом, який об'єднує не лише частини одного тексту, а й усі тексти разом, надаючи їм смислової і стилістичної єдності. З'ясовано, що в сучасному мовознавстві поняття образу автора різною мірою корелює з такими, як «мовна особистість», «мовний світ письменника», «цілісний образ митця», «адресант художнього тексту» та ін. Перспективність подібних досліджень зумовлена розширенням меж вивчення художнього тексту, що передбачає активізацію наукового інтересу до особистості письменника, способу його художнього мовомислення.

Ключові слова: образ автора, світогляд письменника, мовна особистість, цілісний образ митця, художній текст, індивідуально-авторська картина світу.

Вильчинская Т. Образ автора художественного текста в парадигме современных лингвистических исследований.

Аннотация. Статья посвящена рассмотрению понятия образа автора художественного текста в парадигме современных лингвистических исследований. Установлено, что образ автора является важным конструктивным элементом, который объединяет не только части одного текста, но и все тексты вместе, обеспечивая им смысловое и стилистическое единство. Рассмотрены корреляции понятия образа автора с такими, как «языковая личность», «целостный образ писателя», «адресант художественного текста» и др. Перспективность подобных исследований обусловлена расширением границ изучения художественного текста, что предполагает активизацию научного интереса к личности писателя, способу его художественного мышления.

Ключевые слова: образ автора, мировоззрение писателя, языковая личность, художественный текст, индивидуально-авторская картина мира.

Vilchynska T. The Character of the Author of the Literary Text in the Paradigm of Modern Linguistic Studies.

Annotation. The article deals with the concept of the author's character of a literary text in the paradigm of modern linguistic studies. It is found out that the theory of the author's character at different times was worked out by many scientists and it was focused on the comprehensive study of language of a literary text, that provides setting up the correlation between nationwide language and the individual style, considering the language of a work of fiction in the context of the whole writer's creations, as well as in the horizontal and vertical context of national and world literature. The transformation of the realities of life requires finding new ways to design them in works of art, which the role of the author's character increases in. It is investigated that the character of the author is an important constructive element that unites not only parts of one text, but also all the texts together, giving them a semantic and stylistic unity. It is found out that in modern linguistics the notion of author's character in different ways correlates with such as «linguistic personality», «language world of writer», «holistic character of the artist», «artistic text sender», «individual-

authorial picture of the world», etc. The prospect for such research is conditioned by the expansion of the boundaries of the study of the literary text that provides more active scientific interest in the personality of the writer, the way of his artistic-linguistic thinking.

Keywords: character of the author, the writer's outlook, linguistic personality, holistic character of the artist, artistic text, individual-authorial picture of the world.

276. Вільчинська Т. П. Особливості функціонування сакральних синонімів (на матеріалі поетичних текстів Т. Шевченка) / Т. П. Вільчинська // Філологічні студії : Науковий вісник Криворізького національного університету : зб. наук. праць / за ред. Ж. В. Колоїз. – Кривий Ріг, 2013. – Вип. 9, ч. 2. – С. 228–234.

Анотація. Стаття присвячена аналізу функціональних особливостей сакральних синонімів у поетичній творчості Т. Шевченка. Об'єктом дослідження стали синоніми на позначення Бога, репрезентовані двома синонімічними рядами – назвами Бога-Отця і Бога-Сина. Встановлено, що досліджені синоніми виконують уточнювальну, стилістичну та заміщувальну функції.

Ключові слова: синонім, синонімічний ряд, функції синонімів, Бог, поетична творчість.

Vilchynska T. P. Особенности функционирования сакральных синонимов (на материале поэтических текстов Т. Шевченко).

Анотація. Стаття посвящена аналізу функціональних особливостей сакральних синонімів в поетическом творчестве Т. Шевченко. Объектом исследования стали синонимы к слову Бог, представленные двумя синонимическими рядами – названиями Бога-Отца и Бога-Сына. Установлено, что сакральные синонимы выполняют уточняющую, стилистическую и заместительную функции.

Ключевые слова: синоним, синонимический ряд, функции синонимов, Бог, поэтическое творчество.

Vilchynska T. P. Peculiarities of the functioning of sacral synonyms (based on the poetic texts of T. Shevchenko).

Annotation. The article deals with the analysis of the functioning of sacral synonyms in the poetry of T. Shevchenko. Synonyms that denominate God and represented by two rows of synonyms – the name of God-Father and God-Son were the object of the research. It is found out that investigated synonyms perform specifying, stylistic and substituting function.

Keywords: synonyms, row of synonyms, functions of synonyms, God, poetry.

277. Вільчинська Т. П. Фразеологічні одиниці біблійного походження в українській мові: національно-культурний та структурно-семантичний аспекти / Т. П. Вільчинська // Мова і культура. – К., 2013. – Вип. 16, т. 3 (164). – С. 145–150.

Анотація. Стаття присвячена аналізу фразеологічних одиниць біблійного походження в українській етномовній картині світу. Дослідження виконане на лексикографічному матеріалі. Описано семантико-граматичні особливості таких фразеологізмів, з'ясовано їхню етносимволічну природу. Встановлено, що у фразеологізмах біблійного походження об'єктивуються такі ментальні риси

українців, як віра в Бога, пошанування релігійних цінностей, негативне ставлення до демонічного.

Ключові слова: фразеологічна одиниця, фразеологізми біблійного походження, символ, структурно-семантичні особливості.

Анотація. Стаття посвячена аналізу фразеологічних одиниць біблійського походження в українській етноязыковій картині мира. Исследование выполнено на лексикографическом материале. Описаны семантико-грамматические особенности таких фразеологизмов, определена их этносимволическая природа. Установлено, что во фразеологизмах біблійського походження об'єктивуються такі ментальні риси українців, як віра в Бога, уваження релігійних цінностей, негативне відношення до демонічного.

Ключевые слова: фразеологическая единица, фразеологизмы біблійського походження, символ, структурно-семантические особенности.

Vilchynska T. Phraseological units of biblical origin of Ukrainian language: national cultural and structural and semantic aspects

Annotation. This article analyzes the origin of the Biblical idioms in Ukrainian ethnolinguistic worldview. Studies performed in lexicographical material. We describe the semantic-grammatical features such phraseology found their ethnosymbolic nature. It was established that the origin of the objectified biblical phraseology such mental traits of Ukrainian as the belief in God, respect for religious values, a negative attitude toward demonic.

Keywords: phraseological units, phraseological Biblical origin, character, structural and semantic features.

278. Кость І. Я. Ідіостильові особливості вербалізованого світу емоцій Валер'яна Підмогильного / Кость І. Я. // Волинь філологічна: текст і контекст. Актуальні проблеми сучасного мовознавства : зб. наук. пр. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки ; упоряд. І. П. Левчук. – Луцьк, 2013. – Вип. 14. – С. 75–83.

Анотація. Стаття присвячена проблемі визначення ідіостильової манери вербалізації внутрішньої сфери персонажів романів Валер'яна Підмогильного. Увага зосереджена на особливостях маніфестації емоцій одиницями лексико-фразеологічного рівня, а також на виокремленні провідних та периферійних переживань.

Ключові слова: вербалізація, емоція, ідіостиль, лексема, фразеологізм, текст.

Кость И. Я. Идиостилевые особенности вербализированного мира эмоций Валерьяна Подмогильного.

Анотація. Стаття посвячена проблеме определения идиостилевой манеры вербализации внутренней сферы персонажей романов Валерьяна Подмогильного. Внимание сосредоточено на особенностях манифестации эмоций единицами лексико-фразеологического уровня, а также на выделении ведущих и периферийных переживаний.

Ключевые слова: вербализация, эмоция, идиостиль, лексема, фразеологизм, текст.

Kost I. Y. Idiostyle features of verbalized word of emotions of Valerian Pidmohylny.

Annotation. The article deals with the definition of the idiomatic style of characters' inner sphere verbalization in Valerian Pidmohylny's novels. The focus is made on peculiarities of emotions demonstration with the help of lexical-phraseological units, as well as on the selection of major and peripheral experiences.

Keywords: verbalization, emotion, idiomatic style, lexical unit, phraseological unit, text.

279. Кость І. Я. Фразеологічні засоби вербалізації емоційної сфери особистості у прозовому тексті / Кость І. Я. // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Острог, 2013. – Вип. 35. – С. 168–170.

Анотація. Стаття присвячена питанню особливостей фразеологічної маніфестації емоційного стану людини у прозовому тексті. Сталі сполуки, які використовують Ірина Вільде та В. Підмогильний, аналізуються у кількох аспектах, а саме: ідеографічному, функціонально-семантичному, структурно-граматичному та компонентному.

Ключові слова: вербалізація, фразеологізм, емоція, текст.

Кость И. Я. Фразеологические средства вербализации эмоциональной сферы личности в прозаическом тексте.

Аннотация. Статья посвящена вопросу особенностей фразеологической манифестации эмоционального состояния человека в прозаическом тексте. Стальные соединения, которые используют Ирина Вильде и В. Підмогильний, анализируются в нескольких аспектах, а именно: идеографическом, функционально-семантическом, структурно-грамматическом и компонентном.

Ключевые слова: вербализация, фразеологизм, эмоция, текст.

Kost I. Ya. Phraseological means of verbalization of emotional sphere of personality in prose texts.

Annotation. This article is devoted to the issue of emotional state demonstration expressed by phraseological units in a prose text. Phraseological units used by Iryna Vilde and V. Pidmohylny are analyzed in several aspects, such as ideographical, functional-semantic, structural and grammatical and component.

Keywords: verbalization, phraseological unit, emotion, text.

280. Наливайко М. Я. Відпрізвищеві прізвиська жителів Львівщини / М. Я. Наливайко // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Острог, 2013. – Вип. 34. – С. 163–165.

Анотація. У статті здійснено аналіз структури відпрізвищевих прізвиськ. Відпрізвищеві прізвиська здебільшого виникають внаслідок лексичних асоціацій.

Ключові слова: антропонімія, прізвисько, відпрізвищеве прізвисько.

Наливайко М. Я. Отпрозвищные прозвища жителей Львовщины.

Аннотация. В статье сделана попытка анализа отфамильных прозвищ. Отфамильные прозвища образуются с помощью лексических ассоциаций.

Ключевые слова: антропонимия, прозвище, отфамильное прозвище.

Nalyvajko M. Y. The familyous derived nicknames.

Annotation. The paper focuses on the analysis structure of the familyous derived nickname. The lexical associations became the reason of formation of a nickname.

Keywords: anthroponomy, nickname, familyous derived nickname.

281. Наливайко М. Я. Засоби та способи іменування жінки на Львівщині / М. Я. Наливайко // Філологічні студії : науковий вісник Криворізького національного університету : зб. наук. праць / [редкол.: Ж. В. Колоїз (відп. ред.), П. Білоусенко, А. З. Брацкі та ін.] – Кривий Ріг, 2013. – Вип. 9, ч. 2. – С. 111–121.

Анотація. У статті проаналізовано імена та інші засоби номінації жінок на Львівщині, а також формули жіночих іменувань. Головним засобом ідентифікації заміжніх жінок є власні особові імена та андроніми, утворені за допомогою суфіксів від чоловікового імені чи прізвища.

Ключові слова: ім'я, андронім, формула іменування.

Наливайко М. Я. Средства именованя женщины на Львовщине.

Аннотация. В статье проанализировано средства именованя женщин на Львовщине, а также формулы женских именованй. Главным средством идентификации замужних женщин выступают имена собственные и андронимы, образованные с помощью суффиксов от имени или фамилии мужа.

Ключевые слова: имя, адроним, формула именованя.

Nalyvajko M. Y. The women names in Lvivschyna.

Annotation. The paper analyses women names in Lvivschyna. The main means of identifying married woman were personal names and andronyms, suffixal derivatives of husband's names or surnames.

Keywords: personal name, andronym, formula of naming.

282. Наливайко М. Я. Когнітивний аспект дослідження прізвиськ / М. Я. Наливайко // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Острог, 2013. – Вип. 38. – С. 102–103.

Анотація. У статті проаналізовано вуличні прізвиська жителів Львівщини, здійснено їх класифікацію та визначено мотиви номінації на сучасному етапі, розкрито їх когнітивну прагматику.

Ключові слова: антропонімія, прізвисько, когнітивна прагматика, асоціативність.

Наливайко М. Я. Когнитивный аспект исследования прозвищ.

Аннотация. В статье исследовано уличные прозвища жителей Львовщины, сделано их классификацию и исследовано мотивы номинации на современном этапе, раскрыто их когнитивную прагматику.

Ключевые слова: антропонимия, прозвище, когнитивная прагматика, ассоциативность.

Nalyvajko M. Y. The cognitive pragmatics of the nicknames.

Annotation. The article provides analysis of the nicknames population of Lviv region, they have been classified and there have been distinguished the motives of the nomination in present-day situation and cognitive pragmatics, associativity.

Keywords: anthroponomy, nickname, cognitive pragmatics, associativity.

283. Наливайко М. Я. Призвиська жителів Львівщини, мотивовані комуністичними та посткомуністичними реаліями / М. Я. Наливайко // Актуальні проблеми філології та перекладознавства: збірник наукових праць / голов. ред. М. Є. Скиба; відп. за вип. М. М. Торчинський. – Хмельницький, 2013. – Вип. 6, ч. 1. – С. 146–153.

Анотація. У статті проаналізовано вуличні прізвиська жителів Львівщини, в основах яких – комуністичні та посткомуністичні реалії. Увесь антропонімний фактаж розподілено на п'ять мотиваційних груп.

Ключові слова: антропонімія, прізвисько, лексико-мотиваційна група.

Наливайко М. Я. Прозвища жителей Львовщины, мотивированные коммунистическими и посткоммунистическими реалиями.

Аннотация. В статье исследовано уличные прозвища жителей Львовщины, в основах которых – коммунистические и посткоммунистические реалии. Весь антропонимный фактаж поделено на пять мотивационных групп.

Ключевые слова: антропонимия, прозвище, лексико-мотивационная группа.

Nalyvajko M. Y. The nicknames population of Lviv region based on communist and postcommunist realities.

Annotation. The article provides analysis of the nicknames population of Lviv region based on communist and postcommunist realities. Entire anthroponymic base, which includes such realities, is distributed among five lexico-motivating groups.

Keywords: anthroponomy, nickname, lexico-motivating group.

284. Панцьо С. Є. Мовні образи світу, небесних світил у лемківській пісні / С. Є. Панцьо, Н. І. Лісняк // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна; редкол.: А. М. Архангельська, П. В. Білоус, Г. М. Вокальчук [та ін.]. – Острог, 2013. – Вип. 34. – С. 193–195.

Анотація. У статті аналізуються мовні образи світу, небесних світил у контексті лемківської пісні. Досліджуються особливості вживання та їх символічний потенціал.

Ключові слова: лемківська пісня, небесні світила, символ, слово-поняття.

Панцьо С. Е, Лисняк Н. И. Языковые образы мира, небесных светил в лемковской песне.

Аннотация. В статье анализируются языковые образы мира, небесных светил в контексте лемковской песни. Исследуются особенности применения и их символический потенциал.

Ключевые слова: лемковская песня, небесные светила, символ, слово-понятие.

Pantsyo S. Ye., Lisnyak N. I. Speech patterns of the world, the heavenly bodies in the Lemko songs.

Annotation. In the article the speech patterns of the world and the heavenly bodies analyzes, in the context of Lemko songs. The features of using and their symbolic potential investigate.

Keywords: Lemko song, celestial bodies, symbol, word-concept.

285. Панцьо С. Є. Вербалізація основних мотивів та образів засобами мови (на матеріалі лемківських емігрантських пісень) / С. Є. Панцьо, Н. І. Лісняк // Філологічні студії: науковий вісник Криворізького національного університету / за заг.ред. Ж. В. Колоїз. – Кривий Ріг, 2013. – С. 603–614.

Анотація. У статті визначаються й аналізуються основні мотиви, мовні образи та символічність лемківських емігрантських пісень. Звертається увага на образність мови пісень, на наявність діалектизмів, які створюють місцевий колорит.

Ключові слова: емігрантські пісні, мотиви, образи, символи.

Панцьо С. Е., Лисняк Н. И. Вербализация главных мотивов и образов средствами языка (на материале лемковских эмигрантских песен).

Аннотация. В статье определяются и анализируются основные мотивы, языковые образы, символика лемковских эмигрантских песен. Обращается внимание на образность речи песен, на наличие диалектизмов, творящих местный колорит.

Ключевые слова: эмигрантские песни, мотивы, образы, символы.

Pancyo S. Ye., Lisnyak N. I. Verbalization of main motifs and images by means of language (based on immigrant Lemkos songs).

Annotation. In the article determined and analyzed the main motifs, linguistic images and symbolism of immigrant Lemkos songs. Attention is drawn to imagery language of songs and presence of dialecticism, that create local colour.

Keywords: emigrant songs, motifs, images, symbols.

286. Панцьо С. Є. Лінгвалізація ключових образів у колискових лемківських піснях / С. Є. Панцьо // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна; редкол.: А. М. Архангельська, П. В. Білоус, Г. М. Вокальчук [та ін.]. – Острог, 2013. – Вип. 35. – С. 82–84.

Анотація. У статті демонструється лінгвалізація ключових образів у колискових лемківських піснях. Простежуються особливості вживання та їх символічний потенціал. Звертається увага на символізацію рослинного і тваринного світу в аналізованих піснях, визначається роль матері та батька у вихованні немовляти.

Ключові слова: забавлянки, звертання, колискові пісні, образ, рослинний і тваринний світ.

Панцьо С. Е. Лингвализация ключевых образов в колыбельных лемковских песнях.

Аннотация. В статье демонстрируется лингвализация ключевых образов в колыбельных лемковских песнях. Прослеживаются особенности употребления и их символический потенциал. Обращается внимание на символізацію

растительного и животного мира в анализированных песнях, определяется роль матери и отца в воспитании младенца.

Ключевые слова: потешки, обращение, колыбельные песни, образ, растительный и животный мир.

Pantsyo S. Ye. Lingvalization of the key images in Lemko lullabies.

Annotation. In the article demonstrates lingvalizatsiya of key images in lullabies Lemko's songs. Peculiarities of use and their symbolic potential observed. Attention is drawn to symbolization of the animal and vegetable kingdom in the analyzed songs, the role of mother and father in the upbringing of the baby is determined.

Annotation. zabavlyanky, appeal, lullabies songs, image, animal and vegetable kingdom.

287. Свистун Н. О. Категорія особового імені / Н. О. Свистун // Актуальні проблеми філології та перекладознавства : збірник наукових праць. – Вип. 6, ч. 1. – Хмельницький, 2013. – С. 210–217.

Анотація. У статті розглядається теоретичний аспект особового імені. Подається трактування і науковий опис різних проблем у дослідженні особових імен як знаків, на основі яких ідентифікується та індивідуалізується особа.

Ключові слова: іменник, особове ім'я, християнське ім'я, церковне ім'я.

Свистун Н. О. Категория личного имени.

Аннотация. В статье рассматривается теоретический аспект личного имени. Предлагается трактовка и научное описание разных проблем в исследовании личных имён как знаков, на основе которых идентифицируется и индивидуализируется личность.

Ключевые слова: именная, личное имя, христианское имя, церковное имя.

Svistun N. O. Category of personal name.

Annotation. In the article deals the theoretical aspect of the personal name. Presented interpretation and scientific description of the various problems in the study of personal names as a sign on which is identified and individualized person.

Keywords: set of names, personal name, Christian name, church name.

288. Свистун Н. О. Структурно-семантична характеристика дієслівних односкладних речень (на матеріалі повісті Марії Матиос «Солодка Даруся») / Н. О. Свистун // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Острог, 2013. – Вип. 5. – С. 314–316.

Анотація. У статті розглядається структурно-семантична характеристика односкладних (однойдерних) речень у повісті Марії Матиос «Солодка Даруся». Виявлено види односкладних речень, за допомогою прикладів з повісті проілюстровано, які саме односкладні речення ужиті авторкою та яку роль вони відіграють у художній мові письменниці.

Ключові слова: односкладні речення, означено-особові речення, неозначено-особові речення, безособові речення, інфінітивні речення.

Свистун Н. О. Структурно-семантическая характеристика глагольных односоставных предложений (на материале повести Марии Матиос «Солодка Даруся»).

Анотація. В статті розглядається структурно-семантична характеристика односоставних (однойдерних) речень в повісті Марії Матіос «Солодка Даруся». Виявлені види односоставних речень, з допомогою прикладів з повісті проілюстровано, які односоставні речення використані автором і яку роль вони грають в художньому мові письменниці.

Ключові слова: односоставні речення, визначено-особисті речення, невизначено-особисті речення, безособисті речення, інфінітивні речення.

Svystun N. O. Structural and semantic characteristics of verbal composite sentences (based on the story of Mary Matios «Sweet Darusya»).

Annotation. In the article deals the structural and semantic characteristics of single-composition (single-core) sentences in the story of Mary Matios "Solodka Darusya." The kinds of sentences-composite disoced, using examples from the story to illustrate what-composite sentence taken by the author and what role they play in the artistic language of the writer.

Keywords: one-composite sentence, definite-personal sentences, no definite-personal sentences, impersonal sentences, infinitive sentences.

Хіміко-біологічний факультет

Кафедра ботаніки та зоології

289. Григорюк І. П. Компартменталізація макроелементів у ґрунті та рослинах роду *Pyrethrum* Zinn. / Григорюк І. П., Гурська О. В., Пыда С. В. // Вісник аграрної науки. – К., 2013. – № 5. – С. 58–61.

Анотація. Висвітлено результати визначення вмісту макроелементів у сірому лісовому ґрунті Кременецького горбогір'я, який накопичує значну кількість кальцію (Ca) і магнію (Mg), середню – натрію (Na) та феруму (Fe) й недостатню – рухомої форми калію (K). Визначено, що найвищою концентрацією K і Mg вирізняються листки рослин піретруму дівочого (*Pyrethrum parthenium* (L.) Smith.) сорту White Gem, а Ca, Mg й Fe – піретруму червоного (*Pyrethrum coccineum* (Willd.) Worosch.). Розраховано значення коефіцієнтів біологічного накопичення макроелементів в органах рослин роду *Pyrethrum* Zinn. І встановлено кореляційні зв'язки між накопиченням у листках K - Ca, K - Mg та суцвіттях Ca – Mg.

Ключові слова: рослини піретрум, мікроелементи, компартменталізація, коефіцієнт біологічного накопичення.

Григорюк И. П., Гурская О. В., Пыда С. В. Компартментализация макроэлементов в почве и растениях рода Pyrethrum Zinn.

Анотація. Представлены результаты определения содержания макроэлементов в серой лесной почве Кременецкого горбогорья, которая накапливает значительное количество кальция (Ca) и магния (Mg), средние - натрия (Na) и железа (Fe) и недостаточное - подвижной формы калия (K). Определено, что высокой концентрацией K и Mg отличаются листья растений пиетрума девичьего (*Pyrethrum parthenium* (L.) Smith.) сорта White Gem, а Ca, Mg и Fe - пиетрума красного (*Pyrethrum coccineum* (Willd.) Worosch.). Рассчитано значение коэффициентов биологического накопления

макроэлементов в органах растений рода *Pyrethrum* Zinn . и установлены корреляционные связи между накоплением в листьях К - Са, К - Mg и соцветиях Са - Mg .

Ключевые слова: растения пиретрум, микроэлементы, компартментация , коэффициент биологического накопления.

Grygoruk I. P., Gurska O. V., Pyda S. V. Compartmentation macronutrients in soils and in plants of the genus Pyrethrum Zinn.

Annotation. The results of the determination of trace elements in a grey forest soil in Kremenetsk horbohirya that accumulates the significant amounts of calcium (Ca) and magnesium (Mg), average- sodium (Na), and iron (Fe) and lack of a moving form of potassium (K) have been depicted . It's determined that the highest concentration of K and Mg are in the leaves of girl pyrethrum plant (*Pyrethrum parthenium* (L.) Smith.) Grade White Gem, and Ca, Mg and Fe - red pyrethrum (*Pyrethrum coccineum* (Willd.) Worosch). The value of the coefficients for bioaccumulation of trace elements has been calculated in organs of the plants and established correlations between accumulation in leaves K-Ca and K-Mg and in inflorescences Ca-Mg.

Keywords: plants of feverfew, trace elements, compartmentation, a bioaccumulation factor.

290. Яворівський Р. Л. Аналіз еколого-ценотичної структури флори Тернопільського плато / Р. Л. Яворівський // Науковий вісник Луганського національного аграрного університету. – Луганськ, 2013. – № 50 : Біологічні науки. – С. 83–93.

Анотація. Наведено результати аналізу еколого-ценотичної структури флори Тернопільського плато (ТП), зокрема, у її складі виділено 11 флороценотипів. Охарактеризовано ценоелементи, провідні роди і родини, що виступають едифікаторами виділених типів рослинних угруповань. Проведено порівняльний аналіз ценотипів у структурі флор ТП, Волино-Поділля та Мурафських товтр.

Ключові слова: флора, Тернопільське плато, еколого-ценотичний аналіз флори, ценоелемент, флороценотип.

Яворивский Р.Л. Анализ эколого-ценотической структуры флоры Тернопольского плато.

Аннотация. Представлены результаты анализа эколого-ценотической структуры флоры Тернопольского плато (ТП), в частности, в ее составе выделены 11 флороценотипов. Охарактеризованы ценоэлементы, ведущие роды и семейства, которые выступают эдификаторами выделенных типов растительных сообществ. Проведен сравнительный анализ ценотипов в структуре флор ТП, Волино-Подольи и Мурафских товтр.

Ключевые слова: флора, Тернопольское плато, эколого-ценотический анализ флоры, ценоэлемент, флороценотип.

Yavorivski R. L. The analysis of the ecology-cenotical structures of flora of Ternopil plateau.

Annotation. The results of the analysis of the ecology-cenotical structures of flora of Ternopil plateau (TP) are shown, in particular it was extracted 11 florocenotypes. The cenoelements and the leading genera and families which are

determinant in the extracted types of plant groups were characterized. The comparative analysis of the structure of cenotypes of floras of TP, Volyno-Podillya and Murafski Tovtry.

Keywords: flora, Ternopil plateau, ecology-cenotical analysis of flora, cenoelement, florocenotype.

Кафедра загальної біології та методик викладання природничих дисциплін

291. Біологічна активність рослинного екстракту як можливий показник рівня адаптованості виду / Перерва Т. П., Дробик Н. М., Мельник В. М., Кунах В. А. // Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів / голов. ред. В. А. Кунах. – 2013. – Т. 11, № 1. – С. 112–119.

Анотація. Мета дослідження полягала в порівняльному вивченні ріст-стимулюючої, антимуутагенної і потенційної протипухлинної активності екстрактів *Gentiana asclepiadea* та *G. punctata* як можливих показників рівня адаптованості видів до умов зростання. Для цього було використано етанольні екстракти коренів рослин двох модельних видів роду *Gentiana* L. В якості бактеріальних тест-об'єктів використані три отримані раніше MS2-індуковані мутанти *Escherichia coli* 3000. Встановлено, що досліджені показники біологічної активності екстрактів достовірно вищі для *G. punctata*, що свідчить про вищий рівень метаболізму цього виду, і, очевидно, ступінь його адаптованості. Зроблено висновок про те, що дві біологічні характеристики рослинних екстрактів – антимуутагенна (антиканцерогенна) і ріст-стимулююча активність, можуть бути використані для оцінки ступеня адаптованості різних видів рослин.

Ключові слова: *Gentiana* L., біологічна активність, рослинний екстракт, бактеріальні тест-системи, адаптація.

Перерва Т. П., Дробик Н. М., Мельник В. Н., Кунах В. А. Биологическая активность растительного экстракта как возможный показатель уровня адаптированности вида.

Аннотация. Целью исследования было сравнительное изучение рост-стимулирующей, антимуутагенной и потенциальной противоопухолевой активности экстрактов *Gentiana asclepiadea* и *G. punctata*, как возможных показателей уровня адаптированности видов к условиям произрастания. Для этого были использованы этанольные экстракты корней растений двух модельных видов рода *Gentiana* L. В качестве бактериальных тест-объектов использованы три полученные ранее MS2-индуцированные мутанты *Escherichia coli* 3000. Установлено, что изученные показатели биологической активности экстрактов оказались достоверно выше для *G. punctata*, что свидетельствует о более высоком уровне метаболизма этого вида, и, очевидно, степени его адаптированности. Сделаны выводы о том, что две биологические характеристики растительных экстрактов – антимуутагенная (антиканцерогенная) и рост-стимулирующая активность, могут быть использованы для оценки степени адаптированности разных видов растений.

Ключевые слова: *Gentiana* L., биологическая активность, растительный экстракт, бактериальные тест-системы, адаптация.

Pererva T. P., Drobyk N. M., Mel'nyk V. M., Kunakh V. A. Biological activity of plant extract as a possible indicator of the level of species adaptability.

Annotation. Purpose. A comparative study of growth-stimulating, antimutagenic and potential antitumor activity of extracts of *Gentiana asclepiadea* and *G. punctata* as possible indicators of adaptation of the species to growth conditions. Methods. Ethanol extracts of the roots of two plant model species of the genus *Gentiana* L. were used. Three MS2-induced mutants of *Escherichia coli* 3000 obtained earlier were used as bacterial test-objects. Results. The investigated indicators for extracts biological activities were significantly higher for *G. punctata*, indicating a higher metabolic rate of this species, and, obviously, the degree of adaptability. Conclusions. Two biological properties of plant extracts – antimutagenic (anticarcinogenic) and growth-stimulating activity can be used to assess the adaptability of different plant species.

Keywords: *Gentiana* L., biological activity, plant extract, bacterial test-systems, adaptation.

292. Грубінко В. В. Системний підхід в фізіолого-біохімічній оцінці токсичності водної середовища / В. В. Грубінко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Біологія / редкол.: М. М. Барна, К. С. Волков, В. В. Грубінко [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – № 2 (55) : Фізіолого-біохімічні та екосистемні механізми формування токсикорезистентності біологічних систем : спецвипуск, присвячений пам'яті чл.-кор. НАПН України, д. б. н., проф. О. Ф. Явоненка. – С. 126–152.

Анотація. В статті розглядається проблема фізіолого-біохімічної оцінки токсичності водної середовища для гідробіонтів з точки зору системного представлення організації біологічних систем. Автор, опираючись в основному на результати власних досліджень, пропонує ряд метаболічних підходів і коефіцієнтів, розрахованих на основі аналізу механізмів забезпечення метаболічного гомеостазу в організмі гідробіонтів для оцінки їх благополуччя в токсичній водній середовищі. Сделан вывод, что в организме гидробионтов функционируют некоторые метаболіческие системы (аденилатная, никотинамидная, глутамат-глутаминовая, энергетическая, липидная энцефалическая, белковая сыворотки крови и др.), которые формируют токсикорезистентность водных организмов как их функцию как биологических систем.

Ключевые слова: фізіологічні показники, біохімічні показники, гідробіонти, токсичність, системна оцінка, водна середовища.

Грубінко В. В. Системний підхід у фізіолого-біохімічній оцінці токсичності водного середовища.

Анотація. У статті розглядається проблема фізіолого-біохімічної оцінки токсичності водного середовища для гідробіонтів з точки зору системного уявлення про організацію біологічних систем. Автор, опираючись в основному на результати власних досліджень, пропонує ряд метаболічних підходів і коефіцієнтів, розрахованих на підставі аналізу механізмів забезпечення метаболічного гомеостазу в організмі гідробіонтів для оцінки їх благополуччя в токсичному водному середовищі. Зроблений висновок про те, що в організмі

гідробіонтів функціонують деякі метаболічні системи (аденілатна, нікотинамідна, глутамат-глутамінова, енергетична, ліпідна енцефалічна, білкова сироватки крові та ін.), які формують токсикорезистентність водних організмів як їх еквіфінальну функцію як біологічних систем.

Ключові слова: фізіологічні і біохімічні показники, гідробіонти, токсичність, системна оцінка, водне середовище.

Grubinko V. V. Approach of the systems is in physiological and biochemical estimation of toxicness of aquatic environment.

Annotation. In the article the problem of physiological and biochemical estimation of toxic of aquatic environment is examined for aquatic lives from the point of view of system idea about organization of the biological systems. Author, leaning mainly against the results of own researches, the row of metabolic approaches and coefficients, expected on the basis of analysis of mechanisms of providing of metabolic homoeostasis in the organism of fishes for the estimation of their prosperity in a toxic aquatic environment offers. Drawn conclusion that some metabolic systems (adenilate, nicotinamide, glutamate-glutamine metabolism, energetic status, lipid brain status, protein system in the serum of blood and other) which form toxicoresistence of aquatic organisms as a equifinalic function of these organisms as biological systems function in the organism of aquatic lives.

Keywords: physiology and biochemical indexes, aquatic organisms, toxic, system estimation, aquatic environment.

293. Гуменюк Г. Б. Розподіл важких металів в озері Пісочному Шацького національного природного парку / Г. Б. Гуменюк // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 20 : Біологія : збірник наукових праць. – К., 2013. – № 5. – С. 153–157.

Анотація. Представлено результати вивчення акумуляції та перерозподілу важких металів (валовий вміст і концентрація розчинених форм) - міді, кобальту, цинку, марганцю (біогенні), а також свинцю, кадмію та нікелю (небіогенні) - у прісноводній екосистемі (вода, прибережний мул) в озері Пісочне Шацького національного природного парку залежно від фізичних, гідрофізичних і біологічних факторів.

Ключові слова: озеро Пісочне, важкі метали, прісноводна екосистема.

Гуменюк Г. Б. Распределение тяжёлых металлов в озере Песочном Шацкого национального природного парка.

Аннотация. Представлены результаты изучения аккумуляции и перераспределения тяжёлых металлов (валовое содержание и концентрация растворённых форм) - меди, кобальта, цинка, марганца (биогенные), а также свинца, кадмия и никеля (небиогенные) - в пресноводной экосистеме (вода, прибрежный ил) в озере Песочное Шацкого национального природного парка в зависимости от физических, гидрофизических и биологических факторов.

Ключевые слова: озеро Песочное, тяжёлые металлы, пресноводная экосистема.

Humenuyk H. B. Redistribution of heavy metals in the Pesochnoe lake of the Shatsk national park.

Annotation. The results of investigations of accumulation and redistribution of heavy metals (the common content and level of dissolvent forms) – copper, cobalt, zinc, manganese (biogenic) and also lead, cadmium and nickel (not biogenic) – in the freshwater ecosystem (water, coastal mud) in the Pesochnoye lake of the Shatsk national nature park depends of physical, hydrochemical (pH) and biological (SOF) factors were presented.

Keywords: Pesochnoye lake, heavy metals, freshwater ecosystem.

294. Калюсогенез та регенерація рослин *Deschampsia antarctica* Desv. (Poaceae) в культурі in vitro / Загричук О. М., Герц А. І., Дробик Н. М., Кунах В. А. // Біотехнологія. – 2013. – Т. 6, № 5.

Анотація. Розроблено умови індукції калюсоутворення з корневих і стеблових експлантів та тривалого вирощування культури тканин *Deschampsia antarctica* Desv. Здатність до калюсогенезу залежала від мінерального складу живильного середовища, комбінації концентрацій регуляторів росту, місця зростання рослини-донора та типу експланта. Оптимальним для отримання калюсної тканини було живильне середовище В5, доповнене 0,9–1 мг/л 2,4-Д і 0,09–0,1 мг/л БАП. Калюсогенна активність із корневих експлантів значно перевищувала (у 1,5–2 рази) таку з стеблових. Отримано пагони шляхом спонтанного непрямого органогенезу. Виявлено вплив складу живильного середовища та походження калюсу на ефективність регенерації. Вкорінено регеновані пагони та підібрано умови для росту рослин-регенерантів in vitro.

Ключові слова: *Deschampsia antarctica* Desv., калюсогенез, калюсна культура, спонтанна непряма регенерація in vitro, рослини-регенеранти.

*Загричук О. М., Герц А. І., Дробик Н. М., Кунах В. А. Калюсогенез и регенерация растений *Deschampsia antarctica* Desv. (Poaceae) в культуре in vitro.*

Аннотация. Разработаны условия индукции каллусообразования с корневых и стеблевых эксплантов и длительного выращивания культуры тканей *Deschampsia antarctica* Desv. Способность к каллусогенезу зависела от минерального состава питательной среды, комбинации концентраций регуляторов роста, места произрастания растения-донора и типа экспланта. Оптимальной для получения каллусной ткани была питательная среда В5, дополненная 0,9–1 мг/л 2,4-Д и 0,09–0,1 мг/л БАП. Каллусогенная активность с корневых эксплантов значительно превышала (в 1,5–2 раза) такую с стеблевых. Получены побеги путем спонтанного непрямого органогенеза. Выявлено влияние состава питательной среды и происхождения каллуса на эффективность регенерации. Укоренены регенерированные побеги и подобраны условия для роста растений-регенерантов in vitro.

Ключевые слова: *Deschampsia antarctica* Desv., каллусогенез, каллусная культура, спонтанная непряма регенерація in vitro, растения-регенеранты.

*Zagrychuk O. M., Herts A. I., Drobyk N. M., Kunakh V. A. Callus formation and regeneration of *Deschampsia antarctica* Desv. (Poaceae) in culture in vitro.*

Annotation. Conditions for induction of callus formation from root and stem explants and long-term maintenance of *Deschampsia antarctica* Desv. tissue culture have been specified. Ability to callus formation depended on mineral composition of nutrient medium, combination of growth regulator concentrations, place of donor-plant

vegetation and type of explant. The optimal for callus tissue generation was B5 nutrient medium, supplemented with 0.9–1.0 mg/l 2,4-D and 0.09–0.1 mg/l BAP. Callus formation potency from the root explants considerably exceeded (1.5–2 times) that of from stem ones. The shoots were derived through spontaneous indirect organogenesis. Regeneration efficiency was found to be affected by nutrient medium composition and callus origin. Regenerated shoots were rooted and conditions for growth of regenerated plants in vitro were specified.

Keywords: Deschampsia antarctica Desv., callus formation, callus culture, spontaneous indirect regeneration in vitro, regenerated plants.

295. Особливості накопичення сполук селену та їх біологічна роль у водоростей / Боднар О. І., Вінярська Г. Б., Станіславчук Г. В., Грубінко В. В. // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Біологія / редкол.: М. М. Барна, К. С. Волков, В. В. Грубінко [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – № 2 (55): Фізіолого-біохімічні та екосистемні механізми формування токсикорезистентності біологічних систем: спецвипуск, присвячений пам'яті чл.-кор. НАПН України, д. б. н., проф. О. Ф. Явоненка. – С. 94–107.

Анотація. Проаналізовано наявну у фаховій вітчизняній та зарубіжній літературі інформацію щодо накопичення та вплив сполук селену на життєдіяльність морських та прісноводних водоростей. Проаналізовано біологічну роль та токсичність різних форм селену для водоростей, а також особливості їх метаболізму.

Ключові слова: сполуки селену, водорості, накопичення, токсичність, регуляція, селеновмісні сполуки водоростей.

Боднар О. И., Винярська Г. Б., Станиславчук А. В., Грубинко В. В. Особенности накопления соединений селена и его биологическая роль у водорослей.

Аннотация. Проанализированы литературные данные о влиянии соединений селена на жизнедеятельность морских и пресноводных водорослей. Результаты проанализированных исследований свидетельствуют о возможности накопления микроводорослями селена в больших количествах с последующим его включением в внутриклеточные высокомолекулярные соединения. Это можно рассматривать как механизм детоксикации и как способ хранения селена клетками водорослей. Существует принципиальное сходство некоторых процессов метаболизма селена в клетках водорослей разных видов и экологических групп, в частности его участие в регуляции и активации антиоксидантных процессов и в перераспределении внутриклеточного пула этого микроэлемента. Кроме этого, отмечено, что обогащенную селеном биомассу водорослей можно эффективно использовать как наиболее продуктивный объект для получения биологически активных добавок и продуктов питания.

Ключевые слова: водоросли, селен, селенсодержащие соединения, накопление, токсичность, регуляция.

Bodnar O. I., Vinyarska G. B., Stanislavchuk A. V., Grubinko V. V. Specific features of selenium compounds accumulation and its biological role in algae.

Annotation. There have been analyzed scientific sources concerning the effects of selenium compounds on the vital activity of marine and freshwater algae. It has been noted that there is a fundamental similarity of some selenium metabolism processes in their cells, including its participation in the regulation and activation of antioxidant enzymatic dependent processes and in the redistribution of the intracellular pool of this microelement. The results of the analyzed studies are indicative of the possibility of accumulation of selenium by microalgae in large quantities, followed by its inclusion into intracellular macromolecular compounds. This can be regarded as a mechanism for detoxification and as a means of retaining selenium by algae cells. Besides, it has been noted that selenium enriched algae biomass can be used effectively as the most productive object for biologically active additives and articles of food.

Keywords: algae, selenium, selenium compounds accumulation, toxicity, regulation

296. Поширення і стан популяцій *Gentiana lutea* L., *G. punctata* L. та *G. acaulis* L. в Українських Карпатах / Майорова О. Ю., Грицак Л. Р., Мельник В. М., Терехова Г. І., Дробик Н. М. // Інтродукція рослин. – 2013. – № 3. – С. 21–28.

Анотація. Узагальнено літературні дані щодо хорології трьох червонокнижних видів роду *Gentiana* L. в Українських Карпатах. Наведено результати власних досліджень, що стосуються поширення і стану популяцій *Gentiana lutea* L., *G. punctata* L., *G. acaulis* L. на Чорногірському, Свидовецькому та Мармароському гірських масивах. Проаналізовано причини скорочення кількості місцевиростань досліджених видів та порушення структури їхніх популяцій.

Ключові слова: *Gentiana lutea* L., *G. punctata* L., *G. acaulis* L., популяції, площа, щільність, Українські Карпати.

*Майорова О. Ю., Грицак Л. Р., Мельник В. М., Терехова Г. І., Дробик Н. М. Распространение и состояние популяций *Gentiana lutea* L., *G. punctata* L. и *G. acaulis* L. в Украинских Карпатах.*

Аннотация. Обобщены литературные данные по хорологии трех краснокнижных видов рода *Gentiana* L. в Украинских Карпатах. Приведены результаты собственных исследований, касающиеся распространения и состояния популяций *Gentiana lutea* L., *G. punctata* L., *G. acaulis* L. на Черногорском, Свидовецком и Мармарошском горных массивах. Проанализированы причины сокращения количества мест произрастания исследованных видов и нарушения структуры их популяций.

Ключевые слова: *Gentiana lutea* L., *G. punctata* L., *G. acaulis* L., популяции, площадь, плотность, Украинские Карпаты.

*Mayorova O. Yu., Hrytsak L. R., Mel'nyk V. M., Terehova G. I., Drobyk N. M. Propagation and state of *G. lutea*, *G. punctata* and *G. acaulis* populations in Ukrainian Carpathians.*

Annotation. Literature data relative to chorology of three Red Book *Gentiana* L. species in Ukrainian Carpathians have been summarized. The results of own investigations into propagation and state of *Gentiana lutea* L., *G. punctata* L., *G. acaulis* L. populations on Chornogirskyi, Svydovetskyi and Marmoroskyi mountain

massifs were presented. Reasons underlying curtailed number of vegetation places for species involved and structures of their populations were analyzed.

Keywords: *Gentiana lutea* L., *G. punctata* L., *G. acaulis* L., populations, area, density, Ukrainian Carpathians.

297. Прокопчук О. І. Фосфати у водних екосистемах / Прокопчук О. І., Грубінко В. В. // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Біологія / редкол.: М. М. Барна, К. С. Волков, В. В. Грубінко [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – № 3 (56). – С 78–85.

Анотація. Здійснено аналіз інформації щодо джерел та інтенсивності надходження, вмісту, перетворення і впливу фосфатів на водні організми та гідроекосистеми. Встановлено, що біологічний ефект фосфатів щодо водних організмів та гідроекосистем визначається їх кількістю у воді (допорогові рівні – корисні, поза порогові – викликають патології організмів та «цвітіння» води), гідрохімічними умовами водойм та фізіологічною чутливістю окремих організмів.

Ключові слова: сполуки фосфору, водойми, евтрофікація, токсичність

Прокопчук О. І., Грубінко В. В. Фосфор в водних екосистемах.

Анотація. Рассмотрены вопросы о путях поступления соединений фосфора, их преобразование, а также влияние на растительный, животный мир водных экосистем. Проанализирована информация о влиянии фосфатов на водные экосистемы в целом. Рассмотрены результаты исследований позволяют утверждать, что избыток фосфатов в водной среде негативно влияет на всю гидроекосистему. Опасным явлением является эвтрофикация, которая тесно связана с фосфорным загрязнением. Умеренная эвтрофикация в целом положительно влияет на биологические показатели водоемов, в частности на рыбопродуктивность. При загрязнении природных вод поверхностно-активными веществами и другими соединениями, в частности фосфатами, биологическая продуктивность водоемов, как правило, падает, вымирают трофические цепи, снижается жизнедеятельность многих живых организмов и в конечном итоге отмирают целые экосистемы.

Ключевые слова: соединения фосфора, вода, эвтрофикация, токсичность

Prokopchuk O., Grubinko V. Phosphate in aquatic ecosystems.

Annotation. The analysis available in professional domestic and foreign literature, information on the impact of phosphates on aquatic ecosystems as a whole and its individual components. The questions as to how the flow of phosphates and their conversion, and the impact on flora, fauna and ecosystem organisms. The results of studies make it possible to assert that the phosphates, hitting the aquatic environment can have a negative impact on the entire ecosystem, and on some of its components. The most dangerous thing is eutrophication, which is closely associated with pollution, but between them there is a fundamental difference. Moderate eutrophication overall positive effect on biological indicators of water, including fish productivity. If contamination of natural waters surfactants and other compounds, such as phosphates, biological productivity of water usually falls entirely extinct food chain, declining livelihoods of many living organisms and eventually die off entire ecosystems.

Keywords: phosphorus, water, eutrophication, toxicity.

298. Розробка підходу до оптимізації складу живильного середовища для культивування *Gentiana lutea* L. in vitro / Кравець Н. Б., Борис Г. І., Грицак Л. Р., Майорова О. Ю., Дробик Н. М. // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Біологія / редкол.: М. М. Барна, К. С. Волков, В. В. Грубінко [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – № 3 (56). – С. 31–37.

Анотація. Представлено результати досліджень з оптимізації складу живильного середовища Мурасіге, Скуга з половинним вмістом макро- та мікросолей (МС/2) для культивування in vitro рослин *Gentiana lutea* L. Варіанти живильних середовищ розробляли з урахуванням результатів хімічного аналізу ґрунтів, взятих з природних місцевиростань цього виду. Виявлено, що підібрані живильні середовища забезпечують ріст рослин in vitro, однак більшість кількісних та морфометричних показників рослин були вищими у контрольному варіанті.

Ключові слова: *Gentiana lutea* L., культивування in vitro, живильне середовище, оптимізація

*Кравець Н. Б., Борис Г. І., Грицак Л. Р., Майорова О. Ю., Дробик Н. М. Разработка подхода к оптимизации состава питательной среды для культивирования *Gentiana lutea* L. in vitro.*

Аннотация. Представлены результаты исследований по оптимизации состава питательной среды Мурасиге, Скуга с уменьшенным в два раза содержанием макро- и микроэлементов (МС/2) для культивирования in vitro растений *Gentiana lutea* L. Варианты питательной среды разрабатывали с учетом данных химического анализа почв, взятых с естественных мест произрастания этого вида. Выведено, что подобранные питательные среды способны поддерживать рост растений in vitro, однако в контрольном варианте большинство количественных и морфометрических показателей растений было выше.

Ключевые слова: *Gentiana lutea* L., культивирования in vitro, питательная среда, оптимизация.

*Kravets N. B., Borys G. I., Hrytsak L. R., Mayorova O. Yu., Drobyk N. M. Search for approach to optimization of nutrient medium for culturing of *Gentiana lutea* L. in vitro.*

Annotation. The results of studies on nutrient medium composition optimization for culturing of *Gentiana lutea* L. plants in vitro are presented. Nutrient medium variants were formulated based on Murashige-Scoog medium with semi-content inorganic macro- and micronutrients (MS/2) given the results of the soils' chemical analysis to be collected from the localities of this species natural vegetation.

It was found that among the tested experimental variants most plant growth promoting proved to be MS/2 medium supplemented with 3.5 mg/L NH₄NO₃ and 3000 mg/L sucrose. Plants maintained on it up to 40th day of cultivation showed most extensive growth increment of both stem height and root length. Starting from 40th day of growth these indices prevailed in the control (MS/2 medium). On the medium with NH₄NO₃ omitted but supplemented with 3000 mg/L sucrose the plants formed the least number of leaves and were characterized by the least morphometric

parameters of stems and roots; the number of roots on this variant of medium, however, was maximal.

Given the fact that most numerical and morphometric measurements of *G. lutea* plants in tentative variants appeared to be lesser as compared with control it was concluded the reasonability of further nutrient medium optimization. Furthermore, one should take into account the plant biological requirements in elements of mineral nutrition both in nature and conditions in vitro.

Keywords: *Gentiana lutea* L., cultivation in vitro, nutrient medium, optimization

299. Степанюк А. В. Особливості організації педагогічної взаємодії в процесі підготовки майбутніх учителів до роботи у профільній школі / А. В. Степанюк // Імідж сучасного педагога : наук.-практ. освіт.-попул. часопис / Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського. – 2013. – № 1. – С. 34–36.

Анотація. Розглядається проблема підготовки майбутніх учителів до організації навчального процесу на засадах суб'єкт-суб'єктної педагогічної взаємодії зі школярами. Висвітлено напрями реалізації проблеми: побудова процесу навчання у вищій школі на зазначених засадах та формування у майбутніх учителів готовності до даного виду взаємодії. Охарактеризовані форми, методи та засоби реалізації основних ідей інноваційної діяльності вчителів при зміні освітніх орієнтирів на розроблення індивідуальної навчальної траєкторії учнів.

Ключові слова: педагогічна взаємодія, підготовка майбутніх вчителів, викладання в профільній школі.

Степанюк А. В. Особенности организации педагогического взаимодействия в процессе подготовки будущих учителей к работе в профильной школе.

Анотація. Рассматривается проблема подготовки будущих учителей к организации учебного процесса на основании субъект-субъектного взаимодействия с учащимися. Отражены направления реализации проблемы: построение процесса обучения в высшей школе на указанных основаниях и формирование у будущих учителей готовности к данному виду взаимодействия. Охарактеризованы формы, методы и средства реализации основных идей инновационной деятельности учителей при изменении образовательных ориентиров на разработку индивидуальной учебной траектории учащихся.

Ключевые слова: педагогическое взаимодействие, подготовка будущих учителей, преподавание в профильной школе.

Stepanyuk A. V. Peculiarities of Organizing Pedagogical Interaction in the Process of Pre-service Teacher Preparation for the Type Teaching at Secondary School.

Annotation. There is examined pre-service teacher preparation for organizing instructional process on the basis of subject-subjective pedagogical interaction with students. There have been covered the ways of realizing this preparation: designing the instructional process at teacher training institutions on the basis of interaction mentioned above and developing pre-service teacher disposition for this type of interaction. There have been described the forms, methods and means of realizing the

main ideas of innovative teacher performance in the context of changing educational guidelines into creating individual learning trajectory of students.

Keywords: pedagogical Interaction, pre-service teacher preparation, secondary school.

300. Луців А. І. Особливості поглинання Mn^{2+} , Zn^{2+} , Cu^{2+} і Pb^{2+} клітинами *Chlorella vulgaris* Beijer / Луців А. І., Грубінко В. В // Доповіді НАН України. – 2013. – № 7. – С. 138–145.

301. Ліпідний склад ядер клітин зябер коропа (*Syrprinus carpio* L.) при дії підвищених концентрацій іонів цинку та кадмію / Сенік Ю. І., Хоменчук В. О., Курант В. З., Грубінко В. В. // Доповіді НАН України. – 2013. – № 7. – С. 156–160.

Кафедра хімії та методики її навчання

302. Вміст фосфоліпідів у мітохондріях клітин гепатопанкреасу та зябер коропа за дії йонів цинку і кадмію / Ю. І. Сенік, В. О. Хоменчук, В. З. Курант, В. В. Грубінко // Гидроиологический журнал. – 2013. – Т. 49, № 1. – С. 91–100.

Анотація. Досліджено зміни вмісту ліпідів у мембранах мітохондрій коропа за дії 0,5 та 2 ГДК йонів цинку та кадмію. Встановлено, що за дії токсикантів відбуваються зміни загального вмісту ліпідів, окремих фракцій фосфоліпідів (фосфатидилхоліну, лізофосфатидилхоліну, фосфатидилетаноламіну, фосфатидилсерину, фосфатидилінозитулу, сфінгомеліну) та їх співвідношення.

Ключові слова: коропа, мітохондрії, фосфоліпіди, цинк, кадмій

Сенік Ю. И., Хоменчук В. А., Курант В. З., Грубинко В. В. Содержание фосфолипидов в митохондриях клеток гепатопанкреаса и жабер карпа при воздействии ионов цинка и кадмия.

Аннотация. Исследованы изменения содержания липидов в мембранах митохондрий карпа при воздействии 0,5 и 2 ПДК ионов цинка и кадмия. Установлено, что при воздействии этих металлов наблюдаются изменения общего содержания липидов, отдельных фракций фосфолипидов (фосфатидилхолина, лизофосфатидилхолина, фосфатидилэтанолamina, фосфатидилсерина, фосфатидилинозитола, сфингомиелина) и их соотношения.

Ключевые слова: карп, митохондрии, фосфолипиды, цинк, кадмий.

Senyk Yu. I., Khomenchuk V. O., Kurant V. Z., Grubinko V. V. Content of phospholipids in the mitochondria of cells liver and gills carp under elevated concentration of zinc and cadmium.

Annotation. The changes of the lipids' content in mitochondrial membranes of carp under elevated concentration of zinc and cadmium ions were studied. Metals were shown to affect total lipid content, content of individual fractions of phospholipids and their relation.

Keywords: carp, mitochondria, phospholipids, zinc, cadmium.

303. Особливості вмісту неполярних ліпідів в тканинах коропа (*cyprinus carpio l.*) / Б. З. Ляврін, О. О. Рабченко, В. О. Хоменчук, В. З. Курант // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Біологія / редкол.: М. М. Барна, К. С. Волков, В. В. Грубінко [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – № 2 (55): Фізіолого-біохімічні та екосистемні механізми формування токсикорезистентності біологічних систем: спецвипуск, присвячений пам'яті чл.-кор. НАПН України, д. б. н., проф. О. Ф. Явоненка. – С. 10–14.

Анотація. Досліджено особливості вмісту загальних ліпідів, і їх окремих класів у печінці, зябрах і м'язах коропа. Показано співвідношення вмісту моно-, ді-, і триацилгліцеролів, неетерифіцированих жирних кислот, холестерину і фосфоліпідів в досліджуваних тканинах.

Ключові слова: короп, неполярні ліпіди, фосфоліпіди, зябра, печінка, м'язи

*Ляврин Б. З., Рабченко Е. А., Хоменчук В. А., Курант В. З. Особенности содержания неполярных липидов в тканях карпа (*cyprinus carpio l.*).*

Аннотация. Исследованы особенности содержания общих липидов, и их отдельных классов в печени, жабрах и мышцах карпа. Показано соотношение содержания моно-, ди-, и триацилглицеролов, неэтерифицированных жирных кислот, холестерина и фосфолипидов в исследуемых тканях.

Ключевые слова: карп, неполярные липиды, фосфолипиды, жабры, печень, мышцы.

*Lyavrin B. Z., Rabchenuk O. O., Khomenchuk V. O., Kurant V. Z. Features of content of nonpolar lipids in carp tissues (*cyprinus carpio l.*).*

Annotation. The features of total lipids and individual classes of those lipids in the liver, gills and muscle of carp were researched. Displayed value content of mono-, di-, and triacylglycerol, no etherified fatty acids, cholesterol and phospholipids in the studied tissues.

Keywords: carp, nonpolar lipids, phospholipids, gills, liver, muscle.

304. Петрушка Б. М. Синтез 2-хлоро(бромо)-3-арилбутандіових кислот / Петрушка Б. М., Барановський В. С., Грищук Б. Д. // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Хімія. – Тернопіль, 2013. – Вип. 20. – С. 13–15.

Анотація. Досліджено взаємодію ароматичних солей діазонію з малеїновою кислотою в умовах реакцій аніонарилювання та Меєрвейна. Встановлено, що основним напрямком перебігу цих реакцій є утворення продуктів хлоро- та бромоарилування малеїнової кислоти зі збереженням в їх структурі обох карбоксильних груп.

Ключові слова: ароматичні солі діазонію, малеїнова кислота, аніонарилювання.

Петрушка Б. М., Барановский В. С., Грищук Б. Д. Синтез 2-хлор(бром)-3-арилбутандиовых кислот.

Аннотация. Исследовано взаимодействие ароматических солей диазония с малеиновой кислотой в условиях реакций анионарилирования и Меервейна. Установлено, что основным направлением протекания этих реакций является

образование продуктов хлор-и бромарилрования малеиновой кислоты с сохранением в их структуре обеих карбоксильных групп.

Ключевые слова: ароматические соли диазония, малеиновая кислота, анионарирование.

Petrushcka B. M., Baranovskii V. S., Grishchuk B. D. Synthesis of 2-chloro (bromo)-3-acid arylbutandiovyh.

Annotation. The interaction of aromatic diazonium salts with maleic acid under conditions of Meerwein and anionic arylation reaction was studied. It was established that the main direction of the reaction is the formation of chloro- and bromoarylstion products of maleic acid with maintaining in their structure two carboxyl groups.

Keywords: aromatic diazonium salts, maleic acid, anionic arylation.

305. Роль ліпідів еритроцитарних мембран у формуванні резистентності до йонів цинку / Ю. І. Сенік, В. О. Хоменчук, В. З. Курант, В. В. Грубінко // Біологія тварин. – 2013. – Т. 15, № 3. – С. 111–119.

Анотація. Досліджено зміни вмісту ліпідів у мембранах еритроцитів коропа (*Cyprinus carpio* L.) та щуки (*Esox lucus* L.) за дії 0,5 і 2 мг/дм³ йонів цинку. Встановлено, що за дії металу спостерігаються концентраційнозалежні зміни загального вмісту ліпідів, неполярних ліпідів та окремих фракцій фосфоліпідів: фосфатидилхоліну, лізофосфатидилхоліну, фосфатидилетаноламіну, фосфатидилсерину, фосфатидилінозитулу, сфінгомієліну та їх співвідношення.

Ключові слова: еритроцити, мембрани, кров, неполярні ліпіди, фосфоліпіди, карп, щука, цинк, токсикорезистентність, адаптація.

Сенік Ю. І., Хоменчук В. А., Курант В. З., Грубінко В. В. Роль ліпідів мембран еритроцитів в формуванні резистентності організму риб к действию ионов цинка.

Аннотация. Исследованы изменения содержания липидов в мембранах эритроцитов карпа (*Cyprinus carpio* L.) и щуки (*Esox lucus* L.) за действия 0,5 и 2 мг/дм³ ионов цинка. Установлено, что за действия металла наблюдаются концентрационнозависимое изменения общего содержания липидов, неполярных липидов и отдельных фракций фосфолипидов: фосфатидилхолина, лизофосфатидилхолина, фосфатидилетаноламина, фосфатидилсерина, фосфатидилинозитола, сфингомиелина и их соотношения.

Ключевые слова: эритроциты, мембрана, кровь, неполярные липиды, фосфолипиды, карп, щука, цинк, токсикорезистентность, адаптация.

Senyk Yu. I., Khomenchuk V. O., Kurant V. Z., Grubinko V. V. The role of erythrocyte membrane lipids in forming resistance of fish to the action of zinc ions.

Annotation. They have been investigated the changes of phospholipid content in the membranes of carp erythrocyte (*Cyprinus carpio* L.) and pike (*Esox lucus* L.) under the influence of elevated concentrations of zinc ions. Found that the observed changes of zinc total lipid content, non-polar lipid and individual fractions of phospholipids: phosphatidylcholine, lysophosphatidylcholine, phosphatidyletanolamine, phosphatidylserine, phosphatidylinositol, sphingomyelin and their value.

Keywords: red blood cells, membranes, blood, nonpolar lipids, phospholipids, carp, pike, zinc, tokykorezystentnist, adaptation.

306. Роль ліпідів зябер щуки у забезпеченні токсикорезистентності до йонів цинку / Ю. І. Сенік, В. О. Хоменчук, В. З. Курант, В. В. Грубінко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Біологія / редкол.: М. М. Барна, К. С. Волков, В. В. Грубінко [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – № 2 (55): Фізіолого-біохімічні та екосистемні механізми формування токсикорезистентності біологічних систем: спецвипуск, присвячений пам'яті чл.-кор. НАПН України, д. б. н., проф. О. Ф. Явоненка. – С. 14–20.

Анотація. Досліджено зміни вмісту ліпідів у зябрах щуки за дії 0,5 та 2,0 рибогосподарських ГДК йонів цинку. Встановлено зміни вмісту неполярних ліпідів, фосфоліпідів та їх співвідношення у досліджуваній тканині аклімованих риб. На підставі одержаних даних встановлено концентраційнозалежні механізми адаптації ліпідного профілю клітин зябер щуки до дії йонів цинку.

Ключові слова: щука, неполярні ліпіди, фосфоліпіди, цинк

Сенік Ю. І., Хоменчук В. А., Курант В. З., Грубінко В. В. Роль липидов жабер щуки в обеспечении токсикорезистентности к ионам цинка

Аннотация. Исследовали содержание липидов в жабрах щуки при действии ионов цинка в количестве 0,5 и 2,0 рыбохозяйственных ПДК. Установлены изменения содержания неполярных липидов, фосфолипидов и их соотношение в исследуемом органе рыб. На основании полученных результатов установлено дозозависимые механизмы адаптации липидного профиля клеток жабер щуки к действию ионов цинка.

Ключевые слова: щука, неполярные липиды, фосфолипиды, цинк

Senyk Yu. I., Khomenchuk V. O., Kurant V. Z., Grubinko V. V. The role of pike gill lipids in ensuring toxicoresistance to zinc ions.

Annotation. There have been investigated lipid contents in pike gills under the influence of zinc in the quantities of 0,5 and 2,0 of fishery action levels (AL). Changes in the contents of non-polar lipids, phospholipids and their correlations in the fish organ under examination have been found out. Based on the obtained data there have been ascertained dose-dependent adaptation mechanisms of pike gill cells lipid profile to the influence of zinc ions.

Keywords: pike, non-polar lipids, phospholipids, zinc.

307. Тетрафлуороборат 4-(фенілазо)фенілдіазонію в реакції тіоціанатоарилування ненасичених сполук / Симчак Р. В., Барановський В. С., Тулайдан Г. М., Грищук Б. Д. // Науковий вісник Чернівецького університету : збірник наукових праць. – Вип. 658 : Хімія. – Чернівці, 2013. – С. 124–127.

Анотація. Тетрафлуороборат 4-(фенілазо)фенілдіазонію досліджений як арилюючий реагент у реакції купрокаталітичного тіоціанатоарилування ненасичених сполук. Встановлені основні закономірності даної реакції, синтезовані продукти тіоціанатоарилування амідів, нітрилів, естерів акрилової і метакрилової кислот та стирену, що містять азобензеновий фрагмент.

Ключові слова: п-аміноазобензен, тетрафлуороборат 4-(фенілазо)фенілдіазонію, тиоціанатоарилування, похідні акрилової та метакрилової кислот.

Симчак Р. В., Барановский В. С., Тулайдан Г. Н., Грищук Б. Д. Тетрафлуороборат 4-(фенілазо)фенілдіазонія в реакції тиоціанатоарилування ненасичених сполучень.

Анотація. Тетрафлуороборат 4-(фенілазо)фенілдіазонія досліджено як арилюючий реагент в реакції купрокаталітичного тиоціанатоарилування ненасичених сполучень. Встановлено основні закономірності даної реакції, синтезовані продукти тиоціанатоарилування амідів, нітрилів, складних ефірів акрилової та метакрилової кислот та стирену, що містять азобензеновий фрагмент.

Ключевые слова: п-аминоазобензол, тетрафлуороборат 4-(фенілазо)фенілдіазонія, тиоціанатоарилування, похідні акрилової та метакрилової кислот.

Symchak R. V., Baranovskii V. S., Tulaydan G. N., Grishchuk B. D. 4-(Phenylazo)phenyldiazonium tetrafluoroborate in thiocyanatoarylation reaction of unsaturated compounds.

Annotation. 4-(Phenylazo)phenyldiazonium tetrafluoroborate was investigated as an arylating reagent in copper-catalyzed thiocyanatoarylation reaction of unsaturated compounds. The main regularities of the reaction were studied and the thiocyanatoarylation products of amides, nitriles, esters of acrylic and methacrylic acid and styrene containing azobenzene fragment were synthesized.

Keywords: p-aminoazobenzene, 4-(phenylazo)phenyldiazonium tetrafluoroborate, thiocyanatoarylation, acrylic and methacrylic acid derivatives.

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЙ ТА СТАТТІ, ОПУБЛІКОВАНІ В ІНШИХ НАУКОВИХ ВИДАННЯХ

1. **Андрійчук І. П.** Гуманістичні технології в контексті підготовки майбутніх фахівців / І. П. Андрійчук // Сучасні тенденції розвитку освіти дорослих в європейському просторі : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Черкаси, 2013. – С. 10–13.

2. **Баньковський А. М.** Проблема укладання репертуару для оркестру: оригінальні твори та аранжування / А. Баньковський // VI-а Всеукраїнська «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» та III-я міжнародна «Творчість для народних інструментів композиторів України та зарубіжжя» науково-практичні конференції (9–10 травня 2013 р., м. Дрогобич) : збірник матеріалів та тез / ДДПУ імені І. Франка ; редактори-упорядники А. Душний, Б. Пиц. – Дрогобич, 2013. – С. 325–331.

3. **Барна І. М.** Екологічна складова української ментальності у традиційному природокористуванні / І. М. Барна // Подільські читання : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 23–24 травня 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – С. 266–268.

4. **Барна І. М.** Природно-географічні чинники формування традиційного природокористування на матеріалах Тернопільської області / І. М. Барна // Подільські читання : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 23–24 травня 2013 р.) / Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – С. 105–106.

5. **Барна М. М.** Голицький біостаціонар університету (до 15-річчя створення) / М. М. Барна, Л. С. Барна // Дослідження філори і фауни Західного Поділля : матеріали II регіональної наук.-практ. конф., присвяч. 15-річчю створення Голицького біостаціонару ТНПУ ім. В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: В. З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 3–6.

6. **Барна М. М.** Екологічна Конституція Землі та її значення для збереження довкілля / М. М. Барна, Л. С. Барна // Вчення В. І. Вернадського про біосферу у нову ероху: назустріч глобальним змінам : матеріали наук.-метод. семінар, присв. 150-річчю від дня народж. академіка В. І. Вернадського, (Тернопіль, 12 березня 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; [за ред. В. В. Грубінка]. – Тернопіль, 2013. – С. 35–36.

7. **Барна М. М.** Особливості органогенезу репродуктивних структур деревних полікарпічних видів / М. М. Барна, Л. С. Барна // Подільські читання (географія, біологія, екологія, охорона природи) : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 23–24 трав. 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – С. 132–134.

8. **Безсмертна О. О.** Рідкісні вищі спорові рослини на території Тернопільської області / О. О. Безсмертна, Р. Л. Яворівський // Дослідження філори і фауни Західного Поділля : матеріали II регіональної наук.-практ. конф., присвяч. 15-річчю створення Голицького біостаціонару ТНПУ ім. В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка ; редкол.: В.З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 10–13.

9. **Білецька К. В.** Відтворення алюзії як елемента відеовербального тексту / К. В. Білецька // Актуальні проблеми германороманської філології та освітній соціокультурний процес : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 4–5 жовтня 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; [за ред.: Б. І. Гінки, І. П. Задорожної, І. Я. Яцюка]. – Тернопіль, 2013. – С. 153–154.

10. **Боднар Я.** Спомин про великого вчителя і відомого вченого Шияна Богдана Михайловича / Я. Боднар // Фізична культура та спорт у навчальних закладах східноєвропейських країн : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (22–23 травня 2013 р., м.Чернівці). – Чернівці, 2013. – С. 6–7.

11. **Боднар Я.** Формування стійкого інтересу студентів до мети і завдань занять з фізичного виховання / Я. Боднар, Т. Надкерничний // Фізична культура та спорт у навчальних закладах східноєвропейських країн : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (22–23 травня 2013 р., м.Чернівці). – Чернівці, 2013. – С. 26–30.

12. **Брославський В.** Інноваційні технології навчання на прикладі освітнього порталу «Академія» / В. Брославський // Проблеми та перспективи наук в умовах глобалізації : матеріали IX Всеукр. наук. конф., Тернопіль, 18–22 листопада 2013 р / ТНПУ імені В. Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – С. 61–63.

13. **В. І. Вернадський: погляд через століття** / Г. Б. Гуменюк, В. С. Загородна, А. В. Голубенко, Н. М. Дробик // Фактори експериментальної еволюції організмів : збірник наук. праць / НАН України, НААН України, НАМН України, Інститут молекулярної біології і генетики НАН України, Укр. т-во генетиків і селекціонерів імені М. І. Вавилова ; редкол.: В. А. Кунах (голов. ред.) [та ін.]. – К., 2013. – Т. 12 : Присвячено 150-річчю від дня народження В. І. Вернадського. – С. 7–12.

14. **Ванюга Л. С.** Театральне життя на Тернопільщині на початку ХХ століття / Л. С. Ванюга // Хореографічна та театральна культура України: педагогічні та мистецькі виміри : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 18–19 квітня 2013р.) / [упоряд. А. М. Підлипська], – К, 2013. – Ч. 2. – С. 70–74.

15. **Васильківська Н. А.** Патріотичне виховання молодших школярів / Н. А. Васильківська // Рідне слово в етнокультурному вимірі : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Дрогобич, 17–18 жовтня, 2013 р. / Дрогобицький державний педагогічний університет імені І. Франка. – Дрогобич, 2013. – С. 469–474.

16. **Вибір підтримуючого субстрату для акліматизації отриманих *in vitro* рослин *Gentiana lutea L.* до умов *ex vitro*** / Майорова О. Ю., Чекан М. Р., Шуберт О. В., Грицак Л. Р., Дробик Н. М. // Біологічні дослідження–2013 : матеріали IV наук.-практ. конф., 16–18 квіт. 2013 р. – Житомир, 2013. – С. 198–200.

17. **Винничук О. Т.** Історико-педагогічна генеза ролі вчителя у духовному вихованні дитини (на прикладі поглядів Софії Русової) / О. Т. Винничук // Українське національне виховання: реалії, тенденції, перспективи : всеукраїнська науково-практична конференція, 3-4 жовтня 2013 р. / Національна академія педагогічних наук України ; Міжнародний освітній Фонд імені Ярослава Мудрого ; Запорізький національний університет. – Запоріжжя, 2013. – С. 57–62.

18. **Вміст хлорофілів та каротиноїдів у *Chlorella vulgaris* за дії селену** / Грубінко В., Боднар О., Вінярська Г., Станіславчук Г. // Актуальні проблеми сучасної біохімії та клітинної біології : матеріали Другої Міжнародної наукової конференції, 24–25 вересня 2013, м. Дніпропетровськ / Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара. – Дніпропетровськ, 2013. – С. 96.

19. **Вовчанська В.** Формування фізичної культури особистості школярів засобами української етнопедагогіки / В. Вовчанська // Фізична культура та спорт у навчальних закладах східноєвропейських країн : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (22–23 травня 2013 р., м. Чернівці). – Чернівці, 2013. – С. 13–17.

20. **Вознюк Л. В.** Изучение школьников правописания союзов / Л. В. Вознюк // Проблемы модернизации образовательного процесса в школе и вузе : материалы международной научно-практической конференции. – Симферополь, 2013. – С. 95–96.

21. **Вплив антропогенного пресингу на трансформацію угруповань з участю *Gentiana lutea* L.** / Майорова О. Ю., Грицак Л. Р., Шуберт О. В., Чекан М. Р., Дробик Н. М. // Вчення В. І. Вернадського про біосферу у нову епоху: назустріч глобальним змінам : наук.-методичний семінар, присвячений 150-річчю від дня народження академіка В. І. Вернадського, 12 бер. 2013 р. : матеріали семінару / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; [за ред. В. В. Грубінка]. – Тернопіль, 2013. – С. 41–43.

22. **Гарматій Н. М.** Використання математичних моделей стосовно прогнозу водневого показника у гідросистемах / Н. М. Гарматій, Г. Б. Гуменюк // Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід : тези доповідей IV Міжнародної науково-методичної конференції, 24–26 жовтня 2013 р., м. Тернопіль / Тернопільський національний технічний університет імені І. Пулюя ; відп. ред. Р. М. Рогатинський. – Тернопіль, 2013. – С. 23–25.

23. **Гінзула М.** Аналіз геоекологічних проблем підприємств деревообробної промисловості Тернопільської області / М. Я. Гінзула // Розвиток країн в умовах глобалізації: технологічні, економічні, соціальні та екологічні проблеми: матеріали II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 23–24 травня 2013 р. / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – С. 87–89.

24. **Гінзула М. Я.** Аналіз джерел та структури забруднення повітряного басейну / М. Я. Гінзула // Збірник матеріалів доповідей VIII Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, 14–15 квітня 2013 р. / під заг. техн. ред. Мямліна С. В., Яришкіної Л. О. – Дніпропетровськ, 2013. – С. 83–84.

25. **Гінзула М. Я.** Оцінка біотичного рівня медичного персоналу: аналіз проблеми та результати дослідження / М. Я. Гінзула // Подільські читання : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 23–24 травня 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – С. 273–276.

26. **Гінзула М. Я.** Сучасний стан, проблеми і тенденції розвитку молочної промисловості Тернопільської області / М. Я. Гінзула // Теоретичні та практичні аспекти наукових досліджень : збірка наукових праць. – К, 2013. – С. 108–112.

27. **Головацька Ю.** До проблеми підготовки перекладачів: досвід Канади / Ю. Головацька // Наука і освіта у глобалізованому світі: традиції, сьогодення, перспективи : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Умань, 17–18 жовтня 2013 р.) / Уманський державний педагогічний університет імені П. Тичини. – Умань, 2013. – Ч. 2. – С. 37–39.

28. **Головацька Ю.** Освіта перекладачів у полікультурному освітньому просторі Канади / Ю. Головацька // Актуальні проблеми германо-романської філології та освітній соціокультурний процес: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 4–5 жовтня 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка; [за ред.: Б. І. Гінки, І. П. Задорожної, І. Я. Яцюка]. – Тернопіль, 2013. – С. 21–22.

29. **Головацька Ю. Б.** Педагогічні технології підготовки магістрів перекладу / Ю. Б. Головацька // Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (Хмельницький, 25–26 квітня 2013 р.) / Хмельницький національний університет. – Хмельницький, 2013. – С. 112–114.

30. **Грод І. М.** Сіткові графіки як спосіб представлення інформації про структуру та функціонування деякої системи / І. М. Грод // Сучасні інформаційні технології в економіці, менеджменті та освіті (СІТЕМ): матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, Київ, 27 листопада 2013 р. / Європейський університет. – К., 2013.

31. **Грод І. М.** Сіткові моделі в практиці управлінської діяльності / І. М. Грод // Інформаційні моделі, системи та технології: тези III науково-технічної конференції, м. Тернопіль, 24 квітня 2013 р. / Тернопільський національний технічний університет імені І. Пулюя. – Тернопіль, 2013.

32. **Грубінко В. В.** Дискретно-континуальна динаміка откритых систем (революция или эволюция» – путь к эквифинальности / Грубінко В. В. // Человек в мире и свете междисциплинарных исследований как основа нового уклада жизни: 2-я Международная научная конференция (Чернигов, 31 октября – 1 ноября 2013 г.) / Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка. – Чернігів, 2013. – С. 26–29.

33. **Грубінко В. В.** Физиолого-биохимические критерии токсичности среды для рыб / В. В. Грубінко // Сучасні проблеми теоретичної і практичної іхтіології: матеріали VI Міжнародної іхтіологічної науково-практичної конференції (9–11 жовтня 2013 року, м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка; відп. ред. В. В. Грубінко. – Тернопіль, 2013. – С. 70–75.

34. **Грубінко В. В.** Екотони як феномен екосистем та чинник їх структурно-функціональної еволюції / Грубінко В. В. // Дослідження філори і фауни Західного Поділля: матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостаніонару ТНПУ ім. В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка; редкол.: В. З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 76–81.

35. **Грубінко В. В.** Оцінювання навчальних досягнень студента в кредитно-трансферній системі / Грубінко В. В., Грубінко А. В. // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору: VIII Міжнародна науково-практична конференція (28–30 листопада 2013 року, м. Київ). – Київ, 2013.

36. **Грубінко В. В.** Системна організація як умова ефективності і доцільності живих утворень / Грубінко В. В. // Вчення В. І. Вернадського про біосферу у нову епоху: назустріч глобальним змінам: матеріали науково-методичного семінару, присвяченого 150-річчю від дня народження академіка В. І. Вернадського, (Тернопіль, 12 березня 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка; [за ред. В. В. Грубінка]. – Тернопіль, 2013. – С. 28–32.

37. **Грушко В.** Індивідуальні особливості студентів першого курсу фізико-математичного та філологічного факультетів ТНПУ за даними тесту М. Русалова / В. Грушко // Актуальні аспекти фізичного виховання, спорту і здоров'я людини: матеріали Всеукр. наук. конф. студ. та молодих вчених, м. Тернопіль, 17–20 грудня 2013 р. – Тернопіль, 2013. – С. 163–169.

38. **Губ'як В. Д.** Вектори культурологічної освіти в системі підготовки спеціалістів у навчальних закладах I – II рівнів акредитації / В. Д. Губ'як // Мистецька освіта в Україні: традиції, сучасність, перспективи: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (Луганськ, 27–29 берез. 2013 р.) / Луганська державна академія культури і мистецтв. – Луганськ, 2013.

39. **Губ'як Д. В.** Соната для бандури у творчості сучасних українських композиторів / Д. В. Губ'як // VI-а Всеукраїнська «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» та III-я Міжнародна «Творчість для народних інструментів композиторів України та зарубіжжя» науково-практичні конференції (9–10 травня 2013 р., м. Дрогобич): збірник матеріалів та тез / ДДПУ імені І. Франка; редактори-упорядники А. Душний, Б. Пиц. – Дрогобич, 2013. – С. 297–301.

40. **Гуменюк Г. Б.** Математичний прогноз залежності динаміки водневого показника від вмісту важких металів / Г. Б. Гуменюк, Х. П. Феркалюк // Понт-Эвксинский-2013: тези доповідей IX Міжнародної науково-практичної конференції по проблемам водних екосистем, м. Севастополь, 24–27 жовтня 2013 р. – Севастополь, 2013.

41. **Дацків О. П.** Етапи формування вмінь говоріння майбутніх учителів англійської мови засобами драматизації / О. П. Дацків // Мова. Культура. Комунікація: Образ майбутнього у картинах світу та знакових системах: матеріали IV Міжнародної наукової конференції (Чернігів, 25 квітня, 2013 р., м. Чернігів / Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка. – Чернігів, 2013. – С. 42–44.

42. **Дударчук К. Д.** Функціонування осередків народних промислів як фактор оптимізації діяльності міжнародного туризму в регіоні / К. Д. Дударчук, О. В. Заставецька // Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід: матеріали VII Міжнародної конференції (Львів, 4–6 жовтня 2013 р.). – Львів, 2013. – С. 185–189.

43. **Еколого–географічна та фітоценотична характеристика оселищ *Gentiana acaulis* L. в Українських Карпатах** / Майорова О. Ю., Грицак Л. Р., Чекан М. Р., Шуберт О. В., Дробик Н. М. // Подільські читання: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 23–24 травня 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – С. 140–142.

44. **Загородній Р. І.** Підвищення ефективності спалювання твердої біомаси у теплогенераторах / Р. І. Загородній // Енергетика та компютерно-інформаційні технології. Технічні науки: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції на честь 115-річчя заснування НУБІП.– К., 2013. – С. 37–42.

45. **Задорожна О. М.** Ословлення в поетичній мові шістдесятників впливу наслідків Чорнобильської аварії на землі України, що знаходяться поза зоною відчуження / О. М. Задорожна // Проблеми та перспективи наук в умовах глобалізації: матеріали IX Всеукраїнської наукової конференції / ТНПУ імені В. Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – С. 180–182.

46. **Заставецька Л. Б.** Науково-пошукові дослідження учнівської молоді як одна з форм краснавчо-туристичної роботи в школі / Заставецька Л. Б., Дударчук К. Д., Фіткайло О. А. // Організація діяльності підприємств туристичної індустрії в умовах інтегральних процесів: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль-Форос, 16–18 квітня 2013 р.). – Тернопіль, 2013. – С. 125–127.

47. **Заставецька О. В.** Роль національно-культурних товариств у розвитку міжнародного туризму / Заставецька Л. Б., Дударчук К. Д. // Туризм і розвиток регіону: матеріали IV Міжнародної наукової конференції (Івано-Франківськ, 19–20 вересня, 2013). – Івано-Франківськ, 2013. – С. 74–79.

48. **Калаур С. М.** Доцільність формування психолого-педагогічної готовності до материнства / С. М. Калаур // Філософія, методологія, психолого-педагогічні аспекти формування культури здоров'язбереження: збірник тез науково-методологічного семінару кафедри філософії та суспільних дисциплін ТДМУ імені І. Я. Горбачевського. – Тернопіль, 2013. – С. 23–26.

49. **Калаур С. М.** Організація соціально-педагогічної роботи з прийомними сім'ями / С. М. Калаур, Н. С. Олексюк // Актуальні дослідження в соціальній сфері : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 15 січня 2013 р. / голов. ред. В. В. Корнєшук. – Одеса, 2013. – С. 152–154.

50. **Калаур С. М.** Формування професійної компетентності майбутніх фахівців під час навчання як наукова проблема / С. М. Калаур, Н. С. Олексюк // Актуальні проблеми вищої професійної освіти України : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 21–22 березня 2013 р. / за заг. ред. І. В. Лузік, О. М. Акмалдінової. – К., 2013. – С. 47–48.

51. **Кальба Я.** Психологія масових настроїв: природа та особливості функціонування / Я. Кальба // Соціально-психологічні особливості особистості в умовах трансформації суспільства : збірник праць за матеріалами II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 28 лютого 2013 р. / Макіївський економіко-гуманітарний інститут ; за ред. В. М. Синелькова, В. Н. Зибцова, В. Е. Лунева. – Макіївка, 2013. – С. 69–74.

52. **Караневич М. І.** Прагматично зумовлена зміна категорії роду та числа / М. І. Караневич // Актуальні проблеми германо-романської філології та освітній соціо-культурний процес : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 4–5 жовтня 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; [за ред.: Б. І. Гінки, І. П. Задорожної, І. Я. Яцюка]. - Тернопіль, 2013. - С. 157–158.

53. **Кваша В. І.** Вплив природного фактору на формування морфологічних і продуктивних якостей курей в умовах Підгаєччини / В. І. Кваша, М. Б. Квасничка // Дослідження філори і фауни Західного Поділля : матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостаніонару ТНПУ ім. В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: В. З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 34–36.

54. **Кваша В. І.** Етологія собак різних порід / В. І. Кваша // Дослідження філори і фауни Західного Поділля : матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостаніонару ТНПУ ім. В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: В. З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 28–30.

55. **Кваша В. І.** Життєвий цикл лелеки білого (*Ciconia ciconia* L.) в умовах Холодного Поділля Зборівщини / В. І. Кваша, М. В. Ваврух // Дослідження філори і фауни Західного Поділля : матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостаціонару ТНПУ ім. В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: В. З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 32–34.

56. **Кваша В. І.** Молочна продуктивність корів в ПОП «Іванівське» Теребовлянщини / В. І. Кваша, М. В. Ковалик // Дослідження філори і фауни Західного Поділля : матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостаціонару ТНПУ ім. В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка ; редкол.: В. З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 38–40.

57. **Кваша В. І.** Продуктивні особливості молодняка нутрій в умовах зони Холодного Поділля Тернопільщини. Дослідження флори і фауни Західного Поділля / В. І. Кваша, О. С. Березицька // Дослідження філори і фауни Західного Поділля : матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостаціонару ТНПУ ім. В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: В. З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 30–32.

58. **Кваша В. І.** Рослинні жиропротеїнові концентрати з БММД–1 у раціонах дійних корів / В. І. Кваша, О. Я. Чернишенко // Зоотехнічна наука: історія, проблеми, перспективи : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (22–24.05.2013) / Подільський державний аграрно-технічний університет. – Кам'янець-Подільський, 2013. – С. 49–51.

59. **Кваша В. І.** Формування продуктивних якостей молодняка песця (*Alorex lagopus*) різних статей в умовах Холодного Поділля Тернопільщини / В. І. Кваша, Т. Я. Кернична // Дослідження філори і фауни Західного Поділля : матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостаціонару ТНПУ ім. В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: В. З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 36–38.

60. **Кікінежді О.** Гендерне самовизначення студентської молоді західного регіону України: дилема вибору / О. Кікінежді // Проблеми інтеграції науково-освітнього, інтелектуального потенціалу в державотворчому процесі : збірник наукових матеріалів 8 міжнародного симпозіуму, 12–14 червня 2013 р., м. Тернопіль / Тернопільський національний технічний університет імені І. Пулюя. – Тернопіль, 2013.

61. **Кікінежді О. М.** До проблеми реалізації державного стандарту початкової загальної освіти: гендерна експертиза / О. М. Кікінежді // Підготовка майбутніх вчителів до реалізації Державного стандарту початкової загальної освіти : матеріали регіонального науково-практичного семінару (29–30 квітня 2013 р., м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; [за заг. ред. В. М. Чайки]. – Тернопіль, 2013. – С. 9-15.

62. **Кікінежді О. М.** Проблема самовизначення молоді Надзбруччя: виклики сьогодення / О. М. Кікінежді // Гендерна політика міст: історія і сучасність. / Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова. – Харків, 2013. – Вип. 4 : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 23–5 жовтня 2013 р.). – С. 105–109.

63. **Кікінежді О. М.** Психокорекційна робота з дітьми, підлітками та молоддю: гендерний аспект / О. М. Кікінежді // Українська психотерапія у пошуках свого місця в суспільних стосунках : збірник матеріалів Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції (Львів, 29-30 березня 2013 р.). – Львів, 2013. – С. 20–24.

64. **Ковальчук Л.** Пропедевтична педагогічна практика як засіб формування суб'єкт-суб'єктних відносин майбутніх учителів і учнів початкових класів / Л. Ковальчук // Підготовка майбутніх учителів до реалізації Державного стандарту початкової загальної освіти : матеріали регіонального науково-практичного семінару (29–30 квітня 2013 р., м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; за заг. ред. В. М. Чайки. – Тернопіль, 2013. – С. 42–44.

65. **Конончук О. Б.** Ефективність спонтанного соєво-ризобіального симбіозу за дії біорегулятора Регоплант / Конончук О. Б., Пида С. В. // Дослідження філори і фауни Західного Поділля : матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостанціону ТНПУ ім. В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: В. З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 14-16.

66. **Конончук О. Б.** Ефективність спонтанного соєво-ризобіального симбіозу за дії біорегулятора Регоплант / Конончук О. Б., Пида С. В. // Дослідження філори і фауни Західного Поділля : матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостанціону ТНПУ ім. В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: В. З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 14–16.

67. **Конончук О. Б.** Реакція місцевих популяцій *Bradyrhizobium japonicum* і *Rhizobium leguminosarum* biovar *phaseoli* на дію регуляторів Регоплант і Стімпо / Конончук О. Б., Пида С. В. // Тези доповідей XIII з'їзду Товариства мікробіологів України ім. С. М. Виноградського (Ялта, 1–6 жовт. 2013 р.). – Ялта, 2013. – С. 167.

68. **Конончук О. Б.** Регуляція продуктивності агроєкосистем бобових культур біологічно активними речовинами / Конончук О. Б., Пида С. В. // Вчення В. І. Вернадського про біосферу у нову епоху: назустріч глобальним змінам : матеріали науково-методичного семінару, присвяченого 150-річчю від дня народження академіка В. І. Вернадського (Тернопіль, 12 бер. 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка; [за ред. В. В. Грубінка]. – Тернопіль, 2013. – С. 39–41.

69. **Котовець Д. В.** Наукові погляди академіка Д. В. Затонського на сторінках сучасних шкільних підручників з літератури / Д. В. Котовець / VII Севастопольские Кирилло-Мефодиевские чтения : материалы Международной научной конференции : сборник научных работ. – Севастополь, 2013. – С. 440–449.

70. **Котовець Д. В.** Проблеми сучасного підручникотворення у науково-методичних працях професора Л. Ф. Мірошніченко / Д. В. Котовець // Науково-методична школа професора Л. Ф. Мірошніченко : історія, сьогодення, перспективи розвитку : збірник наукових праць / [Адолина Л. В. та ін. ; редкол.: Гончаров В. І., Ісаєва О. О., Клименко Ж. В.]. – К., 2013. – С. 118–125.

71. **Котовець Д. В.** Работа с научно-методической периодикой на практических занятиях по методике преподавания литературы в средней школе / Д. В. Котовець // Диалог культур: лингвокультурологическая база гуманитарного образования : материалы IV Международной научно-практической конференции, посвященной 45-летию кафедры методики преподавания филологических дисциплин и 40-летию международного образования в СГУ-ТНУ. – Симферополь, 2013. – С. 190–194.

72. **Котовець Д. В.** Русская литература в поликультурном контексте школьного литературного образования Украины / Д. В. Котовець // Проблеми та перспективи наук в умовах глобалізації : матеріали ІХ Всеукраїнської наукової конференції / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – С. 9–12.

73. **Кравець В. П.** Гендерні проблеми в сфері науки та освіти / В. П. Кравець // Філософсько-теоретичні та практико-зорієнтовані аспекти випереджаючої освіти для сталого розвитку : II Всеукраїнська науково-практична конференція, м. Дніпропетровськ, 5–6 грудня 2013. – Дніпропетровськ, 2013. – С. 210–212.

74. **Кравець В. П.** Проблеми педагогічної освіти на сучасному етапі розвитку українського суспільства / В. П. Кравець // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору : VIII Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 28–30 листопада 2013 р. – К., 2013. – С. 161–172.

75. **Кравець В. П.** Сексуальна підготовка молоді до шлюбу та сім'ї: гендерний вимір / В. П. Кравець // Формування у молоді гендерної відповідальної поведінки (на прикладі українських ВНЗ) : навчальний посібник : збірник кращих практик / [за заг. ред. Н. Світайло]. – Суми, 2013. – С. 63–69.

76. **Куца О. І.** Аналіз проблем формування толерантності у педагогічному дискурсі / О. І. Куца // Дискурс у сучасному науковому, соціокультурному та інформаційному просторі : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, 24–25 травня 2013 р. / Маріупольський державний університет ; редкол.: Соколова І. В. (голова), Горлатов А. М., Глушак Т. С. [та ін.]. – Маріуполь, 2013. – С. 215 – 217.

77. **Куца О. І.** Визначення рівнів сформованості толерантності майбутніх перекладачів / О. І. Куца // Актуальні проблеми германороманської філології та освітній соціокультурний процес : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 4–5 жовтня 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; [за ред.: Б. І. Гінки, І. П. Задорожної, І. Я. Яцюка]. – Тернопіль, 2013. – С. 40–42.

78. **Куца О. І.** Толерантність майбутнього перекладача як складова перекладацької професійної компетентності / О. І. Куца // Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика : матеріали доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції, 5–6 квітня 2013 р. / за заг. ред. А. Г. Гудманяна, С. І. Сидоренко – К., 2013. – С. 241–245.

79. **Куца О. І.** Функційні особливості толерантності майбутніх перекладачів / О. І. Куца // Лінгвістика. Комунікація. Освіта : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (Луганськ, 14–15 березня 2013 р.) / Луганська державна академія культури і мистецтв. – Луганськ, 2013. – С. 194–196.

80. **Лазаревська О. М.** Психолого-педагогічні аспекти розвитку творчого самовираження студента в класі музичного інструменту / О. Лазаревська, Н. Терещук // VI-а Всеукраїнська «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» та III-я міжнародна «Творчість для народних інструментів композиторів України та зарубіжжя» науково-практичні конференції (9–10 травня 2013 р., м. Дрогобич) : збірник матеріалів та тез / Дрогобицький державний педагогічний університет імені І. Франка ; редактори-упорядники: А. Душний, Б. Пиц. – Дрогобич, 2013. – С. 32–37.

81. **Лісова Н. О.** Антропогенні чинники трансформації рослинного покриву Національного природного парку «Кременецькі гори» / Н. О. Лісова // Подільські читання : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 23–24 травня 2013 р) / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – С. 248–250.

82. **Лушпинська Л.** Світоглядно-виховне значення спецкурсу «Історичні етапи виникнення і розвитку української мови та правопису» для формування особистості студента / Л. Лушпинська // Підготовка майбутніх учителів до реалізації державного стандарту початкової загальної освіти: матеріали регіонального науково-практичного семінару (29–30 квітня 2013 р., м. Тернопіль) / ТНПУ імені В. Гнатюка ; за заг. ред. В. М. Чайки. – Тернопіль, 2013. – С. 32–34.

83. **Матіяш В. В.** Ознайомлення майбутніх учителів із інноваційними технологіями рідного краю / В. В. Матіяш // Підготовка майбутніх учителів до реалізації Державного стандарту початкової загальної освіти : матеріали регіонального науково-практичного (29–30 квітня 2013 р., м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; за заг. ред. В. М. Чайки. – Тернопіль, 2013. – С. 75–78.

84. **Матіяш В. В.** Сучасні аспекти підготовки майбутніх учителів до виховної роботи / В. В. Матіяш // Підготовка майбутніх учителів до реалізації Державного стандарту початкової загальної освіти : матеріали регіонального науково-практичного семінару (29–30 квітня 2013 р., м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; за заг. ред. В. М. Чайки. – Тернопіль, 2013. – С. 112–114.

85. **Мацишина З. А.** Декоративно-прикладное искусство в системе эстетического воспитания учеников [Электронный ресурс] / З. А. Мацишина // Теория, методика и технология предметного образования и воспитания в разных областях : сборник материалов ежегодной международной конференции, 24–25 марта 2013, Россия, Москва / под ред. А. М. Тихонова. – Киров, 2013. – С. 49–56. – Электр. текст. дані (1 файл, 1 МБ).

86. **Мацюк О. Б.** Види родини Juglandaceae A. RICH. EX. KUNTH. – елемент садово-паркового господарства Бережанщини / О. Б. Мацюк // Дослідження філори і фауни Західного Поділля : матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостанціону ТНПУ імені В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: В. З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 84–85.

87. **Мацюк О. Б.** Процес перехресного запилення у горіха грецького (*Juglans regia*) в умовах Західного Поділля (Тернопільська область) / О. Б. Мацюк // Подільські читання : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 23–24 трав. 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – С. 135–136.

88. **Мельничук І. М.** Умови формування професійної компетентності майбутнього фахівця / Мельничук І. М., Олексюк Н. С., Калаур С. М // Психологія і суспільство : український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис / Тернопільський національний економічний університет, НАІ методології та економіки вищої освіти. – Тернопіль, 2013. – Спецвип. : Соціально-психологічні виміри професійної майстерності особистості в умовах глобалізованого світу : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 16–17 травня 2013 р. – С. 76–77.

89. **Михайлюк О. О.** Твори В. Безкоровайного: повернення до виконавців і слухачів / О. Михайлюк // VI-а Всеукраїнська «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» та III-я Міжнародна «Творчість для народних інструментів композиторів України та зарубіжжя» науково-практичні конференції (9–10 травня 2013 р., м. Дрогобич) : збірник матеріалів та тез / Дрогобицький державний педагогічний університет імені І. Франка ; редактори-упорядники А. Душний, Б. Пиц. – Дрогобич, 2013. – С. 160–164.

90. **Москалюк Н. В.** Дослідницька діяльність у структурі професійної підготовки майбутніх вчителів біології при використанні гербарного матеріалу / Н. В. Москалюк // Дослідження філори і фауни Західного Поділля : матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостаніонару ТНПУ ім. В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: В. З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 90–92.

91. **Накопичення селену організмами прісноводних гідробіонтів за його різного вмісту воді** / Станіславчук Г. В., Боднар О. І., Вінярська Г. Б., Грубінко В. В. // Сучасні проблеми теоретичної і практичної іхтіології : матеріали VI Міжнародної іхтіологічної науково-практичної конференції (9–11 жовтня 2013 року, м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; відп. ред. В. В. Грубінко. – Тернопіль, 2013. – С. 262–268.

92. **Ороновська Л. Д.** Компонентна структура процесу прилучення молодших школярів до духовних цінностей / Л. Д. Ороновська // Час мистецької освіти : збірник наукових праць I Міжнародної науково-практичної конференції (11–12 квітня 2013) / ХНПУ імені Г.С. Сковороди ; за заг. ред. Т. А. Смирнової. – Харків, 2013. – С. 114–120.

93. **Оцінка генетичного поліморфізму чорногірських популяцій *Gentiana lutea* L. (Gentianaceae) з Українських Карпат: RAPD-аналіз** / Мосула М. З., Конвалюк І. І., Мельник В. М., Дробик Н. М. // Фактори експериментальної еволюції організмів : збірник наукових праць / НАН України, НААН України, НАМН України, Інститут молекулярної біології і генетики НАН України, Укр. т-во генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова ; редкол.: В. А. Кунах (голов. ред.) [та ін.]. – К., 2013. – Т. 13 : Присвячено 95-річчю від часу заснування НАН України. – С. 80–83.

94. **Палій Н. В.** Використання проектної технології в курсі історії української музики / Н. В. Палій, І. П. Гринчук // Час мистецької освіти : збірник наукових праць I Міжнародної науково-практичної конференції (11–12 квітня 2013) / ХНПУ імені Г.С. Сковороди ; за заг. ред. Т. А. Смирнової. – Харків, 2013. – С. 216–221.

95. **Пасічник Н. І.** До проблеми відтворення австралійського сленгу українською мовою / Н. І. Пасічник // Актуальні проблеми германороманської філології та освітній соціокультурний процес : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 4–5 жовтня 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; [за ред.: Б. І. Гінки, І. П. Задорожної, І. Я. Яцюка]. – Тернопіль, 2013. – С. 166–167.

96. **Пацалюк І. І.** Залучення інтерактивних методів навчання до викладання мистецьких дисциплін / І. І. Пацалюк // Підготовка майбутніх учителів до реалізації Державного стандарту початкової загальної освіти : матеріали регіонального науково-практичного семінару (29–30 квітня 2013 р., м. Тернопіль) / Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка ; за заг. ред. В. М. Чайки. – Тернопіль, 2013. – С. 73–75.

97. **Пацалюк І. І.** Формування уявлень про видовий поділ образотворчого мистецтва у молодших школярів з особливими потребами як засіб естетичного розвитку особистості / І. І. Пацалюк // Психолого-педагогічний супровід гармонійного розвитку дитини в умовах інклюзивної освіти : збірник матеріалів Всеукраїнського науково-методичного семінару для науковців, практичних працівників та студентів / [Голов. ред. І. П. Рогальська-Яблонська]. – Умань, 2013.

98. **Пеньковська Н.** Методологічний аналіз теорії особистості в позитивній психотерапії / Н. Пеньковська, В. Дишлевук // Позитум Україна. – 2013. – № 5. – С. 85–94.

99. **Пеньковська Н. М.** Особистісна парадигма в сучасній освіті дорослих / Н. М. Пеньковська // Сучасні тенденції розвитку освіти дорослих в європейському просторі : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Черкаси, 2013. – С. 122–124.

100. **Петришина О.** Мовнокомунікативна компетенція як основа професійної діяльності викладача-словесника вищої школи / О. Петришина // *Управлінські компетенції викладача вищої школи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (14-15 березня 2013 р.) / НПУ імені М. П. Драгоманова; [редкол.: В. П. Андрущенко (голова), Г. О. Нестеренко (заступник голови) та ін.]. – К., 2013. – С. 95–97.*

101. **Пида С. В.** Вплив Регопланту і Стімпо на ростові процеси люпину білого / Пида С. В., Грицай М. І. // *Подільські читання: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 23–24 трав. 2013 р.) / Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – С. 136–137.*

102. **Пида С. В.** Ефективність передпосівної обробки насіння люпину жовтого композиціями регуляторів росту рослин і *Bradyrhizobium* sp. (*Lupinus*) / Пида С. В., Конончук О. Б., Грушка Г. І. // *Подільські читання: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 23–24 трав. 2013 р.) / Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка.. – Тернопіль, 2013. – С.138–139.*

103. **Пида С. В.** Регуляція фізіолого-біохімічних процесів у люпину білого композиціями мікробних препаратів і рістрегуляторів / Пида С. В., Тригуба О. В., Конончук О. Б. // *Тези доповідей XIII з'їзду Товариства мікробіологів України імені С. М. Виноградського (Ялта, 1–6 жовт. 2013 р.). – Ялта, 2013. – С. 193.*

104. **Подобівський С. С.** Дослідження видового складу жуків-ксилофагів в лісових біотопах Подільського плато / С. С. Подобівський // *Дослідження філори і фауни Західного Поділля: матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостаніонару ТНПУ ім. В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка; редкол.: В. З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 40–43.*

105. **Подобівський С. С.** Результати досліджень жуків-ксилофагів з родини шашелі, короїди, вусачі: каптурники (Coleoptera: Ptinidae, Scolytidae, Cerambycidae, Bostrichidae) лісових насаджень Подільської височини / С. С. Подобівський // *Матеріали VIII з'їзду ГО «Українське ентомологічне товариство» (26–30 серпня 2013 р.). – Київ, 2013. – С. 215–217.*

106. **Поліщук Ю.** Проблема визначення сфери професійної діяльності соціальних педагогів різних спеціалізацій / Ю. Поліщук // *Педагогічна освіта і наука в умовах класичного університету: традиції, проблеми, перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 16–17 травня 2013 р., м. Львів: в 3 т. / Львівський національний університет імені Івана Франка; за ред М. Євтуха, Д. Герцюка, К. Шмидта. – Львів, 2013 – Т. 2. – С. 362–370.*

107. **Рабченко О. О.** Вміст сполук нітрогену у воді малих річок Тернопільщини у літній період / Рабченко О. О., В. І. Кваша // Дослідження філори і фауни Західного Поділля : матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостаніонару ТНПУ ім. В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: В. З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 43–46.

108. **Рабченко О. О.** Гідрохімічний режим деяких річок західного регіону України / О. О. Рабченко, В. І. Кваша // Біологічні дослідження – 2013 : матеріали IV науково-практичної Всеукраїнської конференції для молодих вчених і студентів (16–18 квітня 2013 р.) / Житомирський державний університет ім. І. Франка. – Житомир, 2013. – С. 212–213.

109. **Радчук Г. К.** Парадигмальні засади сучасної системи вищої освіти / Г. К. Радчук // Психолого-педагогічне забезпечення особистісного розвитку майбутнього фахівця з вищою освітою : збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції (26 червня 2013 року, м. Кам'янець-Подільський). – Кам'янець-Подільський, 2013. – С. 6–14.

110. **Рудакевич І. Р.** Геопросторові аспекти розвитку туристичної інфраструктури великих міст Західного регіону України / І. Р. Рудакевич // Регіон-2013: стратегія оптимального розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (7–8 листопада 2013 р., м. Харків) / голова редкол. В. С. Бакіров. – Харків, 2013.

111. **Рудакевич І. Р.** Перспективні велосипедні туристичні маршрути на Тернопільщині / І. Р. Рудакевич, А. А. Одобецький // Організація діяльності підприємств туристичної індустрії в умовах інтегральних процесів : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль-Форос, 16–18 квітня 2013 р.). – Тернопіль, 2013. – С. 239–241.

112. **Рудакевич І. Р.** Проблеми розвитку індустрії спелеотуризму в Тернопільській області / І. Р. Рудакевич, Н. І. Пида // Організація діяльності підприємств туристичної індустрії в умовах інтеграційних процесів : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль-Форос, 16–18 квітня 2013 р.). – Тернопіль, 2013. – С. 241–242.

113. **Русіна Л. В.** Взаимодействие традиционных педагогических методик, инновационных образовательных технологий и информационно-коммуникационных технологий в учебно-воспитательном процессе педагогического университета / Л. В. Русіна // Наука і освіта та новий вимір : збірник публікацій Міжнародної наукової конференції. – Будапешт, 2013. – С. 200.

114. **Свинко Й.** Витоки охорони природи і комплексного вивчення природних ресурсів Поділля (до 50-річчя першої міжвузівської наукової конференції по вивченню природних ресурсів Поділля в Кременецькому державному педагогічному інституті (22–28 травня 1963 року)) / Й. Свинко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Царик Л. П. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1 (34). – С. 262–265.

115. **Свинко Й.** Життя, присвячене науці (до 180-річчя від дня народження визначного дослідника Сибіру, уродженця м. Кременця, Олександра Лаврентійовича Чекановського) / Й. Свинко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Царик Л. П. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1 (34). – С. 257–261.

116. **Свинко Й.** Талановитий організатор навчально-виховного процесу (до 90-річчя від дня народження декана геологічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка Леоніда Івановича Колтуна) (1958-1965 та 1969-1972) / Й. Свинко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Царик Л. П. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2 (35). – С. 258–260.

117. **Семенів Н.** До проблеми перекладу лексичних одиниць із соціокультурним компонентом / Н. Семенів // Актуальні проблеми германо-романської філології та освітній соціокультурний процес : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 4–5 жовтня 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; [за ред.: Б. І. Гінки, І. П. Задорожної, І. Я. Яцюка]. – Тернопіль, 2013. – С. 166–168.

118. **Сеньовська Н. Л.** Технологічні аспекти підготовки майбутніх філологів до професійної саморегуляції / Н. Л. Сеньовська // Традиції та новації сучасної освіти в Україні : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Сімферополь, 18–19 квітня 2013 р. / Кримський інженерно-педагогічний університет. – Сімферополь, 2013. – С. 30–35.

119. **Синоруб Г. П.** Специфіка кросмедійної журналістики: західноєвропейський досвід / Г. П. Синоруб // Медіапростір: збірник наукових статей : матеріали Міжнародної наукової конференції «Публіцистична комунікація: теорія, історія, сьогодення», 24–26 жовтня 2013 р., м. Тернопіль / редкол.: Н. Поплавська [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – Ч. 2. – С. 72–76.

120. **Смоляк О. С.** Весільні пісні с. Біла Тернопільського району Тернопільської області / О. С. Смоляк // Її пісні звучать у нашій серці : матеріали II науково-мистецтвознавчої конференції, присвяченої 50-річчю від часу створення меморіального музею Соломії Крушельницької в с. Біла Тернопільського району Тернопільської області / [упорядник Надія Зюбровська]. – Біла ; Тернопіль : Джура, 2013. – С. 139–149.

121. **Сорока О. В.** Арт-терапія – інноваційна педагогічна технологія для роботи з молодшими школярами / О. В. Сорока // Підготовка майбутніх учителів до реалізації Державного стандарту початкової загальної освіти : матеріали регіонального науково-практичного семінару, 29–30 квітня 2013 р. / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; за заг. ред. В. М. Чайки. – Тернопіль, 2013. – С. 82–85.

122. **Сорока О. В.** Гуманістична спрямованість арт-терапевтичних занять для молодших школярів / О. В. Сорока // Інновації та традиції у сучасній науковій думці : матеріали другої Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 15–17 серпня 2013 р. – К., 2013. – Ч. 2. – С. 24–32.

123. **Сорока О. В.** Можливості арт-терапії для учнів початкової школи / О. В. Сорока // Причорномор'є та Україна на перехресті культур : матеріали Міжнародного науково-практичного семінару, 5–10 серпня 2013 р., м. Сімферополь. – Сімферополь, 2013. – С. 100–102.

124. **Стельмащук З. М.** Внесок тернопільських музикантів до навчально-педагогічного та виконавського репертуару баяністів-акордеоністів / З. М. Стельмащук // VI-а Всеукраїнська «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» та III-я Міжнародна «Творчість для народних інструментів композиторів України та зарубіжжя» науково-практичні конференції (9–10 травня 2013 р., м. Дрогобич) : збірник матеріалів та тез / ДДПУ імені І.Франка ; редактори-упорядники А. Душний, Б. Пиц. – Дрогобич, 2013. – С. 249–253.

125. **Стельмащук З. М.** Шляхи удосконалення культурологічної роботи вчителя початкової школи / З. М. Стельмащук // Підготовка майбутніх вчителів до реалізації Державного стандарту початкової загальної освіти : матеріали регіонального науково-практичного семінару (29–30 квітня 2013 р., м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; за заг. ред. В. М. Чайки. – Тернопіль, 2013. – С. 34–36.

126. **Стецько Н. П.** Рекреаційні ресурси підземних та поверхневих вод Тернопільської області / Стецько Н. П., Химера О. // Подільські читання : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 23–24 травня 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – С. 291.

127. **Страшнюк Д. В.** Орнітофауна заказнику «Голошинські ями» Підволочиського району / Д. В. Страшнюк // Дослідження філори і фауни Західного Поділля : матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостаніонару ТНПУ ім. В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: В. З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 46–47.

128. **Токарская Л. М.** Анализ славянской азбуки и деятельности славянских просветителей в школьных учебниках по русскому языку / Л. М. Токарская // VII Севастопольские Кирилло-Мефодиевские чтения : материалы Международной научной конференции : сборник научных работ. – Севастополь, 2013. – С. 526–534.

129. **Токарская Л. М.** Разговорная фразеология на уроках русского языка / Л. М. Токарская // Диалог культур: лингвокультурологическая база гуманитарного образования : материалы IV Международной научно-практической конференции, посвященной 45-летию кафедры методики преподавания филологических дисциплин и 40-летию международного образования в СГУ-ТНУ. – Симферополь, 2013. – С. 163–165.

130. **Хім'як В.** Віддзеркалення Курбасівських новацій у режисурі Олега Мосійчука. «Мазепа»-2010 / В. Хім'як // Літературний Тернопіль. – 2013. – № 4 (57). – С. 106–118.

131. **Хім'як В.** Марія Гонта : талант, час, особистість / В. Хім'як // Літературний Тернопіль. – 2013. – № 1 (54). – С. 89–103.

132. **Хоменчук В. О.** Біологічні бар'єри накопичення металів рибами / Хоменчук В. О., Курант В. З., Грубінко В. В. // Сучасні проблеми теоретичної і практичної іхтіології : матеріали VI Міжнародної іхтіологічної науково-практичної конференції (9–11 жовтня 2013 року, м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; відп. ред. В. В. Грубінко. – Тернопіль, 2013. – С. 287–292.

133. **Царик Л. П.** Вклад М. П. Чайковського у розвиток заповідної справи України і Тернопілля / Царик Л. П. // Подільські читання : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 23–24 травня 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – С. 3–5.

134. **Царик Л. П.** До питання оптимізації рекреаційного природокористування у новостворених НПП / Царик Л. П., Царик П. Л. // Організація діяльності підприємств туристичної індустрії в умовах інтеграційних процесів : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль-Форос, 16–18 квітня 2013 р.). – Тернопіль, 2013. – С. 298–300.

135. **Царик Л. П.** Заповідна мережа Закарпаття: її роль і значення в умовах сталого розвитку регіону / Царик Л. П., Роман С. І. // Подільські читання : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 23–24 травня 2013 р.). – Тернопіль, 2013. – С. 219–222.

136. **Царик Л. П.** Природокористування: сутність, основні дефініції, структура, концептуальні засади / Царик Л. П., Греськів О. // Подільські читання : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 23–24 травня 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – С. 95–99.

137. **Царик Л. П.** Про доцільність посилення ландшафтознавчого підходу на завершальній стадії розбудови регіональної екомережі Поділля / Царик Л. П. // Довкілля для України: матеріали Міжнародного екологічного форуму (м. Київ, 23–25 квітня 2013 р.). – Херсон, 2013. – С. 200–2004.

138. **Царик Л. П.** Ретроспектива дослідження і заповідання Дністровських «стінок» / Царик Л. П., Царик П. Л. // Подільські читання: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 23–24 травня 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – С. 226–229.

139. **Царик Л. П.** Щодо ролі НПП «Дністровський каньйон» у етапності оптимізації регіонального природокористування / Царик Л. П., Царик П. Л., Шкільнюк М. Ф. // Географічна наука і практика: виклики епохи: матеріали Міжнародної наукової конференції: у 3 т. – Львів, 2013. – Т. 3. – С. 68–72.

140. **Цибулько М. Б.** Формування професійної компетентності педагога-художника / М. Б. Цибулько // Підготовка майбутніх учителів до реалізації Державного стандарту початкової загальної освіти: матеріали регіонального науково-практичного семінару (29–30 квітня 2013 р., м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка; за заг. ред. В. М. Чайки. – Тернопіль, 2013. – С. 123–126.

141. **Чайка В. М.** Реалізація компетентнісного підходу в підготовці вчителя початкової школи / В. М. Чайка // Підготовка майбутніх учителів до реалізації державного стандарту початкової загальної освіти: матеріали регіонального науково-практичного семінару, 29–30 квітня 2013 р. / ТНПУ ім. В. Гнатюка; [за заг. ред. В. М. Чайки]. – Тернопіль, 2013. – С. 7–9.

142. **Чайка Ю. В.** Підготовка вчителя початкової школи до формування ключових та предметних компетентностей з іноземної мови [Текст] / Ю. В. Чайка // Підготовка майбутніх учителів до реалізації державного стандарту початкової загальної освіти: матеріали регіонального науково-практичного семінару, 29–30 квітня 2013 р. / ТНПУ ім. В. Гнатюка; [за заг. ред. В. М. Чайки]. – Тернопіль, 2013. – С. 103–105.

143. **Червона книга України. Рослинний світ (2009) та охорона рідкісних рослин Голицького ботанічного заказника загальнодержавного значення** / М. М. Барна, Л. С. Барна, Р. Л. Яворівський, Н. В. Герц, О. Б. Мацюк // Дослідження філори і фауни Західного Поділля: матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостаніонару ТНПУ імені В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка; редкол.: В.З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 72–76.

144. **Чорній Р. П.** Літературна рецепція як основа літературно-критичного дискурсу / Р. П. Чорній // Дискурс у сучасному науковому, соціокультурному та інформаційному просторі : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, м. Маріуполь, 24–25 травня 2013 р. / Маріупольський державний університет ; редкол.: Соколова І. В. (голова), Горлатов А. М., Глушак Т. С. [та ін.]. – Маріуполь, 2013. – С. 164–166.

145. **Чорній Р. П.** Художньо-літературні особливості щоденникової прози Сью Таунсенд / Р. П. Чорній // Актуальні проблеми менталінгвістики : матеріали VIII Міжнародної наукової інтернет-конференції, м. Черкаси, 23–24 травня 2013 р. – Черкаси, 2013. – С. 34–40.

146. **Чумак Г.** Способи передачі американських реалій в українських перекладах / Г. Чумак // Актуальні проблеми германороманської філології та освітній соціокультурний процес : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 4–5 жовтня 2013 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; [за ред.: Б. І. Гінки, І. П. Задорожної, І. Я. Яцюка]. – Тернопіль, 2013. – С. 170–171.

147. **Шевчик Л. О.** Відображення адаптивних змін внутрішніх органів мишоподібних гризунів через масові показники внутрішніх органів / Л. О. Шевчик // Дослідження філори і фауни Західного Поділля : матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостаціонару ТНПУ імені В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / редкол.: В. З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, ТНПУ ім. В. Гнатюка ; 2013. – С. 48–49.

148. **Шевчик Л. О.** Місце і роль інтерактивного тренінгу у формуванні професійної компетентності майбутнього вчителя біології / Л. О. Шевчик // Дослідження філори і фауни Західного Поділля : матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостаціонару ТНПУ імені В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: В. З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 97–100.

149. **Шевчик Л. О.** Морфометричні параметри промислових видів риб Полонського рибцеху Хмельницької області / Л. О. Шевчик, О. М. Пижова // Биоразнообразие и роль животных в экосистемах = Biodiversity and Role of Animals in Ecosystems : материалы VII Международной научной конференции (22–25 октября 2013 г. Днепропетровск, Украина). – Днепропетровск, 2013. – С. 121–123.

150. **Шевчик Л. О.** Розвиток професійної компетентності фахівців засобами інтерактивного тренінгу / Шевчик Л. О., Кравець Н. Я. // Дослідження філори і фауни Західного Поділля : матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостаціонару ТНПУ ім. В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: В.З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 100–104.

151. **Шевчик Л. О.** Роль біології у формуванні сучасної наукової картини світу / Шевчик Л. О., Степанюк А. В. // Сучасні проблеми природничих наук та методики викладання : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 80 річниці від дня створення природничо-географічного факультету, (24–25 жовтня 2013 р.) / Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. – Ніжин, 2013.

152. **Шпак М. М.** Психодіагностика дітей дошкільного віку / М. М. Шпак, Г. Ф. Гончаровська // Психолог дошкілля. – 2013. – № 6 (47). – С. 1–32. – Вкладка.

153. **Шпак М. М.** Психологічна підготовка вчителя до формування емоційної компетентності молодших школярів / М. М. Шпак // Підготовка майбутніх учителів до реалізації Державного стандарту початкової загальної освіти : матеріали регіонального науково-практичного семінару (29–30 квітня 2013 р., м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; за заг. ред. В. М. Чайки. – Тернопіль, 2013. – С. 29–32.

154. **Ювілей професора Заставецької** : [60 р. від дня народження] : повідомлення / колектив кафедри географії України і туризму // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Сер. Географія / голов. ред. Л. П. Царик. – Тернопіль, 2013. – Вип. 1 (34). – С. 255–256.

155. **Яворівський Р. Л.** Аналіз географічної структури флори Голицького ботанічного заказника / Р. Л. Яворівський, Н. Й. Созанська // Дослідження філори і фауни Західного Поділля : матеріали II регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю створення Голицького біостаціонару ТНПУ ім. В. Гнатюка (24–25 трав. 2013 р. с. Гутисько, Бережанського району Тернопільської обл.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: В.З. Курант, М. М. Барна, В. І. Кваша [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – С. 21–24.

156. **Яцук О.** Формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкових класів / О. Яцук // Підготовка майбутніх учителів до реалізації Державного стандарту початкової загальної освіти : матеріали регіонального науково-практичного семінару (29–30 квітня 2013 р., м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; за заг. ред. В. М. Чайки. – Тернопіль, 2013. – С. 119–121.

157. **Kikinezhdі O. M.** Ambivalence of gender attitudes of students in ukraine: regional specific features / O. M. Kikinezhdі // Гендерна трансформація соціальних систем: дестабілізація старих засад або новий гендерний порядок : Міжнародна науково-практична конференція (20–21.06.2013) / Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. – Дніпропетровськ, 2013. – С. 24–25. – Текст англ. мовою.

158. **Kravets V.** Gender discourse in pedagogical education / V. Kravets // Гендерна трансформація соціальних систем: дестабілізація старих засад або новий гендерний порядок : Міжнародна науково-практична конференція (20–21.06.2013) / Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. – Дніпропетровськ, 2013. – С. 6–8. – Текст англ. мовою.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ВИДАННЯ

1. **Бібліографія наукових і науково-методичних праць викладачів хіміко-біологічного факультету 2003–2012 рр.** / [уклад. Барна М. М., Барна Л. С., Грищук Б. Д., Грубінко В. В., Кваша В. І., Курант В. З., Степанюк А. В.]; за ред. М. М. Барни. – Тернопіль : Тернограф, 2013. – 156 с.

2. **Богдан Головин** : бібліографічний покажчик : [в 2 ч.]. Ч. 2 / уклад. О. Я. Кульчицька. – Тернопіль : [Терно-граф], 2013. – 62 с. : іл.

3. **Наукові та навчально-методичні праці викладачів Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, 2012** / уклад. І. А. Чайка ; редкол.: В. П. Кравець, В. В. Буюк, С. Є. Панцьо, В. М. Чайка. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 514 с

ДОДАТОК 1. Наукові праці, опубліковані в 2012 р.

1. **Architecture and construction principles of wireless sensor networks** / Y. Nikolaychuk, A. Voronych, O. Zastavnyy, V. Gladuyuk // Сучасні проблеми радіоелектроніки, телекомунікацій, комп'ютерної інженерії TCSET'2012 : матеріали XI Міжнародної конференції, присвяченої 60-річчю заснування радіотехнічного факультету у Львівській політехніці, 2012, Львів, Славське, Україна / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний університет «Львівська політехніка». – Львів, 2012. – С. 297.

2. **Витоки** : матеріали фольклорної експедиції. Вип. 5 / упоряд.: Г. Ф. Ступінська, Т. М. Скуратко, В. Я. Ступінський. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2012. – 254 с.

3. **Гаврищак Г. Р.** Нові освітні технології графічної підготовки студентів педагогічних вузів / Г. Р. Гаврищак // Актуальні питання теорії та практики неперервної ступеневої підготовки фахівців в системі вищої освіти : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / Тернопільський національний технічний університет імені І. Пулюя. – Тернопіль, 2012. – С. 213–216.

4. **Гладюк В. Н.** Моделирование пневмотранспортных систем / В. Н. Гладюк // Научная дискуссия : вопросы технических наук : материалы II Международной заочной научно-практической конференции. – М., 2012. – С. 10–16.

5. **Гладюк В. Н.** Обоснование выбора АЦП в компьютерной системе контроля управления ПТС / В. Н. Гладюк // Микроэлектронные информационно-управляющие системы и комплексы : материалы Международной молодежной конференции в рамках фестиваля науки. – Воронеж, 2012. – С. 17–19.

6. **Гладюк В. М.** Формування та опрацювання ентропійно-маніпульованих сигнальних коректуючих кодів у безпроводних сенсорних мережах / В. М. Гладюк, А. Р. Воронич, Я. М. Николайчук // Комп'ютинг : міжнародний науково-технічний журнал. – Тернопіль, 2012. – Т. 12, вип. 3. – С. 234–241.

7. **Головацька Ю.** Роль канадського досвіду у підготовці магістрів перекладу в університетах України / Ю. Головацька // Проблеми та перспективи наук в умовах глобалізації : матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (Тернопіль, 15 листопада 2012 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2012. – С. 42–44.

8. **Грубар І. Я.** Морфологічні показники модельної характеристики футболістів / І. Я. Грубар // Актуальні проблеми розвитку спорту для всіх: досвід, досягнення, тенденції : матеріали IV Міжнародної науково-практ. конф. – Тернопіль, 2012. – С. 147–153.

9. **Дударчук К. Д.** Історико-культурні гомогенні ресурси Тернопільської області: сучасний стан збереження і використання в міжнародному туризмі / К. Д. Дударчук // Історія української географії / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: О. І. Шаблій, О. В. Заставецька, І. Л. Дітчук.. – Тернопіль, 2012. – Вип. 26. – С. 123–128.

10. **Кікінежді О.** Соціальне конструювання гендеру в молодіжному середовищі: неотрадиціоналізм чи егалітаризм? / О. Кікінежді // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна. – Львів, 2012. – Вип. 2 (2). – С. 177–187.

11. **Кліш А. Б.** Роль Антона Махніча в становленні хорватського католицького руху / А. Б. Кліш // Гілея : науковий вісник : збірник наукових праць / голов. ред. В. М. Вашкевич. – К., 2012. – Вип. 71. – С. 335–339.

12. **Котовець Д. В.** Методический анализ современного школьного учебника по литературе (русской и зарубежной) на практическом занятии по методике преподавания литературы / Д. В. Котовець // Проблеми та перспективи наук в умовах глобалізації : матеріали VIII Всеукраїнської наукової конференції / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2012. – С. 86 – 90.

13. **Лаврін Г. З.** Зошит для занять з фізичного виховання / Г. З. Лаврін, С. І. Скалько. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. – 36 с.

14. **Лановик З.** «Ноктюрн» Б. Лепкого в культурно-історичному контексті розвитку жанру / З. Лановик, М. Лановик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2012. – Вип. 36. – С. 3–13.

15. **Лановик З.** Літературознавчі перспекції у працях Григорія Сковороди / З. Лановик, М. Лановик // *Studia Methodologica* : альманах. / редкол.: О. Куца, Н. Поплавська, М. Ткачук [та ін.] ; голов. ред. Р. Гром'як. – Тернопіль 2012. – Вип. 34 : Теорія літератури і гуманітарні студії : зб. наук. праць з нагоди сімдесятип'ятиріччя Р. Гром'яка. – С. 17–24.

16. **Лановик М.** Семіотична ризома святого письма у працях Григорія Сковороди / М. Лановик // Біблія і культура : науково-теоретичний журнал / за ред. А. Є. Нямцу. – Чернівці, 2012. – Вип. 16. – С. 42–58.

17. **Неокласика історико-географічного краєзнавства** (Шаблій О. І. Село на Золотому Поділлі: Земля і люди. – Львів, 2011): [рецензія] / О. В. Заставецька, І. Л. Дітчук, Д. В. Ткач, З. В. Матвій // Історія української географії / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: О. І. Шаблій, О. В. Заставецька, І. Л. Дітчук. – Тернопіль, 2012. – Вип. 25 – С. 99–103.

18. **Середа І.О.** Вікові особливості розвитку творчих здібностей / І. О. Середа // Актуальні проблеми розвитку спорту для всіх: досвід, досягнення, тенденції : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті професора Б. М. Шияна / Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка. – Тернопіль, 2012. – С. 28–31.

19. **Система керування процесом виробництва двохкомпонентного твердого біопалива** / В. С. Федорейко, М. І. Рутило, В. З. Чорний, І. С. Іскерський // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України – К., 2012. – Вип. 174, ч. 2. – С. 93–98.

20. **Смільський В. В.** Криза механіки агроґрунтів / В. В. Смільський // Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія: Технічні науки. – Вінниця, 2012. – Вип. 11 (65). – С. 213–217.

21. **Смільський В. В.** Підвищення ефективності досліджень ущільнення ґрунтів ходовими системами аграрної техніки / Смільський В. В., Сидорчук О. В. Шарибура А. О. // Науково-технічні засади розробки, випробування та прогнозування сільськогосподарської техніки і технологій : збірник наук. пр. / УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого)/ – Дослідницьке, 2012. – Вип. 15 (29). – С. 122–128.

22. **Смільський В. В.** Використання методології фрактальної геометрії для аналізу процесів обробітку агроґрунтів / В. В. Смільський, О. В. Сидорчук // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (9–11 жовтня 2012 г., г. Минск) : в 3 т. – Минск, 2012. – Т. 1. – С. 99–105.

23. **Шандригось Г. А.** Багаторівнева система освіти як основа удосконалення якості підготовки фахівців з фізичної культури і спорту / Г. А. Шандригось // Здоров'я, фізичне виховання і спорт в умовах сьогодення : збірник праць науково-практичної конференції, присвяченої Року спорту та здорового способу життя і 50-річчю Хмельницького національного університету, 21–22 вересня 2012 р. – Хмельницький, 2012. – С. 112–114.

24. **Шеремет І. В.** Інноваційні підходи до формування здорового способу життя = Innovative approaches to promoting healthy lifestyles / І. В. Шеремет // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. В. Терещук. – Тернопіль, 2012. – № 5. – С. 113–119. – Текст англ. мовою.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ

Авдрушків Б. М.	24
Адамська З. М.	95
Алексієвець Л. М.	9, 22, 35, 161, 162, 163
Алексієвець М. М.	22, 35, 161, 163
Андрєєв І. О.	58
Андрійчук І. П.	96, 97, 301
Бабій І. М.	31, 55, 273, 274
Бабій Л. Б.	205
Балик Н. Р.	26, 35, 37, 42, 56, 62, 69, 250
Бандрівська О. О.	227
Баньковський А. М.	301
Барановський В. С.	56, 57, 61, 297, 299
Барладин О. Р.	226
Бармак М. В.	151, 152
Барна І. М.	35, 301
Барна Л. С.	18, 19, 20, 39, 301, 302, 321, 324
Барна М. М.	18, 301, 302, 321, 324
Барна О. В.	42
Бартіш С. В.	192, 193
Безсмертна О. О.	302
Бендасюк О. О.	24
Березіцька О. С.	309
Березняк М. В.	42
Бєлих С. І.	75
Бистрицька Е. В.	36, 176, 177, 178
Білецька К. В.	207, 302
Білоусова Г. І.	50
Білявська С. В.	230
Боднар О. І.	39, 71, 291, 303, 314
Боднар Я. Б.	38, 39, 302
Бойко М. М.	26
Борис Г. І.	294
Бочар І. Й.	39, 150
Бочар Ю. І.	36
Брославський В.	302
Будій Н. Д.	36, 43
Будна Н. О.	28, 43, 44, 45, 46, 54
Бурбан О.	24
Бурега Н. В.	144
Бурко В. О.	194
Вавринів Л.	122
Ваврух М. В.	309
Вакуленко Д. В.	21, 227

Вакуленко Л. О.	21, 227
Валіон О.	5, 22, 23, 163, 164, 165
Ванюга Л. С.	70, 303
Василенко О. В.	71
Васильківська Н. А.	303
Васірук І.	162
Вербицька І. О.	218
Винничук О. Т.	38, 303
Вихор С. Т.	13
Вихрущ В. О.	36
Вільчинська Т. П.	31, 275, 276, 277, 278
Вільчинський О. К.	257, 258
Вінярська Г. Б.	291, 303, 314
Вітенко І.	134
Власюк Р. А.	238
Вовчанська В.	303
Вознюк Л. В.	269, 303
Волік Н.	112
Волік О. В.	6, 112
Волошин О. С.	39
Вольська С. О.	219
Воронич А. Р.	325
Габрусев В.	69
Гаврилюк Г. М.	55
Гаврищак Г. Р.	325
Гайдамаха Р. М.	139
Галан В. Д.	36
Гап'юк Г. В.	49, 50
Гап'юк Я. Ф.	45
Гарматій Н. М.	304
Гарматюк Р. Т.	62
Гевко І. В.	39, 150
Герц А. І.	39, 290
Герц Н. В.	321
Гінзула М. Я.	70, 304
Гладюк В. М.	38, 325
Гладюк М. М.	18, 21, 28, 43, 44, 45, 46
Гладюк Т. В.	27, 28, 38, 43, 44, 45, 46, 54
Гнатишина Л. Л.	57, 58, 60, 69
Гнатківська О. М.	38, 48, 49
Говорун Т. В.	13, 14, 15, 16
Головата Л. М.	31, 38
Головацька Ю. Б.	70, 208, 304, 305, 325
Голотенко С. М.	62
Голубенко А. В.	302

Гончаровська Г. Ф.	98, 323
Горбатюк Р. М.	38, 40, 70, 75, 140, 141, 142, 143, 144, 145
Горбач О.	25, 215
Грабик Н. М.	39, 238, 239
Греськів О.	320
Гречин І. М.	14
Григоруk А. А.	36
Григоруk Н.	23, 166
Григоруk І. П.	285
Гринчук І. П.	25, 46, 215, 315
Грицай М. І.	316
Грицак Л. Р.	16, 36, 58, 64, 75, 292, 264, 303, 304, 307
Грицак Н. Р.	270
Грищук Б. Д.	56, 57, 61, 297, 299, 324
Грод І. М.	251, 305
Громяк М. І.	256
Грубар І. Я.	326
Грубінко А. В.	306
Грубінко В. В.	6, 39, 57, 59, 60, 69, 288, 291, 293, 296, 298, 299, 303, 305, 306, 314, 320, 324
Грушка Г. І.	316
Грушко В.	184, 306
Губ'як В. Д.	306
Губ'як Д. В.	306
Гулька О. В.	240
Гуменюк Г. Б.	6, 39, 289, 302, 304, 306
Гурська О. В.	285
Гуцал П. З.	24
Давиденко Л. М.	53
Данилко О. Ю.	49
Дарбишева О. Є.	18
Дацків О. П.	205, 306
Дащенко Н. Л.	24
Демченко О. Й.	111
Джуринська С.	151
Дишлевук В.	315
Дідора М. І.	38
Дідук-Ступ'як Г. І.	30, 264, 265
Дітчук І. Л.	327
Драпак Г. Б.	32
Древницький Ю.	36, 167
Дробик Н. М.	16, 39, 58, 64, 75, 287, 290, 292, 294, 302, 303, 304, 307, 315

Дударчук К. Д.	5, 19, 122, 125, 307, 326
Дячок В. Ю.	220
Дячок О. М.	220
Єднак В. Д.	29, 38, 39, 230, 231, 233
Єднак Г. М.	233
Ємчук Т. Б.	62, 206
Жаркова І. І.	28, 29, 38, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 88
Жирська Г. Я.	15, 18, 19, 20, 39, 43
Жук М.	51
Заблоцька Л. М.	194
Загородна В. С.	302
Загородній Р. І.	307
Загричук О. М.	290
Задорожна І. П.	206
Задорожна О. М.	307
Заіченко О. С.	60, 69
Закордонець Н. І.	195, 196
Замора Я. П.	36, 61, 62, 75
Заставецька Л. Б.	6, 113, 307
Заставецька О. В.	19, 62, 122, 125, 307, 327
Зуляк І. С.	37, 178, 179, 180
Іванов Є. А.	7
Іванюк Т. Г.	42, 45, 50
Ігнатенко Н. В.	37, 168
Ілляш І. Д.	125
Іскерський І. С.	69, 148, 150, 327
Калакура Я. С.	9
Калаур С. М.	71, 110, 307, 308, 314
Кальба Я.	15, 308
Камишанов В. В.	75
Капіносов А.	49, 50
Карабін О. Й.	71, 251, 252, 253
Караневич М. І.	71, 308
Касіяник І.	120
Кашуба О. М.	32, 199
Квасничка М. Б.	308
Кваша В. І.	308, 309, 317, 324
Кернична Т. Я.	309
Киданюк А.	152
Кирич І. В.	71, 259, 260
Кізь О. Б.	15, 38
Кікінежді О. М.	14, 15, 38, 43, 71, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 309, 310, 324, 326
Кітура В.	118
Кіцак В. М.	37, 38, 40

Климнюк С. І.	61
Кліш А. Б.	37, 40, 180, 181, 182, 326
Ковалик М. В.	309
Ковальчук Л. І.	89, 310
Кодлюк Т. И.	59, 256
Кодлюк Я. П.	26, 29, 53, 89, 90, 91
Колінець Г. Г.	38, 71
Конвалюк І. І.	16, 315
Кондратюк Л. Р.	33
Кондратьєва Л.	49, 50
Кондрацька Л. А.	62, 216
Конончук О. Б.	38, 59, 310, 311, 316
Кордуба Н. С.	49
Коріненко П.	153, 154
Корчевська О. П.	48, 49
Косович О. В.	62
Костюк Л. В.	23, 169, 170, 171
Кость І. Я.	31, 62, 69, 279, 280
Котовець Д. В.	32, 72, 270, 311, 326
Кравець В. П.	15, 69, 72, 76, 77, 311, 312, 324
Кравець Н. Б.	16, 294
Кравець Н. Я.	323
Кравець С. В.	209
Крижановська М. А.	38
Кузь Ю. С.	235
Кулешко В. І.	42, 45, 50
Кульчицька О. Я.	324
Кунах В. А.	16, 75, 287, 290
Курант В. З.	57, 60, 296, 297, 298, 299, 320, 324
Курка В. П.	75
Куца О. І.	27, 40, 69, 72, 210, 211, 212, 312
Кучер Т. В.	244
Лаврін Г. З.	244, 326
Ладика П. І.	39, 233
Лазаревська О. М.	217, 312
Лановик З.	271, 272, 326
Лановик М.	271, 272, 326
Латишев С. В.	75
Лахманюк Т. В.	171, 172
Левчик І. Ю.	72, 197, 198
Лемішка Я. П.	224
Лещук Г. В.	62
Литвин Л. М.	22, 36, 142
Лищенко С. И.	33
Ліннік А. Ю.	75

Лісняк Н. І.	282, 283
Лісова Н. О.	313
Лопатка Г. Ф.	38
Лупак Н. М.	26
Луцик І. Б.	75, 148, 149
Луців А. І.	59, 69, 296
Лушпинська Л. П.	38, 313
Ляврін Б. З.	297
Майорова О. Ю.	58, 64, 75, 292, 294, 299, 303, 304, 307
Маккарті Ф. М. Г.	6, 112
Маляр Е. І.	247
Маньковська Т. О.	199
Мариняк Я.	115
Маркович М. Й.	220
Мартинюк О. М.	45, 49, 50
Мартинюк С. В.	45, 49, 50
Марценюк В. П.	227
Матвіїв З. В.	327
Матіяш В. В.	36, 91, 313
Мацішина З. А.	221, 313
Мацюк О. Б.	313, 314, 321
Мачача Т. С.	55
Мельник В. М.	16, 58, 64, 75, 287, 292, 315
Мельничайко В. Я.	38
Мельничук І. М.	314
Мечник Л.	28, 29, 46, 47, 48, 51, 52
Мешко Г. М.	72, 77, 78, 79, 80, 81, 82
Мешко О. І.	6, 34, 72, 79, 81
Миколенко Т. М.	31
Михайлишин У. І.	199
Михайлюк О. О.	38, 314
Місько В.	155, 156
Мітіна Н. Є.	60, 69
Міщук Н. Й.	18, 19, 20, 39
Москалюк М.	157, 158
Москалюк Н. В.	73, 314
Мосула М. З.	315
Моховик О. В.	42, 45, 50
Мохун С. В.	20, 257
Навольська Г.	200, 201, 202
Надкерничий Т.	302
Наливайко М. Я.	31, 280, 281, 282
Наумчук В. І.	30, 38, 39, 52, 53
Наумчук М. М.	39, 52, 53
Нестайко І. М.	15, 82, 83

Николайчук Я. М.	325
Новицька С.	131
Огниста К. М.	245, 247
Огнистий А. В.	39, 245, 246, 247, 248
Одинцова Г. С.	29, 53, 89
Одобецький А. А.	317
Окаринський В. М.	63, 158
Олексюк В. П.	254, 255
Олексюк Н. С.	110, 308, 314
Олендр Т. М.	202
Олійник І. Д.	63, 206, 207
Олійник Л. І.	50
Олійник О. Ф.	75
Омельяненко В. Г.	38, 39, 240, 241
Омельяненко І. О.	30, 38, 39, 242, 243
Онишків З.	60
Ороновська Л. Д.	314
Павх С. П.	24, 55
Паламарчук Л. М.	26
Палихата Е. Я.	39, 267, 268
Палій Н. В.	315
Пальчик А. О.	144, 145
Панцьо С. Є.	31, 282, 283
Паранько І. С.	7
Пасічник Г. І.	58, 64
Пасічник Н. І.	212, 213, 315
Пацалюк І. І.	222, 315
Пеньковська Н. М.	99, 315
Перерва Т. П.	287
Петрикович Ю. Я.	40, 145
Петришин Г. Р.	34
Петришин Л. Й.	63, 73, 110
Петришина О.	39, 316
Петровський О. М.	37, 40, 183
Петрушка Б. М.	57, 297
Пида С. В.	40, 59, 73, 285, 310, 311, 316, 317
Пижова О. М.	322
Писарчук О. Т.	38, 92
Питуляк Мик.	116
Питуляк Мир.	116
Пігур М. В.	31
Підручна М. В.	42, 45, 50
Подобівський С. С.	40, 316
Покришко О. В.	61
Поліщук Ю.	316

Поперечна Г. А.	33, 185, 186
Поплавська Н. М.	261, 262
Прилуцький З. П.	21
Пришляк О. Ю.	32, 203, 204
Прокопчук О. І.	293
Проців Л. Й.	25
Пушкар Б. Т.	64, 73, 126
Пушкар З.	126
Пятківський І. О.	137
Рабченюк О. О.	297, 317
Радчук Г. К.	100, 317
Ревуцький М. П.	40
Решетуха Л. Г.	93
Решетуха Т. В.	53, 54
Розумович О. А.	33
Роман Р. М.	199, 320
Романишина Л. М.	26
Рублевська Н. В.	222
Рудакевич І. Р.	20, 317
Русіна Л. В.	317
Рутитло М. І.	40, 69, 75, 141, 148, 150, 327
Савка В.	145
Сапрун С. Т.	231, 235
Свинко Й. М.	6, 112, 128, 318
Свистун Н. О.	31, 284
Свідерська Г. М.	7
Секо Я.	162, 172, 173
Семенів І. І.	75
Семенів Н.	318
Сеник Ю. І.	57, 60, 296, 298, 299
Сеньовська Н. Л.	84, 318
Середа І. О.	29, 243, 248, 327
Серняк О. М.	207
Сивий М. Я.	7, 118
Сидор І. П.	73
Сидоренко В. К.	55
Сидорчук О. В.	327
Симчак Р. В.	61, 299
Синоруб Г. П.	262, 318
Синюк Ю. В.	39
Сіткар В. І.	16, 66, 68
Скалько С. І.	326
Скуратко Т. М.	325
Смільський В. В.	327
Смоляк О. С.	25, 218, 318

Смоляк П.	225
Созанська Н. Й.	323
Сопотницька О. В.	243
Сорока О. В.	68, 110, 319
Сорока Т. П.	39, 150
Станіславчук Г. В.	291, 303, 314
Старка В.	153, 159, 160
Стельмащук З. М.	319
Степанюк А. В.	18, 19, 20, 21, 39, 44, 54, 73, 223, 295, 323, 324
Стецько Н. П.	40, 133, 319
Стойка Р. С.	60, 69
Столяр О. Б.	57, 58, 60, 69
Страшнюк Д. В.	319
Струганець Л. В.	268
Ступінська Г. Ф.	325
Ступінський В. Я.	325
Таранова Н.	119
Твардовська М. О.	16
Терехова Г. І.	292
Терещенко В.	160
Терещук Г. В.	22, 39
Терещук Д. Г.	32, 69, 207
Терещук Н. В.	217, 312
Титаренко В. П.	55
Тіунова О. В.	40, 101
Ткач Д. В.	327
Ткачук М. П.	7, 263
Ткачук О. М.	8
Тобілевич Г. М.	223
Токарська Л. М.	320
Тригуба О. В.	73, 316
Троцька О. С.	18, 19, 20, 73, 223
Тулайдан Г. М.	299
Тулашвілі Ю. Й.	143
Туранов Ю. О.	39
Турта О. О.	60, 69
Тустанівський Б. О.	187, 188, 190, 191
Тютюнник І. С.	73
Удич З. І.	84, 85, 86
Удод О. А.	9
Ульшин П. І.	50
Фальфушинська	57, 58, 60, 69
Федорейко В. С.	24, 40, 69, 75, 141, 148, 150, 327
Федорів І. О.	41, 163, 174, 175, 176

Федору М. В.	27
Феркалюк Х. П.	306
Фесак О. Ю.	57
Фіткайло О. А.	307
Франко Ю. П.	36, 40, 41, 146, 147
Фурманкевич Н. М.	10, 24, 74, 263
Хара М. Р.	227
Химера О.	319
Хім'як В.	320
Хоменчук В. О.	57, 60, 295, 297, 298, 299, 320
Храбра С. З.	227, 228, 229
Хребтова Н. Р.	48, 49
Царик П. Л.	11, 69, 130, 134, 137, 320, 321
Царик Л. П.	11, 21, 69, 120, 134, 136, 137, 320, 321
Цибулько М. Б.	321
Чайка В. М.	40, 87, 321
Чайка І. А.	86, 324
Чайка Ю. В.	321
Чайківська Ю.	148
Чайковська Г. Б.	27, 38
Чеболда І. Ю.	41
Чекан М. Р.	303, 304, 307
Чень І. Б.	39
Чернишенко О. Я.	309
Чернюк Г.	120
Чиж О. Й.	50
Чорний В. З.	327
Чорній Р. П.	322
Чуловський Б. С.	74
Чумак Г. В.	213, 214, 322
Шама О. І.	24, 41
Шандригось В. І.	75, 236, 237
Шандригось Г. А.	237, 249, 327
Шарибура А. О.	327
Шевчик Л. О.	322, 323
Шеремет І. В.	12, 327
Широкорадюк Л. А.	16, 38, 109
Шиян Б. М.	243
Шкільнюк М. Ф.	321
Шмигер Г. П.	26, 35, 37
Шонь О. Б.	69
Шпак М. М.	102, 323
Штонь О. П.	55
Шуберт О. В.	303, 304, 307
Щур Н. М.	73

Юрій М. Ф.	9
Яворівський Р. Л.	286, 302, 321, 323
Янкович О. І.	26, 94, 95
Ятищук О. В.	37, 41, 183
Яцук О. В.	41, 111, 324
Яцюк В. Н.	56
Dyachun A.	61
Lyashuk O.	61
Mikhailets V. A.	59, 256
Oleksyshyn O.	61
Reva N. V.	256
Ткас Z.	61
Yashchyk N.	61
Yatsyuk I.	61
Zastavnyy O.	325
Zolotuy R.	61

